

Dogfen ir Cyhoedd

CYNGOR SIR
YNYS MÔN
ISLE OF ANGLESEY
COUNTY COUNCIL

Mrs Annwen Morgan
Prif Weithredwr – Chief Executive

CYNGOR SIR YNYS MÔN
ISLE OF ANGLESEY COUNTY COUNCIL
Swyddfeydd y Cyngor - Council Offices
LLANGFNI
Ynys Môn - Anglesey
LL77 7TW

Ffôn / tel (01248) 752500
Ffacs / fax (01248) 750839

RHYBUDD O GYFARFOD	NOTICE OF MEETING	
PWYLLGOR GWAITH (CYLLIDEB)	THE EXECUTIVE (BUDGET)	
DYDD IAU 3 MAWRTH 2022 9.30 o'r gloch	THURSDAY 3 MARCH 2022 9.30 am	
CYFARFOD RHITHWIR WEDI'I FFRYDIO'N FYW (AR HYD O BRYD NID OES MODD I'R CYHOEDD FYNYCHU)	VIRTUAL LIVE STREAMED MEETING (AT PRESENT MEMBERS OF THE PUBLIC ARE UNABLE TO ATTEND)	
Swyddog Pwyllgor	Ann Holmes 01248 752518	Committee Officer

AELODAU/MEMBERS

Plaid Cymru/Party of Wales

Llinos Medi Huws, Carwyn Jones, R Meirion Jones, Alun W Mummery, Robert G Parry, OBE, FRAGS,
Robin Wyn Williams

Annibynnol/Independent

Richard Dew, Dafydd Rhys Thomas, Ieuan Williams

COPI ER GWYBODAETH / COPY FOR INFORMATION

I Aelodau'r Cyngor Sir / To the Members of the County Council

Bydd aelod sydd ddim ar y Pwyllgor Gwaith yn cael gwahoddiad i'r cyfarfod i siarad (ond nid i bleidleisio) os ydy o/hi wedi gofyn am gael rhoddi eitem ar y rhaglen dan Reolau Gweithdrefn y Pwyllgor Gwaith. Efallai bydd y Pwyllgor Gwaith yn ystyried ceisiadau gan aelodau sydd ddim ar y Pwyllgor Gwaith i siarad ar faterion eraill.

A non-Executive member will be invited to the meeting and may speak (but not vote) during the meeting, if he/she has requested the item to be placed on the agenda under the Executive Procedure Rules. Requests by non-Executive members to speak on other matters may be considered at the discretion of The Executive.

Nodwch os gwelwch yn dda fod cyfarfodydd y Pwyllgor yn cael eu ffrydio ar gyfer eu darlledu'n fyw a'u darlledu ar wefan y Cyngor. Mae'r Awdurdod yn Rheolydd Data dan y Ddeddf Diogelu Data a bydd data a gesglir yn ystod y ffrydio byw hwn yn cael ei gadw'n unol â pholisi cytunedig yr Awdurdod

R H A G L E N

1 **DATGANIAD O DDIDDORDEB**

Derbyn datganiad o ddiddordeb gan Aelod neu Swyddog mewn perthynas ag unrhyw eitem o fusnes.

2 **MATERION BRYN A ARDYSTIWIYD GAN Y PRIF WEITHREDWR NEU SWYDDOG A BENODWYD GANDDI**

Dim materion brys ar adeg anfon y rhaglen hon.

3 **COFNODION** (Tudalennau 1 - 8)

Cyflwyno, i'w cadarnhau, cofnodion drafft cyfarfod y Pwyllgor Gwaith a gynhaliwyd ar 14 Chwefror, 2022.

4 **MONITRO CYLLIDEB REFENIW – CHWARTER 3, 2021/22** (Tudalennau 9 - 32)

I gyflwyno adroddiad gan y Cyfarwyddwr Swyddogaeth (Adnoddau)/Swyddog Adran 151.

5 **MONITRO CYLLIDEB CYFALAF – CHWARTER 3, 2021/22** (Tudalennau 33 - 48)

I gyflwyno adroddiad gan y Cyfarwyddwr Swyddogaeth (Adnoddau)/Swyddog Adran 151.

6 **MONITRO CYLLIDEB Y CYFRIF REFENIW TAI – CHWARTER 3, 2021/22** (Tudalennau 49 - 56)

I gyflwyno adroddiad gan y Cyfarwyddwr Swyddogaeth (Adnoddau)/Swyddog Adran 151.

7 **ALLDRO RHEOLI TRYSORLYS 2020/21** (Tudalennau 57 - 68)

Cyflwyno adroddiad gan y Cyfarwyddwr Swyddogaeth (Adnoddau)/Swyddog Adran 151.

8 **DATGANIAD AR STRATEGAETH RHEOLI TRYSORLYS 2022/23** (Tudalennau 69 - 110)

I gyflwyno adroddiad gan y Cyfarwyddwr Swyddogaeth (Adnoddau)/Swyddog Adran 151.

- 9 **ADOLYGIAD CANOL BLWYDDYN AR REOLI'R TRYSORLYS 2021/22**
(Tudalennau 111 - 130)
Cyflwyno adroddiad gan y Cyfarwyddwr Swyddogaeth (Adnoddau)/Swyddog 151.
- 10 **GWASANAETHAU GOFAL CYMDEITHASOL CYMUNEDOL NAD YDYNT YN RHAI PRESWYL - 2022/23 FFOEDD A THALIADAU** (Tudalennau 131 - 136)
I gyflwyno adroddiad gan y Pennaeth Gwasanaethau Oedolion.
- 11 **CARTREFI POBL HYN YR AWDURDOD LLEOL – GOSOD Y FFOEDD SAFONOL AR GYFER 2022/23** (Tudalennau 137 - 140)
I gyflwyno adroddiad gan y Pennaeth Gwasanaethau Oedolion.
- 12 **FFIOEDD A THALIADAU 2022/23** (Tudalennau 141 - 184)
I gyflwyno adroddiad gan y Cyfarwyddwr Swyddogaeth (Adnoddau)/Swyddog Adran 151.
- 13 **FFIOEDD CARTREFI GOFAL Y SECTOR ANNIBYNNOL 2022/23** (Tudalennau 185 - 190)
I gyflwyno adroddiad gan y Pennaeth Gwasanaethau Oedolion.
- 14 **Y STRATEGAETH ARIANNOL TYMOR CANOL A CHYLLIDEB 2022/23**
(Tudalennau 191 - 204)
I gyflwyno adroddiad gan y Cyfarwyddwr Swyddogaeth (Adnoddau)/Swyddog Adran 151.
- 15 **STRATEGAETH GYFALAF** (Tudalennau 205 - 238)
I gyflwyno adroddiad gan y Cyfarwyddwr Swyddogaeth (Adnoddau)/Swyddog Adran 151.
- 16 **CYLLIDEB GYFALAF DERFYNOL 2022/23** (Tudalennau 239 - 246)
I gyflwyno adroddiad gan y Cyfarwyddwr Swyddogaeth (Adnoddau)/Swyddog Adran 151.
- 17 **POLISI RHYDDHAD DISGRESWIN Y DRETH GYNGOR** (Tudalennau 247 - 262)
I gyflwyno adroddiad gan y Cyfarwyddwr Swyddogaeth (Adnoddau)/Swyddog Adran 151.
- 18 **CAIS POSIBL Y CYNGOR SIR I GRONFA CODI'R GWASTAD LLYWODRAETH Y DU** (Tudalennau 263 - 268)
I gyflwyno adroddiad gan y Pennaeth Rheoleiddio a Datblygiad Economaidd.

This page is intentionally left blank

Y PWYLLGOR GWAITH

Cofnodion y cyfarfod rhithwir a gynhaliwyd ar 14 Chwefror, 2022

PRESENNOL:	Y Cynghorydd Llinos Medi (Cadeirydd) Y Cynghorydd Ieuan Williams (Is-gadeirydd) (tan eitem 8) Y Cyngorwyr Richard Dew, Carwyn Jones, R. Meirion Jones, Alun Mummery, R.G. Parry, OBE FRAGS, Dafydd Rhys Thomas, Robin Williams.
WRTH LAW:	Prif Weithredwr Dirprwy Brif Weithredwr Cyfarwyddwr Swyddogaeth (Adnoddau) a Swyddog Adran 151 Cyfarwyddwr Swyddogaeth Dros Dro (Busnes y Cyngor) / Swyddog Monitro Cyfarwyddwr Addysg, Sgiliau a Phobl Ifanc Cyfarwyddwr Gwasanaethau Cymdeithasol Pennaeth Gwasanaeth (Priffyrdd, Gwastraff ac Eiddo) Pennaeth Gwasanaethau Tai Pennaeth Gwasanaethau Oedolion Pennaeth y Proffesiwn (AD) a Thrawsnewid a Phennaeth Dros Dro Gwasanaethau Democratiaidd Rheolwr Strategaeth Dai, Comisiynu a Pholisi (ELI) Ffilyd a Rheolwr Trafnidiaeth (GO) Rheolwr Craffu (AGD) Swyddog Pwyllgor (ATH)
YMDDIHEURIADAU:	Dim
HEFYD YN BRESENNOL:	Y Cyngorwyr Jeff Evans, Glyn Haynes, Kenneth Hughes, Trefor Lloyd Hughes, MBE, Aled Morris Jones, Mr Gethin Jones (Swyddog Cyfathrebu)

1. DATGAN DIDDORDEB

Cafwyd datganiadau o ddiddordeb o dan eitem 8 isod.

2. MATERION BRYD A ARDYSTIUYD GAN Y PRIF WEITHREDWR NEU EI SWYDDOG PENODEDIG

Dim materion i'w hadrodd.

3. COFNODION

Cyflwynwyd cofnodion cyfarfod blaenorol y Pwyllgor Gwaith a gynhaliwyd ar 24 Ionawr, 2022 i'w cymeradwyo gan y Pwyllgor Gwaith.

Penderfynwyd cymeradwyo cofnodion cyfarfod blaenorol y Pwyllgor Gwaith a gynhaliwyd ar 24 Ionawr 2022.

4. BLAEN RAGLEN WAITH Y PWYLLGOR GWAITH

Cyflwynwyd adroddiad Pennaeth Gwasanaethau Democrataidd Dros Dro sy'n cynnwys Blaen Raglen Waith y Pwyllgor Gwaith wedi'i diweddarau ar gyfer y cyfnod rhwng mis Mawrth a mis Hydref, 2022 i'w hystyried gan y Pwyllgor Gwaith a thynnwyd sylw at y newidiadau canlynol –

- Eitem 13 – Polisi Rhyddhad Dewisol y Dreth Gyngor sy'n eitem newydd ar gyfer cyfarfod y Pwyllgor Gwaith ar 3 Mawrth, 2022
- Eitem 15 – Cymeradwyo prosiect yr Ynys a gyflwynwyd i'r Gronfa Codi'r Gwastad sydd hefyd yn eitem newydd ar gyfer cyfarfod y Pwyllgor Gwaith ar 3 Mawrth, 2022
- Eitemau 16 – 20 i'w hystyried mewn cyfarfod arbennig a gadarnhawyd bellach o'r Pwyllgor Gwaith ar 9 Mawrth, 2022
- Ers cyhoeddi'r agenda bydd eitem 14 – Estyniad i ddarparu Gwasanaeth Polisi Cynllunio ar y Cyd rhwng Cyngor Sir Ynys Môn a Chyngor Gwynedd – i'w ail-drefnu o gyfarfod y Pwyllgor Gwaith ar 3 Mawrth, 2022 i ddyddiad sydd eto i'w gadarnhau.

Penderfynwyd cymeradwyo'r Flaen Raglen Waith wedi'i diweddarau ar gyfer y cyfnod rhwng mis Mawrth a mis Hydref 2022 gyda'r newid ychwanegol a amlinellwyd yn y cyfarfod.

5. ADRODDIAD BLYNYDDOL A CHYFRIFON YSTAD ELUSENNOL DAVID HUGHES AC YMDDIRIEDOLAETH ADDYSG BELLACH YNYS MÔN 2021

Cyflwynodd y Cyngorydd Robin Williams, Aelod Portffolio Cyllid yr adroddiad gan y Cyfarwyddwr Swyddogaeth (Adnoddau)/Swyddog Adran 151 yn cynnwys Adroddiad Blynyddol a Chyfrifon Ymddiriedolaeth Addysg Bellach Ynys Môn ar gyfer y flwyddyn 2020/21 fel y nodir yn Atodiad A ac adroddodd ar sut y defnyddiwyd y Gronfa yn ystod 2020/21.

Ym mis Hydref, 2019, penderfynodd y Pwyllgor Gwaith ddyrannu swm untro o £55,000 i bob ysgol uwchradd i ariannu costau Anogwyr Dysgu ym mhob ysgol. Byddai'r Anogwyr Dysgu yn cefnogi uwch ddisgyblion sy'n dilyn cyrsiau TGAU a Lefel A. Mater i bob ysgol fyddai penderfynu dros ba gyfnod y byddai'r cyllid yn cael ei ddefnyddio. Roedd hyn i'w ariannu o Gronfa Ymddiriedolaeth Addysg Bellach 1/3 Ynys Môn a'i diben yw rhoi cymorth ariannol i uwch ddisgyblion y 5 ysgol uwchradd i gwblhau eu cwrs. Nodir manylion y gwariant gan bob ysgol yn y tabl ym mharagraff 5.2 o'r adroddiad. Penderfynodd y Pwyllgor Gwaith hefyd ddyrannu £8,000 ychwanegol fesul ysgol uwchradd i ddarparu grantiau i gynorthwyo myfyrwyr sydd o dan anfantaes ariannol i gael lleoedd mewn colegau a phrifysgolion a/neu i helpu gyda phrynu llyfrau ac offer sydd eu hangen i ddilyn cyrsiau yn y flwyddyn gyntaf. Roedd cyfanswm y gost o £40,000 i'w ariannu o Gronfa Gyfyngedig 2/3 Ymddiriedolaeth Addysg Bellach Ynys Môn a oedd â balans o £151, 216 ar 1 Ebrill, 2020. Byddai'r ysgolion eu hunain yn gweinyddu'r gwaith o ddyfarnu'r grantiau; fodd bynnag, oherwydd y pandemig, nid oedd ysgolion mewn sefyllfa i wahodd ceisiadau yn ystod blwyddyn ysgol 2020/21 ac o ganlyniad ni ddyfarnwyd unrhyw grantiau.

Yn ystod 2020/21 dyfarnwyd yr ychydig ysgoloriaethau newydd a gynigir drwy'r Coleg Cymraeg Cenedlaethol gyda phedwar cyn-ddisgybl yr un yn derbyn £500. Rhoddwyd grant o £7,452 hefyd i gyn-ddisgybl er mwyn gallu cwblhau ei (h)addysg uwch. Mae'r balans o £172,729 ar gael i'w ddisbarthu naill ai drwy'r ysgolion neu drwy'r Coleg Cymraeg Cenedlaethol.

Cyfeiriodd y Cyfarwyddwr Swyddogaeth (Adnoddau)/Swyddog Adran 151 at gyfansoddiad Ymddiriedolaeth Addysg Bellach Ynys Môn sy'n cynnwys tair cronfa – Cronfa Waddol David Hughes, Cronfa Addysg Bellach Ynys Môn 1/3 a Chronfa Addysg Bellach Ynys Môn 2/3 y mae'r ddwy ohonynt yn cynnig budd addysgol penodol. Telir chwarter unrhyw incwm dros

ben net ar y Gronfa Waddol i Elusen David Hughes ar gyfer y Tlodion sydd heb gysylltiad â'r Cyngor ac yna trosglwyddir gweddill yr incwm i Gronfa Addysg Bellach Ynys Môn (a rennir i'r ddwy gronfa uchod). Gwerth Ystâd Elusennol David Hughes (Cronfa Waddol) ar 31 Mawrth, 2021 oedd £4.276m sy'n cynnwys gwerth eiddo, buddsoddiadau ac asedau cyfredol net. Mae hyn yn gynydd o £26,194 ar y gwerth ar 21 Mawrth, 2020. Y Gronfa Ymddiriedolaeth Addysg Bellach ar 31 Mawrth, 2021 oedd £339,347 gyda gwerth y Gronfa 1/3 yn £166,618 a gwerth y Gronfa 2/3 yn £172,729. Defnyddiwyd £108, 173 at ddibenion elusennol.

Croesawodd y Cynghorydd R. Meirion Jones, Aelod Portffolio Addysg, Llyfrgelloedd, Ieuencid a Diwylliant yr adroddiad a'r defnydd cadarnhaol o Gronfa'r Ymddiriedolaeth er budd myfyrwyr Ynys Môn sy'n cael ei gydnabod. Diolchodd i bawb a fu'n rhan o'r dasg o adolygu ac ailstrwythuro Cronfa'r Ymddiriedolaeth a oedd wedi galluogi'r Gronfa i gael ei defnyddio'n effeithiol at y dibenion elusennol y'i bwriadwyd ar eu cyfer, gan ddweud ei fod yn ystyried hyn yn un o lwyddiannau'r Weinyddiaeth bresennol.

Penderfynwyd cymeradwyo Adroddiad Blynyddol a Chyfrifon Ymddiriedolaeth Addysg Bellach Ynys Môn ar gyfer y flwyddyn 2020/21 fel y nodir yn Atodiad A i'r adroddiad.

6. RHENT TAI CRT A THALIADAU GWASANAETHAU TAI 2022/23

Cyflwynodd y Cynghorydd Alun Mummery, Aelod Portffolio Tai a Chefnogi Cymunedau yr adroddiad gan Bennaeth Gwasanaethau Tai yn gofyn i'r Pwyllgor Gwaith gymeradwyo'r cynnydd mewn rhent a thaliadau gwasanaeth ar gyfer 2022/23.

Wrth gydnabod ei bod yn anodd cynnig cynnydd mewn rhent yn yr hinsawdd economaidd bresennol, tynnodd yr Aelod Portffolio sylw at y ffaith ei bod yn ofynnol i bob awdurdod lleol, yn unol â chyfarwyddyd Llywodraeth Cymru, weithredu'r Polisi Rhenti. Byddai gwrthod y polisi hwn yn y pen draw yn golygu colli incwm i'r Awdurdod a byddai'n anochel yn effeithio ar y gwasanaethau a ddarperir. Gallai gwrthod y polisi hefyd beryglu'r Lwfans Atgyweiriadau Mawr blynyddol o £2.66m gan Lywodraeth Cymru oherwydd y gellid ystyried nad ydym yn gwneud y mwyaf o'n cyfleoedd i gynhyrchu incwm.

Cadarnhaodd Pennaeth Gwasanaethau Tai y derbyniwyd llythyr gan Lywodraeth Cymru yn cadarnhau, gan fod mynegai prisiau defnyddwyr (MPD) am fis Medi 2021 yn syrthio tu allan i'r ystod o 0% i 3%, y Gweinidog sy'n gyfrifol am Dai fydd yn penderfynu ar y newid priodol ar gyfer Rhenti Tai Cymdeithasol ar gyfer 2022/23. Mae'r Gweinidog wedi penderfynu y dylai pob Awdurdod Lleol ddefnyddio'r mynegai prisiau defnyddwyr (MPD) yn unig gyda gwerth MDP ym mis Medi 2021 yn 3.1%. Unwaith eto, mae Llywodraeth Cymru wedi penderfynu atal y Bandiau Rhent Targed ar gyfer 2022/23 a byddai'r cynnydd cyffredinol o 3.1% yn cynhyrchu tua £574,000 o incwm rhent ychwanegol i'r Awdurdod. Eglurodd Pennaeth Gwasanaethau Tai sut y byddai'r cynnydd blynyddol mewn rhent yn cael ei gymhwyso i sicrhau tegwch a chydarddoldeb ymhlith tenantiaid heb fynd yn uwch na'r trothwy cynnydd blynyddol wrth barhau i weithio tuag at gyflawni cydgyfeiriant rhent gyda darparwyr tai cymdeithasol eraill fel yr amlinellir o dan baragraff 2.4 o'r adroddiad. Ar gyfer tenantiaid a allai wynebu caledi ariannol o ganlyniad i'r cynnydd yn eu costau rhent wythnosol, mae Swyddogion Cynhwysiant Ariannol y Gwasanaeth ar gael i ddarparu gwybodaeth, cyngor a chymorth. Dylid nodi hefyd na fydd y 2,765 o denantiaid Cyngor sydd ar hyn o bryd yn derbyn Budd-dal Tai llawn neu ran ohono neu Gredyd Cynhwysol yn wynebu unrhyw galedi ychwanegol o ganlyniad i'r cynnydd arfaethedig mewn rhent a thaliadau gwasanaeth.

Mewn ymateb i gwestiwn am oblygiadau peidio â gweithredu'r cynnydd arfaethedig mewn rhent, dywedodd Pennaeth Gwasanaethau Tai fod lefel y cynnydd mewn rhent yn cael ei ddefnyddio fel y model sylfaenol ar gyfer y Cynllun Busnes Tai. Os na ddilynir y dull hwn, efallai y bydd angen dulliau eraill o ariannu'r cynllun busnes. Hefyd, disgwylir i'r Awdurdod

gynnal ei stoc tai i Safon Tai Ansawdd Cymru (a gyflawnodd yn 2012) yn barhaus ac mae'n cael lwfans atgyweiriadau mawr gan Lywodraeth Cymru i helpu gyda'i dai cyngor. Gallai peidio â gweithredu'r cynnydd mewn rhent godi cwestiynau am angen yr Awdurdod am y lwfans ychwanegol hwn. Mae'r Awdurdod hefyd yn gweithio tuag at ddatgarboneiddio ei stoc tai erbyn 2030 sy'n golygu bod cynhyrchu incwm rhent ychwanegol yn bwysicach fyth.

Dywedodd y Cyfarwyddwr Swyddogaeth (Adnoddau)/Swyddog Adran 151 fod y fformiwla cynyddu rhent yn yr un modd yn berthnasol i ddarparwyr tai cymdeithasol eraill ag y mae i awdurdodau lleol sydd â stoc tai ac y byddai peidio â gweithredu'r cynnydd mewn rhent felly yn ehangu'r bwlch rhwng lefelau rhent y Cyngor a rhai darparwyr tai cymdeithasol eraill ar Ynys Môn.

Penderfynwyd cymeradwyo'r canlynol –

- **Cynnydd rhent yn unol â pholisi rhent Llywodraeth Cymru yn seiliedig ar gasglu dros 51 wythnos.**
- **Cynnydd o 2.25% + £2.00 yr wythnos yn yr holl renti sydd islaw'r bandiau targed er mwyn parhau i weithio tuag at gyflawni'r rhent targed.**
- **Cynnydd o 2.25% yn yr holl renti sydd ar darged.**
- **Bod y rhent ar gyfer y 226 eiddo sydd â rhent uwch na'r lefel targed yn aros fel y mae.**
- **Cynnydd o 27c yr wythnos ar gyfer rhenti pob garej. Bod y taliadau gwasanaeth a nodir yn adran 3.3 o'r adroddiad yn cael eu codi ar bob tenant sy'n derbyn y gwasanaethau perthnasol.**

7. YMATEB I'R HER TAI LLEOL – STRATEGAETH DAI 2022/27

Cyflwynodd y Cyngorydd Alun Mummery, Aelod Portffolio Tai a Chefnogi Cymunedau, yr adroddiad gan Bennaeth y Gwasanaethau Tai yn cynnwys y Strategaeth Dai ar gyfer 2022/27 fel rhan o ymateb y Gwasanaeth i'r her tai lleol.

Canmolodd Aelod Portffolio Tai a Chefnogi Cymunedau y ddogfen fel ymateb cadarnhaol i'r her tai lleol gan ganolbwyntio ar chwe thema allweddol a fydd yn sail ar gyfer nodi beth yw'r materion a sut y mae'r Strategaeth yn bwriadu mynd i'r afael â'r materion hynny yn y tymor byr o 1 i 2 flynedd a'r tymor canolig i'r tymor hir yn ystod oes y Strategaeth. Diolchodd i'r holl Swyddogion sydd wedi bod yn rhan o'r gwaith o ddatblygu'r Strategaeth ar gyfer y gwaith a wnaed i baratoi dogfen ystyriol a phellgyrhaeddol. Roedd yn falch o ddweud ei bod wedi dal sylw'r wasg leol gan adlewyrchu'r mesurau sydd wedi ac sy'n cael eu cymryd gan yr Awdurdod i ymateb i'r her tai lleol.

Dywedodd Swyddog Comisiynu a Pholisi'r Strategaeth Dai fod y Strategaeth Dai wedi'i chyflwyno i'r Pwyllgor Gwaith i'w chymeradwyo ar ôl cyfnod o ymgynghori a chydweithredu; mae'n cyflwyno chwe thema sy'n dangos yr hyn y mae'r Awdurdod yn mynd i'w wneud o dan bob thema a sut y bydd yn ei wneud. Bydd yr Awdurdod yn awr yn ystyried sut y bydd yn monitro'r gwaith o gyflawni amcanion y Strategaeth ac yn cynnwys ei bartneriaid yn y broses honno.

Cyflwynodd y Cyngorydd Aled Morris Jones, Cadeirydd y Pwyllgor Sgriwtini Corfforaethol safbwynt Sgriwtini ar y Strategaeth Dai o'i gyfarfod ar 24 Ionawr, 2022 a nododd fod y Pwyllgor wedi nodi bod materion ail gartrefi a phwysau'r farchnad dai wedi bod yn amlwg yn yr ymatebion i'r ymgynghoriad. Roedd y Pwyllgor hefyd yn nodi bod grŵp gorchwyl a gorffen mewnol wedi'i sefydlu i ymateb i ymgynghoriad Llywodraeth Cymru ar fater ail gartrefi, gan gydnabod bod angen ymyrraeth a chymau cadarnhaol gan Lywodraeth Cymru i helpu i sicrhau bod cartrefi lleol ar gael i bobl leol. Cododd y Pwyllgor bryderon hefyd am effaith

costau ynni cynyddol ar gartrefi wrth yrru mwy o bobl i dlodi tanwydd. Ar ôl ystyried y dogfennau a gyflwynwyd a'r ymatebion i faterion a godwyd, cadarnhaodd y Cynghorydd Aled Morris Jones fod y Pwyllgor Sgriwtini Corfforaethol yn gefnogol i'r Strategaeth Dai ac wedi argymhell ei chymeradwyo i'r Pwyllgor Gwaith.

Croesawodd y Pwyllgor Gwaith y strategaeth fel elfen allweddol o'r dull o ymateb i'r her tai lleol a mynd i'r afael â materion tai ar yr Ynys gan gydnabod hefyd y cyswllt â'r Cynllun Datblygu Lleol a'r Cynllun Siapio Lle a phwysigrwydd cael y tai priodol yn y llefydd priodol. Ystyrid hefyd bod y ffaith bod y strategaeth yn ystyried mewnbwn y cyhoedd ehangach yn bwysig a chydabuwyd y broses ymgynghori. Dywedodd y Cadeirydd fod y Strategaeth yn y pen draw yn ymwneud â rhoi to uwch ben pennau pobl ac oherwydd ei bod yn bellgyrhaeddol, mae'r strategaeth yn ceisio helpu pobl mewn amryw o amgylchiadau yn ogystal â chydabod bod pobl am fyw yn eu cymunedau ar Ynys Môn.

Penderfynwyd cymeradwyo'r Strategaeth Dai ar gyfer 2022 i 2027.

8. EFFAITH RHEOLIADAU HYGIRCHEDD CERBYDAU GWASANAETHAU CYHOEDDUS 2000 AR WERTHU SEDDI GWAG AR DRAFNIDIAETH YSGOL/COLEG

Cyflwynodd y Cynghorydd R.G.Parry, OBE, FRAGS, Aelod Portffolio Prifffyrdd, Gwastraff ac Eiddo yr adroddiad gan y Pennaeth Prifffyrdd, Gwastraff ac Eiddo ynghylch effaith Rheoliadau Hygyrchedd Cerbydau Gwasanaeth Cyhoeddus 2000 (PSVAR) ar werthu seddi gwag ar drafnidiaeth i'r ysgol a'r coleg. Mae'r adroddiad yn nodi sut y mae'r Awdurdod yn bwriadu mynd i'r afael ag effaith y rheoliadau ar y cludiant a ddarperir o'r cartref i'r ysgol.

Mae Adran 40 o Ddeddf Gwahaniaethu (DDA) 1995 yn rhoi'r hawl i'r Ysgrifennydd Gwladol wneud rheoliadau i sicrhau bod Cerbydau Gwasanaeth Cyhoeddus yn hygyrch i bobl anabl. Defnyddiodd y Llywodraeth Genedlaethol y pwerau hyn i sefydlu 'Rheoliadau Hygyrchedd Cerbydau Gwasanaethau Cyhoeddus 2000 (PSVAR). O 1 Ionawr 2020 ymlaen mae PSVAR wedi bod yn berthnasol i fsys gyda mwy na 22 o seddi ac roedd angen i'r cerbyd fod yn hygyrch i bobl anabl. Fodd bynnag, roedd yr Adran Drafnidiaeth yn cynnig tystysgrif eithrio sy'n cynnig eithriad o'r rheoliadau hyn tan 1 Ionawr 2022. Mae'r rhan fwyaf o gytundebau presennol yr Awdurdod ar gyfer cludiant i'r ysgol gyda chwmnïau bysys lleol ac nid yw eu cerbydau'n bodloni'r manylebau newydd. Yn flaenorol, cymeradwyodd y Pwyllgor Gwaith y penderfyniad i beidio â chodi tâl ar ddisgyblion anstatudol Ynys Môn a myfyrwyr addysg bellach ar gyfer blwyddyn academaidd 2021/22 a olygai nad oedd y rheoliadau'n gymwys ar ôl 1 Ionawr, 2022; y cynnig yw parhau â'r trefniant hwn. Byddai ei gwneud yn ofynnol i weithredwyr ddarparu cerbydau o'r fath yn rhoi'r dewis i ddisgyblion ag anableddau deithio ar fws, ond mewn sefyllfaoedd tebyg mae'r Awdurdod hwn ac awdurdodau eraill ledled Cymru darparu trafnidiaeth addas drwy dacsï beth bynnag a hynny o ddrws cartref y disgyblion i iard y sefydliad addysgol. Mae cynnig cludiant bws am ddim hefyd yn cyd-fynd â gweledigaeth trafnidiaeth y Llywodraeth - Y Llwybr Newydd - gan y bydd yn arwain at lai o gerbydau ar ffyrdd ac yn gwneud cludiant bws ysgol yn opsiwn mwy deniadol. Er y gallai peidio â chodi ffi olygu bod mwy o ddisgyblion am ddefnyddio'r ddarpariaeth, ychydig iawn o gynnydd a fu yn y galw ym mlwyddyn academaidd 2021/22 ac mae camau ar waith i reoli'r risg o gamddefnyddio.

Tynnodd y Pennaeth Gwasanaeth (Prifffyrdd, Gwastraff ac Eiddo) sylw at y ffaith y dylid dod i benderfyniad amserol er mwyn sicrhau bod manylebau tendro a chontractau yn gywir cyn gweithredu contractau bysys ysgol newydd ym mis Medi, 2022. Dywedodd ei bod yn amheus a fyddai gweithredwyr lleol yn y farchnad fsys ansicr bresennol yn gallu fforddio addasu eu cerbydau presennol neu brynu cerbydau newydd i ddiwallu anghenion disgyblion ag anableddau pe bai'r Awdurdod yn ei gwneud yn ofynnol iddynt wneud hynny gyda'r risg sy'n deillio o hynny na fydd yr Awdurdod o bosibl yn gallu cynnig cludiant i ddisgyblion. Ers

penderfyniad y Pwyllgor Gwaith y llynedd i beidio â chodi ffi deithio ar gyfer disgyblion anstatudol Ynys Môn a disgyblion addysg bellach am y flwyddyn academaidd gyfredol, mae'r amcangyfrifon o'r hyn y byddai'n ei gostio i uwchraddio bws gweithredwr wedi codi o £5,000 i £7,000 y flwyddyn i oddeutu £10,000 i £15,000 y flwyddyn fesul contract sy'n golygu bod y gwahaniaeth rhwng y gost o ddarparu bysiau sy'n bodloni'r rheoliadau ar gyfer dros 50 o gontractau fesul contract yn golygu bod y gwahaniaeth rhwng y gost o ddarparu bysiau sy'n bodloni'r rheoliadau ar gyfer dros 50 o gontractau y flwyddyn a cholli incwm tocynnau yn sylweddol fel y gwelir yn yr adroddiad.

Bu i'r Cynghorydd Carwyn Jones a'r Cynghorydd Llinos Medi ddatgan diddordeb personol ar hyn o bryd ar y sail y gallai'r penderfyniad effeithio ar eu cartrefi eu hunain yn y flwyddyn ysgol nesaf a dywedodd na fyddent felly'n pleidleisio ar y mater.

Dywedodd y Pennaeth Gwasanaeth (Prifffyrdd, Gwastraff ac Eiddo) gan fod yr Awdurdod yn darparu cludiant am ddim i ddisgyblion ysgol uwchradd sy'n byw o leiaf 3 milltir o'u hysgol addas agosaf, bod y penderfyniad yn y mater hwn ond yn effeithio ar y disgyblion ysgol uwchradd hynny sy'n byw llai na 3 milltir o'u hysgol addas agosaf ac ar gyfer disgyblion ysgol gynradd, llai na 2 filltir. Yn seiliedig ar y cyngor hwn, cadarnhaodd y Pennaeth Swyddogaeth Dros Dro (Busnes y Cyngor)/ Swyddog Monitro y gallai'r ddau Aelod bleidleisio ar y mater pe baent yn credu eu bod yn bodloni'r meini prawf. Dywedodd y Cynghorwyr Carwyn Jones a Llinos Medi ei bod yn well ganddynt beidio â phleidleisio.

Penderfynwyd na ddylai'r Awdurdod godi ffi deithio ar gyfer disgyblion anstatudol Ynys Môn a myfyrwyr addysg bellach -

- **tan ddechrau fis Hydref 2025 gydag opsiwn o ymestyn am hyd at ddwy flynedd arall (os bydd rheoliadau PSVAR yn newid yn ystod y cyfnod yma gellir ail edrych ar hyn)**
- **Bod yr Awdurdod yn parhau gyda'r cynllun seddi gwag yn seiliedig ar gapasiti ar gyfer y blynyddoedd hynny. Ar gyfer y flwyddyn academaidd yma mae'r Awdurdod wedi cynnig y Cynllun Seddi Gwag ar fsys ysgol (dyma'r Cynllun, cyn y flwyddyn academaidd yma a oedd yn gwerthu seddi gwag ar drafnidiaeth ysgol i ddisgyblion anstatudol) am ddim.**

(Ni phleidleisiodd y Cynghorwyr Carwyn Jones a Llinos Medi ar y mater)

9. DEDDF RHENTU CARTREFI (FFIOEDD ETC.) (CYMRU) 2019 – GWEITHREDU TREFNIADAU

Cyflwynodd y Cynghorydd Richard Dew, Aelod Portffolio Cynllunio a Gwarchod y Cyhoedd yr adroddiad gan y Pennaeth Datblygu Rheoleiddio ac Economaidd gan ofyn am gefnogaeth y Pwyllgor Gwaith i wneud argymhelliad i'r Cyngor Llawn i ddiwygio'r Cynllun Dirprwyo yn y Cyfansoddiad i sicrhau bod y pwerau gorfodi statudol perthnasol o dan y Cynllun Rhentu Cartrefi (Ffioedd etc.) (Cymru) Ddeddf 2019 yn cael eu defnyddio'n briodol.

Mae Deddf Rhentu Cartrefi (Ffioedd etc.) (Cymru) 2019 (y Ddeddf) yn ei gwneud yn drosedd i fynnu bod tenant neu ddeiliad contract yn gwneud unrhyw daliad sydd ddim yn cael ei nodi fel taliad a ganiateir yn y ddeddfwriaeth. Bydd gan Awdurdodau Lleol y gallu i orfodi gofynion y Ddeddf ynghyd â Rhentu Doeth Cymru - gwasanaeth a gynhelir gan Gyngor Caerdydd fel awdurdod trwyddedu dynodedig Llywodraeth Cymru ar gyfer yr ardal; mae'r ddeddfwriaeth yn awdurdodi'r awdurdod trwyddedu i'r ardal ymgymryd â gwaith gorfodi. Mae'r ddeddfwriaeth hon y tu allan i gwmpas y ddirprwyaeth bresennol ar hyn o bryd felly'r argymhelliad i ddiwygio'r cynllun dirprwyo fel y gall y Pennaeth Rheoleiddio a Datblygu Economaidd arfer swyddogaethau'r Ddeddf sy'n arferadwy gan Gyngor Sir Ynys Môn yn

ogystal â dirprwyo'r hawl hefyd i'r Pennaeth Datblygu Rheoleiddio ac Economaidd ddirprwyo ymhellach i Gyngor Caerdydd drwy ei wasanaeth a elwir Rhentu Doeth Cymru ddarpariaethau gorfodi'r Cyngor o dan y Ddeddf. Er y rhoddwyd ystyriaeth i'r opsiwn fod y Cyngor ei hun yn gorfodi darpariaethau'r Ddeddf, teimlid bod rhannu'r ddyletswydd orfodi gyda Rhentu Doeth Cymru yn galluogi'r Cyngor i weithio'n fwy cydweithredol ac effeithlon. Mae Rhentu Doeth Cymru wedi derbyn pwerau dirprwyedig ar ran awdurdodau eraill yng Nghymru a byddai ond yn cymryd camau gorfodi ar ran yr awdurdod lleol mewn amgylchiadau cyfyngedig.

Penderfynwyd argymell i'r Cyngor Llawn –

- **Ddirprwyo awdurdod i'r Pennaeth Rheoleiddio a Datblygu Economaidd er mwyn awdurdodi swyddogion perthnasol i arfer, yn ôl yr angen, gweithredu'r pwerau gorfodi statudol hynny o dan Ddeddf Rhentu Cartrefi (Ffioedd etc.) (Cymru) 2019 ar ran y Cyngor yma.**
- **Rhoi'r hawl i'r Pennaeth Rheoleiddio a Datblygu Economaidd ddirprwyo swyddogion Cyngor Sir Dinas a Sir Caerdydd i gymryd camau priodol ar ran y Cyngor hwn i orfodi darpariaethau'r Ddeddf Rhentu Cartrefi (Ffioedd etc.) (Cymru) 2019, drwy'r gwasanaeth a elwir yn Rhentu Doeth Cymru.**

**Y Cyngorydd Llinos Medi
Cadeirydd**

This page is intentionally left blank

Cyngor Sir Ynys Môn	
Adroddiad i:	PWYLLGOR GWAITH
Dyddiad:	3 MAWRTH 2022
Pwnc:	MONITRO'R GYLLIDEB REFENIW, CHWARTER 3 2021/22
Aelod(au) Portffolio:	Y CYNGHORYDD ROBIN WILLIAMS – DEILYDD PORTFFOLIO CYLLID
Pennaeth Gwasanaeth / Cyfarwyddwr:	MARC JONES – CYFARWYDDWR SWYDDOGAETH (ADNODDAU) / SWYDDOG ADRAN 151
Awdur yr Adroddiad:	BETHAN HUGHES OWEN – RHEOLWR GWASANAETHAU CYFRIFEG
Ffôn:	01248 752663
E-bost:	BethanOwen2@ynysmon.gov.uk
Aelodau Lleol:	AMHERTHNASOL
A – Argymhelliad/argymhellion a rheswm/rhesymau	
<ol style="list-style-type: none"> 1. Ar 9 Mawrth 2021, gosododd y Cyngor gyllideb net ar gyfer 2021/22 gyda gwariant net y gwasanaethau o £147.420m, i gael ei gyllido o incwm y Dreth Gyngor, Trethi Annomestig a grantiau cyffredinol. Mae hyn yn cynnwys cyfanswm o £1.333m ar gyfer eitemau cyffredinol ac eitemau eraill na chynlluniwyd ar eu cyfer. Cafodd y gyllideb ar gyfer Premiwm y Dreth Gyngor ei gostwng gan £0.121m i £1.514m. Defnyddiwyd £0.300m o'r cronfeydd wrth gefn cyffredinol i sicrhau bod cyllideb gytbwys yn cael ei gosod gyda'r cynnydd o 2.75% y cytunwyd arno yn y Dreth Gyngor. 2. Yn wahanol i gyllidebau blynyddoedd blaenorol, nid yw'r gyllideb ar gyfer 2021/22 yn cynnwys unrhyw ofynion i wasanaethau wneud arbedion. Roedd y cynnydd o 3.4% mewn cyllid gan Lywodraeth Cymru i'w groesawu. Ni fu'n bosib i Lywodraeth Cymru roi unrhyw arwydd o lefel arfaethedig y cyllid tu hwnt i 2021/22 oherwydd i Adolygiad Cynhwysfawr o Wariant Llywodraeth y DU gael ei ganslo yn sgil delio â'r pandemig Coronafeirws. 3. Mae'r adroddiad hwn yn nodi perfformiad ariannol gwasanaethau'r Cyngor ar ddiwedd chwarter 3, 31 Rhagfyr 2021. Mae'r sefyllfa a ragwelir ar gyfer y flwyddyn gyfan yn cael ei chrynhoi hefyd. Wrth i ni agosáu at ddiwedd y flwyddyn ariannol, mae mwy o sicrwydd ynglŷn â'r rhagolygon o gymharu â chwarter 2, er y dylid nodi y gall y sefyllfa newid yn gyflym, yn sgil yr argyfwng presennol, wrth i'r Cyngor barhau i ymateb i'r pandemig. 4. Yn ystod y flwyddyn ariannol hon cyflwynwyd tri hawliad i Lywodraeth Cymru, am gyfanswm o £3.418m, ar gyfer gwariant ychwanegol a gafwyd yn chwarter 3 oherwydd yr argyfwng Covid, a derbyniwyd swm o £2.165m. Mae Llywodraeth Cymru wedi datgan y bydd rhagor o gyllid yn cael ei ryddhau i wneud yn iawn am golledion incwm yn ystod gweddill y flwyddyn ariannol, ond nid ystyriwyd hyn yn y rhagolwg. Bydd derbyn y cyllid ychwanegol hwn yn gwella sefyllfa derfynol rhai gwasanaethau o gymharu â'r rhagolwg hwn. 5. Y sefyllfa ariannol gyffredinol a ragwelir ar gyfer 2021/22, gan gynnwys Cyllid Corfforaethol a'r gronfa Dreth Gyngor, yw tanwariant o £3.528m. Mae hyn yn cyfateb i 2.40% o gyllideb net y Cyngor ar gyfer 2021/22. Fodd bynnag, gallai cynnydd mewn costau, gan gynnwys dyfarniad cyflog posib o fwy na'r 1.75% y caniatwyd ar ei gyfer yn y rhagolwg, a'r posibilrwydd y bydd mwy o alw am wasanaethau yn ystod chwarter olaf y flwyddyn, olygu nad yw'r sefyllfa refeniw derfynol ar ddiwedd y flwyddyn ariannol cystal ag a nodir yn yr adroddiad hwn. 6. Argymhellir:- <ol style="list-style-type: none"> (i) Nodi'r sefyllfa a amlinellir yn Atodiadau A a B mewn perthynas â pherfformiad ariannol yr Awdurdod hyd yma a'r alldro disgwylidig ar gyfer 2021/22. Mae'r sefyllfa hon yn ddibynnol ar gymorth parhaus gan Lywodraeth Cymru i gyllido'r golled incwm ariannol a'r costau ychwanegol sy'n wynebu'r Cyngor yn ystod gweddill y flwyddyn ariannol o ganlyniad i'r Coronafeirws; 	

- (ii) Nodi'r crynodeb o'r cyllidebau wrth gefn ar gyfer 2021/22 fel y manylir arnynt yn Atodiad C;
- (iii) Nodi'r sefyllfa mewn perthynas â'r rhaglenni buddsoddi i Arbed yn Atodiad CH;
- (iv) Nodi'r modd y caiff costau asiantaeth ac ymgynghorwyr eu monitro yn 2021/22 yn Atodiadau D a DD.

B – Pa opsiynau eraill wnaethoch chi ei hystyried a beth oedd eich rhesymau dros eu gwrthod a/neu ddewis yr opsiwn hwn?

Amherthnasol.

C – Am ba reswm y mae hwn yn benderfyniad i'r Pwyllgor Gwaith?

Mae'r mater hwn wedi'i ddirprwyo i'r Pwyllgor Gwaith.

Ch – A yw'r penderfyniad hwn yn gyson â'r polisi a gymeradwywyd gan y Cyngor llawn?

Ydi

D – A yw'r penderfyniad hwn o fewn y gyllideb a gymeradwywyd gan y Cyngor?

Ydi

Dd – Asesu'r effaith bosib (os yw'n berthnasol):

1	Sut mae'r penderfyniad hwn yn effeithio ar ein hanghenion tymor hir fel Ynys?	Mae'r adroddiad hwn at ddibenion monitro yn unig ac fe'i defnyddir ar y cyd ag adroddiadau eraill i osod y strategaeth ariannol tymor canolig a'r gyllideb flynyddol. Wrth osod y gyllideb flynyddol, bydd yr effaith ar anghenion tymor hir yr Ynys yn cael ei asesu.
2	A yw hwn yn benderfyniad y rhagwelir y bydd yn atal costau / dibyniaethau ar yr Awdurdod yn y dyfodol. Os felly, sut?-	Amherthnasol
3	A ydym wedi bod yn cydweithio â sefydliadau eraill i ddod i'r penderfyniad hwn, os felly, rhowch wybod gyda phwy?	Amherthnasol
4	A yw dinasyddion Ynys Môn wedi chwarae eu rhan wrth ddrafftio'r ffordd hon ymlaen, gan gynnwys y rhai hynny y mae'r penderfyniad hwn yn cael effaith uniongyrchol arnynt. Esboniwch sut:-	Ymgynghorwyd â dinasyddion Ynys Môn fel rhan o broses gosod cyllideb 2021/22 ac ymgynghorir â nhw ynghylch cyllidebau yn y dyfodol.
5	Nodwch unrhyw effaith y gallai'r penderfyniad hwn ei gael ar y grwpiau a warchodir o dan Ddeddf Cydraddoldeb 2010.	Amherthnasol
6	Os yw hwn yn benderfyniad strategol, nodwch unrhyw effaith y gallai'r penderfyniad ei gael ar y rhai hynny sy'n profi anfantais economaidd-gymdeithasol.	Amherthnasol
7	Nodwch unrhyw effaith y gallai'r penderfyniad hwn ei gael ar gyfleoedd i bobl ddefnyddio'r Gymraeg ac ar beidio â thrin y Gymraeg yn llai ffafriol na'r Saesneg.	Amherthnasol

E – Gyda phwy wnaethoch chi ymgynghori?

Beth oedd eu sylwadau?

1	Prif Weithredwr / Uwch Dîm Arweinyddiaeth (gorfodol)	Mae'r UDA wedi derbyn copi o Atodiad B o'r adroddiad yma
2	Cyllid / Swyddog Adran 151 (gorfodol)	Amherthnasol - adroddiad y Swyddog Adran 151 yw hwn.
3	Cyfreithiol / Swyddog Monitro (gorfodol)	Mae'r Swyddog Monitro'n aelod o'r UDA.
4	Adnoddau Dynol (AD)	Amherthnasol
5	Eiddo	Amherthnasol
6	Technoleg Gwybodaeth a Chyfathrebu (TGCh)	Amherthnasol
7	Caffael	Amherthnasol

8	Sgriwtini	Adolygwyd y sefyllfa ariannol ar ddiwedd chwarter 2 gan y Panel Sgriwtini Cyllid yn ei gyfarfod ar 14 Chwefror 2022.
9	Aelodau Lleol	Amherthnasol
F – Atodiadau:		
<ul style="list-style-type: none"> • Atodiad A – Adroddiad Alldro Dros Dro ar gyfer 2021/22 • Atodiad B – Tabl Alldro Dros Dro 2021/22 • Atodiad C – Crynodeb o sefyllfa Cyllidebau wrth Gefn ar gyfer 2021/22 • Atodiad CH – Adolygiad o brosiectau Buddsoddi i Arbed 2021/22 • Atodiad D – Gwybodaeth ynghylch monitro Staff Asiantaeth 2021/22 • Atodiad DD - Gwybodaeth ynghylch monitro Ymgynghorwyr 2021/22 		
Ff – Papurau Cefndir (cysylltwch ag awdur yr adroddiad am ragor o wybodaeth):		
Cyllideb Refeniw 2021/22 (fel y'i hargymhellwyd gan y Pwyllgor hwn ar 2 Mawrth 2021 a'i mabwysiadu gan y Cyngor Sir ar 9 Mawrth 2021).		

MONITRO'R GYLLIDEB REFENIW - CHWARTER 3

1. Balans Cyffredinol

Ar ddechrau'r flwyddyn ariannol roedd gan Gronfa'r Cyngor gronfeydd wrth gefn clustnodedig gwerth £14.079m a chronfeydd wrth gefn ysgolion gwerth £3.974m. Y balans cyffredinol ar ddechrau'r flwyddyn ariannol gyfredol, yn dilyn archwilio'r alldro 2020/21, oedd £11.437m. Roedd hyn yn well na'r balans agoriadol ar gyfer y flwyddyn flaenorol, 2019/20, pan oedd y balans cyffredinol yn £7.060m. Cyfrannodd y tanwariant o £4.016m at hyn, yn ogystal â symudiadau yn y cronfeydd wrth gefn, megis dychwelyd cronfeydd wrth gefn clustnodedig nad oedd eu hangen.

Mae sefyllfa bresennol balansau Cyffredinol ar ddiwedd y chwarter fel a ganlyn:-

Pwyllgor Gwaith	Swm £m	Pwrpas
Balans agoriadol drafft	(11.437)	Cronfa wrth gefn gyffredinol wedi'i harchwilio ar 31 Mawrth 2021
Atgyweirio Harbwr Amlwch	0.050	Penderfyniad dirprwyedig gan y Swyddog Adran 151 mewn ymgynghoriad â'r Aelod Portffolio – Cyllid
Trosglwyddiadau i mewn o Gronfeydd wrth Gefn Clustnodedig nad oedd eu hangen	(0.643)	
Cronfeydd Wrth Gefn Gwasanaethau	1.376	Creu Cronfeydd Wrth Gefn Gwasanaeth yn unol â phenderfyniad y Pwyllgor Gwaith ar 12 Gorffennaf 2021
Atgyweirio To Canolfan Addysg y Bont	1.500	Gwaith Atgyweirio To yn unol â phenderfyniad y Pwyllgor Gwaith ar 29 Gorffennaf 2021
Sefydlu Awdurdod Iechyd Porthladd Newydd	0.100	Sefydlu Awdurdod Iechyd Porthladd – Costau sefydlu
Atgyweirio To Canolfan Addysg y Bont	1.500	Gwaith Atgyweirio To yn unol â phenderfyniad y Cyngor llawn ar 11 Chwefror 2022
Balans Cyffredinol Diwygiedig Cronfa'r Cyngor	(7.554)	

Yr alldro a ragwelir ar hyn o bryd ar gyfer 2021/22 yw tanwariant o £3.528m. Os yw'r rhagolwg hwn yn gywir, byddai'r un cynnydd i'w weld ym malansau a chronfeydd wrth gefn y Cyngor ar ddiwedd y flwyddyn. Bydd gwaith yn cael ei wneud fel rhan o'r broses cau'r llyfrau i benderfynu faint o'r tanwariant fydd yn cael ei ychwanegu at y balansau cyffredinol, cronfeydd wrth gefn gwasanaethau a chronfeydd wrth gefn clustnodedig. Oherwydd yr ansicrwydd presennol ynghylch y galw am wasanaethau, mae'r Swyddog Adran 151 wedi argymhell i'r Pwyllgor Gwaith y dylai lefel y balansau cyffredinol fod yn uwch na'r lefel arferol o 5% o'r gyllideb gwariant refeniw net, ac y byddai'n ddoeth i'r Cyngor gadw o leiaf £9m fel Balansau Cyffredinol ar gyfer 2022/23. Os bydd lefel y tanwariant a ragwelir ar ddiwedd y trydydd chwarter yn cael ei adlewyrchu yn yr alldro terfynol ar ddiwedd y flwyddyn, yna bydd hyn yn gwella cadernid ariannol y Cyngor ymhellach.

2. Perfformiad Ariannol fesul Gwasanaeth

2.1 Mae manylion y perfformiad ariannol fesul gwasanaeth am y cyfnod, a'r alldro a ragwelir ar eu cyfer, wedi'u nodi yn Atodiad B. Rhagwelir tanwariant o £2.315m ar wasanaethau ar 31 Mawrth 2022. Amcangyfrifir tanwariant o £0.591m ar Gyllid Corfforaethol. Yn ogystal, rhagwelir y bydd £0.113m o Dreth Gyngor safonol ychwanegol yn cael ei chasglu. Yn ogystal â'r gwarged bychan a ragwelir ar y Dreth Gyngor safonol, mae gwarged ychwanegol o £0.509m ar Bremiwm y Dreth Gyngor yn gwella'r sefyllfa ariannol hyd yn oed ymhellach. Ar hyn bryd, rhagwelir y bydd tanwariant o £3.528m ar y gyllideb refeniw, sydd yn cyfateb i 2.40% o gyllideb refeniw net y Cyngor.

2.2 Mae Tabl 1 isod yn crynhoi'r amrywiadau sylweddol (oddeutu £100k neu uwch):-

Tabl 1

	(Tan)/Gorwariant £'000
Dysgu	(348)
Oedolion	(231)
Gwasanaethau Plant	(193)
Priffyrdd	(200)
Gwastraff	(560)
Cynllunio a Gwarchod y Cyhoedd	(319)
Trawsnewid	(135)
Adnoddau	(217)
Costau Corfforaethol a Democrataidd	(164)
Cyllid Corfforaethol	(591)
Costau na ellir eu rheoli nad ydynt wedi'u cynnwys yn y gyllideb – yswiriant, costau cyfalaf pensiwn a dyledion drwg	200
Cyllido	(623)
Arall (cyfanswm amrywiadau llai na £100k)	(147)
Cyfanswm Amrywiant - gor/(tan) wariant	(3,528)

3. Esboniad o'r Amrywiadau Sylweddol

3.1 Dysgu Gydol Oes

3.1.1 Cyllidebau Datganoledig Ysgolion

Ar ôl i'r Cyngor osod cyllidebau ysgolion, mae cyfrifoldeb am y gyllideb yn cael ei ddatganoli i'r ysgolion ac mae unrhyw dan neu orwariant blynyddol yn cael ei ddal yng nghronfeydd wrth gefn ysgolion unigol. Ar hyn o bryd, mae balansau cronfeydd wrth gefn ysgolion yn £3.974m, o gymharu â £197k ar 31 Mawrth 2020. Fodd bynnag, derbyniodd ysgolion grantiau gan Lywodraeth Cymru ym mis Mawrth, tuag at gostau a gafwyd eisoes, gan olygu na wariwyd eu cyllidebau craidd. Yn ogystal, derbyniwyd rhywfaint o gyllid grant ar yr amod ei fod yn cael ei wario yn 2021/22.

Addysg Ganolog

3.1.2 Roedd tanwariant o £59k (4.32%) yn y gwasanaeth ar ddiwedd chwarter 3. Rhagwelir tanwariant o £299k (6.5%) ar ddiwedd y flwyddyn. Mae nifer o'r cyllidebau hyn yn cael eu harwain gan y galw.

3.1.3 Mae nifer o feysydd yn gor a thanwario ar draws y Gwasanaeth. Rhestrir y rhai mwyaf isod:-

- Rhagwelir tanwariant o £186k (£223k yn Chwarter 2) ar ddarparu prydau ysgol. Dyfarnwyd contract newydd sy'n costio llai ac roedd y contract newydd i fod i gychwyn ym mis Medi 2021. Bydd hyn yn arwain at danwariant, ond, mae hyn yn cael ei wrthbwysu'n rhannol gan gynydd yn nifer y disgyblion sy'n dewis prydau ysgol am ddim ac sydd wedi arwain at gynydd yn y gost. Mae'r contract prydau ysgol newydd wedi caniatáu i'r Awdurdod ostwng pris pryd ysgol o £2.50 i £2.20.
- Mae'r symudiad yn y lleoliadau allsirol o 2020/21 i 2021/22 yn ymwneud â phedwar plentyn a adawodd y gwasanaeth (oherwydd iddynt droi'n 16+ neu am eu bod wedi dychwelyd i leoliadau ar Ynys Môn) a chafwyd chwe lleoliad newydd hyd yma. Rhagwelir tanwariant o £544k ar leoliadau allsirol, sy'n debyg i'r ffigur a ragwelwyd yn chwarter 2 (£545k). Wrth i'r flwyddyn ariannol fynd rhagddi, gallai nifer y plant sydd angen lleoliadau allsirol i'r sir barhau i godi, gan effeithio ar y tanwariant a ragwelir, gan fod hon yn gyllideb sy'n cael ei harwain gan y galw.
- Rhagwelir gorwariant o £58k (£66k yn chwarter 2) ar y Clwb Gofal Plant. Unwaith eto, mae'r gyllideb hon yn cael ei harwain gan y galw a, gyda mwy o rieni'n gweithio gartref a rhai cyfyngiadau Covid yn parhau i fod ar waith, mae'r galw am y ddarpariaeth hon wedi gostwng.

- Ar hyn o bryd, rhagwelir gorwariant o £297k ar gludiant ysgol ar ddiwedd y flwyddyn. Y rhagolwg ar ddiwedd chwarter 2 oedd gorwariant o £178k. Mae'r galw am y gwasanaeth hwn wedi cynyddu ac er y dyrannwyd cyllideb ychwanegol, mae'r rhagolwg yn parhau i ddangos gorwariant sylweddol. Ychwanegwyd llwybr bws newydd i'r gwasanaeth, bu'n rhaid aildendro rhai contractau, ac roedd costau'r contractau newydd yn uwch na'r rhai gwreiddiol. Yn ogystal â hyn, mae nifer o'r contractau wedi cael eu dychwelyd i'r Awdurdod gan nad oedd modd eu cyflawni.

3.1.4 Diwylliant

- 3.1.4.1** Roedd tanwariant o £253k (23.25%) yn y gwasanaeth hwn yn ystod y cyfnod, o gymharu â £168k yn chwarter 2. Yr alldro a ragwelir eleni yw tanwariant o £49k (4.06%) (£43k yn chwarter 2). Mae swyddi gwag yn y Gwasanaeth Llyfrgelloedd a disgwylir iddynt arwain at danwariant o £94k ar ddiwedd y flwyddyn. Fodd bynnag, mae ymarfer recriwtio'n cael ei gynnal ar hyn o bryd i lenwi'r swyddi gwag hyn, a disgwylir y bydd staff wedi'u penodi erbyn mis Chwefror 2022. Y rhagolwg presennol ar gyfer yr Oriol yw gorwariant o £30k o ganlyniad i beidio â gwireddu incwm a phwysau ar y cyllidebau atgyweirio a chynnal a chadw. Mae'r gwasanaeth Archifau'n rhagweld gorwariant o £10k, sydd yn cyd-fynd â'r hyn a nodwyd yn chwarter 2.

3.2 Gofal Cymdeithasol Oedolion

- 3.2.1** Roedd gorwariant o £1,309k (6.88%) yn y gwasanaeth ar gyfer y cyfnod. Yr alldro a ragwelir yw tanwariant o £231k (1.72%), ond yn chwarter 2 y rhagolwg oedd gorwariant o £477k (1.72%) ar ddiwedd y flwyddyn. Mae hyn yn wahaniaeth o £708k o un cyfnod adrodd i'r llall. O'r £708k, mae £545k yn ymwneud â chyllid ychwanegol, £102k yn ymwneud ag anfonebau yr oedd anghydfod yn eu cylch ond sydd wedi cael eu talu erbyn hyn ac mae £61k yn ymwneud â thanwariannau amrywiol ar draws y gwasanaeth.

- 3.2.2** Mae'r elfennau sy'n gyfrifol am yr amrywiad yn yr alldro fel a ganlyn:-

- Gwasanaethau ar gyfer yr Henoed: Rhagwelir tanwariant o £233k, sef gwahaniaeth o £479k o gymharu â'r hyn a ragwelwyd yn chwarter 2 (gorwariant o £233k). Mae nifer o elfennau yn gor a thanwario yn y Gwasanaeth, ond, y newid mwyaf ers y rhagolwg yn chwarter 2 yw bod £279k o incwm grant ychwanegol wedi'i dderbyn. Mae gostyngiad o £136k yn y rhagolwg ar gyfer gofal cartref oherwydd y galw, mae gostyngiad cyffredinol o £53k mewn costau gofal preswyl ac addaswyd ffigyrau gofal nyrsio preifat i bobl hyn i adlewyrchu'r galw ac o'r herwydd, mae cynnydd o £166k yn y costau. Mae'r rhan hon o'r gwasanaeth hefyd wedi derbyn £150k o incwm annisgwyl gan fod anfonebau y disgwylid iddynt gael eu dileu wedi cael eu talu erbyn hyn.
- Anableddau Corfforol (AC): Mae'r ddarpariaeth yn rhagweld gorwariant o £199k ar gyfer y flwyddyn, o gymharu â £144k a nodwyd yn chwarter 2. Y prif wahaniaethau a nodwyd o chwarter 2 i chwarter 3 yw bod gostyngiad o £14k yng nghostau Gofal Cartref, tra bod cynnydd o £14k mewn taliadau uniongyrchol. Mae cynnydd o £76k mewn costau asiantaeth, ond derbyniwyd grant ychwanegol o £22k hefyd. Mae nifer o elfennau eraill yn tan a gorwario yn y maes hwn sy'n cyfrannu at y newid yn y rhagolwg o un adroddiad i'r llall.
- Anableddau Dysgu (AD): Rhagwelir gorwariant o £783k erbyn diwedd y flwyddyn, sydd yn ostyngiad o £32k o gymharu â'r chwarter blaenorol. Mae'r gostyngiad yma o ganlyniad i gynnydd o £43k mewn costau Gofal Cartref a chynnydd o £6k mewn taliadau uniongyrchol. Fodd bynnag, derbyniwyd incwm ychwanegol o £80k trwy grantiau.
- Iechyd Meddwl (IM): Mae'r rhagolwg ar gyfer y gwasanaeth wedi gostwng o orwariant o £62k yn chwarter 2 i danwariant o £14k yn chwarter 3. Mae nifer o resymau dros y symudiad hwn, ond mae'r newidiadau mwyaf nodedig yn ymwneud â chostau gofal preswyl preifat, costau cam-drin sylweddau a chostau gofal cartref seibiant lle gwelwyd gostyngiad o £30k yr un.
- Uned Ddarparu: Mae'r maes hwn yn rhagweld tanwariant o £778k ar ddiwedd y flwyddyn, o gymharu â £602k yn chwarter 2. Mae'r tanwariant hwn yn rhannol oherwydd problemau recriwtio oherwydd y pandemig Covid19. Y prif ffactor cyfrannol yn y maes hwn yw grant ychwanegol o £149k a dderbyniwyd.

3.3 Gwasanaethau Plant

- 3.3.1** Roedd gorwariant o £90k (0.87%) yn y gwasanaeth hwn ar gyfer y cyfnod. Fodd bynnag, rhagwelir tanwariant o £193k (-1.72%) ar ddiwedd y flwyddyn, o gymharu â gorwariant o £583k yn chwarter 2.
- 3.3.2** Ar ddiwedd chwarter 2, roedd disgwyl gorwariant o £796k yn y gyllideb Plant sy'n Derbyn Gofal. Y rhagolwg yn awr, yn chwarter 3, yw gorwariant o £365k, mae hyn yn wahaniaeth o £431k o un cyfnod adrodd i'r llall. Mae'r gyllideb hon yn cael ei harwain gan y galw ac mae 3 lleoliad nad oedd yn bodloni gofynion cronfa caledi Llywodraeth Cymru yn wreiddiol yn gymwys erbyn hyn oherwydd newid mewn amgylchiadau. Yn dilyn adolygiad o'r holl gostau Plant sy'n Derbyn Gofal, nodwyd bod lleoliad arall yn gymwys erbyn hyn a gellir ei ôl-ddyddio i fis Ebrill 2021. Derbyniwyd pedwar ffrwd cyllido newydd hefyd ym mis Hydref a Thachwedd 2021 a oedd yn dod i gyfanswm o £489k ac mae hyn wedi cael effaith ar y gwahaniaeth o un cyfnod adrodd i'r llall.

3.4 Tai (Cronfa'r Cyngor)

- 3.4.1** Roedd gorwariant o £39k (2.54%) yn y gwasanaeth hwn ar ddiwedd chwarter 3 ac mae'r rhagolwg alldro yr un fath ag ar gyfer y chwarter blaenorol, sef cyllideb gytbwys. Y meysydd sy'n achosi'r pryder mwyaf yw digartrefedd ac atal digartrefedd, gyda gorwariant o £50k ar atal digartrefedd. Fodd bynnag, hawliwyd £444k ar gyfer 9 mis cyntaf y flwyddyn ariannol ar atal a digartrefedd. Mae'r rhagolwg yn seiliedig ar barhad y gronfa galedi i gyllido ar yr un lefel ar gyfer gweddill y flwyddyn ariannol.

3.5 Rheoleiddio a Datblygu Economaidd

3.5.1 Economaidd a Chymunedol (yn cynnwys Cyrchfan a Hamdden)

- 3.5.1.1** Yn gyffredinol, roedd tanwariant o £130k (18.09%) yn y gwasanaeth ar gyfer y cyfnod, ond rhagwelir gorwariant o £4k (7.33%) ar ddiwedd y flwyddyn, o gymharu â £47k (2.50%) yn chwarter 2.
- 3.5.1.2** Disgwylir gorwariant o £26k yn elfen Datblygu Economaidd y gwasanaeth ar ddiwedd y flwyddyn, o gymharu â gorwariant o £5k a rhagwelwyd ar ddiwedd 2. Mae hyn, yn rhannol, oherwydd y targed incwm ar gyfer staffio prosiectau megis Wylfa Newydd a'r Grid Cenedlaethol. Nid yw'r costau hyn yn cael eu cyllido o ffynonellau allanol bellach ac, heb y ffynonellau cyllido hyn, ni fydd y disgwyliadau incwm yn y gyllideb yn cael eu cyflawni, gan arwain at ddiffyg o £72k. Disgwylir i ad-drefnu uwch reolwyr arwain at danwariant o £85k a fydd yn gwneud yn iawn am y diffyg yn yr incwm. Yr elfennau eraill sy'n creu pwysau yn yr adain yw cyllidebau cyfleusterau'r ganolfan, dylunio graffeg a thanysgrifiadau sydd, gyda'i gilydd, yn debygol o gynhyrchu gorwariant o £44k.
- 3.5.1.3** Rhagwelir tanwariant o £62k yn yr adain Cyrchfan erbyn diwedd y flwyddyn o gymharu â thanwariant o £35k ar ddiwedd chwarter 2. Oherwydd y cyfyngiadau ar deithio rhyngwladol yn ystod yr haf, mae mwy o bobl wedi bod yn treulio eu gwyliau yn y DU gan olygu y bu ein hatyniadau arfordirol yn brysurach nag erioed a chyflawnwyd targedau incwm yr adain Forwrol ar gyfer cofrestru a lansio badau erbyn diwedd Ch1.
- 3.5.1.4** Mae'r pwysau blynyddol ar dargedau incwm Cefn Gwlad yn debygol o godi'i ben eto, ac mae ymgynghorwyr yn cynnal adolygiad o'r defnydd o'r Fenai. Gyda'i gilydd, disgwylir i hyn arwain at orwariant o £30k yn y maes hwn.

Mae cyllidebau twristiaeth wedi tanwario yn ystod y ddwy flynedd ariannol ddiwethaf a dyrannwyd cyllid ychwanegol i reoli ymwelwyr. Cafwyd problemau recriwtio mewn perthynas ag un swydd wag. Mae gwarged o £70k yn cael ei ragweld yn awr.

3.5.1.5 Ar hyn o bryd, mae'r adain Hamdden yn rhagweld gorwariant o £40k ar ddiwedd y flwyddyn, ond mae hyn yn well na'r rhagolwg o £79k ar ddiwedd chwarter 2. Nid oes caffis yn y canolfannau hamdden erbyn hyn ond mae'r disgwyliadau incwm yn parhau. Casglwyd llai o daliadau debyd uniongyrchol oherwydd i'r pyllau fod ar gau. Mae hon yn broblem leol ac ni ellir hawlio am hynny trwy'r gronfa galedi. Erbyn hyn, rhagwelir y bydd tanwariant o thua £70k ar staff canolfannau hamdden, yn rhannol oherwydd newidiadau yn nhelerau ac amodau hyfforddwyr a dyma'r rheswm am y gostyngiad yn y gorwariant a ragwelir. Mae ased y Cwrs Golff wedi cael ei werthu yn awr ac, felly, ni fydd unrhyw wariant pellach yn y maes hwn. Mae pwysau'n cynyddu ar gyllidebau trwsio a chynnal a chadw o ganlyniad i gostau prynu uwch. Mae'n debygol y bydd tua £20k o orwariant ar y gyllideb hon.

3.5.2 Cynllunio a Gwarchod y Cyhoedd

3.5.2.1 Mae tanwariant o £481k (27.27%) yn y gwasanaeth hwn ar gyfer y cyfnod, a rhagwelir tanwariant o £319k (14.20%) ar alldro, o gymharu â thanwariant o £108k (4.81%) a ragwelwyd ar ddiwedd chwarter 2.

3.5.2.2 Roedd tanwariant o £141k (8.93%) yn yr adain Gwarchod y Cyhoedd ar gyfer y cyfnod. Yr alldro a ragwelir yw tanwariant o £172k (tanwariant o £95k yn chwarter 2). Y prif wahaniaeth o gymharu â'r alldro a ragwelwyd yn chwarter 2 yw bod swyddi gwag yn fater parhaus ac, er bod ymgyrch recriwtio yn cael ei chynnal, mae'n anodd rhagweld pryd fydd y swyddi hyn yn cael eu llenwi, os o gwbl. Materion staffio sy'n gyfrifol am y newid yn y rhagolwg o chwarter 2 i chwarter 3.

3.5.2.3 Roedd tanwariant o £341k yn yr adain Cynllunio ar ddiwedd y cyfnod, a rhagwelir tanwariant o £147k ar ddiwedd y flwyddyn, er bod disgwyl tanwariant o £13k ar ddiwedd y flwyddyn yn chwarter 2. Y prif wahaniaeth o chwarter 2 i chwarter 3 yn yr adain yma yw y derbyniwyd cais cynllunio mawr ym mis Hydref 2021 a dyma'r prif reswm am y newid yn y rhagolwg. Mae swyddi gwag yn yr adain Rheoli Cynllunio hefyd, a rhagwelir tanwariant o £42k erbyn diwedd y flwyddyn.

3.6 Priffyrdd, Gwastraff ac Eiddo

3.6.1 Priffyrdd

3.6.1.1 Roedd tanwariant o £34k (5.91%) yn y gwasanaeth hwn am y cyfnod. Rhagwelir y bydd tanwariant o £200k (3.17%) ar ddiwedd y flwyddyn, sydd ychydig yn uwch na'r tanwariant o £128k (2.03%) a nodwyd yn chwarter 2. Rhagwelir y bydd y rhan fwyaf o'r adeiniau yn y gwasanaeth Priffyrdd yn tanwario ar ddiwedd y flwyddyn. Y rhai mwyaf nodedig yw Cefnogaeth Adrannol £70k, fydd yn deillio o arbedion ar gostau staff, disgwylir y bydd incwm gwaith stryd £90k yn uwch na'r gyllideb incwm. Mae Rheoli Datblygu wedi cynhyrchu mwy o incwm na'r disgwyl ac felly, mae'r adain yn rhagweld tanwariant o £60k. Mae Cludiant Cymunedol Môn yn rhagweld tanwariant o £50k hefyd. Mae hyn oherwydd bod llai o alw am y gwasanaeth o ganlyniad i'r pandemig Covid a'r cyfyngiadau. Fodd bynnag, mae disgwyl gorwariant o £100k yn y gyllideb gwaith erbyn diwedd y flwyddyn. Disgwylir y bydd incwm meysydd parcio £20k yn uwch na'r gyllideb ar ddiwedd y flwyddyn. Mae'n bwysig tynnu sylw at Reoli Fflyd gan fod llai o ddefnydd yn cael ei wneud o gerbydau'r Awdurdod ar hyn o bryd ac felly nid yw'r gwasanaeth yn gallu codi tâl ar wasanaethau eraill am y gost. Ar hyn o bryd mae gorwariant o £110k yn erbyn y gwasanaeth Priffyrdd. Fodd bynnag, dylid nodi y bydd gan bob adran arall danwariant cyfatebol ar gyfer rheoli fflyd.

3.6.2 Gwastraff

3.6.2.1 Roedd tanwariant o £673k (10.72%) yn y gwasanaeth Gwastraff yn ystod y cyfnod, a rhagwelir tanwariant o £560k (6.39%) erbyn alldro. Yn chwarter 2, rhagwelwyd tanwariant o £480k.

3.6.2.2 Mae'r rhagolwg ar gyfer diwedd y flwyddyn yn cynnwys gor a thanwariant mewn gwahanol rannau o'r gwasanaeth i wneud yn iawn am hynny. Mae'r amrywiadau mwyaf nodedig yn cynnwys tanwariant o £360k ar Gasglu Gwastraff, sy'n cynnwys costau'r contract casglu gwastraff newydd. Mae'r rhagolwg o danwariant o £50k ar gyfer ailgyrchu yn chwarter 2 wedi cynyddu i danwariant o £170k yn chwarter 3 oherwydd bod incwm gwastraff gwyrdd yn uwch na'r targed a bu'n rhaid gohirio prosiectau a gynlluniwyd oherwydd ansicrwydd tu hwnt i reolaeth y gwasanaeth. Disgwylir gorwariant o £130k mewn perthynas â Gorsaf Drosglwyddo Penhesgyn erbyn diwedd y flwyddyn, yn bennaf oherwydd costau staffio.

3.6.3 Eiddo

3.6.3.1 Sefyllfa'r gwasanaeth ar gyfer y cyfnod yw tanwariant o £98k (13.37%), a'r rhagolwg ar gyfer diwedd y flwyddyn yw gorwariant o £5k (0.51%). Yn chwarter 2, roedd gorwariant o £5k (0.51%) yn cael ei ragweld ar ddiwedd y flwyddyn hefyd.

3.6.3.2 Mae sefyllfa nifer o benawdau cyllideb yn amrywio, gyda rhai'n dangos gorwariant tra bod eraill yn tanwario. Nid oes gwahaniaeth sylweddol o gymharu â'r hyn a nodwyd yn chwarter 2.

3.7 Trawsnewid

3.7.1 Roedd gorwariant o £236k yn y swyddogaeth Trawsnewid ar ddiwedd y cyfnod.

3.7.1.1 Roedd gorwariant o £30k (2.86%) yn y swyddogaeth AD ar gyfer y cyfnod, a rhagwelir tanwariant o £91k (6.60%) erbyn diwedd y flwyddyn. Mae'r tanwariant a ragwelir yn deillio o gyllidebau hyfforddi canolog.

3.7.1.2 Roedd tanwariant o £318k (12.39%) yn yr adain TGCh ar gyfer y cyfnod a disgwylir gorwariant o £18k (0.56%) erbyn diwedd y flwyddyn. Yn chwarter 2, y rhagolwg oedd gorwariant o £102k ar ddiwedd y flwyddyn. Mae holl gyllidebau meddalwedd a chaledwedd y Cyngor, ac eithrio ysgolion, wedi cael eu canoli ac maent yn cael eu rheoli gan yr adain TGCh yn awr. Erbyn hyn, y sefyllfa a ragwelir ar ddiwedd y flwyddyn ar gyfer y gyllideb meddalwedd canolog yw gorwariant o £132k. Rhagwelir tanwariant net o £114k ar staffio a thrwyddedau meddalwedd.

3.7.1.3 Roedd tanwariant o £52k (9.64%) yn yr adain Trawsnewid Corfforaethol ar gyfer y cyfnod, a disgwylir tanwariant o £135k (15.06%) ar ddiwedd y flwyddyn. Priodolir hyn i arbedion ar gostau cyflogau yn y tîm Trawsnewid Corfforaethol a Chyswilt Môn, ynghyd â thanwariant o £101k ar gyfer Partneriaeth Ynys Môn a Gwynedd.

3.8 Adnoddau (ac eithrio Budd-daliadau a Roddwyd)

3.8.1 Mae tanwariant o £62k (2.33%) yng nghyllideb y swyddogaeth Adnoddau ar gyfer y cyfnod a rhagwelir tanwariant o £217k (6.71%) ar alldro, o gymharu â £144k (4.45%) yn chwarter 2.

3.8.2 Mae tanwariant o £29k ar Refeniw a Budd-daliadau oherwydd na chafodd swyddi gwag a secondiadau eu llenwi. Rhagwelir tanwariant bychan o £10k ar gyfer y tîm Cyfrifeg. Mae Archwilio Mewnol yn rhagweld tanwariant o £53k oherwydd swyddi gwag yn ystod y flwyddyn sydd wedi cael eu llenwi bellach. Mae tanwariant o £125k yn yr adain Gaffael oherwydd cynlluniau pwrcasu, h.y. cyllidebau pwrcasu canolog, ad-daliadau ar gardiau caffael a llai o alw am rai meysydd gwariant sydd wedi eu cynnwys yn y cyllidebau caffael canolog oherwydd bod mwy o staff yn gweithio gartref (papur, llungopiwyd, defnyddiau ysgrifennu, dodrefn).

3.9 Busnes y Cyngor

3.9.1 Roedd tanwariant o £65k (5.27%) yn y swyddogaeth ar gyfer y cyfnod, a rhagwelir tanwariant o £57k (0.70%) ar alldro o gymharu â gorwariant o £12k (0.70%) yn chwarter 2.

3.9.2 Disgwylir gorwariant o £1k yn y Gwasanaeth Cyfreithiol ar ddiwedd y flwyddyn, yn bennaf oherwydd y defnydd o staff cyfreithiol asiantaeth i gyflenwi ar gyfer swyddi gweigion/absenoldebau staff. Mae incwm pridiannau tir yn uwch na'r proffil hefyd. Rhagwelir y bydd pob un o swyddogaethau'r Gwasanaethau Democrataidd yn tanwario, gyda'r tanwariant mwyaf yn y Gwasanaethau Pwyllgor (£48k) oherwydd arbedion ar dreuliau staff a'r defnydd o ymgynghorwyr.

3.10 Costau Corfforaethol a Democrataidd

3.10.1 Roedd tanwariant o £31k (1.13%) ar gyfer y cyfnod, a rhagwelir tanwariant o £164k (5.45%) ar ddiwedd y flwyddyn. Rhagwelwyd tanwariant o £158k (5.25%) yn chwarter 2.

3.10.2 Rhagwelir tanwariant o £44k ar Gymorth i Aelodau a Threuliau Aelodau, fel yr adroddwyd yn chwarter 2. Mae cyfyngiadau'r pandemig wedi arwain at danwariant sylweddol ar y cyllidebau teithio, hyfforddi a chynadleddau.

3.10.3 Yn gyffredinol, mae'r cyllidebau corfforaethol yn dangos tanwariant o £96k. Mae tanwariant o £92k ar ffioedd archwilio grantiau a £52k ar daliadau pensiwn hanesyddol i'r Gronfa Bensiwn. Fodd bynnag, roedd gorwariant o £25k ar Gwnsela Staff, nid oes cyllideb ar gyfer y gwariant hwn. Disgwylir y bydd cyfraniadau pensiwn eilradd £37k yn uwch na'r hyn a ragwelwyd yn flaenorol. Mae meysydd amrywiol eraill yn tan a gorwario o fewn y penawdau yn y gyllideb ar gyfer yr adain hon sy'n gwrthbwysu ei gilydd.

3.11 Rheolaeth Gorfforaethol

3.11.1 Roedd tanwariant o £25k (5.22%) yn y swyddogaeth am y cyfnod, a rhagwelir tanwariant o £27k (4.25%) ar alldro. Mae'n ymwneud â'r gyllideb sy'n weddill yn dilyn ailstrwythuro'r tîm rheoli yn 2019/20 a mân danwariannau ar gludiant a nwyddau swyddfa cyffredinol.

4. Cyllid Corfforaethol (gan gynnwys Budd-daliadau a Roddwyd)

4.1 Disgwylir tanwariant o £591k ar Gyllid Corfforaethol, gan gynnwys Budd-daliadau a Roddwyd, ar ddiwedd y flwyddyn.

4.2 Roedd cyllideb 2021/22 yn cynnwys rhai eitemau a gadwyd yn ganolog fel cyllidebau wrth gefn, ac roedd eu cyfanswm yn £1,333k. Bydd y rhan fwyaf o'r cyllidebau hyn yn cael eu trosglwyddo i gyllidebau Gwasanaeth yn ystod y flwyddyn. Mae Atodiad C yn rhoi crynodeb o'r cyllidebau wrth gefn ac mae'n dangos bod £204k wedi'i drosglwyddo'n barod i gyllidebau a gymeradwywyd.

4.3 Mae'r gyllideb cyllido cyfalaf yn cynnwys tair elfen: y swm a gedwir wrth gefn ar gyfer ad-dalu benthyciadau yn y dyfodol (Darpariaeth Refeniw Isaf - DRI), llog sy'n daladwy ar fenthyciadau cyfredol a llog a dderbynnir ar falansau arian parod yng nghyfrifon banc y Cyngor a buddsoddiadau eraill. Mae oedi mewn prosiectau cyfalaf, ac yn arbennig rhaglen Ysgolion yr 21ain Ganrif, yn golygu bod angen i'r Cyngor fenthyca llai ac mae hyn yn ei dro wedi arwain at DRI a chostau llog is. Yn ystod y pandemig, cadwodd y Cyngor falansau arian parod uwch na'r arfer, er bod elw ar fuddsoddiadau'n isel iawn (llai na 0.2% ar gyfartaledd yn ystod y flwyddyn). O ganlyniad, rhagwelir tanwariant o £536k yn y gyllideb Cyllido Cyfalaf.

5. Casglu'r Dreth Gyngor

5.1 Mae cyllideb y Gronfa Dreth Gyngor yn cael ei phenderfynu gan ddefnyddio amcangyfrif o'r dyled y gellir ei chasglu ar gyfer y flwyddyn bresennol yn unig, yn seiliedig ar ffigwr sylfaen y dreth a bennwyd ym mis Tachwedd 2020. Nid yw cynnwys ôl-ddyledion blynyddoedd blaenorol a gasglwyd, addasiadau ar gyfer rhwymedigaethau sy'n codi o flynyddoedd blaenorol (eithriadau, disgowntiau person sengl, eiddo yn trosglwyddo i drethi busnes ac ati), newidiadau yn sylfaen y dreth ar gyfer y flwyddyn bresennol na'r ddarpariaeth ar gyfer dyledion drwg ac amheus. Ni ellir amcangyfrif y newidiadau hyn ac, yn ddiethriad, maent yn arwain at wahaniaeth rhwng balans terfynol Cronfa Casglu'r Dreth Gyngor a'r gyllideb wreiddiol. Mae Covid19 wedi cael effaith hefyd ar gasglu'r Dreth Gyngor ac mae'r ddarpariaeth ar gyfer dyledion drwg wedi cael ei gynyddu i adlewyrchu'r effaith hwn. Ar hyn o bryd, rhagwelir y bydd incwm craidd y Dreth Gyngor £113k yn well na'r gyllideb.

5.2 Dyluniwyd premiwm y Dreth Gyngor i annog perchnogion eiddo gwag ac ail gartrefi i ddychwelyd yr eiddo i ddefnydd cyffredinol ac, o'r herwydd, mae risg y gall nifer yr eiddo sy'n talu'r premiwm ostwng yn sylweddol yn ystod y flwyddyn. Er mwyn lliniaru'r risg, mae sylfaen y dreth ar gyfer eiddo sydd â phremiwm arnynt yn cael ei osod ar 80% ac, os nad yw nifer yr eiddo sy'n talu'r premiwm yn gostwng yn sylweddol, yna bydd y gyllideb yn creu gwarged. Unwaith eto, mae trosglwyddo eiddo o'r gofrestr eiddo domestig i'r gofrestr trethi busnes wedi gostwng y premiwm sy'n daladwy ar ail gartrefi ond, er bod eiddo wedi cael eu trosglwyddo, arhosodd niferoedd cyffredinol ail gartrefi yn weddol gyson ac, o ganlyniad, rhagwelir gwarged o £509k ar gyllideb premiwm y Dreth Gyngor ar ddiwedd y flwyddyn ariannol.

6. Arbedion Cyllidebol 2021/22

6.1 Nid oedd angen unrhyw Arbedion Cyllidebol gan y gwasanaethau ar gyfer y flwyddyn ariannol 2021/22.

7. Buddsoddi i Arbed

7.1 Cyflwynwyd rhaglen buddsoddi i arbed yn 2016/17, gyda dyraniad o £983k ar gyfer prosiectau unigol. Hyd yma, mae £894k wedi cael ei wario neu ei ymrwymo o'r cyllid hwn hyd at ac yn cynnwys 2021/22. Mae'r holl brosiectau wedi datblygu i wahanol raddau, gyda rhai yn nes i'w cwblhau nac eraill, er bod y pandemig Coronafeirws wedi effeithio ar gynnydd y prosiectau hyn. Gellir gweld manylion llawn am wariant a chynnydd pob prosiect yn Atodiad CH. Lle na fydd prosiectau wedi'u cwblhau erbyn diwedd y flwyddyn, byddant yn parhau i 2022/23 a bydd y cyllid yn parhau i fod ar gael yn y gronfa wrth gefn buddsoddi i arbed.

8. Costau Asiantaeth ac Ymgynghorwyr

8.1 Yn ystod y flwyddyn hyd yma, gwariwyd £877k ar staff Asiantaeth. Ar y cyfan, roeddent yn cael eu cyllido'n rhannol o gyllidebau staffio oherwydd eu bod yn gysylltiedig â swyddi gweigion, tra bod £168k yn gysylltiedig â staff cyflenwi ar gyfer swyddi gweigion. Gwariodd y gwasanaeth Gwastraff £248k ar weithwyr safle yn y canolfannau ailgylchu. Mae'r manylion llawn i'w gweld yn Atodiad D.

8.2 Gwariwyd cyfanswm o £160k ar wasanaethau Ymgynghori yn ystod y cyfnod o fis Hydref i fis Rhagfyr 2021, gyda £12k yn cael ei gyllido gan grantiau neu o ffynonellau allanol. Mae crynodeb llawn o'r gwariant fesul gwasanaeth, gyda manylion ychwanegol am y gwariant, i'w weld yn Atodiad DD.

9. Cyllid Grant Covid19 Llywodraeth Cymru hyd yma

9.1 Mae Llywodraeth Cymru wedi darparu cymorth ariannol sylweddol i awdurdodau lleol Cymru ar gyfer costau ychwanegol yn gysylltiedig â Coronafeirws ac i ddigolledu am incwm a gollwyd. Heb y cymorth hwn byddai'r Cyngor yn wynebu gorwariant sylweddol ar alldro. Dengys Tabl 2 i'r Cyngor hawlio £3.418m ar gyfer costau ychwanegol yn deillio o'r pandemig yn ystod y flwyddyn ariannol hon. Mae £2.166m wedi'i dalu i'r Cyngor yn barod, sy'n gadael balans o £1.252m fydd yn cael ei dalu yn ystod 2021/22.

Tabl 2 Gwariant yn gysylltiedig â Covid rhwng mis Ebrill a Rhagfyr 2021 a gyllidwyd gan Lywodraeth Cymru

	Gwasanaethau Cymdeithasol Oedolion	Prydau Ysgol am Ddim	Cyffredinol	Digartref edd	Glanhau Ysgolion	Profi mewn Cartrefi Gofal	Hunan- Ynysu	Plant	Ychwane giad SSP	Cyfanswm
	£	£	£	£	£	£	£	£	£	£
Hawliwyd	1,199,550	438,209	805,122	156,898	145,283	148,072	354,472	140,810	30,169	3,418,585
Gwrthodwyd	-	-	917	65	-	-	-	-	-	982
Balans Dyledus	1,199,550	438,209	804,205	156,833	145,283	148,072	354,472	140,810	30,169	3,417,603
Talwyd	815,876	209,969	499,184	45,692	99,952	128,627	209,722	140,810	15,516	2,165,348
Balans yn weddill	383,674	228,240	305,021	111,141	45,331	19,445	144,750	-	14,653	1,252,256

9.2 Incwm a Gollwyd oherwydd Cyfyngiadau Covid19 a Gyllidwyd gan Lywodraeth Cymru

Er bod llacio'r cyfnod clo wedi parhau yn ystod y flwyddyn ariannol newydd, mae incwm y Cyngor wedi cael ei effeithio'n sylweddol, megis cau canolfannau Hamdden a'r effaith ar ffioedd meysydd parcio. Mae risg hefyd o gyfyngiadau pellach i leihau lledaeniad Covid19. Mae Llywodraeth Cymru wedi digolledu awdurdodau lleol am incwm cymwys a gollwyd oherwydd y Coronafeirws. Yn ystod y flwyddyn ariannol hon, mae'r Cyngor wedi hawlio £0.290m gan Lywodraeth Cymru. Mae crynodeb o'r incwm a ddigolledwyd ac a hawliwyd hyd at 31 Rhagfyr 2021 i'w weld yn Nhabl 3 isod:-

Tabl 3 - Cyllid Grant Llywodraeth Cymru ar gyfer Incwm Gwasanaethau a gollwyd yn ystod y Pandemig

Crynodeb	Amgueddfeydd £'000	Hamdden £'000	Addysg £'000	Meysydd Parcio £'000	Gwarchod y Cyhoedd £'000	Marchnadoedd a Chlybiau Teithio £'000	Cyfanswm £'000
Hawliwyd	65.00	487.51	-312.40	34.0	13.80	1.80	289.71
Heb ei ganiatáu	0	0	0	0	0	0	0
Balans yn Ddyledus	65.00	487.51	-312.40	34.0	13.80	1.80	289.71
Talwyd	60.40	407.34	-321.00	34.00	11.30	1.10	193.14
Balans yn Weddill	4.60	80.17	8.60	0.00	2.50	0.70	96.57

10 Risgiau Ariannol yn ystod Ail Hanner y Flwyddyn Ariannol

- 10.1** Mae'r ffigyrau a nodir uchod yn seiliedig ar y galw presennol am wasanaethau, fodd bynnag, mae nifer o risgiau a allai effeithio ar y costau wrth symud ymlaen ac mae risg o hyd na fydd y sefyllfa derfynol ar ddiwedd y flwyddyn ariannol mor gadarnhaol ac a ddangosir uchod, er bod y risg yn lleihau wrth i ni agosáu at ddiwedd y flwyddyn ariannol. Manylir ar y risgiau isod.
- 10.2** Mae'r Undebau Llafur wedi gwrthod cynnig terfynol o godiad tâl o 1.75% ac maent yn cynnal pleidlais ar weithredu diwydiannol, er nad yw un Undeb wedi derbyn digon o gefnogaeth ar gyfer gweithredu diwydiannol, ac mae'n fwy tebygol y deur i gytundeb ar ddyfarniad cyflog fydd yn agos at y ffigur o 1.75%. Cynhwyswyd digon o gyllid yn y gyllideb ac mewn cronfeydd wrth gefn clustnodedig i gwrdd â chost dyfarniad cyflog o 1.75%, ond bydd unrhyw swm sy'n uwch na'r ffigur hwn yn gostwng y tanwariant a ragwelir, gyda phob 1% ychwanegol yn ychwanegu rhwng £400k a £500k at y costau tâl.
- 10.3** Mae chwyddiant yn cynyddu ac mae'n uwch na'r swm a ganiatwyd wrth osod cyllideb refeniw 2021/22. Mae'r rhan fwyaf o gostau'r Cyngor yn gostau staffio neu'n daliadau cytundebol i gontractwyr a chyflenwyr (gan gynnwys darparwyr ynni), ac mae'r trefniadau hyn yn gwarchod y Cyngor rhag cynnydd sylweddol mewn costau oherwydd cynnydd mewn chwyddiant. Fodd bynnag, bydd y cynnydd mewn chwyddiant yn cael rhywfaint o effaith ar gostau'r Cyngor yn ystod chwarter olaf y flwyddyn ariannol.
- 10.4** Mae cyfnod y gaeaf bob amser yn creu ansicrwydd ynglŷn â'r galw am wasanaethau (yn enwedig yn y Gwasanaethau Oedolion), a'r angen i ymateb i gyfnodau o dywydd garw (eira, stormydd, llifogydd). Mae'n anodd rhagweld y cynnydd posib mewn costau oherwydd tywydd y gaeaf, ond mae'r rhan helaeth o'r gaeaf wedi pasio ac mae'r tywydd wedi bod yn eithaf tawel a mwyn ac mae hynny wedi lleihau'r risg. Mae'r risg o dywydd eithafol neu oer yn parhau yn ystod y chwarter olaf ond, unwaith eto, mae'r risg yn lleihau wrth i'r wythnosau fynd rhagddynt ac wrth i ni agosáu at ddiwedd mis Mawrth.
- 10.5** Mae'r tanwariant mewn nifer o wasanaethau wedi codi oherwydd swyddi gwag. Mae rhai ohonynt yn ganlyniad penderfyniadau bwriadol i beidio â phenodi i swyddi gwag yn ystod y cyfnodau clo, ond mae nifer o'r swyddi gwag yn adlewyrchu'r anawsterau cynyddol y mae'r Cyngor yn eu hwynebu wrth benodi staff i rai swyddi. Nid oes gorddarpariaeth yn y cyllidebau staffio, a bydd y gwariant gwirioneddol yn dychwelyd i lefelau'r gyllideb ar ôl llenwi'r swyddi hynny.

- 10.6** Ar hyn o bryd, mae Cronfa Galedi Llywodraeth Cymru yn cefnogi'r cynnydd mewn costau a cholledion incwm mewn nifer o wasanaethau, ac mae Llywodraeth Cymru wedi cadarnhau y bydd y cymorth hwn yn parhau tan ddiwedd y flwyddyn ariannol. Fodd bynnag, bydd effaith yr argyfwng Covid (mwy o alw am wasanaethau, llai o gapasiti a cholledion incwm mewn rhai gwasanaethau) yn cael eu cynnwys wrth baratoi cyllideb 2022/23. Unwaith eto, mae'r ffaith fod y sefyllfa Covid yn gwella wedi lleihau'r risg y bydd costau'n cynyddu yn ystod y chwarter olaf.
- 10.7** Mae'r Gwasanaethau Oedolion yn derbyn cyllid grant ychwanegol gan Lywodraeth Cymru, a defnyddir y cyllid ychwanegol hwn i gefnogi'r lefel bresennol o alw am wasanaethau ac mae'n lleihau'r baich ar y gyllideb graidd. Unwaith eto, mae'r risg ariannol yn 2021/22 yn isel ond, eto, bydd mwy o risg yn 2022/23 os yw'r galw am wasanaethau'n parhau ac nid yw'r grant ar gael yn 2022/23.
- 10.8** Erbyn hyn mae'r Cyngor yn delio ag ansicrwydd ychwanegol a chostau posib yn y dyfodol yn gysylltiedig â'r trefniadau a'r dyletswyddau Awdurdod Iechyd Porthladd newydd. Nid oes unrhyw sicrwydd o gyllid ar hyn o bryd ac, oherwydd bod angen recriwtio a chreu capasiti ychwanegol, gallai greu pwysau ariannol ychwanegol. Mae trafodaethau'n parhau gyda Llywodraeth Cymru a CThEM, a'r gobaith yw y gellir sicrhau ymrwymiad ariannol pellach a / neu gytundeb i ddigolledu costau ychwanegol y bydd y Cyngor yn eu hysgwyddo yn ystod ail hanner y flwyddyn.

11 Casgliad

- 11.1** Y rhagolwg cychwynnol ar ddiwedd yr ail chwarter yw y bydd tanwariant o £3.528m yn y gyllideb ar gyfer y flwyddyn a ddaw i ben ar 31 Mawrth 2022. Disgwylir tanwariant o £2.315m ar gyllidebau gwasanaeth a disgwylir tanwariant o £0.591m ar gyllid corfforaethol hefyd. Disgwylir y bydd y Dreth Gyngor safonol £0.113m yn well na'r gyllideb. Rhagwelir gwarged o £0.509m ar Breimiwm y Dreth Gyngor.
- 11.2** Mae lefel y tanwariant a ragwelir yn gwella sefyllfa ariannol y Cyngor yn sylweddol ac mae'n caniatáu'r Cyngor i gyllido risgiau sy'n esblygu e.e. gwaith atgyweirio yng Nghanolfan Addysg y Bont. Yn ogystal, mae'n caniatáu defnyddio cronfeydd wrth gefn i gyllido cyfran o raglen gyfalaf 2022/23. Cedwir llygaid ar lefel Balansau Cyffredinol y Cyngor wrth i ni agosáu at ddiwedd y flwyddyn ariannol, er mwyn sicrhau bod y lefel yn uwch na 5% o'r gyllideb referniw net.

Rhagamcan o Alldro Refeniw ar gyfer y flwyddyn ariannol yn diwedd 31 Mawrth 2022 – Chwarter 3

Tudalen 22

Gwasanaeth/Swyddogaeth Service/Function	2021/22 Cyllideb Blynnyddol Annual Budget	2021/22 Ch3 Cyllideb hyd yma Q3 Budget Year to Date	2021/22 Ch3 Gwir Wariant ac Ymrwymadau Q3 Actual & Committed spend	2021/22 Ch3 Amrywiad Q3 Variance	2021/22 Ch3 Gwir Wariant ac Ymrwymadau Q3 Actual & Committed Spend	Ch3 : Amcangyfrif Gwariant i 31 Mawrth 2022 Q3 Estimated Expenditure to 31 March 2022	Ch3 : Amcangyfrif o Alldro 31 Mawrth 2022 gor/(tan) wariant Q3 Estimated Outturn 31 March 2022 over/(under)	2021/22 Gor/(tan) wariant a ragwelir fel % o'r Gyllideb Gyfan Projected Over /(Under) spend as a % of Total Budget	Ch3 : Amcangyfrif o Alldro 31 Mawrth 2022 gor/(tan) wariant Q3 Estimated Outturn 31 March 2022 over/(under)
	£'000	£'000	£'000	£'000	%	£'000	£'000	%	£'000
<u>Dysgu Gydol Oes</u> <u>Lifelong Learning</u>									
Cyllideb Datganoledig Ysgolion <i>Delegated Schools Budget</i>	49,052	34,343	34,343	(0)	0.00%	49,061	0	0.00%	0
Addysg Canolog <i>Central Education</i>	4,602	(1,378)	(1,437)	(59)	4.32%	4,303	(299)	-6.50%	(411)
Diwylliant <i>Culture</i>	1,208	1,090	837	(253)	-23.25%	1,159	(49)	-4.06%	(43)
<u>Gwasanaethau Oedolion</u> <u>Adult Services</u>	27,727	19,027	20,336	1,309	6.88%	27,496	(231)	-0.83%	477
<u>Gwasanaethau Plant</u> <u>Children's Services</u>	11,178	10,307	10,379	90	0.87%	11,005	(193)	1.72%	583
<u>Tai</u> <u>Housing</u>	1,247	1,546	1,507	(39)	-2.54%	1,247	0	0.00%	0
<u>Priffyrdd, Gwastraff ac Eiddo</u> <u>Highways, Waste & Property</u>									
Priffyrdd <i>Highways</i>	6,307	5,828	5,484	(344)	5.91%	6,107	(200)	-3.17%	(128)
Eiddo <i>Property</i>	985	731	633	(98)	-13.37%	990	5	0.51%	5
Gwastraff <i>Waste</i>	8,757	6,280	5,607	(673)	-10.72%	8,197	(560)	-6.39%	(480)

Gwasanaeth/Swyddogaeth Service/Function	2021/22 Cyllideb Blynnyddol Annual Budget	2021/22 Ch3 Cyllideb hyd yma Q3 Budget Year to Date	2021/22 Ch3 Gwir Wariant ac Ymrwymadau Q3 Actual & Committed spend	2021/22 Ch3 Amrywiad Q3 Variance	2021/22 Ch3 Gwir Wariant ac Ymrwymadau Q3 Actual & Committed Spend	Ch3 : Amcangyfrif Gwariant i 31 Mawrth 2022 Q3 Estimated Expenditure to 31 March 2022	Ch3 : Amcangyfrif o Alldro 31 Mawrth 2022 gor/(tan) wariant Q3 Estimated Outturn 31 March 2022 over/(under)	2021/22 Gor/(tan) wariant fel % o'r Gyllideb Gyfan Projected Over /(Under) spend as a % of Total Budget	Ch3 : Alldro 31 Mawrth 2022 gor/(tan) wariant Q3 Estimated Outturn 31 March 2022 over/(under)
	£'000	£'000	£'000	£'000	%	£'000	£'000	%	£'000
<u>Rheoleiddio a Datblygu Economaidd</u> <u>Regulation & Economic Development</u>									
Datblygu Economaidd <i>Economic Development</i>	2,053	1,734	1,582	(152)	-8.77%	2,057	4	0.19%	49
Cynllunio a Gwarchod y Cyhoedd <i>Planning and Public Protection</i>	2,247	1,765	1,284	(481)	-27.25%	1,928	(319)	-14.20%	(108)
<u>Trawsnewid</u> <u>Transformation</u>									
Adnoddau Dynol <i>Human Resources</i>	1,379	1,054	1,024	(30)	-2.88%	1,288	(91)	-6.60%	(84)
TGCh <i>ICT</i>	3,200	2,571	2,889	318	12.39%	3,218	18	0.56%	102
Trawsnewid Corfforaethol <i>Corporate Transformation</i>	896	540	488	(52)	-9.64%	761	(135)	-15.06%	(170)
<u>Adnoddau</u> <u>Resources</u>	3,236	2,644	2,582	(62)	2.33%	3,019	(217)	-6.71%	(144)
<u>Busnes y Cyngor</u> <u>Council Business</u>	1,713	1,227	1,162	(65)	-5.27%	1,656	(57)	3.33%	12
<u>Costau Corfforaethol a Democraidd</u> <u>Corporate & Democratic costs</u>	3,010	2,736	2,705	(31)	-1.13%	2,846	(164)	-5.45%	(158)
<u>Rheolaeth Corfforaethol</u> <u>Corporate Management</u>	636	475	450	(25)	-5.22%	609	(27)	-4.25%	(28)
Costau heb gyllideb, na ellir eu rheoli: yswiriant, costau pensiwn a dileu drwg ddyledion/lwfansau amhariad ar incwm gwasanaethau <i>Unbudgeted, uncontrollable costs: insurances, pension costs and bad debt write offs/impairment allowances on services' income</i>						200	200	0.00%	200

Gwasanaeth/Swyddogaeth Service/Function	2021/22 Cyllideb Flynyddol Annual Budget	2021/22 Ch3 Cyllideb hyd yma Q3 Budget Year to Date	2021/22 Ch3 Gwir Wariant ac Ymrwymadau Q3 Actual & Committed spend	2021/22 Ch3 Amrywiad Q3 Variance	2021/22 Ch3 Gwir Wariant ac Ymrwymadau Q3 Actual & Committed Spend	Ch3 : Amcangyfrif Gwariant i 31 Mawrth 2022 Q3 Estimated Expenditure to 31 March 2022	Ch3 : Amcangyfrif o Alldro 31 Mawrth 2022 gor/(tan) wariant Q3 Estimated Outturn 31 March 2022 over/(under)	2021/22 Gor/(tan) wariant fel % o'r Gyllideb Gyfan Projected Over /(Under) spend as a % of Total Budget	Ch3 : Amcangyfrif o Alldro 31 Mawrth 2022 gor/(tan) wariant Q3 Estimated Outturn 31 March 2022 over/(under)
	£'000	£'000	£'000	£'000	%	£'000	£'000	%	£'000
Cyfanswm Cyllidebau Gwasanaethau Total Service Budgets	129,452	92,520	91,873	(647)	-0.70%	127,137	(2,315)	-1.79%	(350)
Ardollau Levies	3,695	3,693	3,693	0	-0.00%	3,695	(0)	-0.05%	(2)
Rhyddhad Trethi Dewisol Discretionary Rate Relief	71	0	0	0	0.00%	71	(0)	0.11%	(1)
Cyllido Cyfalaf Capital Financing	7,482	3,386	3,072	(314)	0.00%	6,947	(536)	-6.97%	(649)
Arian wrth Gefn Cyffredinol ac Eraill General & Other Contingencies	1,129	1,129	579	(550)	-48.68%	736	(393)	-34.79%	(20)
Cyfraniad CRT y Gwasanaethau Cefnogol Support Services contribution HRA	(700)	0	0	0	0.00%	(700)	0	0.00%	0
Budd-daliadau a Roddwyd Benefits Granted	6,290	22	24	2	9.87%	6,327	38	0.60%	37
Arian Wrth gefn Cyffredinol y Cyngor Council's General Reserves	(300)	0	0	0	0.00%	0	300	100.00%	0
Cyfanswm Cyllid Corfforaethol Total Corporate Finance	17,668	8,230	7,369	(861)	10.47%	17,077	(591)	-3.34%	(508)
Cyfanswm 2021/22 Total 2021/22	147,120	100,750	99,241	(1,509)	-1.50%	144,214	(2,906)	-1.98%	(858)

Gwasanaeth/Swyddogaeth Service/Function	2021/22 Cyllideb Flynyddol Annual Budget	2021/22 Ch3 Cyllideb hyd yma Q3 Budget Year to Date	2021/22 Ch3 Gwir Wariant ac Ymrwymadau Q3 Actual & Committed spend	2021/22 Ch3 Amrywiad Q3 Variance	2021/22 Ch3 Gwir Wariant ac Ymrwymadau Q3 Actual & Committed Spend	Ch3 Amcangyfrif Gwariant i 31 Mawrth 2022 Q3 Estimated Expenditure to 31 March 2022	Ch3: Amcangyfrif o Alldro 31 Mawrth 2022 gor/(tan) wariant Q3 Estimated Outturn 31 March 2022 over/(under)	2021/22 Gor/(tan) wariant fel % o'r Gyllideb Gyfan Projected Over (Under) spend as a % of Total Budget	Ch3 Amcangyfrif o Alldro 31 Mawrth 2022 gor/(tan) wariant Q3 Estimated Outturn 31 March 2022 over/(under)
	£'000	£'000	£'000	£'000	%	£'000	£'000	%	£'000
Cyllido Funding									
Trethi Annomestig NDR	(23,480)	(18,062)	(18,062)	0	0.00%	(23,480)	0	0.00%	0
Y Dreth Gyngor Council Tax	(40,902)	0	0	0	0.00%	(41,015)	(113)	0.28%	(19)
Premiwm y Dreth Gyngor Council Tax Premium	(1,393)	0	0	0	0.00%	(1,902)	(509)	36.57%	(652)
Grant Cynnal Refeniw Revenue Support Grant	(81,345)	(62,573)	(62,573)	0	0.00%	(81,345)	0	0.00%	0
Cyfanswm Cyllid 2021/22 Total Funding 2021/22	(147,120)	(80,635)	(80,635)	0	0	(147,743)	(623)	-0.42%	(671)
Cyfanswm yr alldro yn cynnwys effaith y cyllido Total outturn, including impact of funding	0	20,115	18,606	(1,509)	-7.50%	(3,528)	(3,528)	-2.40%	(1,529)

Crynodeb o Sefyllfa Aldro y Cyllidebau wrth gefn 2021/22

	Cyllideb	Trosglwyddiadau	Y Gyllideb Ddiwygedig hyd yma	Ymrwymwyd hyd yma	Cyllidebau heb eu hymrwymo hyd yma	Cyllideb Rhagdybiedig Gor / (Tan) Wario
	£	£	£	£	£	£
Cronfeydd wrth gefn cyffredinol	388,928	- 20,360	368,568	7,720	360,848	-300,000
Cyflog a Graddfeydd	150,000	-43,820	106,180	10,230	95,950	-
Cronfeydd wrth gefn clustnodedig	794,500	-140,140	654,360	561,530	92,830	-92,830
Cyfanswm y Cronfeydd wrth Gefn Cyffredinol ac Eraill	1,333,428	-204,320	1,129,108	579,480	549,628	-392,830

Adolygiad o Brosiectau Buddsoddi i Arbed 2021/22

Gwasanaeth	Teitl	Disgrifiad	Swm a Gymeradwywyd £	Dyranriad 2021/22 £	Gwariant 2021/22 £	Gweddill Cyllideb 2021/22 £	Diweddariad ar y Prosiect
Adnoddau	System Rheoli Dogfennau Electronig ar gyfer Refeniw a Budd-daliadau	Datrysiaid sganio a llif gwaith ar gyfer Refeniw a Budd-daliadau	170,000	0	0	0	Prosiect wedi cau. Dim diweddariad pellach.
TG	Mynegai Tir ac Eiddo Lleol (LLPG)	Gweithredu system LLPG ar draws y Cyngor	10,800	0	0	0	Prosiect wedi cau. Dim diweddariad pellach.
TG / Trawsnewid	System Rheolaeth Perthynas Cwsmer (CRM)	Prynu a gweithredu system CRM cwsmer	255,000	46,676	0	46,676	Prosiect wedi cau. Dim diweddariad pellach.
TG / Adnoddau	Porth Taliadau	Prynu a gweithredu porth taliadau fel y gellir talu drwy'r Ap.	27,000	13,583	0	13,583	Prosiect wedi cau. Dim diweddariad pellach.
Rheoleiddio a Datblygu Economaidd	Gwella Gwydnwch y Systemau Cynllunio	Systemau cynllunio awtomatig newydd	118,000	5,687	1,487	4,200	Nid yw'r datblygwr wedi datrys yn llawn y materion sy'n ymwneud â'r fersiwn Gymraeg ar y porth cyhoeddus, adolygu dogfennau a pherfformiad y system. Ar hyn o bryd, bydd y dyddiad 'mynd i fyw' ar 14/03/2022 ond mae'n dibynnu ar ddatrys yr holl faterion, profion llym a'u cymeradwyo gan GSYM. Mae gwaith sy'n gysylltiedig â glanhau cysylltiadau dyblyg o fewn y system yn parhau, gyda chynnydd da yn ddiweddar.

Gwasanaeth	Teitl	Disgrifiad	Swm a Gymeradwywyd	Dyranïad 2021/22	Gwariant 2021/22	Gweddill Cyllideb 2021/22	Diweddariad ar y Prosiect
			£	£	£	£	
Adnoddau	Gwella Systemau Casglu Incwm	Prynu a gweithredu system rheoli incwm newydd sy'n cysylltu gyda'r ffrydiau incwm presennol ac yn caniatáu dulliau casglu incwm newydd (ApMôn ayb) gysylltu i'r system rheoli arian	150,000	36,843	32,898	3,945	Mae'r gyllideb bellach wedi ei hymrwymo'n llawn ac o fewn cyllidebau'r bid. Ailddechreuodd y gwaith gweithredu yn ystod Chwarter 2 2020/21 yn dilyn diwedd cyfnod ffyrlo rhai swyddogion prosiect Capita, ond dim ond yn Chwarter 3 2021 y cododd momentwm. Mae gwaith profi'r ffeil allforio GL newydd y gellid ei wneud o bell bron wedi'i gwblhau ac mae trefniadau mewn lle i gwblhau'r gwaith profi na ellir ei wneud o bell. Unwaith y bydd hyn wedi'i gwblhau, gellir dechrau gweithredu cysoni incwm/eddychweliadau awtomatig, sy'n cynnwys prosesau newydd ar gyfer gwasanaethau a datganiadau banc electronig pwrpasol gan fancwyr yr Awdurdod. Mae gwaith awtomeiddio pellach yn symud ymlaen drwy ddatblygu "AP's" i alluogi diweddariad incwm awtomatig i'r lejer drwy'r system rheoli incwm ar gyfer gwasanaethau mewnol, megis hamdden, addysg a phrifyfdd, ac allanol ar gyfer AGP. Bydd y gwaith gweithredu'n parhau i'r flwyddyn ariannol nesaf oherwydd bod Covid19 wedi gohirio gweithredu a gwasanaethau mewnol yn ail-dendro rhai prosesau meddalwedd penodol. Bydd y balans sy'n weddill yn cael ei ddefnyddio ar gyfer unrhyw eitemau annisgwyl.
Dysgu Gydol Oes	Moderneiddio Prosesau Busnes a Pherfformiad - Addysg	Gweithredu modiwlau nad oedd yn cael eu defnyddio o fewn y system rheoli gwybodaeth ONE	67,000	0	0	0	Prosiect wedi cau. Dim diweddariad pellach.
Dysgu Gydol Oes	Moderneiddio Prosesau Busnes a Pherfformiad - Oriol Môn	Gwefan ar gyfer yr Oriol	20,000	11,474	10,910	564	Mae'r gwaith ar y prosiect yma wedi ei gwblhau.
TG / Trawsnewid	Digidol yn Gyntaf / Digidol yn Awtomatig	Cyflogi Swyddog Digidol Arweiniol a Dadansoddwr Gwasanaethau Digidol	£70,000 ym mlwyddyn 1 a £50,000 ym mlwyddyn 2	30,280	36,942	-6,662	Prosiect wedi cau. Dim diweddariad pellach. (Gorwariant yma i'w gyllido o danwariant ar y prosiect CRM)

Gwasanaeth	Teitl	Disgrifiad	Swm a Gymeradwywyd £	Dyraniad 2021/22 £	Gwariant 2021/22 £	Gweddill Cyllideb 2021/22 £	Diweddariad ar y Prosiect
Gwarchod y Cyhoedd	Gwella Cysylltiad Digidol o fewn y Gwasanaeth Gwarchod y Cyhoedd	Gweithredu system gwmwl i gofnodi ymweliadau arolygu. Mae'r meddalwedd yn ddatrysiaid Cymru gyfan sydd wedi ei chaffael drwy gytundeb fframwaith a gefnogir gan 19 o'r 22 gyngor yng Nghymru	£10,000 per year for 4.5 years	45,000	0	45,000	Oherwydd Covid19 a phwysau ar Warchod y Cyhoedd, ni fu unrhyw gapasiti i fwrw ymlaen hyd yma. Mae datblygiadau hefyd ar ran system CRM newydd y Cyngor, gyda Gwasanaeth Iechyd Porthladd newydd a chofrestr Drwyddedu yn ofynnol. Bydd angen i hyn fynd allan i'r farchnad i weld beth sydd ar gael, a sut y bydd yn cyd-fynd yn dda â gofynion datblygiadau newydd ar y gorwel yn ogystal â chyda'r systemau TG corfforaethol. Mae hefyd yn debygol bod bywyd y system bresennol yn dod i ben yn y blynyddoedd i ddod.
Cyfanswm			982,800	189,543	100,708	88,835	

Costau Asiantaeth rhwng Ebrill a Rhagyr 2021

Gwasanaeth	Swm £	Ffynhonnell Gyllido (Cyllideb Graidd Benodol / Cyllideb staffio nas ddefnyddiwyd / Grant / Cyfraniad Allanol)	Parhaol / Dros Dro	Pwrpas
Economaid ac Adfywio	17,966	Grant	Dros Dro	Methu recriwio Swyddog lechyd yr Amgylchedd cymwysedig ar gyfer samlo bwyd
	49,221	Grant	Dros Dro	Capasiti
	3,203	Grant	Dros Dro	Darparu cymorth a hyfforddiant i Swyddogion lechyd yr Amgylchedd sy'n delio â thystysgrif iechyd allforio
	70,390			
Ysgolion	11,958	Craidd	Dros Dro	Athrawon llanw mewn meysydd arbenigol
	113	Craidd	Dros Dro	Athrawon llanw ar gyfer tasg benodol
	12,071			
Gwastraff	10,705	Incwm Tanysgrifiadau Gwastraff Gwyrdd	Dros Dro	Tasgau ychwanegol eu hangen yn y tymor byr
	247,833	Cyllideb Graidd Benodol	Dros Dro	Tasgau ychwanegol eu hangen yn y tymor byr
	6,777	Hawliwyd o'r Gronfa Caledi	Dros Dro	Tasgau ychwanegol eu hangen yn y tymor byr
	265,315			
Eiddo	2,379	Cyllideb Staffio nas defnyddiwyd	Dros Dro	Prisio ar gyfer cyfrifon 2020/21
	2,379			
Gwasanaethau Plant	217,689	Cyllideb Craidd / Cronfa Wrth Gefn Staff Asiantaeth	Dros Dro	I lenwi swyddi wag
	217,689			
Gwasanaethau Ogionion	28,078	Cyllideb Graidd	Dros Dro	Project DOLS
	15,139	Grant	Dros Dro	Cyflenwi gwaith ychwanegol am Covid a swyddi gwag
	39,339	Cyllideb Graidd	Dros Dro	I lenwi swydd wag
	82,556			
Adnoddau	38,210	Grant	Dros Dro	Maint y gwaith
	49,350	Cyfraniad Allanol	Dros Dro	Secondiad Staff
	64,746	Grant	Dros Dro	Ôl-groniad gwaith dreth gyngor oherwydd y pandemig
	30,518	Grant	Dros Dro	Ôl-groniad gwaith dreth gyngor oherwydd y pandemig
	9,053	Grant	Dros Dro	Ôl-groniad gwaith dreth gyngor oherwydd y pandemig
	130,046			
Trawsnewid	11,339	Cyllideb Staffio nas Ddefnyddiwyd	Dros Dro	Mamolaeth
	16,829	Cyllideb Staffio nas Ddefnyddiwyd	Dros Dro	Secondiad staff i gefnogi Prosiect HWB
	6,456	Cyllideb Staffio nas Ddefnyddiwyd	Dros Dro	Swydd Technegydd GIS Wag - angen i gynnal Safon Ansawdd Data
	34,624			
Cyfanswm	876,901			

Crynodeb o Wariant Ymgynghori Ch3 2021/22

Gwasanaeth	Chwarter 1	Chwarter 2	Chwarter 3	Cyfanswm 2021/22
	£	£	£	£
Addysg Canolog	0	2,746	1,616	4,362
Diwylliant	58,100	6,365	2,110	66,575
Economaidd ac Adfywio	36,124	37,440	49,963	123,527
Eiddo	0	0	0	0
Priffyrdd	16,000	4,200	44,060	64,260
Ysgolion	3,135	1,050	250	4,435
Gwastraff	12,137	8,679	10,659	31,475
CRT	(10,250)	1,034	1,964	(7,252)
Tai	0	0	1,700	1,700
Corfforaethol a Democrataidd	0	0	0	0
Gwasanaethau Oedolion	3,451	0	350	3,801
Gwasanaethau Plant	0	0	2,040	2,040
Corfforaethol	0	0	0	0
Trawsnewid	4,260	2,640	13,601	20,501
Busnes y Cyngor	0	7,130	17,029	24,159
Adnoddau	9,565	9,025	14,750	33,340
Cyfanswm	132,522	80,309	160,092	372,923
Cyllidwyd gan:				
Cyllideb Graidd	65,648	58,235	147,748	271,631
Grant	65,495	15,548	7,774	88,817
Cyfraniad Allanol	1,379	6,526	4,570	12,475
Cronfeydd Wrth Gefn	0	0	0	0
Cyfanswm	132,522	80,309	160,092	372,923

CYNGOR SIR YNYS MÔN		
Adroddiad i:	PWYLLGOR GWAITH	
Dyddiad:	3 MAWRTH 2022	
Pwnc:	ADRODDIAD MONITRO CYLLIDEB CHWARTER TRI 2021/22 - CYFALAF	
Aelod(au) Portffolio:	Y CYNGHORYDD R WILLIAMS – DEILYDD PORTFFOLIO CYLLID	
Pennaeth Gwasanaeth / Cyfarwyddwr:	MARC JONES – CYFARWYDDWR SWYDDOGAETH (ADNODDAU) / SWYDDOG ADAIN 151 (EST. 2601)	
Awdur yr Adroddiad: Ffôn: E-bost:	JEMMA ROBINSON 01248 752675 JemmaRobinson@ynysmon.gov.uk	
Aelodau Lleol:	Amherthnasol	
A - Argymhelliad/argymhellion a rheswm/rhesymau		
<ul style="list-style-type: none"> Argymhellir bod y Pwyllgor Gwaith yn nodi cynnydd y gwariant a'r derbyniadau yn erbyn cyllideb gyfalaf 2021/22 yn chwarter 3. 		
B - Pa opsiynau eraill wnaethoch chi eu hystyried a beth oedd y rhesymau am eu gwrthod a/neu ddewis yr opsiwn hwn?		
Amherthnasol		
C - Am ba reswm y mae hwn yn benderfyniad i'r Pwyllgor Gwaith?		
<ul style="list-style-type: none"> Mae'r adroddiad hwn yn nodi perfformiad ariannol y gyllideb Gyfalaf ar gyfer trydydd chwarter y flwyddyn ariannol. Mae monitro cyllidebau yn swyddogaeth a ddynodwyd i'r Pwyllgor Gwaith. 		
CH - A yw'r penderfyniad hwn yn gyson â'r polisi a gymeradwywyd gan y Cyngor llawn?		
Ydi		
D - A yw'r penderfyniad hwn o fewn y gyllideb a gymeradwywyd gan y Cyngor?		
Gosod y Gyllideb Gyfalaf flynyddol.		
DD - Gyda phwy wnaethoch chi ymgynghori? Beth oedd eu sylwadau?		
1	Prif Weithredwr / Uwch Dîm Arweinyddiaeth (UDA) (gorfodol)	Mae'r UDA wedi adolygu'r adroddiad ac ymgorfforwyd y sylwadau yn yr adroddiad terfynol.
2	Cyllid / Swyddog Adran 151 (gorfodol)	Amherthnasol – adroddiad y Swyddog Adran 151 yw hwn.
3	Cyfreithiol / Swyddog Monitro (gorfodol)	Mae'r Swyddog Monitro'n rhan o'r UDA ac mae'r UDA wedi ystyried y sylwadau.
4	Adnoddau Dynol (AD)	
5	Eiddo	
6	Technoleg Gwybodaeth a Chyfathrebu (TGCh)	
7	Caffael	
8	Sgriwtini	
9	Aelodau Lleol	

E – Effaith ar Genedlaethau'r Dyfodol (os yw'n berthnasol)		
1	Sut mae'r penderfyniad hwn yn effeithio ar ein hanghenion tymor hir fel Ynys?	Mae'r gyllideb gyfalaf yn cyllido buddsoddiadau mewn asedau ac isadeiledd y mae eu hangen i ganiatáu i'r Cyngor gwrdd â'i amcanion tymor hir a nodir yn ei Gynllun Corfforaethol a'r Strategaeth Gyfalaf.
2	A yw hwn yn benderfyniad y rhagwelir y bydd yn atal costau / dibyniaethau ar yr Awdurdod yn y dyfodol. Os felly, sut?-	Bydd rhai o'r buddsoddiadau unigol, e.e. gwaith atal llifogydd, yn atal costau yn y dyfodol, tra bydd eraill, e.e. prosiectau'r Gronfa Gofal Ganolradd yn lleihau dibyniaeth ar y Cyngor i ddarparu gwasanaethau mwy costus.
3	A ydym wedi bod yn cydweithio â sefydliadau eraill i ddod i'r penderfyniad hwn, os felly, rhowch wybod gyda phwy:	Mae cyllido'r prosiectau wedi cael ei gytuno a'i gynllunio â sefydliadau eraill, a Llywodraeth Cymru'n neilltuol.
4	A yw dinasyddion Ynys Môn wedi chwarae eu rhan wrth ddrafftio'r ffordd hon ymlaen? Esboniwch sut:-	Bu Cynllun Corfforaethol y Cyngor a'r Rhaglen Gyfalaf ar gyfer 2021/22 yn destun ymgynghoriad â dinasyddion Ynys Môn.
5	Nodwch effeithiau'r penderfyniad hwn ar yr agenda cydraddoldeb a'r Gymraeg.	Mae elfennau o'r prosiectau a gyllidir gan y rhaglen gyfalaf yn cael effaith ar yr agenda cydraddoldeb, e.e. grant mynediad i'r anabl mewn ysgolion, grant cyfleusterau i'r anabl. Dim effaith ar agenda'r Iaith Gymraeg.
F - Atodiadau:		
<p>Atodiad A – Adroddiad Monitro'r Gyllideb Gyfalaf – Chwarter 3 2021/22</p> <p>Atodiad B – Crynodeb o Wariant Prosiectau Cyfalaf hyd yma yn erbyn y Gyllideb Gyfalaf a'r Gwariant a Ragwelir ar Ddiwedd y Flwyddyn</p>		
FF – Papurau Cefndir (cysylltwch ag awdur yr adroddiad am unrhyw wybodaeth bellach):		
<ul style="list-style-type: none"> • Cyllideb Gyfalaf 2021/22, fel yr argymhellwyd gan y Cyngor llawn ar 9 Mawrth 2021; • Datganiad Strategaeth Rheoli Trysorlys 2021/22, a gymeradwywyd gan y Cyngor llawn ar 9 Mawrth 2021; • Adroddiad Alldro Cyfalaf 2020/21, a gyflwynwyd i'r Pwyllgor hwn ar 21 Mehefin 2021; ac • Adroddiad Monitro Cyllideb Cyfalaf 2021/22 – Chwarter 1, a gyflwynwyd i'r Pwyllgor hwn ar 27 Medi 2021 ac Adroddiad Monitro Cyllideb Cyfalaf 2021/22 – Chwarter 2, a gyflwynwyd i'r Pwyllgor hwn ar 29 Tachwedd 2021. 		

1. RHAGARWEINIAD

- 1.1** Dyma adroddiad monitro'r Gyllideb Gyfalaf ar gyfer trydydd chwarter y flwyddyn ariannol ac mae'n caniatáu i Aelodau nodi'r cynnydd o ran Gwariant Cyfalaf a Derbyniadau Cyfalaf yn erbyn y Gyllideb Gyfalaf.
- 1.2** Ym mis Mawrth 2021, cymeradwyodd y Cyngor Raglen Gyfalaf ar gyfer gwasanaethau nad ydynt yn ymwneud â thai o £15.842m ar gyfer 2021/22, a Rhaglen Gyfalaf o £20.313m ar gyfer y Cyfrif Refeniw Tai (CRT). Yn ogystal, ym mis Mehefin 2021, cymeradwyodd y Pwyllgor Gwaith i Lithriad Cyfalaf o £11.898m gael ei ddwyn ymlaen o 2020/21, a daw hyn â chyfanswm y Rhaglen Gyfalaf ar gyfer gwasanaethau nad ydynt yn ymwneud â thai i £25.492m, a £22.561m ar gyfer y CRT. Ers cwblhau'r broses gosod cyllideb, ychwanegwyd cynlluniau at y rhaglen, gwerth cyfanswm o £11.895m, ac mae'r mwyafrif ohonynt yn cael eu cyllido gan grantiau. Daw hyn â chyfanswm y gyllideb Gyfalaf ar gyfer 2021/22 i £59.948m.

2. CYNNYDD GWARIANT YN 2021/22

- 2.1** Isod, mae tabl sy'n crynhoi'r gwariant Cyfalaf hyd at 31 Rhagfyr 2021, y gyllideb a broffiliwyd hyd at 31 Rhagfyr 2021 a'r cyllid arfaethedig ar gyfer Rhaglen Gyfalaf 2021/22:-

Gwasanaeth	Cyllideb Flynyddol £'000	Cyllideb a Broffiliwyd £'000	Gwariant Gwirioneddol £'000	Gwariant wedi ei Ymrwmo £'000	Cyfanswm Gwariant £'000	% y Gyllideb a Broffiliwyd sydd wedi ei gwario	% y Gyllideb Flynyddol sydd wedi ei gwario
Cronfa Gyffredinol Tai	1,515	693	573	-	573	83	38
CRT Tai	22,561	10,060	6,349	317	6,666	66	30
Dysgu Gydol Oes	13,789	5,908	5,278	249	5,527	94	40
Economaidd ac Adfywio	5,763	2,219	838	46	884	40	15
Priffyrdd	8,730	3,370	2,457	285	2,742	81	31
Rheoli Gwastraff	2,276	2,270	2,270	-	2,270	100	100
Eiddo	2,399	600	588	-	588	98	25
Trawsnewid	824	461	218	49	267	58	32
Cynllunio	962	461	293	46	339	74	35
Gwasanaethau Oedolion	1,129	504	445	-	445	88	39
Cyfanswm	59,948	26,546	19,309	992	20,301	76	34
Cyllidwyd gan:							
Grant Cyfalaf	24,868						
Derbyniadau Cyfalaf	583						
Benthyca â Chefnogaeth	8,765						
Benthyca Digefnogaeth	4,697						
Cyfraniad Refeniw	17,887						
Cronfeydd Wrth Gefn	2,940						
Benthyciad	208						
Cyfanswm Cyllido	59,948						

- 2.2** Hyd at ddiwedd y trydydd chwarter, gwariwyd 83% o'r gyllideb a broffiliwyd ar gyfer y gronfa gyffredinol. Fodd bynnag, dim ond 36% o'r gyllideb flynyddol a wariwyd hyd yma. Y rheswm am hyn yw bod nifer o gynlluniau cyfalaf yn gwario tuag at ran olaf y flwyddyn ariannol, megis y grant cyfalaf Chwarae, cynllun grant Prynwyr Tro Cyntaf a Landlordiaid, Cronfa Ffyrdd Cydnerth, Cronfa Trafnidiaeth Leol (gwelliannau isadeiledd), manau gwefru Cerbydau Trydan, ynghyd â'r cynllun Teithio Llesol. Mae hyn yn berthnasol hefyd i'r grantiau gwres carbon isel a gafodd eu cynnig ar ddiwedd chwarter 3, gyda'r gwaith yn digwydd, felly, yn chwarter 4. Mae nifer o gynlluniau cyfalaf yn mynd rhagddynt, gyda'r mwyafrif o'r gyllideb a broffiliwyd ar gyfer chwarter 3 wedi cael ei gwario ar gynlluniau megis Fflyd Gwastraff, gwaith ar do Canolfan Addysg y Bont, cynllun Chromebooks Addysg, Maes Chwarae Antur ym Mharc Gwledig y Morglawdd, cae chwarae 3G Caergybi, Ystafell Ffitrwydd Amlwch a chroesfan Lôn Parc Newydd. Mae'r cynlluniau hyn a'u proffil i'w gweld yn Atodiad B. Mae nifer o gynlluniau Grant Cyfalaf yn 2021/22 ac mae diweddariad arnynt i'w weld yn Adran 3.1 yr adroddiad hwn.

2.3 Mae'r CRT wedi gwario 66% o'r gyllideb a broffiliwyd a 30% o'r gyllideb flynyddol. Amcangyfrifir ar hyn o bryd na fydd y gyllideb gyfan wedi'i gwario ar ddiwedd y flwyddyn ariannol a rhagwelir tanwariant sylweddol. Am ragor o wybodaeth am wariant cyfalaf y CRT a'r gwariant a ragwelir, gweler adroddiad monitro'r gyllideb CRT Ch3, a gyflwynir i'r Pwyllgor hwn ar 3 Mawrth 2022.

3. CYLLID

3.1 Grantiau Cyfalaf

3.1.1 Mae Rhaglen Gyfalaf ar gyfer 2021/22 yn cynnwys nifer o gynlluniau Grant Cyfalaf ac mae manylion am gynnydd yn chwarter 3 i'w gweld isod. Yr un yw pwrpas pob un o'r grantiau hyn ag a nodwyd yn yr adroddiad chwarter 1 neu, os yw'n grant newydd a dderbyniwyd ar ôl chwarter 1, yna mae esboniad am y pwrpas yn cael ei gynnwys yn yr adroddiad sy'n cyfeirio at y chwarter pryd y derbyniwyd y grant.

- **Cymunedau Dysgu Cynaliadwy** – Mae gwaith ar yr Ysgol Corn Hir newydd yn dod yn ei flaen yn dda ar y safle, ac mae panelau wal ffrâm goed yr adeilad Cam 1 wedi'u cwblhau ac mae gwaith yn dechrau ar banelau wal yr adeilad Cam 2. Mae gwaith ar orffeniadau allanol wedi dechrau ar yr adeilad Cam 1 ac mae gwaith draenio safle wedi cychwyn hefyd. Uned Cyfnod Sylfaen newydd yn Ysgol y Graig – gwahoddwyd tendrau ac mae'r Cais Cynllunio Llawn yn barod i'w gyflwyno.
- **Grant Cyfalaf Gofal Plant** – Cwblhawyd y cynlluniau yn Ysgol Gwalchmai ac Ysgol Henblas. Ar hyn o bryd, mae gwaith yn cael ei wneud ar safleoedd ysgol presennol – Bodedern, Rhosneigr, Rhoscolyn a Fali.
- **Neuadd y Farchnad** – Cwblhawyd y gwaith cyfalaf yn gysylltiedig ag adeiladu cyn diwedd y flwyddyn galendr. Roedd hyn yn gymorth i sicrhau bod tenantiaid yn cael eu canfod ar gyfer gweddill y swyddfeydd, ac mae'r cyfan wedi'u gosod erbyn hyn. Trwy gwblhau elfennau o'r gwaith fesul cam, roedd yn bosib i Drafnidiaeth Cymru ddefnyddio'r ystafelloedd cyfarfod, gan ddilyn trefniadau Covid ddiogel, am 8 wythnos er mwyn darparu hyfforddiant i docynnwyr newydd.
- **Trawsnewid Treflun Caergybi (Cam II Menter Treftadaeth Treflun)** – Mae gwaith ar y prosiect trydydd parti wedi'i gwblhau erbyn hyn, gan olygu y bu'n bosib i bobl leol symud i fyw i'r pedwar fflat newydd cyn y Nadolig, er bod angen cwblhau gwaith ar fân ddiffygion. Mae'r gwaith datblygu ar brosiectau Mynwentydd Sant Cybi a Sgwâr Swift wedi parhau ar gyflymder da, a chwblhawyd rhagor o archwiliadau erbyn diwedd y flwyddyn galendr. Mae dogfennau tendr yn cael eu paratoi yn awr i gefnogi'r dyluniadau manwl terfynol a'r cyfnod gweithredu yn ystod y 12 mis nesaf.
- **Cynllun Hwb - Grant Isadeiledd mewn Ysgolion** - Ni chwblhawyd y gwaith o osod yr elfennau isadeiledd sy'n weddill yn Ysgol Uwchradd Bodedern ac Ysgol Gyfun Llangefni oherwydd pwysau'n ymwneud â Covid, a bydd yn cael ei wneud yn chwarter 4 yn awr. Derbyniwyd cyfran o ddyfeisiau Blwyddyn 3 ar ddiwedd chwarter 3, ac mae disgwyl y gweddill yn gynnwys yn chwarter 4. Y bwriad yw gosod y dyfeisiau yn chwarter 4 gan nad oedd yr archeb rannol a dderbyniwyd yn cynnwys elfennau hanfodol ar gyfer gosod a defnyddio'r dyfeisiau.

- **Porth Twristiaeth** – Cwblhawyd y dyluniadau manwl ar gyfer y Ganolfan Ymwelwyr a rhoddwyd y dogfennau tendr ar Gwerthwchi Gymru ddechrau mis Rhagfyr 2021. Yn anffodus, er i wyth o gontractwyr gofrestru diddordeb mewn tendro am y gwaith, ni chyflwynwyd yr un tendr i'w ystyried ar 24 Ionawr 2022. Yr adborth a dderbyniwyd gan yr holl ddarpar dendrwy oedd eu bod yn gweithio ar ymrwymadau tendr eraill. Mae'r Tîm Prosiect, gan gynnwys y tîm Caffael Corfforaethol, yn rhoi ystyriaeth frys i'r ffordd fwyaf ymarferol ymlaen. Mae opsiynau'n cynnwys ail-dendro'r gwaith neu gomisiynu trwy gytundeb fframwaith priodol, gan ystyried yr angen i gydymffurfio â gofynion y cyllidwr a sicrhau gwerth am arian. Mae cyllid ERDF mewn lle tan 31 Rhagfyr 2022 ac mae posibilrwydd o hyd y gellir cwblhau'r prosiect erbyn Hydref 2022; fodd bynnag, mae'r amserlen ar gyfer cyflawni'r prosiect yn mynd yn dynnach. Mae angen cytuno ar ffordd ymlaen ar fyrder ac erbyn diwedd mis Ionawr 2022 fan bellaf, er mwyn sicrhau bod modd caffael a dechrau gwaith ar y safle yn ystod chwarter 4.
- **Maes Chwarae Antur, Parc Gwledig y Morglawdd** – Mae'r gwaith o ddylunio a gosod maes chwarae antur ym Mharc Gwledig y Morglawdd wedi'i gwblhau.
- **Cam 2 Prosiect Penrhos** - Derbyniwyd caniatâd cynllunio ym Mhwyllgor Cynllunio mis Rhagfyr. Derbyniwyd tri thendr yn sgil y broses dendro. Roedd y tri thendr a dderbyniwyd yn uwch na'r amcangyfrif gwreiddiol. Mae trafodaethau gyda Llywodraeth Cymru'n mynd rhagddynt ar hyn o bryd ynghylch sicrhau cyllid ychwanegol ar gyfer y prosiect. Bydd y contractwr a ffafrir yn cael ei benodi yn ystod chwarter 4, ar ôl datrys y diffyg cyllidol.
- **Prosiect Porth Llangefni** – Mae Safle Porth Llangefni (Parc Diwydiannol Tregarnedd) yn ardal yn Llangefni lle bydd 7 plot yn cael eu datblygu yn y pendraw.
 - **Unedau Porth (ERDF)** – Dechreuodd gwaith paratoi'r safle ddiwedd chwarter 3, a'r bwriad yw cychwyn y gwaith adeiladu ddechrau chwarter 4. Ar hyn o bryd, rhagwelir y bydd y gwaith yn cael ei gwblhau yn ystod chwarter 2 2022/23.
 - **Cyd-Fenter Porth** - Rhagwelir y bydd y mwyafrif o'r gwaith ar y safle'n cychwyn yn ystod chwarter 4 2021/22, ochr yn ochr â'r elfen Unedau Porth (ERDF). Gan mai Wynne Construction sydd bennaf gyfrifol am yr elfennau cyd-fenter o dan yr un contract (er bod y ddau brosiect yn cael eu hariannu ar wahân), mae'r oedi cyn i Wynne gychwyn gwaith ar y safle'n berthnasol i'r gwaith Cyd-fenter hefyd, gan y byddai cychwyn y gwaith yn gynharach wedi denu mwy o gostau. Trefnwyd bod gwaith archeolegol yn cychwyn ddechrau chwarter 4.
- **Cynlluniau Draenio Caergybi ac Amlwch** – Mae'r astudiaethau hyn yn cael eu cynnal ar hyn o bryd. Yng Nghaergybi, mae'r arolygon CCTV wedi'u cwblhau er mwyn llywio'r gwaith o adeilau'r model a'r bwriad yw y bydd hynny'n cael ei wneud yn ystod chwarter 4. Yn Amlwch, cytunwyd ar y fanyleb fodelu a chynhaliwyd cyfarfod safle gyda'r ymgynghorydd modelu. Bydd y ddwy astudiaeth yn parhau i'r flwyddyn ariannol nesaf.
- **Mân Waith Grant (15 lleoliad)** - Mae'r cynlluniau'n mynd rhagddynt. Fodd bynnag, ni fydd y cynlluniau arfaethedig yn Clyttir Mynydd Bodafon, Lôn Ganol Llandegfan a Phant Lodge Llanfairpwll yn digwydd eleni oherwydd anawsterau ar y safle (cyfyngiadau amgylcheddol ac archeolegol), yr angen i ddod i gytundeb â thua phedwar perchennog tir gwahanol, yn ogystal â chapasiti staffio presennol tîm Dylunio'r Gwasanaeth. Byddant yn cael eu hailgyflwyno i'w cymeradwyo'r flwyddyn nesaf.
- **Lliniaru Llifogydd ym Miwmares** – Cwblhawyd y rhan fwyaf o'r gwaith ar y safle yn yr haf, gyda rhan o'r gwaith yn cael ei ohirio. Nid oes dim i'w adrodd yn chwarter 3, gan fod y gwaith wedi'i ohirio unwaith yn rhagor oherwydd capasiti staffio presennol tîm Dylunio'r Gwasanaeth.

- **Traeth Coch** – Cwblhawyd yr ymgynghoriad ac mae Llywodraeth Cymru wedi ymestyn y dyddiad cau ar gyfer Cynlluniau Rheoli Risgiau Arfordirol hyd at fis Mawrth 2023. Mae gwaith dylunio a datblygu bron â'i gwblhau. Bwriedir rhyddhau'r tendrau ddiwedd mis Ionawr 2022, gyda'r bwriad o ddyfarnu ym mis Mehefin 2022, gyda'r gwaith adeiladu'n cychwyn ym mis Hydref 2022.
- **Achos Busnes Llawn Llanfairpwll, Porthaethwy a'r Fali (ABLI)** – Mae'r tri chynllun llifogydd yn mynd rhagddynt. Mae pryderon ynglŷn â'r heriau sy'n gysylltiedig â'r opsiwn a ffafrir ar gyfer Llanfairpwll a rhagwelir y bydd angen rhagor o waith yma. Cynhaliwyd cyfarfodydd gyda'r ymgynghorydd sy'n gweithio ar y prosiect. Bydd ABLI (Dylunio a Datblygu) cynllun Llanfairpwll yn parhau yn bell i'r flwyddyn ariannol newydd. Mae cynllun y Fali (ABLI) wedi'i gwblhau a dyfarnwyd y contract adeiladu, a bydd y gwaith yn cychwyn ym mis Chwefror 2022. Cynhaliwyd rhagor o ymchwiliadau ac arolygon draenio ar gynllun Porthaethwy, a defnyddir y wybodaeth i adeiladu'r model hydrologig ac i lywio dyluniad y cynllun. Bydd hyn yn parhau dros yr haf. Felly, ni fydd y gwaith adeiladu'n dechrau tan o leiaf ddiwedd 2022/23.
- **Mill Lane - Strwythur a Rheoli Llifogydd yn Naturiol** - Mae'r gridyll mecanyddol arloesol sy'n glanhau ei hun (yr unig system o'i fath yng Nghymru ar hyn o bryd) wedi cael ei gomisiynu. Mae'r peiriant wedi cael ei fonitro'n ofalus yn ystod y gaeaf i asesu ei berfformiad a'i effeithiolrwydd, a dysgwyd rhai gwersi'n barod. Mae rhai addasiadau, yn cynnwys system fonitro CCTV, yn cael eu hystyried. Mae trafodaethau'n parhau â'r tiffeddiannwr, er eu bod yn datblygu'n araf. Gwnaed rhywfaint o gynnydd, ac efallai y bydd modd cynnal arolygon yn fuan.
- **Rheoli Llifogydd yn Naturiol ar Gwrs Dŵr Cyffredin Dwyran** – Mae'r cynllun hwn fwy neu lai wedi'i gwblhau (er bod angen rhoi sylw i rai mân ddiffygion) ac mae'n parhau i gael ei fonitro er mwyn dysgu mwy am ei effeithiolrwydd. Mae Prifysgol Glyndŵr yn monitro llif y dŵr hefyd ar gyfer eu hymchwil academaidd.
- **Galluogi** – Gwariwyd arian yn chwarter 3 ar waith brys i ganiatáu rhyddhau cleifion o'r ysbyty ac ar gyfer cleientiaid sy'n derbyn gofal lliniarol ac rydym yn disgwyl am anfonebau gan Gofal a Thrsio. Disgwylir y bydd y grant hwn wedi'i hawlio'n llawn erbyn diwedd y flwyddyn.
- **Cyllid Cyfalaf Diogelwch y Ffyrdd** – Sicrhawyd cyllid o £0.300m. Mae'r prosiect yn cynnwys gosod mesurau diogelwch ar yr A545, o Borthaethwy i Fiwmares. Gwariwyd £0.225m hyd at chwarter 3, a bydd gwariant yn parhau yn chwarter 4 er mwyn gosod arwyddion gwell ar yr A545 i wella cydymffurfiaeth â'r cyfyngiad cyflymder o 40mya. Yn ogystal, bydd y palmentydd yn cael eu gwella ac ym ymgorffori cyrbiau isel. Yn wreiddiol, bwriadwyd defnyddio'r cyllid i ddarparu croesfan wedi'i rheoli ar y brif stryd ym Miwmares. Fodd bynnag, ar ôl cynnal trafodaethau â'r Cyngor Tref, mae'r cynllun hwn wedi cael ei dynnu'n ôl oherwydd diffyg cefnogaeth yn lleol. Bydd yr Awdurdod yn ceisio cymeradwyaeth gan Lywodraeth Cymru i ddefnyddio'r cyllid ar gyfleuster tebyg mewn lleoliad arall ar yr Ynys, a bydd y gyllideb wedi'i gwario'n llawn erbyn diwedd y flwyddyn.
- **Teithio Llesol** – Dyfarnwyd cyllid ychwanegol yn hwyr yn chwarter 2, sy'n golygu bod y cyfanswm a ddyfarnwyd yn £1.030m. Mae cyllid o'r grant wedi cael ei ddyrannu fel a ganlyn:-

- **£0.325m** ar gyfer gwaith Craidd yn ymwneud â chynigion ar gyfer nifer o gynlluniau. Cwblhawyd yr Ymgynghoriad Teithio Llesol Statudol ar 30 Tachwedd a chynhaliwyd sesiwn frifio ar Deithio Llesol i Aelodau a chyflwynwyd diweddariad i'r Uwch Dîm Arweinyddiaeth. Cyflwynwyd y Map Rhwydwaith Teithio Llesol a dogfennau ategol i Lywodraeth Cymru ym mis Rhagfyr 2021. Cwblhawyd gwaith dylunio, paratoi ac ymgysylltu mewn perthynas â chynllun Llanfairpwll. Cynhaliwyd proses dendro ar gyfer astudiaethau Canllawiau Arfarnu Trafnidiaeth Cymru (WelTAG) ym Menllech, y Fali ac Amlwch a phenodwyd ymgynghorwyr ar gyfer lleoliad pob cynllun. Cwblhawyd y gwaith yn Lôn Parc Newydd, Caergybi.
- **£0.100m** i ddatblygu llwybr yn ardal Caergybi, sy'n rhan o gynllun Metro Gogledd Cymru LIC. Penodwyd cwmni Ymgynghorol a chynhaliwyd y cyfarfod cyntaf ym mis Rhagfyr 2021. Cytunwyd ar raglen waith i gwblhau'r cam dyluniad cysyniadol (Cam 3C WelTAG) erbyn mis Mawrth 2022.
- **£0.170m** - Pentraeth i Draeth Coch - gwaith ail-wynebu a lledu llwybr troed i wella'r cysylltiad rhwng Pentraeth a Thraeth Coch, a allai fod yn gatalydd ar gyfer gwaith pellach yn y dyfodol er mwyn gwneud rhagor o welliannau ac ymestyn y llwybr i Fenllech. Cwblhawyd y gwaith dylunio a phenodwyd contractwr ar gyfer y llwybr o Draeth Coch i Bentraeth (30mya), a bydd y gwaith yn cael ei wneud ym mis Chwefror a Mawrth 2022. Penodwyd Ove Arup i wneud gwaith dylunio ar gyfer y rhan o'r llwybr o'r parth 30mya ym Mhentraeth (ochr Benllech) i'r sgwâr yng nghanol y pentref. Cynhaliwyd cyfarfod cychwynnol ac mae gwaith datblygu wedi'i wneud er mwyn cynllunio gwahanol opsiynau mewn perthynas â'r uchod. Hefyd, mae Ove Arup wedi cynnal ymweliad safle i gynorthwyo gyda'r broses ddylunio i benderfynu pa welliannau realistig y gellir eu gwneud yng nghanol y pentref.
- **£0.185m** - Canol Tref Llangefni a'r ardal breswyl ar gyrion Canol y Dref - gwella'r llwybrau presennol yn unol â safonau Cyd-ddefnydd a gwella cysylltiadau o Faes Hyfryd i gyrion ardal canol y dref. Ymgynghorwyd â Chyngor Tref Llangefni a Grŵp Adfywio Llangefni, ac maent wedi nodi eu cefnogaeth ffurfiol i'r cynllun. Cwblhawyd gwaith dylunio ar gyfer y rhan ar gyrion canol y dref (Maes Hyfryd i'r B5111) a threfnwyd bod y contractwr yn cychwyn y gwaith ddiwedd mis Ionawr 2022. Bydd gwaith galluogi'n cychwyn ddiwedd mis Ionawr yng nghanol y dref i benderfynu ar sgôp y gwelliannau yn yr ardal ger Stryd y Bont. Trafodaethau ynghylch y cynhyrchion i'w harchebu, gan gynnwys dyfeisiau cyfrif, cysgodfannau / loceri beiciau, bolardiau, manau gwefru beiciau trydan ac ati.
- **£0.250m** – Lôn Las – ailwynebu a lledu'r llwybr cyd-ddefnydd presennol. Ymgynghorwyd â Chyngor Tref Llangefni a Grŵp Adfywio Llangefni, ac maent wedi nodi eu cefnogaeth ffurfiol i'r cynllun. Cwblhawyd gwaith dylunio'r gwelliannau arfaethedig, ond, mae hyn yn ddibynnol ar sicrhau cymeradwyaeth gan Gyfoeth Naturiol Cymru (cynhelir trafodaethau ddiwedd mis Ionawr 2022 i gadarnhau pa elfennau o'r dyluniad y gellir eu cwblhau ac a oes angen unrhyw addasiadau). Mae Ove Arup wedi dechrau asesu'r gwelliannau y gellir eu gwneud i'r groesfan ar yr A5 (i ddarparu croesfan fwy diogel a deniadol) ac maent yn disgwyl am bris gan y prif contractwr.
- **Cronfa Ffyrdd Cydnerth** – Cwblhaodd yr Awdurdod ymarfer caffael i gomisiynu ymgynghorwyr allanol (Atkins Ltd) i gynnal astudiaeth WelTAG Cam 3 ar ddau gynllun posib ar yr A545, ac mae Llywodraeth Cymru wedi darparu cyllid grant ychwanegol o £100k i gwrdd â chostau tendr ychwanegol.

- Cronfa Trawsnewid Cerbydau Allyriadau Isel iawn** - Mae trafodaethau'n parhau â Scottish Power Energy Networks (SPEN) i gadarnhau gofynion dylunio trydanol er mwyn gwireddu'r prosiect manau gwefru cerbydau trydan mewn lleoliadau canol tref. Cwblhawyd arolygon topograffig a gwaith paratoi i benderfynu ar lwybr caffael (nodwyd problemau oherwydd diffyg cwmnïau sy'n darparu peiriannau hunanwasanaeth drwy gyfrwng y Gymraeg). Nodwyd opsiynau ar gyfer llwybr caffael ynghyd â'r dogfennau tendr drafft, a bydd y llwybr a ffafir yn cael ei ddewis ym mis Ionawr 2022. Paratowyd dyluniad o osodiad maes parcio i gynnwys isadeiledd gwefru cerbydau trydan a threfnwyd ymweliad safle ar gyfer gosod isadeiledd/ceblau trydan o'r is-orsaf i leoliad y Gwefrydd Cerbydau Trydan yn y maes parcio. Nodwyd eitemau a gwaith cysylltiedig fydd eu hangen fel rhan o'r gwaith gosod (Cabinet GRP / ailwynebu / bolardiau / cyrbiau ac ati) a byddant yn cael eu cynnwys wrth ddrafftio'r dyluniad terfynol ar gyfer y gwaith. Mae Cyngor Tref Biwmares yn arwain ar gynlluniau gosod manau gwefru cerbydau trydan yng nghanol y dref, felly, i osgoi dyblygu, ni fydd y prosiect hwn yn darparu manau gwefru cerbydau trydan ym Miwmares fel rhan o'r prosiect. Roedd gan elfennau eraill o'r prosiect gostau uwch a chostau nad oeddent wedi cael eu rhagweld, felly, mae peidio â gwneud y gwaith ym Miwmares yn golygu nad oes effaith ar y gyllideb gyffredinol (hyd yma). Rhagwelir gorwariant oherwydd costau'n gysylltiedig â gosod manau gwefru cerbydau trydan - bydd hyn yn cael ei gadarnhau ddiwedd mis Ionawr ar ôl cynnal cyfarfod â'r Prif Gontractwr i gadarnhau'r costau a chost yr unedau gwefru.
- Cronfa Trafnidiaeth Leol - Gwelliannau isadeiledd** - Dyfarnwyd £0.750m ar gyfer Gwelliannau Isadeiledd ar Ynys Môn i gefnogi'r gwaith o ddarparu rhwydwaith bysiau (Metro Gogledd Cymru) ar ran Trafnidiaeth Cymru. Roedd gwaith yn ystod chwarter 3 yn cynnwys comisiynu Arup i gwblhau gwaith dichonolrwydd, datblygu a dylunio gwelliannau i safleoedd bws mewn 8 prif leoliad yng nghanol trefi. Disgwylir y bydd cyfran sylweddol o'r cyllid yn cael ei wario ar isadeiledd technolegol yn y prif safleoedd/cyfnwdfeydd bysiau, ond mae'r gwariant hwn yn ddibynnol ar gydweithio gyda chydweithwyr yn Nhrefnidiaeth Cymru ac mae'r trafodaethau'n parhau.
- Grantiau Gwresogi Carbon Isel – Ddyfarnwyd cyllid grant i'r Cyngor gan Lywodraeth Cymru** mewn perthynas â grantiau Carbon Isel yn y Sector Cyhoeddus (ar gyfer Ysgol Gynradd Moelfre (£0.091m) a Swyddfeydd y Cyngor (£1.033m)) er mwyn cynorthwyo i gyflenwi a gosod pypiau gwresogi. Cynigiwyd y grantiau hyn ar ddiwedd chwarter 3 ac oherwydd y gofyniad i gwblhau'r gwaith erbyn diwedd y flwyddyn, mae hon yn dasg uchelgeisiol ac mae'r amserlen yn dynn. Archebwyd y generadur Pwmp Gwresogi Carbon Isel ac mae'n debygol o fod ar gael i'w gyflenwi cyn diwedd mis Mawrth 2022. Fodd bynnag, nodwyd risg yn gysylltiedig â chynllunio a allai olygu na roddir caniatâd cynllunio tan ar ôl 31 Mawrth 2022. Bydd hynny'n creu oedi o ran gosod a gweithredu'r pwmp gwresogi. Hysbyswyd Llywodraeth Cymru am y sefyllfa ac mae trafodaethau'n mynd rhagddynt i ddatrys unrhyw broblemau i wneud yn siŵr y gellir hawlio'r cyllid yn llawn.

3.2 Derbyniadau Cyfalaf

3.2.1 Dyma'r Derbyniadau Cyfalaf ar gyfer y flwyddyn hon hyd yma a'r Derbyniadau Cyfalaf y cyllidebwyd ar eu cyfer:-

	Cyllideb 2021/22 £'000	Derbyniwyd hyd at 31-Rhagfyr-2021 £'000	Rhagolwg i 31-Mawrth-2022 £'000
Cronfa'r Cyngor:			
Mân-ddaliadau	300	405	405
Cyffredinol	284	1,297	1,297
Diwydiannol	0	0	0
Ysgolion	192	0	553
Cyfanswm	776	1,702	2,255

3.2.2 Y Derbyniadau Cyfalaf a ragwelir ar 31 Mawrth 2022 yw £2.255m, a derbyniwyd £1.702m erbyn 31 Rhagfyr 2021 (75%). Mae'r ffigwr hwn yn cynnwys yr arian a dderbyniwyd yn sgil gwerthu'r cwrs golff (cyfanswm o £0.850m am dir ac adeilad). Mae'r derbyniadau cyfalaf a ragwelir yn sylweddol uwch na'r ffigwr yn y gyllideb oherwydd bod y gyllideb yn seiliedig ar yr asedau a oedd yn cael eu dal i'w gwerthu ar ddiwedd y flwyddyn yn 2021 (h.y. asedau yr oedd disgwyl iddynt gael eu gwerthu yn ystod y 12 mis nesaf). Yn anochel, mae asedau eraill y Cyngor yn cael eu marchnata a'u gwerthu / disgwylir i'w gwerthu drwy gydol y flwyddyn nad oeddent yn cael eu dal i'w gwerthu ar ddiwedd 2021. Felly, erbyn hyn, maent yn cael eu cynnwys yn y ffigwr gwirioneddol neu yn y rhagolwg.

3.2.3 Er bod y Derbyniadau Cyfalaf a ragwelir yn £2.255m, mae £3.004m o Dderbyniadau Cyfalaf ar gael i gyllido'r Rhaglen Gyfalaf oherwydd bod £0.749m o Dderbyniadau Cyfalaf wedi eu dwyn ymlaen o 2020/21 yn y Gronfa Wrth Gefn Derbyniadau Cyfalaf. Ni fydd y cyfan o'r ffigwr hwn ar gael i gyllido rhaglen gyfalaf y gronfa gyffredinol gan y bydd cyllid yn cael ei glustnodi i gyllido'r rhaglen Cymunedau Dysgu Cynaliadwy fel rhan o gyllid cyfatebol Cyngor Sir Ynys Môn, yn ogystal â chronfa wrth gefn Hamdden i gyllido gwelliannau ym maes hamdden.

4. GWARIANT CYFALAF GWIRIONEDDOL A RAGWELIR YN 2021/22

4.1 Isod mae tabl gydag amcangyfrif o'r gwariant a ragwelir erbyn 31 Mawrth 2022 a'r cyllid diwygiedig:-

Gwasanaeth	Cyllideb Flynyddol £'000	Gwariant a Ragamcenir £'000	(Tan) / Gor Wariant a Ragamcenir £'000	Amrywiad %
Cronfa Tai Gyffredinol	1,515	1,025	(490)	(32)
CRT Tai	22,561	10,392	(12,169)	(54)
Dysgu Gydol Oes	13,789	8,164	(5,625)	(41)
Economaidd ac Adfywio	5,763	2,351	(3,412)	(59)
Priffyrdd	8,730	5,734	(2,996)	(34)
Rheoli Gwastraff	2,276	2,273	(3)	(0)
Eiddo	2,399	1,921	(478)	(20)
Trawsnewid	824	459	(365)	(44)
Cynllunio	962	449	(513)	(53)
Gwasanaethau Oedolion	1,129	1,010	(119)	(11)
Cyfanswm	59,948	33,778	(26,170)	(44)
Cyllidwyd gan:	Cyllideb Flynyddol £'000	Cyllid a Ragamcenir £'000	Amrywiad £'000	Amrywiad %
Grant Cyfalaf	24,868	21,166	(3,702)	(15)
Derbyniadau Cyfalaf	583	477	(106)	(18)
Benthyca â Chefnogaeth	8,765	3,490	(5,275)	(60)
Benthyca Digefnogaeth	4,697	2,035	(2,662)	(57)
Cyfraniad Refeniw	17,887	5,402	(12,485)	(70)
Cronfeydd wrth Gefn	2,940	1,000	(1,940)	(66)
Benthyciad	208	208	0	0
Cyfanswm Cyllid	59,948	33,778	(26,170)	(44)

4.2 Fel y gwelir yn Nhabl 4.1 (uchod), y tanwariant a ragwelir ar y Rhaglen Gyfalaf ar gyfer 2021/22 yw £26.170m, gyda'r swm hwn yn llithro, o bosib, i Raglen Gyfalaf 2022/23. Bydd y cyllid ar gyfer y llithriad hwn hefyd yn llithro i 2022/23 a bydd yn cael ystyried wrth lunio'r Datganiad ar y Strategaeth Rheoli Trysorlys, y Strategaeth Gyfalaf a'r Rhaglen Gyfalaf ar gyfer 2022/23.

Rhagwelir tanwariant sylweddol yn y CRT, fel yr eglurir yn adroddiad monitro chwarter 3 y CRT. Rhoddir crynodeb isod o'r tanwariant sylweddol a ragwelir yn rhaglen gyfalaf y gronfa gyffredinol:-

Ysgolion Newydd

Mae'r gwasanaeth Dysgu Gydol Oes yn rhagweld tanwariant sylweddol, a'r prif reswm yw'r Rhaglen Cymunedau Dysgu Cynaliadwy. Cafwyd oedi yn wreiddiol oherwydd yr angen i gynnal ymgynghoriad pellach ar foderneiddio'r ddarpariaeth addysg yn ardal Llangefni. Fodd bynnag, gwelwyd cynnydd erbyn hyn ac mae gwaith ar safle'r ysgol newydd yn mynd rhagddo'n dda. Gwahoddwyd tendrau ac mae'r cais cynllunio'n barod i'w gyflwyno ar gyfer yr Uned Cyfnod Sylfaen newydd yn Ysgol y Graig.

Adeiladau Addysg – mynediad i'r anabl

Rhagwelir tanwariant ar addasiadau ar gyfer yr anabl mewn adeiladau addysg. Mae hyn oherwydd bod yr addasiadau wedi'u cwblhau ym mhob ysgol uwchradd namyn un. Mae'r gwaith wedi'i ohirio yn yr ysgol uwchradd sy'n weddill wrth ddisgwyl canlyniad astudiaethau dichonolrwydd. Mae gwaith yn cael ei wneud mewn ysgolion cynradd pryd a phan fydd angen.

Adeiladau Addysg - adnewyddu

Rhagwelir tanwariant erbyn hyn ar y rhaglen adnewyddu adeiladau addysg ar gyfer 2021/22. Mae hyn oherwydd oedi wrth gyflenwi ffenestri ar gyfer dau brosiect mawr (sef Ysgol Gynradd Santes Fair ac Ysgol Gynradd Kingsland). Fodd bynnag, mae'r gyllideb wedi'i hymrwymo ac, oherwydd yr oedi, bydd yn llithro i flwyddyn ariannol 2022/23.

Canolfan Addysg y Bont

Bu cynnydd sylweddol yng nghostau'r gwaith ar do Canolfan Addysg y Bont o gymharu â'r hyn nodwyd yn yr adroddiad chwarter 1, a bellach mae'r gyllideb yn £1.5m. Fodd bynnag, mae gwaith gosod sgaffaldiau wedi cychwyn a bydd wedi'i gwblhau yn ystod y flwyddyn ariannol hon. Mae dyluniad y to newydd wedi'i gwblhau ac, ar hyn o bryd, mae'r costau'n cael eu trafod gyda'r contractwr. Mae trafodaethau cyfreithiol yn mynd rhagddynt ac ni chytunwyd ar ddyddiad cychwyn eto, felly, bydd yn cynllun hwn yn llithro i'r flwyddyn ariannol nesaf.

Cynlluniau Economaidd a Phrifyrdd

Y rheswm am y tanwariant a ragwelir yn y cynlluniau Economaidd a Phrifyrdd yw bod prosiectau'n pontio dwy flynedd ariannol a bydd rhai ohonynt yn cael eu cwblhau yn ystod blwyddyn ariannol 2022/23.

TG

Rhagwelir y bydd y gyllideb Isadeiledd Craidd TG yn gwario dim ond 12% o'i chyllideb yn ystod y flwyddyn ariannol hon. Oherwydd bod rhaid adnewyddu'r brif system storio fflach yn 2022/23, mae'r tanwariant yn fwriadol a bydd yn helpu i gyllido'r gost yma. Hefyd, oherwydd Covid a'r angen i gael dau berson yn gweithio yn y ganolfan ddata, mae gwaith cyfnewid gweinyddion wedi cael ei osgoi yn fwriadol. Bydd y cyllid hefyd yn llithro i'r flwyddyn ariannol nesaf, fel y nodir uchod, ac ni cholli'r unrhyw gyllid.

Eiddo

Oherwydd y cynnig hwyr o grantiau Gwresogi Carbon Isel gan Lywodraeth Cymru, mae'n bosib y bydd tanwariant ar y cynlluniau hyn, fel y nodir ym mharagraff 3.1.1 uchod.

Mae'n debygol y bydd y rhaglen adnewyddu adeiladau nad ydynt yn adeiladau ysgol yn tanwario oherwydd i'r prosiectau ym Mhlas Arthur, a oedd wedi'u cynnwys yn y gyllideb, gael eu gohirio gan fod Canolfan Addysg y Bont yn defnyddio'r safle.

Cerbydau

Rhagwelir tanwariant yn y gyllideb ar gyfer cerbydau ar ddiwedd y flwyddyn. Mae cynllun yn cael ei roi ar waith i ddarparu manau gwefru cerbydau trydan yn maes parcio cerbydau'r Cyngor (y compownd), ond nid yw'r gwaith wedi'i gwblhau, ac ni fydd cerbydau trydan yn cael eu harchebu tan fydd y gwaith wedi'i gwblhau. Bydd cerbydau eraill yn cael eu harchebu cyn diwedd y flwyddyn (2 fws mini wedi'u haddasu a 2 gerbyd 4x4) ond, oherwydd yr amser aros cyn cyflenwi'r cerbydau, ni fyddant yn cael eu cyflenwi cyn diwedd y flwyddyn ac, felly, bydd angen i'r gyllideb lithro i flwyddyn ariannol 2022/23.

Gwelliannau Hamdden

Ni fydd y gyllideb ar gyfer gwelliannau hamdden yn cael ei gwredu cyn diwedd y flwyddyn. Mae'r gyllideb sy'n weddill ar gyfer gwaith datblygu ym Mhlas Arthur gan ddefnyddio'r cyllid a gafwyd yn sgil gwerthu'r cwrs golff. Mae trafodaethau'n mynd rhagddynt â chwmni ynghylch y cynlluniau. Mae'n annhebygol y bydd unrhyw ddatblygiadau cyn diwedd y flwyddyn, a dyna'r rheswm am y tanwariant a ragwelir. Serch hynny, mae cynlluniau ar gyfer y gyllideb yn ystod flwyddyn ariannol nesaf, felly, bydd angen i'r gyllideb sy'n weddill lithro.

Plas Crigyll a Phlas Mona

Erbyn hyn, rhagwelir tanwariant yn y gyllideb ar gyfer prosiectau yn y cartrefi gofal. Mae'r gwaith wedi'i ohirio ym Mhlas Mona oherwydd cyfyngiadau mynediad parhaus yn sgil Covid. Ym Mhlas Crigyll, bu oedi hir wrth gyflenwi'r ffenestri yr oedd eu hangen ac mae anghydfod wedi codi ynghylch y swm yr ydym yn fodlon ei dalu am gostau ychwanegol. Bydd angen i'r gwaith hwn gael ei wneud ac mae'n debyg y bydd yn cael ei aildendro yn y flwyddyn ariannol newydd.

Cymunedau Dysgu Cynaliadwy

Bydd modd cyflawni'r amcangyfrif o wariant ar ddiwedd y flwyddyn a nodwyd yn chwarter 2 ar gyfer Ysgol y Graig os bydd y pryniant tir wedi'i gwblhau ym mis Mawrth 2022. Y sefyllfa yn chwarter 3 oedd na fyddai'r pryniant tir wedi'i gwblhau erbyn diwedd y flwyddyn oherwydd oedi wrth gyflwyno'r cais cynllunio.

Mae'r tanwariant a ragwelir ar gyfer yr Ysgol Corn Hir newydd wedi cynyddu o gymharu â'r hyn a nodwyd yn yr adroddiad chwarter 2. Roedd yr amcangyfrif gwreiddiol yn seiliedig ar ragolwg llif arian y contractwyr ond, hyd yn hyn, nid yw'r symiau misol yn cyd-fynd â'r rhagolwg. Felly, mae'r ffigyrau wedi cael eu hail-broffilio ac maent yn rhoi amcangyfrif mwy cywir o'r gwariant.

- 4.3** Y Gofyniad Cyllid Cyfalaf a ragwelir ar 31 Mawrth 2022 yw £138.754m, sef yr angen sylfaenol i'r Awdurdod fenthycu er mwyn gallu cyllido ei Raglen Gyfalaf. Ar hyn o bryd, mae benthycu allanol yn £124.951m, sy'n golygu yn ei hanfod bod angen i'r Awdurdod fenthycu £13.803m i gyllido'r Rhaglen Gyfalaf gyfredol. Os ymgymerir â'r benthycu hwn yn allanol, bydd yr Awdurdod yn dal i fod o fewn ei derfynau benthycu awdurdodedig, yn unol â'r Datganiad ar y Strategaeth Rheoli Trysorlys ar gyfer 2021/22 (Atodiad 11).

5. BLYNYDDOEDD Y DYFODOL

- 5.1** Argymhellodd y Strategaeth Gyfalaf y dylai'r cyllid ar gyfer Rhaglen Gyfalaf 2021/22 gael ei gyfyngu i gyfanswm y grant cyfalaf cyffredinol a benthycu â chefnogaeth (fel y penderfynir gan Lywodraeth Cymru) a gwerth amcangyfrifedig unrhyw dderbyniadau cyfalaf a geir. Disgwylir y bydd Rhaglen Gyfalaf 2022/23 yn dilyn yr un egwyddorion, gyda'r Grant Cyfalaf Cyffredinol a'r Benthycu â Chefnogaeth yn cael eu defnyddio i gyllido prynu Cerbydau newydd bob blwyddyn, Buddsoddi mewn TGCh, Adnewyddu asedau cyfredol a dyraniad blynyddol i dalu am gost y grantiau statudol i ddarparu Cyfleusterau i'r Anabl. Bydd yna brosiectau cyfalaf hefyd sy'n denu grantiau allanol, a byddant yn cael eu gwerthuso fesul achos.

Ar ôl i'r prosiectau uchod gael eu cyllido, bydd unrhyw arian dros ben yn cael ei ddefnyddio i gyllido cynlluniau cyfalaf newydd, gan roi blaenoriaeth i brosiectau sy'n cyfrannu at amcanion y Cyngor, fel y'u nodir yng Nghynllun y Cyngor am y cyfnod 2017-22, ac unrhyw gynlluniau a all gynhyrchu arbedion refereniw yn y dyfodol neu gynhyrchu incwm ychwanegol.

Cyflwynwyd y Gyllideb Gyfalaf ddrafft i'r Pwyllgor hwn ar 24 Ionawr 2022 a bydd yn cael ei chyflwyno i'r Cyngor llawn ei chymeradwyo yn y dyfodol agos. Cyflwynir y Strategaeth Gyfalaf ar gyfer 2022/23 i'r Pwyllgor hwn hefyd ar 3 Mawrth 2022.

6. CASGLIAD

- 6.1** Mae'r rhan fwyaf o'r prosiectau yn y rhaglen gyfalaf yn mynd rhagddynt, er y rhagwelir tanwariant sylweddol ar ddiwedd y flwyddyn ariannol bresennol, gyda 44% o'r gyllideb gyffredinol heb ei gwario ar ddiwedd y flwyddyn ariannol. Mae'r rhesymau am y tanwariant yn amrywio o brosiect i brosiect a gellir ei briodoli i nifer o ffactorau, gan gynnwys targedau rhy uchelgeisiol yn y gyllideb, materion caffael, yn cynnwys diffyg marchnad gystadleuol, materion cynllunio, materion cyllido a diffyg capasiti mewnol. Mae sefyllfa gyffredol y diwydiant adeiladu wedi dwysau'r problemau, gyda chynnydd sylweddol mewn prisiau, prinder deunyddiau a chyfyngiadau Covid yn golygu ei bod yn anoddach sicrhau'r cynnydd a gynlluniwyd ar brosiectau. Er gwaetha'r llithriad sylweddol, nid oes disgwyl i'r Cyngor golli unrhyw gyllid allanol o ganlyniad i'r oedi.

Crynodeb o Wariant y Prosiectau Cyfalaf hyd yma yn erbyn y Gyllideb Gyfalaf a'r Gwariant a Ragwelir ar Ddiwedd y Flwyddyn

Gwasanaeth	Cyllideb Flynyddol (£)	Cyllideb a Broffiliwyd (£)	Gwariant Gwirioneddol (£)	Gwariant a Ymrwymwyd (£)	Cyfanswm Gwariant (£)	Amrywiad i'r Proffil (£)	Gyllideb a Broffiliwyd a Wariwyd (%)	Gyllideb Flynyddol a Wariwyd (%)	Gwariant a Ragamcenis (£)	(Tan)/ Gorwariant a Ragamcenis (£)	Amrywiad (%)
Cronfa Dai Gyffredinol											
Grantiau Cyfleusterau i'r Anabl	600,000	450,000	377,329	0	377,329	(72,671)	84	63	600,000	0	0
Grant Prynwyr tro Cyntra TRIP	99,000	50,000	48,817	0	48,817	(1,183)	98	49	99,000	0	0
Cynllun Grant Landlord TRIP	20,000	15,000	15,537	0	15,537	537	104	78	20,000	0	0
Safie Preswyl ar gyfer Sipsiwn a Theithwyr	492,977	33,353	33,353	0	33,353	(0)	100	7	33,353	(459,624)	(93)
Cynllun Prynwyr Gorfodol	170,000	70,000	66,387	0	66,387	(3,613)	95	39	170,000	0	0
Grant Galluogi	102,520	75,000	31,304	0	31,304	(43,696)	42	31	102,520	0	0
Tai fforddiadwy	30,650	0	0	0	0	0	0	0	0	(30,650)	(100)
CYFANSWM	1,515,147	693,353	572,727	0	572,727	(120,626)	83	38	1,024,873	(490,274)	(32)
CRT Tai											
Contract Gwres Canolog	400,000	100,000	0	0	0	(100,000)	0	0	300,000	(100,000)	(25)
Cerbydau'r Uned Cynnal a Chadw Tai	0	0	38,263	0	38,263	38,263	100	100	159,433	159,433	100
Contract Gwaith Cynnal a Chadw a Gynlluniwyd	4,725,000	3,000,000	1,858,232	57,091	1,915,323	(1,084,677)	64	41	2,750,000	(1,975,000)	(42)
Gwella Perfformiad Ynni	1,000,000	200,000	99,237	1,899	101,136	(98,865)	51	10	400,000	(600,000)	(60)
Gwaith Amgylcheddol	880,000	580,000	17,078	95,782	112,860	(467,140)	19	13	200,000	(680,000)	(77)
Prynwyr Eiddo Presennol a datblygu eiddo newydd	13,005,797	5,000,000	3,666,662	117,017	3,783,679	(1,216,321)	76	29	5,425,086	(7,580,711)	(58)
Addasiadau Sector Cyhoeddus	350,000	250,000	169,628	45,150	214,779	(35,221)	86	61	350,000	0	0
Risg Tân	450,000	225,000	221	0	221	(224,780)	0	0	50,000	(400,000)	(89)
Tir Halogedig	0	0	7,623	0	7,623	7,623	100	100	7,623	7,623	100
SATC	1,750,000	705,000	492,587	0	492,587	(212,413)	70	28	750,000	(1,000,000)	(57)
CYFANSWM	22,560,797	10,060,000	6,349,531	316,939	6,666,470	(3,393,531)	66	30	10,392,142	(12,168,655)	(54)
Dysgu Gydol Oes											
Mynediad i'r Anabl mewn Adeiladau Addysgol	400,000	250,000	248,466	4,252	252,717	2,717	101	63	252,717	(147,283)	(37)
Adnewyddu Adeiladau Addysg	2,418,803	1,600,000	1,582,929	0	1,582,929	(17,071)	99	65	1,883,000	(535,803)	(22)
Diogelwch Ysgolion	200,000	100,000	59,261	0	59,261	(40,739)	59	30	94,261	(105,739)	(53)
Dymchwil ysgolion	33,150	33,150	101,295	0	101,295	68,145	306	306	101,295	68,145	206
Canolfan Addysg y Bont - To	1,500,000	500,000	350,874	127,991	478,865	(21,135)	96	32	478,865	(1,021,135)	(68)
Chromebooks Addysg	305,000	305,000	304,917	0	304,917	(83)	100	100	305,000	0	0
Ailwynebu Ardal Chwarae	300,000	300,000	287,044	0	287,044	(12,957)	96	96	300,000	0	0
Grant Cyfalaf Dechra'n Deg	217,000	150,000	136,022	2,879	138,901	(11,099)	93	64	217,000	0	0
Grant Chwarae	112,000	0	0	0	0	(0)	0	0	112,000	0	0
Grant Cynyddu Capasiti Gofal Plant (costau rheoli prosiect a chynllun grant)	269,515	50,000	35,189	0	35,189	(14,811)	70	13	269,515	0	0
Grant Cynyddu Capasiti Gofal Plant (darpariaethau Gofal Plant)	792,901	400,000	351,326	27,617	378,943	(21,057)	95	48	792,901	0	0
Cwblhau'r Rhaglen Band A	5,717,000	2,019,560	1,669,562	21,280	1,690,841	(328,719)	84	30	3,065,965	(2,651,035)	(46)
Cychwyn Rhaglen Band B	1,523,000	200,000	150,982	65,002	215,984	15,984	108	14	290,984	(1,232,016)	(81)
CYFANSWM	13,788,369	5,907,710	5,277,866	249,020	5,526,886	(380,824)	94	40	8,163,503	(5,624,866)	(41)
Economaidd ac Adfywio											
Gwelliannau Hamdden	198,722	0	0	0	0	(0)	0	0	0	(198,722)	(100)
Cae Chwarae 3G Caergybi	150,000	150,000	154,993	0	154,993	4,993	103	103	154,993	4,993	3
Ystafell Ffitrwydd Amlwch	70,000	60,000	55,831	0	55,831	(4,169)	93	80	70,000	0	0
Croesfan Lôn Parc Newydd	30,000	15,000	12,683	0	12,683	(2,317)	85	42	30,000	0	0
Porth Twristiaeth	1,340,000	280,000	3,558	18,951	22,509	(257,491)	8	2	32,509	(1,307,491)	(98)
Isadeiledd Strategol Caergybi	150,000	120,000	119,393	0	119,393	(607)	99	80	150,000	0	0
Penrhos - Cam 2	1,107,000	400,000	14,195	6,063	20,258	(379,742)	5	2	20,258	(1,086,742)	(98)
Buddsoddi i Arbed - System Gynllunio	5,565	2,000	1,487	0	1,487	(513)	74	27	5,565	0	0
Datblygu Economaidd a Lles Amgylcheddol	100,000	0	0	0	0	(0)	0	0	100,000	0	0
Lithfra Porth y Wrach - Camerau Gorfodi	30,000	0	0	0	0	(0)	0	0	0	(30,000)	(100)
Ailddatblygu Safie Ysgol TRIP	7,222	0	0	0	0	(0)	0	0	7,222	0	0
Unedau Porth (ERDF)	1,833,150	800,000	210,881	11,341	222,222	(577,778)	28	12	1,202,551	(630,599)	(34)
Cyd-fenter Safie Porth	231,000	170,000	15,795	9,275	25,070	(144,930)	15	11	55,070	(175,930)	(76)
Shell Penns	50,000	50,000	62,501	0	62,501	12,501	125	125	62,501	12,501	25
Grant Covid Trawsnewid Trefi	10,064	0	0	0	0	(0)	0	0	10,064	0	0
Cerbyd Cyfoeth Naturiol Cymru	14,261	0	14,111	0	14,111	14,111	100	99	14,261	0	0
AHNE - Adferiad Gwyrdd	257,935	20,000	20,161	0	20,161	161	101	8	257,935	0	0
Grant AHNE - Cerbyd Trydan	26,121	0	0	0	0	(0)	0	0	26,121	0	0
Grant AHNE - Maes Chwarae Antur, Parc y Morglawdd	152,314	152,314	152,314	0	152,314	0	100	100	152,314	0	0
CYFANSWM	5,763,354	2,219,315	837,903	45,630	883,533	(1,335,781)	40	15	2,351,364	(3,411,990)	(59)

Gwasanaeth	Cyllideb Flynnyddol (£)	Cyllideb a Broffiliwyd (£)	Gwariant Gwirioneddol (£)	Gwariant a Ymrwymwyd (£)	Cyfanswm Gwariant (£)	Amrywiad i'r Proffil (£)	Gyllideb a Broffiliwyd a Wariwyd (%)	Gyllideb Flynnyddol a Wariwyd (%)	Gwariant a Ragamcenir (£)	(Tan)/Gorwariant a Ragamcenir (£)	Amrywiad (%)
Prifffyrdd a Thrafnidiaeth											
Uwchraddio Peiriannau Talu ac Arddangos Mewn Meysydd Parcio	20,068	17,550	0	17,550	17,550	(0)	100	87	17,550	(2,518)	(13)
Cerbydau	354,194	71,000	70,952	0	70,952	(48)	100	20	87,314	(266,880)	(75)
Ailwynebu Prifffyrdd	1,593,307	1,330,831	941,428	0	941,428	(389,403)	71	59	1,593,307	0	0
Grant Adnewyddu Prifffyrdd	596,381	410,910	342,676	0	342,676	(68,234)	83	57	596,381	0	0
Gwaith Liniaru Llifogydd ym Mwmmares (LIC)	479,669	20,000	4,399	5,156	9,554	(10,446)	48	2	9,554	(470,115)	(98)
Gwaith Liniaru Llifogydd ym Mhentraeth (LIC)	28,049	1,000	555	0	555	(445)	56	2	555	(27,494)	(98)
Liniaru Llifogydd yn Llansadwrn	32,291	10,000	0	0	0	(10,000)	0	0	0	(32,291)	(100)
Astudiaethau Traenio Amlwch a Chaergybi	52,144	20,000	0	0	0	(20,000)	0	0	15,000	(37,144)	(71)
Cynllun Llifogydd Traeth Coch	74,153	25,000	4,883	0	4,883	(20,117)	20	7	20,000	(54,153)	(73)
Cynllun Llifogydd Llanfairpwll	399,647	20,000	1,954	0	1,954	(18,046)	10	0	3,000	(396,647)	(99)
Achos Busnes Llawn Cynllun Llifogydd Menai	156,177	35,000	27,019	0	27,019	(7,981)	77	17	47,019	(109,158)	(70)
Achos Busnes Llawn Cynllun Llifogydd Y Fali	113,316	43,000	64,631	3,789	68,420	25,420	159	60	68,420	(44,896)	(40)
Cynllun Llifogydd Y Fali - adeiladu	538,000	0	0	0	0	(0)	0	0	75,000	(463,000)	(86)
Cynlluniau Liniaru Llifogydd (Cyllid Cyfatebol)	54,300	0	0	0	0	(0)	0	0	0	(54,300)	(100)
Traeth Coch (Cyllid Cyfatebol)	225,000	0	0	0	0	(0)	0	0	0	(225,000)	(100)
Strwythur Mill Lane	89,097	75,000	55,438	0	55,438	(19,562)	74	62	65,438	(23,659)	(27)
Dwyran - Rheoli Llifogydd yn Naturiol - Cwrs Dŵr Cyffredinol	318,553	350,000	368,939	0	368,939	18,939	105	116	400,000	81,447	26
Mill Lane - Rheoli Llifogydd yn Naturiol	243,960	9,000	2,279	0	2,279	(6,721)	25	1	4,279	(239,681)	(98)
Buddsoddi i Arbed - Cerbydau	31,987	25,000	25,069	1,850	26,919	1,919	108	84	26,919	(5,068)	(16)
Gwaith Grant Graddfa Fechan	574,745	182,000	183,081	0	183,081	1,081	101	32	424,745	(150,000)	(26)
Teithio Llesol	1,020,000	320,000	99,150	210,556	309,706	(10,294)	97	30	950,000	(70,000)	(7)
A545 Bwmmares	786	0	0	0	0	(0)	0	0	786	0	0
Cyfalaf Diogelu'r Ffyrdd	300,000	250,000	225,368	0	225,368	(24,632)	90	75	300,000	0	0
Cronfa Ffyrdd Gwydn	220,000	40,000	8,466	0	8,466	(31,534)	21	4	220,000	0	0
Cronfa Trafnidiaeth Leol - Gwelliannau Isadeiledd	750,000	0	0	0	0	(0)	100	0	600,000	(150,000)	(20)
Cronfa Trawsnewid Cerbydau - Pwyntiau gwefru Cerbydau Trydan	164,000	100,000	31,263	33,367	64,630	(35,370)	65	39	184,000	20,000	12
Isadeiledd Gwefru Cerbydau Trydan	300,000	15,000	0	12,237	12,237	(2,763)	82	4	25,000	(275,000)	(92)
CYFANSWM	8,729,824	3,370,291	2,457,550	284,504	2,742,054	(628,238)	81	31	5,734,267	(2,995,557)	(34)
Rheoli Gwastraff											
Contract Gwastraff	2,198,779	2,198,327	2,198,327	0	2,198,327	0	100	100	2,198,779	0	0
Cyllid Economi Cylchol (266)	64,093	64,093	64,093	0	64,093	0	100	100	64,093	0	0
Cyllid Economi Cylchol (265)	13,175	7,339	7,339	0	7,339	0	100	56	10,175	(3,000)	(23)
CYFANSWM	2,276,047	2,269,759	2,269,759	0	2,269,759	0	100	100	2,273,047	(3,000)	(0)
Eiddo											
Adnewyddu Asedau Cyfredol	854,953	350,000	340,184	0	340,184	(9,816)	97	40	609,000	(245,953)	(29)
Eiddo - Buddsoddi i Arbed	207,662	130,000	130,594	0	130,594	594	100	63	207,662	0	0
Grant Gwresogi Carbon Isel - Swyddfeidd y Cyngor	1,033,061	0	0	0	0	(0)	100	0	826,449	(206,612)	(20)
Grant Gwresogi Carbon Isel - Ysgol Gynradd Moelfre	91,250	0	0	0	0	(0)	100	0	73,000	(18,250)	(20)
Adnewyddu Mân-ddaliadau	212,277	120,000	117,348	0	117,348	(2,652)	98	55	205,000	(7,277)	(3)
CYFANSWM	2,399,203	600,000	588,126	0	588,126	(11,874)	98	25	1,921,111	(478,092)	(20)
Trawsnewid											
TGCh - Isadeiledd Craidd	418,466	75,000	5,430	0	5,430	(69,570)	7	1	50,000	(368,466)	(88)
TGCh - Adnewyddu Cyfrifiaduron	122,193	122,193	3,000	0	3,000	(119,193)	2	2	122,193	0	0
TGCh - Trosglwyddo Cysylltu Môn i PSBA	23,244	2,000	0	1,339	1,339	(661)	67	6	7,000	(16,244)	(70)
TGCh - Uwchraddio Ystafelloedd Gyfarfod	19,964	19,964	15,543	0	15,543	(4,421)	78	78	19,964	0	0
Ystafelloedd Cyfarfod Hybrid	210,000	192,000	192,430	0	192,430	430	100	92	210,000	0	0
Isadeiledd Hwb TGCh	30,000	50,000	1,528	47,934	49,462	(538)	99	165	50,000	20,000	67
CYFANSWM	823,867	461,157	217,930	49,273	267,202	(193,955)	58	32	459,157	(364,710)	(44)

Gwasanaeth	Cyllideb Flynyddol (£)	Cyllideb a Broffiliwyd (£)	Gwariant Gwirioneddol (£)	Gwariant a Ymrwymwyd (£)	Cyfanswm Gwariant (£)	Amrywiad i'r Proffil (£)	Gyllideb a Broffiliwyd a Wariwyd (%)	Gyllideb Flynyddol a Wariwyd (%)	Gwariant a Ragamcener (£)	(Tan)/ Gorwariant a Ragamcener (£)	Amrywiad (%)
Cynllunio											
Prosiect Hwb Neuadd y Farchnad, Caerdybi	262,404	131,000	97,752	27,238	124,990	(6,010)	95	48	144,990	(117,414)	(45)
Adfywio Caerdybi (Menter Treftadaeth Treflun Cam ll)	700,000	330,000	194,850	18,767	213,617	(116,383)	65	31	303,617	(396,383)	(57)
CYFANSWM	962,404	461,000	292,602	46,004	338,606	(122,394)	73	35	448,606	(513,798)	(53)
Gwasanaethau Oedolion											
Y Gronfa Gofal Integredig	994,246	500,000	442,196	0	442,196	(57,804)	88	44	994,246	0	0
Hwb Cymunedol Bryn Hwfa	13,155	0	0	0	0	(0)	0	0	13,155	0	0
Adnewyddu Plas Crigyll	37,978	4,000	3,081	0	3,081	(919)	0	8	3,081	(34,897)	(92)
Adnewyddu Plas Mona	83,371	0	0	0	0	(0)	0	0	0	(83,371)	(100)
CYFANSWM	1,128,750	504,000	445,277	0	445,277	(58,724)	88	39	1,010,482	(118,268)	(10)
CYFANSWM	59,947,762	26,546,585	19,309,269	991,370	20,300,639	(6,245,946)	76	34	33,778,551	(26,169,211)	(44)

This page is intentionally left blank

Cyngor Sir Ynys Môn	
Adroddiad i:	PWYLLGOR GWAITH
Dyddiad:	3 MAWRTH 2022
Pwnc:	MONITRO CYLLIDEB Y CYFRIF REFENIW TAI, CHWARTER 3 2021/22
Aelod(au) Portffolio:	Y CYNGHORYDD ROBIN WYN WILLIAMS – DEILYDD PORTFFOLIO CYLLID
Pennaeth Gwasanaeth / Cyfarwyddwr:	MARC JONES – CYFARWYDDWR SWYDDOGAETH (ADNODDAU) / SWYDDOG ADRAN 151
Awdur yr Adroddiad:	BETHAN HUGHES OWEN
Ffôn:	01248 752663
E-bost:	BethanOwen2@ynysmon.gov.uk
Aelodau Lleol:	Amherthnasol
A – Argymhelliad/argymhellion a rheswm/rhesymau	
<p>1. Gofynnir i'r Pwyllgor Gwaith nodi'r canlynol:-</p> <p>(i) Y sefyllfa a nodir mewn perthynas â pherfformiad ariannol y Cyfrif Refeniw Tai (CRT) ar gyfer chwarter 3 2021/22.</p> <p>(ii) Yr alldro a ragwelir ar gyfer 2021/22.</p> <p>2. Cefndir</p> <p>(i) Dengys yr adroddiad hwn gyllideb sydd â gwarged a gyllidebwyd o £8.8m.</p> <p>(ii) Y gyllideb gyfalaf ar gyfer 2021/22 oedd £22.56m, gan gynnwys lwfans ar gyfer gwariant na chafodd ei gwblhau o gyllideb gyfalaf 2020/21. Roedd hyn i'w gyllido'n rhannol gan grantiau (£2.7m) a benthyca (£2m).</p> <p>(iii) Roedd cyfuniad o'r gyllideb refeniw a'r gyllideb gyfalaf wedi'i haddasu yn arwain at ddiffyg cyllidebol a gynlluniwyd o £9.1m, a fyddai'n cael ei gyllido o gronfa wrth gefn y CRT.</p> <p>(iv) Mae'r CRT wedi'i glustnodi i'w ddefnyddio ar gyfer dibenion penodol ac ni ellir trosglwyddo cyllid ohono i'r Gronfa Gyffredinol, ac ni ellir defnyddio cyllid y Gronfa Gyffredinol i gyllido'r CRT.</p> <p>3. Mae'r adroddiad hwn yn nodi perfformiad ariannol y CRT am y cyfnod rhwng 1 Ebrill 2021 a 31 Rhagfyr 2021.</p> <p>4. Trosolwg</p> <p>4.1 Mae sefyllfa gwarged / diffyg y CRT ar ddiwedd Chwarter 3 yn dangos gorwariant o £639k o gymharu â'r gyllideb a broffiliwyd. Dangosir mwy o fanylion yn Atodiad A.</p> <p>4.2 Mae gwariant Cyfalaf £3,394k yn is na'r gyllideb a broffiliwyd. Mae'r gwariant a ragwelir £12,169k yn is na'r gyllideb, fel yr esbonnir isod. Mae Atodiad B yn cynnwys rhagor o wybodaeth.</p> <p>4.3 Mae'r gwarged a ragwelir yn awr (gan gyfuno refeniw a chyfalaf) yn £759k, £9,875k yn well na'r gyllideb, yn bennaf oherwydd bod y gwariant cyfalaf yn is na'r gyllideb. Mae hyn yn gynydd o £3,274k ar y diffyg o £2,515k a welwyd yn adroddiad Ch2.</p>	

5. Incwm

- 5.1** Ar ddiwedd y trydydd chwarter, roedd lefel yr incwm a dderbyniwyd £393k yn llai na'r gyllideb a broffiliwyd, fel y nodir isod:-
- 5.2** Roedd incwm rhent £403k yn is na'r gyllideb a broffiliwyd ar ddiwedd Chwarter 3. Adolygwyd y rhagolwg ac mae'n cymryd i ystyriaeth y tai newydd a gyflwynwyd i'r portffolio (maent yn cynnwys 15 eiddo yn Rhosybol), yn ogystal â chydabod oedi yn y rhaglen gyfalaf (gweler 9(ii) isod), ac mae £239k yn is na'r gyllideb wreiddiol (gostyngiad o £90k ers adroddiad Ch2). Mae wedi dod i'r amlwg bod y gyllideb yn optimistaidd pan y'i gosodwyd, ac mae camau wedi cael eu cymryd i sicrhau bod cyllideb gywirach yn cael ei gosod ar gyfer 2022/23.
- 5.3** Mae incwm o daliadau gwasanaeth, sy'n seiliedig ar gostau gwirioneddol, £14k yn well na'r gyllideb. Adolygwyd y rhagolwg a disgwylir i incwm fod £25k yn well na'r gyllideb fel y gwelwyd yn Ch2.
- 5.4** Yn wreiddiol, cyfrifwyd y ddarpariaeth ar gyfer dyledion drwg yn 1.5% o'r incwm rhent, ffigwr tebyg i'r llynedd. Ar hyn o bryd, mae cyfanswm y dyledion rhent yn £899k, o gymharu â £963k yn ystod yr un cyfnod y llynedd, gwelliant o £64k. O ystyried mai dim ond £46k oedd y ddarpariaeth wirioneddol o fewn y datganiad o gyfrifon yn 2020/21, mae'r rhagolwg wedi ei leihau £150k, gan adael darpariaeth ddarbodus o £142k.
- 5.5** Mae'r rhagolwg cyffredinol ar gyfer incwm bellach yn ddiffyg o £64k (£124k yn adroddiad Ch2) o gymharu â'r gyllideb wreiddiol, ar ddiwedd y flwyddyn ariannol.

6. Gwariant nad yw'n ymwneud â Gwaith Trwsio a Chynnal a Chadw

- 6.1** Ar ddiwedd y trydydd chwarter, roedd gwariant ar waith nad yw'n waith trwsio a chynnal a chadw £144k yn is na'r gyllideb a broffiliwyd.
- 6.2** Mae'r tanwariant o £24k ar wariant refeniw arall yn erbyn y gyllideb a broffiliwyd, o gymharu â gorwariant o £221k ar ddiwedd Ch2. Mae hyn o ganlyniad i wariant a gadarnhawyd erbyn hyn fel gwariant a fydd yn cael ei gyllido drwy incwm grant
- 6.3** Mae'r pennawd Cyfranogiad Tenantiaid yn dangos tanwariant o £98k ar ddiwedd Chwarter 3. Roedd yna swyddi gwag (sydd wedi eu llenwi bellach), ac mae Covid wedi cyfyngu ar y cyswllt gyda thenantiaid. Yn sgil y rhagolwg hwn, adolygwyd y rhagolwg i ddangos tanwariant o £110k (£70k yn adroddiad Ch2) ar ddiwedd y flwyddyn.

7. Gwaith Trwsio a Chynnal a Chadw

- 7.1** Mae'r Uned Cynnal a Chadw Tai (UCChT) yn dangos gorwariant o £489k ar ddiwedd Chwarter 3, yn cynnwys gorwariant o £153k ar isgontractwyr a £207k ar ddeunyddiau storfa. Cwblhawyd y rhaglen o waith cynnal a chadw a gynlluniwyd i fynd i'r afael â'r gwaith na chafodd ei wneud oherwydd i Covid19 gyfyngu ymweliadau i waith cynnal a chadw ddiwedd fis Rhagfyr. O ganlyniad i'r rhaglen, cwblhawyd 11,256 o archebion gwaith hyd at ddiwedd fis Rhagfyr o gymharu â 7,336 o archebion gwaith yn ystod yr un cyfnod y llynedd. O ganlyniad i'r cynllun adfer, rhagwelir y bydd gwariant £450k (£300k yn adroddiad Ch2) yn uwch na'r gyllideb erbyn diwedd y flwyddyn ariannol.
- 7.2** Roedd gwariant ar staff cynnal a chadw adeiladau nad ydynt yn rhan o'r UCChT £36k yn is na'r gyllideb a broffiliwyd ar ddiwedd Chwarter 3. Mae problemau recriwtio staff yn y maes hwn felly'r rhagolwg erbyn diwedd y flwyddyn yw tanwariant o £45k (£35k yn adroddiad Ch2).

7.3 Mae tanwariant o £63k ar gostau Trwsio a Chynnal a Chadw arall o gymharu â'r gyllideb a broffiliwyd. Mae'r gwariant disgwylidig ar waith trin carthion wedi'i ohirio tan 2022/23 ac, felly, rhagwelir tanwariant o £65k erbyn diwedd y flwyddyn.

8. Addasiadau Diwedd Blwyddyn

8.1 Mae'r pennawd hwn yn cynnwys eitemau o wariant (costau cyllido cyfalaf ac ailgodi tâl o'r Gronfa Gyffredinol) sy'n rhan o'r broses gyfrifo ar ddiwedd y flwyddyn. Ni ragwelir unrhyw newidiadau ar hyn o bryd.

9. Gwariant Cyfalaf

9.1 Roedd y rhaglen gyfalaf wreiddiol a gymeradwywyd gan y Cyngor ym mis Mawrth 2021, yn werth cyfanswm o £20,313k, a oedd yn cael ei gyllido o'r Lwfans Atgyweiriadau Mawr (LAM) (£2,674k) a chyfraniad o gronfa wrth gefn y CRT (£17,639k). Nid oedd hyn yn cynnwys gwariant a ddygwyd ymlaen o raglen gyfalaf 2020/21, a oedd yn dod i gyfanswm o £2,248k. Cyfanswm y gyllideb yw £22,561k, wedi'i gyllido gan y LAM (£2,674k), benthycia (£2,000k) a chyfraniad o'r gronfa wrth gefn refeniw (£17,887k). Mae'r rhagolwg wedi'i adolygu i gyfanswm o £7,718k, £12,169k yn is na'r gyllideb ddiwygiedig. Mae'r amrywiannau mwyaf arwyddocaol wedi'u hamlinellu isod:-

9.2 Roedd y gyllideb yn tybio y byddai 15 o gyn dai Cyngor yn cael eu prynu ond, ers y pandemig Covid, maent yn dod yn anoddach i'w caffael oherwydd y cynnydd mewn prisiau tai a chystadleuaeth gan brynwyr preifat. Hefyd, mae'r gost o sicrhau bod y math yma o eiddo yn cyrraedd y safon ofynnol wedi cynyddu oherwydd y cynnydd mewn costau deunyddiau, ac oherwydd prinder contractwyr sy'n fodlon ymgymryd â'r gwaith. Hyd yma rydym wedi prynu 5 tŷ ac mae cynigion wedi'u derbyn yn achos 6 tŷ arall (ond 4 o'r rhain yn annhebygol o gael eu cyflawni cyn diwedd y flwyddyn ariannol). Yn ogystal, mae'r broses adeiladu tai newydd yn cynnwys gofyniad i sicrhau nifer o gymeradwyaethau, er enghraifft: Cynllunio, SAB (draenio) a chymeradwyaeth grant gan Lywodraeth Cymru. Cafwyd oedi gyda'r datblygiadau a oedd i fod i gychwyn yn ystod y flwyddyn ariannol yn Niwbwrch (14 o dai), Pentraeth (10 o dai) a Chaergybi (15 o dai) ac, erbyn hyn, ni fydd y contractau adeiladu'n cael eu harwyddo hyd nes blwyddyn ariannol 2022/23. Mae'r ffactorau hyn i gyfrif am £7,581k o'r tanwariant a ragwelir.

9.3 Mae'r pandemig Covid a chyfyngiadau gweithio cysylltiedig hefyd wedi effeithio ar ein bwriad i fuddsoddi yn ein stoc dai bresennol. Yn benodol, ni fwriwyd ymlaen â chynlluniau a oedd yn golygu gweithio oddi mewn i gartrefi pobl. Er enghraifft y gwaith arfaethedig i osod ceginau SATC a systemau llethu tân mewn dau o flociau fflatiau llety gwarchod. Hefyd, mae tanwariant ar Welliannau Effeithlonrwydd Ynni oherwydd y negodiadau parhaus â'r Gweithredwr Rhwydwaith Rhanbarthol (DNO). Yn anffodus, mae'r DNO wedi cael problemau â chapasiti'r rhwydwaith, ac mae hyn wedi arwain at leihad sylweddol yn nifer y systemau a gymeradwywyd i'w gosod gan y DNO yn ystod 2021/22.

9.4 Mae'r asesiadau risgiau Covid a'r datganiadau dull a fabwysiadwyd yn ystod y pandemig, ynghyd â phrinder neu ddiffyg argaeledd cynnyrch allweddol penodol, hefyd wedi arwain at oedi wrth gwblhau'r cynlluniau presennol. Mae hyn wedi cael effaith negyddol ar amserau paratoi a thendro cynlluniau yn ystod y flwyddyn ariannol gyfredol.

9.5 Dygwyd cyfran o'r gwariant ar adnewyddu rhai o gerbydau'r UCChT ymlaen o 2022/23, sef cyfanswm o £159k.

9.6 Mae'r tanwariant ar wariant cyfalaf yn golygu bod gostyngiad tebyg yn y swm a gyllidir o gyfrif refeniw'r CRT. Mae'r balans ar gael wedyn i gyllido'r prosiectau a ohirwyd tan y flwyddyn nesaf.

10 Balans y CRT

- 10.5** Roedd balans agoriadol cronfa wrth gefn y CRT yn £9,722k. Roedd y gyllideb ddiwygiedig yn caniatáu defnyddio £9,116k o'r balans hwn. Fodd bynnag, bydd y rhagolygon diwygiedig a nodir uchod yn cynyddu'r balans £759k. Rhydd hyn falans o £10,480k yn y gronfa wrth gefn erbyn diwedd y flwyddyn ariannol. Mae'r balans hwn wedi'i glustnodi ar gyfer dibenion penodol, felly, nid yw ond ar gael i gyllido gwariant y CRT yn y dyfodol.

B – Pa opsiynau eraill wnaethoch chi eu hystyried a beth oedd eich rhesymau dros eu gwrthod a/neu ddewis yr opsiwn hwn?

Amherthnasol

C – Am ba reswm y mae hwn yn benderfyniad i'r Pwyllgor Gwaith?

Mae'r mater hwn wedi'i ddirprwyo i'r Pwyllgor Gwaith.

Ch – A yw'r polisi hwn yn gyson â'r polisi a gymeradwywyd gan y Cyngor llawn?

Ydi

D – A yw'r penderfyniad hwn o fewn y gyllideb a gymeradwywyd gan y Cyngor?

Ydi

Dd – Aseu'r effaith posib (os yw'n berthnasol)

1	Sut mae'r penderfyniad hwn yn effeithio ar ein hanghenion tymor hir fel Ynys	Mae'r adroddiad hwn at ddibenion monitro yn unig ac mae'n cael ei ddefnyddio ar y cyd ag adroddiadau eraill i osod cynllun busnes a chyllideb flynyddol y CRT. Asesir yr effaith ar anghenion tymor hir yr Ynys wrth osod y gyllideb flynyddol.
2	A yw hwn yn benderfyniad y rhagwelir y bydd yn atal costau / dibyniaethau ar yr Awdurdod yn y dyfodol. Os felly, sut?-	Amherthnasol
3	A ydym wedi bod yn cydweithio â sefydliadau eraill i ddod i'r penderfyniad hwn, os felly, rhowch wybod gyda phwy:	Amherthnasol
4	A yw dinasyddion Ynys Môn wedi chwarae eu rhan wrth ddrafftio'r ffordd hon ymlaen? Esboniwch sut:-	Mae'r Gwasanaeth Tai yn ymgynghori'n gyson â'u tenantiaid ac mae canlyniadau'r ymgynghoriadau hynny'n cael eu bwydo i'r broses gynllunio busnes ac yn cael eu hystyried wrth osod y gyllideb flynyddol.
5	Nodwch effeithiau'r penderfyniad hwn ar yr agenda cydraddoldeb a'r Gymraeg.	Amherthnasol
6	Os yw hwn yn benderfyniad strategol, nodwch unrhyw effaith posib y byddai'r penderfyniad yn ei gael ar y rhai hynny sy'n wynebu anfantais economaidd-gymdeithasol.	Amherthnasol
7	Nodwch unrhyw effaith posib y byddai'r penderfyniad hwn yn ei gael ar gyfleoedd i bobl ddefnyddio'r iaith Gymraeg ac ar drin yr iaith Gymraeg ddim llai ffafriol na'r Saesneg.	Amherthnasol

E – Gyda phwy wnaethoch chi ymgynghori?		Beth oedd eu sylwadau?
1	Prif Weithredwr / Uwch Dîm Arweinyddiaeth (UDA) (gorfodol)	Mae'r UDA wedi ystyried yr adroddiad yn ei gyfarfod ar 8 Tachwedd 2021 ac ymgorfforwyd y sylwadau yn yr adroddiad.
2	Cyllid / Adran 151 (gorfodol)	Amherthnasol – adroddiad y Swyddog Adran 151 yw hwn.
3	Cyfreithiol / Swyddog Monitro (gorfodol)	Mae'r Swyddog Monitro'n aelod o'r UDA.
4	Adnoddau Dynol (AD)	Amherthnasol
5	Eiddo	Amherthnasol
6	Technoleg Gwybodaeth a Chyfathrebu	Amherthnasol
7	Caffael	Amherthnasol
8	Sgriwtini	Mae canlyniadau adroddiadau monitro chwarterol y CRT yn cael eu hadrodd i'r Panel Sgriwtini Cyllid.
9	Aelodau Lleol	Amherthnasol
F - Atodiadau		
<ul style="list-style-type: none"> • Atodiad A – Gwariant a rhagolygon Refeniw hyd at ddiwedd chwarter 3. • Atodiad B – Gwariant a rhagolygon Cyfalaf hyd at ddiwedd chwarter 3. 		
Ff – Papurau Cefndir (cysylltwch ag awdur yr adroddiad am unrhyw wybodaeth bellach):		
<ul style="list-style-type: none"> • Cynllun Busnes 30 Mlynedd y CRT 2020/50 (fel y'i cymeradwywyd gan y Pwyllgor hwn ym mis Mai 2021). 		

ATODIAD A

CYFRIF CRT 2021/22

	Cyllideb Flynnyddol 2021/22	Cyllideb wedi ei phroffilio hyd at Fis 9	Gwirioneddol hyd at Fis 9	Amrywiad hyd at Fis 9	Rhagolygon Diwedd Blwyddyn	Amrywiad Diwedd Blwyddyn
	£	£	£	£	£	£
CYFRIF REFENIW						
Incwm						
Anheddau	(19,167,000)	(14,375,251)	(13,972,729)	402,522	(18,928,000)	239,000
Garejys	(220,000)	(165,000)	(161,679)	3,321	(220,000)	0
Taliadau Gwasanaeth	(216,000)	(162,000)	(176,094)	(14,094)	(241,000)	(25,000)
Arall	(203,000)	(97,127)	(95,886)	1,241	(203,000)	0
Darpariaeth ar gyfer Dyledion Drwg	292,000	0	0	0	142,000	(150,000)
CYFANSWM INCWM	(19,514,000)	(14,799,378)	(14,406,388)	392,990	(19,450,000)	64,000
Gwariant nad yw'n ymwneud â gwaith Trwsio a Chynnal a Chadw						
Cyfranogiad Tenantiaid	248,820	186,538	88,302	(98,236)	138,820	(110,000)
Gweinyddu Rhenti	497,573	372,667	359,355	(13,312)	497,573	0
Rheoli Stadau	176,911	132,435	123,343	(9,092)	176,911	0
Gwariant Refeniw Arall	958,339	653,320	630,069	(23,251)	958,339	0
Cyfanswm y gwariant nad yw'n ymwneud â Gwaith Trwsio a Chynnal a Chadw	1,881,643	1,344,960	1,201,069	(143,891)	1,771,643	(110,000)
Trwsio a Chynnal a Chadw						
Uned Cynnal a Chadw Tai (UCCHT)	3,143,119	2,356,840	2,845,645	488,805	3,593,119	450,000
Staff Cynnal a Chadw Tai (dim UCCHT)	935,282	700,448	663,988	(36,460)	890,282	(45,000)
Gwaith Trwsio a Chynnal a Chadw arall	662,572	554,438	491,763	(62,675)	597,572	(65,000)
Cyfanswm Gwaith Trwsio a Chynnal a Chadw	4,740,973	3,611,726	4,001,396	389,670	5,080,973	340,000
Addasiadau Diwedd Blwyddyn						
Taliadau Cyllido Cyfalaf	2,518,000	0	0	0	2,518,000	0
Ad-daliad o'r Gwasanaeth Tai	790,630	0	0	0	790,630	0
Ad-daliad o'r Gwasanaethau Canolog	811,780	0	0	0	811,780	0
Cyfanswm yr Addasiadau Diwedd Blwyddyn	4,120,410	0	0	0	4,120,410	0

CYFANSWM GWARIANT REFENIW	10,743,026	4,956,686	5,202,465	245,779	10,973,026	230,000
CYFANSWM (GWARGED) / DIFFYG REFENIW	(8,770,974)	(9,842,692)	(9,203,923)	638,769	(8,476,974)	294,000
CYFRIF GWARIANT CYFALAF						
Gwariant 2021/22	22,560,797	10,060,000	6,666,469	(3,393,531)	10,392,142	(12,168,655)
Lwfans ar gyfer Gwaith Trwsio Mawr	(2,674,000)	0	0	0	(2,674,000)	0
Grantiau eraill/Benthyca	(2,000,000)	0	0	0	0	2,000,000
CYFANSWM (GWARGED) / DIFFYG CYFALAF	17,886,797	10,060,000	6,666,469	(3,393,531)	7,718,142	(10,168,655)
(CYNNYDD) / GOSTYNGIAD NET YNG NGHONFA WRTH GEFN Y CRT	9,115,823	217,308	(2,537,454)	(2,754,762)	(758,832)	(9,874,655)
Balans Agoriadol y CRT	(9,722,000)				(9,722,000)	
(Cynnydd) / Gostyngiad Net yng Nghronfa wrth Gefn y CRT	9,115,823				(758,832)	
Balans Cau CRT	(606,177)				(10,480,832)	

ATODIAD B

Tudalen 56

Gwasanaeth	Cyllideb Flynyddol	Cyllideb a Broffiliwyd	Cyfanswm Gwariant	Amrywiad o gymharu â'r Proffil	Gwariant a Rhagamcendir	Tan/Gorwariant a Ragamcendir
	(£)	(£)	(£)	(£)	(£)	(£)
<u>CRT Tai</u>						
Contract Gwres Canolog	400,000	100,000	0	(100,000)	300,000	(100,000)
Contract Gwaith Cynnal a Chadw a Gynlluniwyd	4,725,000	3,000,000	1,915,323	(1,084,677)	2,750,000	(1,975,000)
Gwella Perfformiad Ynni	1,000,000	200,000	101,136	(98,865)	400,000	(600,000)
Gwaith Amgylcheddol	880,000	580,000	120,481	(459,517)	207,623	(672,377)
Prynu eiddo presennol / Datblygu eiddo newydd	13,005,797	5,000,000	3,783,679	(1,216,321)	5,425,086	(7,580,711)
Addasiadau Sector Cyhoeddus	350,000	250,000	214,779	(35,221)	350,000	0
Risg Tân	450,000	225,000	221	(224,779)	50,000	(400,000)
SATC	1,750,000	705,000	492,587	(212,413)	750,000	(1,000,000)
Cerbydau newydd ar gyfer Uned Cynnal a Chadw Tai	0	0	38,263	38,263	159,433	159,433
Cyfansymiau ar gyfer y CRT Tai	22,560,797	10,060,000	6,666,469	(3,393,531)	10,392,142	(12,168,655)

CYNGOR SIR YNYS MÔN	
Adroddiad i:	PWYLLGOR GWAITH
Dyddiad:	03 MAWRTH 2022
Pwnc / Testun	ADOLYGIAD RHEOLI TRYSORLYS BLYNYDDOL AR GYFER 2020/21
Deilydd(ion) Portffolio:	Y CYNGHORYDD R WILLIAMS – DEILYDD PORTFFOLIO CYLLID
Pennaeth Gwasanaeth / Cyfarwyddwr:	MARC JONES - CYFARWYDDWR SWYDDOGAETH (ADNODDAU) / SWYDDOG ADRAN 151
Awdur yr Adroddiad:	JEMMA ROBINSON
Ffôn:	01248 752675
E-bost:	JemmaRobinson@ynysmon.gov.uk
Aelodau Lleol:	Amherthnasol
A – Argymhelliad / Argymhellion a Rheswm / Rhesymau	
<ul style="list-style-type: none"> Ystyried Adroddiad Blynyddol Rheoli'r Trysorlys ar gyfer 2020/21 a'i drosglwyddo i gyfarfod nesaf y Cyngor llawn gydag unrhyw sylwadau. 	
B – Pa opsiynau eraill wnaethoch chi eu hystyried a beth oedd eich rhesymau dros eu gwrthod ac/neu ddewis yr opsiwn hwn?	
Amherthnasol	
C – Am ba reswm mae hwn yn benderfyniad i'r Pwyllgor Gwaith?	
<ul style="list-style-type: none"> Cydymffurfio â rheoliadau a gyhoeddwyd o dan Ddeddf Llywodraeth Leol 2003 a Chynllun Dirprwyo Rheoli Trysorlys y Cyngor ar gyfer 2020/21 (Atodiad 8 Datganiad Strategaeth Reoli'r Trysorlys 2020/21 Yn unol â'r Cynllun Dirprwyo, craffodd y Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio ar yr adroddiad hwn ar 20 Gorffennaf 2021. Bydd yr adroddiad yn cael ei gyflwyno i'r Cyngor llawn unwaith y bydd wedi'i dderbyn gan y Pwyllgor hwn. 	
CH – A yw'r penderfyniad hwn yn gyson â pholisi a gymeradwywyd gan y Cyngor Llawn?	
Ydi	
D – A yw'r penderfyniad hwn o fewn y gyllideb a gymeradwywyd gan y Cyngor?	
Amherthnasol	
DD – Aseu'r effeithiau posibl (os yn berthnasol)	
1	Sut mae'r penderfyniad hwn yn effeithio ar ein hanghenion tymor hir fel Ynys?
2	A ragwelir y bydd y penderfyniad hwn yn atal costau / dibyniaethau ar yr Awdurdod i'r dyfodol? Os felly, sut:-
3	A ydym wedi bod yn cydweithio â sefydliadau eraill i ddod i'r penderfyniad hwn, os felly, rhwch wybod gyda phwy:-
4	A yw dinasyddion Ynys Môn wedi chwarae eu rhan wrth ddrafftio'r ffordd hon ymlaen? Esboniwch sut:-
5	Nodwch unrhyw effeithiau posibl y byddai'r penderfyniad hwn yn ei gael ar y grwpiau a warchodir o dan y Ddeddf Cydraddoldeb 2010.

6	Os yw hwn yn benderfyniad strategol, nodwch unrhyw effeithiau posibl y byddai'r penderfyniad yn ei gael ar y rhai sy'n profi anfantais economaidd-gymdeithasol.	
7	Nodwch unrhyw effeithiau posibl y byddai'r penderfyniad hwn yn ei gael ar gyfleoedd i bobl ddefnyddio'r Gymraeg a pheidio â thrin y Gymraeg yn llai ffafriol na'r Saesneg.	
E – Gyda phwy wnaethoch chi ymgynghori?		Beth oedd eu sylwadau?
1	Prif Weithredwr / Uwch Dîm Arweinyddiaeth (UDA)(gorfodol)	
2	Cyllid / Adran 151 (gorfodol)	Amherthnasol – y Swyddog Adran 151 yw awdur yr adroddiad hwn
3	Cyfreithiol / Swyddog Monitro (gorfodol)	
4	Adnoddau Dynol (AD)	
5	Eiddo	
6	Technoleg Gwybodaeth a Chyfathrebu (TGCh)	
7	Caffael	
8	Sgriwtini	
9	Aelodau Lleol	
10	Arall	<p>Penderfynodd y Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio:-</p> <p>(i) Nodi y bydd y ffigyrau alldro yn yr adroddiad hwn yn parhau i fod yn rhai dros dro nes bod yr archwiliad o Ddatganiad Cyfrifon 2020/21 wedi'i gwblhau a'i lofnodi; adroddir fel sy'n briodol ar unrhyw addasiadau sylweddol sy'n deillio o'r ffigyrau a gynhwysir yn yr adroddiad hwn;</p> <p>(ii) Nodi'r dangosyddion Pwyllog a Thrysorlys dros dro ar gyfer 2020/21 yn yr adroddiad hwn;</p> <p>(iii) Derbyn adroddiad Rheoli Trysorlys Blyneddol ar gyfer 2020/21 a'i argymhell i'r Pwyllgor Gwaith heb sylwadau.</p>
F - Atodiadau:		
Atodiad A – Adolygiad Blyneddol Rheoli Trysorlys am 2020/21		
FF – Papurau Cefndir (cysylltwch ag awdur yr Adroddiad am ragor o wybodaeth):		
<ul style="list-style-type: none"> • Datganiad ar y Strategaeth Rheoli Trysorlys am 2020/21 • Dangosyddion Pwyllog a Rheoli Trysorlys 2020/21 • Adroddiad Adolygiad Canol Blwyddyn ar Reoli Trysorlys 2020/21 • Adroddiad Alldro Cyfalaf 2020/21 		

1. Rhagarweiniad

Mae'n ofynnol i'r Cyngor, yn ôl rheoliadau a gyhoeddwyd o dan Ddeddf Llywodraeth Leol 2003, gynhyrchu adolygiad rheoli trysorlys blynyddol o weithgareddau a'r dangosyddion darbodus a thrysorlys gwirioneddol ar gyfer 2020/21. Mae'r adroddiad hwn yn cwrdd â gofynion Côt Ymarfer CIPFA ar Reoli'r Trysorlys (y Côt) a Chôt Darbodus CIPFA ar gyfer Cyllid Cyfalaf Awdurdodau Lleol (y Côt Darbodus).

Yn ystod 2020/21, y gofynion adrodd sylfaenol oedd y dylai'r Cyngor dderbyn yr adroddiadau a ganlyn:-

- strategaeth flynyddol ar gyfer y trysorlys cyn i'r flwyddyn gychwyn (derbyniwyd ar 10 Mawrth 2020);
- adroddiad diweddariad canol blwyddyn ar y trysorlys (derbyniwyd ar 09 Mawrth 2021);
- adolygiad blynyddol wedi i'r flwyddyn ddod i ben yn disgrifio'r gweithgaredd o'i gymharu â'r strategaeth (yr adroddiad hwn).

Mae'r amgylchedd rheoleiddio yn gosod cyfrifoldeb ar Aelodau i adolygu a chraffu ar bolisi a gweithgareddau rheoli trysorlys. Mae'r adroddiad hwn, felly, yn bwysig yn hynny o beth gan ei fod yn darparu manylion y sefyllfa alldro ar gyfer gweithgareddau trysorlys ac yn tynnu sylw at gydymffurfiaeth â pholisïau'r Cyngor a gymeradwywyd yn flaenorol gan yr Aelodau.

Mae'r Cyngor hwn yn cadarnhau ei fod wedi cydymffurfio â'r gofyniad o dan y Cod bod raid i'r Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio graffu ymlaen llaw ar bob un o'r adroddiadau rheoli trysorlys cyn yr adroddiad arnynt i'r Cyngor llawn. Rhoddwyd hyfforddiant i Aelodau ar faterion rheoli trysorlys yn ystod blwyddyn ariannol 2019/20 er mwyn cefnogi rôl sgrwtini yr Aelodau.

Mae'r Swyddog Adran 151 yn cadarnhau mai dim ond at ddibenion cyfalaf y benthycwyd ac nad aethpwyd y tu hwnt i'r terfyn benthycu statudol (y terfyn awdurdodedig).

At hynny, mae'r adroddiad yn nodi'r canlyniadau canlynol ym mlwyddyn ariannol 2020/21:-

- Ffactorau allanol – gan gynnwys adolygiad o'r economi, perfformiad cyfraddau llog yn ystod y flwyddyn a'r ansicrwydd parhaus ynghylch Brexit ac effaith Covid 19;
- Ffactorau mewnol – gan gynnwys perfformiad gwariant cyfalaf, yr effaith ar y cronfeydd wrth gefn a balansau arian parod, archwaeth risg o ran buddsoddiadau, y benthyciadau a gymerwyd gan y Cyngor a'r effaith ar y Gofyniad Cyllido Cyfalaf (GCC);
- Y Strategaeth Rheoli'r Trysorlys yn 2020/21 – gan gynnwys rheoli dyledion y Cyngor, gweithredu'r polisi Darpariaeth Refeniw Isaf (*Minimum Revenue Provision* - MRP) newydd, a benthyciadau a buddsoddiadau'r Cyngor yn ystod y flwyddyn;
- Rheoli'r Trysorlys – Beth yw'r Dangosyddion Darbodus a sut y cânt eu mesur;
- Cymharu'r Dangosyddion Darbodus – Cymharu'r Dangosyddion Darbodus gwirioneddol gyda'r rhagolygon ar ddechrau'r flwyddyn;
- Edrych ymlaen at 2021/22 a'r tu draw i hynny; a
- Casgliad.

2. Adolygiad o'r Flwyddyn – Ffactorau Allanol

2.1 Cyfraddau Llog – Cafodd y Gyfradd Banc ei thorri o 0.75% i 0.25% ac yna i 0.10% ym mis Mawrth 2020 a ni fu unrhyw newid drwy gydol blwyddyn ariannol 2020/21.

2.2 Yr Economi - y Deyrnas Unedig - bydd blwyddyn ariannol 2020/21 yn cael ei chofnodi yn y llyfrau hanes fel blwyddyn y pandemig. Oherwydd y cyfnod clo cenedlaethol cyntaf ddiwedd mis Mawrth 2020, gwnaed niwed aruthrol i economi nad oedd wedi paratoi ar gyfer y fath ddigwyddiad. Achosodd hyn ddirywiad economaidd a oedd yn waeth na'r un a achoswyd gan yr argyfwng ariannol yn 2008/09. Cymharol ychydig o niwed a achoswyd gan ail gyfnod clo byr ym mis Tachwedd 2020, ond erbyn y trydydd cyfnod clo ym mis Ionawr 2021 roedd busnesau ac unigolion wedi datblygu i fod yn fwy gwydn wrth addasu i ffyrdd newydd o weithio, felly achoswyd llawer llai o niwed na'r hyn a welwyd yn ystod y cyfnod clo cyntaf.

Roedd dechrau cyflwyno brechiadau ym mis Tachwedd 2020 yn newid y sefyllfa'n llwyr. Mae'r ffordd y mae'r DU a'r Unol Daleithiau wedi arwain y byd wrth gyflwyno rhaglen frechu gyflym sy'n addo arwain at ddychwelyd i rywbeth tebycach i fywyd arferol yn ystod ail hanner 2021, wedi bod yn allweddol o ran cyflymu'r adferiad economaidd ac ailagor yr economi. Yn ogystal, mae cyfradd cynilo aelwydydd wedi bod yn eithriadol o uchel ers y cyfnod clo cyntaf ym mis Mawrth 2020 ac felly mae digon o alw cronedig a grym prynu wedi eu cadw yn ôl ar gyfer gwasanaethau yn y sectorau hynny sydd mewn dirwasgiad megis bwytai, teithio a gwestai cyn gynted ag y byddant yn ailagor. Felly, disgwylir y gallai economi'r DU adfer i'r un lefel o weithgarwch economaidd â chyn y pandemig yn ystod chwarter 1 2022.

Cymerodd y Llywodraeth a Banc Lloegr gamau cyflym ym mis Mawrth 2020, pan oedd yr argyfwng yn ei anterth, i ddarparu cymorth i farchnadoedd ariannol er mwyn sicrhau eu bod yn gweithredu'n briodol, ac i gefnogi'r economi a gwarchod swyddi.

Cafodd y Gyfradd Banc ei thorri o 0.75% i 0.25% gan y Pwyllgor Polisi Ariannol ac yna i 0.10% ym mis Mawrth 2020, a chyflwynwyd rhaglen esmwytho meintiol (*quantitative easing*) gwerth £200bn (prynu giltiau er mwyn lleihau costau benthyca ym mhob rhan o'r economi drwy leihau arenillion o giltiau). Bu cynnydd o £100bn yn y rhaglen esmwytho meintiol ym mis Mehefin a £150bn ym mis Tachwedd, gan fynd â'r cyfanswm i £895bn. Er na fu newid yn y Gyfradd Banc yn ystod gweddill y flwyddyn, roedd y marchnadoedd ariannol yn pryderu y gallai'r Pwyllgor Polisi Ariannol dorri'r Gyfradd Banc a chreu cyfradd negyddol; cafodd hynny ei ddiystyru yn bendant yng nghyfarfod y Pwyllgor Polisi Ariannol ym mis Chwefror 2021 pryd sefydlwyd na fyddai banciau masnachol yn gallu gweithredu cyfraddau negyddol am o leiaf chwe mis – ond erbyn hynny roedd disgwyl y byddai adferiad cryf yn yr economi ac na fyddai angen cyfraddau negyddol.

Yr ychwanegiad allweddol ym mlaen-ganllawiau'r Banc y mis Awst oedd ymadrodd newydd yn y datganiad polisi, sef "nid yw'n bwriadu tynhau polisi ariannol nes bydd tystiolaeth glir fod cynnydd sylweddol yn cael ei wneud i gael gwared ar gapasiti gwag a chyflawni'r targed o 2% yn gynaliadwy". Ymddengys bod hynny wedi'i gynllunio i ddweud, i bob pwrpas, hyd yn oed os bydd chwyddiant yn codi i 2% mewn rhyw ddwy flynedd, peidiwch â disgwyl i'r Pwyllgor Polisi Ariannol gymryd unrhyw gamau i godi'r Gyfradd Banc - nes y byddant yn gallu gweld yn glir bod lefel chwyddiant yn mynd i fod yn gyson uwch na'r targed os na fydd yn cymryd camau i godi'r Gyfradd Banc. Mae hyn yn gosod y bar yn uchel ar gyfer codi'r Gyfradd Banc ac ni ddisgwylir unrhyw gynnydd cyn mis Mawrth 2024, ac o bosib, am gyhyd â phum mlynedd. Mae chwyddiant wedi bod ymhell o dan 2% yn ystod 2020/21; disgwylir y bydd yn codi i ychydig dros 2% tua diwedd 2021, am gyfnod byr, ond ffactor dros dro fydd hyn ac felly nid yw'n peri pryder i'r Pwyllgor Polisi Ariannol.

Mae'r Canghellor wedi darparu sawl cylch o gymorth i fusnesau drwy gyfrwng benthyciadau rhad a mesurau eraill, ac mae o wedi gwarchod swyddi drwy dalu i roi gweithwyr ar y cynllun cadw swyddi (ffyrlo). Mae'r cymorth hwn wedi costio'n ddrud yn nhermau'r diffyg yng nghyllideb y Llywodraeth, a chwyddodd y diffyg yn 2020/21 a 2021/22 fel bod cymhareb y Ddyled i Gynnyrch Gros Domestig (GDP) yn cyrraedd oddeutu 100%. Roedd y Gyllideb ar 03 Mawrth 2021 yn cynyddu cymorth ariannol i'r economi a swyddi yn ystod 2021 a 2022, gyda chynnydd sylweddol mewn trethi yn y tair blynedd wedi hynny i gynorthwyo i dalu am gost y pandemig. Bydd hyn yn helpu i gryfhau adferiad yr economi ymhellach yn dilyn y pandemig ac i adfer cyllid y Llywodraeth i sefyllfa lle bydd y gyllideb yn cydbwysu, ar sail gwariant ac incwm cyfredol, yn 2025/26. Bydd hyn yn atal cynnydd pellach yng nghymhareb y Ddyled i GDP o 100%. Un maes sy'n peri pryder, serch hynny, yw fod dyled y Llywodraeth ddwywaith mor sensitif i gynnydd mewn cyfraddau llog yn awr; felly, mae yna gymhelliant cryf i'r Llywodraeth hyrwyddo cadw'r Gyfradd Banc yn isel e.e. drwy ddefnyddio polisi ariannol ar y cyd â'r camau polisi ariannol gan Fanc Lloegr i gadw chwyddiant rhag codi'n rhy uchel, a / neu drwy ddiwygio mandad polisi'r Banc i ganiatáu targed uwch ar gyfer chwyddiant.

- 2.3 Brexit** - Roedd y cytundeb terfynol ar 24 Rhagfyr 2020 yn cael gwared â risg gostyngiad (*downside risk*) sylweddol i economi'r DU. Dim ond masnach oedd wedi'i gynnwys yn y cytundeb cychwynnol, felly mae angen gwneud mwy o waith ar y sector gwasanaethau lle caniatwyd cyfwerthedd dros dro yn y ddau gyfeiriad rhwng y DU a'r Undeb Ewropeaidd; mae angen ffurfioli hynny yn barhaol yn awr. Roedd llawer o darfu ar fasnach ym mis Ionawr wrth i llenwi ffurflenni greu rhwystr aruthrol i fasnach. Ymddengys bod y sefyllfa wedi lleddfu ychydig ers hynny ond mae angen gwneud mwy o waith yn y maes hwn i leihau'r anawsterau, sy'n parhau i fod yn ddifrifol mewn rhai meysydd.

3. Adolygiad o'r Flwyddyn – Ffactorau Mewnol

3.1 Gwariant a Chyllid Cyfalaf 2020/21 – Mae'r Cyngor yn mynd i wariant cyfalaf ar asedau tymor hir. Gellir cyllido'r gweithgareddau hyn naill ai:-

- Ar unwaith trwy adnoddau cyfalaf neu refeniw (derbyniadau cyfalaf, grantiau cyfalaf, chyfraniadau refeniw ac ati), nad yw'n cael unrhyw effaith ar angen y Cyngor i fenthycu; neu
- Trwy fenthycu; Os nad oes digon o gyllid ar gael, neu os penderfynir peidio â defnyddio adnoddau, bydd y gwariant cyfalaf yn arwain at angen i fenthycu.

Mae'r gwariant cyfalaf gwirioneddol yn un o'r dangosyddion darbodus gofynnol. Mae'r tabl isod yn dangos y gwir wariant cyfalaf y sut y cyllidwyd hyn.

	Amcangyfrif 2020/21 (£'m)	Gwirioneddol 2020/21 (£'m)
Gwariant cyfalaf o'r Gronfa Gyffredinol	39	20
Gwariant Cyfalaf o'r CRT	19	13
Cyfanswm Gwariant Cyfalaf	58	33
Cronfa Gyffredinol a gyllidwyd yn y flwyddyn gan Grantiau a Chyfraniadau	23	16
CRT a gyllidwyd yn y flwyddyn gan Grantiau a Chyfraniadau	3	5
Cronfa gyffredinol a gyllidwyd yn y flwyddyn gan Adnoddau'r Cyngor	1	2
CRT a gyllidwyd yn y flwyddyn gan Adnoddau'r Cyngor	16	7
Gwariant cyfalaf o'r Gronfa Gyffredinol a gyllidwyd trwy fenthycu	15	3
Gwariant cyfalaf o'r CRT a gyllidwyd trwy fenthycu	0	0

Y prif reswm am y tanwario oedd y tanwariant mawr yn erbyn y prosiectau a restrir isod.

Cynllun	Tanwariant £'m	Sylw
Adnewyddu adeiladau ysgol	1.419	Yn ystod rhan olaf 2020/21, dyfarnwyd £1.183m o arian grant ychwanegol i'r Awdurdod ar gyfer gwaith cynnal a chadw cyfalaf mewn ysgolion. Defnyddiwyd yr arian grant i gyllido cynlluniau cyfalaf y penderfynwyd arnynt yn lleol yn 2020/21, yn lle defnyddio adnoddau'r Awdurdod ei hun. Defnyddir yr arian a arbedwyd gan yr Awdurdod o'r grant hwn yn awr i gyllido gwaith cyfalaf mewn ysgolion yn 2021/22.
Grantiau Cyfleusterau i'r Anabl	0.392	Arweinir gan y galw i raddau helaeth ac mae'n rhaid cwrdd â rhai meini prawf i fod yn gymwys i dderbyn grant. Yn benodol, mae'n rhaid cynnal prawf modd i bob darpar gleient a all effeithio'n negyddol ar nifer yr achosion sy'n mynd ymlaen i dderbyn grant.
Cynlluniau Ysgolion yr 21ain Ganrif	6.800	Mae ymgynghori pellach wedi gohirio cychwyn y cynlluniau a ddewiswyd. Fodd bynnag, bwriedir cychwyn gwaith ar y safle yn gynnar yn 2021/22 mewn perthynas â'r cynllun Band A olaf.
Contract Gwastraff	2.199	Mae oedi wrth gyflenwi rhai cerbydau fflyd yn golygu y bydd hyn yn llithro i 2021/22. Disgwylir y bydd y cerbydau sy'n weddill yn cael eu cyflenwi yn gynnar yn 2021/22.

Porth Twristiaeth	1.016	Roedd oedi yn y trefniadau tendro yn golygu bod rhaid ail-dendro'r gwaith yn chwarter 4. Mae hwn yn gynllun parhaus ac mae cyllideb newydd wedi cael ei dyrannu iddo yn y rhaglen gyfalaf ar gyfer 2021/22.
Cynlluniau Llifogydd Amrywiol	1.893	Mae rhai cynlluniau'n parhau ac yn pontio gwahanol flynyddoedd ariannol. Bu oedi mewn cynlluniau eraill a chytunwyd ar estyniad amser gyda Llywodraeth Cymru i ddwyn y cyllid ymlaen.
Adfywio Caergybi (Cam II Menter Treftadaeth Treflun)	0.866	Roedd sawl achos o oedi drwy gydol y flwyddyn yn golygu na ddatblygodd prosiectau ar y cyflymder a fwiadwyd yn wreiddiol, gan arwain at amrywiad mor fawr yn y gyllideb. Dyrannwyd cyllideb newydd ar gyfer 2021/22.
Safle Preswyl ar gyfer Sipsiwn a Theithwyr	0.493	Mae gwaith yn parhau i ailgynllunio'r cynllun er mwyn lleihau'r costau i gyd-fynd â'r cyllid sydd ar gael.
Prosiectau TG	0.292	Cafwyd oedi oherwydd Covid ac yn ogystal, roedd angen adnewyddu llai o eitemau nag a ragwelwyd.
Gwaith cyfalaf ar asedau cyfredol	0.255	Oedi oherwydd diffyg ymateb i dendr ond mae gwaith ar y safle ar hyn o bryd ac yn mynd rhagddo.
Gwelliannau Hamdden	0.243	Oherwydd i'r canolfannau hamdden fod ar gau am y rhan fwyaf o'r flwyddyn a bod y tîm rheoli wedi symud i gynorthwyo gyda gwaith Covid, nid aeth y prosiectau rhagdynt. Mae prosiectau ar y gweill a chynlluniwyd i'r gwaith barhau yn 2021/22.
Grant cyfalaf gofal plant	0.523	Nid yw safleoedd ysgol eraill wedi cael eu cwblhau eto ac mae Llywodraeth Cymru wedi caniatáu estyniad hyd at fis Mawrth 2022 i wario'r grant sy'n weddill.

3.2 Cronfeydd Wrth Gefn a Balansau – mae balansau arian parod y Cyngor yn cynnwys adnoddau refeniw a chyfalaf a chyllid ar gyfer llif arian. Roedd adnoddau arian craidd y Cyngor fel a ganlyn:-

Cronfeydd wrth gefn a darpariaethau y gellir eu defnyddio	Drafft 31-Maw-21 £'m	Terfynol 31-Maw-20 £'m
Cronfa wrth gefn cyffredinol Cronfa'r Cyngor	11.594	7.060
Cronfeydd wrth gefn clustnodedig	14.079	8.760
Cronfa wrth gefn y Gronfa Refeniw Tai (CRT)	9.743	8.597
Cronfeydd wrth gefn ysgolion	4.015	0.197
Cronfeydd wrth gefn derbyniadau cyfalaf	0.767	1.330
Cyfanswm y cronfeydd wrth gefn y gellir eu defnyddio	40.198	25.944
Darpariaethau	5.047	5.180
Cyfanswm y cronfeydd wrth gefn a'r darpariaethau y gellir eu defnyddio	45.245	31.124

3.3 Allanoli benthycyca – Mae angen sylfaenol y Cyngor i fenthycyca ar gyfer gwariant cyfalaf yn cael ei alw yn Ofyniad Cyllido Cyfalaf (GCC). Mae'r ffigur hwn yn fesur o sefyllfa'r Cyngor o ran dyledion. Mae'r GCC yn deillio o weithgareddau cyfalaf y Cyngor a'r adnoddau a ddefnyddiwyd i dalu am y gwariant cyfalaf. Mae'n cynrychioli gwariant cyfalaf 2020/21 a gyllidwyd drwy fenthycyca, a gwariant cyfalaf a gyllidwyd drwy fenthycyca yn y blynyddoedd blaenorol nad ydyw eto wedi cael ei ad-dalu trwy refeniw neu adnoddau eraill. Rhan o weithgareddau trysorlys y Cyngor yw mynd i'r afael â'r gofynion cyllido ar gyfer yr angen benthycyca hwn. Gan ddibynnu ar y rhaglen gwariant cyfalaf, mae'r Gwasanaeth Trysorlys yn trefnu sefyllfa arian parod y Cyngor er mwyn sicrhau bod arian parod digonol ar gael ar gyfer y cynlluniau cyfalaf a'r gofynion llif arian. Gallai hyn gael ei gyllido drwy fenthycyca gan gyrff allanol (megis y llywodraeth, drwy'r Bwrdd Benthyciadau Gwaith Cyhoeddus (PWLb) neu'r marchnadoedd arian), neu drwy ddefnyddio adnoddau arian parod dros dro o fewn y Cyngor. Ni fenthycwyd unrhyw arian allanol yn ystod blwyddyn ariannol 2020/21.

3.3.1 Benthycia Gros a'r GCC – Er mwyn sicrhau bod y lefelau benthycia'n ddarbodus dros y tymor canol ac y benthycir at ddibenion cyfalaf yn unig, fe ddylai'r Cyngor sicrhau nad yw ei fenthycia allanol gros, ac eithrio yn y tymor byr, yn uwch na chyfanswm y gofyniad cyllido cyfalaf yn y flwyddyn flaenorol ynghyd ag amcangyfrifon unrhyw ofynion cyllido cyfalaf ychwanegol ar gyfer y flwyddyn ariannol gyfredol a'r ddwy flynedd ariannol nesaf. Yn ei hanfod, mae hyn yn golygu nad yw'r Cyngor yn benthycia er mwyn cefnogi gwariant reffeniw.

Mae'r strategaeth fenthycia fewnol bellach wedi bod yn cael ei gweithredu dros yr ychydig flynyddoedd diwethaf. Mae'r benthycia gros o £124.5m ar 31 Mawrth 2021 yn llai na'r GCC a ragwelir ar gyfer y ddwy flynedd nesaf.

	Gwirioneddol 2020/21 £'m	Amcangyfrif 2021/22 £'m	Amcangyfrif 2022/23 £'m
Gofyniad Cyllid Cyfalaf	136.6	146.1	157.6

3.3.2 Benthycia mewnol - yw pan, dros y tymor canol, y disgwylir i'r cyfraddau buddsoddi barhau i fod yn is na'r cyfraddau benthycia tymor hir. Mae hyn yn golygu y byddai ystyriaethau gwerth am arian yn dangos y gellid cael gwerth am arian drwy osgoi cymryd benthyciadau allanol newydd a drwy ddefnyddio balansau arian parod mewnol i gyllido gwariant cyfalaf newydd, neu yn lle dyledion allanol sy'n aeddfedu. Byddai hyn yn sicrhau'r arbedion tymor byr gorau. Y ffigwr benthycia mewnol yw'r gwahaniaeth rhwng y GCC a'r Sefyllfa Benthycia Gros. Fel y gwelir o'r tabl isod, ar ddechrau'r flwyddyn y sefyllfa fenthycia fewnol oedd gorgyllido gan £2.3m. Trwy ad-dalu'r benthyciad tymor byr o £10m gan y PWLB a gymerwyd ym mis Mawrth 2020, a chan na chymerwyd unrhyw fenthyciadau newydd yn ystod blwyddyn ariannol 2020/21, y sefyllfa benthycia mewnol ar 31 Mawrth 2021 yw £12.1m:

	31 Mawrth 2020 Gwirioneddol £'m	31 Mawrth 2021 Gwirioneddol £'m
Sefyllfa fenthycia gros	139.2	124.5
GCC	136.9	136.6
(Tangyllido) / Gorgyllido'r GCC	2.3	(12.1)

3.4 Benthyciadau eraill – Yn ystod y flwyddyn, ni wnaeth y Cyngor gymryd unrhyw fenthyciadau tymor byr eraill.

3.5 Ad-dalu dyledion – Aeddfedodd tri benthyciad gan y PWLB yn ystod y flwyddyn. Aeddfedodd benthyciad am £3.5m ar 08 Mehefin 2020. Cymerwyd y benthyciad gwreiddiol ym mis Chwefror 1995 ar gyfradd llog o 8.625%. Aeddfedodd benthyciad am £1.0m ar 18 Ionawr 2021. Cymerwyd y benthyciad gwreiddiol ym mis mai 1995 ar gyfradd llog o 8.5%. Aeddfedodd benthyciad o £10.0m ar 18 Mawrth 2021. Cymerwyd y benthyciad gwreiddiol ym mis Mawrth 2020 ar gyfradd llog o 2.05%. Nid oes unrhyw fenthyciadau tymor byr yn ddyledus.

3.6 Buddsoddiadau - Y strategaeth fuddsoddi ddisgwyliedig oedd cadw at adneuo tymor byrrach (hyd at 364 diwrnod), er y cedwid y gallu i fuddsoddi am gyfnodau hwy. Roedd disgwyl i falansau arian parod fod hyd at £57m, yn amrywio rhwng £25m a £57m. Gosodwyd y gyllideb ar gyfer llog ar £0.053m ar ôl addasu ar gyfer y gostyngiad posib yn y gyfradd yn 2020/21 a amcangyfrifwyd ar adeg paratoi'r gyllideb. Fel y digwyddodd, dychwelodd y balansau cyfartalog o £43.7m log o £0.035m ar gyfradd llog cyfartalog o 0.079%. Cyfrannodd buddsoddiadau cyfyngedig mewn Awdurdodau Lleol eraill a'r ffaith bod cyfraddau llog wedi disgyn yn is na'r hyn a ragwelwyd pan gynhyrchwyd y gyllideb at y gostyngiad hwn yn y llog a dderbyniwyd. Plymiodd enillion ar fuddsoddiadau a oedd wedi bod yn isel yn 2019/20 i sero bron i sero yn 2020/21. Llwyddodd y rhan fwyaf o fenthyciadau i awdurdodau lleol osgoi cyfraddau negatiff. Y disgwyliad ar gyfer cyfraddau llog o fewn y strategaeth rheoli trysorlys ar gyfer 2020/21 oedd y byddai'r Gyfradd Banc yn parhau ar 0.75% ar ddechrau'r flwyddyn cyn codi i 1.25% ar ddiwedd 2022/23. Cafodd y rhagolwg ei annilysu wrth i Covid-19 ymddangos ym mis Mawrth 2020 gan achosi i'r Pwyllgor Polisi Ariannol dorri'r Gyfradd Banc ym mis Mawrth, i 0.25% yn gyntaf ac yna i 0.10%, er mwyn gwrthbwyso effaith hynod o negyddol y cyfnod clo cenedlaethol ar rannau helaeth o'r economi.

Ar 24 Ebrill 2020 aeddfedodd buddsoddiad o £3.0m gyda Chyngor Stockport Metropolitan ac fe'i had-dalwyd i Gyngor Sir Ynys Môn. Ar 01 Mai 2020 aeddfedodd buddsoddiad o £3.0m gyda Chyngor Dinas Salford ac fe'i had-dalwyd i Gyngor Sir Ynys Môn.

Roedd rhai o adneuo y Cyngor mewn cyfrifon adneuo nad oes angen rhoi rhybudd ar gyfer tynnu arian allan ac maent yn talu llog ar gyfraddau sy'n agos i'r gyfradd sylfaenol gyffredinol, £20.066m ar 0.03% ar 31 Mawrth 2021 (31 Mawrth 2020 £14.208m ar 0.48%). Roedd un benthyciad i awdurdod lleol arall ar 31 Mawrth 2021 - £5.0m ar gyfradd llog o 0.15% (£3m ar 0.76% a £3m ar 0.90%) ar 31 Mawrth 2020). Roedd yr holl fuddsoddiadau am lai na blwyddyn.

3.7 Sefyllfa'r Trysorlys ar 31 Mawrth 2021 – Mae sefyllfa dyledion a buddsoddi'r Cyngor yn cael ei threfnu gan y Gwasanaeth Rheoli'r Trysorlys er mwyn sicrhau hylifedd digonol ar gyfer y gweithgareddau refeniw a chyfalaf, sicrwydd ar gyfer buddsoddiadau ac i reoli risgiau o fewn yr holl weithgareddau rheoli trysorlys. Mae gweithdrefnau a rheoliadau er mwyn cyflawni'r amcanion hyn wedi eu hen sefydlu drwy adroddiadau i Aelodau a nodir yn y crynodeb, a thrwy weithgareddau swyddogion yn unol â'r Strategaeth Rheoli Trysorlys ar gyfer 2020/21. Nid aethpwyd tu hwnt i'r terfynau uchaf ar gyfer cyfraddau sefydlog a chyfraddau amrywiol yn ystod y flwyddyn. Mae ffigyrau benthycia a buddsoddi'r Cyngor ar ddiwedd blynyddoedd ariannol 2019/20 a 2020/21 fel a ganlyn:-

	31 MAWRTH 2020			31 MAWRTH 2021		
	£'m	Cyfradd Cyfartalog (%)	Aeddfedrwydd Cyfartalog (bl)	£'m	Cyfradd Cyfartalog (%)	Aeddfedrwydd Cyfartalog (bl)
Dyled i'r PWLB	136.4	4.53	28.21	121.9	4.59	30.57
Dyledion eraill	2.8	0	4.04	2.6	0	3.93
Cyfanswm	139.2			124.5		
GCC	136.9			136.6		
Gor / (Tan) fenthyciad	2.3			(12.1)		
Buddsoddiadau tymor sefydlog (pob un am gyfnod llai na blwyddyn, wedi eu rheoli)	6.000	0.83		5.000	0.15	
Buddsoddiadau dim rhybudd (pob un ohonynt wedi eu rheoli'n fewnol)	14.208	0.48		20.066	0.03	
Cyfanswm buddsoddiadau	20.208	0.58		25.066	0.06	

Dadansoddiad pellach o'r benthycia yn ôl y cyfnod aeddfedu:-

	31 MAWRTH 2020		31 MAWRTH 2021	
	£'m	% o'r cyfanswm	£'m	% o'r cyfanswm
Cyfanswm benthyca	139.2	100	124.5	100
Llai na 12 mis	14.8	10.6	0.3	0.2
12 mis ac o fewn 24 mis	2.6	1.9	5.1	4.1
24 mis ac o fewn 5 mlynedd	3.2	2.3	4.5	3.6
5 mlynedd ac o fewn 10 mlynedd	6.2	4.5	4.8	3.9
10 mlynedd a mwy	112.4	80.7	109.8	88.2

Ni chymerwyd unrhyw fenthyciadau newydd yn ystod y flwyddyn (tymor hir na thymor byr) a disgrifiwyd y dyledion a ad-dalwyd ym mhwynt 3.5 uchod. Felly, mae'r symudiadau yn y categorïau uchod yn unol â dyddiadau aeddfedu'r benthyciadau yn unig.

4. Strategaeth Rheoli Trysorlys y Cyngor yn 2020/21

- 4.1 Aildrefnu dyledion** – Ni chafodd unrhyw ddyledion eu haildrefnu yn ystod y flwyddyn gan fod y gwahaniaeth o 1% ar gyfartaledd rhwng cyfraddau benthyca newydd y PWLB a chyfraddau ad-dalu cynamserol yn golygu nad oedd yn werth aildrefnu.
- 4.2 Benthyca cyn bod angen** – Yn ystod y flwyddyn, ni chymerodd y Cyngor fenthyg mwy nag yr oedd ei angen, na chyn bod angen, dim ond er mwyn elwa ar fuddsoddi'r symiau ychwanegol a fenthycwyd.
- 4.3 Polisi Buddsoddi** - mae polisi buddsoddi'r Cyngor yn cael ei lywodraethu gan ganllawiau buddsoddi Llywodraeth Cymru a weithredwyd yn y Datganiad ar y Strategaeth Rheoli Trysorlys blynyddol a gymeradwywyd gan y Cyngor ar 10 Mawrth 2020. Mae'r polisi hwn yn nodi'r dull ar gyfer dewis gwrthbartion buddsoddi, ac mae'n seiliedig ar statws credyd a ddyfarnwyd gan y tair prif asiantaeth statws credyd ac ar ddata ychwanegol mewn perthynas â'r farchnad (megis rhagolygon ar gyfer cyfraddau, cyfnewidiadau diffyg credyd, prisiau cyfranddaliadau banc ac ati). Roedd y gweithgaredd buddsoddi yn ystod y flwyddyn yn cydymffurfio â'r strategaeth a gymeradwywyd ac nid oedd gan y Cyngor unrhyw anawsterau hylifedd. Pan fydd y Cyngor yn buddsoddi ei arian dros ben, yr elfen bwysicaf yw diogelwch y buddsoddiad, ac yna pa mor hawdd yw cael gafael ar arian parod pe bai'r Cyngor ei angen ac wedyn y llog canrannol y bydd y Cyngor yn ei dderbyn am y buddsoddiad. Y strategaeth ar fuddsoddi arian dros ben fyddai benthyca tymor byr gydag Awdurdodau Lleol eraill i sicrhau'r enillion mwyaf mewn ffordd ddiogel.
- 4.4 Y Strategaeth fenthyca a rheoli'r risg cyfradd llog** – Yn ystod 2020/21, cynhaliodd y cyngor sefyllfa o danfenthyca. Roedd hyn yn golygu nad oedd yr angen benthyca cyfalaf (y Gofyniad Cyllido Cyfalaf) wedi'i gyllido'n llawn â dyled benthyciadau, gan fod arian parod a oedd yn cefnogi cronfeydd wrth gefn, balansau a llif arian y Cyngor yn cael ei ddefnyddio fel cam dros dro. Roedd y strategaeth hon yn un ddoeth gan fod enillion o fuddsoddiadau yn isel ac roedd angen ystyried lleihau risg gwrthbartion wrth fuddsoddi hefyd.
- 4.5 Polisi Darpariaeth Refeniw Isaf (MRP)** – Yn ystod 2018/19 rhoddodd y Cyngor bolisi Darpariaeth Refeniw Isaf newydd ar waith ar ôl gofyn am gyngor gan ei gynghorwyr Trysorlys ac ymgynghori â'r Archwilwyr Allanol. Mae'r polisi newydd yn ddull mwy darbodus o godi ar Refeniw am gostau Cyllido Cyfalaf. Gellir gweld y polisi newydd yn Atodiad 6 o'r Datganiad ar y Strategaeth Rheoli'r Trysorlys am 2020/21 a gymeradwywyd gan y Cyngor llawn ar 10 Mawrth 2020.

5. Rheoli'r Trysorlys

Mae'r Dangosyddion Darbodus canlynol wedi eu cynnwys yn Atodiad 11 o'r Datganiad ar y Strategaeth Rheoli'r Trysorlys. Gweler isod esboniad byr o beth yw'r dangosyddion a sut y byddant yn cael eu cyfrifo. Bydd Adran 6 o'r adroddiad hwn yn dadansoddi'r gwahaniaeth rhwng y Dangosyddion Darbodus gwirioneddol a'r rhai a ragwelwyd ar gyfer 2020/21.

- **Gwariant Cyfalaf – Amcangyfrif o Wariant Cyfalaf** – Dyma ragolwg o'r Gwariant Cyfalaf rhwng 2020/21 a 2023/24, ac mae'n seiliedig ar Raglen Gyfalaf ar gyfer 2020/21 a'r Strategaeth Gyfalaf ar gyfer 2021/22.
- **Angen y Cyngor i Fenthycia (y Gofyniad Cyllido Cyfalaf)** - Dangosydd darbodus arall yw Gofyniad Cyllido Cyfalaf y Cyngor (GCC). Yn syml, y GCC yw cyfanswm y gwariant cyfalaf hanesyddol sy'n weddill sydd heb gael ei dalu amdano eto naill ai o refferni neu adnoddau cyfalaf. Yn ei hanfod, mae'n cyfateb i angen benthyca sylfaenol y Cyngor. Bydd unrhyw wariant cyfalaf uwch na hynny, ac na thalwyd amdano'n uniongyrchol drwy adnoddau refferni neu gyfalaf, yn cynyddu'r GCC. Nid yw'r GCC yn cynyddu am gyfnod amhenodol, gan fod y ddarpariaeth refferni isaf yn dâl refferni statudol flynyddol sydd, yn fras, yn lleihau'r angen i fenthycia yn unol â hyd bywyd pob ased ac, felly, codir tâl am yr asedau cyfalaf fel y byddant yn cael eu defnyddio.
- **Doethineb ariannol – Dyledion Gros a'r GCC** - Mae angen i'r Cyngor sicrhau nad yw ei ddyledion gros, ac eithrio yn y tymor byr, yn fwy na chyfanswm y GCC yn y flwyddyn flaenorol ynghyd â'r amcangyfrif o unrhyw GCC ychwanegol ar gyfer 2020/21 a'r ddwy flwyddyn ariannol ganlynol. Mae hyn yn golygu bod peth hyblygrwydd ar gyfer benthyca cyfyngedig cynnar ar gyfer y blynyddoedd i ddod ond mae'n sicrhau na fyddir yn benthyca at ddibenion refferni.
- **Dyledion Allanol – Y trothwy awdurdodedig ar gyfer dyledion allanol** - Mae dangosydd darbodus allweddol arall yn cyfyngu lefel y benthyca i uchafswm penodol. Mae'n uchafswm na fedrir benthyca'n allanol y tu draw iddo ac mae angen i'r uchafswm hwn gael ei osod neu ei adolygu gan y Cyngor llawn. Mae'n adlewyrchu lefel y ddyled allanol, er nad yn ddelfrydol, y gellid ei gynnal yn y tymor byr, ond nad yw'n gynaliadwy yn y tymor hwy. Dyma'r cyfyngiad statudol y penderfynir arno o dan Adran 3 (1) Deddf Llywodraeth Leol 2003. Mae'r Llywodraeth yn cadw'r opsiwn i reoli un ai cynlluniau'r holl gynghorau, neu gynlluniau cyngor penodol, er nad yw'r pŵer hwn wedi ei weithredu hyd yma. Mae'r Swyddog Adran 151 yn adrodd fod y Cyngor wedi cydymffurfio â'r dangosydd hwn yn ystod y flwyddyn gyfredol ac nad yw'n rhagweld anawsterau ar gyfer y dyfodol. Mae'r safbwynt hwn yn ystyried yr ymrwymadau presennol, y cynlluniau presennol a'r cynigion yn yr adroddiad ar y gyllideb. Mae'r Uchafswm Awdurdodedig yn cael ei osod yn flynyddol yn y Datganiad ar y Strategaeth Rheoli'r Trysorlys a bydd yn cael ei gymeradwyo gan y Cyngor llawn.
- **Y terfyn gweithredol** – Dyma'r terfyn na ddisgwylir i ddyledion allanol fod yn uwch nag ef fel arfer. Yn y rhan fwyaf o achosion, byddai hwn yn ffigwr tebyg i'r GCC, ond gallai fod yn is neu'n uwch gan ddibynnu ar lefelau'r dyledion a'r gallu i gyllido tanfenthycia drwy adnoddau parod eraill. Mae'n dderbyniol cael cyfnodau pan fo'r sefyllfa wirioneddol naill ai o dan neu uwch ben y terfyn gweithredol ar yr amod nad eir y tu hwnt i'r terfyn awdurdodedig. Gosodir y Terfyn Gweithredol yn flynyddol yn y Datganiad ar y Strategaeth Rheoli'r Trysorlys a chaiff ei gymeradwyo gan y Cyngor llawn.
- **Fforddiadwyedd – Y gymhareb rhwng costau cyllido a'r ffrwd refferni net** - Mae'r dangosydd hwn yn nodi'r duedd yng nghost cyfalaf (benthyca a chostau rhwymedigaethau hirdymor eraill net o incwm o fuddsoddiadau) yn erbyn y llif refferni net.

6. Y Dangosyddion Darbodus Gwirioneddol o gymharu â'r rhai a ddisgwyliwyd

6.1 Yn ystod 2020/21, cydymffurfiodd y Cyngor â'i ofynion deddfwriaethol a rheoliadol. Mae'r data allweddol ar gyfer y dangosyddion darbodus a'r dangosyddion trysorlys gwirioneddol, sy'n nodi effaith y gweithgareddau gwariant cyfalaf yn ystod y flwyddyn, gyda chymaryddion, fel a ganlyn:-

Data ar gyfer dangosyddion darbodus a thrysorlys gwirioneddol	2019/20 Gwirioneddol £'m	2020/21 Gwreiddiol £'m	2020/21 Gwirioneddol £'m
Gwariant Cyfalaf			
• Dim CRT	18.203	19.765	20.507
• CRT	11.812	17.138	12.622
• Cyfanswm	30.015	36.903	33.129
Cyfanswm Gofynion Cyllido Cyfalaf			
• CRT	96.906	108.536	97.359
• Cyfanswm	39.998	39.449	39.199
	136.904	147.985	136.558
Benthycia Gros	139.232	134.093	124.523
Dyledion Allanol	139.232	134.093	124.523
Buddsoddiadau			
• Hirach na blwyddyn	0	0	0
• Llai na blwyddyn	20.208	15.000	25.066
• Cyfanswm	20.208	15.000	25.066
Costau cyllido fel cyfran o'r llif refeniw net – Dygwyd Ymlaen	4.96%	5.15%	4.80%
Costau cyllido fel cyfran o'r ffrwd refeniw net - CRT	19.01%	17.16%	16.34%

6.2 Y Dangosydd Darbodus cyntaf yn y tabl uchod yw'r Gwariant Cyfalaf. Y Gwariant Cyfalaf a ragwelwyd ar adeg cynhyrchu'r Dangosyddion Darbodus ar gyfer 2020/21 oedd £36.903m. Fodd bynnag, y gwir wariant oedd £33.129m. Esbonnir y rheswm dros y gwariant is ym mharagraff 3.1 yr adroddiad hwn, ac mae wedi digwydd yn bennaf oherwydd y tanwariant sylweddol ar rai prosiectau cyfalaf fel y disgrifiwyd.

6.3 Yr ail Ddangosydd Darbodus yn y tabl uchod yw'r Gofyniad Cyllido Cyfalaf. Ni chaniateir i angen sylfaenol y Cyngor i fenthycia (GCC) godi am gyfnod amhenodol. Mae rheolaethau statudol wedi eu sefydlu er mwyn sicrhau bod asedau cyfalaf yn cael eu codi ar refeniw dros oes yr ased. Mae angen i'r Cyngor godi tâl refeniw blynyddol, y cyfeirir ato fel y Ddarpariaeth Refeniw Isaf, er mwyn lleihau'r GCC. Yr hyn ydyw, mewn gwirionedd, yw ad-daliad o'r angen benthycia. Mae hyn yn wahanol i'r trefniadau rheoli trysorlys sy'n sicrhau bod arian parod ar gael er mwyn cwrdd ag ymrwymadau cyfalaf. Gall dyledion allanol hefyd gael eu benthycia neu eu had-dalu ar unrhyw adeg, ond nid yw hyn yn newid y GCC. Gellir hefyd lleihau cyfanswm y GCC drwy:-

- ddefnyddio adnoddau cyllido cyfalaf ychwanegol (megis derbyniadau cyfalaf sydd heb eu defnyddio); neu
- codi mwy na'r tâl refeniw statudol (MRP) bob blwyddyn drwy'r Ddarpariaeth Refeniw Gwirfoddol.

Y GCC a ragwelwyd ar adeg cynhyrchu'r Dangosyddion Darbodus ar gyfer 2020/21 oedd £147.985m. Fodd bynnag, roedd y GCC gwirioneddol yn sylweddol is ar £136.558. Un o'r rhesymau dros y GCC is oedd y tanwariant yn y Rhaglen Ysgolion yr 21ain Ganrif a ostyngodd faint o Fenthycia Digymorth yr oedd ei angen yn 2020/21. Rheswm arall oedd y grantiau ychwanegol a ddyfarnwyd yn ystod y flwyddyn i'w hychwanegu at ffynonellau cyllid eraill, megis Benthycia â Chymorth. Roedd hyn yn golygu bod angen llai o Fenthycia â Chymorth ac felly'n lleihau'r ffigwr GCC. Fodd bynnag, yn y blynyddoedd i ddod, bydd y ffynhonnell cyllido hon yn cael ei defnyddio i gyllido'r Gwariant Cyfalaf yn 2021/22 a bydd yn cynyddu'r GCC.

6.4 Nid aethpwyd tu hwnt i'r Terfyn Benthycia Awdurdodedig (£183m) na'r Terfyn Gweithredol (£178m) yn ystod y flwyddyn, gyda swm y ddyled Allanol yn cyrraedd £139.2m yn unig ar ei uchaf.

6.5 Roedd y costau cyllido, fel cyfran o'r llif refeniw net ar gyfer y Gronfa Gyffredinol (4.80%), yn agos iawn at y cyfanswm a ragwelwyd (5.15%), gan olygu bod y dangosydd hwn wedi perfformio yn ôl y disgwyl, a hefyd yn debyg i'r flwyddyn flaenorol. Roedd y costau cyllido, fel cyfran o'r llif refeniw ar gyfer y CRT (16.34%) yn is na'r cyfanswm a ragwelwyd (17.16%) oherwydd bod y costau cyllido yn is a'r llif refeniw net hefyd yn is na'r disgwyl ar adeg cynhyrchu'r dangosydd arfaethedig ar gyfer 2020/21. Gostyngodd y tanwariant ar y CRT swm y cyfraniadau Refeniw sydd eu hangen i gyllido'r rhaglen gyfalaf yn 2020/21 o £16.1m i £7.2m.

7. Edrych ymlaen at 2021/22 a'r tu draw i hynny

- 7.1** Ar 09 Mawrth 2021, cymeradwyodd y Cyngor llawn y Datganiad ar y Strategaeth Rheoli'r Trysorlys ar gyfer 2021/22. Roedd y Datganiad Strategaeth yn seiliedig ar y Strategaeth Gyfalaf a rhagwelir y bydd angen i'r Cyngor fenthycw £7.6m yn ychwanegol yn 2021/22 ar gyfer y Gronfa Gyffredinol a'r CRT, cyfanswm o £15.7m yn 2022/23 ynghyd â £19.0m yn 2023/24 i gyllido ei Raglen Gyfalaf. Bydd y benthyca ychwanegol hwn yn effeithio ar y Gronfa Gyffredinol a bydd y Ddarpariaeth Refeniw Isaf (MRP) yn codi er mwyn cyllido'r costau cyllido cyfalaf. Yn 2021/22, rhagwelir y bydd yr MRP yn £4.2m, £4.3m yn 2022/23 a £4.6m yn 2023/24.
- 7.2** Ar 18 Mehefin 2021 aeddfedodd buddsoddiad o £5.0m gyda Chyngor Sir y Fflint ac fe'i hadalwyd i Gyngor Sir Ynys Môn.
- 7.3** Ar 23 Mehefin 2021 buddsododd Cyngor Sir Ynys Môn £5m gyda Chyngor Sir y Fflint gyda chyfradd llog o 0.03%. Mae'r buddsoddiad hwn am 3 mis.
- 7.4** Nid oes unrhyw fenthyciadau gan y PWLB a fydd yn aeddfedu yn ystod blwyddyn ariannol 2021/22.
- 7.5** Gellir gweld y rhagolygon diweddaraf ynghylch cyfraddau llog gan Link Assets Services yn y tabl isod.

Link Group Interest Rate View		8.3.21											
	Mar-21	Jun-21	Sep-21	Dec-21	Mar-22	Jun-22	Sep-22	Dec-22	Mar-23	Jun-23	Sep-23	Dec-23	Mar-24
BANK RATE	0.10	0.10	0.10	0.10	0.10	0.10	0.10	0.10	0.10	0.10	0.10	0.10	0.10

8. Casgliad

Roedd perfformiad Rheoli Trysorlys y Cyngor yn ystod y flwyddyn yn unol â'r strategaeth o fuddsoddiadau risg isel / elw isel a benthyccwyd mewn ffordd sy'n lleihau ffioedd llog i'r eithaf.

Mae'r perfformiad yn erbyn y Dangosyddion Darbodus a osodwyd gan y Cyngor yn dangos bod gweithgareddau Rheoli Trysorlys y Cyngor yn cael eu cynnal mewn ffordd reoledig sy'n sicrhau diogelwch ariannol y Cyngor ac nad ydynt yn rhoi'r Cyngor mewn unrhyw berygl ariannol sylweddol o ran benthyca anfforddiadwy neu ormodol.

Mae Strategaeth Rheoli Trysorlys y Cyngor a'i berfformiad yn erbyn y strategaeth yn ystyried y ffactorau economaidd allanol ac mae'n cael ei hadolygu'n gyson i sicrhau mai hon yw'r strategaeth fwyaf priodol wrth symud ymlaen.

R MARC JONES
CYFARWYDDWR SWYDDOGAETH (ADNODDAU) /
SWYDDOG ADRAN 151

CYNGOR SIR YNYS MÔN	
Adroddiad i:	PWYLLGOR GWAITH
Dyddiad:	03 MAWRTH 2022
Pwnc / Testun:	DATGANIAD AR STRATEGAETH RHEOLI TRYSORLYS 2022/23
Deilydd(ion) Portffolio:	Y CYNGHORYDD R WILLIAMS
Pennaeth Gwasanaeth / Cyfarwyddwr:	MARC JONES, CYFARWYDDWR SWYDDOGAETH (ADNODDAU) / SWYDDOG ADRAN 151
Awdur yr Adroddiad: Ffôn: E-bost:	JEMMA ROBINSON 01248 752675 JemmaRobinson@ynysmon.gov.uk
Aelodau Lleol:	Amherthnasol

A – Argymhelliad / Argymhellion a Rheswm / Rhesymau

- Cyflwynir yr adroddiad hwn i sicrhau bod y Cyngor yn gweithredu arferion gorau yn unol â Chôd Ymarfer y Sefydliad Siartredig Cyllid Cyhoeddus a Chyfrifyddiaeth (CIPFA) ar gyfer materion Rheoli Trysorlys. Mae'r côd yn argymhell y dylai'r aelodau graffu ar y Datganiad ar y Strategaeth Rheoli Trysorlys (sy'n cynnwys y Strategaeth Fuddsoddi Flynyddol, Datganiad ar y Polisi Darpariaeth Refeniw Isaf (DRI) blynyddol, y Datganiad ar y Polisi Rheoli Trysorlys blynyddol a'r Cynllun Dirprwyo ar gyfer Rheoli Trysorlys) cyn i'r cyfryw Ddatganiad gael ei gyflwyno i'w fabwysiadu. Yn unol â chynllun dirprwyo'r Awdurdod, y Pwyllgor Archwilio a Llywodraethu sy'n gyfrifol am y swyddogaeth hon.
- Mae Côd Ymarfer CIPFA ar Reoli Trysorlys (Adran 7) yn argymhell y dylid cymeradwyo, dogfennu a monitro Arferion Rheoli Trysorlys (ARhT) yr Awdurdod. Mae'n dweud hefyd mai mater ar gyfer penderfyniad lleol yw natur a maint ymwneud corff cyfrifol unrhyw sefydliad o ran cymeradwyo a monitro ei ARhT a'r atodlenni cysylltiedig, ac mae'n cydnabod hefyd y gellir dirprwyo'r swyddogaeth hon mewn rhai sefydliadau i'r swyddog cyfrifol. Ym mhob achos, dylai fod yn destun sgriftini gan y corff cyfrifol yn dilyn argymhellion gan y swyddog cyfrifol. Mae'r Awdurdod hwn wedi cynhyrchu ARhT ysgrifenedig a awdurdodwyd gan y Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio ar 11 Chwefror 2020.
- O ran diweddariadau i'r Datganiad ar y Strategaeth Rheoli Trysorlys, does dim newidiadau yn cael eu cynnig i egwyddorion a pholisïau craidd Datganiad 2021/22.
- O dan y Côd Ymarfer, mae'n rhaid i'r Cyngor baratoi Strategaeth Gyfalaf, sy'n cymryd golwg tymor hwy ar y buddsoddiad cyfalaf angenrheidiol a sut y bydd y buddsoddiad hwnnw'n cael ei gyllido. Bydd y Pwyllgor Gwaith yn cymeradwyo'r Strategaeth hon, ynghyd â phenderfyniadau eraill ar y gyllideb. Mae'r Strategaeth Rheoli Trysorlys hon yn eistedd o dan y Strategaeth Gyfalaf, ac yn ystyried effaith y strategaeth honno ar fenthycia a buddsoddiadau'r Cyngor. Mae'n nodi sut bydd y ddwy strategaeth yn cael eu gweithredu mewn dull a reolir, sy'n unol â lefel addas o risg y mae'r Cyngor yn dymuno ei chymryd, a chan gymryd i ystyriaeth yr arweiniad a nodir yng Nghôd Ymarfer CIPFA ar Reoli Trysorlys. O dan y Côd diwygiedig a fabwysiadwyd ym mis Rhagfyr 2021, bydd yr aelodau'n cael eu diweddarau ar y modd y bydd y newidiadau hyn yn effeithio ar ein dull presennol a bydd rhaid i unrhyw newidiadau gael eu mabwysiadu'n ffurfiol yn yr adroddiad Datganiad ar y Strategaeth Rheoli Trysorlys ar gyfer 2023/24.
- **Argymhellion**
 - Ystyried y Strategaeth Rheoli Trysorlys ar gyfer 2022/23 a gwneud argymhellion neu nodi sylwadau i'w hystyried gan y Cyngor llawn.

B – Pa opsiynau eraill wnaethoch chi eu hystyried a beth oedd eich rhesymau dros eu gwrthod ac/neu ddewis yr opsiwn hwn?

Amherthnasol

C – Am ba reswm mae hwn yn benderfyniad i'r Pwyllgor Gwaith?

- Mae'n swyddogaeth Weithredol ddynodedig. Yn unol â'r Cynllun Dirprwyo, craffwyd ar yr adroddiad hwn gan y Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio ar 08 Chwefror 2022. Bydd yr adroddiad yn cael ei gyflwyno i'r Cyngor llawn unwaith y bydd wedi'i dderbyn gan y Pwyllgor hwn.

CH – A yw'r penderfyniad hwn yn gyson â pholisi a gymeradwywyd gan y Cyngor Llawn?

Ydi

D – A yw'r penderfyniad hwn o fewn y gyllideb a gymeradwywyd gan y Cyngor?

Amherthnasol

DD – Asesu'r effeithiau posibl (os yn berthnasol):

1	Sut mae'r penderfyniad hwn yn effeithio ar ein hanghenion tymor hir fel Ynys?	
2	A ragwelir y bydd y penderfyniad hwn yn atal costau / dibyniaethau ar yr Awdurdod i'r dyfodol? Os felly, sut:-	
3	A ydym wedi bod yn cydweithio â sefydliadau eraill i ddod i'r penderfyniad hwn, os felly, rhwch wybod gyda phwy:-	
4	A yw dinasyddion Ynys Môn wedi chwarae eu rhan wrth ddrafftio'r ffordd hon ymlaen? Esboniwch sut:-	
5	Nodwch unrhyw effeithiau posibl y byddai'r penderfyniad hwn yn ei gael ar y grwpiau a warchodir o dan y Ddeddf Cydraddoldeb 2010.	
6	Os yw hwn yn benderfyniad strategol, nodwch unrhyw effeithiau posibl y byddai'r penderfyniad yn ei gael ar y rhai sy'n profi anfantais economaidd-gymdeithasol.	
7	Nodwch unrhyw effeithiau posibl y byddai'r penderfyniad hwn yn ei gael ar gyfleoedd i bobl ddefnyddio'r Gymraeg a pheidio â thrin y Gymraeg yn llai ffafriol na'r Saesneg.	

E – Gyda phwy wnaethoch chi ymgynghori?**Beth oedd eu sylwadau?**

1	Prif Weithredwr / Uwch Dîm Arweinyddiaeth (UDA)(gorfodol)	
2	Cyllid / Adran 151 (gorfodol)	Amherthnasol – y Swyddog Adran 151 yw awdur yr adroddiad hwn
3	Cyfreithiol / Swyddog Monitro (gorfodol)	
4	Adnoddau Dynol (AD)	
5	Eiddo	
6	Technoleg Gwybodaeth a Chyfathrebu (TGCh)	
7	Caffael	
8	Sgriwtini	
9	Aelodau Lleol	
10	Arall	Penderfynodd y Pwyllgor Archwilio:- <ul style="list-style-type: none"> • Derbyn Datganiad Strategaeth Rheoli'r Trysorlys ar gyfer 2022/23, a'i argymhell i'r Bwrdd Gweithredol heb wneud sylwadau.

F - Atodiadau:

1. Datganiad ar y Polisi Rheoli Trysorlys
2. Egwyddorion Allweddol Rheoli Trysorlys
3. Cefndir economaidd
4. Rhagolygon o ran Cyfraddau Llog
5. Proffil aeddfedrwydd benthyciadau
6. Datganiad Polisi DRI
7. Buddsoddiadau Penodol ac Amhenodol
8. Meini Prawf Gwrthbartion
9. Gwledydd sy'n cael eu cymeradwyo ar gyfer buddsoddiadau
10. Cynllun dirprwyo rheoli trysorlys a rôl y Swyddog Adran 151
11. Dangosyddion Darbodus a Thrysorlys
12. Eglurhad ar y Dangosyddion Darbodus a Thrysorlys
13. Geirfa a gwybodaeth ynghylch dangosyddion Darbodus a Thrysorlys

FF – Papurau cefndir (cysylltwch ag awdur yr Adroddiad am unrhyw wybodaeth bellach):

- • Datganiad Strategaeth Rheoli'r Trysorlys 2021/22, a gymeradwywyd gan y Cyngor llawn ar 9 Mawrth 2021;
- • Adroddiad Alldro Rheoli'r Trysorlys 2020/21, a gyflwynwyd i'r Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio ar 20 Gorffennaf 2021;
- • Adroddiad Alldro Cyfalaf 2020/21, a gyflwynwyd i'r Pwyllgor hwn ar 21 Mehefin 2021;
- • Monitro'r Gyllideb Gyfalaf Chwarter 2 2021/22, a gyflwynwyd i'r Pwyllgor hwn ar 29 Tachwedd 2021; a
- • Adroddiad Canol Blwyddyn Rheoli'r Trysorlys 2021/22, a gyflwynwyd i'r Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio ar 09 Rhagfyr 2021.

DATGANIAD AR Y STRATEGAETH RHEOLI TRYSORLYS

STRATEGAETH FUDDSODDI FLYNYDDOL, Y DATGANIAD AR Y POLISI DARPARIAETH REFENIW ISAF (DRI) A'R DATGANIAD AR Y POLISI RHEOLI TRYSORLYS AR GYFER 2022/23

1. CYFLWYNIAD

- 1.1. Cyhoeddodd CIPFA ei godau diwygiedig ar 20 Rhagfyr 2021 ac mae wedi datgan nad oes rhaid eu mabwysiadu'n ffurfiol nes blwyddyn ariannol 2023/24. Mae'n rhaid i'r Cyngor ystyried y codau hyn wrth baratoi'r Datganiad ar y Strategaeth Rheoli Trysorlys (DSRhT) a'r Strategaeth Fuddsoddi Flynyddol, ynghyd ag unrhyw adroddiadau perthnasol yn ystod y flwyddyn sy'n cael eu cymeradwyo gan y Cyngor llawn.
- 1.2. Bydd gan y codau diwygiedig nifer o oblygiadau a bydd yr aelodau'n cael eu diweddarau ar y modd y bydd yr holl newidiadau hyn yn effeithio ar ein dull presennol a bydd unrhyw newidiadau'n cael eu mabwysiadu'n ffurfiol yn adroddiad DSRhT 2023/24.
- 1.3. Hefyd, rhaid priodoli pob buddsoddiad ac incwm buddsoddi i un o'r tri diben canlynol - Rheoli Trysorlys, Cyflenwi Gwasanaeth ac enillion Masnachol. Gan fod y Datganiad Strategaeth Rheoli Trysorlys a'r Strategaeth Fuddsoddi Flynyddol yma'n delio â buddsoddiadau rheoli trysorlys, ymdrinnir â'r categorïau cyflenwi gwasanaeth a buddsoddiadau masnachol fel rhan o'r adroddiad Strategaeth Cyfalaf.

2. CEFNDIR

- 2.1. Mae CIPFA yn diffinio rheoli trysorlys fel:-

“Rheoli benthyciadau, buddsoddiadau a llif arian yr awdurdod lleol, ei drafodion bancio, marchnad arian a marchnad gyfalaf; rheolaeth effeithiol o'r risgiau sy'n gysylltiedig â'r gweithgareddau hynny; a cheisio'r perfformiad gorau posib sy'n gyson â'r risgiau hynny.”

Mae'r Datganiad ar y Polisi Rheoli Trysorlys yn diffinio polisiâu ac amcanion y gweithgareddau rheoli trysorlys (gweler **Atodiad 1**).

- 2.2. Rhaid i'r Cyngor redeg cyllideb gytbwys, sy'n golygu'n gyffredinol y bydd yr incwm a godir yn ystod y flwyddyn yn cwrdd â gwariant. Rhan o'r gweithgareddau rheoli trysorlys yw sicrhau bod y llif arian hwn wedi ei gynllunio'n ddigonol a bod arian ar gael pan fo angen. Caiff arian sydd dros ben ei fuddsoddi mewn gwrthbartïon neu offerynnau risg isel sy'n gydnaws ag archwaeth risg isel y Cyngor, gan roi blaenoriaeth i hylifedd digonol yn y lle cyntaf cyn yr elw o'r buddsoddiadau.
- 2.3. Ail brif swyddogaeth y gwasanaeth rheoli trysorlys yw cyllido cynlluniau cyfalaf y Cyngor. Mae'r cynlluniau cyfalaf hyn yn darparu arweiniad ynghylch anghenion benthycia'r Cyngor, sef cynllunio llif arian ar gyfer y tymor hwy mewn gwirionedd, er mwyn sicrhau bod y Cyngor yn gallu cwrdd â'i oblygiadau o ran gwariant cyfalaf. Gall rheoli'r arian tymor hwy olygu trefnu benthyciadau ar gyfer y tymor hir neu'r tymor byr neu ddefnyddio gwargedion llif arian tymor hwy. O bryd i'w gilydd, pan fo'n ddarbodus ac yn economaidd, gellir ailstrwythuro dyledion i gwrdd ag amcanion cost neu risg y Cyngor.
- 2.4. Mae'r cyfraniad a wna'r swyddogaeth rheoli trysorlys i'r Awdurdod yn hollbwysig oherwydd bod y cydbwysedd rhwng y gweithgareddau buddsoddi a'r dyledion yn sicrhau hylifedd neu'r gallu i gwrdd ag ymrwymadau gwariant pan fo angen, naill ai ar gyfer referniw dydd i ddydd neu brosiectau cyfalaf mwy. Bydd y gweithgareddau trysorlys yn gweld y cydbwysedd rhwng y costau llog ar dyledion a'r incwm buddsoddi sy'n codi o adneuon ariannol yn cael effaith ar y gyllideb sydd ar gael. Gan fod balansau arian parod fel rheol yn codi o gronfeydd wrth gefn a balansau, mae'n hanfodol bwysig sicrhau diogelwch digonol ar gyfer y symiau sy'n cael eu buddsoddi oherwydd gall colli prifsymiau arwain at ostwng cronfeydd wrth gefn ariannol y Cyngor.

3. CÔD YMARFER CIPFA AR REOLI TRYSORLYS

- 3.1. Yn unol â Chôd Ymarfer CIPFA ar Reoli Trysorlys, rhaid i'r Cyngor baratoi a chymeradwyo'r dogfennau isod:-

- Datganiad ar y Strategaeth Gyfalaf sy'n nodi trosolwg lefel uchel, tymor hir o wariant a chyllido cyfalaf, ynghyd â manylion am unrhyw risgiau cysylltiedig â'r modd y byddant yn cael eu rheoli, yn ogystal â'r goblygiadau ar gyfer cynaliadwyedd ariannol yn y dyfodol. Nod y strategaeth gyfalaf hon yw sicrhau bod pob Aelod etholedig ar y Cyngor llawn yn deall yn llawn yr amcanion polisi tymor hir cyffredinol a'r gofynion strategaeth gyfalaf dilynol, y gweithdrefnau llywodraethu a'r archwaeth risg sy'n deillio o hynny.
- Strategaeth Rheoli Trysorlys sy'n amlinellu strategaeth y Cyngor o ran benthyciadau a buddsoddiadau sy'n dilyn ymlaen o'r Strategaeth Gyfalaf, sy'n nodi'r cyfyngiadau ar fenthycia, yn pennu cyfres o ddangosyddion darbodus ac yn penderfynu archwaeth risg a strategaeth y Cyngor mewn perthynas â buddsoddiadau. Yn y bôn mae'n delio â dau faes: materion cyfalaf a mateiron rheoli trysorlys. Mae'r elfennau hyn yn ateb gofynion Deddf Llywodraeth Leol 2003, Canllawiau Buddsoddi a Chanllawiau DRI Llywodraeth Cymru, Côd Darbodus CIPFA a Chôd CIPFA ar Rheoli Trysorlys.

3.2. Nodir prif egwyddorion Côt Ymarfer CIPFA ar Reoli Trysorlys yn **Atodiad 2**.

4. CYD-DESTUN ALLANOL

4.1. Ni fedrir llunio Strategaeth Rheoli Trysorlys heb ystyried y sefyllfa economaidd hefyd, a hynny oherwydd bod cyflwr yr economi'n cael effaith ar gyfraddau llog a geir o fuddsoddiadau, costau benthycia a chadernid ariannol y gwrthbartion. Mae crynodeb llawn o'r rhagolygon economaidd ar gael yn **Atodiad 3**, ond dyma'r prif bwyntiau y mae angen eu hystyried:-

- Mae'n anodd rhagweld beth fydd y cynnydd yng Nghyfradd y Banc ar ôl mis Mai gan fod chwyddiant yn debygol o ostwng yn gyflym yn ystod ail hanner 2022 ac, felly, mae risgiau sylweddol i'r rhagolygon sydd i'w gweld yn **Atodiad 4**.
- Roedd twf ariannol y byd mewn dirwasgiad yn 2020 ond fe wnaeth y sefyllfa wella yn ystod 2021, a cholli momentwm yn ystod ail hanner y flwyddyn ond, er hynny, disgwylir twf cyffredinol o tua 6% ar gyfer y flwyddyn a thwf o tua 4-5% yn 2022.
- Disgwylir i enillion ar fuddsoddiadau wella yn 2022/23. Fodd bynnag, er bod marchnadoedd yn rhagweld cyfres o godiadau yng Nghyfradd y Banc, mae'n bosib y bydd yr amgylchiadau economaidd gwirioneddol yn golygu bod yr MPC yn is na'r cynnydd a ragwelir.

4.2. Wedi ystyried y wybodaeth sydd ar gael a'r cyngor gan Ymgynghorwyr Rheoli Trysorlys y Cyngor, mae'r tabl isod yn nodi barn y Cyngor ynghylch lefelau cyfraddau llog am y tair blynedd nesaf:-

Tabl 1
Rhagolygon ar gyfer Cyfraddau Llog hyd at fis Mawrth 2025

Cyfartaledd Blynnyddol	Cyfradd Banc (%)	Cyfraddau Benthycia BBGC (gan gynnwys addasiad cyfradd sicrwydd)		
		5 mlynedd	25 mlynedd	50 llynedd
Mawrth 2022	0.25	1.50	1.90	1.70
Mehefin 2022	0.50	1.50	2.00	1.80
Medi 2022	0.50	1.60	2.10	1.90
Rhagfyr 2022	0.50	1.60	2.10	1.90
Mawrth 2023	0.75	1.70	2.20	2.00
Mehefin 2023	0.75	1.80	2.20	2.00
Medi 2023	0.75	1.80	2.20	2.00
Rhagfyr 2023	0.75	1.80	2.30	2.10
Mawrth 2024	1.00	1.90	2.30	2.10
Mehefin 2024	1.00	1.90	2.40	2.20
Medi 2024	1.00	1.90	2.40	2.20
Rhagfyr 2024	1.00	2.00	2.50	2.30
Mawrth 2025	1.25	2.00	2.50	2.30

Mae'r wybodaeth a gafwyd gan Link Group, Treasury Solutions ynghlwm yn **Atodiad 4**.

Dros y ddwy flynedd ddiwethaf, mae pandemig y coronafeirws wedi achosi difrod enfawr i economi'r DU ac i economiau ledled y byd. Wedi i Fanc Lloegr gymryd camau brys ym mis Mawrth 2020 drwy dorri'r Gyfradd Banc i 0.10%, penderfynodd adael y Gyfradd Banc fel ac yr oedd yn ei gyfarfodydd dilynol hyd nes ei chodi i 0.25% yn ei gyfarfod ar 16^{eg} Rhagfyr 2021.

Fel y gwelir yn y tabl rhagolygon uchod, mae'r rhagolygon yn nodi y bydd cyfraddau llog nawr yn cynnwys pedwar cynnydd, un yn Rhagfyr 2021 i 0.25%, yna i 0.50% yn ail chwarter 2022, i 0.75% yn chwarter cyntaf 2023, i 1.00% yn chwarter cyntaf 2024 ac, yn olaf, i 1.25% yn chwarter cyntaf 2025.

Gostyngodd cyfraddau llog ar fenthyciadau i gyfraddau hanesyddol isel iawn o ganlyniad i'r argyfwng Covid ac yn sgil gweithrediadau lleddfu meintiol gan Fanc Lloegr, ac maent yn dal i fod ar lefelau hanesyddol o isel. Er y cyfraddau isel yma, mae ein polisi i osgoi benthycia newydd drwy leihau balansau arian dros ben wedi gweithio'n dda i'r Awdurdod dros y blynyddoedd diwethaf.

- 4.3.** Mae'r rhagolygon presennol, sydd i'w gweld uchod, yn cynnwys y rhagolygon ar gyfer y cynnydd cyntaf yn y Gyfradd Banc ym mis Mai 2022, er gall hyn ddigwydd ym mis Chwefror. O ystyried y rhagolygon ar gyfer y gyfradd banc sylfaenol, mae'r cyfraddau elw tybiedig ar fuddsoddiadau am gyfnodau hyd at oddeutu dri mis yn ystod pob blwyddyn ariannol fel a ganlyn (mae'r rhagolwg tymor hir ar gyfer cyfnodau dros 10 mlynedd yn y dyfodol):-

2022/23: 0.50%;
 2023/24: 0.75%;
 2024/25: 1.00%;
 2025/26: 1.25%;
 Blynyddoedd y tymor hir: 2.00%.

5. SEFYLLFA GYFREDOL Y CYNGOR

5.1. Benthycia

- 5.1.1.** Nodir benthyciadau allanol cyfredol y Cyngor yn Nhabl 2 isod. Ceir dadansoddiad llawn yn **Atodiad 5**.

Tabl 2
Crynodeb o'r Benthyciadau sydd gan y Cyngor ar hyn o bryd

BENTHYCIADAU BBGC						
	BBGC / BBGC – Aeddfedu	BBGC EIP/ Blwydd- dal	Benthyciadau Marchnad	BBGC Amrywiol	Cyfanswm Aeddfedu	
Benthyciad sy'n weddill	£121,684k	£193k	£0k	£0k	£121,877k	
Oes ar gyfartaledd (blynyddoedd)	30.42	4.63	0.00	0.00	30.38	
Cyfradd ar gyfartaledd (%)	4.58	9.42	0.00	0.00	4.58	
BENTHYCIADAU ERAILL						
	Salix Benthyciad 1	Salix Benthyciad 2	Salix Benthyciad 3	Salix Benthyciad 4	Salix Benthyciad 5	Cyfanswm
Balans sy'n Weddill	£41k	£182k	£445k	£198k	£2,205k	£3,071k
Dyddiad Ad-dalu	2024/25	2025/26	2028/29	2029/30	2030/31	
Cyfradd Llog (%)	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	

5.2 Buddsoddiadau

5.2.1. Mae unrhyw arian dros ben yn cael ei fuddsoddi ar hyn o bryd mewn cyfrifon adneuron tymor byr, cyfrifon 'ar alw' a chydag awdurdodau lleol eraill yn y DU. Mae'r balans a fuddsoddir yn y cyfrifon hyn yn newid bob dydd (y balans ar 31 Rhagfyr 2021 oedd £44.7m).

5.2.2. Dan y strategaeth rheoli trysorlys gyfredol, mae'r Cyngor yn buddsoddi unrhyw arian dros ben drwy sicrhau, yn y lle cyntaf, ddiogelwch yr adneuron, eu hylifedd yn yr ail le ac yna'r enillion ar y buddsoddiad. Mewn gwirionedd, mae cyfradd yr enillion ar fuddsoddiadau'n cael ei haberthu er mwyn sicrhau'r ddwy egwyddor gyntaf ac, ar hyn o bryd, mae'r elw cyfartaleddol ar fuddsoddiadau yn 0.02% (fel ar 31 Rhagfyr 2021).

6. EFFAITH CYNLLUNIAU'R DYFODOL AR FENTHYCA

6.1. Caiff gwariant cyfalaf ei gyllido'n rhannol o fenthyciadau ac mae'r rhaglen gyfalaf, fel y nodir yn y Strategaeth Gyfalaf, i'w gweld yn Nhabl 3 isod:-

Tabl 3
Rhaglen Gwariant Cyfalaf Arfaethedig 2022/23 – 2024/25

	2022/23 £'000	2023/24 £'000	2024/25 £'000
Gwariant nad yw'n ymwneud â'r CRT	17,177	9,408	8,277
CRT	18,784	22,009	18,550
Gweithgareddau Masnachol / Buddsoddiadau nad ydynt yn rhai Ariannol	0	0	0
CYFANSWM Y GWARIANT	35,961	31,417	26,827
Cyllidir drwy			
Grantiau Cyfalaf	7,662	7,040	5,653
Derbyniadau Cyfalaf	600	100	100
Arian Wrth Gefn	2,876	0	0
Refeniw	10,099	9,849	10,290
Y Balans a Gyllidir o Fenthyciadau	14,724	14,428	10,784

- 6.2. Ffactor pwysig i'w ystyried yw effaith benthyca ar Ofyniad Cyllido Cyfalaf y Cyngor (GCC). Y GCC yw'r mesur o angen sylfaenol y Cyngor i fenthyca. Nid yw benthyca wedi'i gyfyngu i fenthyciadau allanol gan BBGC gan ei fod hefyd yn cynnwys y gallu i ddefnyddio balansau ariannol y Cyngor ei hun (benthyca mewnol) ac mae'r rhain wedi cael eu defnyddio i gyllido gwariant cyfalaf.
- 6.3. Bydd gwariant cyfalaf yn cynyddu'r GCC ond dim ond yn ôl y swm nad yw'n cael ei gyllido o grantiau, derbyniadau cyfalaf, arian wrth gefn neu referniw. Bydd y GCC hefyd yn gostwng yn flynyddol gan swm y Ddarpariaeth Referniw Isaf (DRI) sy'n cael ei roi yn erbyn referniw. Mae lefel y GCC yn fesur pwysig er mwyn sicrhau nad yw'r Cyngor yn ymrwymo ei hun i lefelau anfforddiadwy o fenthyca.
- 6.4. Er mwyn sicrhau bod gan y Cyngor ddigon o gyllid i ad-dalu dyledion ar yr adeg briodol, rhaid i'r Cyngor sicrhau tâl i'r cyfrif referniw bob blwyddyn, a'r enw ar y tâl hwn yw'r Ddarpariaeth Referniw Isaf (DRI). Yn unol â'r Rheoliadau, rhaid i'r Cyngor gymeradwyo datganiad DRI cyn pob blwyddyn ariannol. Gwelir y polisi ar gyfer 2022/23 yn **Atodiad 6**. Cafodd DRI y Cyngor ei ddiwygio'n sylweddol yn 2018, ond nid oes unrhyw newidiadau i'r polisi diwygiedig hwnnw ar gyfer 2022/23. Drwy wneud y tâl DRI bob blwyddyn, mae balansau ariannol y Cyngor yn cael eu hailgyflenwi ac mae hynny, yn ei dro, yn lleihau'r lefel o fenthyca mewnol.
- 6.5. Bydd y polisi'n darparu ar gyfer tâl cyfartal ar fenthyciadau hyd at 31 Mawrth 2018 ac, yn achos yr holl fenthyciadau ar ôl y dyddiad hwnnw, bydd y tâl DRI yn seiliedig ar oes ddefnyddiol yr ased sydd wedi cael ei chyllido o'r benthyciad, e.e. os cafodd £1m ei fenthyca i gyllido gwariant cyfalaf ar ased sydd ag oes o 20 mlynedd, byddai'r DRI blynyddol ar y benthyciad hwnnw'n £50k y flwyddyn. Wrth gymryd benthyciadau newydd, bydd y tâl DRI yn cynyddu dros amser a chaniatawyd ar gyfer y cynnydd hwn mewn costau yng nghyllidebau'r Cyngor. Gall y Cyngor ddewis talu mwy o DRI mewn unrhyw flwyddyn benodol. Gellir hawlio'r gordaliadau DRI hyn yn ôl (sef gordaliadau sydd, yn achos y Cyngor, yn sicrhau digon o arian parod ar gyfer ad-dalu benthyciadau) yn y blynyddoedd diweddarach os bydd angen. Hyd at 31 Mawrth 2021, cyfanswm y gordaliadau a wnaed oedd £289k, ac roeddent yn ymwneud yn benodol â benthyciadau Salix lle mae'r DRI a godir ar y cyfrif referniw wedi'i gyfrifo ar sail oes y benthyciad yn hytrach nag ar oes yr ased a gyllidwyd gan y benthyciad. Mae hyn yn sicrhau bod gan y Cyngor ddigon o arian parod i ad-dalu'r benthyciadau pan fydd angen gwneud hynny.
- 6.6. Dangosir effaith cynlluniau gwariant cyfalaf y Cyngor a'r tâl DRI ar y GCC a lefel y benthyca allanol a mewnol yn Nhabl 4 isod:-

Tabl 4
Gofyniad Cyllido Cyfalaf a Benthyciadau 2021/22 i 2024/25

	2021/22 £'000	2022/23 £'000	2023/24 £'000	2024/25 £'000
Gofyniad Cyllido Cyfalaf (GCC)				
Balans Agoriadol y GCC	136,560	140,949	151,515	161,470
Gwariant Cyfalaf	39,068	35,961	31,417	26,827
Grantiau Cyfalaf Allanol	(18,416)	(7,662)	(7,040)	(5,653)
Derbyniadau Cyfalaf	(521)	(600)	(100)	(100)
Cyfraniad Refeniw ac Arian Wrth Gefn	(12,206)	(12,975)	(9,849)	(10,290)
Darpariaeth Refeniw Isaf	(3,536)	(4,158)	(4,473)	(4,696)
BALANS CAU'R GCC	140,949	151,515	161,470	167,558
Benthyciadau Allanol				
Balans Agoriadol y Benthyciadau Allanol	124,524	132,283	144,335	156,112
Benthycia i Gyllido Gwariant Cyfalaf	7,925	14,724	14,428	10,784
Benthycia i Gyllido Ad-daliadau ar Fenthyciadau	0	0	0	0
Benthyciadau yn lle Benthycia'n Fewnol	0	0	0	0
Ad-dalu Benthyciadau	(166)	(2,672)	(2,651)	(382)
Balans Cau Benthyciadau Allanol	132,283	144,335	156,112	166,514
Benthyciadau Mewnol				
Balans Agoriadol Benthyciadau Mewnol	12,036	8,666	7,180	5,358
Amnewid Benthyciadau Mewnol	0	0	0	0
Cyllido Ad-daliadau Benthycia o Fenthyciadau Allanol	0	0	0	0
Ad-daliadau Benthyciadau Allanol	166	2,672	2,651	382
Benthycia i Gyllido Gwariant Cyfalaf	0	0	0	0
Darpariaeth Refeniw Isaf	(3,496)	(4,156)	(4,291)	(4,590)
Balans Cau Benthyciadau Mewnol	8,666	7,180	5,358	1,044
CYFANSWM Y BENTHYCIADAU	140,949	151,515	161,470	167,558

7. STRATEGAETH FENTHYCA

- 7.1.** Ar hyn o bryd, mae'r Cyngor yn parhau i gynnal sefyllfa o dan-fenthyca. Mae hyn yn golygu bod yr angen am fenthyciadau cyfalaf (sef y Gofyniad Cyllido Cyfalaf) heb ei gyllido'n llawn gan ddyledion benthyca, a defnyddiwyd arian fel mesur dros dro i gefnogi arian wrth gefn, balansau a llif arian y Cyngor. Mae gweithredu yn y fath fodd yn ddarbodus oherwydd bod enillion ar fuddsoddiadau yn isel ac mae risg gwrthbartion yn fater sy'n parhau i fod angen ei gymryd i ystyriaeth. Fel rhan o'r strategaeth hon, mae'r gallu i fenthyca'n allanol i ad-dalu'r arian wrth gefn a balansau, petai raid, yn bwysig. Mae Tabl 4 yn dangos y byddai o bosib angen benthyca £8.666m yn allanol petai angen brys. Dyma'r swm a ddefnyddiwyd o arian wrth gefn a balansau'r Cyngor yn y gorffennol i gyllido'r rhaglen gyfalaf yn lle cymryd benthyciadau.
- 7.2.** Yn erbyn y cefndir hwn a'r risgiau o fewn y rhagolygon economaidd, mabwysiedir dull darbodus o ran gweithgareddau trysorlys 2022/23. Bydd y Swyddog Adran 151 yn monitro cyfraddau llog yn y marchnadoedd ariannol ac yn mabwysiadu dull pragmatig i ymateb i amgylchiadau sy'n newid:-
- Os teimlir bod risg sylweddol o GWYMP sydyn yn y cyfraddau tymor byr a thymor hir (e.e. oherwydd mwy o risg o ddisgyn yn ôl i ddirwasgiad neu risgiau datchwyddiant), yna bydd benthyciadau tymor hir yn cael eu gohirio, ac ystyrir newid o gyllido cyfradd sefydlog i fenthyca tymor byr os bydd yn gost-effeithiol i wneud hynny.
 - Os teimlir bod risg sylweddol o GYNNYDD llawer uwch yn y cyfraddau tymor hir a thymor byr nag a ragwelir ar hyn o bryd, efallai oherwydd cyflymu dyddiad cychwyn a lefel y cynnydd mewn cyfraddau canolog yn yr UDA a'r DU, cynnydd mewn gweithgareddau economaidd byd-eang neu gynnydd sydyn mewn risgiau chwyddiant, yna byddai sefyllfa'r portffolio yn cael ei hailasesu, gyda'r tebygolrwydd o gyllido tymor sefydlog tra byddai cyfraddau llog yn is nag y rhagwelir y byddant yn yr ychydig flynyddoedd nesaf.
 - Adroddir ar unrhyw benderfyniadau i'r Pwyllgor hwn cyn gynted ag y bo modd.

7.3. Benthyca Mewnol yn erbyn Benthyca Allanol

- 7.3.1** Mae'r amodau cyfredol yn nodi bod angen agwedd hyblyg o ran y dewis rhwng benthyca mewnol ac allanol. Mae llawer o'r ffactorau a oedd wrth wraidd y polisiâu blaenorol i allanoli'r holl fenthyca yn parhau i fod yn ddilys, er enghraifft:-
- Gan fod y Gyfradd Banc a chyfraddau'r BBGC yn parhau i fod yn hanesyddol anarferol o isel, erys cyfle unigryw i awdurdodau lleol reoli'n weithredol eu strategaeth o gymryd benthyciadau allanol newydd.
- 7.3.2** Fodd bynnag, mae rhai cyfyngiadau yn parhau mewn perthynas â'r dull hwn o weithredu, fel y dywedwyd eisoes, er enghraifft:-
- Gall y polisi olygu bod yn agored i risg credyd (e.e. risg y bydd y banc yn diffygdalu ar y ddyled), felly, bydd raid rheoli'r elfen hon yn ofalus iawn;
 - Rhaid parhau i roi sylw manwl i'r gwahaniaeth rhwng y cyfraddau benthyca a'r cyfraddau buddsoddi i sicrhau bod y Cyngor yn cael gwerth am arian unwaith y mae lefel briodol o reolaeth risg wedi ei chyrraedd i sicrhau diogelwch ei fuddsoddiadau.
- 7.3.3** O blaid mewnoli, dros y tymor canol, disgwylir y bydd cyfraddau buddsoddi yn parhau i fod yn is na'r cyfraddau benthyca tymor hir. Mae hynny'n golygu bod ystyriaethau gwerth am arian yn awgrymu y gellid cael gwerth gorau trwy osgoi benthyca allanol newydd a thrwy ddefnyddio balansau arian parod mewnol i gyllido gwariant cyfalaf newydd, neu yn lle dyled allanol sy'n aeddfedu (cyfeirir at hyn fel benthyca mewnol). Byddai hynny'n sicrhau'r arbedion tymor byr mwyaf posib.
- 7.3.4** Fodd bynnag, rhaid pwyso a mesur arbedion tymor byr a geid trwy osgoi benthyca allanol tymor hir yn 2022/23 yn erbyn y posibilrwydd o gael costau tymor hir ychwanegol, trwy ohirio cymryd benthyciadau allanol newydd nad oes modd eu hosgoi tan yn hwyrach ymlaen pan ragwelir y bydd cyfraddau tymor hir y BBGC yn uwch. Yn ychwanegol at hyn, bydd angen parhau i adolygu'n rheolaidd oblygiadau benthyciadau mewnol i lif arian a bydd yn cyfyngu ar lefel bosib y benthyca mewnol.

7.4 Benthycia ymlaen llawn i gwrdd ag Anghenion

- 7.4.1** Ni fydd y Cyngor yn benthycia mwy nag y mae ei angen, na chyn bod angen gwneud hynny, dim ond er mwyn elwa o fuddsoddi'r symiau ychwanegol a fenthycir. Bydd unrhyw benderfyniad i fenthycia ymlaen llaw o fewn amcangyfrifon Gofynion Cyllido Cyfalaf a gymeradwywyd ymlaen llaw a bydd penderfyniadau o'r fath yn cael eu hystyried yn ofalus i sicrhau bod modd dangos gwerth am arian a bod y Cyngor yn gallu sicrhau diogelwch arian o'r fath.
- 7.4.2** Wrth benderfynu a ddylid benthycia cyn bod angen gwneud hynny, bydd y Cyngor yn:-
1. sicrhau bod cyswllt clir rhwng y rhaglen gyfalaf a phroffil aeddfedrwydd y portffolio dyled cyfredol sy'n cefnogi'r angen i fenthycia cyn i'r angen godi;
 2. sicrhau bod cyfrifoldebau refeniw parhaus sy'n cael eu creu, a'r goblygiadau ar gyfer cynlluniau a chyllidebau'r dyfodol, wedi eu hystyried;
 3. pwysu a mesur y ffactorau economaidd a marchnad a allai gael dylanwad ar ddull ac amseriad unrhyw benderfyniad i fenthycia;
 4. ystyried manteision ac anfanteision dulliau cyllido eraill;
 5. ystyried y cyfraddau llog eraill sydd ar gael, y cyfnodau mwyaf priodol i gyllido a'r proffiliau ad-dalu i'w defnyddio; ac
 6. ystyried effaith benthycia ymlaen llaw ar falansau arian buddsoddi sy'n cynyddu dros dro (hyd nes y bydd angen cyllido gwariant cyfalaf) a'r ffaith y byddir yn fwy agored yn sgil hynny i risg gwrthbarti, a risgiau eraill, a lefel risgiau o'r fath o gofio'r trefniadau sydd wedi eu sefydlu i'w cyfyngu i'r eithaf.
- 7.4.3** Bydd y risgiau sy'n gysylltiedig ag unrhyw weithgaredd i fenthycia cyn bod angen yn amodol ar werthusiad o flaen llaw ac adroddiadau dilynol drwy'r mecanwaith adrodd canol-blwyddyn neu flynyddol.

7.5 Aildrefnu Dyledion

- 7.5.1** Mae'n annhebygol y byddir yn aildrefnu'r benthyciadau yn ein portffolio dyled ar hyn o bryd gan fod gwahaniaeth mawr iawn o hyd rhwng cyfraddau ad-dalu cynamserol a chyfraddau benthycia newydd, er bod yr elw cyffredinol o ran cyfraddau BBGC dros gynnyrch enillion gilt wedi ostwng 100 bps ym mis Tachwedd 2020.
- 7.5.2** Bydd y rhesymau dros unrhyw ad-drefnu yn cynnwys:-
- cynhyrchu arbedion arian parod ac/neu arbedion llif arian gyda disgownt;
 - cynorthwyo i gwrdd â'r strategaeth trysorlys; a
 - gwella balans y portffolio (diwygio'r proffil aeddfedu ac/neu falans yr anwadalrwydd ariannol).
- 7.5.3** Rhoddir ystyriaeth hefyd i nodi a oes unrhyw bosibilrwydd o gwbl o wneud arbedion trwy adael i falansau buddsoddi ostwng i ad-dalu dyled yn gynnar oherwydd bod cyfraddau tymor byr ar fuddsoddiadau yn debygol o fod yn is na chyfraddau a delir ar dyledion cyfredol.
- 7.5.4** Rhoddir gwybod i'r Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio am yr holl weithgareddau ad-drefnu dyled yn y cyfarfod nesaf sy'n ymarferol bosib wedi iddynt ddiwydd.

7.6 Proffil Dyledion

- 7.6.1** Fel y gwelir yn **Atodiad 5**, bydd y benthyciadau presennol yn cael eu had-dalu mewn gwahanol flynyddoedd hyd at 2068/69. Fel rhan o unrhyw benderfyniad ar fenthycia yn y dyfodol, bydd y Cyngor yn anelu at sicrhau bod y dyddiad ad-dalu'n cael ei drefnu er mwyn gwastatau'r ad-daliadau i'r graddau y mae hynny'n bosibl, ond rhoddir blaenoriaeth i'r gyfradd llog sy'n daladwy pan benderfynir y math o fenthyciad (aeddfedrwydd neu flwydd-dal) a chyfnod y benthyciad.

8. STRATEGAETH FUDDSODDI

8.1 Cyllid mewnol: Bydd buddsoddiadau'n cael eu gwneud gan gyfeirio at y balans craidd a'r gofynion llif arian a'r rhagolygon o ran cyfraddau llog tymor byr (h.y. graddfeydd ar gyfer buddsoddi am hyd at 12 mis). Fel arfer, mae modd cael enillion uwch drwy fuddsoddi am gyfnodau hirach. Er bod angen y rhan fwyaf o falansau ariannol i reoli cynnydd a gostyngiadau mewn llif arian, lle gellir dod o hyd i symiau ariannol y gellid eu buddsoddi am gyfnodau hirach, bydd y gwerth a geir o fuddsoddiadau tymor hir yn cael ei asesu'n ofalus.

- Os tybir bod y Gyfradd Banc yn debygol o godi'n sylweddol yn ystod y cyfnod amser dan sylw, yna rhoddir ystyriaeth i gadw'r rhan fwyaf o fuddsoddiadau fel rhai tymor byr neu amrywiadwy.
- Ar y llaw arall, os tybir bod y Gyfradd Banc yn debygol o ostwng o fewn y cyfnod hwnnw, ystyrir manteisio ar y cyfraddau uwch sydd ar gael ar y pryd a chadw'r buddsoddiadau i mewn am gyfnodau hwy.

8.2 Rheoli Risg

8.2.1. Mae CIPFA wedi ehangu ystyr 'buddsoddiadau' i gynnwys buddsoddiadau ariannol ac anariannol. Mae'r adroddiad hwn yn delio â buddsoddiadau ariannol yn unig (fel y cânt eu rheoli gan y Tîm Rheoli Trysorlys). Caiff buddsoddiadau anariannol, sef, yn ei hanfod, prynu asedau sy'n cynhyrchu incwm, eu cynnwys yn y Strategaeth Gyfalaf (adroddiad ar wahân).

8.2.2 Mae polisi buddsoddi'r Cyngor yn cymryd i ystyriaeth yr isod:-

- Canllawiau Llywodraeth Cymru ar Fuddsoddiadau Llywodraeth Leol ("y Canllawiau");
- Côt Ymarfer a Nodiadau Canllaw Traws-Sector CIPFA ar Reoli Trysorlys yn y Sector Cyhoeddus 2017 ("y Côt");
- Nodiadau Canllaw Rheoli Trysorlys CIPFA 2018.

8.2.3 Blaenoriaethau buddsoddi'r Cyngor yw diogelwch yn gyntaf, hylifedd y portffolio yn ail ac yna'r elw (enillion). Nod y Cyngor yw ceisio sicrhau cymaint o elw â phosib ar ei fuddsoddiadau sy'n gyson â'r lefel briodol o ddiogelwch a hylifedd ac archwaeth risg y Cyngor. Yn yr hinsawdd economaidd sydd ohoni, ystyrir ei bod yn briodol cadw'r buddsoddiadau i rai tymor byr er mwyn cwrdd ag anghenion llif arian. Fodd bynnag, lle bo hynny'n briodol (o bersbectif mewnol yn ogystal ag allanol), bydd y Cyngor hefyd yn ystyried y gwerth sydd ar gael mewn cyfnodau hyd at 12 mis gyda sefydliadau ariannol â statws credyd uchel, yn ogystal â'r opsiynau ariannol ehangach.

8.2.4. Mae'r canllawiau uchod gan Lywodraeth Cymru a CIPFA'n rhoi blaenoriaeth uchel i reoli risg. Mae'r Awdurdod hwn wedi mabwysiadu ymagwedd ddarbodus tuag at reoli risg ac mae'n diffinio ei archwaeth risg fel a ganlyn:-

1. Defnyddir **meini prawf sylfaenol o ran statws credyd** er mwyn cynhyrchu rhestr o wrthbartion sy'n addas iawn i dderbyn credyd. Mae hyn hefyd yn caniatáu arallgyfeirio ac yn osgoi'r risg sy'n gysylltiedig â chanolbwyntio ar un gwrthbarti. Y graddfeydd allweddol a ddefnyddir i fonitro gwrthbartion yw'r graddfeydd tymor byr a thymor hir.
2. **Gwybodaeth arall:** nid statws credyd yn unig fydd yn penderfynu ar ansawdd sefydliad; mae'n bwysig asesu a monitro'r sector ariannol yn barhaus, a hynny ar sail micro a macro ac mewn perthynas â'r amgylcheddau economaidd a gwleidyddol y mae sefydliadau'n gweithredu ynddynt. Bydd yr asesiad hefyd yn cymryd i ystyriaeth wybodaeth sy'n adlewyrchu barn y marchnadoedd. I gyflawni hyn, bydd y Cyngor yn ymgysylltu gyda'i ymgynghorwyr i gadw golwg ar brisiau'r farchnad megis yswirio colledion credyd ("**credit default swaps**") ac yn ychwanegu'r wybodaeth honno at y graddfeydd credyd.
3. Bydd **ffynonellau gwybodaeth eraill** a ddefnyddir yn cynnwys y wasg ariannol, prisiau cyfranddaliadau ac unrhyw wybodaeth arall sy'n ymwneud â'r sector bancio er mwyn sefydlu'r broses sgriwtini fwyaf cadarn mewn perthynas ag addasrwydd gwrthbartion y gellir bod yn buddsoddi ynddynt.

4. Mae'r Awdurdod hwn wedi diffinio'r rhestr o'r **mathau o offerynnau buddsoddi** y mae gan y Tîm Rheoli Trysorlys awdurdod i'w defnyddio. Mae dwy restr yn **Atodiad 7** dan y categorïau 'penodol' ac 'amhenodol'.
 - Mae **buddsoddiadau penodol** yn golygu'r rheini sydd â lefel uchel o ansawdd credyd ac a fydd yn aeddfedu o fewn blwyddyn, neu fod llai na blwyddyn ar ôl cyn aeddfedu petaent, yn wreiddiol, wedi eu dosbarthu fel buddsoddiadau amhenodol ond oherwydd fod y cyfnod aeddfedu yn fwy na blwyddyn.
 - **Buddsoddiadau amhenodol** yw'r rheini â lefel is o ansawdd credyd. Gallant fod am gyfnodau sydd dros flwyddyn ac/neu maent yn offerynnau mwy cymhleth y bydd angen i'r Aelodau a'r swyddogion roddi mwy o ystyriaeth iddynt cyn eu hawdurdodi ar gyfer eu defnyddio.
5. **Terfyn buddsoddiadau amhenodol.** Mae'r Cyngor wedi penderfynu y bydd yn cyfyngu cyfanswm y defnydd o fuddsoddiadau amhenodol drwy sicrhau na wneir unrhyw fuddsoddiad amhenodol heb ganiatâd ymlaen llaw gan y Cyngor. Nid yw'r Cyngor yn dal unrhyw fuddsoddiadau amhenodol, nac yn meddwl am wneud hynny yn ystod 2022/23 (gweler **Atodiad 7**).
6. Bydd **cyfyngiadau benthyca** (symiau ac aeddfedrwydd) ar gyfer pob gwrthbarti yn cael eu gosod drwy ddefnyddio'r tabl matrices fel y mae'n ymddangos yn y rhan o'r strategaeth hon sy'n ymwneud â Theilyngdod Credyd.
7. Nodir **cyfyngiadau trafodion** ar gyfer pob math o fuddsoddiad yn **Atodiad 8**.
8. Bydd yr Awdurdod hwn yn gosod cyfyngiad ar swm y buddsoddiadau y mae'n eu buddsoddi am **fwy na 365 diwrnod** (gweler **Atodiad 11**).
9. Ni fydd buddsoddiadau ond yn cael eu gwneud mewn gwrthbartion o wledydd sydd â **graddfa sofraniaeth** sylfaenol (gweler **Atodiad 9**).
10. Mae'r Awdurdod hwn wedi penodi **ymgynghorwyr allanol** i ddarparu cyngor arbenigol ynghylch sut i sicrhau'r cydbwysedd priodol gorau rhwng diogelwch, hylifedd ac elw ac yn wyneb archwaeth risg yr Awdurdod hwn yng nghyd-destun lefel ddisgwyliedig y balansau ariannol a'r angen am hylifedd drwy'r flwyddyn.
11. Bydd yr holl fuddsoddiadau'n cael eu dynodi mewn **sterling**.
12. O ganlyniad i'r newid yn y safonau cyfrifo ar gyfer 2022/23 dan **IFRS 9**, bydd yr Awdurdod hwn yn ystyried goblygiadau offerynnau buddsoddi a allai arwain at newid andwyol yng ngwerth yr arian a fuddsoddir a'r taliadau i'r Gronfa Gyffredinol ar ddiwedd y flwyddyn o ganlyniad i hynny. Mae Llywodraeth Cymru wedi cymeradwyo darpariaeth statudol sy'n rhoi amser i awdurdodau lleol Cymru addasu eu portffolios o'r holl fuddsoddiadau cyfun trwy ohirio gweithredu IFRS 9 am bum mlynedd tan 31.03.23.

8.3 Polisi Teilyngdod Credyd

- 8.3.1** Y brif egwyddor sy'n rheoli meini prawf buddsoddi'r Cyngor yw diogelwch ei fuddsoddiadau, er bod elw neu enillion ar fuddsoddiadau hefyd yn ystyriaeth allweddol. Wedi rhoi sylw i'r brif egwyddor hon, bydd y Cyngor yn sicrhau:-
- Bod ganddo bolisi sy'n amlinellu'r categorïau o fathau o fuddsoddiadau y bydd yn buddsoddi ynddynt, y meini prawf ar gyfer dewis gwrthbartion buddsoddi a chanddynt ddiogelwch digonol, a monitro eu diogelwch. Nodir hyn yn yr adrannau isod sy'n ymwneud â buddsoddiadau penodol ac amhenodol; a
 - Bod ganddo hylifedd digonol yn ei fuddsoddiadau. I'r perwyl hwn, bydd yn amlinellu gweithdrefnau ar gyfer penderfynu am ba hyd y byddai'n ddoeth ymrwymo arian. Mae'r gweithdrefnau hyn hefyd yn berthnasol i ddangosyddion darbodus y Cyngor sy'n ymwneud â'r uchafsymiau y gellir eu buddsoddi.

- 8.3.2** Bydd y Swyddog Adran 151 yn cynnal rhestr gwrthbartion yn unol â'r meini prawf a amlinellir yn **Atodiad 8** a bydd yn adolygu'r meini prawf a'u cyflwyno i'r Cyngor i'w cymeradwyo pan fo angen. Mae'r meini prawf hyn yn wahanol i'r rhai sy'n penderfynu pa fathau o offerynnau buddsoddi sy'n offerynnau penodol neu'n amhenodol, a hynny oherwydd eu bod yn darparu cronfa gyffredinol o wrthbartion yr ystyrir eu bod o safon uchel ac y gall y Cyngor eu defnyddio, yn hytrach na'u bod yn feini prawf sy'n diffinio'r math o offerynnau buddsoddi a fydd yn cael eu defnyddio.
- 8.3.3** Caiff gwybodaeth am statws credyd ei darparu gan Link Group, ein hymgynghorwyr trysorlys, yn achos yr holl wrthbartion sy'n cydymffurfio gyda'r meini prawf isod. Bydd unrhyw wrthbartion sy'n methu â bodloni'r meini prawf yn cael eu tynnu oddi ar y rhestr gwrthbartion. Bydd manylion am newidiadau i'r graddfeydd, newidiadau tebygol i'r graddfeydd (Watches) a gwybodaeth ynghylch y duedd tymor hwy y tu allan i'r farn graddfa ganolog (Outlook) yn cael eu darparu i swyddogion bron ar unwaith wedi iddynt ddigwydd a rhoddir sylw i'r wybodaeth hon cyn delio. Er enghraifft, os ceir gwybodaeth y bydd graddfa negyddol yn berthnasol i wrthbarti sydd yn cwrrd â meini prawf sylfaenol y Cyngor, gwaherddir eu defnyddio a bydd y cyfan o'r lleill yn cael eu hadolygu yn wyneb amodau'r farchnad.
- 8.3.4** Fel haen ddiogelwch ychwanegol i'r meini prawf staws credyd sylfaenol a ddisgrifir uchod, mae'r Cyngor hwn hefyd yn defnyddio'r gwasanaeth teilyngdod credyd a ddarperir gan Link. Mae'r gwasanaeth hwn yn gweithredu dull modelu soffistigedig gan ddefnyddio graddfeydd credyd gan y tair prif asiantaeth statws credyd - Fitch, Moody's a Standard and Poor's. Yn ychwanegol at hynny, cymerir y camau isod i asesu statws credyd gwrthbartion:-
- Ystyrir rhagolygon credyd (Watches) a gweithgareddau monitro credyd (Outlook) gan asiantaethau statws credyd;
 - Taenu yswirio colledion credyd (CDS) i roi rhybudd buan am newidiadau tebygol mewn graddfeydd credyd;
 - Graddfeydd sofran i ddewis gwrthbartion o'r gwledydd sydd fwyaf teilwng o gael credyd yn unig.
- 8.3.5** Mae'r dull modelu hwn yn cyfuno graddfeydd credyd, gweithgareddau monitro credyd (Outlook) a rhagolygon credyd (Watches) mewn system sgorio sydd wedi ei phwysoli ac sydd wedi ei chyfuno wedyn gyda throshaen o CDS a fydd, yn y pen draw, yn cynhyrchu cyfres o godau lliw i nodi pa mor deilwng o gredyd yw gwrthbartion. Mae'r codau lliw hyn yn cael eu defnyddio gan y Cyngor, gyda disgrisiwn y Swyddog Adran 151, i gynorthwyo i benderfynu ar gyfnod amser y buddsoddiadau. Bydd y Cyngor, felly, fel arfer yn defnyddio gwrthbartion o fewn y cyfnodau canlynol:-
- Melyn: 5 mlynedd *
- Pinc tywyll: 5 mlynedd – ar gyfer bondiau tymor byr iawn gyda sgôr credyd o 1.25
- Pinc golau: 5 mlynedd – ar gyfer bondiau tymor byr iawn gyda sgôr credyd o 1.5
- Piws: 2 flynedd
- Glas: 1 flwyddyn (ond yn berthnasol i Fanciau DU a wladolwyd neu a led-wladolwyd)
- Oren: 1 flwyddyn
- Coch: 6 mis
- Gwyrdd: 100 diwrnod
- Dim Lliw: Dim i'w ddefnyddio
- 8.3.6** Mae gwasanaeth teilyngdod credyd Link yn defnyddio amrywiaeth ehangach o wybodaeth na'r graddfeydd sylfaenol yn unig a, thrwy ddefnyddio system sgorio pwysoliad risg, nid yw'n dibynnu'n ormodol ar raddfeydd un asiantaeth yn unig.
- 8.3.7** Fel arfer, y meini prawf isaf y bydd y Cyngor yn eu defnyddio ar gyfer credyd fydd graddfa Tymor Byr (Fitch neu gyfatebol) o F1 a graddfa Tymor Hir o A-. Efallai y bydd achlysuron pan fydd graddfeydd un asiantaeth ychydig yn is na'r graddfeydd hyn, ond gellir parhau i'w defnyddio. Ar yr achlysuron hyn, rhoddir ystyriaeth i'r amrediad cyfan o raddfeydd sydd ar gael, neu wybodaeth berthnasol arall am y farchnad, er mwyn cefnogi eu defnyddio.

- 8.3.8** Bydd yr holl raddfeydd credyd yn cael eu monitro'n ddyddiol. Caiff y Cyngor wybod am unrhyw newidiadau i raddfeydd y tair asiantaeth drwy ei ddefnydd o wasanaeth teilyngdod credyd Link.
- Os bydd cwmp yn y raddfa'n golygu na fydd y gwrthbarti/cynllun buddsoddi'n cwrdd â meini prawf sylfaenol y Cyngor, ni fyddant yn cael eu defnyddio eto ar gyfer buddsoddiadau newydd a bydd hynny'n dod i rym yn syth.
 - Yn ogystal â graddfeydd credyd, bydd y Cyngor yn cael gwybodaeth yn ddyddiol am symudiadau yn nhaeniad y gweithgareddau 'yswirio colledion credyd' yn erbyn y meincnod iTraxx a data arall am y farchnad drwy ei wefan 'Passport', a ddarperir yn benodol ar ei ran gan Link. Gall symudiadau eithafol yn y farchnad arwain at israddio sefydliad neu ei dynnu oddi ar restr benthycwyr y Cyngor.
- 8.3.9** Ni fyddir yn dibynnu'n gyfan gwbl ar y gwasanaeth allanol hwn. Bydd y Cyngor hefyd yn defnyddio data a gwybodaeth am y farchnad, yn ogystal â gwybodaeth am unrhyw gymorth allanol a roddwyd i fanciau i'w helpu gyda'i broses gwneud penderfyniadau.
- 8.3.10** Ni welwyd lefelau sylweddol o raddfeydd credyd Tymor Byr a Hir yn cael eu hisraddio ers yr argyfwng ym mis Mawrth 2020. Ar y cyfan, lle bu newidiadau, roeddent yn gyfyngedig i Ragolygon. Fodd bynnag, wrth i economïau ddechrau ail agor, cafodd y Rhagolygon eu gwrthdroi mewn rhai achosion.
- 8.3.11** Er bod prisiau CDS banciau (dangosyddion y farchnad o risgiau credyd), wedi codi ddiwedd mis Mawrth / dechrau Ebrill 2020 oherwydd bod mwy o ansicrwydd yn y farchnad a'r argyfwng hylifedd a effeithiodd ar farchnadoedd ariannol, maent wedi dychwelyd i lefelau mwy arferol ers hynny. Fodd bynnag, gall y sefyllfa newid yn sydyn, felly, bydd yn parhau i fod yn bwysig i ni ddal ati i fonitro pob agwedd o risg ac elw o dan yr amgylchiadau presennol. Mae Link yn monitro prisiau CDS fel rhan o'u gwasanaeth teilyngdod credyd i awdurdodau lleol ac mae gan y Cyngor fynediad i'r wybodaeth hon trwy ei borth 'Passport' a ddarperir gan Link.

8.4 Cyfyngiadau Gwledydd

- 8.4.1** Mae'r Cyngor wedi penderfynu na fydd ond yn defnyddio gwrthbartïon cymeradwy o wledydd gyda graddfa credyd sofran sydd o leiaf yn AA- yn ôl Graddfeydd Fitch (neu raddfa gyfatebol arall gan asiantaethau eraill os na fydd Fitch yn eu darparu). Fe welir rhestr o'r gwledydd sy'n gymwys trwy ddefnyddio'r meini prawf credyd hyn ar ddyddiad yr adroddiad hwn **yn Atodiad 9**. Bydd swyddogion yn ychwanegu gwledydd at y rhestr neu'n eu tynnu oddi arni pe bai'r graddfeydd yn newid yn unol â'r polisi hwn.

9. LLYWODRAETHIANT A RHEOLAETH

- 9.1** Mae'r Côt Darbodus yn adlewyrchu symudiad tuag at hunanreoleiddio ar gyfer awdurdodau lleol ac mae llywodraethiant corfforaethol effeithol yn un o elfennau allweddol gweithrediad llwyddiannus y Côt.
- 9.2** Mae Llywodraethiant Corfforaethol yn cynnwys yr elfennau isod:-
- Rôl ffurfiol ar gyfer y Swyddog Adran 151;
 - Gosod a monitro Dangosyddion Darbodus a Thrysorlys;
 - Cynllun dirprwyo a phroses gymeradwyo ffurfiol;
 - Adrodd ar faterion Rheoli Trysorlys i Aelodau.
- 9.3 Rôl y Swyddog Adran 151 a'r Aelodau**
- 9.3.1** Y Swyddog Adran 151 sy'n gyfrifol am sicrhau bod materion sy'n ymwneud â Rheoli Trysorlys a Chyllido Cyfalaf yn cael eu cymryd i ystyriaeth a'u hadrodd i'r Pwyllgor Gwaith / Cyngor llawn i'w hystyried a bod gweithdrefnau'n cael eu sefydlu i fonitro perfformiad.

- 9.3.2** Rhaid i'r Swyddog Adran 151 sicrhau bod dangosyddion darbodus yn cael eu gosod a'u monitro er mwyn dangos y cydymffurfir â'r gofyn deddfwriaethol i sicrhau bod cynlluniau'r Cyngor yn fforddiadwy.
- 9.3.3** Mae Aelodau hefyd yn chwarae rôl bwysig, nid yn unig o ran awdurdodi'r penderfyniadau perthnasol ond hefyd wrth graffu ar brosesau, penderfyniadau a pherfformiad rheoli'r trysorlys. Er mwyn ymgymryd â'r rôl hon, rhaid i'r swyddog cyfrifol, yn unol â Chôd CIPFA, sicrhau bod Aelodau sydd â chyfrifoldeb am faterion reoli trysorlys yn derbyn hyfforddiant digonol ar y cyfryw faterion. Mae hyn yn arbennig o berthnasol i Aelodau sy'n gyfrifol am sgrwtini. Er mwyn cefnogi rôl sgrwtini aelodau'r Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio, cafodd aelodau'r Pwyllgor hyfforddiant ar reoli trysorlys gan yr ymgynghorwyr rheoli trysorlys ar 7 Tachwedd 2019. Trefnir hyfforddiant pellach yn ôl yr angen. Mae anghenion hyfforddiant swyddogion rheoli trysorlys yn cael sylw ac yn cael eu hadolygu'n rheolaidd.
- 9.3.4** Mae'r Cynllun Dirprwyo ar gyfer Rheoli Trysorlys ac eglurhad llawnach o rôl y Swyddog Adran 151 ar gael yn **Atodiad 10**.

9.4 Cyngor Rheoli Trysorlys

- 9.4.1** Mae'r Cyngor yn defnyddio Link Group, Treasury Solutions fel ei ymgynghorwyr allanol ar reoli trysorlys. Penderfynodd y Cyngor wneud defnydd o'r opsiwn i ymestyn y contract am ddwy flynedd, hyd at 31 Mawrth 2021. Yn unol â rheoliadau caffael, fe wnaeth y Cyngor ailwahodd tendrau i ddarparu'r gwasanaeth hwn yn gynnar yn 2021 am y cyfnod 1 Ebrill 2021 i 31 Mawrth 2024 gydag opsiwn i ymestyn am ddwy flynedd, a Link Group, Treasury Solutions enillodd y tendr hwnnw.
- 9.4.2** Mae'r Cyngor yn cydnabod fod y cyfrifoldeb am benderfyniadau rheoli trysorlys yn aros gyda'r sefydliad bob amser a bydd yn sicrhau na fydd yn dibynnu'n afresymol ar ein darparwyr gwasanaeth allanol. Bydd yr holl benderfyniadau'n cael eu gwneud gan ystyried yr holl wybodaeth sydd ar gael, gan gynnwys gwybodaeth gan ein hymgyngorwyr trysorlys, ond ni ddibynnir arnyn nhw'n unig. Y Cyngor sy'n parhau i fod hefo'r cyfrifoldeb terfynol am unrhyw benderfyniadau rheoli trysorlys.
- 9.4.3** Mae hefyd yn cydnabod gwerth cyflogi cwmnïau allanol i ddarparu gwasanaethau rheoli trysorlys er mwyn medru manteisio ar sgiliau ac adnoddau arbenigol. Bydd y Cyngor yn sicrhau bod telerau eu penodiad a'r dulliau o asesu eu gwerth yn cael eu cytuno a'u dogfennu'n briodol a'u hadolygu'n rheolaidd.

9.5 Dangosyddion Darbodus a Thrysorlys

- 9.5.1** Mae'r Dangosyddion Darbodus a Thrysorlys a nodir yn **Atodiad 11** yn ymwneud â fforddiadwyedd, darbodusrwydd ac yn gosod cyfyngiadau ar gyfer gwariant cyfalaf, dyled allanol a strwythur dyledion. Mater i'r Cyngor yw gosod y Dangosyddion Darbodus ac mae'n bwysig ystyried y dangosyddion ar gyfer pob blwyddyn unigol ar wahân ond hefyd i ystyried perfformiad yn y gorffennol a rhagolygon i'r dyfodol. Ceir eglurhad llawnach o bwrpas pob dangosydd yn **Atodiad 12**.

9.6 Adrodd

- 9.6.1** Mae angen i'r Cyngor dderbyn a chymeradwyo o leiaf dri phrif adroddiad bob blwyddyn, sy'n cynnwys amrywiaeth o bolisiâu, amcangyfrifon a ffigyrau gwirioneddol. Mae angen i'r adroddiadau hyn gael sylw digonol gan bwyllgor cyn cael eu hargymell i'r Cyngor. Y Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio sy'n gyfrifol am y rôl hon.
- 9.6.2** Dangosyddion Rheoli Darbodus a'r Trysorlys a Strategaeth y Trysorlys – yr adroddiad cyntaf a'r pwysicaf (sef yr adroddiad hwn) yn edrych yn ei flaen ac yn ymwneud â'r isod:-
- y Strategaeth Rheoli Trysorlys (y modd y bydd buddsoddiadau a benthyciadau'n cael eu trefnu), gan gynnwys dangosyddion rheoli trysorlys;
 - Strategaeth Fuddsoddi (y cyfyngiadau o ran rheoli buddsoddiadau);
 - Polisi Darpariaeth Refeniw Isaf (DRI) (y modd y mae gwariant cyfalaf gweddilliol yn cael ei roi yn erbyn refeniw dros gyfnod o amser);

- Datganiad ar y Polisi Rheoli Trysorlys (diffiniad o bolisiau ac amcanion y swyddogaeth rheoli trysorlys); a
 - cynlluniau cyfalaf (gan gynnwys y dangosyddion darbodus cysylltiedig).
- 9.6.3** Adroddiad Rheoli Trysorlys Canol Blwyddyn – bydd hwn yn rhoi diweddariad i'r Aelodau ar gynnydd o ran y sefyllfa gyfalaf, yn diwygio dangosyddion darbodus fel y bydd angen ac yn nodi a yw'r strategaeth trysorlys yn cwrdd â'i hamcanion ynteu oes angen adolygu unrhyw bolisiau.
- 9.6.4** Adroddiad Blyneddol ar Reoli Trysorlys – dogfen adolygu sy'n edrych yn ôl ac yn darparu manylion am ddetholiad o ddangosyddion darbodus a thrysorlys gwirioneddol a'r gweithgareddau trysorlys gwirioneddol o'u cymharu â'r amcangyfrifon yn y strategaeth.

Datganiad ar y Polisi Rheoli Trysorlys

- 1 Mae CIPFA yn diffinio ei weithgareddau rheoli'r trysorlys fel : “Rheoli buddsoddiadau a llif arian yr Awdurdod, ei fancio, trafodion marchnadoedd arian a marchnadoedd cyfalaf: rheolaeth effeithiol o'r risgiau sy'n gysylltiedig â'r gweithgareddau hynny, a cheisio'r perfformiad gorau posib sy'n gyson â'r risgiau hynny”.
- 2 Mae'r sefydliad hwn o'r farn mai nodi, monitro a rheoli risg yn llwyddiannus yw'r prif feini prawf ar gyfer mesur effeithlonrwydd gweithgareddau rheoli'r trysorlys. Yn unol â hynny, bydd dadansoddi ac adrodd ar weithgareddau rheoli trysorlys yn canolbwyntio ar eu goblygiadau risg i'r sefydliad, ac unrhyw offerynnau ariannol a wnaed i reoli'r risgiau hyn.
- 3 Mae'r sefydliad hwn yn cydnabod y bydd rheolaeth effeithiol o'r trysorlys yn cynorthwyo i gyflawni ei amcanion busnes a gwasanaeth. Mae, felly, wedi ymrwmo i egwyddorion ennill gwerth am arian yn y maes rheoli trysorlys, a defnyddio technegau mesur perfformiad cynhwysfawr ac addas, o fewn cyddestun rheoli risg mewn modd effeithiol.

Côd Ymarfer : Rheoli Trysorlys CIPFA yn y Gwasanaethau Cyhoeddus

Egwyddorion allweddol CIPFA **Rheoli'r Trysorlys yn y Gwasanaethau Cyhoeddus : Côd Ymarfer (Cyfrol 2021)**, fel y disgrifir yn Adran 4 o'r Côd hwnnw yw:-

Egwyddor Allweddol 1:

Dylai cyrff gwasanaethau cyhoeddus sefydlu amcanion, polisiau ac arferion, strategaethau a threfniadau adrodd ffurfiol a chynhwysfawr i reoli eu gweithgareddau rheoli trysorlys mewn modd effeithiol.

Egwyddor Allweddol 2:

Dylai eu polisiau a'u harferion ei gwneud yn glir mai rheoli risgiau mewn modd effeithiol yw'r prif amcan yn eu gweithgareddau rheoli trysorlys a bod cyfrifoldeb am y rhain yn disgyn yn ddiamwys ar y sefydliadau eu hunain. Dylai eu harchwaeth risg ffurfio rhan o'u strategaeth flynyddol, gan gynnwys unrhyw ddefnydd o offerynnau ariannol ar gyfer rheolaeth ddarvoudus o'r risgiau hynny, a dylid sicrhau y rhoddir blaenoriaeth i ddiogelwch a hylifedd y portffolio wrth fuddsoddi arian rheoli trysorlys.

Egwyddor Allweddol 3:

Dylent gydnabod bod ceisio gwerth am arian yn y maes rheoli trysorlys a'r defnydd o fesurau perfformiad addas yn ystyriaethau dilys a phwysig i sefydliadau cyfrifol eu defnyddio i gynorthwyo i gwrdd ag amcanion eu busnes a'u gwasanaethau; ac, o fewn cyd-destun rheoli risg yn effeithiol, dylai eu polisiau a'u harferion rheoli trysorlys adlewyrchu hyn.

Aiff y Côd ymlaen i ddweud bod:-

"Wrth lunio'r argymhellion hyn mae CIPFA yn cydnabod yr anawsterau o ran ymdrech i reoli risg yn effeithiol, tra'n anelu at sicrhau gwerth am arian ar yr un pryd. Nid yw'r Côd yn ceisio bod yn orbenodol ynghylch sut y dylai'r mater hwn gael ei drin, yn enwedig gan ei fod yn cynnwys amrywiaeth mor eang o sefydliadau. Fodd bynnag, lle bo hynny'n briodol, mae nodiadau cyfarwyddo i sectorau penodol yn rhoi cyngor addas. Mae CIPFA yn cydnabod nad oes unrhyw ddau sefydliad yn y gwasanaethau cyhoeddus yn debygol o fynd i'r afael â'r mater hwn yn union yr un modd, ond mae llwyddiant yn y maes rheoli trysorlys yn debygol o gael ei weld, yn enwedig yn nhermau gwerth am arian, fel arwydd o swyddogaeth rheoli trysorlys sy'n perfformio'n gryf".

"Barn CIPFA, trwy'r holl wasanaethau cyhoeddus, yw mai'r flaenoriaeth yw diogelu cyfalaf yn hytrach na gwneud yr elw mwyaf. Nid yw osgoi pob risg yn briodol nac yn bosib. Fodd bynnag, mae'n rhaid cael cydbwysedd a chyfrifoldeb brwd am arian cyhoeddus."

Felly, bydd yr Awdurdod yn mabwysiadu'r pedwar cymal canlynol fel rhan o'r rheolau sefydlog:-

1. Bydd yr Awdurdod yn creu ac yn cynnal, fel conglfeini ar gyfer rheolaeth effeithiol o'r trysorlys:-

- Datganiad ar y polisi rheoli'r trysorlys, sy'n datgan y polisiau, yr amcanion a'r dull o reoli risg yn ei weithgareddau rheoli trysorlys; a
- Arferion Rheoli Trysorlys addas (ARhT) yn nodi'r modd y bydd yr Awdurdod yn ceisio cyflawni'r polisiau a'r amcanion hynny, ac yn nodi sut y bydd yn trin ac yn rheoli'r gweithgareddau hynny.

Bydd cynnwys y Datganiad Polisi a'r ARhT yn dilyn yr argymhellion a gynhwysir yn Adrannau 6 a 7 o'r Côd, yn amodol yn unig ar newid lle bo angen i adlewyrchu amgylchiadau penodol yr Awdurdod. Ni fydd newidiadau o'r fath yn golygu y bydd yr Awdurdod yn gwro'n sylweddol oddi wrth egwyddorion allweddol y Côd.

2. Bydd y Cyngor Sir, y Pwyllgor Gwaith a'r Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio yn derbyn adroddiadau ar bolisiâu, ymarferion a gweithgareddau Rheoli Trysorlys yr Awdurdod, yn cynnwys Strategaeth a Chynllun Blynyddol cyn y flwyddyn, adroddiad adolygu canol blwyddyn a hefyd adroddiad blynyddol ar ôl i'r flwyddyn ddod i ben, mewn ffurf sydd wedi ei ragnodi gan yr ARhT.
3. Y Cyngor Sir/Pwyllgor Gwaith sy'n gyfrifol am weithredu Polisiâu ac Arferion Rheoli Trysorlys yr Awdurdod yn unol â'r Cynllun Dirprwyo ar gyfer Rheoli'r Trysorlys. Y Swyddog Adran 151 sy'n gyfrifol am weithredu a gweinyddu penderfyniadau Rheoli Trysorlys, a bydd yn gweithredu yn unol â Datganiad Polisi'r Awdurdod ar yr ARhT ac os yw'n aelod o CIPFA, yn unol â Safon Arferion Proffesiynol CIPFA ar faterion Rheoli Trysorlys.
4. Mae'r Awdurdod yn enwebu'r Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio i fod yn gyfrifol am sicrhau y creffir yn effeithiol ar y polisiâu, yr arferion a'r perfformiad yn y maes rheoli trysorlys.

ECONOMIC BACKGROUND

- **COVID-19 vaccines.**

These were the game changer during 2021 which raised high hopes that life in the UK would be able to largely return to normal in the second half of the year. However, the bursting onto the scene of the Omicron mutation at the end of November, rendered the initial two doses of all vaccines largely ineffective in preventing infection. This has dashed such hopes and raises the spectre again that a fourth wave of the virus could overwhelm hospitals in early 2022. What we now know is that this mutation is very fast spreading with the potential for total case numbers to double every two to three days, although it possibly may not cause so much severe illness as previous mutations. Rather than go for full lockdowns which heavily damage the economy, the government strategy this time is focusing on getting as many people as possible to have a third (booster) vaccination after three months from the previous last injection, as a booster has been shown to restore a high percentage of immunity to Omicron to those who have had two vaccinations. There is now a race on between how quickly boosters can be given to limit the spread of Omicron, and how quickly will hospitals fill up and potentially be unable to cope. In the meantime, workers have been requested to work from home and restrictions have been placed on large indoor gatherings and hospitality venues. With the household saving rate having been exceptionally high since the first lockdown in March 2020, there is plenty of pent-up demand and purchasing power stored up for services in sectors like restaurants, travel, tourism and hotels which had been hit hard during 2021, but could now be hit hard again by either, or both, of government restrictions and/or consumer reluctance to leave home. Growth will also be lower due to people being ill and not working, similar to the pingdemic in July. The economy, therefore, faces significant headwinds although some sectors have learned how to cope well with Covid. However, the biggest impact on growth would come from another lockdown if that happened. The big question still remains as to whether any further mutations of this virus could develop which render all current vaccines ineffective, as opposed to how quickly vaccines can be modified to deal with them and enhanced testing programmes be implemented to contain their spread until tweaked vaccines become widely available.

- **A SUMMARY OVERVIEW OF THE FUTURE PATH OF BANK RATE**

- In December, the Bank of England became the first major western central bank to put interest rates up in this upswing in the current business cycle in western economies as recovery progresses from the Covid recession of 2020.
- The next increase in Bank Rate could be in February or May, dependent on how severe an impact there is from Omicron.
- If there are lockdowns in January, this could pose a barrier for the MPC to putting Bank Rate up again as early as 3rd February.
- With inflation expected to peak at around 6% in April, the MPC may want to be seen to be active in taking action to counter inflation on 5th May, the release date for its Quarterly Monetary Policy Report.
- The December 2021 MPC meeting was more concerned with combating inflation over the medium term than supporting economic growth in the short term.
- Bank Rate increases beyond May are difficult to forecast as inflation is likely to drop sharply in the second half of 2022.
- However, the MPC will want to normalise Bank Rate over the next three years so that it has its main monetary policy tool ready to use in time for the next down-turn; all rates under 2% are providing stimulus to economic growth.
- We have put year end 0.25% increases into Q1 of each financial year from 2023 to recognise this upward bias in Bank Rate - but the actual timing in each year is difficult to predict.
- Covid remains a major potential downside threat in all three years as we ARE likely to get further mutations.
- How quickly can science come up with a mutation proof vaccine, or other treatment, – and for them to be widely administered around the world?
- Purchases of gilts under QE ended in December. Note that when Bank Rate reaches 0.50%, the MPC has said it will start running down its stock of QE.

- **MPC MEETING 16TH DECEMBER 2021**

- The Monetary Policy Committee (MPC) voted 8-1 to raise Bank Rate by 0.15% from 0.10% to 0.25% and unanimously decided to make no changes to its programme of quantitative easing purchases due to finish in December 2021 at a total of £895bn.
- The MPC disappointed financial markets by not raising Bank Rate at its November meeting. Until Omicron burst on the scene, most forecasters, therefore, viewed a Bank Rate increase as being near certain at this December meeting due to the way that inflationary pressures have been comprehensively building in both producer and consumer prices, and in wage rates. However, at the November meeting, the MPC decided it wanted to have assurance that the labour market would get over the end of the furlough scheme on 30th September without unemployment increasing sharply; their decision was, therefore, to wait until statistics were available to show how the economy had fared at this time.
- On 10th December we learnt of the disappointing 0.1% m/m rise in GDP in October which suggested that economic growth had already slowed to a crawl even before the Omicron variant was discovered in late November. Early evidence suggests growth in November might have been marginally better. Nonetheless, at such low rates of growth, the government's "Plan B" COVID-19 restrictions could cause the economy to contract in December.
- On 14th December, the labour market statistics for the three months to October and the single month of October were released. The fallout after the furlough scheme was smaller and shorter than the Bank of England had feared. The single-month data were more informative and showed that LFS employment fell by 240,000, unemployment increased by 75,000 and the unemployment rate rose from 3.9% in September to 4.2%. However, the weekly data suggested this didn't last long as unemployment was falling again by the end of October. What's more, the 49,700 fall in the claimant count and the 257,000 rise in the PAYE measure of company payrolls suggests that the labour market strengthened again in November. The other side of the coin was a further rise in the number of vacancies from 1.182m to a record 1.219m in the three months to November which suggests that the supply of labour is struggling to keep up with demand, although the single-month figure for November fell for the first time since February, from 1.307m to 1.227m.
- These figures by themselves, would probably have been enough to give the MPC the assurance that it could press ahead to raise Bank Rate at this December meeting. However, the advent of Omicron potentially threw a spanner into the works as it poses a major headwind to the economy which, of itself, will help to cool the economy. The financial markets, therefore, swung round to expecting no change in Bank Rate.
- On 15th December we had the CPI inflation figure for November which spiked up further from 4.2% to 5.1%, confirming again how inflationary pressures have been building sharply. However, Omicron also caused a sharp fall in world oil and other commodity prices; (gas and electricity inflation has generally accounted on average for about 60% of the increase in inflation in advanced western economies).
- Other elements of inflation are also transitory e.g., prices of goods being forced up by supply shortages, and shortages of shipping containers due to ports being clogged have caused huge increases in shipping costs. But these issues are likely to clear during 2022, and then prices will subside back to more normal levels. Gas prices and electricity prices will also fall back once winter is passed and demand for these falls away.
- Although it is possible that the Government could step in with some fiscal support for the economy, the huge cost of such support to date is likely to pose a barrier to incurring further major economy wide expenditure unless it is very limited and targeted on narrow sectors like hospitality, (as announced just before Christmas). The Government may well, therefore, effectively leave it to the MPC, and to monetary policy, to support economic growth – but at a time when the threat posed by rising inflation is near to peaking!

- This is the adverse set of factors against which the MPC had to decide on Bank Rate. For the second month in a row, the MPC blind-sided financial markets, this time with a surprise increase in Bank Rate from 0.10% to 0.25%. What's more, the hawkish tone of comments indicated that the MPC is now concerned that inflationary pressures are indeed building and need concerted action by the MPC to counter. This indicates that there will be more increases to come with financial markets predicting 1% by the end of 2022. The 8-1 vote to raise the rate shows that there is firm agreement that inflation now poses a threat, especially after the CPI figure hit a 10-year high this week. The MPC commented that "there has been significant upside news" and that "there were some signs of greater persistence in domestic costs and price pressures".
- On the other hand, it did also comment that "the Omicron variant is likely to weigh on near-term activity". But it stressed that at the November meeting it had said it would raise rates if the economy evolved as it expected and that now "these conditions had been met". It also appeared more worried about the possible boost to inflation from Omicron itself. It said that "the current position of the global and UK economies was materially different compared with prior to the onset of the pandemic, including elevated levels of consumer price inflation". It also noted the possibility that renewed social distancing would boost demand for goods again, (as demand for services would fall), meaning "global price pressures might persist for longer". (Recent news is that the largest port in the world in China has come down with an Omicron outbreak which is not only affecting the port but also factories in the region.)
- On top of that, there were no references this month to inflation being expected to be below the 2% target in two years' time, which at November's meeting the MPC referenced to suggest the markets had gone too far in expecting interest rates to rise to over 1.00% by the end of the year.
- These comments indicate that there has been a material reappraisal by the MPC of the inflationary pressures since their last meeting and the Bank also increased its forecast for inflation to peak at 6% next April, rather than at 5% as of a month ago. However, as the Bank retained its guidance that only a "modest tightening" in policy will be required, it cannot be thinking that it will need to increase interest rates that much more. A typical policy tightening cycle has usually involved rates rising by 0.25% four times in a year. "Modest" seems slower than that. As such, the Bank could be thinking about raising interest rates two or three times next year to 0.75% or 1.00%.
- In as much as a considerable part of the inflationary pressures at the current time are indeed transitory, and will naturally subside, and since economic growth is likely to be weak over the next few months, this would appear to indicate that this tightening cycle is likely to be comparatively short.
- As for the timing of the next increase in Bank Rate, the MPC dropped the comment from November's statement that Bank Rate would be raised "in the coming months". That may imply another rise is unlikely at the next meeting in February and that May is more likely. However, much could depend on how adversely, or not, the economy is affected by Omicron in the run up to the next meeting on 3rd February. Once 0.50% is reached, the Bank would act to start shrinking its stock of QE, (gilts purchased by the Bank would not be replaced when they mature).
- The MPC's forward guidance on its intended monetary policy on raising Bank Rate versus selling (quantitative easing) holdings of bonds is as follows: -
 - Raising Bank Rate as "the active instrument in most circumstances".
 - Raising Bank Rate to 0.50% before starting on reducing its holdings.
 - Once Bank Rate is at 0.50% it would stop reinvesting maturing gilts.
 - Once Bank Rate had risen to at least 1%, it would start selling its holdings.
- **US.** Shortages of goods and intermediate goods like semi-conductors, have been fuelling increases in prices and reducing economic growth potential. In November, CPI inflation hit a near 40-year record level of 6.8% but with energy prices then falling sharply, this is probably the peak. The biggest problem for the Fed is the mounting evidence of a strong pick-up in cyclical price pressures e.g., in rent which has hit a decades high.

- Shortages of labour have also been driving up wage rates sharply; this also poses a considerable threat to feeding back into producer prices and then into consumer prices inflation. It now also appears that there has been a sustained drop in the labour force which suggests the pandemic has had a longer-term scarring effect in reducing potential GDP. Economic growth may therefore be reduced to between 2 and 3% in 2022 and 2023 while core inflation is likely to remain elevated at around 3% in both years instead of declining back to the Fed's 2% central target.
- Inflation hitting 6.8% and the feed through into second round effects, meant that it was near certain that the Fed's meeting of 15th December would take aggressive action against inflation. Accordingly, the rate of tapering of monthly \$120bn QE purchases announced at its November 3rd meeting, was doubled so that all purchases would now finish in February 2022. In addition, Fed officials had started discussions on running down the stock of QE held by the Fed. Fed officials also expected three rate rises in 2022 of 0.25% from near zero currently, followed by three in 2023 and two in 2024, taking rates back above 2% to a neutral level for monetary policy. The first increase could come as soon as March 2022 as the chairman of the Fed stated his view that the economy had made rapid progress to achieving the other goal of the Fed – "maximum employment". The Fed forecast that inflation would fall from an average of 5.3% in 2021 to 2.6% in 2023, still above its target of 2% and both figures significantly up from previous forecasts. What was also significant was that this month the Fed dropped its description of the current level of inflation as being "transitory" and instead referred to "elevated levels" of inflation: the statement also dropped most of the language around the flexible average inflation target, with inflation now described as having exceeded 2 percent "for some time". It did not see Omicron as being a major impediment to the need to take action now to curtail the level of inflationary pressures that have built up, although Fed officials did note that it has the potential to exacerbate supply chain problems and add to price pressures.
- **EU.** The slow roll out of vaccines initially delayed economic recovery in early 2021 but the vaccination rate then picked up sharply. After a contraction of -0.3% in Q1, Q2 came in with strong growth of 2%. With Q3 at 2.2%, the EU recovery was then within 0.5% of its pre Covid size. However, the arrival of Omicron is now a major headwind to growth in quarter 4 and the expected downturn into weak growth could well turn negative, with the outlook for the first two months of 2022 expected to continue to be very weak.
- November's inflation figures breakdown shows that the increase in price pressures is not just due to high energy costs and global demand-supply imbalances for durable goods as services inflation also rose. Headline inflation reached 4.9% in November, with over half of that due to energy. However, oil and gas prices are expected to fall after the winter and so energy inflation is expected to plummet in 2022. Core goods inflation rose to 2.4% in November, its second highest ever level, and is likely to remain high for some time as it will take a long time for the inflationary impact of global imbalances in the demand and supply of durable goods to disappear. Price pressures also increased in the services sector, but wage growth remains subdued and there are no signs of a trend of faster wage growth which might lead to persistently higher services inflation - which would get the ECB concerned. The upshot is that the euro-zone is set for a prolonged period of inflation being above the ECB's target of 2% and it is likely to average 3% in 2022, in line with the ECB's latest projection.
- ECB tapering. The ECB has joined with the Fed by also announcing at its meeting on 16th December that it will be reducing its QE purchases - by half from October 2022, i.e., it will still be providing significant stimulus via QE purchases for over half of next year. However, as inflation will fall back sharply during 2022, it is likely that it will leave its central rate below zero, (currently -0.50%), over the next two years. The main struggle that the ECB has had in recent years is that inflation has been doggedly anaemic in sticking below the ECB's target rate despite all its major programmes of monetary easing by cutting rates into negative territory and providing QE support.
- The ECB will now also need to consider the impact of Omicron on the economy, and it stated at its December meeting that it is prepared to provide further QE support if the pandemic causes bond yield spreads of peripheral countries, (compared to the yields of northern EU countries), to rise. However, that is the only reason it will support peripheral yields, so this support is limited in its scope.

- The EU has entered into a period of political uncertainty where a new German government formed of a coalition of three parties with Olaf Scholz replacing Angela Merkel as Chancellor in December 2021, will need to find its feet both within the EU and in the three parties successfully working together. In France there is a presidential election coming up in April 2022 followed by the legislative election in June. In addition, Italy needs to elect a new president in January with Prime Minister Draghi being a favourite due to having suitable gravitas for this post. However, if he switched office, there is a significant risk that the current government coalition could collapse. That could then cause differentials between Italian and German bonds to widen when 2022 will also see a gradual running down of ECB support for the bonds of weaker countries within the EU. These political uncertainties could have repercussions on economies and on Brexit issues.
- **CHINA.** After a concerted effort to get on top of the virus outbreak in Q1 2020, economic recovery was strong in the rest of 2020; this enabled China to recover all the initial contraction. During 2020, policy makers both quashed the virus and implemented a programme of monetary and fiscal support that was particularly effective at stimulating short-term growth. At the same time, China's economy benefited from the shift towards online spending by consumers in developed markets. These factors helped to explain its comparative outperformance compared to western economies during 2020 and earlier in 2021.
- However, the pace of economic growth has now fallen back in 2021 after this initial surge of recovery from the pandemic and looks likely to be particularly weak in 2022. China has been struggling to contain the spread of the Delta variant through using sharp local lockdowns - which depress economic growth. Chinese consumers are also being very wary about leaving home and so spending money on services. However, with Omicron having now spread to China, and being much more easily transmissible, this strategy of sharp local lockdowns to stop the virus may not prove so successful in future. In addition, the current pace of providing boosters at 100 billion per month will leave much of the 1.4 billion population exposed to Omicron, and any further mutations, for a considerable time. The People's Bank of China made a start in December 2021 on cutting its key interest rate marginally so as to stimulate economic growth. However, after credit has already expanded by around 25% in just the last two years, it will probably leave the heavy lifting in supporting growth to fiscal stimulus by central and local government.
- Supply shortages, especially of coal for power generation, were causing widespread power cuts to industry during the second half of 2021 and so a sharp disruptive impact on some sectors of the economy. In addition, recent regulatory actions motivated by a political agenda to channel activities into officially approved directions, are also likely to reduce the dynamism and long-term growth of the Chinese economy.
- **JAPAN.** 2021 has been a patchy year in combating Covid. However, recent business surveys indicate that the economy has been rebounding rapidly in 2021 once the bulk of the population had been double vaccinated and new virus cases had plunged. However, Omicron could reverse this initial success in combating Covid.
- The Bank of Japan is continuing its very loose monetary policy but with little prospect of getting inflation back above 1% towards its target of 2%, any time soon: indeed, inflation was actually negative in July. New Prime Minister Kishida, having won the November general election, brought in a supplementary budget to boost growth, but it is unlikely to have a major effect.
- **WORLD GROWTH.** World growth was in recession in 2020 but recovered during 2021 until starting to lose momentum in the second half of the year, though overall growth for the year is expected to be about 6% and to be around 4-5% in 2022. Inflation has been rising due to increases in gas and electricity prices, shipping costs and supply shortages, although these should subside during 2022. While headline inflation will fall sharply, core inflation will probably not fall as quickly as central bankers would hope. It is likely that we are heading into a period where there will be a reversal of world globalisation and a decoupling of western countries from dependence on China to supply products, and vice versa. This is likely to reduce world growth rates from those in prior decades.

- **SUPPLY SHORTAGES.** The pandemic and extreme weather events, followed by a major surge in demand after lockdowns ended, have been highly disruptive of extended worldwide supply chains. Major queues of ships unable to unload their goods at ports in New York, California and China built up rapidly during quarters 2 and 3 of 2021 but then halved during quarter 4. Such issues have led to a misdistribution of shipping containers around the world and have contributed to a huge increase in the cost of shipping. Combined with a shortage of semi-conductors, these issues have had a disruptive impact on production in many countries. The latest additional disruption has been a shortage of coal in China leading to power cuts focused primarily on producers (rather than consumers), i.e., this will further aggravate shortages in meeting demand for goods. Many western countries are also hitting up against a difficulty in filling job vacancies. It is expected that these issues will be gradually sorted out, but they are currently contributing to a spike upwards in inflation and shortages of materials and goods available to purchase.

Rhan o gyngor dderbyniwyd gan / An extract from advice received from: Link Group, Treasury Solutions

Rhagolygon Graddfeydd Llog 2021/2025 Interest Rate Forecasts 2021/2025

PWLB rates and forecast shown below have taken into account the 20 basis point certainty rate reduction effective as of the 1st November 2012.

The Link forecasts are as at 20.12.21 and will be updated after the MPC meeting on 3.2.22. The Capital Economics forecasts are as at 12.1.22.

Link Group Interest Ra 20.12.21													
	Mar-22	Jun-22	Sep-22	Dec-22	Mar-23	Jun-23	Sep-23	Dec-23	Mar-24	Jun-24	Sep-24	Dec-24	Mar-25
BANK RATE	0.25	0.50	0.50	0.50	0.75	0.75	0.75	0.75	1.00	1.00	1.00	1.00	1.25
3 month ave earnings	0.30	0.50	0.50	0.60	0.70	0.80	0.90	0.90	1.00	1.00	1.00	1.00	1.00
6 month ave earnings	0.50	0.60	0.60	0.70	0.80	0.90	1.00	1.00	1.10	1.10	1.10	1.10	1.10
12 month ave earnings	0.70	0.70	0.70	0.80	0.90	1.00	1.10	1.10	1.20	1.20	1.20	1.20	1.20
5 yr PWLB	1.50	1.50	1.60	1.60	1.70	1.80	1.80	1.80	1.90	1.90	1.90	2.00	2.00
10 yr PWLB	1.70	1.80	1.80	1.90	1.90	2.00	2.00	2.00	2.10	2.10	2.10	2.20	2.30
25 yr PWLB	1.90	2.00	2.10	2.10	2.20	2.20	2.20	2.30	2.30	2.40	2.40	2.50	2.50
50 yr PWLB	1.70	1.80	1.90	1.90	2.00	2.00	2.00	2.10	2.10	2.20	2.20	2.30	2.30
Bank Rate													
Link	0.25	0.50	0.50	0.50	0.75	0.75	0.75	0.75	1.00	1.00	1.00	1.00	1.25
Capital Economics	0.50	0.75	0.75	1.00	1.25	1.25	1.25	1.25	-	-	-	-	-
5yr PWLB Rate													
Link	1.50	1.50	1.60	1.60	1.70	1.80	1.80	1.80	1.90	1.90	1.90	2.00	2.00
Capital Economics	1.80	1.90	2.10	2.20	2.20	2.30	2.40	2.40	-	-	-	-	-
10yr PWLB Rate													
Link	1.70	1.80	1.80	1.90	1.90	2.00	2.00	2.00	2.10	2.10	2.10	2.20	2.30
Capital Economics	2.00	2.10	2.20	2.30	2.30	2.40	2.50	2.50	-	-	-	-	-
25yr PWLB Rate													
Link	1.90	2.00	2.10	2.10	2.20	2.20	2.20	2.30	2.30	2.40	2.40	2.50	2.50
Capital Economics	2.20	2.30	2.50	2.70	2.70	2.70	2.80	2.90	-	-	-	-	-
50yr PWLB Rate													
Link	1.70	1.80	1.90	1.90	2.00	2.00	2.00	2.10	2.10	2.20	2.20	2.30	2.30
Capital Economics	1.90	2.00	2.20	2.40	2.50	2.60	2.70	2.90	-	-	-	-	-

Rhan o gyngor dderbyniwyd gan / An extract from advice received from: Link Group, Treasury Solutions

Significant risks to the forecasts

- Mutations of the virus render current vaccines ineffective, and tweaked vaccines to combat these mutations are delayed, or cannot be administered fast enough to prevent further lockdowns. 25% of the population not being vaccinated is also a significant risk to the NHS being overwhelmed and lockdowns being the only remaining option.
- Labour and supply shortages prove more enduring and disruptive and depress economic activity.
- The Monetary Policy Committee acts too quickly, or too far, over the next three years to raise Bank Rate and causes UK economic growth, and increases in inflation, to be weaker than we currently anticipate.
- The Monetary Policy Committee tightens monetary policy too late to ward off building inflationary pressure
- The Government acts too quickly to cut expenditure to balance the national budget.
- UK / EU trade arrangements – if there was a major impact on trade flows and financial services due to complications or lack of co-operation in sorting out significant remaining issues.
- Longer term US treasury yields rise strongly and pull gilt yields up higher than forecast
- Major stock markets e.g., in the US, become increasingly judged as being over-valued and susceptible to major price corrections. Central banks become increasingly exposed to the “moral hazard” risks of having to buy shares and corporate bonds to reduce the impact of major financial market selloffs on the general economy.
- Geopolitical risks, for example in Ukraine, Iran, North Korea, but also in Europe and Middle Eastern countries; on-going global power influence struggles between Russia/China/US. These could lead to increasing safe-haven flows.

The balance of risks to the UK economy: -

- The overall balance of risks to economic growth in the UK is now to the downside, including risks from Covid and its variants - both domestically and their potential effects worldwide.

Forecasts for Bank Rate

It is not expected that Bank Rate will go up fast after the initial rate rise as the supply potential of the economy is not likely to have taken a major hit during the pandemic: it should, therefore, be able to cope well with meeting demand after supply shortages subside over the next year, without causing inflation to remain elevated in the medium-term, or to inhibit inflation from falling back towards the MPC's 2% target after the spike up to around 5%. The forecast includes four increases in Bank Rate over the three-year forecast period to March 2025, ending at 1.25%. However, it is likely that these forecasts will need changing within a relatively short timeframe for the following reasons: -

- We do not know how severe an impact Omicron could have on the economy and whether there will be another lockdown or similar and, if there is, whether there would be significant fiscal support from the Government for businesses and jobs.
- There were already increasing grounds for viewing the economic recovery as running out of steam during the autumn and now into the winter. And then along came Omicron to pose a significant downside threat to economic activity. This could lead into stagflation, or even into recession, which would then pose a dilemma for the MPC as to whether to focus on combating inflation or supporting economic growth through keeping interest rates low.
- Will some current key supply shortages spill over into causing economic activity in some sectors to take a significant hit?
- Rising gas and electricity prices in October and next April and increases in other prices caused by supply shortages and increases in taxation next April, are already going to deflate consumer spending power without the MPC having to take any action on Bank Rate to cool inflation.
- On the other hand, consumers are sitting on over £160bn of excess savings left over from the pandemic so when will they spend this sum, in part or in total?
- It looks as if the economy coped well with the end of furlough on 30th September. It is estimated that there were around 1 million people who came off furlough then and there was not a huge spike up in unemployment. The other side of the coin is that vacancies have been hitting record levels so there is a continuing acute shortage of workers. This is a potential danger area if this shortage drives up wages which then feed through into producer prices and the prices of services i.e., a second-round effect that the MPC would have to act against if it looked like gaining significant momentum.
- We also recognise there could be further nasty surprises on the Covid front beyond the Omicron mutation.
- If the UK invokes article 16 of the Brexit deal over the dislocation in trading arrangements with Northern Ireland, this has the potential to end up in a no-deal Brexit.

In summary, with the high level of uncertainty prevailing on several different fronts, we expect to have to revise our forecasts again - in line with whatever the new news is.

It should also be borne in mind that Bank Rate being cut to 0.25% and then to 0.10%, were emergency measures to deal with the Covid crisis hitting the UK in March 2020. At any time, the MPC could decide to simply take away such emergency cuts on no other grounds than they are no longer warranted, and as a step forward in the return to normalisation. In addition, any Bank Rate under 1% is both highly unusual and highly supportive of economic growth.

DADANSODDIAD BENTHYCIADAU PWLB YN AEDDFEDU 2022/23 YMLAEN / PWLB LOANS MATURITY ANALYSIS 2022/23 ONWARDS						
	Aeddfedu PWLB Maturity	Blwydd-dal PWLB EIP/ Annuity	Benthyciadau Marchnad/ Market Loans	Amrywiol/ PWLB Variable	Cyfanswm yn Aeddfedu/ Total Maturing	%Yn Aeddfedu o'r Cyfran yn sefyll/ Maturing of Total Outstanding
	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	%
2022/23	2,285	15	0	0	2,300	1.9
2023/24	1,854	16	0	0	1,870	1.5
2024/25	0	18	0	0	18	0.0
2025/26	0	20	0	0	20	0.0
2026/27	1,382	22	0	0	1,404	1.2
2027/28	2,165	24	0	0	2,189	1.8
2028/29	262	26	0	0	288	0.2
2029/30	1,538	21	0	0	1,559	1.3
2030/31	451	15	0	0	466	0.4
2031/32	1,941	9	0	0	1,950	1.6
2032/33	315	7	0	0	323	0.3
2033/34	637	0	0	0	637	0.5
2034/35	624	0	0	0	624	0.5
2035/36	611	0	0	0	611	0.5
2036/37	599	0	0	0	599	0.5
2037/38	587	0	0	0	587	0.5
2038/39	225	0	0	0	225	0.2
2039/40	5,000	0	0	0	5,000	4.1
2040/41	3,500	0	0	0	3,500	2.9
2042/43	1,000	0	0	0	1,000	0.8
2043/44	1,020	0	0	0	1,020	0.8
2044/45	1,010	0	0	0	1,010	0.8
2045/46	11,464	0	0	0	11,464	9.4
2050/51	2,000	0	0	0	2,000	1.6
2052/53	28,238	0	0	0	28,238	23.2
2054/55	3,000	0	0	0	3,000	2.5
2055/56	3,500	0	0	0	3,500	2.9
2056/57	5,000	0	0	0	5,000	4.1
2057/58	8,513	0	0	0	8,513	7.0
2059/60	1,763	0	0	0	1,763	1.4
2064/65	10,000	0	0	0	10,000	8.2
2066/67	6,200	0	0	0	6,200	5.1
2068/69	15,000	0	0	0	15,000	12.3
	121,684	193	0	0	121,877	100.0
Cyfartaledd bywyd (blynyddoedd)/ Average life (years)	30.42	4.63	0.00	0.00	30.38	
Cyfartaledd graddfa (%)/ Average rate (%)	4.58	9.42	0.00	0.00	4.58	

PROFFIL AD-DALU BENTHYCIADAU ERAILL 2022/23 YMLAEN /						
OTHER LOANS REPAYMENT PROFILE 2022/23 ONWARDS						
	Benthyciad Salix Loan 1	Benthyciad Salix Loan 2	Benthyciad Salix Loan 3	Benthyciad Salix Loan 4	Benthyciad Salix Loan 5	Cyfanswm / Total
	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
2022/23	16	46	64	26	220	372
2023/24	16	46	64	26	220	372
2024/25	9	45	64	26	220	364
2025/26	0	45	64	26	220	355
2026/27	0	0	63	27	220	310
2027/28	0	0	63	27	220	310
2028/29	0	0	63	27	221	311
2029/30	0	0	0	13	221	234
2030/31	0	0	0	0	221	221
2031/32	0	0	0	0	222	222
Cyfanswm / Total	41	182	445	198	2,205	3,071

Datganiad Polisi ar y Ddarpariaeth Refeniw Isaf ar gyfer 2022/23

Rhaid i'r Cyngor dalu elfen o wariant cyfalaf y Cyngor sydd wedi cronni bob blwyddyn (y GCC) drwy dâl refeniw (y ddarpariaeth refeniw isaf) (DRI), er y caniateir iddo hefyd wneud taliadau gwirfoddol ychwanegol os oes angen (darpariaeth refeniw wirfoddol) (DRW).

Yn unol â rheoliadau Llywodraeth Cymru, rhaid i'r Cyngor llawn gymeradwyo Datganiad DRI cyn pob blwyddyn. Rhoddir nifer o opsiynau i gynghorau ar yr amod bod darpariaeth ddarbodus. Argymhellir bod y Cyngor yn cymeradwyo'r Datganiad DRI isod:-

Ar gyfer gwariant cyfalaf a ddigwyddodd rhwng 1 Ebril 2008 a 31 Mawrth 2018, a gafodd ei gyllido trwy fenthycy gyda chymorth, y polisi DRI fydd i godi tâl DRI yn ôl y dull rhandaliad cyfartal, ar Sail Oes Ased dros 50 mlynedd. Mae'r DRI ar wariant cyfalaf sydd wedi ei gyllido drwy fenthycy digymorth yn ystod y cyfnod hwn wedi ei godi eisoes trwy ddefnyddio'r dull rhandaliad cyfartal, Sail Oes Ased gan ddefnyddio amcangyfrif o oes yr ased, yn seiliedig ar wybodaeth oedd ar gael ar y pryd. Mae'r newid hwn yn y polisi yn adlinio'r polisiau DIR ar gyfer asedau sydd wedi eu cyllido drwy fenthycy â chymorth ac asedau sydd wedi eu cyllido drwy fenthyciadau digymorth.

O 1 Ebrill 2018, ar gyfer yr holl fenthycy gyda chymorth a digymorth (gan gynnwys PFI a Phrydlesau Cyllid), y polisi DRI fydd y Ddull Rhandaliad Blwydd-dal Cyfartal, ar sail oed yr ased. Fodd bynnag, bydd amcangyfrif o hyd oes asedau'n cael ei wneud gan y Swyddog Adran 151 yn seiliedig ar gyngor a dderbyniwyd gan y swyddogion perthnasol, gan gymryd i ystyriaeth y cyfarwyddyd gan Lywodraeth Cymru mewn perthynas â DRI ac oes asedau. Pan fo tir yn cael ei brynu, bydd oed yr ased yn seiliedig ar oes yr ased a roddir ar y tir, sef 50 mlynedd yn y rhan fwyaf o'r achosion, a hynny'n unol ag oes adeiladau fel asedau.

Ni fydd taliadau DRI sy'n seiliedig ar oes asedau yn dod i rym tan y flwyddyn y daw'r ased yn weithredol. Gall y Swyddog Adran 151 ohirio'r tâl DIR tan y flwyddyn gyllidol sy'n dilyn y flwyddyn y daw'r ased yn weithredol. Bydd amcangyfrif o oes yr asedau'n cael ei benderfynu yn y flwyddyn bydd y DRI yn dechrau ac ni fyddai'n newid dros oes yr ased. Bydd amcangyfrif o hyd oes yr ased yn cael ei wneud gan y Swyddog Adran 151 yn seiliedig ar gyngor a dderbyniwyd gan y swyddogion perthnasol, gan gymryd i ystyriaeth Ofynion Statudol a chyfarwyddyd Llywodraeth Cymru mewn perthynas â DRI ac oes asedau. Pan fo tir yn cael ei brynu, bydd oed yr ased yn seiliedig ar hyd oes yr ased a roddir ar y tir, sef 50 mlynedd yn rhan fwyaf o'r achosion, a hynny'n unol a hyd oes adeiladau fel asedau.

Oherwydd nad yw rhai mathau o wariant cyfalaf a wneir gan y Cyngor yn rhai y gellir eu cysylltu ag ased unigol, bydd oes ased yn cael ei hasesu ar sail sydd yn adlewyrchu'n fwyaf rhesymol am ba hyd y rhagwelir y ceir budd o'r gwariant. Hefyd, pa fath bynnag o wariant ydyw, bydd yn cael ei grwpio gyda'i gilydd mewn dull sy'n adlewyrchu natur prif elfen y gwariant ac ni fydd ond yn cael ei rannu mewn achosion lle mae dwy neu ragor o brif elfennau ac iddynt oes economaidd ddefnyddiol sylweddol wahanol i'w gilydd.

Mae'r Cyngor yn cadw'r hawl i wneud taliadau gwirfoddol ychwanegol i leihau dyled os ystyrir ei bod yn ddoeth gwneud hynny.

Mae cyfran y Cyfrif Refeniw Tai o'r Gofyniad Cyllido Cyfalaf yn gyffredinol yn destun tâl DRI 2% yn seiliedig ar y GCC ar gyfer y flwyddyn flaenorol a hynny'n unol â'r cynllun busnes 30 blynedd a gymeradwywyd.

Bydd unrhyw ad-daliadau sydd wedi eu cynnwys yn y PFI blynyddol neu brydlesau cyllid yn cael eu gweithredu fel DRI ac yn gyson â'r sail oes ased dros oes y brydles neu'r cynllun PFI.

Buddsoddiadau Penodol ac Amhenodol

Mae Canllawiau Llywodraeth Cymru ar Fuddsoddiadau Llywodraeth Leol (a ddaeth i rym ar 1 Ebrill 2010) yn rhoi diffiniad o fuddsoddiadau penodol ac amhenodol.

Mae paragraff 5.1 y Canllawiau yn dweud bod buddsoddiad yn un penodol os yw'n cwrdd â phob un o'r isod:-

- (a) bod y buddsoddiad yn cael ei wneud mewn sterling ac mae unrhyw daliadau neu ad-daliadau mewn perthynas â'r buddsoddiad yn daladwy mewn sterling yn unig; a
- (b) nid yw'r buddsoddiad yn un tymor hir (*); a
- (c) nad yw gwneud y buddsoddiad yn cael ei ddiffinio'n wariant cyfalaf yn rhinwedd rheoliad 20 (1) (d) o Reoliadau Awdurdodau Lleol (Cyllid Cyfalaf a Chyfrifyddu) (Cymru) 2003 [OS 3239 fel y'i diwygiwyd]; a
- (ch) gwneir y buddsoddiad gyda chorff neu mewn cynllun buddsoddi o ansawdd credyd uchel (**); neu gydag un o'r cyrff sector cyhoeddus canlynol:
 - (i) Llywodraeth y Deyrnas Unedig;
 - (ii) awdurdod lleol yn Lloegr neu Gymru (fel y diffinnir yn adran 23 o Ddeddf 2003) neu gorff tebyg yn yr Alban neu Ogledd Iwerddon;
 - (iii) cyngor plwyf neu gymuned.

Mae'r Canllawiau hefyd yn dweud bod unrhyw fuddsoddiad nad yw'n cwrdd â'r diffiniad ym mharagraff 5.1 yn cael ei gyfrif fel buddsoddiad amhenodol.

Yn ystod 2022/23 nid yw'r Cyngor yn bwriadu buddsoddi arian mewn gwledydd tramor, na chyda chyrff ansawdd credyd isel, nac unrhyw fuddsoddiadau a ddiffinnir fel gwariant cyfalaf gan y ddeddfwriaeth (megis cyfrandaliadau mewn cwmnïau). Bydd buddsoddiadau amhenodol felly yn cael eu cyfyngu i (i) buddsoddiadau tymor hir; a (ii) adneuo gyda banciwr y Cyngor i ddibenion trafodaethol os yw'n methu a chwedd â'r meini prawf sylfaenol ar gyfer y credyd; yn yr achos hwn, caiff balansau eu cyfyngu i'r eithaf lle mae hynny'n bosib.

Mae'r tabl yn Atodiad 8 yn nodi'r meini prawf a'r cyfyngiadau buddsoddi ar gyfer y gwahanol categorïau o fuddsoddiadau y bwriedir eu defnyddio yn ystod 2022/23 ac sydd, felly'n sail ar gyfer y rhestr fenthyca a gymeradwyir.

Bydd raid i'r Cyngor Sir gymeradwyo ymlaen llaw unrhyw newidiadau arfaethedig yn ystod y flwyddyn i categorïau o fuddsoddiadau penodol ac amhenodol a ddefnyddir ac/neu i'r meini prawf graddfeydd credyd / cyfyngiadau buddsoddi.

“* Mae Adran 2.4 y Canllawiau'n diffinio buddsoddiad tymor hir fel “Unrhyw fuddsoddiad heblaw (a) un y mae disgwyl iddo gael ei ad-dalu cyn pen 12 mis i'r dyddiad y gwnaed y buddsoddiad neu (b) un y gallai'r awdurdod lleol fynnu ei fod yn cael ei ad-dalu o fewn y cyfnod hwnnw.”

** I ddibenion ansawdd credyd uchel dywed y Canllawiau “At ddibenion paragraff 5.1 (d), mae gweinidogion Cymru yn argymhell y dylai'r Strategaeth ddiffinio ansawdd credyd uchel (a lle mae'r diffiniad hwn yn cyfeirio at statws credyd, mae paragraff 6.1 (***) yn berthnasol).”

*** Mae paragraff 6.1 y Canllawiau'n argymhell “Dylai'r Strategaeth nodi dull yr awdurdod o asesu'r risg o gollu buddsoddiadau, gan egluro'n benodol ::
 (a) i ba raddau, os o gwbl, mae asesiad risg yn seiliedig ar statws credyd a gyhoeddwyd gan un neu fwy o asiantaethau statws credyd;
 (b) pan ddefnyddir statws credyd, pa mor aml y mae statws credyd yn cael ei fonitro a pha gamau sydd i'w cymryd pan fydd graddfeydd yn newid; a
 (c) pa ffynonellau gwybodaeth eraill ar risg credyd a ddefnyddir, yn ychwanegol at neu yn lle statws credyd.”

Mae'r tabl yn Atodiad 8 y strategaeth hon yn nodi'r hyn y mae'r Cyngor hwn yn ei ddiffinio fel ansawdd credyd uchel a'r meini prawf a'r terfynau buddsoddi cysylltiedig ac mae adran 7.3 o'r strategaeth hon yn nodi dull teilyngdod credyd y Cyngor

Meini Prawf Gwrthbartïon

Categori	Graddfa Credyd Tymor Byr (Fitch)	Graddfa Credyd Tymor Byr (Moody's)	Graddfa Credyd Tymor Byr (Standard & Poor's)	Graddfa Credyd Tymor Hir (Fitch)	Graddfa Credyd Tymor Hir (Moody's)	Graddfa Credyd Tymor Hir (Standard & Poor's)	Terfyn Arian	Terfyn Amser
Banciau a Chymdeithasau Adeiladu (sydd heb eu gwladoli neu eu gwladoli'n rhannol)	F1+	P-1	A-1+	AAA	Aaa	AAA	£10m	5 mlynedd
	F1+	P-1	A-1+	AA	Aa2	AA	£10m	3 mlynedd
	F1+	P-1	A-1+	AA-	Aa3	AA-	£10m	364 diwrnod
	F1	P-1	A-1	A	A2	A	£7.5m	6 mis
Banciau'r Deyrnas Gyfunol sydd wedi eu gwladoli / wedi eu gwladoli'n Rhannol	d/b	d/b	d/b	d/b	d/b	d/b	£10m	364 diwrnod
Banc y Nat West (wedi ei wladoli'n rhannol)	d/b	d/b	d/b	d/b	d/b	d/b	£30m	364 diwrnod
Llywodraeth Ganolog y Deyrnas Gyfunol (waeth beth fo'r raddfa credyd)	d/b	d/b	d/b	d/b	d/b	d/b	Dim uchafswm	Dim uchafswm
Awdurdodau Lleol y Deyrnas Gyfunol **	d/b	d/b	d/b	d/b	d/b	d/b	£5m	364 diwrnod
Cronfeydd Marchnad Arian	d/b	d/b	d/b	AAA	AAA	AAA	£5m	6 mis

* fel y diffinnir yn Neddf Llywodraeth Leol 2003

Nodiadau ac Eglurhad**(1) Terfyn Arian Parod**

- (i) Mae'r terfynau arian yn berthnasol i'r gwrthbarti unigol ac i'r grŵp cyffredinol y mae'n perthyn iddo. (e.e. ar gyfer y banciau o fewn Grŵp Bancio Lloyds plc (sef Bank of Scotland plc a Lloyds Bank plc) mae'r terfyn buddsoddi yn berthnasol i'r banciau hynny'n unigol a'r grŵp bancio yn ei gyfanrwydd);
- (ii) Y terfyn arian cyffredinol ar gyfer adneuo'n dros 364 o ddyddiau yw £15m.

(2) Terfyn Amser

- (i) I fyny at, a chan gynnwys y cyfnod a nodwyd.

(3) Arian Gwledydd Tramor

- (i) Bydd buddsoddiadau mewn gwledydd tramor wedi eu cyfyngu i'r rheini a chanddynt raddfa credyd sofran AA- (Fitch) neu gyfatebol (o'r asiantaethau y cyfeirwyd atynt yn adran 4.3 or strategaeth hon) – (yn seiliedig ar y cyfenwador lleiaf) a hyd at uchafswm o £10 miliwn fesul gwlad dramor.
- (ii) Ni chaniateir buddsoddi mewn gwledydd nad yw graddfa sofran isaf yn AA- neu'n uwch. Ni fydd cyfyngiad gwlad yn berthnasol i fuddsoddiadau yn y Deyrnas Gyfunol waeth beth fo'r raddfa credyd sofran.
- (iii) Bydd is-gwmnïau o grwpiau banciau tramor fel arfer yn cael eu hasesu yn unol â mamwlad y rhiant-sefydliad. Fodd bynnag, bydd Santander UK plc (is-gwmni Banco Santander yn Sbaen) yn cael ei gyfrif fel banc yn y Deyrnas Gyfunol oherwydd ei fasnachfreintiau sylweddol yn y Deyrnas Gyfunol a natur hyd braich y berthynas rhwng y rhiant gwmni a'r is-gwmni.
- (iv) Ni fydd meini prawf graddfa credyd sofran a chyfyngiadau gwledydd tramor yn berthnasol i fuddsoddiadau mewn banciau datblygu amlochrog (e.e. Banc Buddsoddi Ewrop a Banc y Byd) na sefydliadau rhyngwladol eraill (e.e. yr Undeb Ewropeaidd).

4. Graddfa Credyd yn Gostwng

Os bydd graddfa credyd yn gostwng ac yn golygu bod y gwrthbarti yn is na'r meini prawf y mae'n rhaid cwrdd â nhw ar gyfer buddsoddi, rhoddir y gorau i ddefnyddio'r gwrthbarti cyn gynted ag y bo'n ymarferol.

Os bydd y Swyddog Adran 151 yn dymuno parhau i fuddsoddi gyda'r gwrthbarti hwnnw, gofynnir am ganiatâd gan Gadeirydd y Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio ac un aelod arall o ddewis y Cadeirydd a bydd raid i'r ddau ohonynt gymeradwyo. Adroddir ar hynny fel sy'n briodol cyn gynted ag y gellir.

Gwledydd wedi eu cymeradwyo ar gyfer buddsoddi [yn gywir fel ar 21 Rhagfyr 2021]

Mae'r rhestr hon yn seiliedig ar y gwledydd hynny sydd â graddfa sofran o AA- neu uwch (rydym yn dangos y raddfa isaf gan Fitch, Moody's a S&P) a hefyd, (ac eithrio - ar adeg ysgrifennu - ar gyfer Hong Kong, Norwy a Lwcsembwrg) a chanddynt fanciau sy'n gweithredu mewn marchnadoedd sterling sydd â statws credyd gwyrdd neu uwch yng ngwasanaeth teilyngdod credyd Link Asset Services.

Yn seiliedig ar y raddfa isaf sydd ar gael**AAA**

- Awstralia
- Denmarc
- Yr Almaen
- Lwcsembwrg
- Yr Iseldiroedd
- Norwy
- Singapore
- Sweden
- Y Swistir

AA+

- Canada
- Y Ffindir
- U.D.A

AA

- Abu Dhabi
- Ffrainc

AA-

- Gwlad Belg
- Hong Kong
- Qatar
- **DU**

Cynllun Dirprwyo ar gyfer materion Rheoli Trysorlys**(i) Cyngor Sir**

- Cymeradwyo'r Gyllideb;
- Cymeradwyo Datganiad ar y Strategaeth Rheoli Trysorlys Blynyddol, Strategaeth Fuddsoddi Flynyddol a'r Polisi DRI, Datganiad ar y Polisi Rheoli Trysorlys Blynyddol a diwygiadau iddynt;
- Cymeradwyo diwygiadau i'r cymalau a fabwysiadwyd gan y Cyngor;
- Derbyn ac adolygu adroddiadau monitro ar bolisiâu, arferion a gweithgareddau Rheoli Trysorlys; a
- Gweithredu ar argymhelliad a dderbyniwyd gan y Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio a/neu'r Pwyllgor Gwaith.

(ii) Pwyllgor Gwaith

- Ystyried y gyllideb;
- Cymeradwyo rhannu'r cyfrifoldebau;
- Cymeradwyo dewis o ddarparwyr gwasanaeth allanol a chytuno ar delerau'r apwyntiad;
- Derbyn ac adolygu adroddiadau monitro ar bolisiâu arferion a gweithgareddau Rheoli Trysorlys a gwneud argymhellion i'r Cyngor Sir fel sy'n briodol;
- Gweithredu ar argymhellion a dderbyniwyd gan y Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio.

(iii) Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio

- Craffu ar faterion Rheoli Trysorlys, fel sy'n ofynnol dan Gôd Ymarfer CIPFA ar Reoli Trysorlys a Pholisi Rheoli Trysorlys y Cyngor. Mae hyn yn cynnwys:-
 - Craffu ar y Datganiad ar y Strategaeth Flynyddol ar gyfer Rheoli'r Trysorlys, y Strategaeth Fuddsoddi Flynyddol, y Polisi DRI Blynyddol, y Polisi Rheoli Trysorlys Blynyddol ac Arferion Rheoli Trysorlys a gwneud argymhellion i'r Pwyllgor Gwaith a'r Cyngor Sir fel y bo'n briodol;
 - Craffu ar gynigion am ddiwygiadau i'r Datganiad ar y Strategaeth Rheoli Trysorlys Blynyddol, y Strategaeth Fuddsoddi Flynyddol, y Polisi DRI Blynyddol, y Polisi Rheoli Trysorlys Blynyddol ac Arferion Rheoli Trysorlys ac i'r diwygiadau i'r cymalau a fabwysiadwyd a gwneud argymhellion i'r Pwyllgor Gwaith a'r Cyngor Sir fel y bo'n briodol;
 - derbyn a chraffu ar unrhyw gynigion sy'n ymwneud â Rheoli'r Trysorlys ac sydd angen penderfyniad gan y Pwyllgor Gwaith neu'r Cyngor Sir;
 - derbyn a chraffu ar adroddiadau monitro ar bolisiâu, arferion a gweithgareddau Rheoli Trysorlys a gwneud argymhellion i'r Pwyllgor Gwaith a'r Cyngor Sir fel y bo'n briodol.

Rôl Rheoli Trysorlys y Swyddog Adran 151**Mae rôl y Swyddog Adran 151 (y swyddog cyfrifol) yn cynnwys:**

- argymhell cymalau, polisi/arferion rheoli trysorlys i'w cymeradwyo, gan eu hadolygu'n rheolaidd, a monitro cydymffurfiaeth;
- cyflwyno adroddiadau rheolaidd ar y polisi rheoli trysorlys;
- cyflwyno cyllidebau ac amrywiadau i'r gyllideb;
- derbyn ac adolygu adroddiadau gwybodaeth reoli;
- adolygu perfformiad y swyddogaeth rheoli trysorlys;
- sicrhau digonolrwydd adnoddau a sgiliau rheoli trysorlys, a rhannu cyfrifoldebau'n effeithiol o fewn y swyddogaeth rheoli trysorlys;

- sicrhau digonolrwydd y gwaith archwilio mewnol, a chydgysylltu ag archwilwyr allanol; acargymell penodi darparwyr gwasanaeth allanol;
- cyfrifoldeb am weithredu a gweinyddu'r penderfyniadau trysorlys, yn cynnwys y penderfyniadau ar fenthycu, buddsoddi ac ariannu, a fônt wedi eu dirprwyo i'r Swyddog Adran 151, a fydd yn gweithredu yn unol â datganiadau polisi'r Cyngor ac Arferion Rheoli Trysorlys;
- paratoi strategaeth gyfalaf i gynnwys gwariant cyfalaf, cyllid cyfalaf, buddsoddiadau anariannol a rheoli trysorlys o fewn llinell amser tymor hir;
- sicrhau bod y strategaeth gyfalaf yn ddarbodus, yn gynaliadwy ac yn fforddiadwy yn y tymor hir a'i bod yn darparu gwerth am arian;
- sicrhau diwydrwydd dyladwy mewn perthynas â'r holl fuddsoddiadau trysorlys ac anariannol a'u bod yn unol ag archwaeth risg yr Awdurdod;
- sicrhau bod gan yr Awdurdod y pwerau cyfreithiol priodol i wario ar asedau anariannol a'u cyllido;
- sicrhau cymesuredd yr holl fuddsoddiadau fel nad yw'r Awdurdod yn buddsoddi ar lefel sy'n golygu bod yr Awdurdod yn agored i lefel ormodol o risg o gymharu â'i adnoddau ariannol;
- sicrhau bod proses lywodraethu ddigonol yn ei lle ar gyfer cymeradwyo, monitro a rheoli'r risg sy'n gysylltiedig ag unrhyw fuddsoddiadau anariannol a rhwymedigaethau tymor hir;
- rhoi i Aelodau restr o'r holl fuddsoddiadau nad ydynt yn rhai trysorlys, gan gynnwys buddsoddiadau sylweddol mewn is-gwmnïau, mentrau ar y cyd, benthyciadau a gwarantau ariannol;
- sicrhau bod Aelodau'n cael gwybodaeth ddigonol a'u bod yn deall y risgiau y mae'r Awdurdod yn agored iddynt;
- sicrhau bod gan yr Awdurdod yr arbenigedd ddigonol, naill ai'n fewnol neu'n allanol, i wneud yr uchod;
- creu Arferion Rheoli Trysorlys sy'n delio'n benodol â'r modd y bydd buddsoddiadau nad ydynt yn rhai trysorlys yn cael eu trin a'u rheoli, gan gynnwys yr isod:-
 - Rheoli risg (ARhT1 a'r atodlenni), gan gynnwys meini prawf buddsoddi a rheoli risg ar gyfer unrhyw bortffolios buddsoddi sylweddol nad ydynt yn ymwneud â'r trysorlys;
 - Mesur a rheoli perfformiad (ARhT2 a'r atodlenni) , gan gynnwys methodoleg a meini prawf ar gyfer asesu perfformiad a llwyddiant buddsoddiadau nad ydynt yn rhai trysorlys;
 - Gwneud penderfyniadau, llywodraethu a threfniadaeth (ARhT5 a'r atodlenni), gan gynnwys datganiad ar ofynion llywodraethiant ar gyfer gwneud penderfyniadau ar fuddsoddiadau nad ydynt yn rhai trysorlys; a threfniadau i sicrhau diwydrwydd dyladwy er mwyn cefnogi'r broses gwneud penderfyniadau;
 - Gwybodaeth reoli ac adrodd (ARhT6 a'r atodlenni), gan gynnwys ble a pha mor aml y cynhyrchir adroddiadau monitro;
 - Hyfforddiant a chymwysterau (ARhT10 a'r atodlenni), gan gynnwys y modd y bydd gwybodaeth a sgiliau perthnasol mewn perthynas â buddsoddiadau nad ydynt yn rhai trysorlys yn cael eu trefnu.

**DANGOSYDDION DARBODUS A THRYSORLYS
GOSOD CYLLIDEB 2022/23**

ATODIAD 11

Rhif Dangosydd

Fforddiadwyath		2020/21 Alldro	2021/22 Amcangyfrif	2022/23 Cynnig	2023/24 Cynnig	2024/25 Cynnig
1,2	Amcangyfrif o [neu wir] gymhareb costau dyled i ffrwd referniw net:					
	Cronfa'r Cyngor	4.75%	4.55%	4.40%	4.43%	4.44%
	Cyfrif Refeniw Tai (gan gynnwys y setliad)	16.52%	9.04%	13.40%	14.12%	13.83%
	Cyfanswm	6.12%	5.08%	5.42%	5.57%	5.56%
Darbodusrwydd						
3	Dyled gros a'r Gofyniad Cyllido Cyfalaf (GCC)	✓	✓	✓	✓	✓
	<i>Ydy dyled allanol gros yn llai na'r GCC am y flwyddyn flaenorol ynghyd ag amcangyfrifon unrhyw gynnydd am y flwyddyn gyfredol a'r ddwy flynedd ddilynol?</i>			✓	✓	✓
Gwariant Cyfalaf			£000	£000	£000	£000
4,5	Amcangyfrif o [neu wir] Wariant Cyfalaf					
	Cronfa'r Cyngor	20,507	25,427	17,177	9,408	8,277
	Cyfrif Refeniw Tai	12,622	13,641	18,784	22,009	18,550
	Cyfanswm	33,129	39,068	35,961	31,417	26,827
6,7	Amcangyfrif o [neu wir] Gofyniad Cyllido Cyfalaf					
	Cronfa'r Cyngor	97,360	102,531	107,867	109,195	110,728
	Cyfrif Refeniw Tai	39,200	38,415	43,646	52,273	56,828
	Cyfanswm	136,560	140,946	151,513	161,468	167,556
Dyled Allanol			£000	£000	£000	£000
8	Terfyn Awdurdodedig					
	: Benthycu Cyffredinol	175,000	175,000	180,000	190,000	198,000
	: Ymrwymadau tymor hir eraill	5,000	5,000	5,000	5,000	5,000
	: Cyfanswm	180,000	180,000	185,000	195,000	203,000

9	Ffin Weithredol					
	: Benthycu Cyffredinol	170,000	170,000	175,000	185,000	193,000
	: Ymrwymiadau tymor hir eraill	5,000	5,000	5,000	5,000	5,000
	: Cyfanswm	175,000	175,000	180,000	190,000	198,000
10	Gwir Ddyled Allanol	124,524				
Rheoli'r Trysorlys		2020/21 Alldro	2021/22 Amcangyfrif	2022/23 Cynnig	2022/24 Cynnig	2024/25 Cynnig
11	Bod yr Awdurdod Lleol wedi mabwysiadu Cod Ymarfer CIPFA ar Reoli'r Trysorlys yn y Gwasanaethau Cyhoeddus.	✓	✓	✓	✓	✓
		£000	£000	£000	£000	£000
12	Dyled Gros a Net	100%	100%	100%	100%	100%
	<i>Terfyn uchaf ar y ddyled net fel cyfran o'r ddyled gros</i>					
13	Y terfyn uchaf ar raddfeydd sefydlog : <i>(prifswm net sy'n ddyledus)</i>	155,000	155,000	160,000	170,000	178,000
14	Y terfyn uchaf ar raddfeydd amrywiol: <i>(prifswm net sy'n ddyledus)</i>	20,000	20,000	20,000	20,000	20,000
15	Terfyn cyfanswm y prifsymiau a fuddsoddir am gyfnodau dros 364 diwrnod: <i>(bydd unrhyw fuddsoddiadau tymor hir a ddygir ymlaen o flynyddoedd blaenorol yn cael eu cynnwys yn nherfyn pob blwyddyn)</i>	15,000	15,000	15,000	15,000	15,000
			2022/23 Terfyn uchaf		2022/23 Terfyn isaf	
16	Terfyn uchaf ac isaf ar gyfer strwythur aeddfedu'r benthycu graddfa sefydlog					
	• dan 12 mis		20%	0%		
	• 12 mis ac o fewn 24 mis		20%	0%		
	• 24 mis ac o fewn 5 mlynedd		50%	0%		
	• 5 mlynedd ac o fewn 10 mlynedd		75%	0%		
	• 10 mlynedd a throsodd		100%	0%		
			Dim newid	Dim newid		

Gwybodaeth am Ddangosyddion Darbodus a Rheoli Trysorlys.**A) Fforddiadwyaeth.****1 & 2. Cymhareb y costau cyllido i'r ffrwd referniw net**

Mae'r dangosydd hwn yn nodi'r tueddiad o ran cost cyfalaf (costau benthyca a chostau ymrwymadau tymor hir eraill net o'r incwm buddsoddi) yn erbyn y ffrwd referniw net.

Mae'r amcangyfrifon ynghylch costau cyllido yn cynnwys ymrwymadau cyfredol a'r cynigion yn yr adroddiad hwn ar y gyllideb.

B) Bod yn ddarbodus**3. Dyled gros a'r GCC**

Mae angen i'r Cyngor sicrhau nad yw'r ddyled gros, heblaw yn y tymor byr, yn mynd yn uwch na'r GCC yn y flwyddyn flaenorol ynghyd â'r amcangyfrifon am unrhyw GCC ychwanegol ar gyfer 2022/23 a'r ddwy flynedd ariannol ddilynol. Mae hyn yn rhoi peth hyblygrwydd ar gyfer benthyca buan cyfyngedig yn y dyfodol, ond yn sicrhau na fyddir yn benthyca i ddibenion referniw.

C) Gwariant cyfalaf

Cynlluniau gwariant cyfalaf y Cyngor yw'r gyrwyr allweddol o ran gweithgareddau rheoli trysorlys. Adlewyrchir allbwn y cynlluniau gwariant cyfalaf yn y dangosyddion darbodus, sydd wedi'u dylunio i gynorthwyo aelodau i gael trosolwg o'r sefyllfa gyfalaf a chadarnhau cynlluniau gwariant cyfalaf.

4 & 5 Amcangyfrif o Wariant Cyfalaf

Dyma'r Gwariant Cyfalaf a ragamcenir o 2021/22 hyd at 2024/25 ac mae'n seiliedig ar y Rhaglen Gyfalaf ar gyfer 2021/22 a'r Strategaeth Cyfalaf ar gyfer 2022/23.

6 & 7 Anghenion benthyca'r Cyngor (y Gofyniad Cyllido Cyfalaf)

Dangosydd darbodus arall yw Gofyniad Cyllido Cyfalaf y Cyngor (GCC). Yn syml, y GCC yw cyfanswm y gwariant cyfalaf hanesyddol gweddilliol nad ydyw hyd yma wedi cael ei dalu amdano o adnoddau referniw neu gyfalaf. Yn sylfaenol, mesur ydyw o anghenion benthyca sylfaenol y Cyngor. Bydd unrhyw wariant cyfalaf nad ydyw wedi talu amdano ar unwaith, yn cynyddu lefel y GCC.

Nid yw'r GCC yn cynyddu i lefel amhenodol, oherwydd mae'r ddarpariaeth isafswm referniw (DRI) yn dâl referniw blynyddol statudol sydd, yn gyffredinol, yn gostwng yr angen benthyca yn unol ag oes pob ased ac felly'n newid dâl ar y defnydd economaidd o asedau cyfalaf wrth iddynt gael eu defnyddio.

Mae'r GCC yn cynnwys unrhyw ymrwymadau tymor hir eraill (e.e. cynlluniau PFI, prydlesau ariannol). Er bod y rhain yn cynyddu'r GCC ac o'r herwydd, yn cynyddu angen y Cyngor i fenthyca, mae'r mathau hyn o gynlluniau'n cynnwys cyfleuster benthyca ac o'r herwydd, nid oes raid i'r Cyngor fenthyca ar wahân ar gyfer y cynlluniau hyn. Ar hyn o bryd, nid oes gan y Cyngor unrhyw gynlluniau o'r fath yn y GCC.

CH) Dyled Allanol

- 8. Y terfyn a awdurdodir ar gyfer dyled allanol.** Mae dangosydd darbodus allweddol arall yn rheoli'r uchafswm benthyca. Gwaherddir dyledion allanol y tu hwnt i'r terfyn hwn ac mae angen i'r Cyngor llawn osod neu ddiwygio'r terfyn. Mae'n adlewyrchu'r lefel o ddyled allanol y gellid, er nad yw hynny'n beth a ddeisyfir, ei fforddio yn y tymor byr ond nad yw'n gynaliadwy yn y tymor hwy. Dyma'r terfyn statudol y penderfynir arno dan adran 3(1) Deddf Llywodraeth Leol 2003. Mae'r Llywodraeth yn cadw'r opsiwn i reoli naill ai'r cyfan o gynlluniau'r holl Gynhorau, neu gynlluniau Cyngor penodol, er nad ydyw hyd yma wedi defnyddio'r pŵer hwnnw.

Dywed y Swyddog Adran 151 bod y Cyngor wedi cydymffurfio gyda'r dangosydd darbodus hwn yn y flwyddyn gyfredol ac nid yw'n rhagweld anawsterau yn y dyfodol. Mae'r farn hon yn cymryd i ystyriaeth yr ymrwymadau cyfredol, y cynlluniau presennol, a'r cynigion sydd yn yr adroddiad hwn ar y gyllideb.

- 9. Y ffin weithredol.** Ffin yw hon na fyddir fel arfer yn disgwyl i ddyled allanol fynd yn uwch na hi. Yn y rhan fwyaf o achosion, byddai'n ffigwr tebyg i GCC ond gall fod yn is neu'n uwch gan ddibynnu ar lefelau'r ddyled wirioneddol a'r gallu i gyllido tanfenthyca trwy ddefnyddio adnoddau arian parod eraill

Geirfa**GWARIANT CYFALAF**

Gwariant ar brynu ased nad yw'n gyfredol, a ddefnyddir i ddarparu gwasanaethau tu hwnt i'r flwyddyn ariannol gyfredol, neu wariant sy'n ychwanegu at werth ased presennol nad yw'n gyfredol, yn hytrach na dim ond cynnal gwerth yr ased. Mae enghreifftiau'n cynnwys : adeiladu ysgol newydd, prynu offer TG, gwaith adnewyddu sylweddol ar gartref gofal.

CYLLIDO CYFALAF

Arian sydd ar gael i dalu am wariant cyfalaf. Mae nifer o ffyrdd o gyllido gwariant cyfalaf, gan gynnwys benthycu, prydlesu, cyllido refeniw uniongyrchol, derbyniadau cyfalaf y mae modd eu defnyddio, grantiau cyfalaf, cyfraniadau cyfalaf, cronfeydd refeniw wrth gefn a chronfeydd wrth gefn a glustnodwyd.

GOFYNIAD CYLLIDO CYFALAF

Y cyfanswm gwariant cyfalaf hanesyddol sydd heb ei dalu'n barod naill ai o adnoddau refeniw neu gyfalaf. Yn ei hanfod, mae'n adlewyrchiad o angen sylfaenol y Cyngor i fenthycu.

RHAGLEN GYFALAF

Y cynlluniau cyfalaf mae'r Cyngor yn bwriadu eu gweithredu dros gyfnod penodol o amser.

DERBYNIADAU CYFALAF

Yr elw o waredu tir neu asedau eraill nad ydynt yn gyfredol. Gellir defnyddio cyfran o'r dderbyniadau cyfalaf i gyllido gwariant cyfalaf newydd, o fewn y rheolau a osodir gan y llywodraeth, ond ni ellir eu defnyddio i gyllido gwariant refeniw.

CIPFA

Sefydliad Siartredig Cyllid Cyhoeddus a Chyfrifyddiaeth. Y prif gorff proffesiynol a rheoleiddiol ar gyfer cyfrifon llywodraeth leol.

CYFRIF REFENIW TAI (CRT)

Cyfrif ar wahân i Gronfa'r Cyngor, sy'n cynnwys yr incwm a gwariant sy'n gysylltiedig â'r Cyngor yn darparu llety tai.

LLOG A DDERBYNNIR NEU A DELIR

Defnyddir y dull cyfradd llog wirioneddol i fesur beth yw gwerth ased ariannol neu rwymedigaeth a fesurir yn ôl y gost llai amorteiddiad cronedig, ac i neilltuo incwm neu dreuliau cysylltiedig i'r cyfnod perthnasol. Y gyfradd llog wirioneddol yw honno sy'n rhoddi disgownt cysâct ar y taliadau arian parod neu'r derbyniadau yr amcangyfrifir y'u derbynnir yn y dyfodol dros oes ddisgwyliedig yr offeryn ariannol yn ôl y swm a gafodd ei gydnabod iddo'n y lle cyntaf. Mae'r gyfradd llog wirioneddol yn cael ei diwygio yn ôl y tâl llog neu'r derbyniadau gwirioneddol trwy'r Datganiad Symudiadau yn y Cronfeydd wrth Gefn i sicrhau mai dim ond llog gwirioneddol a godir yn erbyn y Dreth Gyngor. Yn achos asedau a rhywymedigaethau ariannol a gludwyd yn ôl y gost, gan fod y llog wirioneddol yr un faint â'r llog cludo, mae'r gwerth cludo'n cael ei ddiwygio ar gyfer llog cronus.

DARPARIAETH REFENIW ISAF REFENIW (DRI)

Yr isafswm sydd raid ei godi ar y cyfrif refeniw bob blwyddyn er mwyn darparu ar gyfer ad-dalu benthyciadau a symiau eraill a fenthycir gan y Cyngor.

DYLED NET

Benthyciadau'r Cyngor llai arian parod ac adnoddau hylifol.

BWRDD BENTHYCIADAU GWEITHIAU CYHOEDDUS (BBGC)

Asiantaeth Llywodraeth Ganolog sy'n rhoi benthyciadau am flwyddyn a/neu fwy i awdurdodau ar raddfeydd llog sydd ond ychydig yn uwch na'r rheini y gall y llywodraeth fenthyca arnynt ei hun.

GWARIANT REFENIW A ARIENNIR O GYFALAF O DAN STATUD (REFCUS)

Gwariant y gellir ei ohirio'n briodol (h.y. ei drin fel cyfalaf o ran ei natur) ond nad yw'n arwain at ased diriaethol, na'n parhau i fod yn gysylltiedig â hi. Mae enghreifftiau o daliadau gohiriedig yn cynnwys grantiau o natur gyfalaf i sefydliadau gwirfoddol.

GRANT CYNNAL REFENIW

Grant a delir gan Lywodraeth Ganolog i awdurdodau ac sy'n cyfrannu tuag at gost gyffredinol eu gwasanaethau.

BENTHYCA GYDA CHYMORTH

Mae'r Cyngor yn benthyca arian i ariannu rhan o'i raglen gyfalaf. Cydnabyddir y benthyciad gan Lywodraeth Ganolog wrth weithio allan ei fformiwla gyllido ar gyfer y Cyngor.

BENTHYCA DROS DRO

Arian a fenthycir am gyfnod o lai na blwyddyn.

BENTHYCA DIGYMORTH

Gall y Cyngor fenthyca arian ychwanegol i'r benthyca a gefnogir gan y Llywodraeth, a hynny er mwyn ariannu ei wariant cyfalaf cyn belled a'i fod yn fforddiadwy ac yn gynaliadwy. Fe lywodraethir y pŵer hwn gan Gôd Darbodus CIPFA, sef Côt y mae'r Cyngor yn llwyr gydymffurfio ag ef.

CYNGOR SIR YNYS MÔN	
Adroddiad i:	PWYLLGOR GWAITH
Dyddiad:	03 MAWRTH 2022
Pwnc / Testun:	ADRODDIAD ADOLYGIAD CANOL BLWYDDYN RHEOLI TRYSORLYS 2021/22
Deilydd(ion) Portffolio:	Y CYNGHORYDD R WILLIAMS
Pennaeth Gwasanaeth / Cyfarwyddwr:	MARC JONES, CYFARWYDDWR SWYDDOGAETH (ADNODDAU) A SWYDDOG ADRAN 151
Awdur yr Adroddiad: Ffôn: E-bost:	JEMMA ROBINSON 01248 752675 JemmaRobinson@ynysmon.gov.uk
Aelodau Lleol:	Amherthnasol
A – Argymhelliad / Argymhellion a Rheswm / Rhesymau	
<ul style="list-style-type: none"> Ystyried Adroddiad Adolygiad Canol Blwyddyn Rheoli Trysorlys 2021/22 a'i drosglwyddo i gyfarfod nesaf y Cyngor Llawn gydag unrhyw sylwadau. 	
B – Pa opsiynau eraill wnaethoch chi eu hystyried a beth oedd eich rhesymau dros eu gwrthod ac/neu ddewis yr opsiwn hwn?	
Amherthnasol	
C – Am ba reswm mae hwn yn benderfyniad i'r Pwyllgor Gwaith?	
<ul style="list-style-type: none"> Cydymffurfio â rheoliadau a gyhoeddwyd o dan Ddeddf Llywodraeth Leol 2003 a Chynllun Dirprwyo Rheoli Trysorlys y Cyngor ar gyfer 2021/22 (Atodiad 8 Datganiad Strategaeth Reoli'r Trysorlys 2021/22). Yn unol â'r Cynllun Dirprwyo, craffodd y Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio ar yr adroddiad hwn ar 09 Rhagfyr 2021. Bydd yr adroddiad yn cael ei gyflwyno i'r Cyngor Llawn unwaith y bydd wedi'i dderbyn gan y Pwyllgor hwn. 	
CH – A yw'r penderfyniad hwn yn gyson â pholisi a gymeradwywyd gan y Cyngor Llawn?	
Ydi	
D – A yw'r penderfyniad hwn o fewn y gyllideb a gymeradwywyd gan y Cyngor?	
Amherthnasol	
DD – Asesu'r effeithiau posibl (os yn berthnasol):	
Sut mae'r penderfyniad hwn yn effeithio ar ein hanghenion tymor hir fel Ynys?	
A ragwelir y bydd y penderfyniad hwn yn atal costau / dibyniaethau ar yr Awdurdod i'r dyfodol? Os felly, sut:-	
A ydym wedi bod yn cydweithio â sefydliadau eraill i ddod i'r penderfyniad hwn, os felly, rhowch wybod gyda phwy:-	
A yw dinasyddion Ynys Môn wedi chwarae eu rhan wrth ddrafftio'r ffordd hon ymlaen? Esboniwch sut:-	

Nodwch unrhyw effeithiau posibl y byddai'r penderfyniad hwn yn ei gael ar y grwpiau a warchodir o dan y Ddeddf Cydraddoldeb 2010.		
Os yw hwn yn benderfyniad strategol, nodwch unrhyw effeithiau posibl y byddai'r penderfyniad yn ei gael ar y rhai sy'n profi anfantais economaidd-gymdeithasol.		
Nodwch unrhyw effeithiau posibl y byddai'r penderfyniad hwn yn ei gael ar gyfleoedd i bobl ddefnyddio'r Gymraeg a pheidio â thrin y Gymraeg yn llai ffafriol na'r Saesneg.		
E – Gyda phwy wnaethoch chi ymgynghori?		Beth oedd eu sylwadau?
1	Prif Weithredwr / Uwch Dîm Arweinyddiaeth (UDA)(gorfodol)	
2	Cyllid / Adran 151 (gorfodol)	Amherthnasol – y Swyddog Adran 151 yw awdur yr adroddiad hwn
3	Cyfreithiol / Swyddog Monitro (gorfodol)	
4	Adnoddau Dynol (AD)	
5	Eiddo	
6	Technoleg Gwybodaeth a Chyfathrebu (TGCh)	
7	Caffael	
8	Sgriwtini	
9	Aelodau Lleol	
10	Arall	Penderfynodd y Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio:- <ul style="list-style-type: none"> • Derbyn Adroddiad Adolygiad Canol Blwyddyn Rheoli Trysorlys 2021/22 a'i argymhell i'r Pwyllgor Gwaith heb sylwadau.
F - Atodiadau:		
Atodiad A – Adolygiad Canol Blwyddyn Rheoli Trysorlys 2021/22		
FF – Papurau cefndir (cysylltwch ag awdur yr Adroddiad am unrhyw wybodaeth bellach):		
<ul style="list-style-type: none"> • Datganiad ar y Strategaeth Rheoli Trysorlys am 2020/21 • Dangosyddion Pwylllog a Rheoli Trysorlys 2020/21 • Adroddiad Rheoli Trysorlys Blynyddol ar gyfer 2020/21 		

1. Cefndir

1.1 Strategaeth Cyfalaf

Ym mis Rhagfyr 2017, cyhoeddodd y Sefydliad Siartredig Cyllid Cyhoeddus a Chyfrifyddiaeth (CIPFA) godau diwygiedig ar gyfer Darbodusrwydd a Rheoli Trysorlys. Maent yn ei gwneud yn ofynnol i bob awdurdod lleol baratoi Strategaeth Gyfalaf y bwriedir iddi ddarparu'r canlynol:-

- trosolwg lefel uchel o sut mae gwariant cyfalaf, cyllido cyfalaf a gweithgareddau rheoli trysorlys yn cyfrannu at ddarparu gwasanaethau;
- trosolwg o sut y rheolir y risg gysylltiedig; a
- goblygiadau ar gyfer cynaliadwyedd ariannol yn y dyfodol.

Aethpwyd ag adroddiad a oedd yn amlinellu ein Strategaeth Gyfalaf i'r Pwyllgor Gwaith ar 1 Mawrth 2021, a bydd Strategaeth ddiwygiedig ar gyfer 2022/23 yn cael ei chyflwyno i'r Cyngor llawn cyn 31 Mawrth 2022.

1.2 Rheoli Trysorlys

Mae'r Cyngor yn gweithredu cyllideb gytbwys, sy'n golygu'n fras y bydd arian a godir yn ystod y flwyddyn yn cwrdd â'i wariant arian parod. Mae rhan o'r gweithgareddau rheoli'r trysorlys yn sicrhau bod y llif arian hwn wedi'i gynllunio'n ddigonol, gydag arian dros ben yn cael ei fuddsoddi mewn gwrthbartïon risg isel, gan ddarparu hylifedd digonol yn y lle cyntaf cyn ystyried sicrhau'r elw uchaf posib o'r buddsoddiadau.

Ail brif swyddogaeth y gwasanaeth rheoli trysorlys yw cyllido cynlluniau cyfalaf y Cyngor. Mae'r cynlluniau cyfalaf hyn yn rhoi syniad o faint y bydd angen i'r Cyngor gael benthyg, yn y bôn y cynllunio llif arian parod tymor hwy i sicrhau y gall y Cyngor gyflawni ei weithgareddau gwariant cyfalaf. Gall y gwaith hwn o reoli arian parod tymor hwy gynnwys trefnu benthyciadau tymor hir neu dymor byr, neu ddefnyddio gwargedion llif arian tymor hwy ac, ar brydiau, gellir ailstrwythuro unrhyw ddyled i fodloni amcanion cost neu risg y Cyngor.

Yn unol â hynny, diffinnir rheoli trysorlys fel:-

“Rheoli benthyciadau, buddsoddiadau a llif arian yr awdurdod lleol, ei drafodion bancio, marchnad arian a marchnad gyfalaf; rheolaeth effeithiol o'r risgiau sy'n gysylltiedig â'r gweithgareddau hynny; a cheisio'r perfformiad gorau posib sy'n gyson â'r risgiau hynny.”

2. Rhagarweiniad

Ysgrifennwyd yr adroddiad hwn yn unol â gofynion Côt Ymarfer CIPFA ar Reoli Trysorlys (diwygiwyd 2017). Mae prif ofynion y Côt fel a ganlyn:-

- (i) Creu a chynnal Datganiad ar y Polisi Rheoli Trysorlys, sy'n nodi polisiau ac amcanion gweithgareddau rheoli trysorlys y Cyngor.
- (ii) Creu a chynnal Arferion Rheoli Trysorlys, sy'n nodi'r modd y bydd y Cyngor yn ceisio cyflawni'r polisiau a'r amcanion hynny.
- (iii) Bod y Cyngor llawn yn derbyn Datganiad Blynyddol ar y Strategaeth Rheoli'r Trysorlys, sy'n cynnwys y Strategaeth Fuddsoddi Flynyddol a'r Polisi ar y Ddarpariaeth Refeniw Isaf ar gyfer y flwyddyn i ddod, Adroddiad Adolygiad Canol Blwyddyn (yr adroddiad hwn) ac Adroddiad Blynyddol, yn ymdrin â gweithgareddau yn ystod y flwyddyn flaenorol.
- (iv) Y Cyngor yn dirprwyo cyfrifoldebau dros weithredu a monitro polisiau ac arferion rheoli trysorlys ac ar gyfer gweithredu a gweinyddu penderfyniadau rheoli trysorlys.
- (v) Y Cyngor yn dirprwyo rôl craffu ar y strategaeth a pholisiau rheoli trysorlys i gorff penodol a enwir. Ar gyfer y Cyngor hwn, y corff dirprwyedig hwnnw yw'r Pwyllgor Archwilio.

Paratowyd yr adroddiad canol blwyddyn hwn yn unol â Chôd Ymarfer CIPFA ar Reoli Trysorlys ac mae'n cynnwys y canlynol:-

- Diweddariad economaidd ar gyfer hanner cyntaf blwyddyn ariannol 2021/22;
- Adolygiad o'r Datganiad Strategaeth Rheoli Trysorlys a'r Strategaeth Fuddsoddi Flynyddol;
- Gwariant cyfalaf y Cyngor fel y'i nodir yn y Strategaeth Gyfalaf, a dangosyddion darbodus;
- Adolygiad o bortffolio buddsoddi'r Cyngor ar gyfer 2021/22;
- Adolygiad o strategaeth fenthycy'r Cyngor ar gyfer 2021/22;
- Adolygiad o unrhyw aildrefnu dyledion a wnaed yn ystod 2021/22;
- Adolygiad o gydymffurfiaeth â'r Terfynau Trysorlys a Darbodus ar gyfer 2021/22.

3. Diweddariad Economaidd

3.1 Cafwyd diweddariad economaidd gan ymgynghorwyr trysorlys y Cyngor ac mae i'w weld yn Atodiad 1. Yn ddiweddar maent hefyd wedi darparu'r rhagolwg isod ar gyfer cyfraddau llog:-

	Rhag 2021	Maw 2022	Meh 2022	Medi 2022	Rhag 2022	Maw 2023	Meh 2023	Medi 2023	Rhag 2023	Maw 2024
Cyfradd Banc (%)	0.10%	0.10%	0.25%	0.25%	0.25%	0.25%	0.50%	0.50%	0.50%	0.75%
Cyfradd 5 mlynedd BBGC (%)	1.40%	1.40%	1.50%	1.50%	1.60%	1.60%	1.60%	1.70%	1.70%	1.70%
Cyfradd 10 mlynedd BBGC (%)	1.80%	1.80%	1.90%	1.90%	2.00%	2.00%	2.00%	2.10%	2.10%	2.10%
Cyfradd 25 mlynedd BBGC (%)	2.20%	2.20%	2.30%	2.30%	2.40%	2.40%	2.40%	2.50%	2.50%	2.60%
Cyfradd 50 mlynedd BBGC (%)	2.00%	2.00%	2.10%	2.20%	2.20%	2.20%	2.20%	2.30%	2.30%	2.40%

3.2 Yn ddiweddar, darparodd ymgynghorwyr trysorlys y Cyngor sylwebaeth i gyd-fynd â'r rhagolygon cyfraddau llog uchod. Gellir gweld y sylwebaeth hon yn Atodiad 2.

4. Datganiad Strategaeth Rheoli Trysorlys a diweddariad ar y Strategaeth Fuddsoddi Flynyddol

4.1 Cymeradwywyd y Datganiad Strategaeth Rheoli Trysorlys (DSRHT) ar gyfer 2021/22 gan y Cyngor llawn ar 9 Mawrth 2021. Nid oes unrhyw newidiadau polisi iddo; mae'r manylion yn yr adroddiad hwn yn diweddarar'r sefyllfa yng ngoleuni'r sefyllfa economaidd sydd ohoni a'r newidiadau cyllidebol a gymeradwywyd eisoes.

5. Strategaeth Fuddsoddi Flynyddol

- 5.1** Yn unol â'r Côt, blaenoriaeth y Cyngor yw sicrhau diogelwch cyfalaf a hylifedd, a sicrhau lefel briodol o enillion sy'n gyson ag archwaeth risg y Cyngor. Yn yr hinsawdd economaidd sydd ohoni, ystyrir ei bod yn briodol cadw'r buddsoddiadau i rai tymor byr er mwyn cwrdd ag anghenion llif arian, ond hefyd i chwilio am y gwerth sydd ar gael mewn cyfnodau hyd at 12 mis gyda sefydliadau ariannol â statws credyd uchel. Fel y dangosir gan y rhagolygon ynghylch cyfraddau llog yn adran 3, mae bellach yn amhosib cael y cyfraddau llog a welwyd yn gyffredin mewn degawdau blaenorol oherwydd prin y mae'r holl gyfraddau buddsoddi wedi codi ers torri'r Gyfradd Banc i 0.10% ym mis Mawrth 2020, hyd at gyfarfod y Pwyllgor Polisi Ariannol ar 24 Medi 2021, pan gododd cyfraddau 6 a 12 mis oherwydd y disgwyliad y bydd y Cyfradd Banc yn codi yn 2022. O ystyried yr amgylchedd risg hwn a'r posibilrwydd mai codiad bychan iawn yn unig fydd yn y Cyfradd Banc cyn canol 2023, neu ddim codiad o gwbl, disgwylir i enillion o fuddsoddiadau barhau i fod yn isel.
- 5.2** Roedd gan y Cyngor £38.070m o fuddsoddiadau ar 30 Medi 2021 (£25.066m ar 31 Mawrth 2021) a'r elw o'r portffolio buddsoddi am chwe mis cyntaf y flwyddyn oedd 0.01%. Mae rhestr lawn o'r buddsoddiadau ar 30 Medi 2021 i'w gweld yn Atodiad 3. Gellir gweld crynodeb o'r buddsoddiadau a'r cyfraddau yn Atodiad 4.
- 5.3** Nid aethpwyd yn uwch na'r terfynau a gymeradwywyd yn y Strategaeth Fuddsoddi Flynyddol yn ystod chwe mis cyntaf 2021/22.
- 5.4** Yr enillion o fuddsoddiadau y mae'r Cyngor wedi cynllunio ar eu cyfer am 2021/22 yw £0.036m ac nid yw'r perfformiad ar gyfer y flwyddyn hyd yma yn unol â'r gyllideb, gyda dim ond £0.005m wedi'i dderbyn hyd ddiwedd Chwarter 2. Rydym yn rhagweld y bydd yr enillion ar ddiwedd y flwyddyn yn is na'r gyllideb oherwydd er bod ein balansau arian parod wedi bod yn uwch na'r arfer, mae hyn yn cael ei wrthbwysu gan gyfraddau llog is nag a ragwelwyd.
- 5.5** Mae'r meini prawf ar gyfer dewis gwrthbartion buddsoddi a gymeradwywyd yn y DSRhT yn cwrdd â gofyniad y swyddogaeth rheoli trysorlys.
- 5.6** Gellir gweld y gwledydd a gymeradwyir ar gyfer buddsoddiadau yn Atodiad 5.
- 5.7** Mae'r tabl isod yn dangos rhestr o fuddsoddiadau a wnaed i Awdurdodau Lleol eraill yn ystod hanner cyntaf y flwyddyn ariannol hon. O ystyried mai diogelwch yr arian yw dangosydd allweddol y Cyngor hwn, ystyrir mai buddsoddiadau gydag Awdurdodau Lleol eraill yw'r ffordd fwyaf diogel o fuddsoddi arian ac mae hyn yn rhoi enillion uwch na'r mwyafrif o gyfrifon galw gyda banciau.

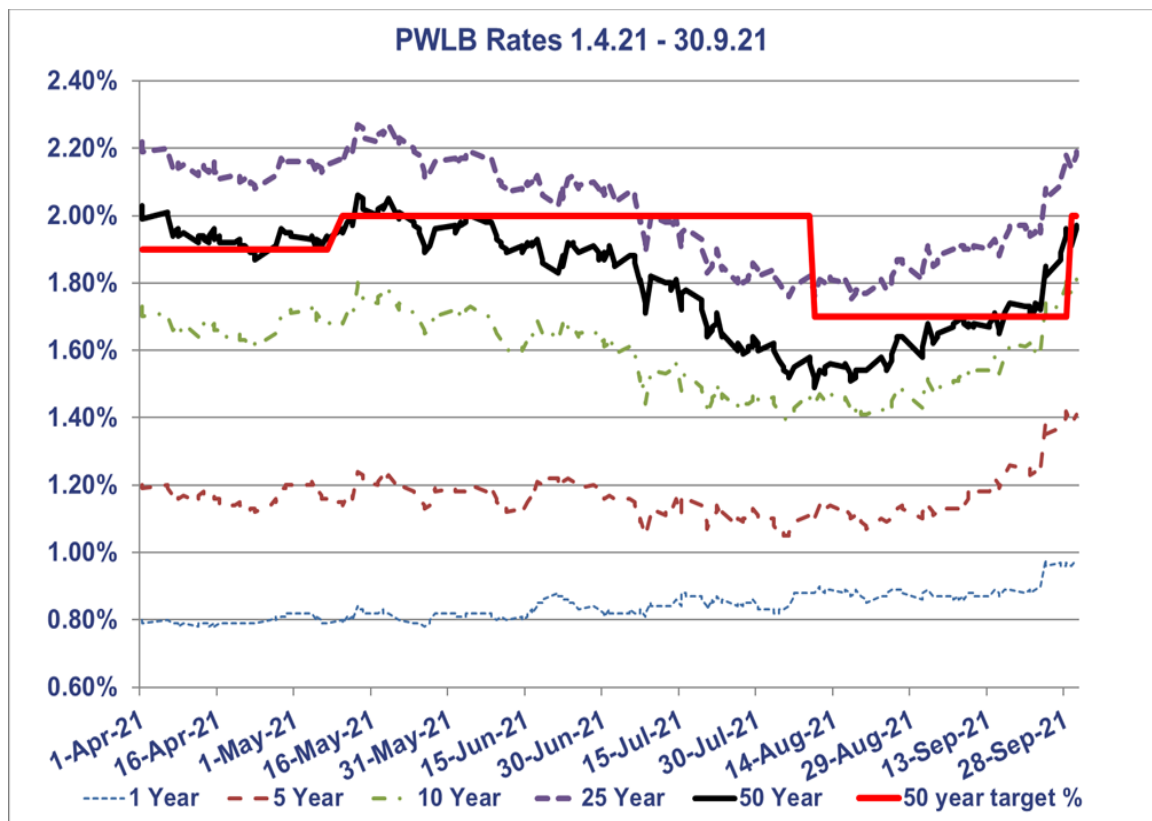
Awdurdod Lleol	Dyddiad Dechrau	Dyddiad Gorffen	Cyfradd Llog %	Swm £
Cyngor Sir Fflint	23/06/2021	23/09/2021	0.03	5,000.000

6. Benthycia

- 6.1** Y gofyniad cyllid cyfalaf a ragwelir (GCC) ar gyfer 2021/22 yw £140.9m. Mae'r GCC yn dynodi angen sylfaenol y Cyngor i fenthycia at ddibenion cyfalaf. Os yw'r GCC yn bositif, gall y Cyngor fenthycia gan y Bwrdd Benthyciadau Gwaith Cyhoeddus (BBGC) neu'r farchnad (benthycia allanol) neu o falansau mewnol ar sail dros dro (benthycia mewnol). Yn gyffredinol, mae'r cydbwysedd rhwng benthycia allanol a mewnol yn cael ei yrru gan amodau'r farchnad. Mae'r Cyngor wedi rhagweld y bydd wedi cael benthyc £124.9m ar ddiwedd y flwyddyn a bydd wedi defnyddio £16.0m o gronfeydd llif arian yn lle benthycia. Mae hwn yn ddull darbodus a chost-effeithiol yn yr hinsawdd economaidd sydd ohoni, ond bydd angen ei fonitro'n barhaus os bydd yr elw o giltiau yn well na'r disgwyl.

6.2 Derbyniwyd swm o £509k (benthyciad Salix di-log) yn ystod hanner cyntaf y flwyddyn, sef rhandal olaf y benthyciad hwn. Ni chymerwyd benthycy unrhwy arian ychwanegol yn ystod hanner cyntaf y flwyddyn ariannol hon, a ni ragwelir y bydd angen cymryd unrhyw fenthyciadau allanol ychwanegol yn ystod ail hanner y flwyddyn ariannol. Bydd angen benthycia i gyllido rhan o raglen gyfalaf 2021/22, ond gwneir hynny trwy fenthycia mewnol (drwy ddefnyddio balansau arian parod). Bydd hyn yn gohirio costau cyllido cyfalaf tra bod balansau arian parod y Cyngor yn gallu darparu ar gyfer y benthycia mewnol hwn. Yn y tymor mwy canolig, efallai y bydd angen allanoli'r benthycia os bydd balansau arian parod y Cyngor yn isel. Mae'r rhaglen gyfalaf yn cael ei hadolygu'n rheolaidd oherwydd effeithiau coronafeirws a phrinder deunyddiau a gweithwyr. Felly, bydd ein strategaeth fenthycia yn cael ei hadolygu'n rheolaidd hefyd a'i diwygio, os bydd angen, er mwyn sicrhau'r gwerth gorau a'r amlygiad gorau i risg yn y tymor hir.

Mae'r graff a'r tabl isod yn dangos y newid yng nghyfraddau sicrwydd y BBGC ar gyfer chwe mis cyntaf y flwyddyn hyd yn hyn. Roedd enillion o giltiau a chyfraddau BBGC yn gostwng rhwng mis Mai a mis Awst. Fodd bynnag, bu iddynt godi'n sydyn tuag at ddiwedd mis Medi. Ar ddechrau 2021/22, roedd cyfradd darged 50 mlynedd BBGC ar gyfer benthycia newydd tymor hir yn 1.90%, cododd i 2.00% ym mis Mai, disgynnodd i 1.70% ym mis Awst ac yna dychwelyd i 2.00% ddiwedd mis Medi, ar ôl cyfarfod y Pwyllgor Polisi Ariannol ar 23 Medi.

	1 Year	5 Year	10 Year	25 Year	50 Year
Low	0.78%	1.05%	1.39%	1.75%	1.49%
Date	08/04/2021	08/07/2021	05/08/2021	17/08/2021	10/08/2021
High	0.98%	1.42%	1.81%	2.27%	2.06%
Date	24/09/2021	28/09/2021	28/09/2021	13/05/2021	13/05/2021
Average	0.84%	1.16%	1.60%	2.02%	1.81%
Spread	0.20%	0.37%	0.42%	0.52%	0.57%

6.3 Prin iawn fu'r cyfleoedd a gafwyd i aildrefnu dyledion yn yr hinsawdd economaidd sydd ohoni ac yn dilyn y codiadau amrywiol yn yr elw a ychwanegwyd at enillion giltiau sydd wedi effeithio ar gyfraddau benthycia newydd BBGC ers mis Hydref 2010. Felly, nid oes unrhyw ddyledion wedi cael eu haildrefnu hyd yma yn y flwyddyn ariannol gyfredol.

7. Sefyllfa Gyfalaf y Cyngor (Dangosyddion Darbodus)

7.1 Mae'r rhan hon o'r adroddiad wedi ei strwythuro er mwyn rhoi diweddariad ar:-

- Cynlluniau gwariant cyfalaf y Cyngor;
- Sut mae'r cynlluniau hyn yn cael eu cyllido;
- Effaith y newidiadau yn y cynlluniau gwariant cyfalaf ar y dangosyddion darbodus a'r angen sylfaenol i fenthyca; a
- Cydymffurfio â'r cyfyngiadau sydd ar waith ar gyfer gweithgaredd benthyca.

7.2 Dangosydd Darbodus ar gyfer Gwariant Cyfalaf

Mae'r tabl hwn yn dangos yr amcangyfrifon diwygiedig ar gyfer gwariant cyfalaf o'i gymharu â'r gyllideb gyfalaf:-

Gwariant Cyfalaf	Amcangyfrif Gwreiddiol 2021/22 £'000	Sefyllfa ar 30 Medi 2021 £'000	Amcangyfrif Cyfredol 2021/22 £'000
Cronfa'r Cyngor	34,386	8,666	25,427
CRT	22,561	4,583	13,641
Cyfanswm	56,947	13,249	39,068

7.2.1 Mae'r gwariant a ragwelir yn dangos bod mwyafrif y prosiectau ar darged i'w cwblhau o fewn y gyllideb, ond y prif brosiect y rhagwelir y bydd yn tanwario yw Rhaglen Ysgolion yr 21ain Ganrif ynghyd â gwaith ar do Canolfan Addysg y Bont. Rhagwelir tanwariant sylweddol yn y CRT hefyd. Adlewyrchir hyn yn y tabl uchod. Mae dadansoddiad llawn o'r gwariant cyfalaf a gynlluniwyd ar gyfer 2021/22 i'w weld yn Adroddiad Monitro'r Gyllideb Gyfalaf Ch2, a gyflwynwyd i'r Pwyllgor Gwaith ar 29 Tachwedd 2021.

7.3 Newidiadau i Gyllido'r Rhaglen Gyfalaf

7.3.1 Mae rhai newidiadau i sut y cyllidir y rhaglen gyfalaf, fel y gwelir yn y tabl isod. Mae'r prif reswm dros y newid fel y nodwyd ym mharagraff 7.2.1, gan y bydd tanwariant sylweddol yn 2021/22 mewn cynlluniau cyfalaf. Fodd bynnag, bydd y cynlluniau hyn, a'r cyllid ar eu cyfer, yn llithro i 2022/23 ac ni ragwelir, ar hyn o bryd, y bydd unrhyw gyllid yn cael ei golli oherwydd yr oedi.

7.3.2 Mae'r tabl isod yn dwyn ynghyd brif elfennau strategaeth y cynlluniau gwariant cyfalaf (uchod), gan dynnu sylw at ddull cyllido gwreiddiol y rhaglen gyfalaf, a threfniadau cyllido disgwylidig y gwariant cyfalaf hwn. Mae elfen fenthyca'r tabl yn cynyddu dyled sylfaenol y Cyngor trwy'r Gofyniad Cyllido Cyfalaf (GCC), er y bydd hyn yn cael ei leihau'n rhannol gan daliadau referniw am ad-dalu dyled (y Ddarpariaeth Referniw Isaf). Efallai y bydd dyledion sy'n aeddfedu a gofynion trysorlys eraill yn ychwanegu at yr angen benthyca uniongyrchol hwn hefyd.

Cyllido Cyfalaf	Amcangyfrif Gwreiddiol 2021/22 £'000	Amcangyfrif Diwygiedig 2021/22 £'000
Grantiau Cyfalaf	22,217	18,416
Derbyniadau Cyfalaf	463	521
Cronfeydd Wrth Gefn	2,710	1,239
Cyfraniad Referniw	17,887	10,967
Benthyca â Chefnogaeth	8,765	5,590
Benthyca Digefnogaeth	4,697	2,127
Benthyciad	208	208
Cyfanswm	56,947	39,068

7.4 Newidiadau i'r Dangosyddion Darbodus ar gyfer y Gofyniad Cyllido Cyfalaf (GCC), Dyled Allanol a'r Terfyn Gweithredol

7.4.1 Mae tablau 7.4.2 a 7.4.3 isod yn dangos y GCC, sef yr angen allanol sylfaenol i fenthycu at bwrpas cyfalaf. Mae hefyd yn dangos y sefyllfa ddyled a ddisgwylir dros y cyfnod. Gelwir hyn yn Derfyn Gweithredol, ac fe'i gosodir yn flynyddol gan y Cyngor fel rhan o'r Datganiad ar y Strategaeth Rheoli Trysorlys (DSRhT).

7.4.2 Dangosydd Darbodus – y Terfyn Gweithredol ar gyfer dyled allanol

	Terfyn Gweithredol 2021/22 yn unol â'r DSRhT 2020/21 £'000	Sefyllfa Fenthycu Agoriadol 2021/22 £'000	Swm o fewn y Terfyn £'000	Amcangyfrif o'r Sefyllfa Fenthycu 2021/22 £'000	Swm o fewn y Terfyn £'000
Dangosydd Darbodus – Dyled Allanol/ Y Terfyn Gweithredol					
Benthycu	188,000	124,524	63,476	124,949	63,051
Rhwymedigaethau tymor hir eraill	5,000	0	5,000	0	5,000
Cyfanswm ar 31 Mawrth	193,000	124,524	68,476	124,949	68,051

7.4.3 Dangosydd Darbodus – Gofyniad Cyllido Cyfalaf (GCC)

7.4.3.1 Ar hyn o bryd rydym ychydig yn is na'r Gofyniad Cyllido Cyfalaf a ragwelwyd yn wreiddiol oherwydd y tanwariant a ragwelir mewn benthycu, yn bennaf oherwydd y tanwariant a ragwelir yn y CRT ac oherwydd y derbyniwyd cyllid grant ychwanegol fel cyllid amnewid.

	Amcangyfrif Gwreiddiol 2021/22 £'000	Amcangyfrif Diwygiedig 2021/22 £'000
Dangosydd Darbodus – Gofyniad Cyllido Cyfalaf		
GCC – Cronfa'r Cyngor	105,669	102,531
GCC – CRT	40,415	38,415
Cyfanswm GCC	146,084	140,946
Symudiad Net yn y GCC	3,397¹	4,386²

Rhagolwg GCC Gwreiddiol	146,084
Gostyngiad yn y Ddarpariaeth Refeniw Isaf rhwng rhagolygon DSRhT 2021/22 a'r rhagolygon diwygiedig ar gyfer Cyfalaf yn Ch 2 2021/22	620
Tanwariant mewn Benthycu Digefnogaeth ar gyfer y CRT yn 2021/22	-2,000
Gwahaniaeth mewn benthyciad (gwahaniaeth rhwng rhagolygon DSRhT 2021/22 a'r rhagolygon diwygiedig ar gyfer Cyfalaf yn Ch2) – derbyniwyd benthyciad Salix ychwanegol nad oedd yn hysbys pan gynhyrchwyd DSRhT 2021/22	208
Tanwariant mewn Benthycu Digefnogaeth yn 2020/21 a gorwariant yn 2021/22 oherwydd oedi yn y contract gwastraff gan na chafodd ei gwblhau yn ystod blwyddyn 2020/21 a bu iddo lithro i 2021/22, a thanwariant net cyffredinol oherwydd y dyfarnwyd grant ar ddiwedd blwyddyn 2020/21 i gyllido'r rhan fwyaf o'r gwariant ar y fflyd gwastraff yn 2020/21.	-1,089
Tanwariant mewn Benthycu â Chefnogaeth yn 2020/21 oherwydd y derbyniwyd grant ychwanegol yn 2020/21 fel cyllid amnewid a oedd yn golygu bod angen llai o Fenthycu â Chefnogaeth.	-2,877
Rhagolwg GCC Diwygiedig	140,946

¹ Symudiad rhwng amcangyfrif 2020/21 ac amcangyfrif 2021/22 yn y DSRhT 2021/22

² Symudiad rhwng ffigwr gwirioneddol 2020/21 (yn unol â'r Datganiad Cyfrifon 2020/21) ac amcangyfrif diwygiedig 2021/22

7.5 Cyfyngiadau ar Weithgareddau Benthycyca

7.5.1 Y rheolaeth allweddol gyntaf dros weithgareddau trysorlys yw dangosydd darbodus i sicrhau, dros y tymor canol, mai dim ond at ddibenion cyfalaf y bydd benthycyca net (benthyciadau llai buddsoddiadau). Ni ddylai benthycyca allanol gros, ac eithrio yn y tymor byr, fod yn fwy na chyfanswm y GCC yn y flwyddyn flaenorol ynghyd ag amcangyfrifon unrhyw GCC ychwanegol ar gyfer 2021/22 a'r ddwy flynedd ariannol nesaf. Mae hyn yn caniatáu peth hyblygrwydd ar gyfer benthycyca cynnar cyfyngedig ar gyfer blynyddoedd i ddod. Mae'r Cyngor wedi cymeradwyo polisi ar gyfer benthycyca cyn yr angen, a glynir wrtho os gwelir bod hynny'n ddarbodus. Y sefyllfa fenthycyca gyfredol yw £125.032m, sy'n is na'r rhagolwg GCC ar gyfer eleni a'r ddwy flynedd ariannol nesaf (gweler y tabl isod), felly, ni thorwyd y dangosydd hwn.

	2021/22 £'000	2022/23 £'000	2023/24 £'000
GCC (rhagolwg diwedd blwyddyn)	140,946	157,552	171,960

	Amcangyfrif Gwreiddiol 2021/22 £'000	Sefyllfa Gyfredol ar 30 Medi 2021 £'000	Amcangyfrif Diwygiedig 2021/22 £'000
Benthycyca Allanol	140,991	125,032	124,949
Benthycyca Mewnol	5,093	15,914	15,997
Ynghyd â rhwymedigaethau tymor hir eraill	0	0	0
GCC (sefyllfa ar ddiwedd y flwyddyn)	146,084	140,946	140,946

7.5.2 Ni ragwelir y bydd unrhyw anawsterau yn y flwyddyn gyfredol o ran cydymffurfio â'r dangosydd darbodus hwn.

7.5.3 Mae dangosydd darbodus arall yn rheoli lefel gyffredinol y benthycyca. Dyma'r Terfyn Awdurdodedig, sef y terfyn y gwaharddir benthycyca y tu hwnt iddo, ac mae angen i'r Aelodau ei osod a'i ddiwygio, sef £183m ar hyn o bryd. Mae'n adlewyrchu lefel y benthycyca y gellid ei fforddio yn y tymor byr, er na ddymunir, ond nad yw'n gynaliadwy yn y tymor hwy. Dyma'r angen benthycyca uchaf a ddisgwylir gyda rhywfaint o hyblygrwydd ar gyfer symudiadau annisgwyl. Dyma'r terfyn statudol a bennir o dan Adran 3 (1) o Ddeddf Llywodraeth Leol 2003.

Terfynau Awdurdodedig ar gyfer Dyled Allanol	Dangosydd Gwreiddiol 2021/22 £'000	Sefyllfa Fenthycyca Gyfredol ar 30 Medi 2021 £'000	Amcangyfrif o'r Sefyllfa Fenthycyca ar 31 Mawrth 2022 £'000
Benthycyca	178,000	125,032	124,949
Rhwymedigaethau tymor hir eraill	5,000	0	0
Cyfanswm	183,000	125,032	124,949

8. Cydymffurfio â Therfynau Trysorlys a Darbodus

- 8.1** Mae'n ddyletswydd statudol ar y Cyngor i bennu a pharhau i adolygu'r terfynau benthyca fforddiadwy. Yn ystod yr hanner blwyddyn a ddaeth i ben ar 30 Medi 2021, mae'r Cyngor wedi gweithredu o fewn y dangosyddion trysorlys a darbodus a nodwyd yn Natganiad y Cyngor ar y Strategaeth Rheoli Trysorlys ar gyfer 2021/22. Ni ragwelir unrhyw anawsterau eleni nac yn y blynyddoedd i ddod o ran cydymffurfio â'r dangosyddion hyn.

Mae'r holl weithrediadau rheoli trysorlys hefyd wedi'u cynnal yn unol ag Arferion Rheoli Trysorlys y Cyngor.

**MARC JONES
CYFARWYDDWR SWYDDOGAETH (ADNODDAU)
A SWYDDOG ADRAN 151**

Diweddariad ar yr Economi hyd yma a'r rhagolygon / Economic Update & Forecasts

- The Monetary Policy Committee (MPC) voted unanimously to leave Bank Rate unchanged at 0.10% and made no changes to its programme of quantitative easing purchases due to finish by the end of this year at a total of £895bn; two MPC members voted to stop the last £35bn of purchases as they were concerned that this would add to inflationary pressures.
- There was a major shift in the tone of the MPC's minutes at this meeting from the previous meeting in August which had majored on indicating that some tightening in monetary policy was now on the horizon, but also not wanting to stifle economic recovery by too early an increase in Bank Rate. In his press conference after the August MPC meeting, Governor Andrew Bailey said, "the challenge of avoiding a steep rise in unemployment has been replaced by that of ensuring a flow of labour into jobs" and that "the Committee will be monitoring closely the incoming evidence regarding developments in the labour market, and particularly unemployment, wider measures of slack, and underlying wage pressures." In other words, it was flagging up a potential danger that labour shortages could push up wage growth by more than it expects and that, as a result, CPI inflation would stay above the 2% target for longer. It also discounted sharp increases in monthly inflation figures in the pipeline in late 2021 which were largely propelled by events a year ago e.g., the cut in VAT in August 2020 for the hospitality industry, and by temporary shortages which would eventually work their way out of the system: in other words, **the MPC had been prepared to look through a temporary spike in inflation.**
- So, in August the country was just put on alert. However, this time the MPC's words indicated there had been a marked increase in concern that more recent increases in prices, particularly the increases in gas and electricity prices in October and due again next April, are, indeed, likely to lead to **faster and higher inflation expectations and underlying wage growth, which would in turn increase the risk that price pressures would prove more persistent next year than previously expected. Indeed, to emphasise its concern about inflationary pressures, the MPC pointedly chose to reaffirm its commitment to the 2% inflation target in its statement;** this suggested that it was now willing to look through the flagging economic recovery during the summer to prioritise bringing inflation down next year. This is a reversal of its priorities in August and a long way from words at earlier MPC meetings which indicated a willingness to look through inflation overshooting the target for limited periods to ensure that inflation was 'sustainably over 2%'. Indeed, whereas in August the MPC's focus was on getting through a winter of temporarily high energy prices and supply shortages, believing that inflation would return to just under the 2% target after reaching a high around 4% in late 2021, now its primary concern is that underlying price pressures in the economy are likely to get embedded over the next year and elevate future inflation to stay significantly above its 2% target and for longer.
- Financial markets are now pricing in a first increase in Bank Rate from 0.10% to 0.25% in February 2022, but this looks ambitious as the MPC has stated that it wants to see what happens to the economy, and particularly to employment once furlough ends at the end of September. At the MPC's meeting in February it will only have available the employment figures for November: to get a clearer picture of employment trends, it would need to wait until the May meeting when it would have data up until February. At its May meeting, it will also have a clearer understanding of the likely peak of inflation.
- **The MPC's forward guidance on its intended monetary policy** on raising Bank Rate versus selling (quantitative easing) holdings of bonds is as follows: -
 1. Placing the focus on raising Bank Rate as "the active instrument in most circumstances".
 2. Raising Bank Rate to 0.50% before starting on reducing its holdings.
 3. Once Bank Rate is at 0.50% it would stop reinvesting maturing gilts.
 4. Once Bank Rate had risen to at least 1%, it would start selling its holdings.

- **COVID-19 vaccines.** These have been the game changer which have enormously boosted confidence that **life in the UK could largely return to normal during the summer** after a third wave of the virus threatened to overwhelm hospitals in the spring. With the household saving rate having been exceptionally high since the first lockdown in March 2020, there is plenty of pent-up demand and purchasing power stored up for services in hard hit sectors like restaurants, travel and hotels. The big question is whether mutations of the virus could develop which render current vaccines ineffective, as opposed to how quickly vaccines can be modified to deal with them and enhanced testing programmes be implemented to contain their spread.

US. See comments below on US treasury yields.

EU. The slow roll out of vaccines initially delayed economic recovery in early 2021 but the vaccination rate has picked up sharply since then. After a contraction in GDP of -0.3% in Q1, Q2 came in with strong growth of 2%, which is likely to continue into Q3, though some countries more dependent on tourism may struggle. Recent sharp increases in gas and electricity prices have increased overall inflationary pressures but the ECB is likely to see these as being only transitory after an initial burst through to around 4%, so is unlikely to be raising rates for a considerable time.

German general election. With the CDU/CSU and SPD both having won around 24-26% of the vote in the September general election, the composition of Germany's next coalition government may not be agreed by the end of 2021. An SPD-led coalition would probably pursue a slightly less restrictive fiscal policy, but any change of direction from a CDU/CSU led coalition government is likely to be small. However, with Angela Merkel standing down as Chancellor as soon as a coalition is formed, there will be a hole in overall EU leadership which will be difficult to fill.

China. After a concerted effort to get on top of the virus outbreak in Q1 2020, economic recovery was strong in the rest of the year; this enabled China to recover all the initial contraction. During 2020, policy makers both quashed the virus and implemented a programme of monetary and fiscal support that was particularly effective at stimulating short-term growth. At the same time, China's economy benefited from the shift towards online spending by consumers in developed markets. These factors helped to explain its comparative outperformance compared to western economies during 2020 and earlier in 2021. However, the pace of economic growth has now fallen back after this initial surge of recovery from the pandemic and China is now struggling to contain the spread of the Delta variant through sharp local lockdowns - which will also depress economic growth. There are also questions as to how effective Chinese vaccines are proving. In addition, recent regulatory actions motivated by a political agenda to channel activities into officially approved directions, are also likely to reduce the dynamism and long-term growth of the Chinese economy.

Japan. 2021 has been a patchy year in combating Covid. However, after a slow start, nearly 50% of the population are now vaccinated and Covid case numbers are falling. After a weak Q3 there is likely to be a strong recovery in Q4. The Bank of Japan is continuing its very loose monetary policy but with little prospect of getting inflation back above 1% towards its target of 2%, any time soon: indeed, inflation was negative in July. New Prime Minister Kishida has promised a large fiscal stimulus package after the November general election – which his party is likely to win.

World growth. World growth was in recession in 2020 but recovered during 2021 until starting to lose momentum more recently. Inflation has been rising due to increases in gas and electricity prices, shipping costs and supply shortages, although these should subside during 2022. It is likely that we are heading into a period where there will be a reversal of **world globalisation** and a decoupling of western countries from dependence on China to supply products, and vice versa. This is likely to reduce world growth rates from those in prior decades.

Supply shortages. The pandemic and extreme weather events have been highly disruptive of extended worldwide supply chains. At the current time there are major queues of ships unable to unload their goods at ports in New York, California and China. Such issues have led to mis-distribution of shipping containers around the world and have contributed to a huge increase in the cost of shipping. Combined with a shortage of semi-conductors, these issues have had a disruptive impact on production in many countries. Many western countries are also hitting up against a difficulty in filling job vacancies. It is expected that these issues will be gradually sorted out, but they are currently contributing to a spike upwards in inflation and shortages of materials and goods on shelves.

Rhan o gyngor a dderbyniwyd gan / An extract from advice received from: Link Asset Services

Sylwadau ar y rhagolygon diweddaraf ar raddfeydd llog / Commentary on the latest interest rates forecasts

The coronavirus outbreak has done huge economic damage to the UK and to economies around the world. After the Bank of England took emergency action in March 2020 to cut Bank Rate to 0.10%, it left Bank Rate unchanged at its subsequent meetings.

As shown in the forecast table in 3.1, one increase in Bank Rate from 0.10% to 0.25% has now been included in quarter 2 of 2022/23, a second increase to 0.50% in quarter 2 of 23/24 and a third one to 0.75% in quarter 4 of 23/24.

Significant risks to the forecasts

COVID vaccines do not work to combat new mutations and/or new vaccines take longer than anticipated to be developed for successful implementation.

- The pandemic causes major long-term scarring of the economy.
- The Government implements an austerity programme that suppresses GDP growth.
- The MPC tightens monetary policy too early – by raising Bank Rate or unwinding QE.
- The MPC tightens monetary policy too late to ward off building inflationary pressures.
- Major stock markets e.g. in the US, become increasingly judged as being over-valued and susceptible to major price corrections. Central banks become increasingly exposed to the “moral hazard” risks of having to buy shares and corporate bonds to reduce the impact of major financial market sell-offs on the general economy.
- Geo-political risks are widespread e.g. German general election in September 2021 produces an unstable coalition or minority government and a void in high-profile leadership in the EU when Angela Merkel steps down as Chancellor of Germany; on-going global power influence struggles between Russia/China/US.

The balance of risks to the UK economy: -

- The overall balance of risks to economic growth in the UK is now to the downside, including residual risks from Covid and its variants - both domestically and their potential effects worldwide.

Forecasts for Bank Rate

Bank Rate is not expected to go up fast after the initial rate rise as the supply potential of the economy has not generally taken a major hit during the pandemic, so should be able to cope well with meeting demand without causing inflation to remain elevated in the medium-term, or to inhibit inflation from falling back towards the MPC's 2% target after the surge to around 4% towards the end of 2021. Three increases in Bank rate are forecast in the period to March 2024, ending at 0.75%. However, these forecasts may well need changing within a relatively short time frame for the following reasons: -

- There are increasing grounds for viewing the economic recovery as running out of steam during the summer and now into the autumn. This could lead into stagflation which would create a dilemma for the MPC as to which way to face.
- Will some current key supply shortages e.g., petrol and diesel, spill over into causing economic activity in some sectors to take a significant hit?
- Rising gas and electricity prices in October and next April and increases in other prices caused by supply shortages and increases in taxation next April, are already going to deflate consumer spending power without the MPC having to take any action on Bank Rate to cool inflation. Then we have the Government's upcoming budget in October, which could also end up in reducing consumer spending power.
- On the other hand, consumers are sitting on around £200bn of excess savings left over from the pandemic so when will they spend this sum, in part or in total?

- There are 1.6 million people coming off furlough at the end of September; how many of those will not have jobs on 1st October and will, therefore, be available to fill labour shortages in many sectors of the economy? So, supply shortages which have been driving up both wages and costs, could reduce significantly within the next six months or so and alleviate the MPC's current concerns.
- There is a risk that there could be further nasty surprises on the Covid front, on top of the flu season this winter, which could depress economic activity.

In summary, with the high level of uncertainty prevailing on several different fronts, it is likely that these forecasts will need to be revised again soon - in line with what the new news is.

It also needs to be borne in mind that Bank Rate being cut to 0.10% was an emergency measure to deal with the Covid crisis hitting the UK in March 2020. At any time, the MPC could decide to simply take away that final emergency cut from 0.25% to 0.10% on the grounds of it no longer being warranted and as a step forward in the return to normalisation. In addition, any Bank Rate under 1% is both highly unusual and highly supportive of economic growth.

Forecasts for PWLB rates and gilt and treasury yields

As the interest forecast table for PWLB certainty rates above shows, there is likely to be a steady rise over the forecast period, with some degree of uplift due to rising treasury yields in the US.

There is likely to be **exceptional volatility and unpredictability in respect of gilt yields and PWLB rates** due to the following factors: -

- How strongly will changes in gilt yields be correlated to changes in US treasury yields?
- Will the Fed take action to counter increasing treasury yields if they rise beyond a yet unspecified level?
- Would the MPC act to counter increasing gilt yields if they rise beyond a yet unspecified level?
- How strong will inflationary pressures turn out to be in both the US and the UK and so impact treasury and gilt yields?
- How will central banks implement their new average or sustainable level inflation monetary policies?
- How well will central banks manage the withdrawal of QE purchases of their national bonds i.e., without causing a panic reaction in financial markets as happened in the "taper tantrums" in the US in 2013?
- Will exceptional volatility be focused on the short or long-end of the yield curve, or both?

The forecasts are also predicated on an assumption that there is no break-up of the Eurozone or EU within our forecasting period, despite the major challenges that are looming up, and that there are no major ructions in international relations, especially between the US and China / North Korea and Iran, which have a major impact on international trade and world GDP growth.

Gilt and treasury yields

Since the start of 2021, there has been a lot of volatility in gilt yields, and hence PWLB rates. During the first part of the year, US President Biden's, and the Democratic party's determination to push through a \$1.9trn (equivalent to 8.8% of GDP) fiscal boost for the US economy as a recovery package from the Covid pandemic was what unsettled financial markets. However, this was in addition to the \$900bn support package already passed in December 2020 under President Trump. This was then followed by additional Democratic ambition to spend further huge sums on infrastructure and an American families plan over the next decade which are caught up in Democrat / Republican haggling. Financial markets were alarmed that all this stimulus, which is much bigger than in other western economies, was happening at a time in the US when: -

1. A fast vaccination programme has enabled a rapid opening up of the economy.
2. The economy had already been growing strongly during 2021.
3. It started from a position of little spare capacity due to less severe lockdown measures than in many other countries. A combination of shortage of labour and supply bottle necks is likely to stoke inflationary pressures more in the US than in other countries.
4. And the Fed was still providing monetary stimulus through monthly QE purchases.

These factors could cause an excess of demand in the economy which could then unleash stronger and more sustained inflationary pressures in the US than in other western countries. This could then force the Fed to take much earlier action to start tapering monthly QE purchases and/or increasing the Fed rate from near zero, despite their stated policy being to target average inflation. It is notable that some Fed members have moved forward their expectation of when the first increases in the Fed rate will occur in recent Fed meetings. In addition, more recently, shortages of workers appear to be stoking underlying wage inflationary pressures which are likely to feed through into CPI inflation. A run of strong monthly jobs growth figures could be enough to meet the threshold set by the Fed of “substantial further progress towards the goal of reaching full employment”. However, the weak growth in August, (announced 3.9.21), has spiked anticipation that tapering of monthly QE purchases could start by the end of 2021. These purchases are currently acting as downward pressure on treasury yields. As the US financial markets are, by far, the biggest financial markets in the world, any trend upwards in the US will invariably impact and influence financial markets in other countries. However, during June and July, longer term yields fell sharply; even the large non-farm payroll increase in the first week of August seemed to cause the markets little concern, which is somewhat puzzling, particularly in the context of the concerns of many commentators that inflation may not be as transitory as the Fed is expecting it to be. Indeed, inflation pressures and erosion of surplus economic capacity look much stronger in the US than in the UK. **As an average since 2011, there has been a 75% correlation between movements in 10 year treasury yields and 10 year gilt yields. This is a significant UPWARD RISK exposure to our forecasts for longer term PWLB rates. However, gilt yields and treasury yields do not always move in unison.**

There are also possible **DOWNSIDE RISKS** from the huge sums of cash that the UK populace have saved during the pandemic; when savings accounts earn little interest, it is likely that some of this cash mountain could end up being invested in bonds and so push up demand for bonds and support their prices i.e., this would help to keep their yields down. How this will interplay with the Bank of England eventually getting round to not reinvesting maturing gilts and then later selling gilts, will be interesting to keep an eye on.

The balance of risks to medium to long term PWLB rates: -

- There is a balance of upside risks to forecasts for medium to long term PWLB rates.

A new era – a fundamental shift in central bank monetary policy

One of the key results of the pandemic has been a fundamental rethinking and shift in monetary policy by major central banks like the Fed, the Bank of England and the ECB, to tolerate a higher level of inflation than in the previous two decades when inflation was the prime target to bear down on so as to stop it going above a target rate. There is now also a greater emphasis on other targets for monetary policy than just inflation, especially on ‘achieving broad and inclusive “maximum” employment in its entirety’ in the US before consideration would be given to increasing rates.

- The Fed in America has gone furthest in adopting a monetary policy based on a clear goal of allowing the inflation target to be symmetrical, (rather than a ceiling to keep under), so that inflation averages out the dips down and surges above the target rate, over an unspecified period of time.
- The Bank of England has also amended its target for monetary policy so that inflation should be ‘sustainably over 2%’ and the ECB now has a similar policy.
- **For local authorities, this means that investment interest rates and very short term PWLB rates will not be rising as quickly or as high as in previous decades when the economy recovers from a downturn and the recovery eventually runs out of spare capacity to fuel continuing expansion.**
- Labour market liberalisation since the 1970s has helped to break the wage-price spirals that fuelled high levels of inflation and has now set inflation on a lower path which makes this shift in monetary policy practicable. In addition, recent changes in flexible employment practices, the rise of the gig economy and technological changes, will all help to lower inflationary pressures.
- Governments will also be concerned to see interest rates stay lower as every rise in central rates will add to the cost of vastly expanded levels of national debt; (in the UK this is £21bn for each 1% rise in rates). On the other hand, higher levels of inflation will help to erode the real value of total public debt.

Crynodeb Benthycyca a Buddsoddi - Chwarteri 1 a 2 2021/22
Borrowing and Investment Summary – Quarters 1 and 2 2021/22

	30 Medi / Sept 2021		30 Mehefin / June 2021	
	£'m	% (talwyd ar fenthycyca a derbyniwyd ar fuddsoddi) / % (paid on borrowing and received on investment)	£'m	% (talwyd ar fenthycyca a derbyniwyd ar fuddsoddi) / % (paid on borrowing and received on investment)
Benthycyca – graddfa sefydlog Borrowing – fixed rate				
BBGC / PWLB	121.9	4.58	121.9	4.59
Dim BBGC / Non-PWLB	3.1	0	3.1	0
Benthycyca – graddfa amrywiol Borrowing – variable rate	Dim / Nil	d/b / n/a	Dim / Nil	d/b / n/a
Adneuon – galw hyd at 30 diwrnod Deposits – Call to 30 days	38.1	0.01	33.1	0.01
Adneuon – Tymor sefydlog < 1 bl. Deposits – Fixed Term < 1 year	Dim / Nil	d/b / n/a	5.0	0.03
Adneuon – Tymor sefydlog 1 bl. + Deposits – Fixed Term 1 year +	Dim / Nil	d/b / n/a	Dim / Nil	d/b / n/a
Cyfanswm Adneuon Total Deposits	38.1	0.01	38.1	0.01
Adneuon Uchaf yn y Chwarter Highest Deposits in the Quarter	47.1	d/b / n/a	42.1	d/b / n/a
Adneuon Isaf yn y Chwarter Lowest Deposits in the Quarter	38.1	d/b / n/a	25.1	d/b / n/a
Cyfartaledd Adneuon yn y Chwarter Average Deposits in the Quarter	42.4	0.01	36.6	0.04

ATODIAD / APPENDIX 4

Graddfeydd Credyd Gwrthbartion buddsoddi a'r adneuron a ddelir gyda phob un ar 30 Medi 2021*
Credit ratings of investment counterparties and deposits held with each as at 30 September 2021*

Grŵp Bancio/ Banking Group	Sefydliad/ Institution	Adneuron / Deposit £'000	Hyd (Galw/ tymor sefydlog) / Duration (Call / Fixed Term**)	Cyfnod (O / I) / Period (From / To)	Graddfa Dychweliad/ Rate of Return %	Graddfa Tymor Hir Fitch Long Term Rating	Graddfa Tymor Byr Fitch Short Term Rating	Graddfa Tymor Hir Moody's Long Term Rating	Graddfa Tymor Byr Moody's Short Term Rating	Graddfa Tymor Hir Standard & Poor's Long Term Rating	Graddfa Tymor Byr Standard & Poor's Short Term Rating	Lliw Sector/Hyd Awgrymedig/ Sector Colour / Suggested Duration
Lloyds Banking Group plc	Bank of Scotland plc	7.206	Galw/ Call	n/a	0.01	A+	F1	A1	P-1	A+	A-1	Coch – 6 mis / Red - 6 months
Santander Group plc	Santander UK plc	7.497	Galw/ Call	n/a	0.02	A+	F1	A1	P-1	A	A-1	Coch – 6 mis / Red - 6 months
The Royal Bank of Scotland Group plc	The Royal Bank of Scotland plc (Rhan / Gwladoli / Part / Nationalised)	0.002	Galw/ Call	n/a	0.01	A+	F1	A1	P-1	A	A-1	Glas - 12 mis / Blue – 12 months
The Royal Bank of Scotland Group plc	National Westminster Bank Deposit	23.365	Galw/ Call	n/a	0.01	A+	F1	A1	P-1	A	A-1	Glas - 12 mis / Blue – 12 months

* Ceir y Rhestr Benthycia Gymeradwy yn Atodiad 8 o'r Datganiad Strategaeth Rheoli Trysorlys 2021/22/Strategaeth Fuddsoddi Flynnyddol/The Approved Lending List can be found at Appendix 8 of the 2021/22 Treasury Management Strategy Statement / Annual Investment Strategy

** Sef tymor ar pwynt y buddsoddi/Being term at the point of investment.

Gwledydd cymeradwy ar gyfer buddsoddi
Approved countries for investments

Yn seiliedig ar y gyfradd credyd sofran isaf sydd ar gael
Based upon lowest available sovereign credit rating

AAA

- Awstralia / Australia
- Denmarc / Denmark
- Yr Almaen / Germany
- Lwcsembwrg / Luxembourg
- Yr Iseldiroedd / Netherlands
- Norwy / Norway
- Singapôr / Singapore
- Sweden
- Y Swistir / Switzerland

AA+

- Canada
- Y Ffindir / Finland
- U.D.A. / U.S.A.

AA

- Abu Dhabi (UAE)
- Ffrainc / France

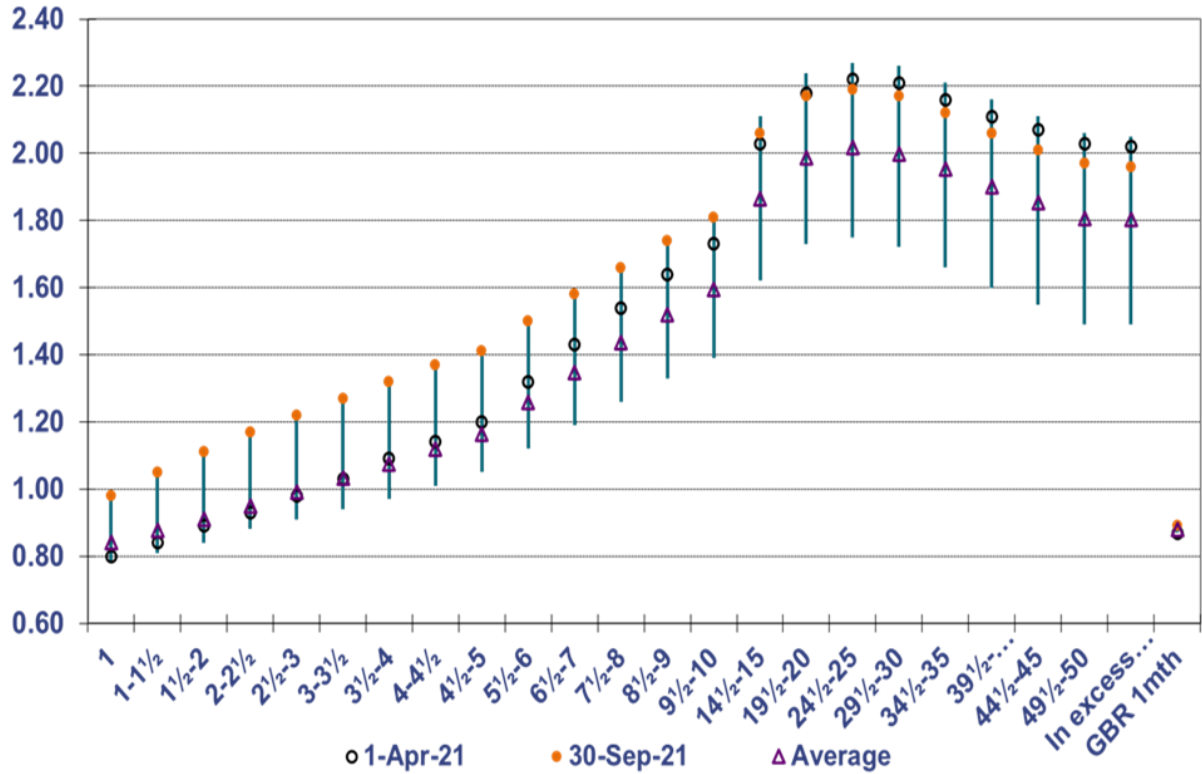
AA-

- Gwlad Belg / Belgium
- Hong Kong
- Qatar
- D.U. / U.K.

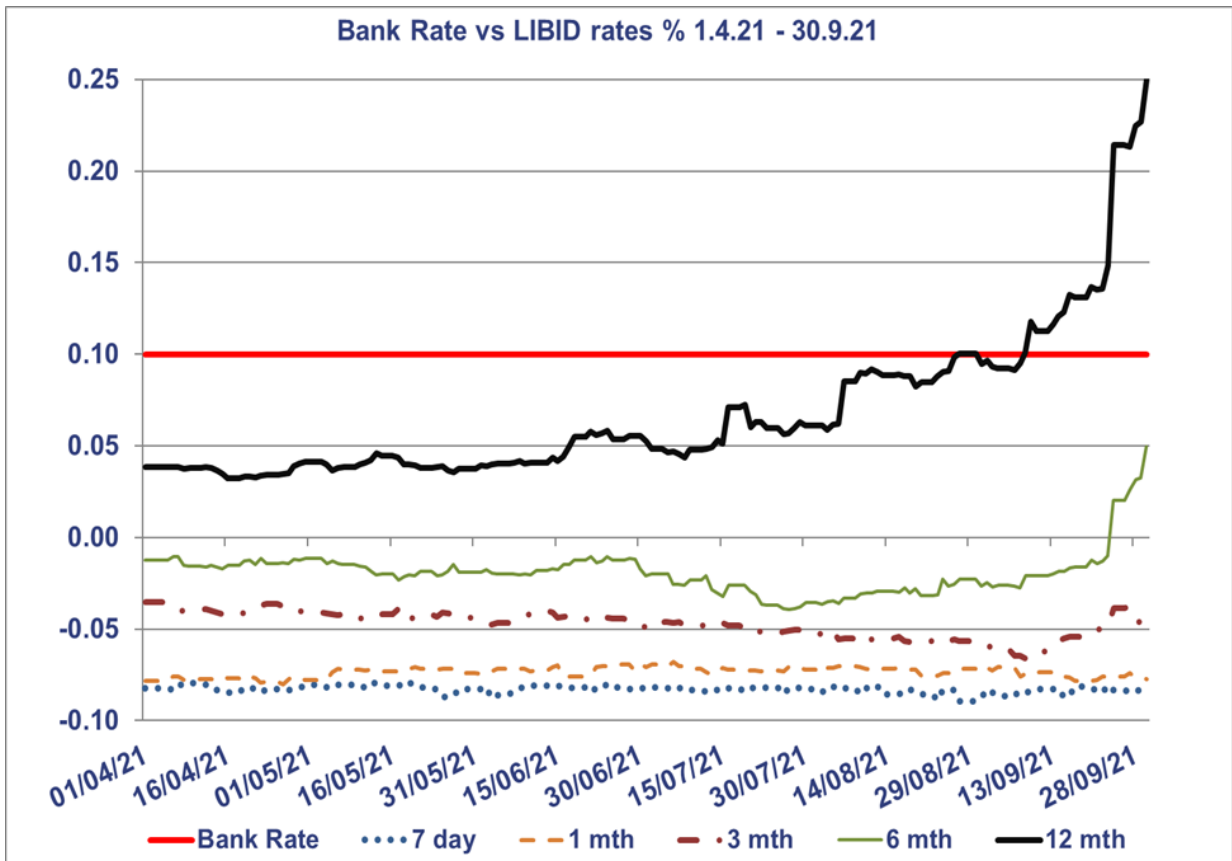
Graffiau Ychwanegol / Additional Graphs

Cymhariaeth o baramedrau benthyca â benthyca allanol gwirioneddol / Comparison of borrowing parameters to actual external borrowing

PWLB Certainty Rate Variations 1.4.21 to 30.9.2021

Bank Rate vs LIBID rates % 1.4.21 - 30.9.21

CYNGOR SIR YNYS MÔN	
Adroddiad i:	Pwyllgor Gwaith
Dyddiad:	3 Mawrth 2022
Pwnc:	Gwasanaethau Gofal Cymdeithasol Dibreswyl yn y Gymuned – Ffioedd a Thaliadau 2022/2023
Aelod(au) Portffolio:	Y Cyngorydd Llinos Medi Huws
Pennaeth Gwasanaeth:	Arwel Wyn Owen
Awdur yr Adroddiad:	Carwyn Edwards, Rheolwr Cyllid
Ffôn:	01248 752699
E-bost:	CarwynEdwards@ynysmon.gov.uk
Aelodau Lleol:	Yr holl Aelodau
A –Argymhelliad/argymhellion a rheswm/rhesymau	
1. Cefndir	<p>Mae'n arferol adolygu'r taliadau mewn perthynas â'r gwasanaethau cartref bob blwyddyn i gyd-fynd ag adolygiad y Llywodraeth Ganolog o lefelau budd-daliadau a phensiynau.</p> <p>Mae'r adroddiad hwn yn nodi'r ffioedd a thaliadau a godir am ofal cymdeithasol dibreswyl yn y gymuned ar gyfer 2022/2023 yn unol â Deddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant (Cymru) 2014.</p>
2. Gwasanaethau Gofal Cartref:	<p><u>Taliadau Gofal Cartref 2022/2023</u></p> <p>Rydym yn disgwyl i Lywodraeth Gymru gadarnhau'r taliad uchaf, yn unol â'r ddeddfwriaeth. Byddwn yn codi tâl hyd at yr uchafswm a ganiateir.</p>
3. Taliadau Teleofal	<p>Rhaid cymryd y ffactorau canlynol i ystyriaeth wrth benderfynu tâl teg am y gwasanaeth Teleofal:-</p> <ul style="list-style-type: none"> - Cyfraniad yr Awdurdod Lleol i'r Gwasanaeth Monitro Galw Gofal Rhanbarthol; - Taliadau cynnal a chadw; - Costau offer Teleofal; - Costau Cyllid a Gweinyddiaeth; - Costau gosod; - Costau ailgylchu offer; - Costau archwiliadau lechyd a Diogelwch gweledol ddwywaith y flwyddyn; - Effaith ar fusnes cyfredol; - Trawsnewid Gwasanaethau Oedolion. <p>Ar gyfer 2022/23, rydym yn argymhell cynnydd o 3% yn y ffioedd.</p>

Tabl A: Taliadau Arfaethedig am Deleofal yn 2022/23

Haen 1 Offer, gwasanaeth a chynnal a chadw (uned, larwm gwddf a larwm mwg)	Bydd pawb yn talu £50.83 y chwarter. (£3.91 yr wythnos)
Haen 2 & 3 Offer, gwasanaeth, monitro a chynnal a chadw. (Offer heblaw uned, larwm gwddf a larwm mwg)	Bydd pawb yn talu £101.27 y chwarter. (£7.79 yr wythnos)

Taliadau Teleofal Blynyddol – cynnydd o 3% ar gyfer 2022/23, fel y nodir yn Nhabl B.

Tabl B – Taliadau Blynyddol Teleofal ar gyfer 2022/23

	2021/22	2022/2023 (Taliadau Arfaethedig)
Gwasanaeth a Chynnal a Chadw	£117.54	£121.07
Gwasanaethau yn unig	£75.97	£78.25
Costau Gosod unwaith ac am byth	£47.00	£48.41

4. Taliadau Uniongyrchol

Mae Taliadau Uniongyrchol yn galluogi unigolion i brynu drostynt eu hunain y gwasanaethau y byddai'r Awdurdod Lleol wedi eu darparu ar eu cyfer fel arall. Mae Taliadau Uniongyrchol yn cefnogi byw'n annibynnol drwy alluogi unigolion i wneud eu penderfyniadau eu hunain a bod â rheolaeth dros eu bywydau eu hunain. Yng Nghymru, mae'r Cynllun wedi cael ei ymestyn yn raddol i gynnwys:-

- Pobl Hŷn;
- Gofalwyr;
- Rhieni Plant ag Anableddau;
- Oedolion ag Anableddau.

Pennwyd cyfradd Taliad Uniongyrchol o £11.89 yr awr ar gyfer 2021/22. O ganlyniad i gynnydd yn y Cyflog Byw Gwirioneddol, rydym yn argymhell codi'r ffi i £13.10 yr awr yn 2022/2023.

Moderneiddio'r Cynllun Bathodyn Glas yng Nghymru

Argymhellir codi tâl o £10 am bob bathodyn mewn perthynas â bathodynnau sefydliadol a bathodynnau newydd (yn lle rhai a gollwyd neu a gafodd eu dwyn) ar gyfer 2022/23.

Prynu Gwasanaethau Gofal Dydd mewn Cartrefi Gofal Preswyl Annibynnol

Y taliad am brynu gwasanaethau dydd yn 2021/22 oedd £35.21 . Rydym yn cynnig cynnydd o 6.73% yn y taliad i £37.58 ar gyfer 2022/23, i fod yn gyson gyda chynnydd yng nghostau ar gyfer gwasanaethau gofal preswyl allanol. Bydd y cynnydd hwn o gymorth i sicrhau cynaliadwyedd a pharhad gwasanaethau gofal dydd a brynir gan gartrefi gofal preswyl annibynnol, ac er mwyn cwrdd ag anghenion unigol y defnyddwyr gwasanaeth.

Ffioedd Gofal Cartref

Ar hyn o bryd, mae'r gwasanaeth gofal cymdeithasol oedolion yn comisiynu gofal cartref gan y sectorau annibynnol yn dilyn ymarfer tendro yn 2018, ac mae'r Ynys, ar hyn o bryd, wedi ei rhannu yn 3 ardal ar gyfer gofal cartref pobl hŷn. Mae amodau'r contract yn nodi bod rhaid i ni ddarparu ar gyfer cynnydd statudol mewn deddfwriaeth, sydd gyfystyr â chynnydd o £1.36 yr awr o ganlyniad i gynyddu'r Cyflog Byw i'r Cyflog Byw Gwirioneddol a chynyddu cyfraniadau Yswiriant Gwladol Cyflogwyr yn 2022/23.

Prydau mewn Gwasanaethau Dydd

Ar gyfer 2022/23, rydym yn argymhell cynnydd o 3% ar y ffioedd (wedi'i dalgrynnu i fyny i'r £0.05 agosaf).

Tabl C – Prydau mewn Gwasanaethau Dydd ar gyfer 2022/23

	2021/22	2022/2023 (Taliadau Arfaethedig)
Prydau mewn Gwasanaethau Dydd i oedolion (ac eithrio pobl ag anableddau dysgu)	£6.40	£6.60
Byrbryd canol dydd mewn Gwasanaethau Dydd i bobl ag anableddau dysgu	£2.70	£2.80
Lluniaeth arall (te / coffi / teisen) yn y Gwasanaethau Dydd	£1.50	£1.55

Argymhellion

Gofynnir i'r Pwyllgor Gwaith gymeradwyo'r canlynol:-

A1 Y taliadau ar gyfer gwasanaethau Teleofal fel yr amlinellir yn Nhabl A:-

Haen 1 - bydd pawb yn talu **£50.83** y chwarter

Haen 2 a 3 - bydd pawb yn talu **£101.27** y chwarter

A2 Y Taliadau Teleofal Blynyddol fel yr amlinellir yn Nhabl B:-

Gwasanaethau a Chynnal a Chadw **£121.07**

Gwasanaethau yn unig **£78.25**

Costau gosod unwaith ac am byth **£48.41**

A3 Cyfradd o **£13.10**/yr awr ar gyfer Taliadau Uniongyrchol.

A4 Cadw'r taliad o **£10.00** ar gyfer costau gweinyddu mewn perthynas â cheisiadau am Fathodyn Glas a darparu bathodynnewydd fel yr amlinellwyd.

A5 Cynyddu'r ffi am brynu gwasanaethau gofal dydd mewn cartrefi preswyl annibynnol 6.73% i **£37.58**.

A6 – Cynyddu ffioedd Gofal Cartref **£1.36** yr awr i gydymffurfio hefo deddfwriaeth newydd.

A7 - Taliadau am Brydau mewn Gwasanaethau Dydd fel yr amlinellir yn Nhabl C:-

Prydau mewn Gwasanaethau Dydd i oedolion (ac eithrio pobl ag anableddau dysgu) - **£6.60**

Byrbryd canol dydd yn y Gwasanaethau Dydd i bobl ag anableddau dysgu - **£2.80**

Lluniaeth arall (te / coffi / cacen) yn y Gwasanaethau Dydd - **£1.55**

B – Pa opsiynau eraill wnaethoch chi eu hystyried a beth oedd eich rhesymau dros eu gwrthod a / neu ddewis yr opsiwn hwn?		
Mae'r opsiynau a nodir yn gyson â dull cyffredinol y Cyngor o weithredu mewn perthynas â ffioedd a thaliadau mewn blynyddoedd blaenorol.		
C – Pam mae hwn yn benderfyniad i'r Pwyllgor Gwaith?		
Mae gan benderfyniadau ar ffioedd a thaliadau oblygiadau ariannol i gyllideb yr Awdurdod Lleol o ran incwm a dderbynnir a fforddiadwyedd taliadau a wneir yn yr hinsawdd ariannol sydd ohoni.		
CH – A yw'r penderfyniad hwn yn gyson â'r polisi a gymeradwywyd gan y Cyngor llawn?		
Ydi		
D – A yw'r penderfyniad hwn o fewn y gyllideb a gymeradwywyd gan y Cyngor?		
Ydi		
DD – Asesu'r effaith bosibl (os yw'n berthnasol)		
1	Sut mae'r penderfyniad hwn yn cael effaith ar anghenion hir dymor yr Ynys?	Amherthnasol
2	A yw hwn yn benderfyniad y rhagwelir y bydd yn atal costau / dibyniaethau ar yr Awdurdod yn y dyfodol? Os felly, sut	Na
3	A ydym wedi bod yn gweithio ar y cyd â sefydliadau eraill i wneud y penderfyniad hwn? Os felly, rhowch wybod i bwy	Amherthnasol
4	A yw dinasyddion Ynys Môn wedi chwarae rhan wrth ddrafftio'r ffordd hon ymlaen, gan gynnwys y rhai y mae'r penderfyniad yn effeithio'n uniongyrchol arnynt? Eglurwch sut.	Amherthnasol
5	Nodwch unrhyw effaith bosibl y byddai'r penderfyniad hwn yn ei gael ar y grwpiau a warchodir o dan Ddeddf Cydraddoldeb 2010	Amherthnasol
6	Os yw hwn yn benderfyniad strategol, nodwch unrhyw effaith bosibl y byddai'r penderfyniad yn ei chael ar y rhai sy'n profi anfantais economaidd-gymdeithasol.	
7	Nodwch unrhyw effaith bosibl y byddai'r penderfyniad hwn yn ei gael ar gyfleoedd i bobl ddefnyddio'r Gymraeg ac ar beidio â thrin y Gymraeg yn llai ffafriol na'r Saesneg.	Ddim effaith ar y Iaith Gymraeg.

E – Gyda phwy wnaethoch chi ymgynghori?		Beth oedd eu sylwadau?
1	Prif Weithredwr / Uwch Dîm Arweinyddiaeth (UDA) (gorfodol)	
2	Cyllid / Adran 151 (gorfodol)	
3	Swyddog Cyfreithiol / Monitro (gorfodol)	
4	Adnoddau Dynol (AD)	Amherthnasol
5	Eiddo	Amherthnasol
6	Technoleg Gwybodaeth a Chyfathrebu (TGCh)	Amherthnasol
7	Sgriwtini	
8	Aelodau Lleol	Amherthnasol
9	Unrhyw gyrff allanol / eraill	Amherthnasol
F - Atodiadau:		
Dim		
FF - Papurau cefndir (cysylltwch ag awdur yr Adroddiad am unrhyw wybodaeth bellach):		
Dim		

This page is intentionally left blank

ISLE OF ANGLESEY COUNTY COUNCIL							
Adroddiad i:	Pwyllgor Gwaith						
Dyddiad:	3 Mawrth 2022						
Pwnc:	Cartrefi'r Awdurdod Lleol ar gyfer Pobl Hŷn - Pennu'r Ffi Safonol 2022/23						
Aelod(au) Portffolio:	Y Cyngorydd Llinos Medi Huws						
Pennaeth Gwasanaeth:	Arwel Wyn Owen						
Awdur yr Adroddiad:	Carwyn Edwards, Rheolwr Cyllid						
Ffôn:	01248 752699						
E-bost:	CarwynEdwards@ynysmon.gov.uk						
Aelodau Lleol:	Yr holl Aelodau						
A – Argymhelliad/argymhellion a rheswm/rhesymau							
<p>Mae angen i'r Awdurdod Lleol bennu ei Ffi Safonol ar gyfer ei gartrefi gofal am y flwyddyn Ebrill 2022 – Mawrth 2023.</p> <p>Fel yn y blynyddoedd diwethaf, mae costau holl gartrefi'r Cyngor (ac eithrio Garreglwyd sydd yn ddarpariaeth gwasanaeth arbennig) wedi eu cronni i gyfrifo ffi safonol gyfartalog ar gyfer y cartrefi yn unol â Chanllawiau Cenedlaethol.</p> <p>Yn ystod 2021/22, cyfrifwyd y Ffi Safonol yn £786.50 yr wythnos, yn seiliedig ar gyfraddau defnydd o 93.25% ar draws y 4 cartref preswyl mewnol (ac eithrio Garreglwyd, fel y nodwyd uchod). Oherwydd effaith y pandemig Covid19 ar lefelau defnydd, penderfynwyd cyfrifo'r ffioedd ar gyfer 2021-22 yn seiliedig ar ddata a gasglwyd yn ystod 6 mis cyntaf blwyddyn ariannol 2020/21. Penderfynodd y Pwyllgor Gwaith gynyddu'r ffioedd yn unol â gwir gost y ddarpariaeth, a hynny'n raddol dros gyfnod o 2 flynedd, ac, o ganlyniad i'r penderfyniad hwn, £754.36 yr wythnos oedd y ffi ar gyfer 2021/22 yn hytrach na'r gwir gost o £786.50 yr wythnos.</p> <p>Oherwydd newidiadau i lefelau defnydd yn ystod 2021/22 o ganlyniad i'r pandemig Covid19, rydym wedi penderfynu ychwanegu costau chwyddiant i gostau rhedeg 2021/22, ac rydym wedi defnyddio'r lefelau defnydd cyn Covid19 i gyfrifo'r ffioedd ar gyfer 2022/23. Byddai cyfrifo'r ffioedd yn seiliedig ar wariant gwirioneddol yn 2021/22 + chwyddiant ynghyd â lefelau defnydd is yn cynyddu'r ffioedd yn sylweddol ac ni fyddent yn adlewyrchu'r gwir gost unwaith y byddai lefelau defnydd yn cynyddu.</p> <p>Dylid bod yn ofalus wrth gymharu'r ffi safonol gyda ffioedd awdurdodau eraill oherwydd, er gwaethaf canllawiau, efallai nad yw awdurdodau eraill wedi cyfrifo'r ffi ar yr un sail.</p> <p>Mae'r tabl a ganlyn yn cyfrifo cost wythnosol amcangyfrifedig fesul preswlydd am y flwyddyn hyd at 31 Mawrth 2023 yn seiliedig ar lefelau defnydd 2021/22 a chostau rhedeg 2020/21 yn ogystal â'r cynnydd mewn chwyddiant dros gyfnod o 2 flynedd.</p> <table border="1" data-bbox="210 1697 1388 1908"> <tbody> <tr> <td>Nifer y gwllâu sydd ar gael</td> <td style="text-align: right;">101</td> </tr> <tr> <td>Amcangyfrif o'r Cyfraddau Defnydd yn seiliedig ar ddata 2020/21</td> <td style="text-align: right;">93.25%</td> </tr> <tr> <td>Amcangyfrif o Nifer yr Wythnosau Preswlydd yn seiliedig ar ddata 2020/21</td> <td style="text-align: right;">4,911</td> </tr> </tbody> </table>		Nifer y gwllâu sydd ar gael	101	Amcangyfrif o'r Cyfraddau Defnydd yn seiliedig ar ddata 2020/21	93.25%	Amcangyfrif o Nifer yr Wythnosau Preswlydd yn seiliedig ar ddata 2020/21	4,911
Nifer y gwllâu sydd ar gael	101						
Amcangyfrif o'r Cyfraddau Defnydd yn seiliedig ar ddata 2020/21	93.25%						
Amcangyfrif o Nifer yr Wythnosau Preswlydd yn seiliedig ar ddata 2020/21	4,911						

	Costau Rhedeg 2022/23 £	Ffi Safonol 2022/23 £	Ffi Safonol 2021/22 £	Ffi a Godwyd 2021/22 £
Amcangyfrif o Gostau Rhedeg 2022/23 yn seiliedig ar gostau rhedeg 2020/21 + chwyddiant	3,489,340	710.52	697.44	
Ychwanegu - Tâl Dibrisio	250,550	51.02	49.47	
- Gwasanaethau Cefnogaeth	196,385	39.99	39.59	
CYFANSWM	3,936,275	801.53	786.50	754.36
Cynnydd o gymharu â'r ffi safonol yn 2021/22	1.91%		£15.03	

Yn seiliedig ar y tabl uchod, amcangyfrifir bod y gost wythnosol fesul preswlydd am y flwyddyn hyd at 31 Mawrth 2023 yn £801.53.

Mae'r gost wythnosol amcangyfrifedig fesul preswlydd ar gyfer y flwyddyn hyd at 31 Mawrth 2023 yn uwch o gymharu â'r gost amcangyfrifedig ar gyfer y flwyddyn i 31 Mawrth 2022. Mae hyn o ganlyniad i chwyddiant.

Argymhelliad

Gan gydnabod mai 2022/23 yw blwyddyn olaf y cynllun 2 flynedd ar gyfer gallu cynyddu ffioedd, rydym yn argymhell ein bod yn codi cost llawn y gwasanaeth, sef **£801.53** yr wythnos.

B – Pa opsiynau eraill wnaethoch chi eu hystyried a beth oedd eich rhesymau dros eu gwrthod a / neu ddewis yr opsiwn hwn?

Mae gosod y tâl safonol yn dilyn dull rhagnodedig nad yw'n caniatáu i opsiynau gael eu hystyried. Mae'n bosibl i'r Pwyllgor Gwaith osod ffi sy'n wahanol i'r Tâl Safonol. Gohiriodd y Pwyllgor Gwaith gyflwyno ffi sy'n cyfateb i'r tâl safonol yn 2021/22, ond bu'n fwriad dod â'r ddau ynghyd ers nifer o flynyddoedd. Mae codi tâl sy'n llai na'r tâl safonol yn golygu bod y Cyngor yn sybsideiddio cost gofal cleientiaid sydd wedi eu hadnabod fel rhai sydd â'r modd ariannol i dalu cost llawn eu gofal. O ganlyniad, mae'r opsiwn wedi ei ddiystyru.

C – Pam mae hwn yn benderfyniad i'r Pwyllgor Gwaith?

Mae gofyn i Awdurdodau Lleol, o dan Adran 22 Deddf Cymorth Gwladol 1948, i osod y Tâl Safonol ar gyfer ei gartrefi.

CH – A yw'r penderfyniad hwn yn gyson â'r polisi a gymeradwywyd gan y Cyngor llawn?

Mae'r penderfyniad hwn yn gyson â'r Polisi Cenedlaethol, a nodir yn Adain C uchod.

D – A yw'r penderfyniad hwn o fewn y gyllideb a gymeradwywyd gan y Cyngor?

Ydi

Dd – Aseu'r effaith bosibl (os yw'n berthnasol)		
1	Sut mae'r penderfyniad hwn yn cael effaith ar anghenion hir dymor yr Ynys?	Mi fydd gosod y ffi yn effeithio ar nifer fach o gleientiaid sy'n talu'r gost lawn am eu gofal yn unig. Ychydig iawn o effaith a gaiff y penderfyniad hwn ar anghenion hirdymor yr Ynys,
2	A yw hwn yn benderfyniad y rhagwelir y bydd yn atal costau / dibyniaethau ar yr Awdurdod yn y dyfodol? Os felly, sut?	Mae'r penderfyniad yn dileu'r cymhorthdal y mae'r Cyngor yn ei roi i'r cleientiaid hynny sydd wedi'u nodi fel rhai sydd â'r modd i dalu eu costau gofal yn llawn.
3	A ydym wedi bod yn gweithio ar y cyd â sefydliadau eraill i wneud y penderfyniad hwn? Os felly, rhowch wybod i bwy	Amherthnasol
4	A yw dinasyddion Ynys Môn wedi chwarae rhan wrth ddrafftio'r ffordd hon ymlaen, gan gynnwys y rhai y mae'r penderfyniad yn effeithio'n uniongyrchol arnynt? Eglurwch sut.	
5	Nodwch unrhyw effaith bosibl y byddai'r penderfyniad hwn yn ei gael ar y grwpiau a warchodir o dan Ddeddf Cydraddoldeb 2010	
6	Os yw hwn yn benderfyniad strategol, nodwch unrhyw effaith bosibl y byddai'r penderfyniad yn ei chael ar y rhai sy'n profi anfantais economaidd-gymdeithasol.	Byddai'r penderfyniad yn effeithio ar y cleientiaid sydd wedi'u hasesu fel rhai sydd â'r modd i dalu am gost lawn eu gofal. Nid yw'r rhain yn grŵp sy'n profi anfantais economaidd-gymdeithasol.
7	Nodwch unrhyw effaith bosibl y byddai'r penderfyniad hwn yn ei gael ar gyfleoedd i bobl ddefnyddio'r Gymraeg ac ar beidio â thrin y Gymraeg yn llai ffafriol na'r Saesneg.	Dim effaith ar y iaith Gymraeg
E - Gyda phwy wnaethoch chi ymgynghori? Beth oedd eu sylwadau?		
1	Prif Weithredwr / Uwch Dîm Arweinyddiaeth (UDA) (gorfodol)	
2	Cyllid / Adran 151 (gorfodol)	
3	Swyddog Cyfreithiol / Monitro (gorfodol)	
4	Adnoddau Dynol (AD)	Amherthnasol
5	Eiddo	Amherthnasol
6	Technoleg Gwybodaeth a Chyfathrebu (TGCh)	Amherthnasol
7	Sgriwtini	
8	Aelodau Lleol	Amherthnasol
9	Unrhyw gyrff allanol / eraill	Amherthnasol
F - Atodiadau:		
Dim		
FF - Papurau cefndir (cysylltwch ag awdur yr Adroddiad am unrhyw wybodaeth bellach):		
Dim		

This page is intentionally left blank

CYNGOR SIR YNYS MÔN	
Adroddiad i:	PWYLLGOR GWAITH
Dyddiad:	3 MAWRTH 2022
Pwnc:	FFIOEDD A THALIADAU 2022/23
Aelod(au) Portffolio:	CYNGHORYDD ROBIN WYN WILLIAMS - AELOD PORTFFOLIO (CYLLID)
Pennaeth Gwasanaeth:	MARC JONES – CYFARWYDDWR SWYDDOGAETH (ADNODDAU) / SWYDDOG ADRAN 151
Awdur yr Adroddiad; Ffôn: E-bost:	BETHAN OWEN – RHEOLWR GWASANAETHAU CYFRIFEG (01248) 752663 BethanOwen2@ynysmon.gov.uk
Aelodau Lleol:	Amherthnasol
A - Argymhelliad/argymhellion a rheswm/rhesymau	
<p>ARGYMHELLION A RHESYMAU</p> <p>Fel rhan o'r broses o osod y gyllideb, bydd holl ffioedd a thaliadau'r Cyngor yn cael eu hadolygu.</p> <p>Mae'r Pwyllgor Gwaith wedi gosod amcan fod yr holl ffioedd a thaliadau yn cynyddu 3% ar gyfartaledd ar draws pob gwasanaeth unigol. Mae hyn wedi galluogi Penaethiaid Gwasanaeth i gynyddu ffioedd unigol o fwy neu lai na 3% ond, yn gyffredinol, mae'r cynnydd ar draws y gwasanaeth yn cyd-fynd â chynnydd o 3%.</p> <p>Mae'r holl ffioedd statudol wedi eu cynyddu yn ôl y swm a osodir gan y corff cymeradwyo, lle mae'r cynnydd wedi ei gyhoeddi. Lle nad yw'r taliad diwygiedig yn hysbys, dangosir y ffi fel 'i'w gadarnhau' a bydd yn cael ei ddiweddarau unwaith y bydd gwybodaeth am y ffi newydd yn cael ei dderbyn.</p> <p>Mae'r cynnydd mewn ffioedd Gofal Cymdeithasol yn cael eu hadrodd arnynt i'r Pwyllgor Gwaith fel eitemau agenda ar wahân.</p> <p>ARGYMHELLIAD</p> <p>Gofynnir i'r Pwyllgor Gwaith gymeradwyo'r Ffioedd a Thaliadau ar gyfer 2022/23 fel a amlinellir yn y llyfryn isod.</p>	
B - Pa opsiynau eraill wnaethoch chi eu hystyried a beth oedd eich rhesymau dros eu gwrthod a/neu ddewis yr opsiwn hwn?	
<p>Ystyriodd Gwasanaethau unigol wahanol lefelau o ffioedd er mwyn cyflawni'r gofyniad o gynydd o 3% yn y lefel gyffredinol o ffioedd anstatudol ar gyfer y gwasanaeth.</p>	
C - Am ba reswm y mae hwn yn benderfyniad i'r Pwyllgor Gwaith?	
<p>Y Pwyllgor Gwaith sydd ag awdurdod wedi'i ddirprwyo ar gyfer gwneud penderfyniadau mewn perthynas â ffioedd a thaliadau.</p>	
CH - A yw'r penderfyniad hwn yn gyson â'r polisi a gymeradwywyd gan y Cyngor llawn?	
<p>Ydi</p>	
D - A yw'r penderfyniad hwn o fewn y gyllideb a gymeradwywyd gan y Cyngor?	
<p>Ydi</p>	

DD – Aseu'r effaith posib (os yw'n berthnasol):		
1	Sut mae'r penderfyniad hwn yn effeithio ar ein hanghenion tymor hir fel Ynys	Defnyddir yr adroddiad ynghyd ag adroddiadau eraill i bennu'r gyllideb flynyddol. Wrth bennu'r gyllideb flynyddol, bydd yr effaith ar anghenion hirdymor yr Ynys yn cael ei hasesu.
2	A yw hwn yn benderfyniad y rhagwelir y bydd yn atal costau / dibyniaeth ar yr Awdurdod yn y dyfodol. Os felly, sut?-	Mae'r cynnydd mewn ffioedd a thaliadau wedi'i uwchraddio i adlewyrchu'r cynnydd mewn costau wrth ddarparu'r gwasanaethau.
3	A ydym wedi bod yn cydweithio â sefydliadau eraill i ddod i'r penderfyniad hwn, os felly, rhowch wybod gyda phwy:	Amherthnasol
4	A yw dinasyddion Ynys Môn wedi chwarae eu rhan wrth ddrafftio'r ffordd hon ymlaen? Esboniwch sut:-	Ymgynghorwyd â dinasyddion Ynys Môn fel rhan o broses pennu cyllideb 2022/23 ac ymgynghorir â hwy ar gyllidebau'r dyfodol.
5	Nodwch effeithiau'r penderfyniad hwn ar yr agenda cydraddoldeb a'r Gymraeg.	Mae'r penderfyniad yn uwchraddio ffioedd a thaliadau yn flynyddol ac nid yw'n newid polisi mewn unrhyw faes. Mae taliadau'n berthnasol i holl ddefnyddwyr gwasanaethau Ynys Môn ac nid ydynt yn targedu nac yn eithrio grwpiau gwarchoddedig yn benodol rhag y cynnydd mewn ffioedd a thaliadau.
6	Os yw hwn yn benderfyniad strategol, nodwch unrhyw effaith posib y byddai'r penderfyniad yn ei gael ar y rhai hynny sy'n wynebu anfantais economaidd-gymdeithasol.	Amherthnasol
7	Nodwch unrhyw effaith posib y byddai'r penderfyniad hwn yn ei gael ar gyfleoedd i bobl ddefnyddio'r iaith Gymraeg ac ar drin yr iaith Gymraeg ddim llai ffafriol na'r Saesneg.	Amherthnasol
E - Gyda phwy wnaethoch chi ymgynghori?		Beth oedd eu sylwadau?
1	Prif Weithredwr / Uwch Dîm Arweinyddiaeth (gorfodol)	
2	Cyllid / Swyddog Adran 151 (gorfodol)	Amherthnasol – adroddiad y Swyddog Adran 151 yw hwn.
3	Cyfreithiol / Swyddog Monitro (gorfodol)	Mae'r Swyddog Monitro'n aelod o'r UDA.
4	Adnoddau Dynol (AD)	Amherthnasol
5	Eiddo	Amherthnasol
6	Technoleg Gwybodaeth a Chyfathrebu	Amherthnasol
7	Sgriwtini	Amherthnasol
8	Aelodau Lleol	Amherthnasol
9	Unrhyw gyrrff allanol / arall	Amherthnasol
F - Atodiadau:		
Atodiad A – Rhestr Ffioedd a Thaliadau ar gyfer 2022/23		
FF – Papurau cefndir (cysylltwch ag awdur yr adroddiad am unrhyw wybodaeth bellach):		
Cyllideb Refeniw 2022/23 (i'w mabwysiadu gan y Cyngor Sir ar 9 Mawrth 2022).		

CYNGOR SIR
YNYS MÔN
ISLE OF ANGLESEY
COUNTY COUNCIL

Ffioedd a Thaliadau

Ebrill 2022

CYNNWYS

Gwasanaeth Oedolion

Gofal Cymdeithasol Oedolion
Gwasanaethau Plant

Cyfadran Gymuned

Tai

Cyfadran Dysgu Gydol Oes

Addysg
Llyfrgelloedd a Diwylliant

Rheoleiddio a Datblygu Economaidd

Gwarchod y Cyhoedd
Cynllunio
Canolfan Fusnes Môn
Hamdden
Cyrchfan

Priffyrdd, Gwastraff ac Eiddo

Priffyrdd
Rheoli Gwastraff
Neuadd y Farchnad Caergybi

Busnes y Cyngor

Cyfreithiol

Nodiadau

1. Cyfnod Perthnasol

1.1 Mae'r holl ffioedd a thaliadau o'r dyddiad penodedig (yn gynhwysol) oni bai y nodir fel arall.

2. TAW

2.1 Mae'r holl ffioedd a thaliadau yn cynnwys TAW (TAW yn amodol i newid), oni bai y nodir fel arall.

2.2 Allwedd i Ddangosyddion TAW

- S** - TAW cyfradd safonol (20%, amodol i newid)
- Z** - Cyfradd sero
- E** - Eithriwyd o TAW
- N** - Tâl Net TAW (Dylid ychwanegu TAW i'r ffi/taliad)
- O/S** - Tu allan i gwmpas TAW / Ddim yn fusnes
- D/B** - Amherthnasol

2.3 Gall statws TAW fod yn ddarostyngedig i newid yn ystod y flwyddyn.

2.4 Nid yw taliadau rhwng gwasanaethau Cyngor Sir Ynys Môn yn cynnwys TAW.

Gofal Cymdeithasol Oedolion

Gwasanaeth	Ffi/Tâl	TAW
Gofal Preswyl yng Nghartrefi'r Awdurdod ar gyfer Pobl Hyn		
Tâl safonol (ar gyfer preswylwyr sydd hefo'r modd ariannol i dalu'r gost llawn)	I'w gadarnhau	O/S
Gofal Cartref		
Mae Uchafswm Tâl Wythnosol sy'n berthnasol wrth godi tâl di-breswyl yn parhau i fod yn £100 yr wythnos.	I'w gadarnhau	O/S
Prydau yng Ngwasanaethau Dydd		
(Yn berthnasol i'r holl brydau a lluniaeth ddarparwyd ym mhob lleoliad Gwasanaeth Dydd)		
Prydau yng Ngwasanaethau Dydd ar gyfer oedolion (ac eithrio pobl hefo anabledau dysgu)	I'w gadarnhau	O/S (S yw prydau ddarparwyd i bersonau ddim wedi derbyn asesiad Gwasanaethau Cymdeithasol)
Byrbryd canol dydd yng Ngwasanaethau Dydd ar gyfer pobl hefo anabledau dysgu	I'w gadarnhau	
Lluniaeth arall (te/coffi/teisen) yng Ngwasanaethau Dydd	I'w gadarnhau	
Trafnidiaeth i Wasanaethau Dydd	I'w gadarnhau	
Gwasanaethau Teleofal		
Haen 1 – Offer, Gwasanaeth a Cynnal a Chadw	I'w gadarnhau	Os darparwyd fel rhan o becyn gofal – O/S. Os darparwyd i'r anabl – Z. Os darparwyd i'r henoed ddim fel rhan o becyn gofal, neu i drydyd bartïon (e.e. Cymdeithasau Tai) – S.
Haen 2 & 3 – Offer, Gwasanaeth, Monitro a Cynnal a Chadw	I'w gadarnhau	
Tâl gosod	I'w gadarnhau	
Gwasanaeth a Cynnal a Chadw	I'w gadarnhau	
Gwasanaethau'n unig	I'w gadarnhau	
Cyfradd Taliadau Uniongyrchol	I'w gadarnhau	
Bathodynau Glas (sefydliadol ac amnewid (colli/dwyn))	I'w gadarnhau	

Tai

Gwasanaeth	Ffi/Tâl	TAW
Ffioedd Troi Tai'n Gartrefi		
Hyd at £50,000	I'w gadarnhau	O/S
Dros £50,000	I'w gadarnhau	O/S
Cynllun Benthyciad i Wella Cartrefi	I'w gadarnhau	O/S
Rhenti Garejys	I'w gadarnhau	Amrywiol
Ffioedd		
1 Llofft – Tŷ/Byngalo	I'w gadarnhau	Amrywiol
2 Llofft – Tŷ/Byngalo	I'w gadarnhau	
3 Llofft – Tŷ/Byngalo	I'w gadarnhau	
4 Llofft – Tŷ/Byngalo	I'w gadarnhau	
5+ Llofft – Tŷ/Byngalo	I'w gadarnhau	
1 Llofft – Fflat	I'w gadarnhau	
2 Llofft – Fflat	I'w gadarnhau	
3 Llofft – Fflat	I'w gadarnhau	
4+ Llofft – Fflat	I'w gadarnhau	
Fflat un ystafell	I'w gadarnhau	
Cais i ofyn am orfodi gorchymyn	I'w gadarnhau	
Ffi Llys	I'w gadarnhau	
Warant	I'w gadarnhau	
Ail-gyhoeddi Warant	I'w gadarnhau	
Rhenti Canolraddol		
1 Llofft – Tŷ/Byngalo	I'w gadarnhau	Amrywiol
2 Llofft – Tŷ/Byngalo	I'w gadarnhau	
3 Llofft – Tŷ/Byngalo	I'w gadarnhau	
4 Llofft – Tŷ/Byngalo	I'w gadarnhau	
5+ Llofft – Tŷ/Byngalo	I'w gadarnhau	
1 Llofft – Fflat	I'w gadarnhau	
2 Llofft – Fflat	I'w gadarnhau	
3 Llofft – Fflat	I'w gadarnhau	
4+ Llofft – Fflat	I'w gadarnhau	
Taliadau Gwasanaeth mewn Anheddau		
Glanhau ardaloedd cymunedol	I'w gadarnhau	O/S os mewn perthynas â phrydles tŷ Cyngor, ac E am brydlesau arall
Cynnal a chadw lifftiau	I'w gadarnhau	
Erialau mewn ardaloedd cymunedol	I'w gadarnhau	
Gwresogi a goleuadau mewn ardaloedd cymunedol	I'w gadarnhau	
Larymau tân ac offer tân	I'w gadarnhau	
Mynediad drws	I'w gadarnhau	
Taliadau Carthffosiaeth	I'w gadarnhau	
Peintio ardaloedd cymunedol	I'w gadarnhau	
Cynnal a chadw tiroedd (Eiddo domestig)	I'w gadarnhau	
Cynnal a chadw tiroedd (Eiddo gwarchod)	I'w gadarnhau	
Ffi rheoli	I'w gadarnhau	

Addysg

Gwasanaeth	Ffi/Tâl	TAW
Prydau Ysgol:		
Disgyblion a staff goruchwylio:		
Ysgolion cynradd	£2.20	O/S
Ysgolion uwchradd	£2.60	O/S
Staff ac ymwelwyr eraill:		
Ysgolion cynradd	£3.70	S
Ysgolion Uwchradd	£3.20	S
Gofal cyn y Clwb Brecwast		
30 munud o ofal cyn y clwb brecwast	£1.25 y plentyn	E
Bysus Ysgol:		
Dros 16 Oed	Dim tâl	O/S
Dan 3 milltir		O/S
Allan o'r dalgylch		O/S
Ffi Bws Coleg		
Taliadau Eraill		
Llungopïau	£0.15 y ddalen	S
Cae Bob Tywydd Millbank		
Aelodau		
Ffi Gêm	£35.00	E

Llyfrgelloedd a Diwylliant

Gwasanaeth	Ffi/Tâl	TAW
Amgueddfeydd a Diwylliant		
Oriel Ynys Môn		
Comisiwn ar werthiant	35%	Amrywiol
Llogi Ystafelloedd		
Prif Oriel Gelf oriau gyda'r nôs (6-11yh, isafswm o 2 awr) neu Oriol Kyffin Williams oriau gyda'r nôs (6-11yh, isafswm o 2 awr)	£85.00 yr awr	E
Ystafell Tunncliffe – Masnachol:		
Yr Awr (uchafswm 3 awr)	£36.00	E
Hanner Diwrnod (3.5 awr)	£110.00	E
Diwrnod Llawn (7 awr)	£220.00	E
Gyda'r nos (6 – 11 yh)	£44.00 yr awr	E
Oriau Ychwanegol	£38.00 yr awr	E
Ystafell Tunncliffe – Addysgol:		
Yr Awr (uchafswm 3 awr)	£18.00	E
Hanner Diwrnod (3.5 awr)	£54.00	E
Diwrnod Llawn (7 awr)	£108.00	E
Oriau Ychwanegol	£22.00 yr awr	E
Ystafell Tunncliffe – Sefydliadau di-elw:		
Yr Awr (uchafswm 3 awr)	£18.00	E
Hanner Diwrnod (3.5 awr)	£54.00	E
Diwrnod Llawn (7 awr)	£108.00	E
Oriau Ychwanegol	£22.00 yr awr	E
Ystafell Tunncliffe – Cyngor:		
Yr Awr (uchafswm 3 awr)	£22.00	E
Hanner Diwrnod (3.5 awr)	£66.00	E
Diwrnod Llawn (7 awr)	£120.00	E
Oriau Ychwanegol	£27.00 yr awr	E
Ystafell Gyfarfod Fechan		
Yr Awr (uchafswm 3 awr)	£10.00	E
Hanner Diwrnod (3.5 awr)	£30.00	E
Diwrnod Llawn (7 awr)	£60.00	E
Oriau Ychwanegol	£12.00 yr awr	E
Amrywiol		
Gweithdai i blant ysgol ffurfiol	£4.00 y pen	E
Gweithdai i blant ysgol anffurfiol	£5.00 y pen	E
Copïau Digidol anfonwyd drwy e-bost	£6.24 yr awr	S
Copïau Digidol anfonwyd drwy CD/DVD	£12.48 yr awr	S
Gwasanaeth Ymchwil a Dalwyd	£31.20 yr awr	S
Ffilmio yn OYM a safleoedd [Pris ar Gais]		
Yr Awr – Defnydd Unigol	£84.00	S
Atgynhyrchiadau - Delweddau [Pris ar Gais]		
Atgynhyrchu mewn llyfrau a chyfnodolion	£37.20	S
Atgynhyrchu mewn arddangosfeydd (anfasnachol)	£50.40	S
Atgynhyrchu ar gyfer defnydd addysgol	£37.20	S
Atgynhyrchu ar gyfer defnydd masnachol, i werthu, a.y.y.b.	£132.00	S
Atgynhyrchiadau – delweddau – darlledu ac ar-lein		
Cymraeg/Rhanbarthol, hyd at 10 mlynedd	£66.00	S
Prydeinig, hyd at 10 mlynedd	£78.00	S
Byd-eang, hyd at 10 mlynedd	£90.00	S
Defnydd we	£54.00	S
Defnydd we ffrydio digidol ar-lein	£102.00	S

Postio a Phacio			
Parcelforce Byd-eang – Printiau (postio £11.99)	£15.00	S	
Archebion paced ar-lein i'r DU o dan £25	£3.60	S	
Archebion paced ar-lein i'r DU £25 - £150	£5.60	S	
Archebion paced ar-lein i'r DU dros £150	£15.00	S	
Archebion ar-lein i Ewrop o dan £25	£10.20	S	
Archebion ar-lein i Ewrop £25 - £150	£14.00	S	
Archebion ar-lein byd-eang o dan £25	£24.00	S	
Archebion ar-lein byd-eang £25 - £150	£32.50	S	
Llyfrgelloedd a Gwasanaethau Gwybodaeth			
Taliadau am ddychwelyd llyfrau / casetiau / CDs yn hwyr (fesul eitem):			
1 diwrnod yn hwyr	£0.30	O/S	
2 ddiwrnod yn hwyr	£0.40	O/S	
3 diwrnod yn hwyr	£0.50	O/S	
4-7 niwrnod yn hwyr	£0.80	O/S	
Cost ar gyfer pob wythnos hwyr (uchafswm o £8.00)	£0.80	O/S	
Taliadau am ddychwelyd fideos / DVDs yn hwyr (fesul eitem)			
Fesul wythnos neu ran o wythnos – Gwasanaeth premiwm (uchafswm o £30.00)	£3.60	O/S	
Fesul wythnos neu ran o wythnos – Gwasanaeth rheolaidd (uchafswm o £15.00)	£2.60	O/S	
Taliadau am ddychweliadau hwyr i lyfrgelloedd symudol (fesul eitem)			
Ymweliad 1 ^{af} ac 2 ^{il} ymweliad	Dim tâl	O/S	
3 ^{ydd} ymweliad	£0.75	O/S	
4 ^{ydd} ymweliad	£0.85	O/S	
5 ^{ed} ymweliad	£1.50	O/S	
Uchafswm cyfanswm y gost	£7.00	O/S	
Ceisiadau (fesul eitem)			
Plant (dan 16)	Dim tâl	O/S	
Oedolion – Mewn stoc yng Nghymru (yn cynnwys LINC)	Dim tâl	O/S	
Cais – dim ar gael yng Nghymru	£14.00	O/S	
Llogi CDs / DVDs (fesul eitem)			
CDs	£1.90 y CD dros 3 wythnos	O/S	
DVD Premiwm – (DVDs a ychwanegwyd i stoc o fewn 1 flwyddyn)	£3.60 y DVD yr wythnos	O/S	
DVDs hŷn a DVD plant	£2.60 y DVD yr wythnos	O/S	
Cerdyn Aelodaeth Coll			
Plant	£1.50	O/S	
Oedolion	£2.50	O/S	
Taliadau am eitemau a gollwyd/difrodwyd			
Llyfrau plant – Cymraeg	Yr LMS newydd yn codi pris manwerthu llawn yn awtomatig. Cytundeb Awdurdodau Llyfrgelloedd Gogledd Cymru.	O/S	
Llyfrau oedolion – Cymraeg		O/S	
Ffuglen – plant		O/S	
Ffeithiol – plant		O/S	
Ffuglen – oedolion [clawr papur]		O/S	
Ffeithiol – oedolion [clawr papur]		O/S	
Ffuglen – oedolion [clawr caled]		O/S	
Ffeithiol – oedolion [clawr caled]		O/S	
Llyfrau llafar – oedolion		O/S	
Llyfrau llafar – plant		O/S	
DVD – Oedolion		O/S	
DVD – Plant		O/S	
CD - cerddoriaeth		O/S	
Cost weinyddol ar eitemau hwyr iawn yr anfonebwyd amdanynt.		£6.00 fesul anfoneb	O/S

Eitemau wedi eu tynnu allan o stoc – tâl isaf		
Ffuglen Clawr Papur – oedolion [Saesneg]	£1.00 yr un neu £4.00 am 5	Z
Ffuglen Clawr Caled – oedolion [Saesneg]	£1.50 yr un neu £2.00 am 2	Z
Ffeithiol Clawr Caled – oedolion [Cymraeg a Saesneg]	£2.00 yr un neu £3.00 am 2	Z
Ffeithiol Clawr Papur – oedolion [Cymraeg a Saesneg]	£1.20 yr un neu £2.00 am 2	Z
Llyfrau cyfeirio	prisiau unigol	Z
Ffuglen Cymraeg – oedolion	£0.80 yr un neu £3.60 am 5	Z
Llyfrau Plant [pob iaith]	£1.00 yr un neu £3.50 am 5	Z
Defnyddio Offer Cyfrifiadurol		
Ymwelwyr heb Gerdyn Llyfrgell o'r Deyrnas Unedig	£3.50 am bob ½ awr	S
Llungopïau / Argraffu o Gyfrifiadur a Disgiau		
A4 du a gwyn	£0.15 y ddalen	S
A4 du a gwyn – 10+ copi (os cânt eu hargraffu ar unwaith mewn un sesiwn)	£0.10 y ddalen	S
A4 du a gwyn – cefn wrth gefn	£0.30 y ddalen	S
A4 du a gwyn – cefn wrth gefn 10+ copi (os cânt eu hargraffu ar unwaith mewn un sesiwn)	£0.20 y ddalen	S
A3 du a gwyn	£0.30 y ddalen	S
A3 du a gwyn – 10+ copi (os cânt eu hargraffu ar unwaith mewn un sesiwn)	£0.20 y ddalen	S
A3 du a gwyn – cefn wrth gefn	£0.60 y ddalen	S
A3 du a gwyn – cefn wrth gefn 10+ copi (os cânt eu hargraffu ar unwaith mewn un sesiwn)	£0.40 y ddalen	S
A4 lliw	£0.80 y ddalen	S
A4 lliw – 10+ copi (os cânt eu hargraffu ar unwaith mewn un sesiwn)	£0.50 y ddalen	S
A4 lliw – cefn wrth gefn	£1.60 y ddalen	S
A4 lliw – cefn wrth gefn 10+ copi (os cânt eu hargraffu ar unwaith mewn un sesiwn)	£1.00 y ddalen	S
A3 lliw	£1.60 y ddalen	S
A3 lliw – 10+ copi (os cânt eu hargraffu ar unwaith mewn un sesiwn)	£1.20 y ddalen	S
A3 lliw – cefn wrth gefn	£3.20 y ddalen	S
A3 lliw – cefn wrth gefn 10+ copi (os cânt eu hargraffu ar unwaith mewn un sesiwn)	£2.40 y ddalen	S
Gosod Ystafelloedd		
Sesiwn 2 awr - yn ystod yr wythnos	£28.00	E
Sesiwn 2 awr gyda thâl mynediad/codi arian - yn ystod yr wythnos	£40.00	E
Cost ar gyfer pob hanner awr atodol - yn ystod yr wythnos	£8.00	E
Sesiwn 2 awr - Dydd Sadwrn	£47.00	E
Sesiwn 2 awr gyda thâl mynediad/codi arian - Dydd Sadwrn	£50.00	E
Cost ar gyfer pob hanner awr atodol - Dydd Sadwrn	£12.00	E
Llogi cyfleusterau cyfrifiadur (yn cynnwys llogi ystafell)		
Sesiwn 2 awr - Yn ystod yr wythnos yn ystod y dydd	£43.20	S
Sesiwn 2 awr - Gyda'r nos a dydd Sadwrn	£55.20	S
SYLWER - Gellir trafod prisiau ar gyfer llogi cyfleusterau cyfrifiadurol ar gyfer defnydd tymor hir a sesiynau trwy'r dydd		
Comisiwn ar Werthiant Arddangosfeydd	30% o werthiant	S
Hysbysebu Masnachol – Posterï		
Ffi am 4 wythnos	£6.00	S
Neuadd y Farchnad : Ystafell Gyfarfod y Llyfrgell		
Yn ystod oriau agor		
Sesiwn 2 awr	£26.00	S
Sesiwn 2 awr gyda thâl mynediad / codi arian -	£40.00	S
Cost pob hanner awr ychwanegol -	£8.00	S

Tu allan i oriau agor		
Sesiwn 2 awr – yn ystod yr wythnos	£30.00	S
Sesiwn 2 awr gyda thâl mynediad / codi arian - yn ystod yr wythnos	£45.00	S
Cost pob hanner awr ychwanegol - yn ystod yr wythnos	£10.00	S
Sesiwn 2 awr – dydd Sadwrn	£45.00	S
Sesiwn 2 awr gyda thâl mynediad / codi arian - dydd Sadwrn	£50.00	S
Cost pob hanner awr ychwanegol - dydd Sadwrn	£15.00	S
Archifau Môn		
Deunydd papur		
Pensiliau	£0.45 y pensil	S
Postio		
Bydd yr holl eitemau a anfonir trwy'r post ar gyfradd llythyr mawr ail ddsbarth (os gofynnir am ddsbarth cyntaf neu dosbarthiad a gofnodwyd, codir tâl yn unol â hynny)		
Llungopiâu / Argraffu o gyfrifiadur ar bapur plaen		
A4 du a gwyn	£0.15 y ddalen	S
A4 du a gwyn – 10+ copi (os cânt eu hargraffu ar unwaith / mewn un sesiwn)	£0.10 y ddalen	S
A3 du a gwyn	£0.30 y ddalen	S
A3 du a gwyn – 10+ copi (os cânt eu hargraffu ar unwaith / mewn un sesiwn)	£0.20 y ddalen	S
A4 lliw	£0.80 y ddalen	S
A4 lliw – 10+ copi (os cânt eu hargraffu ar unwaith / mewn un sesiwn)	£0.50 y ddalen	S
A3 lliw	£1.60 y ddalen	S
A3 lliw – 10+ copi (os cânt eu hargraffu ar unwaith / mewn un sesiwn)	£1.20 y ddalen	S
Copiau wedi sganio / ffotograffu ar bapur llun mat/sglein (sganiau newydd a delweddau digidol sy'n bodoli eisoes)		
A4 mat / sglein	£5.00 y ddalen	S
A3 mat / sglein	£8.00 y ddalen	S
Copiau digidol - dros e-bost / trosglwyddo ffeil		
Delwedd cyntaf	£5.00	S
Delwedd dilynol	£3.00 y delwedd	S
Caniatâd ffotograffig ar gyfer defnyddio yn yr ystafell ymchwil		
1 diwrnod	£7.50	S
3 diwrnod	£20.00	S
6 mis	£60.00	S
1 blwyddyn	£100.00	S
Atgynhyrchu delweddau, llyfrau, teledu & ar-lein		
Atgynhyrchiadau mewn llyfrau a chyfnodolion	£36.00	S
Darllediad Cymru / rhanbarthol (ar analog, digidol, ffrydio gwe gan gynnwys cyhoeddusrwydd) - hyd at 10 mlynedd	£110.00	S
Darllediad Cymru / rhanbarthol (ar analog, digidol, ffrydio gwe gan gynnwys cyhoeddusrwydd) – am byth	£200.00	S
Darllediad Prydeinig (ar analog, digidol, ffrydio gwe gan gynnwys cyhoeddusrwydd) - hyd at 10 mlynedd	£120.00	S
Darllediad Prydeinig (ar analog, digidol, ffrydio gwe gan gynnwys cyhoeddusrwydd) – am byth	£220.00	S
Atgynhyrchu byd eang (ar analog, digidol, ffrydio gwe gan gynnwys cyhoeddusrwydd) - hyd at 10 mlynedd	£130.00	S
Atgynhyrchu byd eang (ar analog, digidol, ffrydio gwe gan gynnwys cyhoeddusrwydd) – am byth	£240.00	S
Defnyddio ar y we - delweddau statig ar y wefan (dim ffrydio)	£50.00	S

Ymchwil		
Chwilio gwybodaeth cyflym - (llai na 15 munud o ymchwil) yn di-dal, bellach i hyn bydd costau yn cael ei godi fel isod, bydd y tâl hwn yn berthnasol i geisiadau dro ar ôl tro am chwiliadau cyflym ar yr un pwnc / testun gan yr un cwsmer.		
Gwasanaeth ymchwil â thâl (isafswm 1 awr fesul cais)	£30.00 yr awr	S
Trawsgrifio/cyfieithu		
Trawsgrifio/cyfieithu dogfen (isafswm 30 munud)	£30.00 yr awr	S
Llythyr swyddogol		
Llythyr swyddogol / llythyr ardystiad	£9.00	S
Ffilmio ar yr Eiddo		
Yr Awr (uchafswm o 3 awr)	£35.00 yr awr	S
Fesul Hanner Diwrnod (3.5 awr)	£100.00	S
Fesul Diwrnod Llawn (7 awr)	£180.00	S
Llogi Ystafell Dewi O. Jones – Masnachol		
Yr Awr (uchafswm o 3 awr)	£30.00	E
Fesul Hanner Diwrnod (3.5 awr)	£95.00	E
Fesul Diwrnod Llawn (7 awr)	£200.00	E
Tâl cosb ar gyfer aros tu hwnt i'r cyfnod a archebwyd	£40.00	E
Llogi Ystafell Dewi O. Jones - Cyngor (gan gynnwys Addysg) a Sefydliadau Di-elw		
Yr Awr (uchafswm o 3 awr)	£20.00	E
Fesul Hanner Diwrnod (3.5 awr)	£65.00	E
Fesul Diwrnod Llawn (7 awr)	£120.00	E
Lluniaeth wrth Llogi Ystafell		
Te / Coffi y person	£1.10	S

Gwarchod y Cyhoedd

Gwasanaeth	Ffi/Tâl	TAW
Trwyddedau / Caniatâd / Cofrestriadau lechyd Amgylcheddol		
Rheoleiddio / Lles Anifeiliaid		
Sefydliadau marchogaeth	£152.40 plws ffi milfeddyg	O/S S
Sefydliadau bridio cŵn	£189.50 plws ffi milfeddyg	O/S S
Sefydliadau lletya anifeiliaid sefydliadau	£189.50 plws ffi milfeddyg	O/S S
Anifeiliaid yn perfformio	£237.90	O/S
Siopau anifeiliaid anwes	£189.50 plws ffi milfeddyg	O/S S
Trwydded sw	£353.20 plws ffi milfeddyg	O/S S
Anifeiliaid gwyllt peryglus	£353.20 plws ffi milfeddyg	O/S S
Rheoli cŵn	Ffi statudol: £25.00 plws Ffi casglu: £84.40	O/S S
Rheoli cŵn	Ffi statudol: £25.00 plws Ffi casglu o Cenedl Mona: £45.00	O/S S
Cofrestru ci - tab cofrestru metel	£6.15	O/S
Tacsis		
Trwydded gweithredwr (trwydded 5 mlynedd)	£551.00	O/S
Trwydded cerbyd (newydd ac adnewyddu)	£235.80	O/S
Trwydded gyrrwr (trwydded 5 blynedd) (heb gynnwys costau gwiriadau DVLA) (newydd ac adnewyddu)	£350.00	O/S
Ffi trosglwyddo	£50.00	O/S
Ffi prawf	£60.70	O/S
Ffi ail brawf	£60.70	O/S
Ffi ail brawf o fewn 24 awr (mân ddiffygion)	£30.90	O/S
Platiau trwydded cerbyd (newydd)	£73.10	O/S
Platiau adnewyddu	£48.40	O/S
Amnewid platiau	£30.90	O/S
Amnewid braced platiau	£30.90	O/S
Amnewid bathodyn gyrrwr	£21.90	O/S
Ffi ail-eistedd gwybodaeth	£28.10	O/S
Ffi gwiriad DBS	£40.00	O/S
Ffioedd Cofrestriad Sifil		
Ffi trefnu priodas a phartneriaeth sifil - Swyddfa Gofrestru	£46.00	O/S
Ffi trefnu priodas a partneriaeth sifil - Eiddo Cymeradwy	£150.00	O/S
Ffi archebu o flaen llaw, 12-24 mis, nad ydynt yn ad-daladwy	£75.00	O/S
Ffi archebu o flaen llaw, 25-36 mis, nad ydynt yn ad-daladwy	£100.00	O/S
Seremonïau Neuadd y Dref – Caergybi (Llun – Iau)	£250.00	O/S
Seremonïau Neuadd y Dref – Caergybi (Gwener – Sadwrn)	£260.00	O/S

Seremonïau Ystafell Bryn Cefni – Llangefni		
Yn ystod yr wythnos (dydd Llun – dydd Iau)	£220.00	O/S
Dydd Gwener / dydd Sadwrn	£260.00	O/S
Dydd Sul / Gŵyl y Banc	£370.00	O/S
Priodas yn cael ei ddilyn gan Enwi Baban	£144.00 plws ffi priodas	S
Priodas mewn gwesty		
Yn ystod yr wythnos (dydd Llun – dydd Iau)	£400.00	O/S
Dydd Gwener / dydd Sadwrn	£440.00	O/S
Dydd Sul / Gŵyl y Banc	£525.00	O/S
Priodas yn cael ei ddilyn gan Enwi Baban	£144.00 plws ffi priodas	S
Ystafell Bryn Cefni ac eiddo cymeradwy - oriau estynedig		
Yn ystod yr wythnos (dydd Llun – dydd Iau) 6 - 8pm	£150.00	O/S
Yn ystod yr wythnos (dydd Llun – dydd Iau) 8pm – 12am	£285.00	O/S
Dydd Gwener / Dydd Sadwrn 6 - 8pm	£205.00	O/S
Dydd Gwener / Dydd Sadwrn 8pm – 12am	£330.00	O/S
Dydd Sul / Gŵyl y Banc 6 - 8pm	£280.00	O/S
Dydd Sul / Gŵyl y Banc 8pm - 12am	£395.00	O/S
Trwyddedu eiddo ar gyfer seremonïau sifil	£1,500.00	O/S
Ystafell atodol mewn eiddo cymeradwy	£240.00	O/S
Ymarfer priodas	£70.00	O/S
Ffi weinyddol – newid enw ayb	£78.00	S
Seremoni enwi baban		
Yn ystod yr wythnos (Dydd Llun –Ddydd Iau)	£300.00	S
Dydd Gwener / Dydd Sadwrn	£372.00	S
Dydd Sul / Gŵyl y Banc	£420.00	S
Adnewyddu addunedau		
Yn ystod yr wythnos (Dydd Llun – Dydd Iau)	£300.00	S
Dydd Gwener / Dydd Sadwrn	£372.00	S
Dydd Sul / Gŵyl y Banc	£420.00	S
Arall		
Cyhoeddi tystysgrifau o fewn 24 awr (tâl ychwanegol)	£35.00	O/S
Tystysgrifau safonol o fewn 10 diwrnod gwaith	£11.00	O/S
Ardystio dogfennau	£10.00 y copi	O/S
Ôl ddyddio pasbort	£10.00	
Seremonïau dinasyddiaeth – gwasanaeth blaenoriaeth (tâl ychwanegol)	£135.00	O/S
Cyfleoedd i dynnu lluniau yn ystafell Môn	£18.00	S
Newidiadau i gofrestrriad – Ystyriaeth gan y Cofrestrydd / Cofrestrydd Arolygol am gywriad	£75.00	O/S
Ystyriaeth gan y Cofrestrydd Cyffredinol am gywriad	£90.00	O/S
Newid enw cyntaf o fewn 12 mis o gofrestru genedigaeth	£40.00	O/S
Amrywiol		
Caniatâd Masnachwyr Stryd		
Manwerthu ac arlwyo		
Wythnos	£182.30	O/S
Mis	£274.00	O/S
3 mis tymhorol	£792.00	O/S
6 mis tymhorol	£1,462.60	O/S
Blynyddol	£2,188.70	O/S
Unedau symudol (blynyddol)	£1,217.45	O/S

Arall		
Tatŵio / colur lled-barhaol	£139.00 fesul eiddo plws £69.60 fesul ymarferwr	O/S
Tyllu clustiau / cosmetig	£139.00 fesul eiddo plws £69.60 fesul ymarferwr	O/S
Aciwbigo	£139.00 fesul eiddo plws £69.60 fesul ymarferwr	O/S
Electrolysis	£139.00 fesul eiddo plws £69.60 fesul ymarferwr	O/S
Siop rhyw / sinema rhyw	£1,097.00 (yn cynnwys costau gwrandawriad posibl)	O/S
Deddf Iechyd 2006 – troseddau ysmygu	Dirwyon statudol	O/S
Deddf Gwerthwyr Metel Sgrap 2013 (trwydded 3 mlynedd)		
Trwydded Safle	£399.60	O/S
Trwydded Casglwr	£273.90	O/S
Amrywiadau i Ddeddf Gwerthwyr Metel Sgrap 2013		
Casglwr i Safle	£56.30	O/S
Safle i Casglwr	£33.85	O/S
Newid Enw Trwyddedai (dim trosglwyddo)	£32.10	O/S
Newid Rheolwr Safle	£51.90	O/S
Newid Nifer o Safleoedd, ac ati	£32.10	O/S
Chwiliadau trwyddedi ac ymholiadau	£101.00	S
Cyngor cyn trwyddedu		
Tâl Isafswm	£101.00	S
Codir tâl am bob awr neu ran o hynny ar gyfradd safonol fesul awr fesul swyddog	£101.00	S
Mae ffioedd ar gyfer loteriau bach, peiriannau gamblo a thrwyddedau ar gyfer gemau gyda gwobrau wedi eu gosod gan lywodraeth ganolog		
Deddf Gamblo 2005		
Casino Rhanbarthol		
Ffi flynyddol		O/S
Cais i drosglwyddo		O/S
Cais i adfer		O/S
Cais am ddatganiad amodol		O/S
Cais am drwydded (Deiliaid Datganiad Amodol)		O/S
Casino Mawr		
Ffi flynyddol		O/S
Cais i drosglwyddo	http://www.legislation.gov.uk/cy/uksi/2007/479/schedule/made	O/S
Cais i adfer		O/S
Cais am ddatganiad amodol		O/S
Cais am drwydded (Deiliaid Datganiad Amodol)		O/S
Casino Bach		
Ffi flynyddol		O/S
Cais i drosglwyddo		O/S
Cais i adfer		O/S
Cais am ddatganiad amodol		O/S
Cais am drwydded (Deiliaid Datganiad Amodol)		O/S
Eiddo Casino wedi ei Drosi		
Ffi flynyddol		O/S
Cais i drosglwyddo		O/S
Cais i adfer		O/S

Bingo		
Ffi flynyddol		O/S
Cais i drosglwyddo		O/S
Cais i adfer		O/S
Cais am ddatganiad amodol		O/S
Cais am drwydded (Deiliaid Datganiad Amodol)		O/S
Cais amrywiad		O/S
Canolfan Hapchwarae Oedolion		
Ffi flynyddol		O/S
Cais i drosglwyddo		O/S
Cais i adfer		O/S
Cais am ddatganiad amodol		O/S
Cais am drwydded (Deiliaid Datganiad Amodol)		O/S
Cais amrywiad		O/S
Betio (Trac)		
Ffi flynyddol		O/S
Cais i drosglwyddo		O/S
Cais i adfer		O/S
Cais am ddatganiad amodol		O/S
Cais am drwydded (Deiliaid Datganiad Amodol)		O/S
Cais amrywiad		O/S
Adloniant Teuluol		
Ffi flynyddol		O/S
Cais i drosglwyddo	http://www.legislation.gov.uk/cy/uksi/2007/479/schedule/made	O/S
Cais i adfer		O/S
Cais am ddatganiad amodol		O/S
Cais am drwydded (Deiliaid Datganiad Amodol)		O/S
Cais amrywiad		O/S
Betio (arall)		
Ffi flynyddol		O/S
Cais i drosglwyddo		O/S
Cais i adfer		O/S
Cais am ddatganiad amodol		O/S
Cais am drwydded (Deiliaid Datganiad Amodol)		O/S
Cais amrywiad		O/S
Triniaeth Rheoli Plâu		
Rheoli plâu masnachol (dibynnol ar faint yr eiddo)	£95.88 yr ymweliad	S
Contractau trin rheoli plâu masnachol (Cyfanswm cost yn amrywiol, yn ddibynnol ar faint yr eiddo, amlder ymweliadau y flwyddyn ac ati)	£70.26 yr awr a chost deunyddiau	S
Rheoli plâu domestig – llygod mawr a llygod		
Ymateb 3 diwrnod	£50.16	S
Triniaethau Rheoli plâu domestig (heblaw cnofilod)		
Chwilod duon	£109.20	S
Chwilod gwely (yn amodol ar arolwg)	£223.86	S
Cacwn, gwenyn, morgrug, arall – ymateb 3 diwrnod	£66.84	S
Triniaeth chwain domestig	£88.68	S
Taliadau Iechyd Amgylcheddol Eraill		
Baw ci : Dirwyon cosb sefydlog	http://gov.wales/topic/s/environmentcountryside/epq/cleanneighbour/fixpenalty/	O/S
Trosedd sŵn gyda'r nos – (Anheddau Domestig a Thrwyddedig)	http://www.ynysmon.gov.uk/sgorio-hylendid-bwyd-cenedlaethol/11987.article?redirect=false	O/S
System raddio hylendid bwyd cenedlaethol – ailraddio		O/S
System raddio hylendid bwyd cenedlaethol – cosb sefydlog methiant i arddangos graddiad		O/S
Tystysgrifau ar gyfer bwyd a ddifrodwyd	£106.00 y dystysgrif	O/S
Copïau o'r Gofrestr Eiddo Bwyd	£21.60	O/S

Copïau o'r Pecyn Gwerthu ac Arlwyath FSBB	£31.90	O/S
Copïau o'r Tudalennau Dyddiadurol FSBB	£26.70	O/S
Archwiliadau mewnfudo	£238.97	S
Tai Amlbreswyliaeth	£705.60	S
Archwiliad HHSRS ar gyfer Grant NEST Llywodraeth Cymru ar ran British Gas	£150.00	S
Ffioedd ar gyfer cyhoeddi Hysbysiadau Gorfodi fel y dynodwyd dan Adran 49 Deddf Tai 2004 (gan gynnwys ffi archwiliad)	£240.00	O/S
Cais am Archwiliad Tai HHSRS – masnachol	£238.97	S
Caniatâd i ddefnyddio uchelseinyddion yn y strydoedd	£113.30 plws cost hysbysebu	O/S
Cerbydau wedi'u gadael	http://www.legislation.gov.uk/cy/uksi/2008/2095/contents/made	O/S
Samplu Iechyd Porthladd (i gynnwys sampl 1 bacti)	£185.40	S
Ceisiadau am awdurdodiadau EPA		
Trwyddedau i fusnesau sy'n cynhyrchu llygredd a rheoleiddio'r eiddo busnes hynny	https://www.gov.uk/government/publications/local-authority-pollution-control-general-guidance-manual	O/S
Trwyddedau Llywodraeth Leol ar gyfer gosodiadau Rhan A(2)		O/S
Trwyddedau Llywodraeth Leol ar gyfer gosodiadau Rhan B ac offer symudol a gweithgareddau allyriadau toddyddion		O/S
Copïau papur o'r Gofrestr Awdurdodiadau A4 du a gwyn – cefn wrth gefn	£0.30 y daflen + P&P	O/S
Y Rheoliadau Cyflenwadau Dŵr Preifat (Cymru) 2010. Mae'r Rheoliadau hyn yn rhagnodi'r ffioedd y gall awdurdodau lleol eu codi am reoleiddio cyflenwadau dŵr preifat		
Asesiad risg		O/S
Samplu cyflenwadau bach		O/S
Samplu cyflenwadau mawr		O/S
Ymchwiliad		O/S
Awdurdodi		O/S
Cymerwyd dan Reoliad 10	http://www.legislation.gov.uk/cy/wsi/2017/1041/made	O/S
Cymerwyd yn ystod monitro gwiriad		O/S
Cymerwyd yn ystod monitro archwiliad		O/S
Samplu cyflenwadau dŵr yfed (e.e. iechyd porthladd, llongau ac ati)		S
Ymholiad cyflenwadau dŵr preifat		S
Ymholiad tir llygredig (cynnwys hyd at 2 awr o amser swyddog) Ffi fesul awr ar gyfer chwilio ac ymholiad ar gyfer amser ychwanegol	£30.00	S
Cyflenwadau Dŵr Preifat – costau dadansoddiad gwirioneddol		
Asesiad Risg (uchafswm a godir £500)		O/S
Samplu cyflenwadau bach		O/S
Samplu cyflenwadau mawr	http://www.legislation.gov.uk/wsi/2017/1041/made	O/S
Ymchwiliad (uchafswm a godir £100)		O/S
Awdurdodi		O/S
Cymerwyd dan Reoliad 10		O/S
Cymerwyd yn ystod monitro gwiriad		O/S
Cymerwyd yn ystod monitro archwiliad		O/S
Rhoddi Trwydded Symud Pysgod Cregyn	Dim ffi	D/B
Tystigrifau Iechyd allforio byw Tseiniaidd (darparwyd o fewn 2 diwrnod gwaith i'r cais)	£76.44 ¹	S
Tystigrifau Iechyd allforio byw Tseiniaidd (darparwyd o fewn 1 diwrnod gwaith i'r cais)	£84.16 ¹	S

¹ Mae'n bosib y gwnaiff ffioedd allforio Tseiniaidd newid yn ystod y flwyddyn o ganlyniad i system electronig DEFRA (adran yr Amgylchedd, Bwyd a Materion Gwledig) newydd gael ei beilota yn y flwyddyn.

Tystysgrifau lechyd allforio byw Tseiniaidd (cais o fewn yr un diwrnod gwaith lle mae'r cais wedi ei wneud dros y penwythnos / gŵyl ban i'w gasglu y diwrnod gwaith canlynol. Mae hyn yn cynnwys ceisiadau a wneir ar ddydd Gwener (neu ddydd lau mewn achos o ŵyl banc ar ddydd Gwener) ar gyfer llwyth dros y penwythnos / dydd Llun gŵyl y banc. Mae hyn yn ddibynol ar argaeledd staff.)	£91.78 ¹	S
Tystysgrifau lechyd Allforio Eraill (darparwyd o fewn 2 ddiwrnod gwaith o'r cais)	£47.71	S
Tystysgrifau lechyd Allforio Eraill (darparwyd o fewn 1 diwrnod gwaith o'r cais)	£52.32	S
Tystysgrifau lechyd Allforio Eraill (cais o fewn yr un diwrnod gwaith lle mae'r cais wedi ei wneud dros y penwythnos / gŵyl banc i'w gasglu y diwrnod gwaith canlynol. Mae hyn yn cynnwys ceisiadau a wneir ar ddydd Gwener (neu ddydd lau mewn achos o ŵyl banc ar ddydd Gwener) ar gyfer llwyth dros y penwythnos / dydd Llun gŵyl y banc. Mae hyn yn ddibynol ar argaeledd staff.)	£55.62	S
Tystysgrif allforio lle mae angen mewnbynu data	£25.55	S
Copi o dystysgrif allforio	£19.16	S
Newidiadau i dystysgrif allforio Tseiniaidd unwaith darparwyd copi ardystiedig	£19.16	S
Tystysgrif Allforio – Gosod i fyny ar gyfer Lleoliad Newydd (cynnwys 1 Tystysgrif)	£127.73	S
Tystysgrifau lechyd Allforio Ewropeaidd	£55.62	S
Tystysgrif Glanweithdra Llong	http://www.porthhealthassociation.co.uk/	O/S
Deddf Cartrefi Symudol (Cymru) 2013		
Carfan Unigol	£169.95	O/S
Safle bach (2 – 10 uned)	£360.50	O/S
Safle canolig (11 – 50 uned)	£428.45	O/S
Safle mawr (51+ uned)	£557.20	O/S
Amrywio amodau	£169.95	O/S
Rheolau llety	£56.95	O/S
Trwydded amnewid	£45.90	O/S
Marchnadoedd a Ffeiriau		
Ffeiriau a Marchnadoedd Porthaethwy		
Parth A – Ffordd y Bont a Ffordd y Ffair (hyd at 2 fetr)	£15.00 y metr (tâl isafswm o £20.00)	O/S
Parth A – Ffordd y Bont a Ffordd y Ffair (dros 2 fetr)	Ffi uchod plws £1.50 ar gyfer pob 0.1 metr ychwanegol	O/S
Parth B – Ffordd Telford (hyd at 2 fetr)	£12.50 y metr (tâl isafswm o £20.00)	O/S
Parth B – Ffordd Telford (dros 2 fetr)	Ffi uchod plws £1.25 ar gyfer pob 0.1 metr ychwanegol	O/S
Parth C – Stryd y Paced (hyd at 2 fetr)	£10.00 y metr (tâl isafswm o £20.00)	O/S
Parth C – Stryd y Paced (dros 2 fetr)	Ffi uchod plws £1.00 ar gyfer pob 0.1 metr ychwanegol	O/S
Mesureg		
*NODYN – mae pob ffi'n cael eu nodi HEB TAW a bydd angen ei ychwanegu lle'n berthnasol.		
Cyfarwyddyd Offerynnau Mesur (MID)		
Er mwyn adlewyrchu costau ychwanegol yn gysylltiedig ag archwilio, profi a darparu dogfennau, a chynnal statws corff hysbysedig MID, dylid codi ffi ychwanegol am ddsbarthiadau penodol o offer sydd wedi eu cynnwys yn y MID, fel a ganlyn:-		

<ul style="list-style-type: none"> Peiriannau cyfansymio bylchog awtomatig, pontydd pwyso rheilffordd awtomatig, offer pwyso 'pwysau agored' awtomatig, offerynnau llenwi grafimetrig awtomatig ac offer pwyso belt. Mesuryddion dŵr oer 	Dim tâl	D/B
<ul style="list-style-type: none"> Offerynnau mesur ar gyfer tanwydd hylif ac ireidiau Offerynnau mesur ar gyfer tanwydd hylif a gyflenwir o danceri ffordd 	10% Gordal	S
<ul style="list-style-type: none"> Offer mesur capasiti cynhwysedd Offer mesur hyd materol 	25% Gordal	S
Nodyn: Bydd cynnydd yn y ffi ar gyfer yr asesiad cydymffurfiaeth MID gyntaf, ond nid ar gyfer asesiadau gwiriad dilynol.		
Offer Pwyso a Mesur Arbennig		
Archwilio, addasu, profi, ardystio, stampio, awdurdodi neu adrodd am offer pwyso neu fesur arbennig. Mae'r mathau o offer a eithriwyd yn benodol o'r tablau yn cynnwys:- <ul style="list-style-type: none"> Peiriannau pwyso awtomatig neu gyfansymio; Offer a gynlluniwyd i bwysu llwythau wrth symud; Offer mesur tanwydd swmp a brofwyd yn dilyn digwyddiad Rheoliad 65 neu 66; Offer pwyso neu fesur a brofwyd trwy samplu ystadegol; Sefydlu cromliniau calibradu ar gyfer templedi; Templedi a raddolwyd mewn milimedrau; Profion neu wasanaethau eraill yn unol â rhwymedigaeth gymunedol ar wahân i gwiriad EC cychwynnol neu rannol; Ardystio offer pwyso neu fesur ble mae angen datganiad o wall gwirioneddol. 	£93.86	S heblaw: - O dan Rheoliadau Offer Mesur (Gofynion CEE) 1988 Yn unol â rhwymedigaeth Gymunedol ac eithrio o dan (1)
Offerynnau Pwyso		
Yr awr gyntaf	£93.86	S heblaw: - O dan Rheoliadau Offer Mesur (Gofynion CEE) 1988
Pob awr dilynol	£56.32	
Hurio pwysau hyd at 500kg – tâl dyddiol	£35.00	
Gordal ar gyfer pwysau dros 500kg	Ffi dyddiol + £100.00	
Mesuriadau		
Offer mesur llinol heb fod yn fwy na 3m, ar gyfer pob graddfa	£11.69 yr un	S heblaw: - O dan Rheoliadau Offer Mesur (Gofynion CEE) 1988
Offer mesur cynhwysedd, heb raniadau, heb fod yn fwy na 1 litr	£9.23 yr un	S
Offer mesur balast ciwbig (heblaw am offer mesur ymyl)	£206.68 yr un	S
Offer mesur cynhwysedd hylif ar gyfer ffurfio a gwirio pecynnau cynnwys cyfartalog	£32.67 yr un	S
Templedi		
Fesul graddfa – eitem cyntaf	£56.80 yr un	S
Ail eitem a phob eitem dilynol	£21.49 yr un	S
Offerynnau Mesur (dim NAWI)		
Dim mwy nag 1 tunnell	£74.19 yr un	S heblaw:
Dros 1 tunnell hyd at 10 tunnell	£120.18 yr un	
Mwy na 10 tunnell	£251.00 yr un	

Ardystio Gweithredwyr Pont Bwysu (codir tâl am isafswm o hanner awr)	£93.86 yr un	-O dan Rheoliadau Offer Mesur (Gofynion CEE) 1988
Offerynnau Mesur sydd ddim yn awtomatig (NAWI)		
Dim mwy nag 1 tunnell	£123.50	S
Dros 1 tunnell hyd at 10 tunnell	£191.12	S
Mwy na 10 tunnell	£418.38	S
Efallai y codir ffi ychwanegol ar gyfer profi offerynnau gyda sgrin arddangos ar wahân neu gyfleusterau argraffu,ac lle mae angen ail berson i gwblhau'r prawf neu os oes angen i'r un person gynnal ail gyfres o brofion	50% gordal	S
Nodyn: Wrth gyflenwi offer arbenigol (gan gynnwys, ond nid yn gyfyngedig i, uned brofi pont pwysu, fan a phwysau prawf, ayb) gellir codi ffi atodol, fesul awr, diwrnod neu fesul apwyntiad, yn ddibynnol ar yr amgylchiadau		
Offerynnau Mesur ar gyfer Gwirod Meddwol		
Yn ddim mwy na 150ml	£20.36 yr un	S
Arall	£23.53 yr un	S
Offer mesur ar gyfer Tanwydd Hylif ac Ireidiau		
Math cynhwysydd (heb israniadau)	£85.30	S
Allfa sengl/aml allfa (ffroenellau)		
Profi'r ffroenell gyntaf, fesul safle	£139.14 yr un	S heblaw: - O dan Rheoliadau Offer Mesur (Gofynion CEE) 1988
Pob ffroenell ychwanegol a brofir	£85.48 yr un	
Profi offer electronig perifferol yn ystod ymweliad ar wahân (fesul safle)	£93.86 yr un	
Profi derbynnydd cerdyn credyd (fesul uned, waeth beth fo nifer y slotiau/ffroenellau/pympiau)	£93.86 yr un	
Offer Mesur Tanwydd Tanceri Ffordd (Mwy na 100 Litr)		
Systemau mesur mesurydd		
Pibell wlyb gyda dau hylif prawf	£298.65 yr un	S heblaw: - O dan Rheoliadau Offer Mesur (Gofynion CEE) 1988
Pibell wlyb gyda thri hylif prawf	£348.43 yr un	
Pibell sych gyda dau hylif prawf	£331.19	
Pibell sych gyda thri hylif prawf	£381.76	
Pibell wlyb/sych gyda dau hylif prawf	£464.55	
Pibell wlyb/sych gyda thri hylif prawf	£496.61	
Tystysgrif gwallau		
Ar gyfer darparu tystysgrif yn cynnwys canlyniadau'r gwallau a ganfuwyd wrth gynnal y profion (darperir tystysgrif ar gais y cyflwynydd; codir ffi pan na fydd unrhyw ffi arall yn daladwy).	£60.52	S
NODIADAU ar gyfer profi Offer Mesureg:		
<p>- T.A.W. – Dilysu ar ôl cywiriad - Dim TAW. Gwirio ar ôl gwaith trwsio – Codir TAW</p> <p>- Pan fydd offer yn cael ei brofi lle nad oes ffi briodol wedi'i nodi yn yr Atodlen Ffioedd, dylid codi am y gwaith yn ôl cyfradd o £90.34 (heb cynnwys TAW) yr awr (heb cynnwys TAW).</p> <p>- Er mwyn sicrhau bod yr Awdurdod yn gystadleuol yn ei wasanaeth calibradu masnachol, dylid defnyddio'r atodlen uchod fel sail costio ar gyfer gweithgareddau calibradu sy'n gysylltiedig â gwaith ISO 9000, ond gyda gostyngiadau i'w cytuno mewn perthynas â chyflwyniadau lluosog ar yr un safle. Bydd graddfa'r gostyngiad perthnasol yn cael ei benderfynu gan y Rheolwr Gwasanaeth mewn ymgynghoriad â Phrif Swyddog Gwarchod y Cyhoedd, gan roi sylw i ystyriaethau masnachol yn unig. Gellir ymestyn hyn i weithgareddau calibradu eraill, os caiff monopoli'r awdurdod lleol ei ddileu.</p> <p>- Gallai taliad i gynnwys unrhyw gostau ychwanegol sy'n gysylltiedig â phrofi offer ychwanegol sydd angen profion ychwanegol ar y safle, fel derbynwyr cerdyn credyd, fod yn seiliedig ar y ffi sylfaenol o ystyried yr uchod a chostau ychwanegol ar gyfradd o £90.34(heb cynnwys TAW) ar gyfer pob swyddog ychwanegol yr awr.</p>		
Ffioedd Labordy - Safonau Gweithio yn unig (yn gynhwysol o TAW)		

Bagiau Pwysau, heb gynnwys pwysau ffracsiynol	£164.00	S
Bagiau Pwysau yn cynnwys pwysau ffracsiynol	£229.00	S
Pwysau profi / pwysau gweithio safonol – pris fesul pwysau	£21.80	S
Offer Mesur Hyd Anhyblyg (<=1m)	£32.70	S
Offer Mesur Hyd Hyblyg (>1m i <=30m)	£54.50	S
Cynhwysedd 'Visiguage' (Tanwydd) metel neu ffeibr carbon integredig	£76.30	S
Fflasgiau Cynhwysedd (Gwydr)	£54.50	S
Silindrau mesur Cynhwysedd (Gwydr) Graddoledig	£43.60	S
Ffioedd Labordy - Masnachol (heb cynnwys TAW)		
Ffi i'w godi ar cyfradd yr awr	£112.63	S
<p>Amodau ar gyfer Ffioedd Labordy:-</p> <ul style="list-style-type: none"> • Rhaid i'r arteffactau a gyflwynir i'w profi fod yn lân. • Os oes angen eu glanhau, codi'r tâl ychwanegol (i'w gytuno ymlaen llaw). • Ni phofir arteffactau sydd wedi cael eu difrodi. • Mae tystysgrifau priodoldeb a chalibradu wedi'u cynnwys yn y pris. • Rydym yn ymrwmo i gwblhau'r gwaith calibradu cyn pen 10 diwrnod gwaith oni bai y cytunir wahanol. • Gellir rhoi gostyngiad am setiau o arteffactau a gyflwynir ar yr un pryd a/neu ar gyfer cwsmeriaid sy'n dychwelyd. • Gellir rhoi gostyngiad am 10 neu fwy o bwysau o'r un mas nominal a gyflwynir ar yr un pryd. • Isafswm tâl o £50 fesul cyflwyniad. • Cysylltwch â'r gwasanaeth calibradu i drafod anghenion unigol. 		
"PRYNU EFO HYDER" – CYNLLUN CYMERADWYO MASNACHWYR		
Ffi cais newydd 0 – 5 gweithwyr	https://www.buywithconfidence.gov.uk/business/costs/	S
Ffi cais newydd 6 – 20 gweithwyr		S
Ffi cais newydd 21 – 49 gweithwyr		S
Ffi cais newydd 50+ gweithwyr		S
Ffi Aelodaeth Blyneddol 0 – 5 gweithwyr		S
Ffi Aelodaeth Blyneddol 6 – 20 gweithwyr		S
Ffi Aelodaeth Blyneddol 21 – 49 gweithwyr		S
Ffi Aelodaeth Blyneddol 50+ gweithwyr		S
Eiddo Ychwanegol		S
Arddulliau Masnachu Ychwanegol		S

Cynllunio

Gwasanaeth	Ffi/Tâl	TAW	
Gwasanaeth Cynllunio			
A4 – cyffredinol :			
Du a Gwyn (Ceisiadau Rhyddid Gwybodaeth/EI)	£0.10 y ddalen	E	
Lliw (Ceisiadau Rhyddid Gwybodaeth/EI)	£0.50 y ddalen	E	
Du a Gwyn	£0.10 y ddalen	S	
Lliw	£0.60 y ddalen	S	
A3 – cynlluniau :			
Du a Gwyn (Ceisiadau Rhyddid Gwybodaeth/EI)	£0.50 y ddalen	E	
Lliw (Ceisiadau Rhyddid Gwybodaeth/EI)	£1.05 y ddalen	E	
Du a Gwyn	£0.60 y ddalen	S	
Lliw	£1.30 y ddalen	S	
A2 – cynlluniau :			
Du a Gwyn (Ceisiadau Rhyddid Gwybodaeth/EI)	£5.40 y ddalen	E	
Lliw (Ceisiadau Rhyddid Gwybodaeth/EI)	£9.00 y ddalen	E	
Du a Gwyn	£6.40 y ddalen	S	
Lliw	£10.80 y ddalen	S	
A1 – cynlluniau :			
Du a Gwyn (Ceisiadau Rhyddid Gwybodaeth/EI)	£6.70 y ddalen	E	
Lliw (Ceisiadau Rhyddid Gwybodaeth/EI)	£10.20 y ddalen	E	
Du a Gwyn	£8.00 y ddalen	S	
Lliw	£12.20 y ddalen	S	
A0 – cynlluniau :			
Du a Gwyn (Ceisiadau Rhyddid Gwybodaeth/EI)	£7.75 y ddalen	E	
Lliw (Ceisiadau Rhyddid Gwybodaeth/EI)	£11.55 y ddalen	E	
Du a Gwyn	£9.35 y ddalen	S	
Lliw	£13.70 y ddalen	S	
Copïau ar CD	£25.75	S	
Ymchwil cynllunio ac ymholiadau masnachol (isafswm tâl). Bydd taliadau llungopïo yn ychwanegol	£135.00	S	
Ffioedd cais cynllunio	Ffi sefydlog a osodir gan Lywodraeth Cymru https://www.anglesey.gov.uk/documents/Dogfennau-Cy/Cynllunio/Gwneud-cais-cynllunio/Ffioedd-gwneud-cais-cynllunio.pdf	-	
Cyfarfodydd Swyddfa neu Safle	£135.00	S	
Ceisiadau Rheoliadau Adeiladu			
Tabl A: Anheddau Newydd ac Anheddau a Grëwyd trwy Drosi			
Nifer o Anheddau:			
1	Tâl Blaendal Cynllun	£252.00	S
	Tâl Archwilio	£468.00	
	Hysbysiad adeiladu	£828.00	
	Tâl Rheoleiddio	£900.00	O/S
2	Tâl Blaendal Cynllun	£340.20	S
	Tâl Archwilio	£631.80	
	Hysbysiad adeiladu	£1,117.80	
	Tâl Rheoleiddio	£1,215.00	O/S
3	Tâl Blaendal Cynllun	£451.08	S

	Tâl Archwilio	£837.72	
	Hysbysiad adeiladu	£1,482.12	
	Tâl Rheoleiddio	£1,611.00	O/S
4	Tâl Blaendal Cynllun	£559.44	S
	Tâl Archwilio	£1,038.96	
	Hysbysiad adeiladu	£1,838.16	
	Tâl Rheoleiddio	£1,998.00	O/S
5	Tâl Blaendal Cynllun	£665.28	S
	Tâl Archwilio	£1,235.52	
	Hysbysiad adeiladu	£2,185.92	
	Tâl Rheoleiddio	£2,376.00	O/S
6	Tâl Blaendal Cynllun	£768.60	S
	Tâl Archwilio	£1,427.40	
	Hysbysiad adeiladu	£2,525.40	
	Tâl Rheoleiddio	£2,745.00	O/S
7	Tâl Blaendal Cynllun	£869.40	S
	Tâl Archwilio	£1,614.60	
	Hysbysiad adeiladu	£2,856.60	
	Tâl Rheoleiddio	£3,105.00	O/S
8	Tâl Blaendal Cynllun	£967.68	S
	Tâl Archwilio	£1,797.12	
	Hysbysiad adeiladu	£3,179.52	
	Tâl Rheoleiddio	£3,456.00	O/S
9	Tâl Blaendal Cynllun	£1,063.44	S
	Tâl Archwilio	£1,974.96	
	Hysbysiad adeiladu	£3,494.16	
	Tâl Rheoleiddio	£3,798.00	O/S
10	Tâl Blaendal Cynllun	£1,156.68	S
	Tâl Archwilio	£2,148.12	
	Hysbysiad adeiladu	£3,800.52	
	Tâl Rheoleiddio	£4,131.00	O/S
11	Tâl Blaendal Cynllun	£1,247.40	S
	Tâl Archwilio	£2,316.60	
	Hysbysiad adeiladu	£4,098.60	
	Tâl Rheoleiddio	£4,455.00	O/S
12	Tâl Blaendal Cynllun	£1,335.60	S
	Tâl Archwilio	£2,480.40	
	Hysbysiad adeiladu	£4,388.40	
	Tâl Rheoleiddio	£4,770.00	O/S
13	Tâl Blaendal Cynllun	£1,421.28	S
	Tâl Archwilio	£2,639.52	
	Hysbysiad adeiladu	£4,669.92	
	Tâl Rheoleiddio	£5,076.00	O/S
14	Tâl Blaendal Cynllun	£1,504.44	S
	Tâl Archwilio	£2,793.96	
	Hysbysiad adeiladu	£4,943.16	
	Tâl Rheoleiddio	£5,373.00	O/S
15	Tâl Blaendal Cynllun	£1,585.08	S
	Tâl Archwilio	£2,943.72	
	Hysbysiad adeiladu	£5,208.12	

	Tâl Rheoleiddio	£5,661.00	O/S
16	Tâl Blaendal Cynllun	£1,663.20	S
	Tâl Archwilio	£3,088.80	
	Hysbysiad adeiladu	£5,464.80	
	Tâl Rheoleiddio	£5,940.00	O/S
17	Tâl Blaendal Cynllun	£1,738.80	S
	Tâl Archwilio	£3,229.20	
	Hysbysiad adeiladu	£5,713.20	
	Tâl Rheoleiddio	£6,210.00	O/S
18	Tâl Blaendal Cynllun	£1,811.88	S
	Tâl Archwilio	£3,364.92	
	Hysbysiad adeiladu	£5,953.32	
	Tâl Rheoleiddio	£6,471.00	O/S
19	Tâl Blaendal Cynllun	£1,882.44	S
	Tâl Archwilio	£3,495.96	
	Hysbysiad adeiladu	£6,185.16	
	Tâl Rheoleiddio	£6,723.00	O/S
20	Tâl Blaendal Cynllun	£1,950.48	S
	Tâl Archwilio	£3,622.32	
	Hysbysiad adeiladu	£6,408.72	
	Tâl Rheoleiddio	£6,966.00	O/S

Tabl B: Taliadau am Adeiladau Bach, Estyniadau ac Addasiadau Penodol i Anheddau (Atodlen 2 yn flaenorol)

Garejys Ar Wahân ac Ynghlwm a Phyrth Ceir a rennir gydag anheddau presennol

1.	Codi garej ar wahân neu ynghlwm gydag ardal llawr heb fod yn fwy na 40 metr sgwâr.	Tâl Blaendal Cynllun	£126.00	S
		Tâl Archwilio	£234.00	
		Hysbysiad adeiladu	£414.00	
		Tâl Rheoleiddio	£450.00	O/S

Estyniadau/Gwaith trosi/Trosi Lloffydd a gwaith Addasu Adeilad i Anheddau

2.	Trosi garej presennol i lunio llety atodol gydag ardal llawr heb fod yn fwy na 40 metr sgwâr.	Tâl Blaendal Cynllun	£126.00	S
		Tâl Archwilio	£234.00	
		Hysbysiad adeiladu	£414.00	
		Tâl Rheoleiddio	£450.00	O/S
3.	Unrhyw estyniad i annedd ble nad yw cyfanswm ardal y llawr yn fwy na 10 metr sgwâr, yn cynnwys modd mynediad a gwaith mewn cysylltiad â'r estyniad hwnnw	Tâl Blaendal Cynllun	£126.00	S
		Tâl Archwilio	£234.00	
		Hysbysiad adeiladu	£414.00	
		Tâl Rheoleiddio	£450.00	O/S
4.	Unrhyw estyniad i annedd ble mae cyfanswm ardal y llawr yn fwy na 10 metr sgwâr ond heb fod yn fwy na 40 metr sgwâr, yn cynnwys modd mynediad a gwaith mewn cysylltiad â'r estyniad hwnnw	Tâl Blaendal Cynllun	£189.00	S
		Tâl Archwilio	£351.00	
		Hysbysiad adeiladu	£621.00	
		Tâl Rheoleiddio	£675.00	O/S
5.	Unrhyw estyniad i annedd ble mae cyfanswm ardal y llawr yn fwy na 40 metr sgwâr ond heb fod yn fwy na 60 metr sgwâr, yn cynnwys modd mynediad a gwaith mewn cysylltiad â'r estyniad hwnnw	Tâl Blaendal Cynllun	£226.80	S
		Tâl Archwilio	£421.00	
		Hysbysiad adeiladu	£745.20	
		Tâl Rheoleiddio	£810.00	O/S
6.	Unrhyw estyniad i annedd ble mae cyfanswm ardal y llawr yn fwy na 60 metr sgwâr ond heb fod yn fwy na 80 metr sgwâr, yn cynnwys modd mynediad a gwaith mewn cysylltiad â'r estyniad hwnnw	Tâl Blaendal Cynllun	£264.60	S
		Tâl Archwilio	£491.40	
		Hysbysiad adeiladu	£869.40	
		Tâl Rheoleiddio	£945.00	O/S
7.	Trosi gofod llofft i lunio llety preswyl atodol gydag ardal llawr heb fod yn fwy na 50 metr sgwâr	Tâl Blaendal Cynllun	£220.50	S
		Tâl Archwilio	£409.50	
		Hysbysiad adeiladu	£724.50	

		Tâl Rheoleiddio	£787.50	O/S
8.	Trosi gofod llofft i lunio llety preswyl atodol gydag ardal llawr yn fwy na 50 metr sgwâr	Tâl Blaendal Cynllun	£264.60	S
		Tâl Archwilio	£491.40	
		Hysbysiad adeiladu	£869.40	O/S
		Tâl Rheoleiddio	£945.00	
9.	Amnewid pob ffenestr a drws	Tâl Blaendal Cynllun	£144.00	S
		Tâl Archwilio	Wedi ei gynnwys yn y Tâl Cynllun	
		Hysbysiad adeiladu	£144.00	O/S
		Tâl Rheoleiddio	£180.00	
10.	Adnewyddu elfen thermol sengl e.e. amnewid to / lloriau.	Tâl Blaendal Cynllun	£180.00	S
		Tâl Archwilio	Wedi ei gynnwys yn y Tâl Cynllun	
		Hysbysiad adeiladu	£180.00	O/S
		Tâl Rheoleiddio	£225.00	
Sylwer: Ble mae mân waith adeiladu yn cael ei gyflawni ar yr un pryd ag estyniad y cyfeirir ato yn 3 i 8 uchod, bydd y tâl atodol fel 11 isod:				
11.	Cost y gwaith < £1,000	Tâl Blaendal Cynllun	£108.00	S
		Tâl Archwilio	Wedi ei gynnwys yn y Tâl Cynllun	
		Hysbysiad adeiladu	£124.00	O/S
		Tâl Rheoleiddio	£135.00	
12.	Cost gwaith rhwng £1,001 a £5,000	Tâl Blaendal Cynllun	£180.00	S
		Tâl Archwilio	Wedi ei gynnwys yn y Tâl Cynllun	
		Hysbysiad adeiladu	£207.00	O/S
		Tâl Rheoleiddio	£225.00	
Ble mae cost amcangyfrifol y gwaith yn fwy na £5,000 bydd y tâl yn unol â 'Thabl C' isod.				
Gosodiadau trydanol newydd a gwaith trydanol i eiddo presennol				
13.	Gwifrio trydanol mewn cysylltiad ag estyniad newydd i annedd yn dal i gael ei adeiladu gyda gofod llawr heb fod yn fwy na 60 metr sgwâr	Tâl Blaendal Cynllun	£360.00	S
		Tâl Archwilio	Wedi ei gynnwys yn y Tâl Cynllun	
		Hysbysiad adeiladu	£360.00	O/S
		Tâl Rheoleiddio	£450.00	
14.	Gosodiad trydanol newydd i annedd yn cael ei adeiladu neu ail-weirio annedd presennol (hyd at uchafswm o 5 ystafell wely)	Tâl Blaendal Cynllun	£468.00	S
		Tâl Archwilio	Wedi ei gynnwys yn y Tâl Cynllun	
		Hysbysiad adeiladu	£468.00	O/S
		Tâl Rheoleiddio	£585.00	
15.	Gosod stof llosgi coed mewn annedd bresennol	Tâl blaendal y cynllun: hysbysiad adeiladu	£425.40	S
		Tâl Rheoleiddio	£531.75	O/S
Tabl C – Gwaith ar wahân i'r gwaith yn Nhablau A a B (Atodlen 3 gynt)				
(YN SEILIEDIG AR AMCANGYFRIF O'R GWIR GOST ADEILADU A GYFLAWNWYD GAN GONTRACTWYR GYDA CHOFRESTRIAD TAW)				
Amcangyfrif o Gost y Gwaith				
< £1,000	Tâl Blaendal Cynllun		£180.00	S

	Tâl Archwilio	Wedi ei gynnwys yn y Tâl Cynllun	S
	Hysbysiad adeiladu	£207.00	S
	Tâl Rheoleiddio	£225.00	O/S
£1,001 - £5,000	Tâl Blaendal Cynllun	£252.00	S
	Tâl Archwilio	Wedi ei gynnwys yn y Tâl Cynllun	S
	Hysbysiad adeiladu	£289.80	S
	Tâl Rheoleiddio	£315.00	O/S
£5,001 - £10,000	Tâl Blaendal Cynllun	£113.40	S
	Tâl Archwilio	£210.60	S
	Hysbysiad adeiladu	£372.60	S
	Tâl Rheoleiddio	£405.00	O/S
£10,001 - £15,000	Tâl Blaendal Cynllun	£138.60	S
	Tâl Archwilio	£257.40	S
	Hysbysiad adeiladu	£455.40	S
	Tâl Rheoleiddio	£495.00	O/S
£15,001 - £20,000	Tâl Blaendal Cynllun	£163.80	S
	Tâl Archwilio	£304.20	S
	Hysbysiad adeiladu	£538.20	S
	Tâl Rheoleiddio	£585.00	O/S
£20,001 - £25,000	Tâl Blaendal Cynllun	£189.00	S
	Tâl Archwilio	£351.00	S
	Hysbysiad adeiladu	£621.00	S
	Tâl Rheoleiddio	£675.00	O/S
£25,001 - £30,000	Tâl Blaendal Cynllun	£214.20	S
	Tâl Archwilio	£397.80	S
	Hysbysiad adeiladu	£703.80	S
	Tâl Rheoleiddio	£765.00	O/S
£30,001 - £35,000	Tâl Blaendal Cynllun	£239.40	S
	Tâl Archwilio	£444.60	S
	Hysbysiad adeiladu	£786.60	S
	Tâl Rheoleiddio	£855.00	O/S
£35,001 - £40,000	Tâl Blaendal Cynllun	£264.60	S
	Tâl Archwilio	£491.40	S
	Hysbysiad adeiladu	£869.40	S
	Tâl Rheoleiddio	£945.00	O/S
£40,001 - £45,000	Tâl Blaendal Cynllun	£289.80	S
	Tâl Archwilio	£538.20	S
	Hysbysiad adeiladu	£952.20	S
	Tâl Rheoleiddio	£1,035.00	O/S
£45,001 - £50,000	Tâl Blaendal Cynllun	£315.00	S
	Tâl Archwilio	£585.00	S
	Hysbysiad adeiladu	£1,035.00	S
	Tâl Rheoleiddio	£1,125.00	O/S
£50,001 - £55,000	Tâl Blaendal Cynllun	£340.20	S
	Tâl Archwilio	£631.80	S
	Hysbysiad adeiladu	£1,117.80	S
	Tâl Rheoleiddio	£1,215.00	O/S
£55,001 - £60,000	Tâl Blaendal Cynllun	£365.40	S
	Tâl Archwilio	£678.60	S

	Hysbysiad adeiladu	£1,200.60	S
	Tâl Rheoleiddio	£1,305.00	O/S
£60,001 - £65,000	Tâl Blaendal Cynllun	£390.60	S
	Tâl Archwilio	£725.40	S
	Hysbysiad adeiladu	£1,283.40	S
	Tâl Rheoleiddio	£1,395.00	O/S
£65,001 - £70,000	Tâl Blaendal Cynllun	£415.80	S
	Tâl Archwilio	£772.20	S
	Hysbysiad adeiladu	£1,366.20	S
	Tâl Rheoleiddio	£1,485.00	O/S
£70,001 - £75,000	Tâl Blaendal Cynllun	£441.00	S
	Tâl Archwilio	£819.00	S
	Hysbysiad adeiladu	£1,449.00	S
	Tâl Rheoleiddio	£1,575.00	O/S
£75,001 - £80,000	Tâl Blaendal Cynllun	£466.20	S
	Tâl Archwilio	£865.80	S
	Hysbysiad adeiladu	£1,531.80	S
	Tâl Rheoleiddio	£1,665.00	O/S
£80,001 - £85,000	Tâl Blaendal Cynllun	£491.40	S
	Tâl Archwilio	£912.60	S
	Hysbysiad adeiladu	£1,614.60	S
	Tâl Rheoleiddio	£1,755.00	O/S
£85,001 - £90,000	Tâl Blaendal Cynllun	£516.60	S
	Tâl Archwilio	£959.40	S
	Hysbysiad adeiladu	£1,697.40	S
	Tâl Rheoleiddio	£1,845.00	O/S
£90,001 - £95,000	Tâl Blaendal Cynllun	£541.80	S
	Tâl Archwilio	£1,006.20	S
	Hysbysiad adeiladu	£1,780.20	S
	Tâl Rheoleiddio	£1,935.00	O/S
£95,001 - £100,000	Tâl Blaendal Cynllun	£567.00	S
	Tâl Archwilio	£1,053.00	S
	Hysbysiad adeiladu	£1,863.00	S
	Tâl Rheoleiddio	£2,025.00	O/S
Ar gyfer datblygiadau dros £100,000 cysylltwch ag Arweinydd y Tîm Rheoli Adeiladu			
Cael copïau o ddogfennau Rheoliadau Adeiladu ar gyfer eich eiddo (dylai ceisiadau fod yn ysgrifenedig)			
Am chwiliad o'r holl geisiadau ers Ebrill 1996 yn cyfeirio i'ch eiddo		£60.00	O/S
Am gopïau o'r cymeradwyaethau/hysbysiadau/tystysgrifau cwblhau yn dangos ar y chwiliad yn ymwneud â'ch eiddo.		£60.00	S
Ymchwil ac Ymholiadau Masnachol (tâl isafswm) Bydd tâl am lungopïau yn ychwanegol		£144.00 yr awr	S
Codi tâl am hysbysiadau dymchwel		£300.00 yr hysbysiad	O/S
Taliadau am Strwythurau Peryglus. Sylwer: Nid yw costau sy'n gysylltiedig â Strwythurau Peryglus yn destun TAW. Mae costau'n daladwy gan berchennog yr eiddo		Tâl gweinyddol cychwynol o £60.00 a £60 yr awr	O/S
Cyngor cyn cynllunio ar geisiadau mawr		Tâl sefydlog gan Lywodraeth Cymru https://www.anglesey.gov.uk/documents/Dogfennau-Cy/Cynllunio/Gwneud-cais-cynllunio/Ffioedd-	

	gwneud-cais-cynllunio.pdf	
Amgylchedd Adeiledig a Thirlun		
Cwynion gwrychoedd uchel	https://www.anglesey.gov.uk/documents/Dogfennau-Cy/Cynllunio/Gwneud-cais-cynllunio/Ffioedd-gwneud-cais-cynllunio.pdf	Z
Cyfarfodydd Swyddfa neu Safle (isafswm tâl)	£135.00 yr awr neu rhan o awr	S
Archwiliad safle (isafswm tâl)	£135.00 yr awr neu rhan o awr	S

Canolfan Fusnes Môn

Gwasanaeth	Ffi/Tâl	TAW	
Llogi Ystafell Gyfarfod Canolfan Fusnes Môn (yn cynnwys TAW)			
Llynonn (yn eistedd 25)			
Cost fesul awr	£36.00	Yn destun TAW lle bo'n briodol h.y N – i gleientiaid allanol (Sylwer – fydd rhai ystafelloedd ond ar gael i'w llogi'n fewnol)	
Cost fesul hanner diwrnod	£78.00		
Cost fesul diwrnod llawn	£126.00		
Rhosyr (yn eistedd 10)			
Cost fesul awr	£30.00		
Cost fesul hanner diwrnod	£72.00		
Cost fesul diwrnod llawn	£96.00		
Cemlyn (yn eistedd 10)			
Cost fesul awr	£30.00		
Cost fesul hanner diwrnod	£72.00		
Cost fesul diwrnod llawn	£96.00		
Cybi (yn eistedd 10)			
Cost fesul awr	£30.00		
Cost fesul hanner diwrnod	£72.00		
Cost fesul diwrnod llawn	£96.00		
Parys (yn eistedd 6)			
Cost fesul awr	£18.00		
Cost fesul hanner diwrnod	£48.00		
Cost fesul diwrnod llawn	£66.00		
Penmon (yn eistedd 24)			
Cost fesul awr	£36.00		
Cost fesul hanner diwrnod	£78.00		
Cost fesul diwrnod llawn	£126.00		
Aberlleiniog (yn eistedd 16)			
Cost fesul awr	£33.00		
Cost fesul hanner diwrnod	£72.00		
Cost fesul diwrnod llawn	£105.00		
Pwllfanogl (yn eistedd 8)			
Cost fesul awr	£26.40		
Cost fesul hanner diwrnod	£63.00		
Cost fesul diwrnod llawn	£90.00		
Abermenai (yn eistedd 6)			
Cost fesul awr	£23.00		
Cost fesul hanner diwrnod	£54.00		
Cost fesul diwrnod llawn	£78.00		
Mae wal symudol rhwng Penmon a Aberlleiniog os bydd angen (yn eistedd 36, neu 60 ar ddull theatr)			
Cost fesul hanner diwrnod	£132.00		
Cost fesul diwrnod llawn	£200.00		
Arall (yn cynnwys TAW)			
Lluniaeth	£1.80 y gwpan	S	
Llogi offer cyfieithu	£45.00	S	

Hamdden

Gwasanaeth	Ffi/Tâl	TAW
Canolfannau Hamdden		
Canolfan Hamdden (Tâl Blynyddol)		
Cerdyn Hamdden	£3.50	E
Plant a phobl ifanc (dan 18 oed) a rhai sydd wedi cofrestru'n anabl	£8.00	E
60+ oed	£12.50	E
Oedolion (18 – 59 oed (cynhwysol)	£21.00	E
Di-waith (3+ mis)	£5.20	E
Timau / grwpiau / clybiau	£70.00	E
Canolfan Hamdden (Aelodaeth 3 mis)		
Ar gyfer pob archeb grŵp achlysurol, codir y gyfradd llawn		
Mae'r holl brisiau yn seiliedig ar un archeb, fesul awr (oni nodir fel arall)		
Nofio = fesul ymweliad		
CHDH = Canolfan Hamdden David Hughes		
CHPA = Canolfan Hamdden Plas Arthur		
CHA = Canolfan Hamdden Amlwch		
CHC = Canolfan Hamdden Caergybi		
Cyffredinol		
Cawodydd (aelod - oedolyn)	£3.00	S
Cawodydd (aelod - consesiynau)	£2.00	S
Cawodydd (di-aelod - oedolyn)	£3.80	S
Cawodydd (di-aelod - consesiynau)	£2.50	S
Amser Staff (30 munud)	£14.00	S
Costau Staff	£20.00	S
Neuadd Chwaraeon		
Neuadd Lawn (aelod - oedolyn)	£46.00	E
Neuadd Lawn (aelod - consesiynau)	£28.00	E
Neuadd Lawn (di-aelod - oedolyn)	£57.50	E
Neuadd Lawn (di-aelod - consesiynau)	£35.00	E
Neuadd Lawn - Llogi Masnachol (dim yn cynnwys TAW) (aelod - oedolyn)	£69.00	D/B
Neuadd Lawn - Llogi Masnachol (dim yn cynnwys TAW) (di-aelod - oedolyn)	£86.50	D/B
Parti pwll – fflôt ddŵr (aelod)	£85.00	E
Parti pwll – fflôt ddŵr (di-aelod)	£106.00	E
Parti – castell neidio (aelod)	£70.00	S
Parti – castell neidio (di-aelod)	£87.00	S
Parti pen blwydd – Chwaraeon (aelod)	£46.00	E
Parti pen blwydd – Chwaraeon (di-aelod)	£58.00	E
Cwrt Badminton / Tennis Byr / Bowlio Mat Fer (aelod - oedolyn)	£9.00	E
Cwrt Badminton / Tennis Byr / Bowlio Mat Fer (aelod - consesiynau)	£5.50	E
Cwrt Badminton / Tennis Byr / Bowlio Mat Fer (di-aelod - oedolyn)	£11.50	E
Cwrt Badminton / Tennis Byr / Bowlio Mat Fer (di-aelod - consesiynau)	£7.00	E
Cwrt Badminton / Tennis Byr / Bowlio Mat Fer – 90 munud (aelod - oedolyn)	£13.00	E
Cwrt Badminton / Tennis Byr / Bowlio Mat Fer – 90 munud (aelod - iau)	£8.00	E
Cwrt Badminton / Tennis Byr / Bowlio Mat Fer – 90 munud (di-aelod - oedolyn)	£16.00	E
Cwrt Badminton / Tennis Byr / Bowlio Mat Fer – 90 munud (di-aelod - iau)	£10.00	E
Cwrt Sboncen (aelod - oedolyn)	£8.50	E
Cwrt Sboncen (aelod - consesiynau)	£5.00	E
Cwrt Sboncen (di-aelod - oedolyn)	£11.00	E
Cwrt Sboncen (di-aelod - consesiynau)	£6.50	E
Cwrt Sboncen (aelod – oedolyn, +1)	£4.50	E
Cwrt Sboncen (aelod - consesiynau, +1)	£2.50	E

Cwrt Sboncen (di-aelod - oedolyn, +1)	£5.50	E
Cwrt Sboncen (di-aelod - consesiynau, +1)	£3.50	E
Tenis Bwrdd (fesul bwrdd) (aelod - oedolyn)	£8.50	E
Tenis Bwrdd (fesul bwrdd) (aelod - consesiynau)	£5.00	E
Tenis Bwrdd (fesul bwrdd) (di-aelod - oedolyn)	£10.70	E
Tenis Bwrdd (fesul bwrdd) (di-aelod - consesiynau)	£6.30	E
Defnydd ysgolion – heb hyfforddwyr (30 munud)		
Neuadd lawn	£20.00	E
Hanner neuadd	£14.00	E
Neuadd lawn – Ysgolion tu allan i Fôn	£25.00	E
Hanner Neuadd – Ysgolion tu allan i Fôn	£18.00	E
Llogi Ystafelloedd		
Ystafell Gweithgareddau (hefo Arlwyaeth) (aelod - oedolyn)	£16.00	S
Ystafell Gweithgareddau (hefo Arlwyaeth) (di-aelod - oedolyn)	£21.00	S
Ystafell Gyfarfod (aelod - oedolyn)	£14.00	S
Ystafell Gyfarfod (di-aelod - oedolyn)	£18.00	S
Llogi 4 awr olynol (aelod - oedolyn)	£48.00	E
Llogi 4 awr olynol (di-aelod - oedolyn)	£60.00	E
Diwrnod llawn (aelod - oedolyn)	£94.00	E
Diwrnod llawn (di-aelod - oedolyn)	£118.00	E
Ystafell ffitrwydd / ystafell codi pwysau		
Anwythiad (aelod - oedolyn)	£13.00	E
Anwythiad (aelod - consesiynau)	£9.00	E
Anwythiad (di-aelod - oedolyn)	£16.00	E
Anwythiad (di-aelod - consesiynau)	£11.50	E
Ffitrwydd ac Ystafell Bwysau (di-aelod)	£7.00	E
Ffitrwydd ac Ystafell Bwysau (aelod)	£5.50	E
Ffitrwydd ac Ystafell Bwysau (aelod – 11-16 oed)	£4.00	E
Ffitrwydd ac Ystafell Bwysau (di-aelod – 11-16 oed)	£5.00	E
Defnydd Unigol:		
Tocyn wythnosol – Ystafell Ffitrwydd a Nofio (aelod - oedolyn)	£12.50	E
Tocyn wythnosol – Ystafell Ffitrwydd a Nofio (aelod - consesiynau)	£9.00	E
Tocyn misol – Ystafell Ffitrwydd a Nofio (aelod - oedolyn)	£34.50	E
Tocyn misol – Ystafell Ffitrwydd a Nofio (aelod - consesiynau)	£25.50	E
Tocyn Wythnosol (CHDH) – Ystafell Ffitrwydd yn unig (aelod - oedolyn)	£11.50	E
Tocyn Wythnosol (CHDH) – Ystafell Ffitrwydd yn unig (aelod - consesiynau)	£8.50	E
Hyfforddiant Ffitrwydd Ieuentid 14-16 oed - gyda hyfforddwr yn bresennol (aelod)	£3.00	E
Hyfforddiant Ffitrwydd Ieuentid 14-16 oed - gyda hyfforddwr yn bresennol (di-aelod)	£4.00	E
Debyd Uniongyrchol - Pob Canolfan Hamdden		
Pecyn Llawn	£30.00	E
Pecyn Oriau Tawel	£20.00	E
Pecyn Nofio	£17.00	E
Pecyn Ieuentid	£16.50	E
Ystafell Ffitrwydd a Nofio	£24.00	E
Hyfforddiant Personol	£60.00	E
Pecyn Corfforaethol	£25.00	E
Pecynnau Aelodaeth Blynyddol:		
Pecyn Llawn	£300.00	E
Pecyn Oriau Tawel	£200.00	E
Pecyn Ieuentid	£165.00	E
Ystafell Ffitrwydd a Nofio	£240.00	E
Tâl gweinyddol na ellir ei ad-dalu am godi bil	£6.00	S
Ymarfer trwy Wahoddiad		
Ddim yn aciwt	£2.00	E
Sesiynau a Chyrsiau - Ochr Sych		
Sesiwn Ffitrwydd (0.5 awr) (aelod - oedolyn)	£4.00	E

Sesiwn Ffitrwydd (0.5 awr) (aelod - consesiynau)	£3.00	E
Sesiwn Ffitrwydd (0.5 awr) (di-aelod - oedolyn)	£5.00	E
Sesiwn Ffitrwydd (0.5 awr) (di-aelod - consesiynau)	£4.00	E
Sesiwn Ffitrwydd (1 awr) (aelod - oedolyn)	£5.50	E
Sesiwn Ffitrwydd (1 awr) (aelod - consesiynau)	£4.00	E
Sesiwn Ffitrwydd (1 awr) (di-aelod - oedolyn)	£7.00	E
Sesiwn Ffitrwydd (1 awr) (di-aelod - consesiynau)	£5.00	E
Cwrs Gymnasteg (45 munud)(aelod – iau)	£4.40	E
Cwrs Gymnasteg (45 munud)(di-aelod – iau)	£6.00	E
Hyfforddiant Personol 1:1 (aelod - oedolyn)	£13.00	E
Hyfforddiant Personol 1:1 (aelod - consesiynau)	£12.00	E
Hyfforddiant Personol 1:1 (di-aelod - oedolyn)	£16.00	E
Hyfforddiant Personol 1:1 (di-aelod - consesiynau)	£15.00	E
Hyfforddiant Personol 1:2 (aelod - oedolyn)	£18.00	E
Hyfforddiant Personol 1:2 (aelod - consesiynau)	£17.00	E
Hyfforddiant Personol 1:2 (di-aelod - oedolyn)	£23.00	E
Hyfforddiant Personol 1:2 (di-aelod - consesiynau)	£21.00	E
Gweithgareddau i Blant (aelod)	£3.50	E
Gweithgareddau i Blant (di-aelod)	£4.50	E
Camp chwaraeon (y plentyn, y dydd)	£11.00	E
Nofio		
Nofio cyhoeddus (y sesiwn) (aelod - oedolyn)	£4.20	E
Nofio cyhoeddus (y sesiwn) (aelod - consesiynau)	£2.60	E
Nofio cyhoeddus (y sesiwn) (di-aelod - oedolyn)	£5.50	E
Nofio cyhoeddus (y sesiwn) (di-aelod - consesiynau)	£3.50	E
Tocyn wythnosol (dydd Llun – dydd Sul) (aelod - oedolyn)	£9.50	E
Tocyn wythnosol (dydd Llun – dydd Sul) (aelod - consesiynau)	£6.50	E
Teulu - tocyn nofio dyddiol (aelod)	£11.00	E
Teulu - tocyn nofio dyddiol (di-aelod)	£14.00	E
Teulu - tocyn nofio wythnosol (aelod)	£21.50	E
Teulu - tocyn nofio wythnosol (di-aelod)	£27.00	E
Nofio (o dan 3)	Am ddim	D/B
Gwersi (30 munud) (aelod - oedolyn)	£6.00	E
Gwersi (30 munud) (aelod - consesiynau)	£5.00	E
Gwersi (30 munud) (di-aelod - oedolyn)	£7.50	E
Gwersi (30 munud) (di-aelod - consesiynau)	£6.50	E
Gwersi preifat un i un (30 munud) (aelod - oedolyn)	£22.00	E
Gwersi preifat un i un (30 munud) (aelod - consesiynau)	£18.50	E
Gwersi preifat un i un (30 munud) (di-aelod - oedolyn)	£27.50	E
Gwersi preifat un i un (30 munud) (di-aelod - consesiynau)	£23.00	E
Gwersi preifat un i ddau (30 munud) (aelod - oedolyn)	£30.00	E
Gwersi preifat un i ddau (30 munud) (aelod - consesiynau)	£25.00	E
Gwersi preifat un i ddau (30 munud) (di-aelod - oedolyn)	£42.00	E
Gwersi preifat un i ddau (30 munud) (di-aelod - consesiynau)	£35.00	E
Defnydd Clwb Nofio Ynys Môn	£31.00	E
Clwb Nofio Ynys Môn - Llogi Lôn	£11.00	E
Defnydd Neilltuedig o'r prif bwll (aelod)	£73.00	E
Defnydd Neilltuedig o'r prif bwll (di-aelod)	£91.00	E
Defnydd Neilltuedig o'r pwll dysgu (aelod)	£37.00	E
Defnydd Neilltuedig o'r pwll dysgu (di-aelod)	£46.00	E
Llogi lôn (aelod)	£16.00	E
Llogi lôn (di-aelod)	£20.00	E
Achubwr bywyd pwll (aelod)	£260.00	E
Achubwr bywyd pwll (di-aelod)	£315.00	E
Achubwr bywyd pwll (aelod)	£55.00	E
Achubwr bywyd pwll (di-aelod)	£70.00	E
Nofio - defnydd ysgolion - 1 hyfforddwr fesul dosbarth wedi ei gynnwys (30 munud)		
Dosbarth hyd at 30 o blant (angen 2 hyfforddwr)	£36.00	E
Dosbarth o 31 - 52 o blant (angen 3 hyfforddwr)	£40.00	E

Hyfforddwr atodol	£14.00	E
Cyfleusterau Awyr Agored		
Ffi Gêm (aelod - oedolyn)	£100.00	E
Ffi Gêm (aelod - consesiynau)	£80.00	E
Ffi Gêm (di-aelod - oedolyn)	£125.00	E
Ffi Gêm (di-aelod - consesiynau)	£100.00	E
Hanner cae 3G (CHPA) (aelod - oedolyn)	£46.00	E
Hanner cae 3G (CHPA) (aelod - consesiynau)	£36.00	E
Hanner cae 3G (CHPA) (di-aelod - oedolyn)	£57.50	E
Hanner cae 3G (CHPA) (di-aelod - consesiynau)	£45.00	E
Cae llawn 3G (CHPA) (aelod - oedolyn)	£76.00	E
Cae llawn 3G (CHPA) (aelod - consesiynau)	£56.00	E
Cae llawn 3G (CHPA) (di-aelod - oedolyn)	£95.00	E
Cae llawn 3G (CHPA) (di-aelod - consesiynau)	£70.00	E
Cyrtiau Allanol (CHA / Ysgol David Hughes) (aelod - oedolyn)	£30.00	E
Cyrtiau Allanol (CHA / Ysgol David Hughes) (aelod - consesiynau)	£22.00	E
Cyrtiau Allanol (CHA / Ysgol David Hughes) (di-aelod - oedolyn)	£37.00	E
Cyrtiau Allanol (CHA / Ysgol David Hughes) (di-aelod - consesiynau)	£27.00	E
Tenis - cost y cwrt (aelod - oedolyn)	£8.50	E
Tenis - cost y cwrt (aelod - consesiynau)	£5.00	E
Tenis - cost y cwrt (di-aelod - oedolyn)	£11.00	E
Tenis - cost y cwrt (di-aelod - consesiynau)	£6.50	E
Llogi Offer		
Pêl / Raced	£2.00	E

Cyrchfan

Gwasanaeth	Ffi/Tâl	TAW
Pier St. George – Porthaethwy		
Angori yn y pier (pop dros nos)	£20.00	S
Cyflenwad dŵr croyw – cychod bach	Dim tâl	D/B
Cyflenwad dŵr croyw - llongau dros 15 tunnell	£8.49 y dunnell o ddŵr	S
Trwydded Parcio Car (Blynyddol)	£90.00	S
Golau mordwo dyledus (Masnachol)	£0.39 y dunnell	S
Angori parhaol ar y pier (dyraniad ar sail achos busnes)	£2,251.24 y flwyddyn	S
Pier Biwmares		
Angori yn y pier (pop dros nos)	£20.00	S
Cyflenwad dŵr croyw – cychod bach	Dim tâl	D/B
Cyflenwad dŵr croyw - llongau dros 15 tunnell	£8.49 y dunnell o ddŵr	S
Trwydded ar gyfer y Ciosg Docynnau (Tymhorol – 1 ^{af} Mawrth – 31ain Hydref)	£492.25	S
Ffioedd Trwydded Angorfa		
Traeth Coch a Cymyran – cyson	£0.69 (fesul metr x ardal)	S
Biwmares, Porthaethwy a Bae Llanfaes – cyson	£1.17 (fesul metr x ardal)	S
Ffi Rhestr Aros	£14.00 y flwyddyn	S
Harbwr Allanol Amlwch		
Angori – iotiau a chychod hamdden yn ymweld	£20.00	S
Ffioedd trwydded angori (pob cwch ac eithrio pysgota masnachol)	£48.91 y metr, y flwyddyn	S
Ffioedd trwydded angori pysgota masnachol	£97.92 y metr, y flwyddyn	S
Cyflenwad dŵr croyw – cychod bach	Dim tâl	D/B
Cyflenwad dŵr croyw - llongau dros 15 tunnell	£8.80 y dunnell o ddŵr	S
Diesel – tancer neu bowser	£53.00	S
Gwerthu Diesel Morol (Dan 2,000 litr)	Gwerth y farchnad + 20%	Z – llongau masnachol yn mynd tu allan i ddyfroedd y DU a chychod yr RNLI S – llongau masnachol ar daith o fewn dyfroedd y DU R – cychod pleser gyda chyflenwad llai na 2,300 litr ar gyfer gyriant yn unig, a chychod preswyl ac elusenol
Gwerthu Diesel Morol (Dros 2,000 litr)	Gwerth y farchnad + 10%	
Ffi storio cwch (compownd / pinau allanol)	£7.00yr wythnos	S
Ffi gwarchodaeth / harbwr - pob cwch	£76.06	Z – Llong gymwys S – Llongau eraill ²

² I gael arweiniad ar ba gychod sy'n cael eu dosbarthu fel llongau cymwys, dilynwch y ddolen ganlynol:
<https://www.gov.uk/guidance/ships-aircraft-and-associated-services-notice-744c#ships-and-qualifying-ships>

Defnydd dyddiol o gorlannau allanol	£4.00 y dydd	
Defnyddio doc sych	£100.00 y mis	
Harbwr Mewnol Amlwch		
Ffioedd trwydded angori pob cwch ac eithrio pysgota masnachol	£48.91 y metr y flwyddyn	S
Ffioedd trwydded angori pysgota masnachol	£97.92 y metr y flwyddyn	S
Llongau heb drwydded - iotiau a chychod hamdden yn ymweld	£19.09	S
Llongau heb drwydded - ffi gwarchodaeth / harbwr - pob llong	£76.06	Z – Llong gymwys S – Llongau eraill ²
Ffi Rhestr Aros	£14.00 y flwyddyn	S
Cofrestru pob cwch pŵer (fan 10hp, dim ffi lansio)		
Cofrestru Blynyddol		
Drwy'r post neu yn Llangefni	£30.00	O/S
Ar y lanfa	£35.00	O/S
Ar lanfeydd preifat mewn partneriaeth (75% Cyngor / 25% gwerthwr)	£30.00	O/S
Ffioedd lansio		
Tâl dyddiol	£20.00	S
Trwydded flynyddol	£160.00	S
Trwydded flynyddol – wedi ei ostwng o £50 ar gyfer tystysgrif hyfforddiant cwch pŵer	£110.00	S
Cwmnïau yn lansio i arddangos neu brofi (cytundeb ysgrifenedig)	£100.00	S
Cost cofrestru a lansio ar gyfer gwasanaethau Chwilio ac Achub	£150.00	S
Masnachol		
Lansio cerbyd masnachol	£875.00 y llong y flwyddyn	S
Cychod diogelwch ar gyfer digwyddiadau	Dim tâl (dal angen cais)	D/B
Ffi gweinyddu trwyddedau cychod siarter masnachol	£60.00	S
Amrywiol		
Defnyddio'r blaendraeth ar gyfer Criwiau Ffilmio/Digwyddiadau ac ati:		
Hanner diwrnod	£488.00	S
Diwrnod llawn	£860.00	S
Cwmnïau Ffilmio Lleol (fesul lleoliad)	£110.00	
Sefydliadau elusennol yn defnyddio'r blaendraeth	Yn ôl disgrisiwn staff y Swyddogaeth Forol	S
Ffi parcio ym Mharc Gwledig Morglawdd Caergybi:		
Trwydded Flynyddol	£30.00	S
1 awr	£1.00	S
2 awr	£3.00	S
4 awr	£5.00	S
Hyd at 12 awr	£8.00	S
Trwydded Digwyddiadau Masnachol Parc Morglawdd Caergybi		
Digwyddiad bach, tua 0-250 o bobl	£100.00	S
Digwyddiad canolig, tua 250-500 o bobl	£200.00	S
Digwyddiad mawr, tua 500+ o bobl	£300.00	S

Priffyrdd

Gwasanaeth	Ffi/Tâl	TAW
Gorchmynion Arallgyfeirio a Diddymu Llwybrau		
Cyngor cychwynnol ac ymweliad safle (hyd at ddwy awr)	Dim tâl	D/B
Tynnu cais yn ôl neu ei wrthod wedi ystyriaeth gan swyddogion	£246.17	O/S
Gwneud gorchymyn, ond ei dynnu'n ôl wedi ei hysbysebu	£853.87	O/S
Gorchymyn sy'n cael ei gadarnhau gan yr awdurdod heb wrthwynebiad	£1,399.77	O/S
Os ceir gwrthwynebiad i'r gorchymyn ond ei fod yn cael ei dynnu'n ôl.	£1,530.58	O/S
Os derbynir gwrthwynebiadau a ategir a bod y gorchymyn yn cael ei gyflwyno i'r Cynulliad Cenedlaethol	£2,623.41	O/S
Ceisiadau lluosog – os yw'r cais yn cynnwys arallgyfeirio mwy nag un llwybr, y ffi ar gyfer pob llwybr atodol a gynhwysir yn yr un gorchymyn	£367.71	O/S
Gorchmynion Arallgyfeirio a Chau Llwybrau Dros Dro		
Argyfwng hyd at 21 diwrnod	£246.17	O/S
Gwaith tymor byr hyd at 5 niwrnod (angen 2 wythnos o rybudd)	£246.17	O/S
Gwaith tymor hirach hyd at 6 mis (angen 6 wythnos o rybudd a 2 hysbyseb)	£1,465.69	O/S
Estyniad ar orchymyn 6 mis (cais i Lywodraeth Cymru) (6 wythnos o rybudd ac 1 hysbyseb)	£973.35	O/S
Gwaith Stryd		
Sgipiau		
Cofrestriad cwmni sgipiau	£360.00	O/S
Trwydded sgip (7 diwrnod). Tâl ychwanegol o £50 am bob wythnos, neu ran o wythnos, dros y cyfnod rhedeg	£25.00	O/S
Trwydded sgip (un mis). Tâl ychwanegol o £100 am bob wythnos, neu ran o wythnos, dros y cyfnod rhedeg	£50.00	O/S
Trwydded sgip ar stryd sy'n sensitif i draffig (7 diwrnod). Tâl ychwanegol o £110 am bob wythnos, neu ran o wythnos, dros y cyfnod rhedeg	£55.00	O/S
Trwydded sgip ar stryd sy'n sensitif i draffig (1 mis). Tâl ychwanegol o £220 am bob wythnos, neu ran o wythnos, dros y cyfnod rhedeg	£110.00	O/S
Sgip mawr rowlio ymlaen a rowlio i ffwrdd (1 mis). Tâl ychwanegol o £210 am bob wythnos, neu ran o wythnos, dros y cyfnod rhedeg	£105.00	O/S
Trwydded sgip mawr rowlio ymlaen a rowlio i ffwrdd ar stryd sy'n sensitif i draffig (1 mis). Tâl ychwanegol o £420 am bob wythnos, neu ran o wythnos, dros y cyfnod rhedeg	£210.00	O/S
Sgaffaldiau		
Cofrestriad cwmni sgaffaldiau	£370.00	O/S
Trwydded sgaffaldiau (7 diwrnod). Tâl ychwanegol o £50 am bob wythnos, neu ran o wythnos, dros y cyfnod rhedeg	£25.00	O/S
Trwydded sgaffaldiau (6 diwrnod). Tâl ychwanegol o £110 am bob wythnos, neu ran o wythnos, dros y cyfnod rhedeg	£55.00	O/S
Trwydded sgaffaldiau ar stryd sy'n sensitif i draffig (7 diwrnod). Tâl ychwanegol o £120 am bob wythnos, neu ran o wythnos, dros y cyfnod rhedeg	£60.00	O/S
Trwydded sgaffaldiau ar stryd sy'n sensitif i draffig (6 diwrnod). Tâl ychwanegol o £220 am bob wythnos, neu ran o wythnos, dros y cyfnod rhedeg	£110.00	O/S
Ffensio Herras ar y briffordd (dim angen cofrestru) – tri mis	£55.00	O/S
Palis ar y briffordd (dim angen cofrestru) – tri mis	£55.00	O/S
Trwyddedau Adran 171		

Adran 184 a 171 – creu mynediad i dir neu annedd, cyfuno'r ddau gais. Talu un ffi pan yn wgneud cais am Adran 184	£360.00	O/S
Adran 171 ar gyfer caban, container, portaloo, defnydd compownd neu storfa ar y briffordd am uchafswm o dri mis.	£360.00	O/S
Ceisiadau Adran 171 i osod drych traffig ar y briffordd gyferbyn â mynediad breifat.	£55.00	O/S
Adran 171 – “high lift”, “scissor lift” neu HIAB ar y briffordd mewn un lleoliad am fwy nag un awr (dim ffi am llai nag un awr yn yr un lleoliad)	£55.00	O/S
Adran 171 – craen ar y briffordd	£310.00	O/S
Adran 50 o'r Ddeddf Priffyrdd 1680		
Adran 50 presennol (offer ar y briffordd)	£410.00	O/S
Adran 50 newydd	£515.00	O/S
Ymchwiliad Adran 50 o gloddfa fesul 200metr o hyd	£255.00	O/S
Trwydded Adran 50 ar gyfer anheddau newydd – 6 eiddo neu fwy (fesul annedd)	£310.00	O/S
Cau'r Ffordd		
Cau'r ffordd	£2,820.00	O/S
Cau'r ffordd yn dilyn argyfwng	£2,820.00	O/S
Ffioedd Gorchymyn Cyfyngu Dros Dro ar gyfer Gwaith		
Gorchymyn Traffig Dros Dro i gwneud neu ddiwygio Aros cyfyngedig	£720.00	O/S
Gorchymyn Traffig Dros Dro i cyfyngu ar barcio	£720.00	O/S
Gorchymyn Traffig Dros Dro i gwneud neu ddiwygio Un ffordd	£720.00	O/S
Gorchymyn Traffig Dros Dro i gwneud neu ddiwygio terfyn cyflymder	£720.00	O/S
Gorchymyn Traffig Dros Dro i creu neu ddiwygio clirffordd	£720.00	O/S
Gorchymyn Traffig Dros Dro i gwneud neu ddiwygio cyfyngiad pwysau	£720.00	O/S
Gorchymyn Traffig Dros Dro i gwneud neu ddiwygio cyfyngiad uchder	£720.00	O/S
Amrywiol		
Goriadau wedi eu colli lawr gyli	£55.00 a chostau contractwr	O/S
Ceisiadau meinciau a gwely blodau gan Gyngorau Cymuned	Dim tâl	D/B
Digwyddiadau ar y Briffordd		
Gorchymynion Rheoleiddio Traffig ar gyfer yr Anabl	Cost Gwirioneddol	O/S
Marciau Amddiffyn Mynediad	£83.00	O/S
Goddefeb Parcio	£19.00	O/S
Cais Arwydd Twristiaeth	£62.40	S
Dylunio a Gosod Arwydd Twristiaeth	Cost Gwirioneddol + Ffioedd	S
Ffioedd Gorchymyn Gwaharddiad Dros Dro		
Gorchymyn gwahardd cerbydau ar gyfer digwyddiad (cau lôn, tua 6 digwyddiad y flwyddyn)	£720.00	O/S
Gorchymyn diwygio traffic ar gyfer digwyddiad (aros cyfyngedig, un ffordd, a.y.y.b., tua 6 digwyddiad y flwyddyn)	£720.00	O/S
Arwydd Twristiaeth	Dim tâl	D/B
Digwyddiadau graddfa bychan cymunedol neu elusenol	Dim tâl	D/B
Rheolaeth Datblygu		
Chwiliad sylfaenol mewn un lleoliad	£73.84	S
Chwiliad sylfaenol mewn hyd at 5 lleoliad	£148.53	S
Chwiliadau Tref Manylach	£288.56	S
Chwiliadau Ardal Manylach	£591.98	S
Cais ar gyfer datblygiadau mawr	£73.84 yr awr	S
Cytundebau Adran 38/278 – isafswm tâl o £2,500	9% o gostau gwaith	S

Meysydd Parcio		
Ceir		
1 awr	£1.00	S
2 awr	£1.50	S
4 awr	£2.00	S
Hyd at 12 awr	£3.00	S
Ceir - Arfordirol		
1 awr	£1.00	S
2 awr	£3.00	S
4 awr	£6.00	S
12 awr	£10.00	S
Trelar	£20.00	S
Parcio a Rhannu Llanfairpwll		
1 diwrnod	£0.50	S
2 - 7 diwrnod	£2.00 y dydd	S
Stanley Crescent, Caergybi		
1 diwrnod	£1.00	S
2 – 7 diwrnod	£1.00 y dydd	S
Tocyn Tymor Parcio		
12 mis cerbyd sengl	£170.00	S
6 mis cerbyd sengl	£120.00	S
12 mis cerbyd sengl gyda threlar	£200.00	S
6 mis cerbyd sengl gyda threlar	£250.00	S
Prisiau Meysydd Parcio Arall		
Meddiant maes parcio (compownd bach, 4-6 bae)	£80.00 i £100.00 yr wythnos	S
Meddiant maes parcio (compownd mawr)	Hyd at £250.00	S
NODER: Nodwch, os gwelwch yn dda, bydd gwasanaethau sydd angen mewnbwn gan Gwasanaethau Cyfreithiol yn denu costau ychwanegol amrywiol.		

Rheoli Gwastraff

Gwasanaeth	Ffi/Tâl	TAW
Bin olwynion du 240 litr newydd neu amnewid ar gyfer gwastraff gweddilliol (tâl danfon a gweinyddu yn unig, nid gwerthu biniau olwynion du). Ni fydd tâl ar gyfer eiddo sydd newydd eu hadeiladu am eu bin olwynion du cyntaf	£36.00	S
Bin olwynion du 140 litr newydd neu amnewid ar gyfer gwastraff gweddilliol (tâl danfon a gweinyddu yn unig, nid gwerthu biniau olwynion du). Ni fydd tâl ar gyfer eiddo sydd newydd eu hadeiladu am eu bin olwynion du cyntaf	£21.00	S
Casglu gwastraff swmpus 'A' (hyd at 4 eitem fesul casgliad)	£42.00	O/S
Gwerthu allwedd radar	£7.50	E
Gwerthu biniau compost (prynu, danfon a gweinyddu)	£39.00	S
Casgliad Gwastraff Gardd Gwyrdd (bin olwynion gwyrdd)	£35.00	S
Taliadau casglu/gwaredu sbwriel masnach	Gwir gyfradd gyfredol a godir gan contractwr casglu gwastraff y Cyngor a thâl gweinyddol o 20%	S
Holl Ffioedd Eraill		
e.e.: <ul style="list-style-type: none"> • Gadael troli siopa a bagiau • Cael gward ar fagiau sbwriel • Llogi biniau olwynion ar gyfer digwyddiadau a drefnwyd • Cyfleusterau cyhoeddus - agor atodol 	Costau atodol sy'n codi a thâl gweinyddol 20%	Amrywiol

Eiddo

Gwasanaeth	Ffi/Tâl	TAW
Llogi Ystafell Gyfarfod Neuadd y Farchnad Caergybi (yn cynnwys TAW)		
Ystafell Thomas (capasiti seddi 24 / 50 arddull theatr)		
Cost yr awr	£36.00	Yn destun TAW lle bo'n briodol h.y
Cost fesul hanner diwrnod	£78.00	
Cost fesul diwrnod llawn	£126.00	
Ystafell Edwards (capasiti seddi 20 / 42 arddull theatr)		
Cost yr awr	£32.00	S – i gleientiaid allanol
Cost fesul hanner diwrnod	£72.00	
Cost fesul diwrnod llawn	£120.00	
Ystafell Williams (capasiti seddi 14 / 24 arddull theatr)		
Cost yr awr	£32.00	Dim TAW ar logi mewnol
Cost fesul hanner diwrnod	£68.00	
Cost fesul diwrnod llawn	£95.00	

Cyfreithiol

Gwasanaeth	Ffi/Tâl	TAW
Taliadau Tir Lleol		
Chwilio (CON29R)	£154.90	S
Ffi Parsel Ychwanegol (CON29R)	£12.36	S
Ffurflen LLC1	£6.00	O/S
Ffurflen LLC1 arlein	£4.00	O/S
Ffi Parsel Ychwanegol (LLC1)	£1.00	O/S
Con 29O (ac eithrio cwestiwn 22)	£15.30	S
Con 29O: Cwestiwn 22 (tir comin)	£20.94	S
Ffioedd Cyfreithiol Dewisol		
Rhwymedigaethau cynllunio (cytundebau adran 106)		
Annedd fforddiadwy sengl hunan adeiladu	£626.99	O/S
Bydd yr holl drefniadau eraill (ar gyfer 3 awr o waith, cyfradd fesul awr perthnasol yn cael ei godi ar yr amser a dreuliwyd dros 3 awr, gweler y cyfraddau isod)	£941.01	O/S
Gweithredoedd rhyddhau syml	£299.17	O/S
Gwerthu tir neu Ganiatáu prydlesau		
Os na phenodir cyfreithiwr, gan barti arall (ar gyfer 3 awr o waith, cyfradd fesul awr perthnasol yn cael ei godi ar yr amser a dreuliwyd dros 3 awr, gweler y cyfraddau isod)	£679.00	S
Os penodir cyfreithiwr, gan barti arall (ar gyfer 6 awr o waith, cyfradd fesul awr perthnasol yn cael ei godi ar yr amser a dreuliwyd dros 6 awr, gweler y cyfraddau isod)	£1,357.56	S
Grantiau o brydlesi (i gynnwys amrywiadau, aseiniadau a datganiadau) Pan mae eiddo wedi ei optio i mewn i'r dreth, y TAW a godir yw'r graddfa safonol. Pan nad ydyw wedi optio i mewn i'r dreth, mae'r TAW y tu allan i'r sgôp.	Gwir amser a dreuliwyd ar raddfa yr awr perthnasol*	S
Cytundebau adran 38 a 278 (Deddf Priffyrdd)	£941.01	O/S
Gorchmynion rheoleiddio traffig, os ceir cais gan drydydd parti (ar gyfer 4.5 awr o waith, cyfradd fesul awr perthnasol yn cael ei godi ar yr amser a dreuliwyd dros 4.5 awr, gweler y cyfraddau isod)	£567.58	O/S
Cofrestr Tir Comin		
Cywiro camgymeriad arall dan Adran 19(2)(b)	£355.40	Gweler nodyn
Diweddaru enwau a chyfeiriadau dan Adran 19 (2)(d)	£59.19	Gweler nodyn
Cydgrynhoi dilysiad dan Adran 19 (2)(e)	£59.19	Gweler nodyn
Ceisiadau dan Atodiad 2, paragraffau 6 i 9 cynhwysol (adeiladau a gofrestrir fel tir comin neu grŵn tref a phentref neu tir a gofrestrwyd yn anghywir fel tir comin neu grŵn tref neu phentref)	£2,296.85	Gweler nodyn
Sylwer: Mae Treth Ar Werth yn daladwy ar rhai ffioedd sy'n ymwneud â thrafodion eiddo. Lle mae'r eiddo wedi ei gofrestru ar gyfer TAW. Nid yw'r ffioedd uchod yn cynnwys TAW a bydd angen ychwanegu'r gyfradd TAW priodol lle'n berthnasol.		
*Cyfraddau fesul awr priodol		
Pennaeth Swyddogaeth, Rheolwr Gwasanaethau Cyfreithiol neu Gyfreithiwr	£188.84	Codir TAW yn gyson â'r ymholiad mae'n ymwneud â hi
Unrhyw staff eraill sy'n ennill ffi	£113.52	
SYLWER - bydd gan y Cyfarwyddwr Swyddogaeth neu Reolwr Gwasanaethau Cyfreithiol, yn ôl ei ddoethineb, y pŵer i hepgor y ffi mewn rhai achosion o galedi ariannol profedig.		

This page is intentionally left blank

CYNGOR SIR YNYS MÔN	
Adroddiad i:	Pwyllgor Gwaith
Dyddiad:	3 Mawrth 2022
Pwnc:	Ffioedd Cartrefi Gofal y Sector Annibynnol ar gyfer 2022/2023
Aelod(au)Portffolio:	Cynghorydd Llinos Medi Huws
Pennaeth Gwasanaeth/ Cyfarwyddwr:	Arwel Wyn Owen
Awdur yr Adroddiad: Ffôn: E-bost:	Carwyn Edwards, Rheolwr Cyllid 01248 752699 CarwynEdwards@ynysmon.gov.uk
Aelodau Lleol:	Pob Aelod

A – Argymhelliad/argymhellion a rheswm/rhesymau

O'r 6ed o Ebrill 2016, mae'r fframwaith ar gyfer asesiad ariannol a chodi tâl bellach o dan Ddeddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant (Cymru) 2014. Mae gofyn i'r Awdurdod Lleol adolygu ffioedd cartrefi gofal y sector annibynnol yn flynyddol i gyd-fynd a newidiadau'r Llywodraeth Ganolog i lefelau budd-daliadau a phensiynau.

Drwy osod lefelau'r ffioedd ar gyfer cartrefi gofal y sector annibynnol, mae angen i ni ddangos ein bod wedi ystyried yn llawn costau'r ddarpariaeth wrth bennu ein ffioedd gofal safonol. Caiff hyn ei wneud ar y cyd ac Awdurdodau eraill yng Ngogledd Cymru a'r Bwrdd Iechyd drwy ddefnyddio Methodoleg Ffioedd Rhanbarthol, fel y gwnaed yn y blynyddoedd a fu. Byddwn yn parhau i ddefnyddio'r model hwn ar gyfer 2022/23 sydd wedi adlewyrchu newidiadau yn y ddeddfwriaeth o ran y Cyflog Byw Gwirioneddol a chwyddiant.

Mae Methodoleg Gogledd Cymru (Atodiad 1) wedi argymell cynnydd rhwng 6.73% a 7.37% ar draws y pedwar categori gofal. Cynigir y ffioedd canlynol ar gyfer 2022/23:-

Tabl 1 – Argymhelliad Methodoleg Gogledd Cymru

Categori	2021/22	2022/23	Cynnydd £	Cynnydd %
Preswyl (Oedolion)	£605.73	£646.52	£40.79	6.73%
Preswyl (EMI)	£631.40	£675.17	£43.77	6.93%
Gofal Nyrsio (Elfen Gofal Cymdeithasol)	£657.04	£703.79	£46.75	7.12%
Gofal Nyrsio (EMI) (Elfen Gofal Cymdeithasol)	£695.49	£746.72	£51.23	7.37%

Mae'r uchod i gyd yn seiliedig ar Elw ar Fuddsoddiad (ROI) o 10% ar gyfer 2021/22 a 2022/23, ac eithrio'r elfen Gofal Nyrsio am Ddim yr Awdurdod Lleol (FNC) ar ffioedd nyrsio am fod % y cynnydd heb ei gytuno eto.

Fel rhan o osod y ffioedd ar gyfer 2022/23, ymgynghorodd Ynys Môn ar fethodoleg ffioedd Gogledd Cymru.

Mae Penaethiaid Gwasanaethau Oedolion Gogledd Cymru (NASH) wedi cytuno bod y codiadau a nodwyd yn gyson â gweithrediad y model ffioedd.

Yn dilyn trafodaethau gyda'r Cyfarwyddwr Swyddogaeth (Adnoddau) / Swyddog Adran 151, rydym yn cynnig defnyddio'r fethodoleg Ranbarthol ar gyfer:-

- Gofal Preswyl;
- Eifen Gofal Cymdeithasol Gofal Nyrsio.

Mae'r Gwasanaeth yn argymhell y dylid cynyddu'r ffioedd ar gyfer Gofal Preswyl Pobl Hŷn bregus eu meddwl (EMI) a Nyrsio EMI 12%, gan fod hwn wedi'i nodi fel maes ble mae galw mawr a dymunwn annog darpariaeth bellach. Mae'r gwasanaeth yn argymhell bod y ROI ar gyfer lleoliadau EMI Nyrsio yn aros ar 12%, tra bod y ROI ar gyfer EMI Preswyl yn aros ar 10%, mae hyn yn cydnabod y pwysau yn y maes hwn.

Yn gyson gyda'r cyfeiriad strategol mae'r Cyngor yn ei gymryd wrth ddatblygu opsiynau amgen i ofal preswyl ar ffurf Tai Gofal Ychwanegol a gofal yn y cartref, a gan roi ystyriaeth ddyledus i fforddiadwyedd y cynnydd arfaethedig ar gyfer Cartrefi Gofal Preswyl, rydym yn cynnig cadw adenillion buddsoddiad is o 9%, fel yn y blynyddoedd blaenorol.

Mae Ynys Môn felly yn argymhell y cyfraddau canlynol i'w cymeradwyo:-

Tabl 2 – Ffioedd Arfaethedig Ynys Môn ar gyfer 2022/23

Categori	2021/22	2022/23	Cynnydd £	Cynnydd %	ROI
Preswyl (Oedolion)	£596.01	£636.80	£40.79	6.84%	9%
Preswyl (EMI)	£631.40	£707.17	£75.77	12.00%	10%
Gofal Nyrsio (Eifen Gofal Gymdeithasol)	£657.04	£703.79	£45.75	7.12%	10%
Nyrsio (EMI) (Eifen Gofal Cymdeithasol)	£715.07	£800.88	£85.81	12.00%	12%

Nid yw'r ffioedd uchod yn cynnwys elfen Gofal Nyrsio am Ddim yr Awdurdod Lleol (FNC) ar ffioedd nyrsio am fod % y cynnydd heb ei gytuno eto.

Efallai y bydd angen ystyried ceisiadau unigol gan ddarparwyr ynghylch y ffioedd hyn. Os bydd tystiolaeth glir i ddangos nad yw'r ffi a osodwyd yn ddigonol mewn unrhyw achos unigol, bydd angen i'r Cyngor ystyried eithriadau i'r cyfraddau ffioedd. Cynigir bod unrhyw benderfyniadau o'r fath yn cael eu dirprwyo i'r Aelod Portffolio, y Cyfarwyddwr Swyddogaeth (Adnoddau) / Swyddog Adran 151 a Phennaeth Gofal Cymdeithasol Oedolion.

Gofynnir i'r Pwyllgor Gwaith:-

1. Cydnabod Methodoleg Ffioedd Gogledd Cymru, fel y'i gweithredwyd hyd yn hyn gan Awdurdodau Gogledd Cymru, fel sail i osod ffioedd yn Ynys Môn yn ystod 2022/23 (Atodiad 1):-
2. Cymeradwyo'r argymhelliad i godi lefel y ffioedd fel a ganlyn:-
 - A1 - Gofal Preswyl (Oedolion) - £636.80
 - A2 - Preswyl (EMI) - £707.17
 - A3 - Gofal Nyrsio (Eifen Gofal Cymdeithasol) - £703.79 + elfen FNC Awdurdod Lleol (i'w gadarnhau)
 - A4 - Nyrsio (EMI) (Eifen Gofal Cymdeithasol) - £800.88 + elfen FNC Awdurdod Lleol (i'w gadarnhau)

Yn unol ag Awdurdodau eraill, awdurdodi'r Gwasanaethau Cymdeithasol a'r Gwasanaethau Cyllid i ymateb i unrhyw geisiadau gan gartrefi unigol i archwilio eu cyfrifon penodol a defnyddio'r ymarfer fel sail i ystyried unrhyw eithriadau i'r ffioedd y cytunwyd arnynt. Unrhyw eithriadau i'w cytuno gyda'r Aelod Portffolio, y Cyfarwyddwr Swyddogaeth (Adnoddau) / Swyddog Adran 151 a'r Pennaeth Oedolion o'r cyllidebau presennol.

B – Pa opsiynau eraill wnaethoch chi eu hystyried a beth oedd eich rhesymau dros eu gwrthod a / neu ddewis yr opsiwn hwn?

Penderfynwyd mabwysiadu ROI wedi'i ddiwygio ar gyfer 2 gategori, yn seiliedig ar y rhesymau a nodir yn yr adroddiad. Ymhellach, oherwydd natur y galw am welyau EMI ar yr Ynys, mae'r gwasanaeth yn argymhell cynyddu'r ffioedd EMI 12%, gan gynnal ROI o 10% ar gyfer ffioedd Preswyl EMI a ROI 12% ar gyfer ffioedd Nyrsio EMI.

C – Pam fod hwn yn benderfyniad i'r Pwyllgor Gwaith?

Mae angen i Awdurdodau Lleol bennu lefelau ffioedd cartrefi gofal yn unol â'r polisi cenedlaethol. Mae gan y penderfyniad hwn oblygiadau ariannol i gyllideb yr Awdurdod Lleol ac o ran fforddiadwyedd yn yr hinsawdd ariannol sydd ohoni.

CH – A yw'r penderfyniad hwn yn gyson â'r polisi a gymeradwywyd gan y Cyngor llawn?

Mae'r penderfyniad hwn yn unol â'r gymeradwyaeth i weithio gydag Awdurdodau Lleol eraill yng Ngogledd Cymru ac i weithredu Methodoleg Ffioedd Gogledd Cymru i osod ffioedd yn flynyddol.

D – A yw'r penderfyniad hwn o fewn y gyllideb a gymeradwywyd gan y Cyngor?

Mae'r gost ychwanegol o gyllido'r ffioedd uchod wedi'i chynnwys ym mhroses gosod cyllideb yr Awdurdod. Disgwylir i'r cynnydd mewn ffioedd gynyddu'r costau blynyddol tua £890k o'i gymharu â ffioedd 2021/22 a nifer y cleientiaid.

Dd – Asesu'r effeithiau posibl (os yn berthnasol):

1	Sut mae'r penderfyniad yma'n effeithio ar ein hanghenion tymor hir fel Ynys?	Bwriad hyn yw cefnogi ac annog darpariaeth newydd mewn ardaloedd ble mae twf.
2	A yw hwn yn benderfyniad a ragwelir y bydd yn atal costau / dibyniaethau ar yr Awdurdod i'r dyfodol? Os felly, sut?	Amherthnasol
3	A ydym wedi bod yn cydweithio â sefydliadau eraill i ddod i'r penderfyniad hwn? Os felly, rhowch wybod gyda phwy	Rydym wedi trafod y cynigion gyda sefydliadau eraill yng Ngogledd Cymru.
4	A yw dinasyddion Ynys Môn wedi chwarae rhan wrth ddrafftio'r ffordd hon ymlaen, gan gynnwys y rheini y byddai'r penderfyniad yn cael effaith uniongyrchol arnynt? Esboniwrch sut.	Dim ymgysylltu â dinasyddion ond rydym wedi bod yn cynnal trafodaethau rheolaidd â darparwyr.
5	Nodwch unrhyw effeithiau posibl y byddai'r penderfyniad hwn yn ei gael ar y grwpiau a warchodir o dan y Ddeddf Cydraddoldeb 2010.	Bwriad hyn yw cefnogi unigolion a warchodir gan y Ddeddf.

6	Os yw hwn yn benderfyniad strategol, nodwch unrhyw effeithiau posibl y byddai'r penderfyniad yn ei gael ar y rhai sy'n profi anfantais economaidd-gymdeithasol.	
7	Nodwch unrhyw effeithiau posibl y byddai'r penderfyniad hwn yn ei gael ar gyfleoedd i bobl ddefnyddio'r Gymraeg a pheidio â thrin y Gymraeg yn llai ffafriol na'r Saesneg.	
E - Gyda phwy wnaethoch chi ymgynghori? Beth oedd eu sylwadau?		
1	Prif Weithredwr / Uwch Dîm Arweinyddiaeth (UDA) (gorfodol)	
2	Cyllid / Adran 151 (gorfodol)	
3	Swyddog Cyfreithiol / Monitro (gorfodol)	
4	Adnoddau Dynol (AD)	Amherthnasol
5	Eiddo	Amherthnasol
6	Technoleg Gwybodaeth a Chyfathrebu (TGCh)	Amherthnasol
7	Sgriwtini	
8	Aelodau Lleol	Amherthnasol
9	Unrhyw gyrff allanol / eraill	Amherthnasol
F - Atodiadau:		
Dim		
FF - Papurau cefndir (cysylltwch ag awdur yr Adroddiad am unrhyw wybodaeth bellach):		
Dim		

Atodiad 1

Cyfrifiadau Ffi Drafft 2022/23 (Cyflog Byw Gwirioneddol/ Oriau Gofal Heb eu Newid			
	Ffi 2021/22	Ffi Dangosol 2022/23	Sail i'r Cyfrifiad
1. COSTAU ANUNIONGYRCHOL -Safonol ar gyfer pob categori gofal			
Cyfleustodau (trydan, nwy, teledu, Dreth Gyngor, Dŵr, Ffôn)	£30.95	£31.91	Mynegai Prisiau Defnyddwyr (MPD) 3.1% (Medi 2021)
Cofrestru (Aelodaeth Broffesiynol, DBS ac ati)	£1.36	£1.40	Mynegai Prisiau Defnyddwyr (MPD) 3.1% (Medi 2021)
Recriwtio	£2.62	£2.70	Mynegai Prisiau Defnyddwyr (MPD) 3.1% (Medi 2021)
Cynnal a chadw offer dan contract	£3.80	£3.92	Mynegai Prisiau Defnyddwyr (MPD) 3.1% (Medi 2021)
Cynnal a chadw offer cyfalaf	£23.39	£24.12	Mynegai Prisiau Defnyddwyr (MPD) 3.1% (Medi 2021)
Garddwr / tasgmon	£11.05	£11.78	Cyflog Byw Cenedlaethol 6.6% o gynnydd ar gyfradd 2021/22
Hyfforddiant	£2.61	£2.69	Mynegai Prisiau Defnyddwyr (MPD) 3.1% (Medi 2021)
Cyflenwadau meddygol dibresgripsiwn	£3.95	£4.07	Mynegai Prisiau Defnyddwyr (MPD) 3.1% (Medi 2021)
Yswyriant	£6.59	£7.25	Cynnydd o 10%
Bwydydd a Nwyddau i'r cartref	£30.44	£31.38	Mynegai Prisiau Defnyddwyr (MPD) 3.1% (Medi 2021)
Is-gyfanswm Costau Anuniongyrchol	£116.76	£121.22	
2. COSTAU ERAILL - Safonol ar gyfer pob categori gofal			
Elw ar Fuddsoddiad (EAF)	£97.16	£97.16	10% EAF
Treuliau Ychwanegol (heb eu cynnwys yn unman arall)	£19.20	£19.80	Mynegai Prisiau Defnyddwyr (MPD) 3.1% (Medi 2021)
Is-gyfanswm Costau Eraill	£116.36	£116.96	
3. COSTAU STAFFIO			
Cartrefi Preswyl			
Rheolaeth/ Gweinyddol	£51.85	£52.89	Cynnydd o 2% (amcangyfrif o ddyfarniad cyflog llywodraeth leol)
Uwch Ofalwyr	£136.70	£152.40	10 awr x £15.24
Staff Gofal	£119.10	£133.20	10 awr x £13.32
Asiantaeth (5% o oriau - cyfradd fesul awr + 40%)	£13.38	£14.87	1 awr x £14.87 (cyfartaledd o (£9.90 + £10.34) +40%)
Staff Domestig	£51.58	£54.98	Cyflog Byw Cenedlaethol 6.6% o gynnydd ar gyfradd 2021/22
Is-gyfanswm Costau Staff Cartrefi Preswyl	£372.61	£408.34	
CYFANSWM PRESWYL	£605.73	£646.52	
Cartrefi Preswyl EMI			
Rheolaeth/ Gweinyddol	£51.85	£52.89	Cynnydd o 2% (amcangyfrif o ddyfarniad cyflog llywodraeth leol)
Uwch Ofalwyr	£149.34	£166.50	10.925 awr x £15.24
Staff Gofal	£130.12	£145.52	10.925 awr x £13.32
Asiantaeth (5% o oriau - cyfradd fesul awr + 40%)	£15.39	£17.10	1.15 awr x £14.87 (cyfartaledd o (£9.90 + £11.34) +40%)
Staff Domestig	£51.58	£54.98	Cyflog Byw Cenedlaethol 6.6% o gynnydd ar gyfradd 2021/22
Is-gyfanswm Costau Staff Cartrefi Preswyl EMI	£398.28	£436.99	
CYFANSWM PRESWYL EMI	£631.40	£675.17	
Cartrefi Nyrsio			
Rheolaeth/ Gweinyddol	£51.85	£52.89	Cynnydd o 2% (amcangyfrif o ddyfarniad cyflog llywodraeth leol)
Uwch Ofalwyr	£162.33	£180.98	11.875 awr x £15.24
Staff Gofal	£141.43	£158.17	11.875 awr x £13.32
Asiantaeth (5% o oriau - cyfradd fesul awr + 40%)	£16.73	£18.59	1.25 awr x £14.87 (cyfartaledd o (£9.90 + £11.34) +40%)
Staff Domestig	£51.58	£54.98	Cyflog Byw Cenedlaethol 6.6% o gynnydd ar gyfradd 2021/22
Is-gyfanswm Costau Staff Cartrefi Nyrsio	£423.92	£465.61	
CYFANSWM NYRSIO	£657.04	£703.79	
Cartrefi Nyrsio EMI			
Rheolaeth/ Gweinyddol	£51.85	£52.89	Cynnydd o 2% (amcangyfrif o ddyfarniad cyflog llywodraeth leol)
Uwch Ofalwyr	£181.81	£202.69	13.3 awr x £15.24
Staff Gofal	£158.40	£177.16	13.3 awr x £13.32
Asiantaeth (5% o oriau - cyfradd fesul awr + 40%)	£18.73	£20.82	1.4 awr x £14.87 (cyfartaledd o (£9.90 + £11.34) +40%)
Staff Domestig	£51.58	£54.98	Cyflog Byw Cenedlaethol 6.6% o gynnydd ar gyfradd 2021/22
Is-gyfanswm Costau Staff Cartrefi Nyrsio EMI	£462.37	£508.54	
CYFANSWM NYRSIO EMI	£695.49	£746.72	

This page is intentionally left blank

CYNGOR SIR YNYS MÔN

ADRODDIAD I:	PWYLLGOR GWAITH
DYDDIAD:	3 MAWRTH 2022
PWNC:	Y STRATEGAETH ARIANNOL TYMOR CANOL A CHYLLIDEB 2022/23
AELOD (AU) PORTFFOLIO:	Y CYNGHORYDD R WILLIAMS
PENNAETH GWASANAETH / CYFARWYDDWR:	MARC JONES – CYFARWYDDWR SWYDDOGAETH (ADNODDAU) / SWYDDOG ADRAN 151
AWDUR YR ADRODDIAD:	MARC JONES
RHIF FFÔN:	01248 752601
E-BOST:	rmjfi@ynysmon.gov.uk
AELODAU LLEOL:	Amherthnasol

A - Argymhelliad/Argymhellion a'r Rheswm/Rhesymau**1. Y STRATEGAETH ARIANNOL TYMOR CANOL A CHYLLIDEB REFENIW 2022/23****1.1 Pwrpas**

Mae'n ofynnol i'r Pwyllgor Gwaith gytuno nifer o faterion allweddol mewn perthynas â chyllideb 2022/23. Bydd hynny wedyn yn golygu y gellir cyflwyno'r argymhellion terfynol i'r Cyngor llawn yn ei gyfarfod ar 10 Mawrth 2022. Y materion y mae gofyn eu cytuno yw:-

- Cyllideb Refeniw'r Cyngor a'r Dreth Gyngor sy'n deillio ohoni ar gyfer 2022/23;
- Strategaeth Ariannol Tymor Canol y Cyngor wedi iddi gael ei diweddarau;
- Y defnydd a wneir o unrhyw gyllid unwaith ac am byth i gefnogi'r gyllideb.

1.2 Crynodeb

Mae'r papur hwn yn dangos y cynigion manwl ar gyfer cyllideb refeniw 2022/23 i'w hadolygu a'u cytuno'n derfynol, ynghyd â'u heffaith ar gyllideb refeniw Cyngor Sir Ynys Môn. Mae'r rhain yn faterion i'r Cyngor gytuno arnynt, a gofynnir i'r Pwyllgor Gwaith wneud argymhellion terfynol i'r Cyngor.

Mae'r papur hefyd yn diweddarau'r Strategaeth Ariannol Tymor Canol, sy'n darparu cyd-destun ar gyfer gwaith ar gyllidebau'r Cyngor yn y dyfodol. Fodd bynnag, dylid nodi y bydd adroddiad pellach ar Strategaeth Ariannol Tymor Canol y Cyngor yn cael ei gyflwyno i'r Pwyllgor Gwaith yn ddiweddarach yn y flwyddyn, pan fydd mwy o wybodaeth ar gael am gyflwr yr economi a phan fydd mwy o eglurder efallai ynghylch y setliadau ariannol a gynigir ar gyfer llywodraeth leol i'r dyfodol.

2. CYLLIDEB REFENIW 2022/23 AC ARGYMHELLION AR GYFER Y DRETH GYNGOR

Gofynnir i'r Pwyllgor Gwaith :-

- Nodi'r cyfarfodydd ymgynghori ffurfiol ar y gyllideb ac ystyried yr adborth a gafwyd, fel yr amlinellir yn Adran 3 o Atodiad 1;
- Cytuno ar fanylion terfynol cyllideb arfaethedig y Cyngor, fel y dangosir yn Adran 7 o Atodiad 1 ac Atodiad 2;
- Nodi argymhelliad y Swyddog Adran 151 y dylai'r Cyngor fod yn gweithio tuag at sicrhau balansau cyffredinol o £7.9m ar y lleiaf;
- Nodi'r sylwadau a wnaed gan y Swyddog Adran 151 ar gadernid yr amcangyfrifon, fel y nodir hwy yn Adran 5 o Atodiad 1;

- Argymell cyllideb net o £158.365m ar gyfer y Cyngor Sir a chynnydd o 2.00% yn lefel y Dreth Gyngor yn sgil hynny (£26.82 – Band D) i'r Cyngor llawn, gan nodi y bydd penderfyniad ffurfiol, gan gynnwys praeseptau a godir gan Heddlu Gogledd Cymru a Chynghorau Cymuned, yn cael ei gyflwyno i'r Cyngor ar 10 Mawrth 2022;
- Gwneud addasiadau ar gyfer unrhyw wahaniaethau rhwng y setliad dros dro a'r setliad terfynol trwy ddefnyddio'r gronfa hapddigwyddiadau gyffredinol sydd wedi'i chynnwys yng nghyllideb 2022/23, neu drwy wneud cyfraniad i / o arian wrth gefn gyffredinol y Cyngor er mwyn gosod cyllideb gytbwys;
- Awdurdodi'r Swyddog Adran 151 i wneud unrhyw newidiadau a all fod yn angenrheidiol cyn cyflwyno'r cynigion terfynol i'r Cyngor;
- Cytuno y gellir defnyddio'r gyllideb hapddigwyddiadau gyffredinol i gwrdd ag unrhyw bwysau annisgwyl ar gyllidebau a arweinir gan y galw yn ystod y flwyddyn ariannol ;
- Gofyn i'r Cyngor awdurdodi'r Pwyllgor Gwaith i ryddhau hyd at £250k o'r balansau cyffredinol os yw'r gyllideb hapddigwyddiadau gyffredinol wedi'i hymrwymo'n llawn yn ystod y flwyddyn;
- Dirprwyo grym i'r Swyddog Adran 151 ryddhau cyllid o'r gronfa hapddigwyddiadau gyffredinol, sef hyd at £50k ar gyfer unrhyw eitem unigol. Ni cheir cymeradwyo unrhyw eitem sy'n fwy na £50k heb gytundeb y Pwyllgor Gwaith ymlaen llaw;
- Cadarnhau bod lefel Premiwm y Dreth Gyngor ar gyfer ail gartrefi yn cynyddu i 50% ac yn parhau i fod yn 100% ar gyfer cartrefi gwag.

B - Pa opsiynau eraill wnaethoch chi eu hystyried a beth oedd eich rhesymau dros eu gwrthod ac/neu ddewis yr opsiwn hwn?

Ystyriwyd nifer o opsiynau yn dilyn cyhoeddi'r cynigion cychwynol ar gyfer y gyllideb. Mae'r cynigion terfynol yn cymryd i ystyriaeth y setliad terfynol ar gyfer llywodraeth leol, y safbwyntiau a fynegwyd yn ystod y broses ymgynghori a sylwadau a wnaed gan y Pwyllgor Sgriwtini.

C - Pam mae hwn yn benderfyniad i'r Pwyllgor Gwaith?

Yn unol â Chyfansoddiad y Cyngor, rhaid i'r Pwyllgor Gwaith gyhoeddi ei gynnig terfynol ar gyfer y gyllideb cyn i'r Cyngor ei ystyried.

CH - A yw'r penderfyniad hwn yn gyson â'r polisi a gymeradwywyd gan y Cyngor llawn?

Ydi. Bydd y penderfyniad terfynol ynglŷn â chyllideb referniw 2022/23 yn cael ei wneud gan y Cyngor llawn yn ei gyfarfod ar 10 Mawrth 2022.

D - A yw'r penderfyniad hwn yn gyson â'r polisi a gymeradwywyd gan y Cyngor llawn?

Amherthnasol

Dd – Asesu'r effaith bosib (os yw'n berthnasol):

1	Sut mae'r penderfyniad hwn yn effeithio ar ein hanghenion tymor hir fel Ynys?	Wrth lunio'r cynigion ar gyfer y gyllideb, mae'r Pwyllgor Gwaith wedi ystyried ei ddyletswyddau statudol a'r amcanion a nodir yn ei Gynllun Corfforaethol.
2	A yw hwn yn benderfyniad y rhagwelir y bydd yn atal costau / dibyniaeth ar yr Awdurdod yn y dyfodol? Os felly, sut?	Mae manylion unrhyw gynigion arbedion wedi'u nodi yn yr adroddiad.
3	A ydym wedi bod yn cydweithio â sefydliadau eraill i ddod i'r penderfyniad hwn, os felly, rhowch wybod gyda phwy.	Bu'r Cyngor yn gweithio gyda chynghorau eraill a Chymdeithas Llywodraeth Leol Cymru i bwysu ar Lywodraeth Cymru am y setliad ariannol gorau posibl.
4	A yw dinasyddion Ynys Môn wedi chwarae eu rhan wrth ddrafftio'r ffordd hon ymlaen? Esboniwch sut.	Mae'r cynigion ar gyfer y gyllideb wedi bod yn destun proses ymgynghori, ac mae'r manylion wedi'u cynnwys yn yr adroddiad. Mae'r Pwyllgor Gwaith wedi rhoi ystyriaeth i ganlyniad yr ymgynghoriad hwnnw cyn cytuno ar y cynnig terfynol ar gyfer y gyllideb.

5	Nodwch unrhyw effaith posib y byddai'r penderfyniad hwn yn ei gael ar grwpiau a warchodir o dan Ddeddf Cydraddoldeb 2010.	Bydd unrhyw gynigion a gynhwysir yn y gyllideb derfynol ar gyfer 2022/23 yn rhoi ystyriaeth i'r effaith ar unrhyw grwpiau a warchodir.
6	Os yw hwn yn benderfyniad strategol, nodwch unrhyw effaith posib y byddai'r penderfyniad yn ei gael ar y rhai hynny sy'n wynebu anfantais economaidd-gymdeithasol.	Bydd y gyllideb yn arwain at gynnydd yn y Dreth Gyngor y bydd trethdalwyr Ynys Môn yn ei thalu. Mae'r rheiny sy'n wynebu anfantais economaidd-gymdeithasol yn fwy tebygol o fod yn gymwys i dderbyn cymorth trwy Gynllun Gostyngiadau'r Dreth Gyngor, a dylai hynny olygu na fydd effaith ariannol ar y rheiny sy'n profi anfantais economaidd-gymdeithasol, neu bydd yr effaith ariannol yn gyfyngedig.
7	Nodwch unrhyw effaith posib y byddai'r penderfyniad hwn yn ei gael ar gyfleoedd i bobl ddefnyddio'r iaith Gymraeg ac ar drin yr iaith Gymraeg ddim llai ffafriol na'r Saesneg.	Ni nodwyd unrhyw effaith.
E - Gyda phwy wnaethoch chi ymgynghori?		Beth oedd eu sylwadau?
1	Prif Weithredwr / Uwch Dim Arweinyddiaeth (UDA) (mandadol)	Mae'r Prif Weithredwr a'r Uwch Dîm Arweinyddiaeth wedi bod yn rhan o'r broses gosod cyllideb o'r cychwyn ac yn cytuno â'r adroddiad ac yn cefnogi'r cynnig terfynol.
2	Swyddog Cyllid / Adran 151 (mandadol)	Amherthnasol – adroddiad y Swyddog Adran 151 yw hwn.
3	Cyfreithiol / Swyddog Monitro (mandadol)	Mae'r Swyddog Monitro yn rhan o'r UDA, ac mae'r UDA wedi ystyried ei sylwadau.
4	Adnoddau Dynol (AD)	-
5	Eiddo	-
6	Technoleg Gwybodaeth Cyfathrebu (TGCh)	-
7	Sgriwtini	Ystyriwyd y cynigion terfynol gan y Pwyllgor Sgrwitini yn ei gyfarfod ar 28 Chwefror 2022. Rhoddir diweddariad ar ganlyniad y cyfarfod i'r Pwyllgor Gwaith ar lafar.
8	Aelodau Lleol	Mae cyllideb y Cyngor yn berthnasol i'r holl Aelodau ac ymgynghorwyd â'r Aelodau trwy gydol y broses gosod cyllideb.
9	Unrhyw gyrff allanol / eraill	Gweler Adran 2 o'r adroddiad.
F - Atodiadau:		
<ul style="list-style-type: none"> • Atodiad 1 – Adroddiad manwl ar y Cynigion ar gyfer y Gyllideb • Atodiad 2 – Crynodeb o Ganlyniadau'r Broses Ymgynghori • Atodiad 3 – Crynodeb o'r Gyllideb Refeniw Arfaethedig ar gyfer 2022/23 fesul Gwasanaeth 		
FF - Papurau cefndir (cysylltwch ag awdur yr Adroddiad am unrhyw wybodaeth bellach os gwelwch yn dda):		
<ul style="list-style-type: none"> • Cynigion Cychwynnol ar gyfer Cyllideb 2022/23 – Pwyllgor Gwaith – 24 Ionawr 2022 • Cynigion Cychwynnol ar gyfer Cyllideb 2022/23 – Pwyllgor Sgriwtini Corfforaethol – 24 Ionawr 2022 • Cynllun Ariannol Tymor Canol ar gyfer 2022/23 i 2024/25 – Pwyllgor Gwaith – 27 Medi 2021 • Adroddiad llawn ar yr Ymgynghoriad ar y Gyllideb 		

1. RHAGARWEINIAD A CHEFNDIR

- 1.1. Mae'r adroddiad canlynol yn nodi cynigion ar gyfer cyllideb refeniw 2022/23 ac mae'n un o gyfres o adroddiadau sy'n rhoi darlun cyffredinol o sefyllfa ariannol y Cyngor ac sy'n sicrhau bod cyllid y Cyngor yn cael ei neilltuo i gwrdd â'i flaenoriaethau. Mae'r adroddiadau eraill yn y gyfres yn ymwneud â Rhaglen Gyfalaf a Strategaeth Gyfalaf y Cyngor, Strategaeth Rheoli Trysorlys y Cyngor a Ffioedd a Thaliadau.
- 1.2. Gyrrir y gyllideb refeniw a'r angen parhaus i nodi arbedion refeniw gan y Cynllun Ariannol Tymor Canol, fel y cymeradwywyd hi gan y Pwyllgor Gwaith ym mis Medi 2021, a gellir ei chrynhof fel a ganlyn:-

Tabl 1
Cynllun Ariannol Tymor Canol 2022/23 i 2024/25

	2022/23 £'m	2023/24 £'m	2024/25 £'m
Cyllideb Refeniw Net a ddygwyd ymlaen	147.420	153.987	157.178
Pwysau ar y Gyllideb a Chwyddiant	6.567	3.191	3.439
Cyllideb Ddisymud Ddiwygiedig	153.987	157.178	160.617
Cyllid Allanol Cyfun (AEF) ar gyfer 2021/22	104.825	104.825	104.825
Y Dreth Gyngor	42.295	42.295	42.295
Cyfanswm Cyllido	147.120	147.120	147.120
Y Gofynion Cyllido Ychwanegol / Arbedion y mae'n rhaid eu gwneud	6.867	10.058	13.497
Prif Ragdybiaethau			
Dyfarniadau Tâl – ac eithrio athrawon	2.81%	2.00%	2.00%
Dyfarniadau Tâl – Athrawon	1.60%	2.00%	2.00%
Chwyddiant Cyffredinol	2.00%	2.00%	2.00%

- 1.3. O ystyried y diffyg gwybodaeth, roedd yn anodd amcangyfrif y newid yn lefel y Cyllid Allanol Cyfun (AEF) a ddarperir gan Lywodraeth Cymru ar gyfer 2022/23, a hyd yn oed yn anos amcangyfrif y newidiadau yn 2023/24 a 2023/25. Mae'r AEF yn swm sylweddol y mae'r Cyngor wedyn yn ei ddefnyddio fel sail ar gyfer penderfynu ar y cynnydd yn y Dreth Gyngor ac unrhyw arbedion y mae'n rhaid iddo eu gwneud bob blwyddyn.
- 1.4. Yn amlwg mae'r sefyllfa economaidd wedi newid ers mis Medi 2021, gyda chwyddiant yn cynyddu'n gyflyn i lefel na welwyd ers nifer o flynyddoedd. Mae hyn wedi cael cryn effaith ar ffactorau chwyddiant cyflogau a phrisiau ac wedi cynyddu'r gofynion cyllido amcangyfrifedig a nodwyd yn y Cynllun Ariannol Tymor Canol ym mis Medi 2021.

2. Y CYNIG CYCHWYNNOL AR GYFER Y GYLLIDEB

- 2.1. Yn ei gyfarfod ar 24 Ionawr 2022, trafododd y Pwyllgor Gwaith ei gynnig gwreiddiol ar gyfer y gyllideb a'r setliad dros dro yr oedd Llywodraeth Cymru wedi'i gyhoeddi ar 21 Rhagfyr 2021.
- 2.2. Roedd y setliad dros dro yn well o lawer na'r disgwyl, a byddai'n rhoi £114.549m i'r Cyngor, sy'n gynydd o £9.724m (9.27%) o ran arian parod ond, ar ôl caniatáu ar gyfer grantiau sy'n trosglwyddo i'r setliad ac effaith y newid yn sylfaen dreth y Cyngor, y cynnydd wedi'i addasu oedd £9.677m (3.23%).
- 2.3. Cynigodd y Pwyllgor Gwaith gyllideb o £158.365m ar gyfer 2022/23, ac, o ystyried yr AEF amodol o £114.549m, byddai hyn yn golygu y byddai angen cynnydd o 2.00% yn y Dreth Gyngor i gydbwysu'r gyllideb.

2.4. Wrth osod y gyllideb arfaethedig, roedd y Pwyllgor Gwaith yn cydnabod yr angen i ail-fuddsoddi mewn gwasanaethau sydd wedi wynebu toriadau cyllidebol sylweddol yn ystod y cyfnod o gyngor ariannol. Mae £2.86m wedi cael ei glustnodi yn y cynnig cyllideb terfynol er mwyn galluogi i wasanaethau:-

- Ddelio gyda'r cynnydd yn y galw am wasanaethau;
- Lliniaru'r risgiau yn ymwneud â diogelwch y cyhoedd;
- Cynyddu'r adnoddau sydd ar gael i fynd i'r afael â heriau economaidd-gymdeithasol yr Ynys;
- Parhau i weithio tuag at ddod yn sefydliad carbon sero erbyn 2030;
- Parhau i wella a moderneiddio systemau TG a phrosesau busnes y Cyngor;
- Parhau i wella gwasanaethau cwsmer.

2.5. Nid yw'r cynnig ar gyfer y gyllideb yn ei gwneud yn ofynnol i unrhyw wasanaethau wneud arbedion ar gyfer 2022/23.

2.6. Er na chafodd ei fwrriadu fel mesur o'r hyn y dylai cyllideb referniw net y Cyngor fod, mae'r Asesiad Gwario Safonol (AGS) yn rhoi rhyw syniad a yw cyllideb y Cyngor ar lefel resymol i'r Cyngor. Yr AGS ar gyfer 2022/23 yw £159.692m ac, felly, mae'r gyllideb arfaethedig yn 99.2% o'r AGS.

3. CYFANSODDIAD Y CYNGOR

3.1. Cyhoeddodd y Cyngor ei gynigion ar gyfer y gyllideb ar 26 Ionawr 2022 a daeth y cyfnod ymgynghori i ben ar 9 Chwefror 2022. Gofynnwyd i ddinasyddion, partneriaid, cydranddeiliaid a staff ymateb i'r ymgynghoriad trwy holiadur ar wefan y Cyngor. Hysbysebwyd y broses ymgynghori yn eang ar gyfryngau cymdeithasol y Cyngor.

3.2. O ystyried y cyfnod byr a oedd ar gael i ymgynghori, a hynny oherwydd y cyhoeddiad hwyr am y setliad dros dro a'r ffaith bod y pandemig a'r cyfnod clo cysylltiedig, wedi cyfyngu ar allu'r Cyngor i gynnal cyfarfodydd gyda'i bartneriaid a'i gydranddeiliaid. Fodd bynnag, trafodwyd y cynigion ar gyfer y gyllideb yn ystod y Fforwm Cynghorau Tref a Chymuned ar 7 Chwefror 2022, ac yn ystod y Fforwm Cyllid Ysgolion, a gyfarfu ar 16 Chwefror 2022. Cefnogwyd y cynigion yn ystod y ddau gyfarfod ac ni chodwyd unrhyw bryderon sylweddol neu wrthwynebiadau yn ystod y cyfarfodydd hyn.

3.3. Mae crynodeb o ganlyniadau'r broses ymgynghori ar gael isod:-

- Derbyniwyd 115 o ymatebion ac roedd bron i 30% o'r ymatebwyr yn perthyn i'r grŵp oedran 55-64. Derbyniwyd ymatebion o bob cwr o Ynys Môn, o Gaergybi i Fennech, Cemaes i Borthaethwy, Amlwch i Falltraeth, Rhosneigr, Llanfellech a Choedana, i enwi dim ond ychydig.
- Daeth 95% o'r ymatebion gan unigolion a oedd yn ymateb fel unigolion neu ar ran y teulu.
- O'r ymatebion hynny roedd 31% yn cytuno y dylid cynyddu Treth Gyngor yr ynys 2% i gyllido gweithgareddau i fynd i'r afael â'r pwysau a nodwyd fel rhan o'r ymgynghoriad. Roedd 69% o'r ymatebwyr yn anghytuno â chynnydd o'r fath.
- O'r rhai a oedd yn anghytuno â chynnydd o'r fath, pan ofynnwyd iddynt beth y dylai'r Cyngor ei flaenoriaethu roedd-
 - 34% yn cynnig y dylai'r Cyngor Sir flaenoriaethu buddsoddi mewn Gwasanaethau Plant, ac roedd
 - 32% yn credu y dylai'r Cyngor flaenoriaethu buddsoddi yn ein gwasanaeth priffyrdd, gwastraff ac eiddo, i fynd i'r afael â heriau yn ymwneud â datgarboneiddio a chlefyd coed Onnen a'r galw am fesurau glanweithdra ychwanegol yn asedau'r Cyngor o ganlyniad i'r pandemig.
- Roedd 21 o'r ymatebwyr yn credu nad oedd angen buddsoddi o gwbl ac y dylai'r Cyngor Sir barhau fel ac y mae heb unrhyw fuddsoddi pellach.

4. PWYLLGOR SGRIWTINI

4.1. Oherwydd yr oedi cyn derbyn y setliadau dros dro a therfynol, bu'n rhaid cywasgu amserlen y gyllideb ar gyfer 2022/23 er mwyn sicrhau bod y Cyngor mewn sefyllfa i osod y Dreth Gyngor o fewn yr amserlen a nodir yn Neddf Cyllid Llywodraeth Leol 1992 (Adran 30 (6)). Cafodd y cynnig cychwynnol ar gyfer cyllideb 2022/23 ei ystyried gan y Pwyllgor Sgriwtini Cyllid yn ei gyfarfod ar 24 Ionawr 2022, a chafodd ei ystyried ymhellach ganddo yn ei gyfarfod ar 28 Chwefror 2022 a bydd adroddiad llafar ar drafodaethau'r Pwyllgor yn cael ei gyflwyno i'r Pwyllgor Gwaith yn ei gyfarfod. Yn ei gyfarfod ar 14 Chwefror 2022, edrychodd y Panel Sgriwtini Cyllid yn fanwl ar y cynigion buddsoddi ar gyfer y gwasanaethau, a chyflwynwyd sylwadau'r Panel i'r Pwyllgor Sgriwtini Corfforaethol yn ei gyfarfod ar 28 Chwefror 2022.

5. CADERNID YR AMCANGYFRIFON

5.1 Yn unol ag Adran 25 Deddf Llywodraeth Leol 2003, mae'n ofynnol i'r Prif Swyddog Cyllid gyflwyno adroddiad ar gadernid yr amcangyfrifon cyllidebol a digonolrwydd y cronfeydd wrth gefn arfaethedig.

5.2 Mae amcangyfrifon y gyllideb yn seiliedig ar dybiaethau ynghylch gwariant ac incwm yn y dyfodol ac maent yn cynnwys elfen o risg oherwydd rhagdybio. Gellir lliniaru effaith y risg hon drwy gynlluniau wrth gefn, cyllidebau wrth gefn ar gyfer digwyddiadau annisgwyl a chronfeydd ariannol wrth gefn.

5.3 Nid yw cadernid yr amcangyfrifon cyllidebol yn gwestiwn syml o p'un a ydynt wedi eu cyfrifo'n gywir ai peidio. Yn ymarferol, mae llawer o gyllidebau wedi'u seilio ar amcangyfrifon neu ragolygon, ac efallai y bydd elfen o risg ynghylch a fydd y cynlluniau'n cael eu gweithredu neu a fydd modd cyflawni'r targedau. Caiff amrywiol risgiau i'r gyllideb eu hystyried yn eu tro isod:-

- **Risg Chwyddiant** – Pan fo lefelau chwyddiant yn isel a phan fo newidiadau yn y gyfradd chwyddiant yn fach yn gyffredinol, mae'r risg chwyddiant yn isel, ac felly y bu ers nifer o fynyddoedd. Fodd bynnag mae mwy o ansicrwydd ynghylch chwyddiant cyflogau a phrisiau yn 2022/23, ac mae hyn yn cynyddu'r risg yn sylweddol. Yn hwyr yn 2021, dechreuodd chwyddiant godi'n gyflym, a rhagwelir y bydd y cynnydd hwn yn parhau yn gynnar yn 2022. Fodd bynnag, mae gwahaniaeth barn ynghylch pa un ai a yw hwn yn gynydd dros dro ai peidio, ac a fydd pethau'n dechrau sefydlogi yn ystod ail hanner 2022 neu a fydd chwyddiant yn parhau i gynyddu drwy gydol 2022. I ryw raddau, mae'r Cyngor wedi'i amddiffyn rhag y risg hwn oherwydd mae mwyafrif o'n contractau mawr (prydau ysgol, cynnal a chadw priffyrdd, casglu gwastraff ac ati) yn defnyddio mynegion chwyddiant o fis Medi, Hydref neu Tachwedd 2021 i bennu lefel y chwyddiant ar gyfer 2022/23. Gan fod y ffigurau hyn yn hysbys maent wedi'u cynnwys yn y gyllideb arfaethedig ar gyfer 2022/23. Y gost fwyaf i'r Cyngor yw ei gostau tâl. Nid yw'r dyfarniad cyflog ar gyfer staff nad ydynt yn athrawon wedi'i gytuno ar gyfer 2021/22 ac nid oes cynnig wedi'i wneud ar gyfer 2022/23. Mae'r cynnig ar gyfer y gyllideb yn caniatáu ar gyfer cynnydd o 1.75% ar gyfer 2021/22 a 3.5% ar gyfer 2022/23. Byddai'n rhaid i'r Cyngor ddefnyddio ei gronfeydd wrth gefn i gyllido unrhyw ddyfarniad cyflog sy'n uwch na'r ffigur hwn. Mae'r dyfarniad cyflog i athrawon wedi'i gytuno hyd at fis Medi 2022 ac, unwaith eto, mae 3.5% wedi'i gynnwys i gwrdd â'r dyfarniad cyflog a fydd yn dod i rym ym mis Medi 2022. Rhagwelir ffactor chwyddiant o 2% ar gyfer gweddill gwariant y Cyngor ond, gan fod y rhan fwyaf o wariant y Cyngor yn gysylltiedig â thâl neu'n dod o dan gontract, mae'r risg ariannol o danbrisió'r ffigur hwn yn isel ac mae modd ei lliniaru drwy sicrhau bod gan y Cyngor falansau cyffredinol digonol.
- **Risg Cyfraddau Llog** – Mae cyfraddau llog yn effeithio ar gyllideb refeniw un flwyddyn drwy'r llog a enillir – h.y. mae cynnydd yn y gyfradd llog yn beth da. Yn unol â Strategaeth Rheoli Trysorlys yr Awdurdod, yr ystyriaethau cyntaf wrth fuddsoddi fydd diogelwch a hylifedd y buddsoddiad – bydd yr elw ar y buddsoddiad yn llai o flaenoriaeth. Nid yw'r gyllideb, felly'n dibynnu ar gael elw mawr o'r buddsoddiadau a wneir. Mae cyfraddau llog yn parhau i fod yn isel iawn, ond maent yn dechrau codi ac efallai y bydd yn rhaid eu cynyddu'n fwy sydyn na'r disgwyl os ydi chwyddiant yn parhau i fod yn uchel. Mae'r rhan fwyaf o'r llog a delir gan y Cyngor yn gysylltiedig â benthyciadau cyfraddau sefydlog na fyddant yn newid pe bai'r gyfradd llog yn codi. Felly, ystyrir bod y risg o ran cyfraddau llog yn isel ac, fel yn y blynyddoedd diwethaf, mae hon yn risg y mae'r risg chwyddiant yn ei lliniaru, oherwydd os yw un yn cynyddu, yna mae'r llall yn debygol o gynyddu hefyd.

- **Risg Grantiau** - Mae'r rhain yn risgiau gyda nifer fawr o grantiau penodol gan Lywodraeth Cymru, gan Ewrop neu gan gyrff eraill sy'n cefnogi cyfran dda o wariant y Cyngor. Efallai y bydd rhai o'r rhain yn gostwng yn sylweddol neu'n cael eu dileu yn gyfan gwbl; nid oes gennym ddarlun cyflawn o'r rhain i gyd ac ni fydd y sefyllfa'n eglurach hyd yn oed wrth i'r flwyddyn ariannol gychwyn. Er mai'r ymateb naturiol yw dweud y bydd rhaid i'r gwariant sy'n gysylltiedig â'r grant ddod i ben pan ddaw'r grant i ben, mae perygl na fydd hyn bob amser yn bosib. Efallai na fydd yn bosib pan fydd telerau'r contract yn golygu na all y gwariant gael ei dorri mor gyflym â'r incwm, neu os oes costau diswyddo sydd heb eu cyllido. Efallai na fydd yn bosib os yw'r gweithgaredd a gyllidir mor bwysig ar gyfer cyflawni blaenoriaethau'r Cyngor ei hun fel bod y Cyngor yn penderfynu bod rhaid iddo barhau â'r gwariant. Wrth ymdrechu i liniaru'r risg hon, rhaid sicrhau bod gennym y wybodaeth orau sydd ar gael am bob un o'r grantiau, ond ni fedrir diystyru'n gyfan gwbl y posibilrwydd y bydd newidiadau sylweddol yn digwydd yn ystod y flwyddyn.
- **Risgiau Incwm** – Mae'r gyllideb yn seiliedig ar sicrhau cynnydd cyffredinol o 3% mewn ffioedd, ac mae nifer o wasanaethau wedi rhagdybio codiadau a fydd hyd at 3%. Os bydd newid yn y galw am Wasanaethau'r Cyngor yn golygu bod lefel y galw'n disgyn, ac os na lwyddir i gyrraedd targedau incwm, gall hynny arwain at orwario ar gyllidebau net. Bydd angen monitro sefyllfa'r gyllideb net yn ofalus ac, os oes angen, bydd rhaid torri yn ôl ar wariant i gyfateb i'r gostyngiad mewn incwm.
- **Risg o fod yn rhy Optimistaidd** – Yn y blynyddoedd diwethaf, mae'n debyg mai'r risg fwyaf oedd bod yr Awdurdod, Aelodau a Swyddogion wedi bod yn or-optimistaidd yn yr arbedion a gyflawnir neu na fyddai'r galw am wasanaethau, yn enwedig gofal cymdeithasol, yn cynyddu'n sylweddol. Ar gyfer 2022/23, nid oes unrhyw arbedion yn cael eu cynnig ac, o'r herwydd, nid yw'r risg hon yn berthnasol i gyllideb 2022/23.
- **Risg o fod yn rhy Ofalus** – Dyma'r gwrthwyneb i'r risg uchod: y perygl bod ein cyllidebau wedi cael eu llunio'n rhy wylidwrus ac, o'r herwydd, eu bod yn fwy nag sydd ei angen, gan arwain at osod y Dreth Gyngor ar lefel uwch nag sydd raid - rhywbeth y mae Aelodau yn awyddus i'w osgoi. Mae'r Swyddog Adran 151 yn fodlon â'r broses ar gyfer gosod y gyllideb a bod y gyllideb a osodwyd yn asesiad teg o'r adnoddau sydd eu hangen ar bob gwasanaeth, yn seiliedig ar y ffactorau perthnasol fel y maent ar hyn o bryd.
- **Premiwm y Dreth Gyngor** – Wrth gyfrifo sylfaen y dreth gyngor, derbynnir y gall nifer yr eiddo gwag ac ail gartrefi newid yn ystod y flwyddyn ac, o'r herwydd, dim ond 80% o'r eiddo cymwys sydd wedi'u cynnwys yn sylfaen y dreth. Mae hyn yn gwarchod cyllideb y Cyngor pe bai gostyngiad sylweddol yn y niferoedd. Fodd bynnag, dylid nodi bod nifer yr eiddo gwag a ddefnyddiwyd wrth gyfrifo sylfaen y dreth wedi gostwng o 394 eiddo ym mis Hydref 2020 i 324 eiddo ym mis Hydref 2021, a chynyddodd nifer yr ail gartrefi o 2,067 i 2,149 dros yr un cyfnod. Mae cynyddu lefel y premiwm ar ail gartrefi o 35% i 50% yn peri risg sylweddol yn 2022/23. Gall y cynnydd annog perchnogion ail gartrefi i werthu neu osod eu heiddo h.y. un o'r rhesymau dros gynyddu'r premiwm yn y lle cyntaf, fodd bynnag, fe all annog mwy o berchnogion i beidio â thalu neu osgoi talu'r premiwm drwy drosglwyddo i drethi busnes neu ddulliau osgoi eraill. I liniaru'r risg bydd staff ychwanegol yn cael eu cyflogi i ganfod achosion o osgoi'r dreth a lleihau'r colledion premiwm o ganlyniad. Gan fod y Pwyllgor Gwaith wedi ymrwymo i ddefnyddio'r premiwm ychwanegol i fynd i'r afael â'r problemau a achosir gan y nifer uchel o ail gartrefi ar Ynys Môn, byddai unrhyw ostyngiad incwm sylweddol yn golygu bod llai o gyllid ar gael ar gyfer y mentrau hyn yn y blynyddoedd sydd i ddod.

- **Incwm o'r Dreth Gyngor** – Mae'r gyllideb ar gyfer incwm o'r Dreth Gyngor yn seiliedig ar gyfrifiad sylfaen y dreth ym mis Tachwedd y flwyddyn ariannol flaenorol. Mae sylfaen y dreth yn newid yn gyson yn ystod y flwyddyn, wrth i eiddo newydd gael eu hychwanegu ac wrth ganiatáu eithriadau a disgowntiau pobl sengl. Ni ellir amcangyfrif y newidiadau hyn ac, yn ddiethriad, maent yn arwain at wahaniaeth rhwng y debyd gwirioneddol a godir a'r gyllideb. Dylid nodi bod nifer yr eiddo sy'n cael eu nodi fel llety hunanarlwyo a'u trosglwyddo i'r gofrestr trethi busnes wedi cynyddu o 927 eiddo ym mis Chwefror 2021 i 1,000 eiddo ym mis Chwefror 2022, sef cynnydd o 83 eiddo. Pan fydd eiddo'n symud ar draws, bydd Asiantaeth y Swyddfa Brisió yn pennu dyddiad y daw'r eiddo yn atebol am drethi busnes, a gall y dyddiad hwnnw gael ei ôl-ddyddio nifer o flynyddoedd. Nid yn unig y mae'r Cyngor yn colli'r Dreth Gyngor ar yr eiddo, ond rhaid iddo hefyd ad-dalu unrhyw Dreth Gyngor a phremiwm a dalwyd o'r dyddiad pan roddir yr eiddo ar y gofrestr Trethi Busnes. Gall y symudiadau hyn gael effaith sylweddol ar incwm o'r Dreth Gyngor mewn unrhyw flwyddyn.

Mae'r pandemig Covid hefyd wedi arwain at gyfraddau casglu is nag mewn blynyddoedd a fu ac fe all hyn arwain at golled ariannol yn 2022/23 neu yn y blynyddoedd i ddod, pan fydd dyledion nad oes modd eu casglu yn cael eu dileu. Mae Llywodraeth Cymru wedi darparu cyllid grant i helpu i gwrdd â chostau yn ymwneud â dyledion nad oes modd eu casglu, a defnyddir y cyllid hwn, os oes angen, i liniaru effaith dileu mwy o ddyledion nag sy'n arferol.

- **Risgiau sy'n gysylltiedig â galw** – Fe all nifer o wasanaethau weld newid yn y galw am wasanaeth. Gellir rhagweld rhai a'u cymryd i ystyriaeth wrth osod y gyllideb e.e. newid mewn niferoedd disgyblion. Mae eraill yn fwy anos i'w darogan ac fe all newid bach mewn niferoedd gael effaith sylweddol ar gostau. Mae'r gyllideb yn caniatáu darparu gwasanaethau ar y lefel bresennol, a bydd rhaid defnyddio balansau cyffredinol y Cyngor neu, mewn rhai achosion, cronfeydd wrth gefn clustnodedig sydd wedi'u clustnodi i gwrdd ag unrhyw gynnydd yn y galw am wasanaeth.

5.4 Ar ôl ystyried yr holl risgiau a nodir uchod a'r camau lliniaru, mae'r Swyddog Adran 151 o'r farn bod y cyllidebau'n gadarn ac y gellir eu cyflawni.

6. CRONFEYDD WRTH GEFN CYFFREDINOL A PHENODOL

- 6.1 Mae'r gyllideb arfaethedig yn cynnwys nifer o ragdybiaethau o ran lefelau incwm a gwariant tebygol yn y blynyddoedd i ddod. Felly, yn anochel mae nifer o risgiau ariannol cynhenid yn y gyllideb arfaethedig, fel y nodir ym mharagraff 5 uchod.
- 6.2 O ran unrhyw arian wrth gefn a chronfeydd hapddigwyddiadau, mae angen i'r Swyddog Adran 151 adolygu'r rhain yn eu cyfanrwydd ar y cyd â'r gyllideb sylfaenol ei hun a'r risgiau ariannol y mae'r Awdurdod yn eu hwynebu. Yn ogystal, dylai'r adolygiad edrych i'r tymor canol lle bo angen a dylai gymryd i ystyriaeth ddatblygiadau allweddol a allai effeithio ar yr angen am a'r defnydd o adnoddau unwaith ac am byth.
- 6.3 Mabwysiadwyd safbwynt cadarn o ran rheoli risgiau cyllidebol a gwarchod iechyd ariannol y Cyngor yn y cyfnod hwn. Mae hyn yn arbennig o wir pan fydd angen diogelu cronfeydd unwaith ac am byth yn ddigonol i fedru cyllido newidiadau strategol / trawsnewidiol yn y dyfodol, yn hytrach na chyllido gorwariant sylweddol ar y gyllideb sylfaenol ei hun.
- 6.4 Ystyriwyd yr angen i gyfyngu i'r eithaf y gostyngiadau mewn gwariant sy'n digwydd ar hyn o bryd ac effaith hynny ar wasanaethau, ond rhaid cydbwyso hyn yn erbyn yr angen i sicrhau sefydlogrwydd ariannol y Cyngor yn y tymor canol a'r tymor hir, ac i wneud arbedion dros y blynyddoedd i ddod mewn ffordd raddol a strwythuredig. Yn ogystal, mae rhywfaint o risg bob amser o wariant annisgwyl neu orwariant oherwydd pwysau mwy cyffredinol ar gyllidebau gwasanaeth, a rhaid i gronfeydd wrth gefn hefyd fod yn ddigonol i ymdopi â'r fath bwysau.

- 6.5** Ar 31 Mawrth 2021, roedd cronfeydd wrth gefn cyffredinol y Cyngor yn £11.437m, sy'n cyfateb i 7.77% o gyllideb refeniw net y Cyngor ar gyfer 2020/21, 10.94% os nad yw'r gyllideb ddatganoledig ysgolion yn cael ei chynnwys. Yn ystod y flwyddyn, clustnodwyd £3m i atgyweirio to CAYB, trosglwyddwyd £1.376m i gronfeydd wrth gefn penodol a defnyddiwyd £0.150m at ddibenion eraill gyda £0.643m o arian wrth gefn clustnodedig yn cael ei drosglwyddo'n ôl i falansau cyffredinol y Cyngor. Felly, ar hyn o bryd, £7.554m ydi'r lefel ddiwygiedig.
- 6.6** Clustnodwyd £1.681m o falansau cyffredinol y Cyngor i gyllido'r rhaglen gyfalaf yn 2022/23. Fodd bynnag, rhagwelir tanwariant sylweddol yn 2021/22, a bydd hyn yn cynyddu'r balansau cyffredinol, oddeutu £2m o leiaf, ac felly ar ddiwedd y flwyddyn ariannol bydd y balansau cyffredinol oddeutu £8m, sef tua 5% o'r gyllideb refeniw net ar gyfer 2022/23.
- 6.7** Mae'r Cyngor yn penderfynu ar lefel y balansau cyffredinol ar sail argymhelliad gan y Swyddog Adran 151 ond, fel rheol gyffredinol, ystyrir bod 5% o'r gyllideb refeniw net yn lefel dderbyniol. Mater i'w drafod yw p'un ai y dylid hepgor y gyllideb ddatganoledig ysgolion o'r gyllideb refeniw net, gan fod gan ysgolion eu cronfeydd wrth gefn eu hunain er mwyn cwrdd â chostau annisgwyl. Yn seiliedig ar y sefyllfa ariannol bresennol, gallwn ddweud â chryn sicrwydd y bydd lefel y balansau cyffredinol yn fwy na 5% o'r gyllideb refeniw net ar ddechrau blwyddyn ariannol 2022/23.
- 6.8** Mae'r risgiau ariannol hefyd yn cael eu lliniaru drwy gadw cronfeydd wrth gefn clustnodedig, sydd yn cael eu cadw er mwyn lliniaru risgiau penodol neu i gyllido prosiectau penodol er budd y Cyngor. Ar ddechrau'r flwyddyn ariannol roedd gan y Cyngor £15.455m o gronfeydd wrth gefn clustnodedig (yn cynnwys £1.376m o gronfeydd wrth gefn ar gyfer gwasanaethau penodol). Gellid dychwelyd cyfran sylweddol o'r cronfeydd wrth gefn yn ôl i'r balansau cyffredinol os bydd sefyllfa ariannol y Cyngor yn gwaethygu'n sylweddol yn ystod 2022/23. Mae'r cronfeydd wrth gefn clustnodedig yma yn rhoi haen ychwanegol o ddiogelwch ariannol yn ychwanegol i falansau cyffredinol y Cyngor.
- 6.9** Mae'r gyllideb refeniw arfaethedig ar gyfer 2022/23 yn cynnwys £0.405m o gronfa hapddigwyddiadau cyffredinol y gellid ei defnyddio i gwrdd â gwariant annisgwyl neu heb ei gyllidebu yn ystod y flwyddyn. Unwaith eto, pwrpas y cyllidebau hyn yw lliniaru'r risgiau ariannol cynhenid wrth osod y gyllideb refeniw.
- 6.10** Ar ôl ystyried lefel balansau cyffredinol y Cyngor, balansau ysgolion, cronfeydd wrth gefn clustnodedig a'r cyllidebau hapddigwyddiadau, mae'r Swyddog Adran 151 yn fodlon bod sefyllfa ariannol y Cyngor yn ddigon cadarn i'w alluogi i wrthsefyll unrhyw anawsterau a all godi yn ystod 2022/23 os na fydd y gyllideb refeniw arfaethedig yn ddigonol i gwrdd â chostau gwirioneddol y Cyngor yn ystod 2022/23.

7. Y CYNNIG AR GYFER CYLLIDEB DERFYNOL 2022/23

- 7.1** Ers cwblhau'r cynigion cychwynnol ar gyfer y gyllideb, gwnaed gwaith pellach i adolygu a diwygio'r gyllideb derfynol ar gyfer 2022/23, yn cynnwys adolygiad llawn o'r holl fuddsoddiadau mewn gwasanaethau gan y Pwyllgor Gwaith. O ganlyniad, newidiwyd y cynnig cychwynnol ar gyfer y gyllideb o ran penawdau cyllidebau unigol a'r dyraniadau cyllid rhwng gwasanaethau, ond ni wnaeth yr adolygiad effeithio ar y gofynion ar gyfer y gyllideb net derfynol, sydd dal yr un fath fel y nodir yn Nhabl 2 isod:-

Tabl 2
Addasiadau i'r Cynnig Cychwynnol ar gyfer y Gyllideb

	£m	£m
Cynnig Terfynol Cyllideb Gwariant Refeniw Net 2022/23		158.365
Cyllidir gan:		
Grant Cymorth Refeniw	89.056	
Trethi Annomestig	25.493	
Cyfanswm Cyllid Allanol Cyfun (AEF)		114.549
Cronfeydd Wrth Gefn Cyffredinol y Cyngor		0.000
Y Dreth Gyngor (yn cynnwys Premiwm y Dreth Gyngor)		43.816
Cyfanswm Cyllid		158.365

7.2 Bydd Llywodraeth Cymru yn cyhoeddi ei setliad terfynol ar gyfer llywodraeth leol ar 2 Mawrth 2022, a fydd yn rhy hwyr i'r Pwyllgor Gwaith ei ystyried yn ei gynigion terfynol. Ni ragwelir y bydd unrhyw newid sylweddol rhwng y setliad dros dro a'r setliad terfynol, ond gwneir cyfrif am unrhyw newid trwy addasu lefel y gronfa hapddigwyddiadau gyffredinol os yw'r gwahaniaeth yn fach, neu drwy gyllido o / cyfrannu at falansau cyffredinol y Cyngor pe bai'r gwahaniaeth yn fwy. O'r herwydd, ni fydd lefel arfaethedig y Dreth Gyngor yn newid hyd yn oed os yw'r AEF terfynol yn wahanol i'r ffigwr a ddangosir yn y setliad dros dro.

8. Y DRETH GYNGOR

8.1 Y Dreth Gyngor ar gyfer Band D yn 2021/22 oedd £1,340.64, a oedd yn 17eg o'r 22 Awdurdod yng Nghymru ac yn is na'r cyfartaledd trwy Gymru, sef £1,430. Yn bwysicach fyth i Ynys Môn yw'r gymhariaeth â'r 5 awdurdod arall yng Ngogledd Cymru. Dangosir hyn yn Nhabl 3 isod:-

Tabl 3
Cymharu'r Dreth Gyngor a godir gan Awdurdodau yng Ngogledd Cymru

Awdurdod	Tâl Band D 2020/21 £	Swm yn uwch / is nag Ynys Môn £	Canran yn uwch / is nag Ynys Môn %
Ynys Môn	1,341		
Gwynedd	1,483	+ £142	+ 10.6%
Conwy	1,383	+ £42	+ 3.1%
Sir Ddinbych	1,437	+ £96	+ 7.2%
Sir y Fflint	1,394	+ £53	+ 4.0%
Wrecsam	1,319	- £22	- 1.6%

8.2 Y gyllideb ar gyfer y Dreth y Cyngor yn 2022/23 (cyn cynnydd yn y Dreth Gyngor ond ar ôl addasu ar gyfer y newid yn Sylfaen y Dreth Gyngor a'r premiwm) yw £41.14m. Felly, mae pob cynnydd o 1% yn cynhyrchu £411k ychwanegol

8.3 Ar ôl cymryd i ystyriaeth y setliad dros dro o £114.549m, byddai'r gofyniad cyllideb diwygiedig o £158.365m (gweler Tabl 2) yn golygu y byddai angen £42.957m o gyllid o'r Dreth Gyngor. Er mwyn cyllido'r gofyniad cyllideb diwygiedig, y cynnydd yn lefel y Dreth Gyngor fyddai 2.00%, gan fynd â'r tâl Band D i £1,367.46, sef cynnydd o £26.82 neu £0.51 yr wythnos.

8.4 Yn y setliad dros dro, gosodwyd yr elfen dreth safonol ar gyfer y Cyngor h.y. y ffigwr Dreth Gyngor safonol ledled Cymru, a ddefnyddir i bennu'r AEF ar gyfer pob Cyngor, ar £1,452.49, sydd 3.5% yn uwch na ffigwr yn 2021/22.

9. ASESU'R EFFAITH AR GYDRADDOLDEBAU

9.1 Wrth ddarparu ei wasanaethau, mae'n rhaid i'r Cyngor fod yn ymwybodol o'i ddyletswyddau o dan Reoliadau Deddf Cydraddoldeb 2010 (Dyletswyddau Statudol) (Cymru) 2011 i asesu effaith penderfyniadau ariannol allweddol ar grwpiau gwarchoddedig a rhaid rhoi sylw dyledus i ganlyniad asesiad o'r fath

9.2 Ni fydd y gyllideb cyllidebol arfaethedig yn effeithio ar unrhyw un o'r grwpiau gwarchoddedig a nodir yn y Rheoliadau ac, o ganlyniad, nid ystyrir bod angen cynnal unrhyw Aseidiadau o'r Effaith ar Gydraddoldeb.

10. DIWEDDARU'R STRATEGAETH ARIANNOL TYMOR CANOL

10.1 Fel y nodwyd ym mharagraff 1.4, mae'r sefyllfa economaidd wedi newid yn sylweddol ers i'r Cyngor gymeradwyo'r Strategaeth Ariannol Tymor Canol (SATC) ym mis Medi 2021. Mae'r setliad llywodraeth leol dros dro ar gyfer 2022/23 hefyd yn newid y strategaeth yn sylweddol. Mae'r cynnydd a ragwelir yn yr AEF yn rhoi tipyn mwy o sicrwydd ynglŷn â chyllid y Cyngor dros y ddwy flynedd nesaf, sy'n caniatáu i ni ddiweddarau'r SATC.

- 10.2** Y maes sy'n peri'r ansicrwydd mwyaf i'r SATC wrth symud ymlaen yw chwyddiant a'i effaith ar ddyfarniadau cyflog yn y dyfodol, ac fe all Covid a Brexit hefyd gael effaith sylweddol ar economi'r wlad ac, o ganlyniad, ar gyllid y Cyngor yn 2023/24 a thu hwnt a hefyd y galw am wasanaethau'r Cyngor.
- 10.3** Fodd bynnag, yn seiliedig ar fwyaf y rhagdybiaethau a oedd wedi'u cynnwys yn y SATC a gymeradwywyd ym mis Medi 2021 ond gan ddiweddarau'r rhagdybiaethau ar gyfer cyflogau, chwyddiant a'r AEF, amcangyfrif y bydd cyllideb y Cyngor yn cynyddu £3.3m yn 2023/24 a £3.6m yn 2024/25. Bydd yr AEF yn cynyddu £4m yn 2023/24 a £2.8m yn 2024/25.
- 10.4** Mae'r ffigyrau sydd i'w gweld ym mharagraff 10.3 yn seiliedig ar nifer o ragdybiaethau a all newid dros y misoedd nesaf ac fe all hyn newid y sefyllfa ariannol yn sylweddol ond, yn seiliedig ar yr uchod efallai y bydd cyfle pellach i ail-fuddsoddi mewn gwasanaethau yn 2023/24, ond mae'r sefyllfa ariannol yn gwaethygu yn 2023/25. Fodd bynnag, nid yw'r SATC diwygiedig yn awgrymu na fydd y gyllideb ar gyfer 2022/23 yn fforddiadwy yn y blynyddoedd i ddod.
- 10.5** Cyflwynir y SATC wedi'i diweddarau i'r Pwyllgor Gwaith ym mis Medi 2022.

11. CASGLIADAU

- 11.1** Mae'n bwysig bod y gyllideb a osodir yn gyraeddadwy ac yn adlewyrchu'n gywir y gofynion sy'n wynebu gwasanaethau ar hyn o bryd, er nodir y bydd ail-gyflwyno cyfyngiadau Covid yn cael effaith sylweddol ar gyllideb y Cyngor. Fodd bynnag mae'r gyllideb yn rhagweld na fydd y sefyllfa ddim gwaeth nac y mae ar hyn o bryd ac y bydd y cyfyngiadau'n parhau i gael eu llacio dros y misoedd nesaf.
- 11.2** Mae'r setliad llywodraeth leol yn well na'r disgwyl ac, er ei fod yn golygu bod rhaid i'r Cyngor neilltuo cyllid ar gyfer meysydd penodol, mae hefyd yn rhoi cyfle i'r Cyngor ail-fuddsoddi mewn gwasanaethau sydd wedi cael eu heffeithio fwyaf gan y gostyngiadau yn y gyllideb dros y 10 mlynedd diwethaf.
- 11.3** Mae'r cyllid grant ychwanegol gan Lywodraeth Cymru wedi galluogi'r Cyngor i gryfhau ei sefyllfa ariannol a'i roi mewn sefyllfa ariannol gadarnach wrth symud i 2022/23 a thu hwnt. Mae bod amser risg y gall y galw am wasanaethau'r Cyngor gynyddu ac nad ydym wedi darparu ar eu cyfer yn y gyllideb, ond mae'r cynnydd yn y balansau cyffredinol a chronfeydd wrth gefn clustnodedig yn lliniaru'r risg yn sylweddol.
- 11.4** Felly, ym marn broffesiynol y Swyddog Adran 151, mae'r gyllideb refeniw ar gyfer 2022/23 yn cyflawni'r amcanion canlynol:-
- Sicrhau bod yr adnoddau ariannol a neilltuir i bob gwasanaeth yn ddigon i gwrdd â'r pwysau sydd ar eu cyllidebau ar hyn o bryd ac i gwrdd â'r galw am y swyddogaethau statudol y mae'n rhaid i'r gwasanaethau eu cyflawni.
 - Mynd i'r afael â'r pwysau ariannol sylfaenol yn y Gwasanaethau sydd wedi cael eu heffeithio fwyaf gan gynnydd yn y galw am wasanaethau: Addysg, Gwasanaethau Plant a Gwasanaethau Oedolion, a'n caniatáu i ail-fuddsoddi mewn gwasanaethau sydd wedi cael eu heffeithio fwyaf yn ystod y cyfnod o galedi ariannol.
 - Gosod y Dreth Gyngor ar lefel sy'n debyg i asesiad Llywodraeth Cymru o faint y dylai Treth Gyngor Ynys Môn fod, ac ar lefel gyffelyb hefyd i'r Dreth Gyngor a godir gan awdurdodau eraill yng Nghymru sy'n debyg o ran eu maint a'u math.

12. ARGYMHELLIAD

- 12.1** Argymhellir bod y Pwyllgor Gwaith yn cymeradwyo'r cynnig ar gyfer y gyllideb derfynol, fel y nodir ym Mharagraff 7, i gyfarfod llawn y Cyngor ar 10 Mawrth 2022.

Y CYNNIG TERFYNOL AR GYFER CYLLIDEB 2022/23 FESUL GWASANAETH

	Cyllideb Arfaethedig Terfynol 2022/23 £
Addysg a Diwylliant	57,268,324
Gwasanaethau Oedolion	29,963,922
Gwasanaethau Plant	11,715,110
Gwasanaethau Tai	1,914,489
Priffyrdd, Gwastraff ac Eiddo	17,562,513
Rheoleiddio a Datblygu Economaidd	4,619,800
Trawsnewid Corfforaethol	6,308,016
Adnoddau	3,428,949
Busnes y Cyngor	1,857,068
Rheoli Corfforaethol	735,469
Cyfanswm Cyllidebau Gwasanaeth	135,373,660
Costau Corfforaethol a Democrataidd	3,029,952
Ad-daliadau i CRT	(800,000)
Ardollau	3,957,345
Cyllido Cyfalaf	7,208,908
Budd-daliadau a Roddwyd	109,239
Rhyddhad Trethi Dewisol	72,471
Cynllun Gostyngiadau'r Dreth Gyngor	6,304,169
Cyfanswm y Cyllidebau a Ddyrannwyd	155,255,744
Cronfa hapddigwyddiadau cyffredinol ac eraill	2,492,347
Pwysau Cyllideb (Cynhaliwyd i ddechrau fel Cyllideb Wrth Gefn)	616,830
Cyfanswm Cyllideb 2022/23	158,364,921
Cyllidir gan	
Grant Cymorth Refeniw	(89,056,039)
Trethi Annomestig	(25,492,959)
Y Dreth Gyngor (yn cynnwys Premiwm y Dreth Gyngor)	(43,815,923)
Arian wrth Gefn y Cyngor	0
Cyfanswm Cyllid	(158,364,921)
Gwahaniaeth Cyllideb i Gyllid	-

CYNGOR SIR YNYS MÔN	
Adroddiad i:	PWYLLGOR GWAITH
Dyddiad:	3 MAWRTH 2022
Pwnc / Testun:	Y STRATEGAETH GYFALAF
Aelod Portffolio:	Y CYNGHORYDD ROBIN WYN WILLIAMS
Pennaeth Gwasanaeth:	MARC JONES – CYFARWYDDWR SWYDDOGAETH (ADNODDAU) / SWYDDOG ADRAN 151
Awdur yr Adroddiad:	CLAIRE KLIMASZEWSKI – RHEOLWR CYLLID
Ffôn:	01248 752133
E-bost:	ClaireKlimaszewski@ynysmon.gov.uk
Aelodau Lleol:	
A – Argymhelliad / Argymhellion a rheswm / rhesymau	
<p>Dan Gôd Darbodus Ariannol diwygiedig CIPFA, Medi 2017, mae'n ofynnol bellach fod pob awdurdod yn cynhyrchu strategaeth gyfalaf. Yn y strategaeth gyfalaf hon, rhaid amlinellu'r cyd-destun tymor hir i benderfyniadau am wariant cyfalaf a buddsoddi. Pwrpas y gofyniad hwn yw sicrhau bod awdurdodau'n gwneud penderfyniadau ar gyfalaf a buddsoddi yn unol ag amcanion gwasanaethau ac yn rhoi ystyriaeth briodol i stiwardiaeth, gwerth am arian, doethineb ariannol, cynaliadwyedd a fforddiadwyedd.</p> <p>Mae CIPFA wedi cyhoeddi canllawiau ychwanegol ar Strategaethau Cyfalaf yn 2021, sy'n cynnwys enghreifftiau o arfer da. Pwrpas y Strategaeth Gyfalaf hon yw ymgorffori'r gofynion hyn cymaint â phosibl o fewn yr amserlen fer cyn y dyddiad cau ar gyfer Strategaeth Gyfalaf 2022/23. Mae'r canllawiau'n cydnabod efallai na fydd gan Gynghorau'r gallu i gwrdd â'r canllawiau'n llawn ac mae'n annog awdurdodau lleol i ddatblygu eu strategaethau cyfalaf wrth i amser fynd rhagddo. Mae'r Rheolwr Gweithredol yn arwain ar ffordd ddiwygiedig o ymdrin â'r Strategaeth Gyfalaf am y cyfnod 2023/24 ac ymlaen.</p> <p>Argymhellion</p> <p>Gofynnir i'r Pwyllgor Gwaith:-</p> <ul style="list-style-type: none"> Gymeradwyo'r Strategaeth Gyfalaf am 2022/23, fel y nodir yn atodiadau 1 a 2, ac argymhell bod y Cyngor llawn yn ei chymeradwyo. 	
B – Pa opsiynau eraill wnaethoch chi eu hystyried a beth oedd y rhesymau am eu gwrthod ac/neu am ddewis yr opsiwn hwn?	
Amherthnasol gan ei fod yn ofyniad gan CIPFA.	
C – Pam mae hwn yn benderfyniad i'r Pwyllgor Gwaith?	
Yn unol â gofynion CIPFA a Chyfansoddiad y Cyngor lle gofynnir i'r Pwyllgor Gwaith argymhell bod y Cyngor llawn yn cymeradwyo Strategaeth Gyfalaf 2022/23.	
CH – A yw'r penderfyniad hwn yn gyson â'r polisi a gymeradwywyd gan y Cyngor llawn?	
Bydd y Strategaeth Gyfalaf yn cael ei thrafod yn y Cyngor llawn, lle byddir yn gofyn iddo gymeradwyo Strategaeth Gyfalaf 2022/23.	

D – A yw'r penderfyniad hwn o fewn y gyllideb a gymeradwywyd gan y Cyngor?		
Mae'r Strategaeth Gyfalaf yn llywio'r hyn a gynhwysir ym mhob Cyllideb Gyfalaf flynyddol a gymeradwyir gan y Cyngor llawn.		
DD – Effaith ar Genedlaethau'r Dyfodol (os yn berthnasol)		
1	Sut mae'r penderfyniad hwn yn effeithio ar ein hanghenion tymor hir fel Ynys	Mae'r Strategaeth Gyfalaf yn cynnwys strategaeth tymor hir mewn perthynas â Chymunedau Cynaliadwy ar gyfer Dysgu i gael gwelliannau tymor hir i ysgolion, buddsoddiad tymor hir yn Anheddau Cyngor y CRT a chymorth tymor hir i asedau presennol y Cyngor / offer TG newydd.
2	A yw hwn yn benderfyniad y rhagwelir y bydd yn atal costau / dibyniaethau ar yr Awdurdod i'r dyfodol. Os felly, sut:-	Nac ydi
3	A ydym wedi bod yn cydweithio â sefydliadau eraill i ddod i'r penderfyniad hwn, os felly, rhowch wybod gyda phwy-	Mae'r Strategaeth Gyfalaf yn cydnabod rôl bwysig gweithio mewn partneriaeth, yn enwedig mewn perthynas â bid Twf Gogledd Cymru.
4	A yw dinasyddion Ynys Môn wedi chwarae eu rhan yn drafftio'r ffordd hon ymlaen? Esboniwch sut:-	Ydi, yn anuniongyrchol trwy'r ymgynghoriad ar Gynllun y Cyngor a chynlluniau gweithredol perthnasol a thrwy'r ymgynghoriad fel rhan o osod cyllideb gyfalaf flynyddol.
5	Nodwch effeithiau'r penderfyniad hwn ar yr agenda cydraddoldeb a'r iaith Gymraeg	Mae'r Strategaeth Gyfalaf yn helpu i sicrhau bod adeiladau'n hygyrch fel bod modd i bawb gael mynediad iddynt ac mae'r strategaeth yn clustnodi cyllid ar gyfer Grantiau Cyfleusterau i'r Anabl i unigolion ag anableddau.
6	Os yw hwn yn benderfyniad strategol, nodwch unrhyw effaith bosibl y byddai'r penderfyniad yn ei chael ar y rhai sy'n profi anfantais economaidd-gymdeithasol.	Bydd y Strategaeth Gyfalaf yn cefnogi'r rhai dan anfantais gymdeithasol-economaidd yn uniongyrchol trwy wella cyfleusterau ysgol, cynyddu nifer y tai Cyngor a'u hadnewyddu, ymhlith prosiectau eraill.
7	Nodwch unrhyw effaith bosibl y byddai'r penderfyniad hwn yn ei gael ar gyfleoedd i bobl ddefnyddio'r Gymraeg ac ar beidio â thrin y Gymraeg yn llai ffafriol na'r Saesneg.	Mae'r prosiectau cyfalaf o fudd i'r Gymraeg, y Saesneg ac unigolion sy'n siarad ieithoedd eraill. Yn fwy uniongyrchol, bydd ysgolion newydd a'r rhai sydd wedi'u hadnewyddu o fudd i siaradwyr Cymraeg gan fod y rhan fwyaf o ysgolion Ynys Môn yn addysgu drwy gyfrwng y Gymraeg ac yn addysgu iaith a llenyddiaeth Saesneg. Mae'r gofynion i gefnogi Môn-ddaliadau yn helpu i warchod diwylliant amaethyddol Ynys Môn, gan gynnwys yr iaith Gymraeg a siaredir gan lawer o denantiaid.

E – Gyda phwy wnaethoch chi ymgynghori?		Beth oedd eu sylwadau?
1	Prif Weithredwr / Uwch Dim Rheoli (UDRh) (gorfodol)	I'w drafod.
2	Cyllid / Swyddog 151 (gorfodol)	Adroddiad y Swyddog Adran 151.
3	Swyddog Cyfreithiol / Monitro (gorfodol)	I'w drafod yn yr UDA.
4	Adnoddau Dynol (AD)	Amherthnasol – dim goblygiadau staffio.
5	Eiddo	Mae gan yr Adain Mân-ddaliadau fewnbwn i'r Strategaeth Gyfalaf.
6	Technoleg Gwybodaeth (TG)	Trafodir Strategaeth Ysgolion Digidol 2022/23 yn y Strategaeth Gyfalaf.
7	Sgriwtini	
8	Aelodau Lleol	
9	Unryw gyrrff allanol / eraill	Mae'r strategaeth hon yn cynnwys ymrwymiad i'r Cyngor weithio'n rhan o Fargen Twf y Gogledd.
F - Atodiadau:		
Atodiad 1 – Strategaeth Gyfalaf 2022/23 Atodiad 2 – Crynodeb o'r Rhaglen Gyfalaf Arfaethedig Ddrafft 2022/23		
FF – Papurau Cefndir (cysylltwch ag awdur yr Adroddiad am ragor o wybodaeth):		
Datganiad Strategaeth Rheolaeth Trysorlys 2022/23, y Pwyllgor Gwaith, 3 Mawrth 2022; Cynllun Ariannol Tymor Canol 2022/23 i 2023/24, y Pwyllgor Gwaith, 27 Medi 2021; Rhaglen Gyfalaf Ddrafft 2022/23 - Cynigion Cychwynnol, y Pwyllgor Gwaith, 24 Ionawr 2022; Adroddiad ar y Raglen Gyfalaf 2022/23, y Pwyllgor Gwaith, 3 Mawrth 2022; Cyllideb Refeniw 2022/23, y Pwyllgor Gwaith, 3 Mawrth 2022; Cynllun Trosiannol y Cyngor 2022/23.		

Ynys Môn

Strategaeth Gyfalaf

2022/23

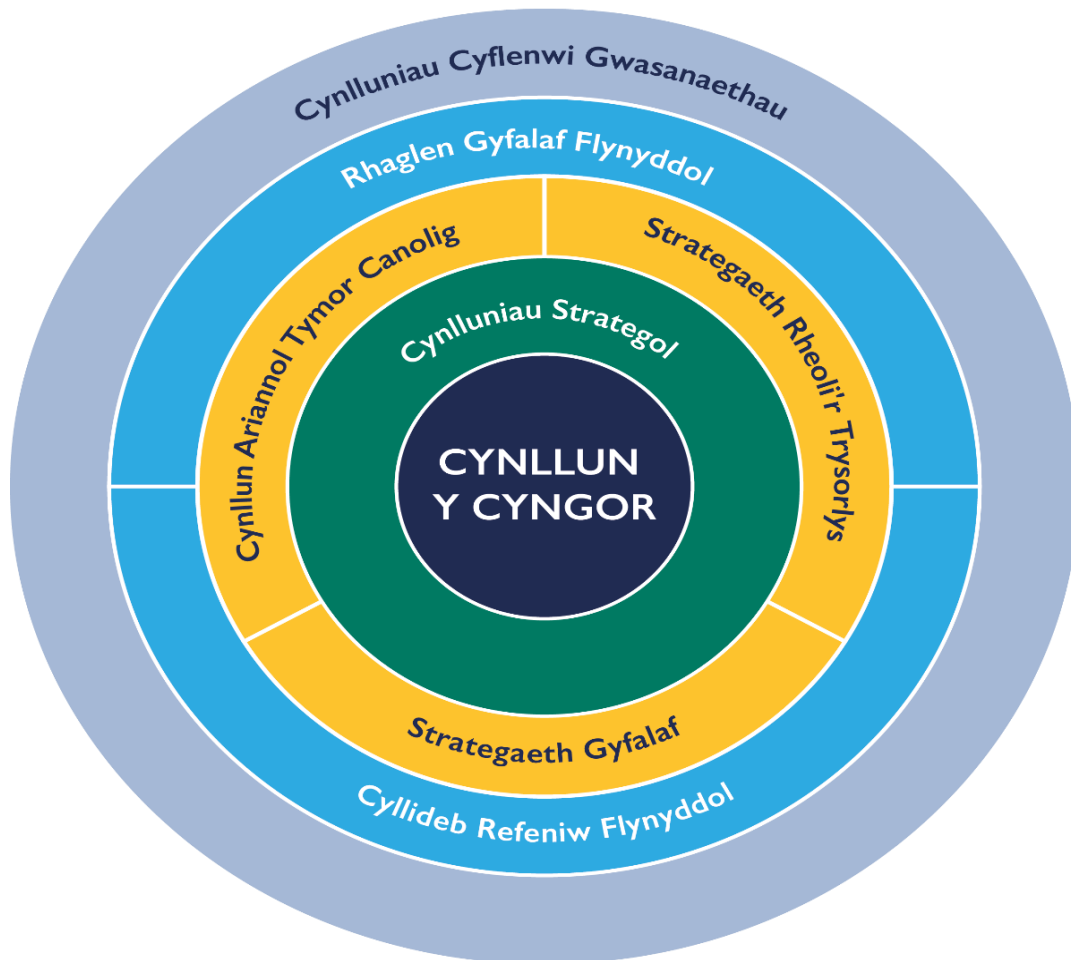
CYNGOR SIR
YNYS MÔN
ISLE OF ANGLESEY
COUNTY COUNCIL

Cyngor Sir Ynys Môn Strategaeth

Gyfalaf 2022/23

1. Cyflwyniad

- 1.1 Mae'r Strategaeth Gyfalaf yn rhan allweddol o gynllunio strategol y Cyngor ar gyfer y tymor byr, canolig a hir. Cynllunio strategol yw'r broses y mae'r Cyngor yn ei defnyddio i helpu i nodi beth ddylai ei flaenoriaethau a'i amcanion allweddol fod ar gyfer y flwyddyn nesaf ac i'r dyfodol. Mae hyn yn golygu gwaith ac ymgynghori sylweddol gan fod angen i'r Cyngor osod ei flaenoriaethau a thargedau ei gyllid at y gwasanaethau cywir i gwrdd ag anghenion dinasyddion Ynys Môn, a'r Ynys ei hun fel lle o arwyddocâd arbennig. Amlinellir amcanion allweddol y Cyngor yng Nghynllun y Cyngor. Mae'r strategaeth gyfalaf hon yn edrych ar ba asedau newydd, neu welliannau i asedau megis adeiladau'r Cyngor, ysgolion, tai, prosiectau adfywio, cyfleusterau gofal cymdeithasol, cyfleusterau hamdden, sydd eu hangen i helpu'r Cyngor i gyflawni ei amcanion allweddol ynghyd â'i rwymedigaethau statudol niferus.
- 1.2 Dengys y diagram cynllunio strategol isod mai'r man cychwyn yw Cynllun y Cyngor, a bod hwn wrth graidd gwaith y Cyngor. Ategir hyn gan gynlluniau strategol allweddol y Cyngor a trafodir rhai ohonynt isod. Yr haen nesaf yw'r Strategaeth Gyfalaf, y Strategaeth Rheoli'r Trysorlys a'r Cynllun Ariannol Tymor Canolig, sydd wedi'u cysylltu'n agos iawn ac sydd oll yn rhyng-gysylltiedig. Mae'r Strategaeth Gyfalaf yn cynnwys gwybodaeth a gofynion allweddol o'r holl gynlluniau hyn. Dengys y cylch hefyd yn ddwy haen allanol, rhaid i'r rhain fod yn gydnaws â'r holl ddogfennau strategol sydd ger eu bron.

- 1.3** Mae Cynllun presennol y Cyngor 2017/2022 yn dod i ben ym mis Mawrth 2022. Fel arfer, byddai cynllun pum mlynedd yn dilyn ymlaen o'r cynllun hwn. Fodd bynnag, ers mis Mawrth 2020 (yn y DU), mae Pandemig y Coronafeirws wedi achosi aflonyddwch eang ar bob lefel: byd-eang, cenedlaethol, lleol ac i unigolion. Mae llywodraethau wedi cymryd camau na welwyd mo'u tebyg o'r blaen i liniaru effaith Covid-19 ac i achub bywydau. Mae effaith y pandemig wedi'i chymharu â'r ddau Ryfel Byd, yn ariannol ac ar ei effaith ar bob agwedd ar fywyd. Mae'r Llywodraeth wedi cymryd y benthyciadau mwyaf yn ei hanes i liniaru'r argyfwng sydd, ddwy flynedd yn ddiweddarach, yn dal heb fod ar ben. Golyga hyn y gallai cyllid yn y dyfodol ar gyfer y sector cyhoeddus fod mewn perygl, yn enwedig ar gyfer buddsoddi cyfalaf. Mae'n anodd darparu cynllun tymor canolig pan fo cymaint o ansicrwydd yn bodoli oherwydd Covid-19 a'i amrywiadau. Yn lle hynny, mae'r Cyngor wedi cynhyrchu cynllun trosiannol ar gyfer 2022/23, sy'n pwysu a mesur digwyddiadau'r ddwy flynedd ddiwethaf ac yn ceisio nodi sut olwg fyddai ar normal newydd i Ynys Môn ac ar gyfer pryd y daw Covid-19 yn fwy endemig. Ochr yn ochr â hyn, bydd y Cyngor yn cwblhau gwaith helaeth i gynhyrchu Cynllun y Cyngor mwy tymor canolig ar gyfer 2023/24 a thu hwnt i hynny.
- 1.4** Dyhead y Cyngor ar gyfer Strategaeth Gyfalaf Ynys Môn yw y bydd nid yn unig yn cynllunio ar gyfer y tymor byr a chanolig, ond ei fod yn bwriadu cynllunio ar gyfer y tymor hir - 20 mlynedd. Gall asedau'r Cyngor gostio symiau sylweddol o arian sydd, yn gyfnewid am y buddsoddiad, yn tueddu i bara blynyddoedd lawer. Mae canolbwyntio ar y tymor hir yn bwysig, nid yn unig oherwydd hirhoedledd asedau'r Cyngor, ond gall cynlluniau tymor hir anelu at newid mwy trawsnewidiol a sicrhau bod cynaliadwyedd yn ystyriaeth allweddol. Mae rhai amcanion sydd mor bwysig ac sy'n gofyn am newidiadau sylweddol, megis targedau Carbon Isel yn arwain at darged Di-Garbon net y sector cyhoeddus erbyn 2030, i gyfyngu ar y newid yn yr hinsawdd. Bydd y newid hwn yn dechrau nawr gyda phrosiectau cyfalaf yn integreiddio dewisiadau amgen Carbon Isel a chydag asedau penodol, megis cerbydau trydan, ond mae'r targedau hefyd yn gofyn am newid trawsnewidiol parhaus, tymor hir. Mae Strategaeth Gyfalaf 2022/23 wedi'i chyfyngu o ran ei hamcanion tymor hir tra bod y Cyngor yn ailgyfeirio ei hun ar ei daith allan o'r Pandemig. Bydd Strategaeth Gyfalaf 2023/24 yn rhoi golwg tymor hir mwy sylweddol gyda chymorth Cynllun newydd y Cyngor 2022/27 ac wrth i normal newydd Ynys Môn ddod i rym.
- 1.5** Mae gwaith llywodraethu'r strategaeth hon yn dilyn yr un broses â Phrosesau Pennu Cyllideb Refeniw a Chyfalaf a bydd yn cael ei chyflwyno i'r Pwyllgor Gwaith, fydd yn gwneud argymhellion i'r Cyngor llawn ei chymeradwyo.

2 Sut mae'r Strategaeth yn cydweddu â dogfennau eraill

2.1 Cynllun y Cyngor

Cynllun y Cyngor yw'r brif ddogfen sy'n amlinellu'r hyn y mae'r Cyngor yn bwriadu ei gyflawni yn y tymor canol, cyfnod o bum mlynedd fel arfer. Rhaid i bob strategaeth a chynllun arall fod yn gydnaws â Chynllun y Cyngor, fel a ddangosir yn y cylch strategol yn 1.2. Mae'r Adran 1 uchod yn amlygu bod y cynllun pum mlynedd diweddaraf wedi dod i ben ym mis Mawrth 2022, a bod Cynllun Trosiannol ar gyfer 2022/23 wedi'i gyhoeddi wrth i'r Cyngor ddechrau symud ymlaen fel mae Covid-19 yn dod yn glefyd mwy endemig. Y tri amcan strategol, allweddol yn y Cynllun Trosiannol ar gyfer 2022/23 yw:-

- A.** Ailfywiogi'r economi leol a sefydlu newid economaidd cadarnhaol.
- B.** Sicrhau bod y sector ymwelwyr a lletygarwch yn gallu manteisio ar boblogrwydd cynyddol yr Ynys, tra'n gwarchod ein hasedau a'n cymunedau.
- C.** Cynnal a moderneiddio gwasanaethau cymunedol hanfodol, megis Gofal ac Addysg ar draws yr Ynys.

<https://www.ynysmon.gov.uk/documents/Dogfennau-Cy/Cyngor/Democratiaeth/Mesur-ein-perfformiad/Cynllun-Trosiannol/Cynllun-Trosiannol-Ynys-Mon.pdf>

Un o amcanion allweddol y Strategaeth Gyfalaf hon yw sicrhau bod y cyllid cyfalaf sydd ar gael i'r Cyngor yn cael ei wario ar brosiectau sy'n helpu'r Cyngor i gyflawni ei flaenoriaethau, gan gynnwys cynnal a chadw, newid a / neu uwchraddio asedau presennol. Mae nifer o ddogfennau strategol allweddol eraill yn cyd-fynd â Chynllun y Cyngor. Mae'r rhain yn pennu sut bydd yr Awdurdod yn gweithio ar agweddau penodol sy'n cael effaith ar y Cyngor.

Mae Cynllun Trosiannol 2022/23 yn amlygu rôl bwysig y Strategaeth Gyfalaf a phrosiectau cyfalaf wrth gyflawni tri amcan strategol y Cyngor. At ei gilydd, mae pedwar ar hugain o dasgau wedi'u rhestru ar draws y tri amcan. Mae hanner y rhain yn brosiectau cyfalaf gyda'r rhan fwyaf yn helpu i gyflawni amcanion A a C. Mae'r diagram isod yn dangos y prosiectau cyfalaf a grybwyllir yn benodol yn y Cynllun Trosiannol ar draws y tri amcan. Mae'r Strategaeth Gyfalaf hon, felly, yn hanfodol i gyflawni Cynllun Trosiannol y Cyngor. Dylai'r Rhaglen Gyfalaf am 2022/23, ac o bosibl 2023/24, gynnwys y prosiectau / ffrydiau gwaith isod. Mae'r rhifau ar y diagram yn cyfateb i'r rhifau yng [Nghynllun Trosiannol 2022/23 y Cyngor](#).

Dyma'r prosiectau sydd wedi'u henwi'n uniongyrchol yn y Cynllun Trosiannol. Fodd bynnag, mae prosiectau cyfalaf wedi'u cynnwys yn y Rhaglen Gyfalaf Ddrafft ar gyfer 2022/23 nad ydynt wedi'u henwi yng Nghynllun y Cyngor ond sy'n bwysig ac yn cyfrannu at yr amcanion hyn, megis gwelliannau cyfleusterau cyhoeddus a'r gwaith lliniaru llifogydd fydd yn helpu i gyflawni amcan B i helpu i gefnogi poblogrwydd cynyddol yr Ynys. Mae yna, hefyd, brosiectau cyfalaf wedi'u cynnwys yn y Rhaglen Gyfalaf Ddrafft sy'n helpu i gyflawni amcanion y Strategaeth Gyfalaf, gan gynnwys y rhai a amlygwyd mewn cynlluniau strategol eraill, megis y gofyn i fuddsoddi yn asedau'r Cyngor bob blwyddyn.

Amcan A: Ailfywiogi'r economi lleol a sefydlu newid economaidd cadarnhaol, trwy:-

01: Adeiladu chwe uned fusnes newydd ar Barc Busnes Bryn Cefni, Llangefni a pharatoi chwe llain i'w gwerthu.

01: Adeiladu saith uned fusnes newydd ym Mhenrhos, Caergybi mewn partneriaeth â Llywodraeth Cymru.

02: Cryfhau rôl Caergybi a'r Porthladd fel "Porth" rhyngwladol allweddol trwy weithio gyda phartneriaid i: atgyweirio'r Morglawdd yn sylweddol; datblygiad y Porthladd, gan gynnwys adennill tir; Hyb Hydrogen Caergybi; Gwelliannau i orsafoedd.

03: Cyflawni prosiectau gydag unrhyw elfennau cyfalaf a nodir yng Nghynllun Gweithredu Adfywio Economi Gogledd Ynys Môn, er enghraifft, unedau busnes newydd posibl

04: Gweithredu prosiectau cyfalaf a fyddai'n cefnogi cyflawni Cynllun Twf Gogledd Cymru (prosiectws Adfer Covid) i gefnogi'r meysydd blaenoriaeth i helpu ein heconomi i adfer yn y tymor byr.

06: Targeddu cyllid cyfalaf i fynd i'r afael ag adeiladau gwag a phroblemus a chyflawni unrhyw brosiectau gwyrdd cyfalaf i barhau i gyflawni fel adferiad gwyrdd, cynaliadwy ac i wella bywiogrwydd a hyfywedd canol trefi.

07: Gweithredu prosiectau cyfalaf sy'n helpu i symud y Rhaglen Ynys Ynni yn ei blaen, megis y rhai sy'n cyd-fynd ag ymrwymadau newid hinsawdd ac ynni'r Llywodraeth Ganolog a Llywodraeth Cymru.

B. Sicrhau bod y sector ymwelwyr a lletygarwch yn gallu manteisio ar boblogrwydd cynyddol yr Ynys tra'n gwarchod ein hasedau, trwy:-

02: Buddsoddi i wella ansawdd a mwynhad ym Mharc Gwledig y Morglawdd, Nant y Pandy a'r isadeiledd morwrol er budd trigolion lleol ac ymwelwyr.

C. Cynnal a moderneiddio gwasanaethau cymunedol hollbwysig, megis Gofal ac Addysg ar draws yr Ynys trwy:-

01: Dod o hyd i gartrefi parhaol i unigolion sy'n byw mewn llety dros dro.

03: Adeiladu 83 o gartrefi ynni effeithlon newydd gyda pherfformiad ynni A, yn unol â Strategaeth Carbon Isel y Cyngor, a chynyddu anheddau'r Cyngor a thai fforddiadwy i ddiwallu anghenion tai unigolion.

04: Codi rhagor o Gartrefi Clyd ar Ynys Môn yn Rhos-y-bol, Caergybi a Llangristiolus i gynnig gwasanaethau seibiant a dydd i blant ag anableddau.

05: Datblygu cyfleuster Gofal Ychwanegol newydd yn Ne'r Ynys.

08: Datblygu cyfleusterau ysgol gynradd newydd yn Llangefni.

2.2 Datganiad Strategaeth Rheoli'r Trysorlys (DSRhT)

Mae cysylltiad agos iawn rhwng y Strategaeth Gyfalaf hon a'r DSRhT a chaiff y ddau eu hadolygu'n flynyddol. Bydd y Strategaeth Gyfalaf yn diffinio sut mae'r Cyngor yn gwario ei gyllid cyfalaf ac mae'r DSRhT yn nodi sut y caiff hyn ei gyllido a'i effaith ar sefyllfa ariannol gyffredinol y Cyngor. Mae benthyca'n rhan allweddol o'r strategaeth gyllido. Mae'r manylion ynghylch sut yr eir ati i fenthyca ac yna ei reoli hefyd wedi'i nodi yn y DSRhT.

2.2 Y Cynllun Ariannol Tymor Canolig

Y Cynllun Ariannol Tymor Canolig (CATC) yw'r rhan sylfaenol o gynllunio ariannol sy'n amcangyfrif gofynion refeniw'r Cyngor dros y tair blynedd nesaf, a sut bydd hyn yn cael ei gydbwyso â'r cyllid sydd ar gael. Bydd gwariant cyfalaf yn effeithio ar y gyllideb refeniw drwy'r Ddarpariaeth Refeniw Isaf a'r llog sy'n daladwy ar fenthyca. Mae'r Strategaeth Gyfalaf yn helpu i lywio'r Cynllun Ariannol Tymor Canolig.

Mae monitro cyllideb ac adolygu'r CATC yn rheolaidd yn helpu i fonitro effaith perfformiad a materion ariannol ar gyflawni Cynllun y Cyngor. Yn gysylltiedig â'r monitro ariannol mae monitro perfformiad a risgiau corfforaethol a gwasanaeth. Nodir rhai o'r rhain yn risgiau ariannol. Mae Fframwaith Rheoli Perfformiad a Strategaeth Rheoli Risg y Cyngor yn llywodraethu sut y caiff perfformiad a risg eu rheoli.

2.3 Cynlluniau gwasanaeth a chynlluniau statudol gweithredol, penodol i wasanaethau

Er mai Cynllun y Cyngor yw'r ddogfen strategol allweddol, ategir hyn gan nifer o gynlluniau gweithredol, manylach, allweddol, y mae llawer ohonynt yn amlygu bod gwariant cyfalaf yn allweddol i gyflawni amcanion y cynllun priodol. Mae pob un o'r cynlluniau hyn yn seiliedig ar waith ymchwil, nodi'r sefyllfa bresennol, dadansoddiad i nodi anghenion a chynlluniau o'r modd y mae'r gwasanaeth yn anelu at ddiwallu'r anghenion ac ymgynghori â chydranddeiliaid.

Cynllun Tuag at Sero Net 2022/25

Bydd y Cynllun Tuag at Sero Net cyntaf yn cael ei gyflwyno i'r Pwyllgor Gwaith ar 3 Mawrth 2022. Mae'r cynllun hwn yn hanfodol i'r Cyngor wrth iddo ymdrechu i gyrraedd targed sero net y sector cyhoeddus erbyn 2030, fel sy'n ofynnol gan Lywodraeth Cymru. Y targed ar gyfer Cymru gyfan yw sero net erbyn 2050, fodd bynnag, mae'n ofynnol i sefydliadau'r sector cyhoeddus gyflawni hyn yn llawer cynharach. Mae gan y cynllun dri chwmpas, ac mae'r ddau gyntaf yn haws gan eu bod yn ymwneud â dewisiadau glanach o ran cyfleusterau a reolir gan y Cyngor, megis swyddfeydd, ysgolion, cerbydau ac ati. Rhwystr mawr i'r ddau gwmpas hyn fydd dod o hyd i ddigon o gyllid i gyrraedd y targed. Mae Cwmpas 3 yn fwy heriol gan ei fod yn ymwneud â dewisiadau y mae eraill yn eu gwneud, megis gweithwyr cyflogedig wrth iddynt gynnal busnes y Cyngor ac a yw tenantiaid tai Cyngor neu eiddo buddsoddi yn dilyn canllawiau byw'n lân.

Mae gan y strategaeth gyfalaf hon, felly, amcan allweddol bod yn rhaid i brosiectau cyfalaf roi sylw i'r targedau sero net carbon. Bydd llawer o'r newidiadau sydd eu hangen i gyflawni'r cynllun sero net yn ymwneud â gwariant cyfalaf. O'r herwydd, mae prosiectau Sero Net yn debygol o fod yn rhan o raglenni cyfalaf y dyfodol hyd nes y bydd y targedau wedi'u cyflawni a thu hwnt ar gyfer rhaglenni newydd. Mae'r Strategaeth Gyfalaf yn chwarae rhan bwysig o'r agenda hollbwysig hon.

Cynllun Rheoli Asedau Corfforaethol

Mae Crynodeb Gweithredol y cynllun Rheoli Asedau Corfforaethol drafft ar gyfer Tir ac Adeiladau 2021 i 2026 yn nodi fel enghraifft "mae angen cyllidebau cyfalaf a refeniw sylweddol i gynnal a chadw adeiladau i'w cadw'n ddiogel ac yn y cyflwr gorau posibl ... mae gofyn cael oddeutu £27m o gyfalaf cynnal a chadw, yn seiliedig ar arolygon cyflwr a gwblhawyd yn 2019/20... Mae asedau'r Cyngor yn chwarae rhan hanfodol wrth gyflawni blaenoriaethau a gwasanaethau'r Cyngor yn effeithiol... Mae'r ymdrech i ddod yn Gyngor sero net ..yn unol â disgwyliadau'r Llywodraeth, yn golygu bod yn rhaid i ni fuddsoddi i wella ein hasedau presennol a chodi adeiladau carbon niwtral newydd...". Er mai fersiwn ddrafft yw'r cynllun strategol hwn, mae'n amlygu cyflwr asedau'r Cyngor yn sgil arolygon yn 2019/20. Felly, un o amcanion allweddol y Strategaeth Gyfalaf yw bod cyllid cyfalaf yn cael ei ddarparu bob blwyddyn ar gyfer gwelliannau i adeiladau'r Cyngor.

Polisi Rheoli Asedau Stadau Mân-ddaliadau drafft y Cyngor 2021/30

Mae mân-ddaliadau'r Cyngor yn cynnwys tua 5,800 erw, yn amrywio o 2 erw i 170 erw wedi'u parseli i 92 o denantiaethau. Mae ymgynghoriad yn cael ei gynnal ar y polisi gyda chydranddeiliaid, gan gynnwys tenantiaid. "Prif nod y polisi yw cynnal a chreu buddion economaidd, cymdeithasol, diwylliannol ac amgylcheddol tymor byr a hir i gyfrannu at ddiogelu llesiant a chynladwyedd cymunedau gwledig Ynys Môn". Mae'r mân-ddaliadau yn helpu i gyflawni Cynllun Rheoli Cyrchfan y Cyngor a Strategaeth Twristiaeth Llywodraeth Cymru. Mae amaethyddiaeth wedi ei wreiddio yn hanes a diwylliant Môn ac, felly hefyd, yr Iaith Gymraeg a siaredir gan nifer o denantiaid y Stad. Mae amcan masnachol i sicrhau bod y stad yn parhau i sicrhau enillion ariannol cynaliadwy. Fodd bynnag, oherwydd ei amcanion ehangach, nid yw'r mân-ddaliadau yn cael eu dosbarthu fel eiddo buddsoddi sy'n ymwneud ag eiddo a ddelir ar gyfer casglu incwm a chynyddu gwerth yr eiddo'n unig. Er mwyn cefnogi amcanion y mân-ddaliadau a'u cyfraniad i Gynllun y Cyngor, mae'r Strategaeth Gyfalaf yn cydnabod bod angen buddsoddiad cyfalaf yn y mân-ddaliadau ar gyfer gwaith adnewyddu. Mae'r strategaeth uchod yn amcangyfrif bod angen £2.9m o gyllid cyfalaf dros y cyfnod 2021-30. Mae £1.9m o hwn ar gyfer systemau gwresogi, adnewyddadwy carbon isel ac effeithlonrwydd ynni drwy inswleiddio mwy ar eiddo. Argymhellir bod unrhyw dderbyniadau cyfalaf a gynhyrchir o werthu unrhyw Stad Mân-ddaliadau yn cael eu clustnodi i'w hailfuddsoddi yn y Stad. Caiff y tîm mân-ddaliadau ei annog i wneud cais am gyllid allanol, yn enwedig gan Lywodraeth Cymru, mewn perthynas â systemau gwresogi, adnewyddadwy, carbon isel a phrosiectau effeithlonrwydd ynni.

Strategaeth Ysgolion Digidol 2022-2024

Cyflwynwyd Strategaeth Ddigidol gyntaf yr Awdurdod ar gyfer Ysgolion i'r Pwyllgor Gwaith a'i chymeradwyo ar 13 Rhagfyr 2021. Mae hyn yn allweddol i gefnogi blaenoriaethau addysgol y Cyngor ac i fodloni'r Cwricwlwm newydd i Gymru. Mae'r strategaeth yn amlygu nod cyffredinol y Cyngor i greu Ynys Môn sy'n iach a llewyrchus, lle gall teuluoedd ffynnu, sy'n cynnwys sicrhau bod pobl Ynys Môn yn cyflawni eu potensial tymor hir. Mae cymhwysedd digidol yn allweddol i hyn ac mae wedi'i gynnwys fel sgil trawsgwricwlaidd gorfodol. Mae gweithio mewn partneriaeth â Llywodraeth Cymru, y mae ei rhaglen gwerth miliynau o bunnoedd wedi cyllido'r rhan fwyaf o'r isadeiledd a Chromebooks i ddisgyblion, a llwyfan digidol Hwb ar gyfer addysgu a dysgu yng Nghymru, wedi bod yn allweddol ac yn darparu sylfaen gadarn ar gyfer y Strategaeth Ysgolion Digidol.

Blaenoriaethau allweddol y strategaeth yw: bydd y Cyngor yn symud yn llwyr i HWB ac yn gwneud defnydd ohono, bydd digon o isadeiledd rhwydwaith ar gyfer pob ysgol a bydd y Cyngor yn darparu'r caledwedd sydd ei angen ar ysgolion ac ystafelloedd dosbarth fel bod modd defnyddio technolegau arloesol fydd yn cefnogi dysgwyr. Cyflwynwyd £0.343m o grant gan Lywodraeth Cymru a cyllidwyd caledwedd a gostiodd £1.536m gan Lywodraeth Cymru, rhwng 2019/20 a 2021/22. Heb y cyllid hwn ac isadeiledd, meddalwedd ac offer HWB, ni fyddai'r ysgolion wedi gallu sicrhau y gallai'r rhan fwyaf o ddisgyblion ddysgu o gartref pan oedd yr ysgolion ar gau oherwydd Covid-19.

Mae yna ganlyniadau referniw i'r Strategaeth Ysgolion Digidol i gefnogi ysgolion ond hefyd ofynion cyfalaf yn y dyfodol. Yn gyfnewid am y cyllid sylweddol gan Lywodraeth Cymru am dair blynedd cyntaf y prosiect, roedd hyn yn amodol ar y Cyngor yn cyllido caledwedd newydd ar ddiwedd oes defnyddiadwy presennol Chromebooks, caledwedd ac isadeiledd TGCh. Mae hyn yn amrywio, yn dibynnu ar oes ddefnyddiol y caledwedd, er enghraifft, costiodd y rhwydwaith ar gyfer yr ysgolion £890k yn 2019, a bydd angen ei newid ymhen 10 mlynedd, felly, disgwylir bid am gyllid cyn 2029. Mae'n debygol y bydd effaith am dymor hyd yn oed yn hwy gan y bydd angen newid y Chromebooks neu dechnoleg gyfatebol bob chwe blynedd.

Cynllun Datblygu Lleol ar y Cyd Gwynedd a Môn 2011 i 2026

Mae'r Cyngor yn gweithio mewn partneriaeth â Gwynedd ar y Cynllun Datblygu Lleol (CDLI) statudol. Mae hyn yn helpu i greu arbedion effeithlonrwydd a'r buddion anariannol a geir o gydweithio. Mae hyn oherwydd bod y ddwy sir yn rhannu nodweddion cyffredin ac mae'n fodd i'r ddwy Sir gyflawni amcanion llesiant a Dyfodol Cymru: Cynllun Cenedlaethol 2020 (2021). Adolygir y CDLI ar y cyd ar hyn o bryd oherwydd y cyfnod hir y mae'n ei gynnwys, ac ymgynghorwyd arno ym mis Tachwedd 2021. Bydd angen i bob prosiect yn y Strategaeth Gyfalaf a'r Rhaglen Gyfalaf gydymffurfio â'r CDLI. Mae'r adolygiad yn cynnwys cyfeiriad at Fwrdd Uchelgais Economaidd Gogledd Cymru, sydd wedi sicrhau cyllid o £240m gan Lywodraethau Cymru a'r DU. Mae'r Bwrdd hwn, fel y nodir isod, yn rhan bwysig o'r Strategaeth Gyfalaf hon.

Strategaeth Rheoli Asedau Tai Cyngor (Cyfrif Refeniw Tai) 2018-2023 a Chynllun Busnes y CRT 2021 i 2051

Rheolir Tai Cyngor gan y Cyfrif Refeniw Tai (CRT), sy'n rhan sylweddol o'r gwasanaeth Tai. Mae'r CRT yn endid hunangyllido, ond mae'n rhan hanfodol o'r Cyngor sy'n helpu'r Cyngor i gyflawni nifer o amcanion Cynllun y Cyngor mewn perthynas â thai. Adroddir ar bob agwedd o gyllid ar wahân i weddill cyllid y Cyngor (Cronfa'r Cyngor) i sicrhau bod y CRT (Cronfa CRT) yn cyllido ei wariant a bod incwm dros ben yn cael ei ailfuddsoddi yn y stoc tai. Gweledigaeth y strategaeth hon yw darparu "Cartrefi o Ansawdd: cymunedau cynaliadwy".

Mae'r chwe blaenoriaeth y cynllun 30 mlynedd presennol yn cyfrannu at amcanion allweddol y Cyngor. Y blaenoriaethau sy'n ymwneud â'r Strategaeth Gyfalaf, ac a gyflawnir yn rhan o'r rhaglen gyfalaf ac fydd yn arwain at raglen tymor hir o'r gwaith isod yw:-

- Cynyddu nifer y tai fforddiadwy ar draws Ynys Môn – mae'r CRT yn parhau i gynyddu ei stoc tai trwy dargedau bob blwyddyn i godi tai newydd a phrynu tai Cyngor yn ôl. Nid yw'r Cyngor bellach yn gwerthu Tai Cyngor ers diddymu'r cynllun Hawl i Brynu. Isod mae Stad Cyngor newydd yn Rhos-y-bol. Codwyd y tai hyn gyda gwres carbon isel a deunydd insiwleiddio modern i helpu i leihau carbon ac, fel y dangosir isod, baneli solar.

- Annog adfywiad ystadau, cynyddu cyfranogiad tenantiaid a diogelwch cymunedol – yn ogystal â chynyddu nifer y Tai Cyngor, mae'r CRT yn gwneud gwaith adnewyddu bob blwyddyn, megis darparu ceginau newydd, toi a gwaith gwella angenrheidiol i ymestyn oes y tai. Mae hyn yn arwain at adfywio stadau'r Cyngor. Mae'r CRT yn gweithio gyda thenantiaid i sicrhau bod tenantiaid yn cymryd rhan i ddylanwadu ar y gwaith ar y stad.
- Mae'r CRT hefyd yn anelu at roi llety i unigolion ag anghenion penodol, megis pobl â phroblemau iechyd meddwl, symud pobl ymlaen o lety brys i dai cymdeithasol a phobl hŷn, megis llety Llawr y Dref. Mae'r CRT hefyd yn bwriadu datblygu cyfleuster tai gofal ychwanegol yn Ne'r Ynys ar gyfer pobl hŷn.
- Gellir datblygu nod y CRT o fynd i'r afael ag effeithlonrwydd, mynd i'r afael â newid yn yr hinsawdd a thlodi tanwydd drwy ei adeiladau newydd a'u hadnewyddu.

Bwrdd Uchelgais Economaidd Gogledd Cymru (NWEAB) – Cynllun Busnes Cynllun Twf Gogledd Cymru 2020/23

Mae gweithio mewn partneriaeth yn bwysig i'r Cyngor. Wrth weithio gyda'n gilydd ar nodau cyffredin gellir cyflawni mwy ac arwain at arbedion effeithlonrwydd, gan y gellir lleihau dyblygu gwaith. Mae Bwrdd Uchelgais Economaidd Gogledd Cymru yn bartneriaeth rhwng y chwe awdurdod lleol yng Ngogledd Cymru, Prifysgol Bangor, Prifysgol Glyndŵr, Grŵp Llandrillo Menai, Coleg Cambria a phartneriaid masnachol eraill a bydd yn helpu'r Cyngor i gyflawni ei amcanion allweddol fel bod pobl Ynys Môn a'r Gogledd yn gallu ffynnu a gwireddu eu potensial tymor hir. Y Bwrdd yw'r swyddogaeth bartneriaeth gyntaf i'w throsglwyddo i Gyd-bwyllgor Corfforaethol Gogledd Cymru newydd sy'n ofynnol yn ôl y gyfraith ac sy'n gorff corfforaethol annibynnol.

Mae tair egwyddor allweddol y Cynllun Twf fel a ganlyn:-

- Gogledd Cymru ddoeth – yn canolbwyntio ar arloesi a sectorau economaidd gwerth uchel i hybu perfformiad economaidd;
- Gogledd Cymru gydnherth – yn canolbwyntio ar gadw pobl ifanc, cynyddu lefelau cyflogaeth a sgiliau i gyflawni twf diwydiannol;
- Gogledd Cymru gysylltiedig – yn canolbwyntio ar wella trafndiaeth ac isadeiledd digidol i wella gysylltedd strategol i'r rhanbarth ac oddi fewn iddi.

Mae'r bartneriaeth wedi sicrhau £240m o'r Cynllun Twf gyda Llywodraeth Cymru a'r Llywodraeth Ganolog a bydd yn dod i law dros gyfnod o 15 mlynedd. Nod y Cynllun Twf yw ceisio lleihau'r bwlch cynhyrchiol parhaus rhwng Gogledd Cymru a'r DU, er mwyn adeiladu economi fywiog, gynaliadwy a chynhwysol ar gyfer Gogledd Cymru.

Bydd bwlch cyllido tymor canolig (llif arian negyddol) a reolir gan yr awdurdod arweiniol, ond gyda chyfraniadau blynyddol cyfatebol gan bartneriaid. Amcangyfrifir y bydd yr hyn y mae Ynys Môn yn ei fenthyca tuag at y bwlch cyllido rhwng £0.700m i £1.00m. Byddai hyn yn arwain at dâl DRI blynyddol o rhwng £0.047m a £0.067m bob blwyddyn am y 15 mlynedd. Yn ogystal, bydd gofyn i Ynys Môn gyfrannu £90k tuag at gyllideb graidd ac atodol y Bwrdd bob blwyddyn.

Cyfanswm y proffil cyllid cyfalaf fesul rhaglen yw:-

Tabl 1 : Crynodeb Ariannol Cynllun Twf Gogledd Cymru				
Maes Rhaglen	Cyfraniad Llywodraeth (£m)	Cyfraniad Cyhoeddus (£m)	Cyfraniad Preifat (£m)	Cyfanswm Costau'r Rhaglen (£m)
Arloesi Mewn Gweithgynhyrchu Gwerth Uchel	13.0	26.5	0.0	39.5
Cysylltedd Digidol	37.0	3.1	1.6	41.7
Bwyd-amaeth a Thwristiaeth	24.5	12.4	4.4	41.3
Tir ac Elddo	79.1	1.9	274.4	355.4
Ynni Carbon Isel	86.4	140.4	441.7	668.5
Cyfanswm	240.0	184.3	722.1	1,146.4

Mae 14 o brosiectau cyfalaf trawsnewidiol, ac mae pob un ohonynt o fudd i Ogledd Cymru gyfan.

Y prosiectau sydd â chysylltiad mwy uniongyrchol ag Ynys Môn yw:-

- Safleoedd ac Adeiladau – bydd rhaglen y Cynllun Twf yn mynd i'r afael â phrinder safleoedd ac adeiladau yng Ngogledd Cymru a buddsoddiad i alluogi twf Porthladd Caerdybi;
- mae cynllun Porth Caerdybi yn gyfres o fuddsoddiadau wedi'u targedu i fynd i'r afael ag asedau sydd wedi dod i ben ac sy'n hanfodol i weithrediad y porthladd ac i gynyddu'r capasiti ar gyfer symudiadau cerbydau a llongau ar gyfer traffig teithwyr a nwyddau;
- bydd y prosiect cysylltedd digidol yn cynyddu band eang cyflym a chysylltedd symudol ar draws Gogledd Cymru. Bydd hyn o fudd i'r rhanbarth cyfan a, chan fod y pedair sir Gogledd-Orllewin Gogledd Cymru ymhlith y 25% isaf o ardaloedd y DU o ran derbyn band eang cyflym iawn, bydd hyn yn teimlo fel gwelliant mwy sylweddol i Ynys Môn, Gwynedd, Conwy a Sir Ddinbych;
- prosiect Morlais – adeiladu'r isadeiledd sy'n cysylltu parth Morlais â'r system grid trydan a pharatoi'r safle ar gyfer datblygiadau sector preifat gan fuddsoddi i brydlesu rhannau o'r parth ar gyfer defnyddio technolegau llanw.

Mae rhagor o wybodaeth ar gael ar wefan y Bwrdd <https://uchelgaisgogledd.cymru/>

2.4 Gofynion Statudol

Mae'n ofynnol i'r Cyngor, ynghyd â'r holl gyrff cyhoeddus eraill, gydymffurfio â Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015. Mae hyn yn deddfu ar gyfer llesiant cenedlaethau'r presennol a'r dyfodol ar gyfer pobl a'n planed. Bydd hyn yn sicrhau bod gan genedlaethau'r dyfodol o leiaf yr un ansawdd bywyd â'r cenedlaethau presennol. Mae'r Ddeddf yn annog cydweithio i gyflawni nodau'r Ddeddf. Mae Cynllun Trosiannol y Cyngor yn amlygu bod tri amcan y cynllun yn cydblethu â Nodau Llesiant Cenedlaethol a'r Cyngor, gyda datganiad cenhadaeth y Cyngor ar gyfer llesiant, yn nodi "gweithio tuag at Ynys Môn sy'n iach a llewyrchus lle gall teuluoedd ffynnu".

Bydd y Strategaeth Gyfalaf hon yn helpu'r Cyngor i gyflawni'r nod pwysig hwn trwy gyfeirio cyllid at gynlluniau sy'n cydymffurfio â Chynllun y Cyngor yn ogystal â chyfrannu'n uniongyrchol at les cenedlaethau'r presennol a'r dyfodol. Mae buddsoddi mewn adeiladau, gwelliannau i ysgolion, prynu cerbydau trydan, buddsoddi mewn dewisiadau carbon isel fel generaduron pymptau gwres, codi Tai Cyngor newydd gyda gwres carbon isel ac ati, oll yn cyfrannu at les, nawr ac ymhell i'r dyfodol.

Mae deddfwriaeth a chanllawiau Cydraddoldeb ac Amrywiaeth hefyd yn torri ar draws holl wasanaethau a gwaith y Cyngor. Gyda'r Strategaeth Gyfalaf, mae modd i bawb gael mynediad trwy wneud gwaith addasu penodol mewn ysgolion, adeiladau eraill y Cyngor a darparu Grantiau Cyfleusterau i'r Anabl. Bydd gofyn i adeiladau sydd wedi'u hadnewyddu ac adeiladau newydd gydymffurfio â'r Ddeddf Cydraddoldeb.

Yn ogystal, mae'r Strategaeth Gyfalaf yn cydnabod bod angen buddsoddiad cyfalaf i helpu'r Cyngor i redeg gwasanaethau statudol i sicrhau bod yr asedau a ddefnyddir i redeg gwasanaethau statudol megis Gofal Cymdeithasol, Ysgolion, Tai ac ati, yn ddiogel ac yn cydymffurfio â'r safonau gofynnol.

Yn y diagram isod, crynhöir sut mae'r Strategaeth Gyfalaf yn gysylltiedig â strategaethau allweddol a'r broses o bennu'r gyllideb referniw a chyfalaf flynyddol.

Cynllun y Cyngor a Chynlluniau Gweithredol allweddol

Mae'r strategaethau a chynlluniau allweddol isod yn bwysig ac wedi'u cysylltu â'i gilydd i helpu i bennu lefel fforddiadwy o adnoddau refeniw a chyfalaf sydd ei hangen i gyflawni blaenoriaethau allweddol Cynllun y Cyngor a chynlluniau gweithredol allweddol. Mae'r rhain, hefyd, yn cyflwyno fframwaith ar gyfer rheoli adnoddau'r Cyngor yn ariannol gadarn.

Y Cynllun Ariannol Tymor Canol (CATC)

Caiff hwn ei adolygu'n rheolaidd i helpu i nodi'r adnoddau tebygol y bydd eu hangen am y tair blynedd nesaf a sut mae'r Cyngor yn bwriadu cydbwysu'r gofyn am yr adnoddau. Mae hyn yn cynnwys effaith materion refeniw a chyfalaf ar Gronfa'r Cyngor.

Y Strategaeth Gyfalaf

Mae'r Strategaeth Gyfalaf yn nodi'r blaenoriaethau allweddol o ran sut dylid gwario cyfalaf i helpu i gyflawni Cynllun y Cyngor 2017/22. Mae'n cydnabod bod gwariant cyfalaf yn arwain at gostau cyllido cyfalaf refeniw a bod rhaid cadw'r rhain yn fforddiadwy. Mae'r Strategaeth Gyfalaf yn cael effaith ar y CATC, Y DSRhT, y Gyllideb Refeniw Flynyddol a'r Rhaglen Gyfalaf Flynyddol ac, yn eu tro, mae'r rhain yn cael effaith ar y Strategaeth Gyfalaf.

Strategaeth Rheolaeth Trysorlys (SRhT)

Mae hwn yn gosod y Strategaeth Fuddsoddi Flynyddol, y Polisi Darpariaeth Refeniw Isaf a Datganid Polisi Rheoli'r Trysorlys am y flwyddyn. Mae'r rhain yn darparu'r fframwaith a'r rheolaethau sydd eu hangen i sicrhau bod digon o arian parod i dalu cyflenwyr am gostau refeniw a chyfalaf, bod arian dros ben yn cael ei fuddsoddi'n ddiogel a'i fod yn hygyrch ac nad yw benthyca i gyllido gwariant cyfalaf yn mynd tu hwnt i lefel fforddiadwy.

Mae'r Gyllideb Refeniw Flynyddol

yn cael ei chefnogi gan y CATC, y Strategaeth Gyfalaf a'r SRhT.
– Bob blwyddyn, caiff y costau refeniw cyllido cyfalaf eu hadolygu a'u diwygio fel rhan o'r gwaith o osod y gyllideb refeniw. Weithiau caiff cyfraniadau refeniw eu defnyddio i gyllido costau cyfalaf.

Y Rhaglen Gyfalaf flynyddol

– Mae lefel y gwariant a benthyca cyfalaf yn cael effaith ar y gyllideb refeniw oherwydd costau cyllido cyfalaf ac unrhyw gostau refeniw parhaus, megis cynnal a chadw.

3 Amcanion y Strategaeth Gyfalaf

Mae Cynllun Trosiannol 2022/23 y Cyngor, y cynlluniau gweithredol/statudol allweddol a grybwyllwyd uchod a gofynion statudol yn rhoi cyfeiriad clir ar yr hyn y dylai blaenoriaethau'r Strategaeth Gyfalaf fod er mwyn helpu'r Cyngor i gyflawni ei flaenoriaethau. Amcanion y Strategaeth Gyfalaf, felly, yw:-

Rhaid i brosiectau cyfalaf ymwneud ag asedau sy'n helpu'r Cyngor i gyflawni ei amcanion allweddol a amlinellir yng Nghynllun y Cyngor a strategaethau gweithredol allweddol.

Bob blwyddyn, wrth adolygu'r strategaeth hon a datblygu'r Rhaglen Gyfalaf flynyddol, rhaid i'r Cyngor ystyried stiwardiaeth, gwerth am arian, darbodusrwydd, cynaladwyedd a fforddiadwyedd.

Bob blwyddyn, bydd cyllid cyfalaf yn cael ei neilltuo i sicrhau buddsoddiad mewn asedau presennol i'w diogelu i'r dyfodol.

Bydd y Cyngor yn gwneud y mwyaf o arian cyfalaf allanol lle bynnag y bo'n bosibl ac yn fforddiadwy.

Bydd cyllid cyfalaf hefyd yn cael ei flaenoriaethu ar asedau sydd eu hangen i helpu'r Cyngor i gyflawni ei gyfrifoldebau statudol.

Mae'r Cyngor yn parhau i fod yn ymrwymedig i'r Rhaglen Cymunedau Cynaliadwy ar gyfer Dysgu a bydd yn parhau i ddefnyddio cyllid allanol Cymunedau Cynaliadwy ar gyfer Dysgu yn llawn. Mae hon yn rhaglen sylweddol a fydd yn arwain at welliannau cyfalaf i ysgolion Cymunedau Cynaliadwy ar gyfer Dysgu neu adeiladau newydd yn y tymor hir.

Rhaid i brosiectau cyfalaf ystyried y targedau carbon sero net a defnyddio dulliau amgen glân lle, yn draddodiadol, y defnyddiwyd offer/ cyfleusterau/ asedau creu carbon.

Bob blwyddyn, bydd derbyniadau cyfalaf a dderbynnir o werthu Mân-ddaliadau'r Cyngor yn cael eu clustnodi ar gyfer adnewyddu mân-ddaliadau y mae'r Cyngor yn eu cadw. Bydd hyn yn helpu i sicrhau bod yr eiddo'n addas ar gyfer y tymor hir.

Bydd y Cyngor yn parhau i weithio gyda'i bartneriaid strategol ac mae wedi ymrwymo i weithio fel rhan o Fwrdd Uchelgais Economaidd Gogledd Cymru i gyflawni prosiectau cyfalaf ar draws Gogledd Cymru.

Mae angen ymgynghori'n flynyddol â chydranddeiliaid a dinasyddion Ynys Môn i gael eu barn ar unrhyw brosiectau cyfalaf newydd arfaethedig.

- 3.1** Bod y rhaglen Cymunedau Cynaliadwy ar gyfer Dysgu yn cael ei hystyried ar wahân i weddill rhaglen gyfalaf gyffredinol y Cyngor. Mae'r rhaglen Cymunedau Cynaliadwy ar gyfer Dysgu yn ymrwymiad sylweddol tymor hir i godi a/neu adnewyddu ysgolion fel bod ysgolion Ynys Môn yn addas i bara ac yn bodloni'r gofynion tymor hwy. Mae'r rhaglen Cymunedau Cynaliadwy ar gyfer Dysgu yn helpu'r agenda moderneiddio ysgolion ac yn cefnogi amcan allweddol y Cyngor i sicrhau y gall pobl Ynys Môn ffynnu a gwireddu eu potensial tymor hir. Mae'r egwyddor hon, hefyd, yn bodloni Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol 2015 i sicrhau bod lleoliadau addysgol yn addas yn y tymor hir. Bydd elfen o'r gwariant ar y rhaglen Cymunedau Cynaliadwy ar gyfer Dysgu yn cael ei gyllido o'r derbyniadau cyfalaf o werthu ysgolion gwag, gyda'r gweddill yn cael ei gyllido o fenthyca digefnogaeth. Bydd hyn yn sicrhau bod y grant cyffredinol cyfalaf a'r benthyca â chefnogaeth ar gael i gyllido buddsoddiad mewn asedau cyfredol a newydd sydd eu hangen i gyflawni amcanion Cynllun y Cyngor a sicrhau bod asedau cyfredol y Cyngor yn cael eu cynnal.
- 3.2** Bod swm yn cael ei ddyrannu yn y rhaglen gyfalaf bob blwyddyn i gyllido'r gwaith gwella mawr i offer TG, cerbydau ac adeiladau'r Cyngor neu gael rhai newydd yn eu lle.
- 3.3** Bod swm yn cael ei ddyrannu yn y rhaglen gyfalaf i gwrdd â gofyniad statudol y Cyngor i gynnig grantiau cyfleusterau i'r anabl. Mae hyn yn helpu i gyflawni cyfrifoldebau statudol ac yn cefnogi amcan allweddol y Cyngor i gefnogi oedolion a theuluoedd bregus i'w cadw'n ddiogel, yn iach ac mor annibynnol â phosibl.
- 3.4** Bod rhyw gymaint o waith gwella ffyrdd yn cael ei gyllido o'r rhaglen gyfalaf bob blwyddyn. Bydd y swm a neulltuir yn dibynnu ar y cyllid sydd ei angen i gyflawni unrhyw warantau isafswm gwerth contract, faint o gyllid sydd ar gael ac asesiad o gyflwr ffyrdd yr Awdurdod. Bydd gwelliannau i'r ffyrdd yn helpu'r Cyngor i sicrhau bod y rhwydwaith priffyrdd yn gynaliadwy yn y tymor hwy. Mae hefyd yn sail i holl flaenoriaethau allweddol y Cyngor oherwydd natur wledig Ynys Môn a phwysigrwydd y rhwydwaith priffyrdd i sawl agwedd o waith y Cyngor.
- 3.5** Bydd prosiectau sydd angen rhyw gymaint o gyllid cyfatebol er mwyn gallu defnyddio cyllid grant, yn cael eu hasesu fesul achos gan y Swyddog Adran 151, gydag argymhelliad yn cael ei wneud i'r Pwyllgor Gwaith. Bydd y penderfyniad a ddylid ymrwmo cyllid yn dibynnu ar y prosiect, sut y mae'n ffitio i mewn i flaenoriaethau corfforaethol y Cyngor, unrhyw oblygiadau refeniw parhaus a'r gymhareb rhwng cyllid y Cyngor a chyllid grant.
- 3.6** Er mwyn lleihau effaith refeniw'r rhaglen gyfalaf h.y. costau cyllido cyfalaf o'r llog taladwy a'r Ddarpariaeth Refeniw Isaf (MRP) sy'n creu cyllid i helpu i ad-dalu benthyciadau, ni fyddir yn defnyddio benthyciadau digefnogaeth oni bai bod:-
- y prosiect wedi'i gymeradwyo yn un Cymunedau Cynaliadwy ar gyfer Dysgu;
 - y prosiect yn brosiect buddsoddi i arbed, fydd yn talu'r costau cyllido cyfalaf h.y. llog taladwy a Darpariaeth Refeniw Isaf (MRP).
 - y prosiect yn denu cyllid allanol sylweddol o 75%, o leiaf, a bydd yn helpu i gyflawni o leiaf un o flaenoriaethau allweddol y Cyngor.
- 3.7** Lle bo balansau arian parod yn caniatáu, bydd benthyca gwirioneddol yn cael ei ohirio a bydd balansau arian parod yn cael eu defnyddio i oedi a chynilo llog taladwy a thaliadau MRP i refeniw. Gelwir hyn yn fenthyca mewdol. Pan fydd angen ailgyflenwi balansau arian parod, bydd y benthyciad yn cael ei gymryd allan a bydd y benthyca mewdol yn cael ei allanoli. Lle bydd llog yn debygol o godi'n sylweddol, dylid allanoli benthyca mewdol i leihau risg ond nid cyn y bydd ei angen.

3.8 Yn y pen draw, bydd cyllid cyfalaf, ac eithrio grantiau a ddyfarnwyd ar gyfer prosiectau penodol, yn cael ei ddyrannu i leihau costau cyllido cyfalaf ac i sicrhau bod gan y rhaglen gyfalaf yr hyblygrwydd i wneud y mwyaf o gyllid. Mae hyn yn arfer cyffredin mewn awdurdodau lleol. Gallai'r cyllid gwirioneddol a ddyrennir ar ddiwedd pob blwyddyn ariannol fod yn wahanol i'r hyn a adroddwyd fel rhan o'r gyllideb gyfalaf. Bydd grant cyffredinol yn cael ei ddyrannu yn gyntaf i sicrhau y caiff hwn ei wario'n llawn ar ddiwedd y flwyddyn, oni bai bod Llywodraeth Cymru wedi cymeradwyo cario'r grant ymlaen. Mae hyblygrwydd gyda chyllid yn hanfodol i sicrhau bod y Cyngor yn manteisio i'r eithaf ar gyfleoedd cyllido, megis rheoli grantiau penodol a ddyfarnwyd yn chwarter olaf y flwyddyn, sy'n caniatáu defnyddio'r grant penodol ar wariant cyfalaf arall a bennir yn lleol yn ystod y flwyddyn os na ellir ei wario ar amodau grant penodol erbyn diwedd y flwyddyn. Mae hyn ar y sail bod y Cyngor yn dyrannu cyllid o raglen y flwyddyn nesaf i gyllido'r prosiectau penodol y dyfarnwyd y cyllid gwreiddiol ar eu cyfer.

4. Y Strategaeth Gorfforaethol a Phroses y Rhaglen Gyfalaf

4.1 Datblygu'r Strategaeth Gyfalaf

Caiff y Strategaeth Gyfalaf ei hadolygu bob blwyddyn gan gymryd i ystyriaeth Gynllun diweddaraf y Cyngor, y Cynllun Ariannol Tymor Canol, y pwysau cyllidebol a ddisgwylir, Cynllun Rheoli'r Trysorlys a'r Cynlluniau Gweithredol a drafodir uchod. Mae hefyd yn ystyried rhaglen gyfalaf y flwyddyn flaenorol a lefel y cronfeydd wrth gefn a'r gyllideb refeniw. Mae'r strategaeth gyfalaf wedyn yn amlinellu'r amcanion a'r egwyddorion allweddol sydd wedyn yn helpu i ddatblygu'r Rhaglen Gyfalaf flynyddol bob blwyddyn. Gwariant cyfalaf yw gwariant i gaffael neu greu asedau newydd neu i adnewyddu asedau presennol lle mae oes yr ased yn fwy nag un flwyddyn ariannol. Gall yr asedau fod yn ddiriaethol (adeiladau, cerbydau ac isadeiledd) neu'n anniriaethol (trwyddedau meddalwedd). Bydd asedau anghyfredol o £10k neu fwy yn cael eu hystyried yn wariant cyfalaf. £10k yw lefel de minimis a argymhellir gan y Cyngor i fod yn gymwys fel rhan o'r rhaglen gyfalaf. Bydd asedau anghyfredol llai na £10k yn cael eu codi ar refeniw yn y rhan fwyaf o achosion. Mae'r Cyngor yn cadw'r hawl i ildio'r de minimis os yw'n briodol.

4.2 Datblygu'r Rhaglen Gyfalaf Flynyddol

4.2.1 Y Broses Bidio a Sgorio

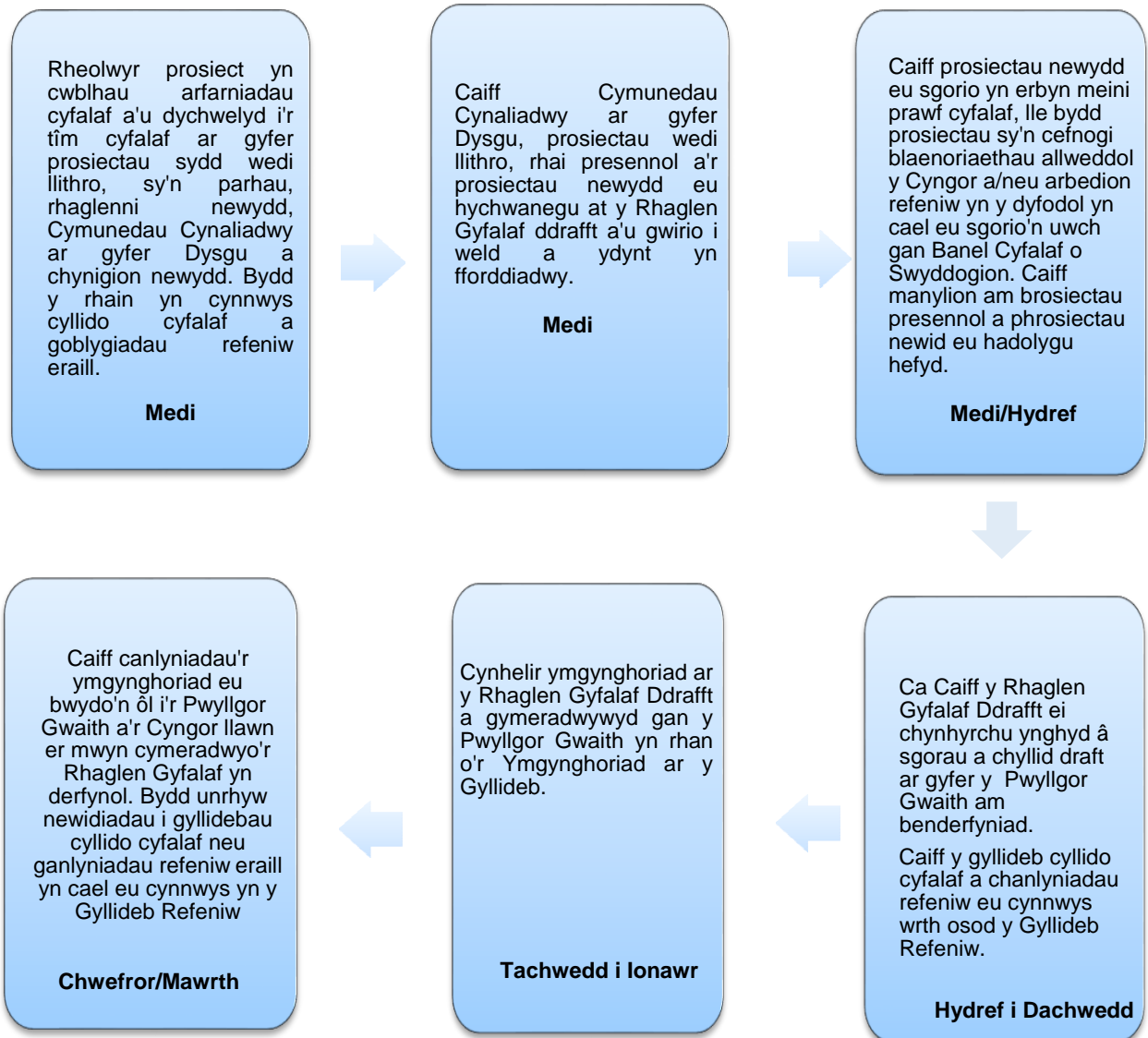
Wrth benderfynu pa brosiectau i'w cynnwys yn y Rhaglen Gyfalaf, rhaid i'r bidiau fod, nid yn unig yn fforddiadwy, ond bod o gymorth hefyd i gyflawni'r blaenoriaethau allweddol yng Nghynllun y Cyngor a chwrdd ag amcanion ac egwyddorion y Strategaeth Gyfalaf. Bob blwyddyn, gofynnir i'r Gwasanaethau gyflwyno arfarniadau / bidiau cyfalaf newydd a diweddarau gwybodaeth am brosiectau sy'n parhau. Dylai'r arfarniadau ddangos sut mae pob prosiect yn bodloni'r meini prawf (a nodir isod) a byddant yn cynnwys yr holl oblygiadau refeniw parhaus a fydd yn codi o'r prosiect e.e. costau cynnal a chadw. Drwy sgorio arfarniadau / bidiau cyfalaf newydd, ceir elfen o wrthrychedd a sicheir bod y prosiectau'n berthnasol i'r amcanion allweddol yng Nghynllun y Cyngor a'r Strategaeth hon. Y maen prawf pwysicaf yw pa mor agos y bydd y prosiect yn cyfrannu at gyflawni Cynllun y Cyngor, felly, mae mwy o bwysau wedi'i roi i'r maen prawf hwn. Y Gwasanaeth Cyfrifeg sy'n gwneud y sgorio cychwynnol. Wedyn bydd y Pwyllgor Gwaith yn ystyried ac yn cadarnhau'r sgorau wrth ddrafftio'r rhaglen gyfalaf flynyddol.

Meini Prawf	Sgôr
Pa mor agos y bydd y prosiect yn cyfrannu at flaenoriaethau'r Cynllun Corfforaethol a chynlluniau gweithredol allweddol	20
Bydd y prosiect yn denu cyllid allanol sylweddol	10
Bydd y prosiect yn arwain at arbedion refeniw	10
Bydd y prosiect yn helpu i liniaru Risg Gorfforaethol	10
Cyfanswm y sgôr uchaf	50

Mae'r strategaeth hefyd yn dyrannu cyllid at gynnal a chadw ac uwchraddio asedau presennol. Mae Rheolwyr Asedau yn penderfynu beth yw eu hangen am gyllid a chaiff hyn ei gydbwysu yn erbyn y cyllid sydd ar gael er mwyn dyrannu cyllid i bob prif grŵp asedau (adeiladau, cerbydau, TG, ffyrdd).

4.2.2 Amserlen

Mae'r broses o gymeradwyo'r Strategaeth Gyfalaf yn dilyn yr amserlen ar gyfer gosod y gyllideb refereniw a datblygu'r Rhaglen Gyfalaf. Mae'r amserlen ar gyfer datblygu'r Rhaglen Gyfalaf wedi'i chrynhofu isod:-

4.2.3 Awdurdodi

Y Cyngor llawn sy'n gyfrifol am gadarnhau'r Rhaglen Gyfalaf bob blwyddyn, a hynny'n seiliedig ar yr argymhelliad a wneir gan y Pwyllgor Gwaith. Mewn achosion eithriadol, bydd prosiectau cyfalaf newydd sy'n codi yn ystod y flwyddyn yn cael eu hystyried gan Aelodau yn rhan o'r adroddiadau chwarterol i'r Pwyllgor Gwaith. Mae prosiectau sy'n codi yn ystod y flwyddyn yn debygol o gael eu cymeradwyo os ydynt yn cael eu cyllido'n sylweddol o grantiau neu gyfraniadau allanol, neu os ydynt yn ymateb i argyfwng e.e. tirlithriad, neu os bydd prosiect a gymeradwywyd yn y rhaglen yn cael ei ganslo a bod cyllid ar gael. Mae gofyn cael arfarniad cyfalaf ar gyfer prosiectau sy'n codi yn ystod y flwyddyn a bydd angen i'r prosiectau fod yn rhai sy'n helpu'r Awdurdod i gyflawni ei amcanion allweddol.

4.2.4 Strategaeth Gyfalaf a'r Rhaglen Gyfalaf

Bob chwarter, caiff adroddiad Monitro Cyfalaf ei gynhyrchu a'i gyflwyno i'r UDA a'r Pwyllgor Gwaith. Mae hyn yn ystyried gwariant hyd yma, gwariant a ragwelir hyd at ddiwedd y flwyddyn a naratif i egluro cynnydd neu ddiffyg cynnydd cynlluniau. Mae'r UDA wedi gofyn am fonitro'r Rhaglen Gyfalaf yn fanylach, yn cynnwys perfformiad anariannol a pherfformiad ehangach, megis effaith y prosiectau cyfalaf ar gyflogaeth, mewnfuddsoddiad, ac ati. Bydd fframwaith rheoli perfformiad uwch yn cael ei ddatblygu yn ystod y flwyddyn 2022/23, wrth i'r strategaeth hon gael ei hadolygu.

5. Edrych yn Ôl – Cyflawniadau'r Strategaeth a'r Rhaglenni Cyfalaf 2016/17 i 2020/21

Mae'r Cyngor wedi gwario bron i £160m ar brosiectau cyfalaf dros y cyfnod pum mlynedd uchod. Cyllidwyd £79m o grantiau cyfalaf, sef 49.36% o gyfanswm y gwariant cyfalaf. Mae hyn yn dangos gwerth cynnwys cyllid grant sylweddol yn un o amcanion y Strategaeth Gyfalaf. Mae'r gwasanaethau â'r gwariant mwyaf yn dangos bod prosiectau cyfalaf yn cyd-fynd â Chynllun y Cyngor 2017/2022. Tai, gan gynnwys tai i bobl fregus, Dysgu Gydol Oes i ddarparu asedau i helpu rhoi gwasanaethau i helpu unigolion i gyflawni eu potensial, a'r gofyniad cyfreithiol i adnewyddu priffyrdd a'r flaenoriaeth i wella'r Ynys. Dangosir hyn yn y tabl isod:-

Gwasanaeth	2016/17 £'000	2017/18 £'000	2018/19 £'000	2019/20 £'000	2020/21 £'000	Cyfanswm £'000
CF Tai	2,090	1,224	1,108	1,252	1,212	6,886
CRT Tai	8,607	9,291	9,028	11,812	12,622	51,360
Dysgu Gydol Oes	10,633	6,318	7,233	2,982	3,878	31,044
Economaidd ac Adfywio	1,180	788	4,017	2,993	2,714	11,692
Priffyrdd	8,747	6,004	6,055	7,176	5,382	33,364
Rheoli Gwastraff	480	66	84	180	3,213	4,023
Eiddo	1,394	786	697	990	2,405	6,272
Trawsnewid	1,353	587	448	1,297	771	4,456
Cyflog Cyfartal - Cyfarwyddeb Cyfalafu	-	2,566	-	-	-	2,566
Cynllunio	916	1,031	1,839	755	52	4,593
Gwasanaethau Oedolion	1,240	694	168	577	880	3,559
Cyfanswm Gwariant	36,640	29,355	30,677	30,014	33,129	159,815
Grantiau Cyfalaf	13,356	11,801	16,629	18,156	18,948	78,890
Canran y costau cyfalaf a gyllidir gan Grantiau	36.45%	40.20%	54.21%	60.49%	57.19%	49.36%

Yn ogystal, mae dadansoddiad o newyddion y Cyngor a gyhoeddwyd dros yr 1.5 mlynedd diwethaf yn amlygu rôl bwysig y Strategaeth Gyfalaf wrth gyflawni blaenoriaethau'r Cyngor. Mae'r adran isod yn cynnwys dolenni i'r holl brosiectau cyfalaf a adroddwyd yn straeon newyddion y Cyngor yn ystod y cyfnod hwn, gan gynnwys adeiladau, megis adeilad newydd Ysgol Santes Dwynwen a'r gwaith adnewyddu sylweddol ar Neuadd y Farchnad, Caergybi, sydd wedi ennill gwobrau am ragoriaeth.

Newyddion wedi'i gyhoeddi am Brosiectau Cyfalaf ac yn dangos eu rôl wrth ddarparu Gwasanaethau Cyngor sy'n flaenoriaeth:-

<https://www.ynysmon.gov.uk/cy/newyddion/newyddion/mwy-o-dai-cyngor-newydd-o-ansawdd-ar-y-ffordd>

<https://www.ynysmon.gov.uk/cy/newyddion/newyddion/mwy-o-unedau-busnes-yn-dod-ir-hen-safle-heliport>

<https://www.ynysmon.gov.uk/cy/newyddion/newyddion/ysgol-santes-dwynwen-yn-ennill-gwobr-adeiladu-genedlaethol>

<https://www.ynysmon.gov.uk/cy/newyddion/newyddion/gwobr-arall-i-brosiect-arloesol-neuadd-y-farchnad>

<https://www.ynysmon.gov.uk/cy/newyddion/newyddion/addewid-o-drydan-glan-yn-hwb-i-gynlluniau-ygni-newydd>

<https://www.ynysmon.gov.uk/cy/newyddion/newyddion/tenantiaid-yn-symud-i-mewn-i-bymtheg-o-dai-cyngor-newydd-yn-rhosybol>

<https://www.ynysmon.gov.uk/cy/newyddion/newyddion/cam-olaf-y-broses-ymgyngori-ar-gyfer-map-rhwydwaith-teithio-llesol-ynys-mon-ar-agor>

<https://www.ynysmon.gov.uk/cy/newyddion/newyddion/cyfle-i-drosglwyddo-ased-cymunedol-bodorgan>

<https://www.ynysmon.gov.uk/cy/newyddion/newyddion/adborth-trigolion-yn-allweddol-i-gynlluniau-lliniaru-llifogydd-traeth-coch>

<https://www.ynysmon.gov.uk/cy/newyddion/newyddion/cae-chwaraeon-3g-newydd-caergybi-ar-agor>

<https://www.ynysmon.gov.uk/cy/newyddion/newyddion/ardal-chwarae-newydd-i-blant-ym-mharc-y-morglawdd-caergybi>

<https://www.ynysmon.gov.uk/cy/newyddion/newyddion/seremoni-yn-nodi-dechrau-gwaith-adeiladu-ysgol-gynradd-newydd>

<https://www.ynysmon.gov.uk/cy/newyddion/newyddion/canolfan-fusnes-ynys-mon-wedii-hymestyn-yn-croesawu-tenantiaid-newydd>

<https://www.ynysmon.gov.uk/cy/newyddion/newyddion/gwaith-i-ddechrau-ar-yr-ysgol-corn-hir-newydd>

<https://www.ynysmon.gov.uk/cy/newyddion/newyddion/gwobr-arall-i-brosiect-arloesol-neuadd-y-farchnad>

<https://www.ynysmon.gov.uk/cy/newyddion/newyddion/cerbydau-graeau-newydd-yn-profi-eu-gwerth-y-gaeaf-hwn>

<https://www.ynysmon.gov.uk/cy/newyddion/newyddion/gwasanaeth-tai-i-adeiladu-ar-gynnydd-rhagorol>

<https://www.ynysmon.gov.uk/cy/newyddion/newyddion/re-fit-yn-helpur-cyngor-leihau-allyriadau-carbon-yn-sylweddol>

<https://www.ynysmon.gov.uk/cy/newyddion/newyddion/mwy-o-safleoedd-yn-barod-fel-rhan-o-brosiect-cyfalaf-cynnig-gofal-plant-mon>

6. Y Cyd-destun Ariannol Cyfredol a Chyllido

6.1 Cyfyngiadau Refeniw

- 6.1.1** Cyflwynwyd y Cynllun Ariannol Tymor Canolig cychwynnol (CATC) ar gyfer 2022/23 i 2023/24 i'r Pwyllgor Gwaith ar 27 Medi 2021. Roedd hyn yn cydnabod yr anhawster gyda chynllunio ariannol y tu hwnt i un flwyddyn oherwydd diffyg rhagolygon cyllideb tair blynedd o'r Llywodraeth Ganolog a Llywodraeth Cymru. Achosodd Brexit ei hun ansicrwydd sylweddol i'r economi, ac mae'n dal i wneud. Fodd bynnag, rhoddodd Pandemig y Coronafeirws yr effaith a gâi Brexit yn y cysgod gydag economi hynod fregus ar ôl bron i ddwy flynedd o gyfyngiadau Covid-19. Mae benthycar sector cyhoeddus ar gyfer 2020/21 ar ei uchaf mewn un flwyddyn ers yr Ail Ryfel Byd.
- 6.1.2** Mae gweithred Banc Lloegr i leihau'r gyfradd llog sylfaenol i 0.1% mewn ymateb i effaith economaidd cyfyngiadau Covid-19 wedi arwain at enillion truenus ar fuddsoddiadau Rheoli'r Trysorlys. Fodd bynnag, byddai'r cynnydd diweddar i 0.25% ym mis Rhagfyr 2021 ac i 0.50% ar 3 Chwefror 2022, fel arfer yn ddangosydd o economi gwell. Mae peth o'r cynnydd i'w briodoli i hyn, ond mae chwyddiant ar ei uchaf ers 1990 oherwydd codiadau sylweddol ym mhrisiau ynni megis nwy, trydan, ac ati. Mae Banc Lloegr wedi awgrymu cynnydd pellach yn ystod y flwyddyn i geisio gostwng chwyddiant. Er y bydd hyn yn golygu gwell enillion ar fuddsoddiadau Rheoli'r Trysorlys, golyga'r pwysau chwyddiant hyn y bydd y Cyngor yn talu mwy am ei holl wariant. Yn ogystal, mae cyllid y Cyngor bob amser mewn perygl oherwydd pwysau ariannol ar y Llywodraeth Ganolog a Llywodraeth Cymru.
- 6.1.3** Mae'r CATC diwygiedig ar gyfer 2022/23, a adroddwyd yn rhan o'r broses o osod cyllideb refeniw am 2022/23 i'r Pwyllgor Gwaith ar 24 Ionawr 2022, yn amlgu setliad dros dro sylweddol gwell na'r disgwyl am 2022/23 ar 9.23%. Dyma'r setliad uchaf y mae'r Cyngor wedi'i dderbyn ers blyneddoddedd, ac mae i'w groesawu'n arbennig ar ôl bron i ddegawd o doriadau cyllid o 2010/11. Fodd bynnag, yng ngoleuni'r pwysau chwyddiant sy'n parhau i gynyddu, mae'n amlwg pam y cyhoeddwyd setliad mor hael. Mae'r setliad hwn wedi golygu nad oes angen unrhyw doriadau yn y gyllideb am 2022/23, ac mae hefyd wedi bod yn fodd i roi cyllid ar gyfer mwy o staff i wasanaethau a dorrwyd yn flaenorol.
- 6.1.4** Mae setliad dros dro Llywodraeth Cymru hefyd yn cynnwys manylion y cyllid cyfalaf a roddwyd i'r Cyngor ar gyfer 2022/23. Mae'n bosib bydd y Cyngor yn derbyn grant cyfalaf, cyffredinol o £1.486m a £2.157m mewn benthyciad â chefnogaeth sydd, gyda'i gilydd, yn dod i £3.643m. Er mwyn cadw costau cyllido cyfalaf yn fforddiadwy ar gyfer y gyllideb refeniw, yn enwedig gyda'r ansicrwydd ynghylch lefelau cyllid refeniw yn y dyfodol, mae'n egwyddor allweddol yn y strategaeth hon na ddylai rhaglenni cyfalaf fod yn fwy na'r cyllid sydd ar gael gan Lywodraeth Cymru, ac eithrio benthycia digefnogaeth ar gyfer elfen y Cyngor o gyllido'r Rhaglen Cymunedau Cynaliadwy ar gyfer Dysgu. Rhagwelir y bydd Llywodraeth Cymru yn cadw'r lefel hon o gyllid yr un fath, neu'n llai, yn y dyfodol.
- 6.1.5** Cynyddu oes asedau'r Cyngor sy'n heneiddio a chadw'n gyfoes ag uwchraddio technolegol fydd yn cael yr alwad gyntaf yn erbyn y cyllid hwn. Bydd hyn, felly, yn golygu na fydd cyllid sylweddol ar gyfer prosiectau newydd. Dan y strategaeth hon, ni ddylid ystyried prosiectau newydd oni bai bod cyllid grant sylweddol i ymgymryd â phrosiectau penodol, neu y gellid eu cyllido o fenthycia digefnogaeth os yw'r prosiect yn bodloni gofyniad y Côt Darbodus o ran gallu cyllido'r costau cyllido cyfalaf o incwm ychwanegol neu arbedion gwariant osgoi costau. Gellid defnyddio cronfeydd wrth gefn y Cyngor i gyllido prosiectau cyfalaf, ond nid yw defnyddio cronfeydd wrth gefn yn gynaliadwy ac ni ddylid ei ystyried oni bai y bydd y gronfa gyffredinol yn uwch na'r isafswm a argymhellir. Gellir ystyried defnyddio arian dros ben i gyllido cyllid cyfatebol ar gyfer prosiectau a gyllidir â grant.
- 6.1.6** Fel y nodwyd yn flaenorol, bydd cyllido'r rhaglen gyfalaf yn cael effaith sylweddol ar y gyllideb refeniw, ac mae'r Strategaeth Gyfalaf yn cymryd fforddiadwyedd i ystyriaeth wrth ei lunio,, ac mae Datganiad Strategaeth Rheoli'r Trysorlys yn sicrhau bod y Cyngor yn cadw costau benthycia cyn ised â phosib trwy wneud y defnydd gorau o falansau arian parod y Cyngor ei hun i gyllido gwariant cyfalaf.

6.2 Cyllido Gwaith Moderneiddio Ysgolion

- 6.2.1** Mae'r Cyngor ar hyn o bryd ran o'r ffordd trwy raglen uchelgeisiol i foderneiddio ysgolion trwy'r rhaglen Cymunedau Cynaliadwy ar gyfer Dysgu (rhaglen Ysgolion yr 21^{ain} Ganrif gynt), gyda Band A yn dod i ben yn 2022 a Band B yn rhedeg tan 2027.
- 6.2.2** Roedd pedwar cam i'r rhaglen yn flaenorol, a nodwyd yn Fandiau A, B, C a CH. Fodd bynnag, mae Bandiau C a Band CH wedi'u diddymu mewn enw. Bydd y rhaglen Cymunedau Cynaliadwy ar gyfer Dysgu ddiwygiedig yn parhau i ddarparu cyllid ar gyfer gwelliannau i ysgolion yn y tymor hir, ond ni fydd manylion y rhaglen newydd yn cael eu rhyddhau tan ar ôl yr etholiadau ym mis Mai 2022. Mae rhaglen Band A bellach bron â chael ei chwblhau, mae tair ysgol newydd sbon wedi eu cwblhau ac yn weithredol, Ysgol Cybi, Ysgol Rhyd y Llan ac Ysgol Santes Dwynwen. Mae gwaith adnewyddu hefyd wedi'i gwblhau yn Ysgol Parc y Bont a Brynsiencyn. Mae gwaith adeiladu ar Ysgol Corn Hir yn Llangefni wedi dechrau.
- 6.2.3** Amcangyfrifwyd yn flaenorol bod Band B yn £36m. Mae hon bellach yn rhaglen lai, sef £19m, ar gyfer prosiectau sy'n rhedeg o 2018/19 i 2027/28.
- 6.2.4** Mae Band A y rhaglen Cymunedau Cynaliadwy ar gyfer Dysgu yn cael ei gyllido drwy 50% o gyllid ychwanegol gan Lywodraeth Cymru a 50% trwy fenthycia digefnogaeth. Mae'r cyllid 50% gan Lywodraeth Cymru yn rhannol trwy grant (67% o'r 50%) ac yn rhannol trwy fenthycia â chefnogaeth (33% o'r 50%). Mae Llywodraeth Cymru wedi cyhoeddi bod y gyfradd ymyrraeth ar gyfer Band B wedi cynyddu i 65%.
- 6.2.5** Mae Llywodraeth Cymru hefyd wedi cyflwyno model cyd-fuddsoddi ar gyfer Band B (MIM), lle mae cost cyfalaf y prosiect yn cael ei gyllido gan y sector preifat a bod y Cyngor wedyn yn talu ffi rhent i'r buddsoddwr am gyfnod penodedig (25 mlynedd yw'r disgwyl). Mae Llywodraeth Cymru yn gwneud cyfraniad tuag at y ffi rhent bob blwyddyn (y disgwyl yw y bydd yn o leiaf 70%).
- 6.2.6** Cyflwynwyd Rhaglen Amlinellol Strategol y Cyngor ar gyfer Band B i Lywodraeth Cymru ym mis Gorffennaf (cymeradwywyd gan y Pwyllgor Gwaith ar 17 Gorffennaf 2017). Yn y tabl isod dangosir y gwariant a'r cyllid amcangyfrifedig ar gyfer 2022/23:-

Y Cyllid Amcangyfrifedig ar gyfer 2022/23 i Fand A a Phrosiectau Arfaethedig Band B				
Band	Rhanbarth	Elfen Hunangyllidol £'m	Cymorth Llywodraeth Cymru £'m	Cyfanswm £'m
	CYFANSWM BAND A	3.8	-	3.8
	CYFANSWM BAND B	1.5	3.3	4.8

- 6.2.7** Tybir y byddai'r holl fenthycia digefnogaeth ac â chefnogaeth yn cael ei wneud trwy fenthyciadau'r Bwrdd Benthyciadau Gwaith Cyhoeddus newydd dros gyfnod o amser sy'n cyfateb i oes ddisgwyliedig yr ased (50 mlynedd).
- 6.2.8** Bydd unrhyw fenthycia ychwanegol (â chefnogaeth a digefnogaeth) yn cynyddu Gofyniad Cyllido Cyfalaf (CRF) y Cyngor. Bydd hynny, yn ei dro, yn cynyddu'r tâl MRP blynyddol a godir ar y cyfrif referniw, gan arwain at daliadau llog blynyddol ychwanegol.
- 6.2.9** Byddai'r benthycia digefnogaeth ychwanegol ar gyfer Band B (yn seiliedig ar gyfnod ad-dalu o 50 mlynedd a llog blynyddol o 3.2%) yn arwain at daliadau cyllido cyfalaf ychwanegol o £0.341m y flwyddyn i'r gyllideb referniw (£0.210m o log yn daladwy a £0.131m MRP) unwaith y bydd y Rhaglen wedi'i chwblhau'n llwyr. Yn ymarferol, byddai'r costau hyn yn dod i mewn yn raddol wrth i bob prosiect gychwyn ac unwaith y byddem yn cymryd y benthyciadau i wneud y gwaith. Byddai'r tâl MRP yn cael ei godi unwaith daw'r ysgolion yn weithredol.

6.2.10 Dylid nodi y byddai cyflawni'r prosiectau Band B yn cael gwared ar yr angen i wneud gwaith cynnal a chadw sydd wedi cronni yn y gwahanol ysgolion.

6.3 Ffynonellau Cyllido – mae'r Rhaglen Gyfalaf yn cael ei chyllido o'r ffynonellau a ganlyn:-

- **Grant Cyfalaf Cyffredinol** – Mae hwn yn swm o arian sy'n cael ei ddarparu gan Lywodraeth Cymru yn rhan o'r setliad blynyddol. Mae'r Cyngor yn rhydd i ddefnyddio'r grant cyfalaf ar unrhyw brosiect cyfalaf y mae'n dymuno. Rhaid i'r grant hwn gael ei wario erbyn 31 Mawrth yn y flwyddyn ariannol y mae'n berthnasol iddi.
- **Benthyca â Chefnogaeth** – Bydd y Cyngor yn benthyca gan y Bwrdd Benthyciadau Gwaith Cyhoeddus (BBGC) i gyllido'r gwariant. Mae'r costau refeniw sy'n codi o'r benthyciadau (Costau Llog a'r Ddarpariaeth Refeniw Isaf) yn cael eu cyllido gan Lywodraeth Cymru drwy'r setliad refeniw blynyddol, sy'n egluro'r term "Benthyca â Chefnogaeth".
- **Benthyca Digefnogaeth** – Yma eto, mae'r Cyngor yn benthyca'r arian gan y (BBGC) neu o ffynhonnell arall, ond mae gofyn iddo gyllido'r costau refeniw o'i adnoddau ei hun. Ar y cyfan, mae prosiectau a gyllidir drwy fenthyca digefnogaeth yn brosiectau sy'n sicrhau arbedion refeniw, a'r arbedion hyn sy'n cael eu defnyddio i gwrdd â'r costau refeniw ychwanegol sy'n codi o'r benthyciad.
- **Grantiau Cyfalaf Penodol** – Bydd y Cyngor yn derbyn grantiau cyfalaf sy'n cyllido cost prosiect yn llawn neu'n rhannol. Fel arfer, bydd cyfyngiadau ar grantiau cyfalaf o ran y gwariant y gellir ei gyllido ac erbyn pa bryd y mae'n rhaid ysgwyddo'r gwariant.
- **Cyfraniad Refeniw** – Gall gwasanaethau gyfrannu o'u cyllidebau refeniw i gyllido prosiectau. Gan amlaf, bydd y cyfraniadau hyn ar ffurf cyllid cyfatebol ar gyfer prosiect sy'n cael ei gyllido'n bennaf o grant cyfalaf penodol.
- **Derbyniadau Cyfalaf** – Gellir defnyddio'r cyllid a gynhyrchir drwy werthu asedau i gyfrannu at gyllido'r rhaglen gyfalaf. Fel arfer, bydd derbyniadau o'r fath yn codi o werthu asedau dros ben (tir neu adeiladau gan amlaf).
- **Cronfeydd Wrth Gefn** – Gellir defnyddio cyllid sy'n cael ei ddal mewn cronfa wrth gefn, e.e. derbyniadau cyfalaf sydd heb eu defnyddio, i gefnogi'r rhaglen gyfalaf.

6.4 Effaith gwahanol cyllid cyfalaf

- 6.4.1** Nid yw cyllid a dderbynnir ar ffurf grantiau (cyffredinol neu benodol) yn cael unrhyw effaith ar sefyllfa ariannol tymor hir y Cyngor, gan fod pob grant a dderbynnir yn cael ei ddefnyddio i gyllido'r gwariant cyfalaf. Gellir cael gwahaniaethau o ran amseriad sy'n golygu na fydd grantiau'n cael eu defnyddio mewn un flwyddyn ac y byddant yn cael eu cario o un flwyddyn i'r nesaf drwy fantolen y Cyngor.
- 6.4.2** Yn sgil derbyniadau cyfalaf, trosir asedau dros ben yn arian parod sydd, yn eu tro, yn arwain at greu ased newydd. Yma eto, ychydig iawn o effaith tymor hir a gaiff y math hwn o gyllido ar sefyllfa ariannol y Cyngor, ond fe ddaw adeg pan fydd yr holl asedau dros ben wedi'u gwerthu ac y bydd lefel y cyllid sydd ar gael drwy derbyniadau cyfalaf yn gostwng.
- 6.4.3** Mae'r Cyfrif Refeniw Tai yn defnyddio'r cyllid dros ben ar y CRT (yr hyn sy'n weddill o incwm rhent ar ôl gwariant) i gyllido gwariant cyfalaf. Caiff hyn ei adlewyrchu yng nghynllun busnes y CRT ac nid yw'n cael effaith ar Gronfa'r Cyngor.
- 6.4.4** Bydd defnyddio cyllid refeniw yn lleihau gwerth y cyllid sy'n cael ei ddal yn y cronfeydd wrth gefn neu'r swm sy'n cael ei drosglwyddo i falansau cyffredinol y Cyngor ar ddiwedd y flwyddyn, h.y. mae'n trosi arian parod dros ben i wneud ased newydd.
- 6.4.5** Mae benthyca â chefnogaeth a benthyca digefnogaeth yn cael effaith ar Ofyniad Cyllido Cyfalaf y Cyngor ac mae goblygiadau o hynny, yn ei dro, i'r gyllideb Refeniw gan y bydd y Ddarpariaeth Refeniw Isaf (MRP) a'r taliadau llog blynyddol yn fwy.
- 6.4.6** Er bod y Cyfrif Refeniw Tai yn gweithredu ar wahân i Gronfa'r Cyngor, nid yw'r Cyngor yn benthyca ar wahân ar gyfer gwariant o Gronfa'r Cyngor a'r CRT. Mae'r holl fenthyca yn cael ei gyfuno a chaiff y costau eu neilltuo i'r ddwy gronfa ar sail lefel y gwariant a gyllidwyd o fenthyciadau ar gyfer y ddwy gronfa. Adolygir y dull neilltuo drwy'r amser i sicrhau mai hwnnw yw'r dull mwyaf teg.

6.5 Cyfyngiadau Cyllido

- 6.5.1** Mae'r cyd-destun ariannol ansicr y mae'r Cyngor yn parhau i weithredu ynddo yn cael ei drafod yn adran 5, ac mae'n amlygu bod yna gyfyngiadau ar sut mae'r Cyngor yn cyllido gwariant cyfalaf. Un o'r prif flaenoriaethau i'r Cyngor yw lleihau gwariant refeniw er mwyn cael cyllideb gytbwys, gan hefyd leihau'r gostyngiad i gyllidebau gwasanaethau cymaint ag sy'n bosib. Mae'n rhesymol i'r Cyngor geisio cadw'r cynnydd sydd ei angen i'r gyllideb cyllido cyfalaf gyn ised â phosib. Bydd rhaid darparu cyllid cyfalaf ychwanegol, ond dylid cadw hyn ar lefel sy'n cael ei gyllido trwy'r setliad (grant cyfalaf cyffredinol a benthyca â chefnogaeth) fel bod y cynnydd yn y costau cyllido cyfalaf yn cael ei gyllido trwy dderbyniadau cyfalaf ac unrhyw grantiau penodol sydd ar gael.
- 6.5.2** Ni ddylid ystyried benthyca digefnogaeth (y tu allan i'r rhaglen Cymunedau Cynaliadwy ar gyfer Dysgu) oni bai y gellir lleihau'r gyllideb gwasanaeth perthnasol gan swm sy'n fwy na'r MRP a chostau llog neu i gyllido cyfran y Cyngor o gynllun a gyllidir yn bennaf o grant allanol.
- 6.5.3** Mae wedi bod yn bolisi gan Llywodraeth Cymru dros nifer o flynyddoedd i gynnal lefel y grant cyfalaf cyffredinol a benthyca â chefnogaeth tua'r un lefel â'r blynyddoedd cynt, gyda chyllid cyfalaf ychwanegol yn cael ei gyfeirio i ysgolion, gwelliannau ffyrdd ac ati. Codwyd y cyllid grant cyffredinol am 2019/20, 2020/21 a 2021/22. Mae'r cyllid cyfalaf wedi'i ostwng i'r lefelau gwreiddiol yn y setliad dros dro ar gyfer 2022/23. Fodd bynnag, dyfarnwyd grant cyfalaf cyffredinol ychwanegol ym mis Chwefror 2022 i bob awdurdod lleol yng Nghymru. Rhagwelir mai £1.7m fydd cyfran Cyngor Sir Ynys Môn o'r cyllid ychwanegol ac mae modd cario hwn drosodd i 2022/23 - cynnydd sylweddol am y flwyddyn.
- 6.5.4** Fel landlord stoc tai, bydd y Cyngor hefyd yn derbyn lwfans atgyweirio sylweddol ar ôl cyflwyno'r cynllun busnes 30 mlynedd ar gyfer y Cyfrif Refeniw Tai a chael cymeradwyaeth iddo. Caiff gwariant cyfalaf ar y CRT ei ategu gan ddefnyddio arian wrth gefn y CRT a thrwy gyfrwng y pwerau benthyca y gall y CRT eu defnyddio.
- 6.5.5** Bydd grantiau penodol sydd wedi'u cymeradwyo, sy'n debygol o gael eu cymeradwyo neu sy'n deillio o fidiâu llwyddiannus, hefyd ar gael i gyllido cynlluniau cyfalaf. Mewn rhai achosion, efallai y bydd rhaid i'r Cyngor gyfrannu swm o'i gyllid cyfalaf ei hun fel cyllid cyfatebol fel y gall sicrhau'r cyllid grant. Daw'r grantiau a chyfraniadau sydd wedi eu hadnabod hyd yma fel ffynonellau cyllido ar gyfer 2022/23 i £8m, gan gynnwys y grant cyfalaf cyffredinol. Mae'r Cyngor wedi derbyn cyllid sylweddol gan yr UE yn y gorffennol. Ni fydd y ffynhonnell hon ar gael o 2022/23 ymlaen, ond bydd y Cyngor yn ceisio cael ffynonellau amgen o gyllid lle bo hynny'n bosibl.
- 6.5.6** Fel y nodwyd yn flaenorol, rhaid i unrhyw fenthyca digefnogaeth gynhyrchu incwm ychwanegol / arbedion gwariant refeniw i gyllido'r costau cyllido cyfalaf ychwanegol (MRP a thaliadau llog) a gaiff eu codi ar y cyfrif refeniw. Bydd unrhyw gynlluniau arfaethedig a gyllidir gan fenthyca digefnogaeth yn cael eu hasesu fesul cynllun.
- 6.5.7** Yn ychwanegol at y ffynonellau cyllid a nodir uchod, mae'r Cyngor yn dal cronfa cyllido cyfalaf wrth gefn, sy'n cynnwys cyfraniadau refeniw nad ydynt wedi'u defnyddio eto. £1.207m oedd y balans yn y gronfa wrth gefn hon ar 31 Mawrth 2021.
- 6.5.8** Mae derbyniadau cyfalaf sydd heb eu dyrannu'n cael eu dal mewn cronfa wrth gefn. Roedd balans y gronfa wrth gefn ar 31 Mawrth 2021 yn £0.767m. Bydd y derbyniadau hyn yn cael eu defnyddio'n ffynhonnell gyllido ar gyfer rhaglen 2021/22, neu byddant yn helpu i gyllido gwariant sydd wedi llithro yn 2022/23 a thu hwnt, fel bo'r angen.
- 6.5.9** Yn gryno, dylai'r cyllid ar gyfer prosiectau cyfalaf newydd yn 2022/23 fod wedi'i gyfyngu i lefel y grant cyfalaf cyffredinol (£1.486m), benthyca â chefnogaeth (£2.157m) ac unrhyw dderbyniadau cyfalaf heb eu dyrannu a gynhyrchir yn y flwyddyn. Byddai cyfanswm y gyllideb sydd ar gael oddeutu £3.643m, heb gynnwys grantiau, cyllid Cymunedau Cynaliadwy ar gyfer Dysgu a chyllid y CRT. Bydd yr egwyddor hon yn cael ei defnyddio yn y tymor canol a'r tymor hwy i sicrhau bod y rhaglen gyfalaf yn fforddiadwy, yn enwedig yng nghyd-destun toriadau cyllid sy'n parhau.

6.6 Proffil Cyllido Amcangyfrifedig 2022/23 i 2023/24

6.6.1 Mae'r cyllid allanol gan Lywodraeth Cymru (gan eithrio Cymunedau Cynaliadwy ar gyfer Dysgu) am y cyfnod 2022/23 i 2024/25 i'w weld yn y tabl isod. Dylid nodi y bydd y Cyngor hefyd yn derbyn nifer o fân grantiau cyfalaf.

Amcangyfrif o'r Cyllid Cyfalaf gan Lywodraeth Cymru 2022/23– 2024/25

	2022/23 £'m	2023/24 £'m	2024/25 £'m
Grant Cyfalaf Cyffredinol	1.486	1.783	1.783
Benthyca â Chefnogaeth	2.157	2.588	2.588
Lwfans Gwaith Trwsio Mawr	2.660	2.660	2.660
Grant dadgarboneiddio		0.500	0.500
Cyfanswm Cyllid Cyfalaf Llywodraeth Cymru	6.303	7.531	7.531

6.6.2 Bydd y rhan fwyaf o brosiectau newydd y'u bwriadwyd ar gyfer 2022/23 yn cael eu cyllido o'r cronfeydd wrth gefn oherwydd y cyllid cyfalaf cyfyngedig uchod. Mae benthyca digefnogaeth yn bosibl ond, oni bai bod y prosiectau'n cynhyrchu arbedion refeniw neu gyllid grant sylweddol, yna bydd y tâl MRP ychwanegol a'r costau llog yn cynyddu'r gyllideb refeniw y mae'n rhaid ei gyllido gan gynnydd yn y Dreth Gyngor neu drwy wneud arbedion refeniw yn rhywle arall. Felly, gall y Cyngor sicrhau bod y costau cyllido cyfalaf yn fforddiadwy ac yn gynaliadwy drwy gyfyngu ar wariant cyfalaf a gyllidir gan fenthyciadau digefnogaeth i'r Rhaglen Cymunedau Cynaliadwy ar gyfer Dysgu a phrosiectau cyfalaf sy'n arwain at arbedion refeniw uwch na'r MRP a thaliadau llog taladwy o'r cyllid cyfalaf. Mae Adroddiad Rhaglen Gyfalaf Drafft 2022/23, a grynhoir isod, yn cynnig rhaglen fforddiadwy â ddefnydd cyfyngedig o fenthyciadau digefnogaeth.

7 Rhaglen Gyfalaf Ddrafft 2022/23

7.1 Bydd y rhaglen gyfalaf ddrafft am 2022/23 yn cael ei chyflwyno ochr yn ochr â'r strategaeth gyfalaf hon i'r Pwyllgor Gwaith ar 3 Mawrth 2022 ac i'r Cyngor llawn ar 10 Mawrth 2022. Mae'r tabl isod yn crynhoi'r rhaglen gyfalaf arfaethedig, gan gynnwys ffynonellau cyllido. Ceir rhagor o fanylion yn Atodiad 2.

Crynodeb o Raglen Gyfalaf Ddrafft 2022/23

	Cyf	£'000
Cynlluniau 2021/22 a Ddygwyd Ymlaen	Paragraff 4.1 a Thabl 2	1,322
Adnewyddu / Newid Asedau	Paragraff 4.2	5,042
Prosiectau Cyfalaf Untro Newydd	Paragraff 5.2 a Thabl 3	1,432
Prosiectau Cyfalaf Untro Newydd (Cyllidir o'r Cronfeydd Wrth Gefn a Benthycu Digefnogaeth)	Paragraff 5.3 a Thabl 4	783
Ysgolion yr 21 ^{ain} Ganrif	Paragraff 6	8,598
Cyfrif Refeniw Tai	Paragraff 7	18,784
Cyfanswm Rhaglen Gyfalaf 2022/23 a Argymellir		35,961
Cyllidir gan:		
Grant Cyfalaf Cyffredinol		1,486
Benthycu â Chefnogaeth - Cyffredinol		2,157
Balansau Cyffredinol		1,681
Benthycu â Chefnogaeth Ysgolion yr 21ain Ganrif		1,168
Benthycu Digefnogaeth Ysgolion yr 21ain Ganrif		5,261
Arian Wrth Gefn CRT a Gwarged Mewn Blwyddyn		10,099
Benthycu Digefnogaeth CRT		6,000
Derbyniadau Cyfalaf		600
Grantiau Allanol		4,854
Cronfeydd Wrth Gefn Clustnodedig		1,195
Cronfa Gyffredinol Benthycu Digefnogaeth		138
Cyllid 2021/22 a Ddygwyd Ymlaen		1,322
Cyfanswm Cyllid Cyfalaf 2022/23		35,961

7.2 Cynlluniau Gwariant Cyfalaf Tymor Hwyl

7.2.1 Mae'r rhaglen gyfalaf isod yn rhoi rhagolwg sy'n gyson â'r Cynllun Ariannol Tymor Canolig a'r prosiectau a restrir yng Nghynllun Trosiannol 2022/23 y Cyngor, y cynllun gweithredol ac yn Natganiad Strategaeth Rheol'r Trysorlys. Mae'r strategaeth gyfalaf hon hefyd yn cyfleu'r bwriadau tymor hir o ran Band B Rhaglen Cymunedau Cynaliadwy ar gyfer Dysgu. Mae'n anodd gwybod a fydd prosiectau tymor hwy yn cael eu cyllido yn rhan o waith canolbwyntio newydd y Cymunedau Cynaliadwy ar gyfer Dysgu. Bydd y rhaglen ddiwygiedig yn cael ei chyhoeddi ar ôl yr etholiadau ym mis Mai 2022, fodd bynnag, mae'r wefan yn nodi ei bod ar gyfer cyllido gwelliannau mewn ysgolion yn y tymor hir. Anodd, hefyd, yw cynhyrchu cynlluniau tymor hwy yn rhan o'r strategaeth hon tra bod Covid-19 yn dal i gael effaith sylweddol. Bydd cynlluniau tymor hwy yn cael eu hamlinellu yn Strategaeth Gyfalaf 2023/24. Mae gan y CRT gynllun tymor hir clir o fuddsoddi mewn tai Cyngor fel rhan o'r cynlluniau busnes treigl 30 mlynedd. Mae angen rhaglen tymor hir hefyd ar gyfer adnewyddu asedau presennol

8 Strategaeth Buddsoddi nad yw'n ymwneud â Rheoli'r y Trysorlys

- 8.1** Mae'r Strategaeth Buddsoddi Rheoli'r Trysorlys wedi'i chynnwys yn y DSRhT a drafodir isod. Yn ogystal, mae'r Cyngor yn dal nifer o fuddsoddiadau nad ydynt yn rhai Rheoli'r Trysorlys. Dyma'r eiddo buddsoddi y mae'r Cyngor yn ennill incwm rhent ohonynt. Mae'r rhain yn helpu i ddarparu ffrwd refeniw tymor hir i'r Cyngor. Roedd tua 70 eiddo yn y portffolio eiddo buddsoddi ar 31 Mawrth 2021, oedd yn werth £6.2m. Mae'r rhain yn cynnwys eiddo manwerthu, unedau swyddfa ac unedau masnachol. Yn 2020/21, casglwyd £340k o incwm rhent o eiddo buddsoddi. Gwariwyd £111k ar gynnal a chadw ac ati, a arweiniodd at incwm gweithredol net o £262k o incwm rhent ac incwm arall. O ran cynlluniau ar gyfer yr eiddo buddsoddi yn y dyfodol, bydd yr adeiladau'n parhau i gael eu cynnal i safonau cyfreithiol. Yn ogystal, adeiladwyd cyfadeilad unedau diwydiannol newydd yn ddiweddar ac mae'n weithredol yn Llangefni. Mae'r Cyngor hefyd yn gweithio mewn partneriaeth â Llywodraeth Cymru ar godi Unedau Diwydiannol ym Mhenrhos, Caerdybi. Mae'r rhain yn debygol o ddod yn weithredol yn 2022/23. Mae'r prosiect hwn wedi'i ymestyn i godi unedau ychwanegol yng Nghaerdybi a'r cynllun newydd ar gyfer unedau ychwanegol yn Llangefni, fel y nodir yn y Cynllun Trosiannol.
- 8.2** Mae gan Awdurdodau Lleol y grym i brynu neu ddatblygu eiddo fel buddsoddiadau er mwyn gwella gweithgaredd economaidd o fewn ardal y Cyngor neu fel modd o gynhyrchu incwm ychwanegol i'r Cyngor. Ar hyn o bryd, nid oes gan y Cyngor unrhyw gynlluniau i ddefnyddio'r pwerau hyn yn ehangach nag ar y cynlluniau a nodir uchod, ond mae defnyddio'r pwerau hyn yn parhau i fod yn opsiwn ac mae'r Strategaeth yn caniatáu i'r Cyngor wario ar eiddo buddsoddi er mwyn cyflawni amcanion allweddol y Cyngor neu i fanteisio ar unrhyw gyllid allanol sylweddol a allai ddod ar gael.

9 Benthycia a Rheoli'r Trysorlys

- 9.1** Mae Datganiad Strategaeth Rheoli'r Trysorlys (DSRhT) ac Arferion Rheoli'r Trysorlys yn rhoi'r fframwaith i sicrhau bod digon o arian parod i dalu cyflenwyr, sicrhau bod unrhyw arian dros ben yn cael ei fuddsoddi'n ddiogel a bod benthycia i gyllido rhaglen gyfalaf 2022/23 yn fforddiadwy. Bydd y DSRhT yn cael ei gyflwyno i'r Cyngor llawn ar 10 Mawrth 2022.
- 9.2** Mae Atodiad 11 DSRhT 2024/25 yn cyflwyno'r dangosyddion darbodus a thrysorlys am y cyfnodau 2020/21 i 2023/24, sy'n helpu i benderfynu a yw cynlluniau benthycia yn fforddiadwy.
- 9.3** Mae cymhareb costau cyllido i ffrydiau refeniw net yn fesur o fforddiadwyedd. Mae'r gymhareb amcangyfrifedig o gostau cyllido i ffrydiau refeniw net fel a ganlyn:-

2020/21 (Gwirioneddol)	6.12%
2021/22 (Rhagamcanol)	5.08%
2022/23 (Rhagamcanol)	5.42%
2023/24 (Rhagamcanol)	5.57%
2024/25 (Rhagamcanol)	5.56%

Yn seiliedig ar yr uchod, mae'r rhaglen gyfalaf arfaethedig yn parhau i fod yn fforddiadwy o ran y goblygiadau refeniw.

- 9.4** Yn 2018/19, adolygodd y Cyngor ei bolisi Darpariaeth Refeniw Isaf (MRP) a llwyddodd i ôl-ddyddio'r newidiadau. Cynlluniwyd yr adolygiad o'r polisi i sicrhau bod darpariaeth ddarbodus yn cael ei chodi ar y cyfrif refeniw bob blwyddyn. Fodd bynnag, canlyniad y newid hwn oedd iddo nodi gorddarpariaeth mewn blynyddoedd blaenorol a gellir defnyddio'r gorddarpariaeth hon yn y blynyddoedd i ddod i sicrhau bod y costau cyllido blynyddol yn parhau i fod yn fforddiadwy. Bydd y Swyddog Adran 151 yn cymryd hyn i ystyriaeth wrth benderfynu ar y tâl MRP blynyddol.
- 9.5** Nod Strategaeth Rheoli'r Trysorlys yw defnyddio balansau arian parod mewnol y Cyngor, lle bynnag y bo modd, yn lle benthycia allanol. Wrth bennu lefel y benthycia mewnol, rhaid cynnal digon o falansau arian parod i ddiwallu anghenion arian parod dyddiol y Cyngor h.y. talu staff, cyflenwyr ac ati.

9.6 Buddsoddiadau Rheoli'r Trysorlys, 10 Chwefror 2022

Banc	Swm a Fuddsoddwyd	Cyfradd Llog
Santander	£7,406,043	0.02%
Bank of Scotland	£7,206,584	0.01%
Royal Bank of Scotland	£1,673	0.01%
NatWest	£30,000,505	0.01%
Goldman Sachs	£7,500,000	0.765%
Cyfanswm	£52,114,805	

Mae tîm Rheoli'r Trysorlys ar hyn o bryd yn y broses o drefnu dau gyfrif cyfnod sefydlog arall sydd â chyfraddau llog sylweddol uwch, yn ychwanegol at yr hyn a adnewwyd yn ddiweddar yn Goldman Sachs uchod.

10. Risgiau Posib a Gyfyd o'r Strategaeth Gyfalaf

- 10.1** Yr her a'r risg fwyaf yw'r ansicrwydd ynghylch cyllid yn y dyfodol ar gyfer refeniw a chyfalaf. Mae'r Cyngor wedi tanwario'n sylweddol yn 2020/21, ac mae'n debygol o danwario yn 2021/22 sy'n helpu i roi rhwyd ddiogelwch a ddangosir gan y buddsoddiadau iach mewn banciau a ddangosir uchod.
- 10.2** Mae Strategaeth Gyfalaf y Cyngor yn seiliedig ar lefel dybiedig o gyllid gan Lywodraeth Cymru a thrwy grantiau allanol. O ystyried yr ansicrwydd parhaus ynghylch cyllidebau a cholli cyllid grant sylweddol a dderbynnir ar hyn o bryd gan yr Undeb Ewropeaidd, mae perygl na fydd y lefel dybiedig hon o gyllid grant yn dod i law fel y nodir yn y strategaeth. Bydd rhaid ailasesu'r strategaeth gyfalaf a'r rhaglen gyfalaf flynyddol os bydd unrhyw newid yn y cyllid..
- 10.3** Mae'r strategaeth yn cydnabod pwysigrwydd cynnal asedau presennol y Cyngor. Mae risg nad yw'r rhaglen adnewyddu yn ddigonol a bod safon yr asedau yn disgyn i'r fath raddau fel bod angen mwy o fuddsoddiad er mwyn cynnal gwasanaethau. Efallai na fydd y buddsoddiad ychwanegol hwn yn fforddiadwy neu efallai bydd angen tynnu prosiectau newydd eraill oddi ar y rhaglen.
- 10.4** Mae'r Rhaglen Cymunedau Cynaliadwy ar gyfer Dysgu yn rhaglen mor uchelgeisiol a sylweddol fel bod risg na fydd y Cyngor yn gallu fforddio'r rhaglenni ar ôl Band B, er y bydd y cynnydd yn y cronfeydd arian parod defnyddiadwy wrth gefn yn helpu gyda buddsoddi mewn ysgolion.
- 10.5** Mae benthyca allanol yn arwain at gost llog sylweddol bob blwyddyn. Mae'r rhan fwyaf o fenthyciadau'r Cyngor yn rhai sefydlog ac nid yw unrhyw gynnydd mewn cyfraddau llog yn cael effaith arnynt. Fodd bynnag, gallai unrhyw gynnydd sydyn mewn cyfraddau llog gael effaith ar fforddiadwyedd prosiectau yn y dyfodol a gyllidir drwy fenthyciadau. Amlinellir camau yn y Strategaeth Rheoli'r Trysorlys sy'n lliniaru'r risg hon i ryw raddau. Bydd y codiadau graddedig bach presennol yn y Gyfradd Sylfaenol yn cynyddu cyfraddau benthyca y BBGC er, ar hyn o bryd, mae'r rhain i gyd ymhell islaw llawer o'r cyfraddau sefydlog ar fenthyciadau cyfredol.

11. Gwybodaeth a Sgiliau

- 11.1** Mae gan y tîm cyfrifo Adnoddau bedwar cyfrifydd cymwys, gan gynnwys y Cyfarwyddwr Swyddogaeth (Adnoddau) / Swyddog Adran 151, sy'n gofalu am y rhaglen gyfalaf a swyddogaeth Rheolaeth Trysorlys. Mae yna hefyd dechnegydd cyfrifo cymwys sydd â phrofiad sylweddol mewn cyfalaf a rheoli'r trysorlys. Mae'r tîm yn mynd ar gyrsiau CIPFA ar gyfalaf a rheoli'r trysorlys ac mae ganddynt wybodaeth gadarn o'r maes cyfrifyddu arbenigol hwn. Mae yna hefyd dîm o weithwyr proffesiynol o fewn gwasanaethau, megis penseiri, rheolwyr prosiect, peirianwyr, sy'n cynorthwyo'r Cyngor i gyflawni'r Rhaglen Gyfalaf. Mae'r Cyngor hefyd yn comisiynu cyngor arbenigol gan *Link Asset Services*. Mae'r gwasanaeth hwn yn mynd i aildendr ar hyn o bryd yn unol â rheolau caffael. Mae penderfynwyr y Cyngor yn derbyn adroddiadau rheolaidd ar gyfalaf a rheoli'r trysorlys a chynigir hyfforddiant rheoli'r trysorlys i'r Aelodau. Amlinellir y trefniadau llywodraethu yn y Cyfansoddiad a'r Datganiad Strategaeth Rheoli'r Trysorlys.

Atodiad 2
Rhaglen Gyfalaf Arfaethedig 2022/23

CYNLLUN	CYLLIDEB 2022/23 £'000	Grantiau Allanol £'000	CYLLIDWYD GAN						Balansau Cyffredinol £'000
			Grant Cyfalaf Cyffredinol £'000	Benthyca â Chefnogaeth £'000	Benthyca Digefnogaeth £'000	Cronfa wrth gefn y CRT £'000	Cronfa wrth gefn derbynebion Cyfalaf £'000	Cronfa wrth gefn a Glustnodedig £'000	
Cynlluniau 2021/22 a ymrwymwyd ac a ddygwyd ymlaen									
Penrhos Cam II	493	493							
Cyd-Fenter Llangefni	119	119							
Porth Twristiaeth	170	170							
Partneriaeth Tirwedd Caerdybi	190	190							
Adfywio Caerdybi (Cam II)	350	350							
CYFANSWM Cynlluniau 2021/22 a ymrwymwyd ac a ddygwyd ymlaen	1,322	1,322	-	-	-	-	-	-	-
Adnewyddu / Newid Asedau									
Grantiau Cyfleusterau i'r Anabl	750		750						
Adnewyddu Ysgolion	1,000			1,000					
Adnewyddu Adeiladau nad ydynt yn Ysgolion	700		450					250	
Priffyrdd	2,000		14	876					1,110
Cerbydau	300		100					200	
Asedau TG	292						292		
CYFANSWM Adnewyddu / Newid Asedau	5,042	-	1,314	1,876	-	-	292	450	1,110

Tudalen 235

		CYLLIDWYD GAN							
	CYNLLUN £'000	CYLLIDEB 2022/23 £'000	Grantiau Allanol £'000	Grant Cyfalaf Cyffredinol £'000	Benthyca â Chymorth £'000	Benthyca Digymorth £'000	Cronfa wrth gefn y CRT £'000	Cronfa wrth gefn derbynebion Cyfalaf £'000	Cronfa wrth gefn a Glustnodwyd £'000
Prosiectau Cyfalaf Untro Newydd									
Cynlluniau Lliniaru Llifogydd	281			281					
Dat Econ – Crochan o arian cyfatebol	100		100						
Uwchraddio Cyfleusterau Cyhoeddus	480		72				308	100	
Canopis Allanol (Tair Ysgol Uwchradd)	371								371
Seilwaith Morwrol	200								200
CYFANSWM Prosiectau Cyfalaf Untro Newydd	1,432	-	172	281	-	-	308	100	571
Prosiectau Cyfalaf Untro Newydd (Cronfeydd Wrth Gefn Gwasanaeth ac a Glustnodwyd a Benthyca Digymorth)									
Seilwaith Ymwelwyr	200							200	
Atgyweiriadau i Felin Llynnon	103				38			65	
Offer Ailgylchu	380							380	
Offer Fitrwydd (Canolfan Hamdden David Hughes)	100				100				
CYFANSWM Prosiectau Cyfalaf Untro Newydd (Cronfeydd Wrth Gefn Gwasanaeth ac a Glustnodwyd a Benthyca Digymorth)	783	-	-	-	138	-	-	645	-
Cymunedau Cynaliadwy ar gyfer Dysgu									
Band A	3,768	-		-	3,768				
Band B	4,830	2,169		1,168	1,493				
CYFANSWM	8,598	2,169	-	1,168	5,261	-	-	-	-
CYFANSWM Y GRONFA GYFFREDINOL	17,177	3,491	1,486	3,325	5,399	-	600	1,195	1,681

		CYLLIDWYD GAN							
	CYLLIDEB 2022/23 £'000	Grantiau Allanol	Grant Cyfalaf Cyffredinol	Benthyca â Chymorth	Benthyca Digymorth	Cronfa wrth gefn y CRT	Cronfa wrth gefn derbynebion Cyfalaf	Cronfa wrth gefn a Glustnodwyd	Balansau Cyffredinol
Cyfrif Refeniw Tai									
Rhaglen Gynnal a chadw Gynlluniedig Draddodiadol SATC	9,555	2,685				6,870			
Datblygiadau Newydd a Phrynu eiddo Hawl i Brynu yn ôl	9,229				6,000	3,229			
CYFANSWM Y CYFRIF REFENIW TAI	18,784	2,685	-	-	6,000	10,099	-	-	-
CYFANSWM Y RHAGLEN GYFALAF 2022/23	35,961	6,176	1,486	3,325	11,399	10,099	600	1,195	1,681

This page is intentionally left blank

CYNGOR SIR YNYS MÔN		
Adroddiad i:	PWYLLGOR GWAITH	
Dyddiad:	3 MAWRTH 2022	
Pwnc:	CYLLIDEB GYFALAF DERFYNOL AR GYFER 2022/23	
Aelod(au) Portffolio:	Y CYNGHORYDD R WILLIAMS	
Pennaeth Gwasanaeth / Cyfarwyddwr:	MARC JONES	
Awdur yr Adroddiad: Ffôn: E-bost:	MARC JONES – CYFARWYDDWR SWYDDOGAETH (ADNODDAU) / SWYDDOG ADRAN 151 01248 752601 rmji@ynysmon.gov.uk	
Aelodau Lleol:	Amherthnasol	
A – Argymhelliad/argymhellion a rheswm/rhesymau		
1. PWRPAS YR ADRODDIAD		
1.1 Mae'n rhaid i'r Pwyllgor Gwaith gynnig cyllideb gyfalaf ar gyfer 2022/23, fydd yn cael ei chyflwyno i'r Cyngor llawn ei chymeradwyo ei gyfarfod ar 10 Mawrth 2022.		
2. ARGYMHELLION		
2.1 Argymell y rhaglen gyfalaf a ganlyn ar gyfer 2022/23 i'r Cyngor llawn:-		
	Cyf. (yn yr Adroddiad Cyllideb Gyfalaf ddrafft 2022/23, Pwyllgor Gwaith, 24 Ionawr 2022)	£'000
Cynlluniau 2021/22 a ddygwyd ymlaen	Para 4.1 a Thabl 2	1,322
Adnewyddu / Amnewid Asedau	Para 4.2.	5,042
Prosiectau Cyfalaf Untro Newydd	Para 5.2 a Thabl 3	1,432
Prosiectau Cyfalaf Untro Newydd (wedi'u cyllido o Gronfeydd Wrth Gefn a Benthycyca Digefnogaeth)	Para 5.3 a Thabl 4	783
Ysgolion yr 21 ^{ain} Ganrif	Para 6	8,598
Cyfrif Refeniw Tai	Para 7	18,784
Cyfanswm y Rhaglen Gyfalaf a Argymhellir ar gyfer 2022/23		35,961
Cyllidir gan:		
Grant Cyfalaf Cyffredinol		1,486
Benthycyca â Chefnogaeth Cyffredinol		2,157
Balansau Cyffredinol		1,681
Ysgolion yr 21 ^{ain} Ganrif - Benthycyca â Chefnogaeth		1,168
Ysgolion yr 21 ^{ain} Ganrif – Benthycyca heb Gymorth		5,261
Cronfa Wrth Gefn y CRT a Gwarged yn ystod y Flwyddyn		10,099
CRT – Benthycyca Digefnogaeth		6,000
Derbyniadau Cyfalaf		600
Grantiau Allanol		4,854
Cronfeydd Wrth Gefn Clustnodedig		1,195
Cronfa Gyffredinol – Benthycyca Digefnogaeth		138
Cyllid 2021/22 a ddygwyd ymlaen		1,322
Cyfanswm Cyllid Cyfalaf 2022/23		35,961

B – Pa opsiynau eraill wnaethoch chi eu hystyried a beth oedd eich rhesymau dros eu gwrthod ac/neu ddewis yr opsiwn hwn?		
Mae nifer o gynlluniau ychwanegol i'w hystyried yn y rhaglen gyfalaf, a'r prif ystyriaethau o ran cyllido yw fforddiadwyedd a manteisio i'r eithaf ar gyllid grant allanol.		
C – Am ba reswm y mae hwn yn benderfyniad i'r Pwyllgor Gwaith?		
Mae'r mater wedi'i ddirprwyo i'r Pwyllgor Gwaith i gynnig y gyllideb gyfalaf.		
CH – A yw'r penderfyniad hwn yn gyson â'r polisi a gymeradwywyd gan y Cyngor llawn?		
Ydi		
D – A yw'r penderfyniad hwn o fewn y gyllideb a gymeradwywyd gan y Cyngor?		
Amherthnasol		
Dd – Asesu'r effaith bosib (os yw'n berthnasol):		
1	Sut mae'r penderfyniad hwn yn effeithio ar ein hanghenion hirdymor fel Ynys?	Mae'r gyllideb gyfalaf yn sicrhau cyllid i gynnal asedau'r Cyngor ac mae'n rhan o'r strategaeth i gyflawni'r amcanion a nodir yng nghynllun corfforaethol y Cyngor.
2	A yw hwn yn benderfyniad y rhagwelir y bydd yn atal costau / dibyniaethau ar yr Awdurdod yn y dyfodol. Os felly, sut?	Bydd parhau i gynnal asedau'r Cyngor yn atal costau uwch yn y dyfodol.
3	A ydym wedi bod yn cydweithio â sefydliadau eraill i ddod i'r penderfyniad hwn, os felly, rhowch wybod â phwy.	Mae prosiectau cyfalaf mewn perthynas â Rhaglen Ysgolion yr 21 ^{ain} Ganrif a'r CRT yn cyd-fynd â'r blaenoriaethau a nodwyd gan Lywodraeth Cymru.
4	A yw dinasyddion Ynys Môn wedi chwarae rhan yn y gwaith o ddrafftio'r ffordd hon ymlaen? Esboniwch sut.	Cynhaliwyd ymgynghoriad ffurfiol ar y gyllideb cyfalaf cyn i'r Cyngor ei chymeradwyo'n derfynol ym mis Mawrth 2022.
5	Nodwch unrhyw effeithiau posibl y byddai'r penderfyniad hwn yn ei gael ar y grwpiau a warchodir o dan y Ddeddf Cydraddoldeb 2010.	Mae'r gyllideb gyfalaf yn sicrhau cyllid i gynnal asedau'r Cyngor ac mae'n ffurfio rhan o'r strategaeth i gyflawni'r amcanion a nodir yng nghynllun corfforaethol y Cyngor.
6	Os yw hwn yn benderfyniad strategol, nodwch unrhyw effeithiau posibl y byddai'r penderfyniad yn ei gael ar y rhai sy'n profi anfantais economaidd-gymdeithasol.	Heb ganfod dim.
7	Nodwch unrhyw effeithiau posibl y byddai'r penderfyniad hwn yn ei gael ar gyfleoedd i bobl ddefnyddio'r Gymraeg a pheidio â thrin y Gymraeg yn llai ffafriol na'r Saesneg.	Heb ganfod dim.

E - Gyda phwy wnaethoch chi ymgynghori?		Beth oedd eu sylwadau?
1	Prif Weithredwr / Uwch Dîm Arweinyddiaeth (gorfodol)	Mae sylwadau'r UDA wedi'u hymgorffori yn yr adroddiad.
2	Cyllid / Swyddog Adran 151 (gorfodol)	Amherthnasol – adroddiad y Swyddog Adran 151 yw hwn.
3	Cyfreithiol / Swyddog Monitro (gorfodol)	Mae'r Swyddog Monitro'n aelod o'r UDA ac ystyriwyd unrhyw sylwadau wrth drafod yr adroddiad hwn yn yr UDA.
4	Adnoddau Dynol (AD)	Bydd unrhyw gynigion sy'n effeithio ar staff wedi cael eu nodi a'u trafod gyda'r Tîm AD.
5	Eiddo	Bydd unrhyw gynigion sy'n effeithio ar eiddo'r Cyngor a chyllidebau cysylltiedig wedi cael eu nodi a'u trafod â'r Tîm Eiddo.
6	Technoleg Gwybodaeth a Chyfathrebu (TGCh)	Bydd unrhyw gynigion sy'n effeithio ar systemau technoleg gwybodaeth y Cyngor a chyllidebau cysylltiedig wedi cael eu trafod â'r Tîm TGCh.
7	Sgriwtini	I'w gadarnhau.
8	Aelodau Lleol	Mae'r cynigion yn berthnasol i'r holl Aelodau.
9	Unrhyw gyrff allanol / eraill	
F – Atodiadau:		
Atodiad 1 – Adroddiad ar y Gyllideb Gyfalaf 2022/23 Atodiad 2 - Cyllideb Gyfalaf Arfaethedig Derfynol 2022/23		
FF – Papurau cefndir (cysylltwch ag awdur yr adroddiad am unrhyw wybodaeth bellach):		
Adroddiad Strategaeth Cyfalaf – Cyngor llawn, 9 Mawrth 2021 Cyllideb Gyfalaf 2021/22 – Cyngor llawn, 9 Mawrth 2021		

1. RHAGARWEINIAD

- 1.1. Yn ei gyfarfod ar 24 Ionawr 2022, argymhellodd y Pwyllgor Gwaith fod y Rhaglen Gyfalaf ddrafft a ganlyn ar gyfer 2022/23, ac a welir yn Nhabl 1 isod, yn cael ei chymeradwyo. Mae'r Gyllideb Gyfalaf ddrafft ar gyfer 2022/23, a nodir yn Nhabl 1 isod, yn ystyried yr egwyddorion a nodir yn y Strategaeth Gyfalaf a gymeradwywyd gan y Pwyllgor Gwaith ym mis Mawrth 2021 a'r Cyngor llawn ym mis Mawrth 2021. Mae hefyd yn bodloni egwyddorion y Strategaeth Gyfalaf Ddrafft 2022/23, fydd yn cael ei hystyried ochr yn ochr â'r Rhaglen Gyfalaf hon, ac a gyflwynir i'r Cyngor llawn ar 10 Mawrth 2022.

Tabl 1

**Crynodeb o'r Rhaglen Gyfalaf a Argymhellir ar gyfer 2022/23
a Argymhellwyd i'r Pwyllgor Gwaith ar 24 Ionawr 2022**

	Cyf. (yn yr Adroddiad Cyllideb Gyfalaf ddrafft 2022/23, Pwyllgor Gwaith, 24 Ionawr 2022)	£'000
Cynlluniau 2021/22 a ddygwyd ymlaen	Para 4.1 a Thabl 2	1,322
Adnewyddu / Amnewid Asedau	Para 4.2.	5,042
Prosiectau Cyfalaf Untro Newydd	Para 5.2 a Thabl 3	1,432
Prosiectau Cyfalaf Untro Newydd (wedi'u cyllido o Gronfeydd Wrth Gefn a Benthycyca Digefnogaeth)	Para 5.3 a Thabl 4	783
Ysgolion yr 21 ^{ain} Ganrif	Para 6	8,598
Cyfrif Refeniw Tai	Para 7	18,784
Cyfanswm y Rhaglen Gyfalaf a Argymhellir ar gyfer 2022/23		35,961
Cyllidir gan:		
Grant Cyfalaf Cyffredinol		1,486
Benthycyca â Chefnogaeth Cyffredinol		2,157
Balansau Cyffredinol		1,681
Ysgolion yr 21 ^{ain} Ganrif - Benthycyca â Chefnogaeth		1,168
Ysgolion yr 21 ^{ain} Ganrif – Benthycyca Digefnogaeth		5,261
Cronfa Wrth Gefn y CRT a Gwarged yn ystod y Flwyddyn		10,099
CRT – Benthycyca Digefnogaeth		6,000
Derbyniadau Cyfalaf		600
Grantiau Allanol		4,854
Cronfeydd Wrth Gefn Clustnodedig		1,195
Cronfa Gyffredinol – Benthycyca Digefnogaeth		138
Cyllid 2021/22 a ddygwyd ymlaen		1,322
Cyfanswm Cyllid Cyfalaf 2022/23		35,961

2. CANLYNIAD YR YMGYNGHORIAD CYHOEDDUS

2.1. Derbyniwyd nifer o sylwadau ynglŷn â'r Rhaglen Gyfalaf Ddrafft ar gyfer 2022/23 yn ystod yr ymgynghoriad ar gyllideb 2022/23, a oedd yn cau ar 9 Chwefror 2022.

2.1.1 Roedd nifer o bobl yn cwestiynu'r swm i'w wario ar uwchraddio toiledau cyhoeddus, tra bod eraill yn cytuno fod hyn yn flaenoriaeth.

2.1.2 Yn gyffredinol, nid oedd cefnogaeth i atgyweirio Melin Llynonn, yn benodol oherwydd y bwriad i ddefnyddio cronfeydd wrth gefn addysg i gyllido'r gwaith.

2.1.3 Roedd oedd rhai pobl yn awyddus i weld buddsoddiad mewn cyfleusterau ar gyfer ymwelwyr, rhoi croeso brwd i dwristiaeth a darparu a gwella cyfleusterau parcio ceir ar gyfer ymwelwyr.

2.1.4 Roedd ymatebwyr yn dymuno gweld gwelliannau yng nghyflwr tai a garejys presennol y Cyngor.

2.1.5 Roedd nifer sylweddol o ymatebion a dderbyniwyd yn dymuno gweld y ffyrdd yn cael eu gwella a buddsoddiad yn y rhwydwaith ffyrdd, yn hytrach na llenwi tyllau yn unig.

2.1.6 Roedd nifer o bobl yn cwestiynu'r angen i adeiladu canopiau allanol mewn ysgolion ac yn gofyn oni fyddai'n well gwario'r arian ar adnoddau neu gyfarpar addysgiadol. Yn gyffredinol, awgrymwyd bod angen mwy o adnoddau addysgiadol.

2.1.7 Awgrymodd ymatebwyr bod angen gwella Gofal Cartref a gofal i'r henoed er mwyn atal cyfnodau diangen yn yr ysbyty, a bod angen buddsoddiad cyffredinol mewn Cartrefi Gofal i ddarparu cyfleusterau gwell.

2.1.8 Cyfeiriwyd at ddatgarboneiddio a thaclo'r her o ddatgarboneiddio gweithgareddau ac asedau'r awdurdod lleol ar gyfer cenedlaethau'r dyfodol.

3. DIWEDDARU'R RHAGLEN GYFALAF ERS CYFLWYNO'R GYLLIDEB GYFALAF DDRAFFT YM MIS IONAWR 2022

3.1 Ni wnaed unrhyw newidiadau i'r gyllideb gyfalaf arfaethedig ers ei chyflwyno ddiwethaf i'r Pwyllgor hwn ar 24 Ionawr 2022.

4. LLITHRIAD 2021/22

4.1 Rhagwelir tanwariant o £26.17m ar y Rhaglen Gyfalaf bresennol mewn perthynas â chynlluniau 2021/22 (£12.169m CRT a £14.001m Cronfa Gyffredinol). Mae'r ffigwr hwn yn seiliedig ar yr alldro a ragwelir ar ddiwedd chwarter 3. Cyflwynir yr alldro gwirioneddol ar ddiwedd chwarter 4 i'r Pwyllgor hwn mewn adroddiad alldro cyfalaf ar wahân, a bydd rhaid i'r Pwyllgor hwn gymeradwyo bryd hynny unrhyw symiau sydd wedi llithro y gofynnir iddynt gael eu dwyn ymlaen i 2022/23. Mae cynlluniau yr ymrwymwyd iddynt ac y cynlluniwyd iddynt redeg dros nifer o flynyddoedd, o'r flwyddyn gyfredol a thu hwnt, wedi'u cynnwys yn y rhaglen hon oherwydd y bydd angen cyllidebau newydd ar eu cyfer.

CYLLIDEB GYFALAF ARFAETHEDIG DERFYNOL AR GYFER 2022/23

Cynllun	Cyllideb £'000	Grantiau Allanol £'000	Grantiau Cyfalaf Cyffredinol £'000	Benthyca a Chefnogaeth £'000	Benthyca Di- gefnogaeth £'000	CRT Arian Wrth Gefn £'000	Derbyniadau Cyfalaf Wrth Gefn £'000	Arian Wrth Gefn Clustnodedig £'000	Balansau Cyffredinol £'000
2021/22 Cynlluniau Ymrwymedig d/y									
Penrhos Cam 2	493	493	0	0	0	0	0	0	0
Cyd-fenter Porth Llangefni	119	119	0	0	0	0	0	0	0
Porth Twristiaeth	170	170	0	0	0	0	0	0	0
Partneriaeth Tirwedd Caerdybi	190	190	0	0	0	0	0	0	0
Adfywio Caerdybi (THI Cam II)	350	350	0	0	0	0	0	0	0
Cyfanswm 2021/22 Cynlluniau Ymrwymedig	1,322	1,322	0	0	0	0	0	0	0
Adnewyddu / Amnewid Asedau									
Grant Cyfleusterau i'r Anabl	750	0	750	0	0	0	0	0	0
Adnewyddu Ysgolion	1,000	0	0	1,000	0	0	0	0	0
Adnewyddu Adeiladau nad ydynt yn Ysgolion	700	0	450	0	0	0	0	250	0
Ail-wynebu Priffyrdd	2,000	0	14	876	0	0	0	0	1,110
Cerbydau	300	0	100	0	0	0	0	200	0
Asedau TG	292	0	0	0	0	0	292	0	0
Cyfanswm Adnewyddu/ Amnewid Asedau	5,042	0	1,314	1,876	0	0	292	450	1,110
Prosiectau Cyfalaf Untro Byth Newydd									
Cynlluniau Lliniaru Llifogydd	281	0	0	281	0	0	0	0	0
Datblygu Economaidd - Cyllid Cyfatebol	100	0	100	0	0	0	0	0	0
Uwchraddio Toiledau Cyhoeddus	480	0	72	0	0	0	308	100	0
Canopïau Allanol (3 Ysgol Uwchradd)	371	0	0	0	0	0	0	0	371
Isadeiledd Morwrol	200	0	0	0	0	0	0	0	200
Prosiectau Cyfalaf Untro Newydd	1,432	0	172	281	0	0	308	100	571

Cynllun	Cyllideb £'000	Grantiau Allanol £'000	Grantiau Cyfalaf Cyffredinol £'000	Benthycia a Chefnogaeth £'000	Benthycia Di- gefnogaeth £'000	CRT Arian Wrth Gefn £'000	Derbyniadau Cyfalaf Wrth Gefn £'000	Arian Wrth Gefn Clustnodedig £'000	Balansau Cyffredinol £'000
Prosiectau Cyfalaf Untro Eraill (Wedi'u cyllido o Gronfeydd Wrth Gefn a Glustnodedig, Cronfeydd Wrth Gefn Gwasanaeth a Benthycia Digefnogaeth)									
Seilwaith Arfordirol	200	0	0	0	0	0	0	200	0
Atgyweirio Melin Llynnon	103	0	0	0	38	0	0	65	0
Uwchraddio Offer Ailgylchu Gwastraff	380	0	0	0	0	0	0	380	0
Offer Ffitrwydd – CH David Hughes	100	0	0	0	100	0	0	0	0
Cyfanswm Prosiectau Cyfalaf Untro Eraill	783	0	0	0	138	0	0	645	0
Ysgolion 21^{ain} Ganrif									
Band A	3,768	0	0	0	3,768	0	0	0	0
Band B	4,830	2,169	0	1,168	1,493	0	0	0	0
Cyfanswm Ysgolion 21^{ain} Ganrif	8,598	2,169	0	1,168	5,261	0	0	0	0
CYFANSWM CRONFA GYFFREDINOL	17,177	3,491	1,486	3,325	5,399	0	600	1,195	1,681
Cyfrif Refeniw Tai									
SATC Rhaglen Cynnal a Chadw wedi'i Chynllunio	9,555	2,685	0	0	0	6,870	0	0	0
Datblygiadau Newydd ac Ail-Brynu Eiddo Hawl i Brynu	9,229	0	0	0	6,000	3,229	0	0	0
CYFANSWM CYFRIF REFENIW TAI	18,784	2,685	0	0	6,000	10,099	0	0	0
CYFANSWM RHAGLEN GYFALAF 2022/23	35,961	6,176	1,486	3,325	11,399	10,099	600	1,195	1,681

This page is intentionally left blank

CYNGOR SIR YNYS MÔN	
Adroddiad i:	PWYLLGOR GWAITH
Dyddiad:	3 MAWRTH 2022
Pwnc:	POLISI RHYDDHAD DEWISOL Y DRETH GYNGOR
Aelod(au) Portffolio:	CYNGHORYDD ROBIN W WILLIAMS
Pennaeth Gwasanaeth / Cyfarwyddwr:	MARC JONES – PENNAETH SWYDDOGAETH (ADNODDAU) / SWYDDOG ADRAN 151
Awdur yr Adroddiad: Ffôn: E-bost:	LLINOS MAIR ROBERTS- RHEOLWR GWASANAETH REFENIW A BUDD-DALIADAU (EST:2651) Llinosmairroberts5@ynysmon.gov.uk
Aelodau Lleol:	Ddim yn berthnasol

A –Argymhelliad/Argymhellion a rheswm/rhesymau

Argymhellion

Bod y Pwyllgor Gwaith yn argymhell i'r Cyngor bod y newidiadau canlynol yn cael eu gwneud i'r Polisi Rhyddhad Dewisol tuag at y Dreth Gyngor fel yr amlygir yn **Atodiad A** o'r 1af Ebrill 2022/23:

- **Adran 1**

A. Adran 13A (1) (c) rhyddhad dewisol ar gyfer dosbarthiadau o bobl

1. Person(au) cymwys – gadawyr gofal

Bod oed y person sydd wedi gadael gofal yn cael ei ymestyn o **21 i 24 oed ac iau**, yn unol â **Gorchymyn y Dreth Gyngor (Anheddau Eithriedig) (Diwygio) (Cymru) 2019** a ddaeth i rym ar 1 Ebrill 2019 (Dosbarth X). Mae hyn yn cefnogi Cynllun Llwybr Gadael Gofal Cyngor Sir Ynys Môn ac yn rhan o becyn cymorth cyffredinol i baratoi gadawyr gofal i fyw bywyd annibynnol a'u cefnogi i bontio'n llwyddiannus i fyd oedolion.

- **Adran 1**

B. Adran 13a (1) (c) rhyddhad dewisol ar gyfer dosbarthiadau o anheddau

1. Annedd(anheddau) cymwys - anheddau sydd wedi bod yn wag yn y tymor hir y mae gwaith strwythurol yn cael ei wneud arnynt fel y gall pobl fyw ynddynt

Bod y polisi'n cael ei ddiwygio i gefnogi prynwyr tro cyntaf sydd â chysylltiad ag Ynys Môn os ydynt yn prynu annedd sydd wedi bod yn wag yn y tymor hir a bod gwaith atgyweirio neu strwythurol yn cael ei wneud i'r annedd fel y gall pobl fyw ynddi. Ar hyn o bryd, mae'r polisi'n nodi'r canlynol:-

“Efallai na fydd y Cyngor yn codi'r premiwm Dreth Gyngor (fel y penderfynwyd arno ar gyfer y cyfnod perthnasol gan y Cyngor) ar gyfer anheddau dynodedig sy'n bodloni'r meini prawf canlynol:-

- *Mae'r annedd yn cael ei hystyried fel annedd Eithriedig Dosbarth A o dan Orchymyn y Dreth Gyngor (Anheddau Eithriedig) 1992 OS 558, fel y'i diwygiwyd gan Orchymyn y Dreth Gyngor (Anheddau Eithriedig) (Diwygiad) (Cymru) 2000 OS 1025 (W.61).*

- *Mae gwaith atgyweirio mawr o fath strwythurol yn cael ei wneud yn yr annedd er mwyn ei gwneud yn addas i bobl fyw ynddo.*
- *Mae'r annedd wedi bod yn wag h.y. neb yn byw ynddi fel eu prif neu unig breswylfan, am gyfnod nad yw'n fwy na 24 mis."*

O dan y Ddeddfwriaeth Dreth Gyngor bresennol, mae anheddau gwag y mae gwaith atgyweirio mawr neu strwythurol yn cael ei wneud arnynt wedi eu heithrio rhag talu'r Dreth Gyngor am hyd at 12 mis. Penderfynodd y Cyngor llawn y byddai premiwm o 25% hefyd yn dod i rym ar 1 Ebrill 2017, ac y byddai'r premiwm hwnnw'n codi i 100% ar 1 Ebrill 2019. Y nod yw dod ag eiddo gwag hirdymor o'r fath yn ôl i ddefnydd.

Yn 2018, yn dilyn derbyn sylwadau gan drethdalwyr a oedd wedi prynu eiddo gwag hirdymor (eisoed wedi bod yn wag am 12 mis) ac a oedd wedi dechrau gwneud gwaith ar eiddo er mwyn ei aildefnyddio fel cartref yn y dyfodol, ond a oedd yn gorfod talu'r premiwm, penderfynodd y Cyngor ddarparu rhyddhad dewisol rhag talu'r premiwm, yn unol â'r polisi uchod am gyfnod o 24 mis o'r dyddiad y tybir bod angen gwneud gwaith o'r fath ar yr eiddo a bod y gwaith hwnnw'n mynd rhagddo.

Fodd bynnag, yn dilyn derbyn sylwadau pellach gan drethdalwyr, dan rai amgylchiadau nid yw'r polisi'n darparu cymorth digonol i brynwyr tro cyntaf. Os yw'r annedd wedi bod yn wag h.y. neb yn byw ynddi fel eu prif neu unig breswylfan, am gyfnod o fwy na 24 mis, byddai'r prynwr newydd yn ddarostyngedig i'r premiwm o hyd. Er mwyn cefnogi prynwyr tro cyntaf sy'n dymuno dod ag eiddo gwag yn ôl i ddefnydd i'w ddefnyddio fel eu prif neu unig breswylfan, gofynnir i'r Pwyllgor Gwaith argymhell i'r Cyngor llawn bod geiriad y dyfyniad uchod yn cael ei ddiwygio a bod cymal yn cael ei ychwanegu yn benodol at gyfer prynwyr tro cyntaf:-

1. *"Os oes gwaith atgyweirio mawr neu gwaith strwythurol yn cael ei wneud yn yr annedd fel y gall pobl fyw ynddo, bydd yr annedd yn cael ei hystyried fel annedd Eithriedig Dosbarth A o dan Orchymyn y Dreth Gyngor (Anheddau Eithriedig) 1992 OS 558, fel y'i diwygiwyd gan Orchymyn y Dreth Gyngor (Anheddau Eithriedig) (Diwygiad) (Cymru) 2000 OS 1025 (W.61), o'r dyddiad a bennwyd.*
2. *Ar ddiwedd y cyfnod o 12 mis, pan ddaw'r eithriad Dosbarth A i ben, efallai y caniateir eithriad pellach rhag talu'r premiwm eiddo gwag am gyfnod pellach o hyd at 12 mis, cyn belled:-*
 - a. *Bod y gwaith atgyweirio/strwythurol yn mynd rhagddo a bod cynnydd yn cael ei wneud;*
 - b. *Bod gwaith atgyweirio mawr / strwythurol yn cael ei wneud yn yr eiddo o hyd er mwyn galluogi i bobl fyw ynddo. (Os yw'r gwaith ar yr eiddo wedi cael ei gwblhau a bod yr eiddo'n dal i fod yn wag, bydd rhaid talu'r premiwm o'r dyddiad pryd y cwblhawyd y gwaith, os nad oes unrhyw eithriadau eraill yn berthnasol.)*

Gweler Atodiad A am enghreifftiau o'r math o amgylchiadau lle caniateir eithriad.

3. *Os bydd prynwr tro cyntaf * gyda chysylltiad lleol** yn prynu eiddo gwag hirdymor, gyda'r bwriad o atgyweirio'r eiddo i'w ddefnyddio fel eu prif neu unig breswylfan unwaith y bydd y gwaith wedi'i gwblhau, gallant wneud cais i gael eu heithrio rhag talu'r Dreth Gyngor ar yr eiddo am y 12 mis cyntaf o ddyddiad prynu'r eiddo (yn unol â Dosbarth A) ac am eithriad pellach rhag talu'r premiwm eiddo gwag am gyfnod pellach o hyd at 24 mis cyn belled bod y gwaith yn mynd rhagddo, bod cynnydd yn cael ei wneud a bod y gwaith heb ei gwblhau. (Mae amodau ynghlwm â chaniatáu'r eithriad Dosbarth A). **CYNNWYS***

Diffiniadau

- **Rhaid i ymgeiswyr fod yn brynwyr am y tro cyntaf erioed***
(Prynwr/prynwyr am y tro cyntaf erioed yw pobl nad ydynt erioed wedi bod yn berchen ar eiddo yn y gorffennol, ar eu pen eu hunain neu fel cwpwl.)
- **Rhaid i ymgeiswyr fod â chysylltiad lleol****
Mae cysylltiad lleol yn golygu bod yr ymgeisydd, neu o leiaf un o'r ymgeiswyr, wedi:-
 - Byw neu weithio ar Ynys Môn am gyfnod parhaus o bum mlynedd neu fwy yn union cyn cyflwyno'r cais; neu
 - Wedi byw ar Ynys Môn am gyfnod parhaus o bum mlynedd neu fwy rhywbryd yn y gorffennol.
- **Adran 2**

C. Adran 13a (1) (c) rhyddhad dewisol ar gyfer personau neu ddsbarthiadau o anheddau ac eithrio'r rhai a ddynodir yn Adran 1 y polisi hwn

a) Caledi ariannol eithriadol

Bod y polisi'n cael ei ddiwygio i ddileu'r canlynol:-

“Derbynnir ceisiadau o dan Bolisi Rhyddhad Dewisol y Dreth Gyngor ar gyfer pobl sydd yn gymwys am gymorth yn unol â Chynllun Gostyngiadau'r Dreth Gyngor. Gall pob trethdalwr wneud cais, fodd bynnag, fel rheol bydd y Cyngor, yn y lle cyntaf, yn disgwyl i drethdalwr ganfod a yw'n gymwys ar gyfer Gostyngiad yn y Dreth Gyngor.”

A'i ddisodli â'r canlynol:-

“Gall pob trethdalwr wneud cais ond, yn y lle cyntaf, bydd y Cyngor fel rheol yn disgwyl i drethdalwr ganfod a yw'n gymwys ar gyfer Gostyngiad yn y Dreth Gyngor.”

Gofynnir i'r Pwyllgor Gwaith argymhell y diwygiad uchod i'r Cyngor llawn gan fod y polisi, fel ac y mae wedi'i eirio ar hyn o bryd, yn awgrymu y byddai ceisiadau gan bobl sydd yn gymwys i gymorth o dan y Polisi Rhyddhad Dewisol y Dreth Gyngor yn cael eu derbyn yn awtomatig. Gall pob trethdalwr sy'n wynebu caledi ariannol eithriadol wneud cais, fodd bynnag, disgwyl i drethdalwr ganfod a yw'n gymwys ar gyfer Gostyngiad yn y Dreth Gyngor yn y lle cyntaf.

Bod y polisi'n cael ei ddiwygio i gynnwys y frawddeg sydd wedi'i hamlygu isod:-

*“Nad oes gan y trethdalwr asedau y gellid eu gwerthu a'u defnyddio i dalu'r Dreth Gyngor. **Dylai'r trethdalwr ddarllen Polisi Preifatrwydd y Cyngor cyn gwneud cais am ryddhad dewisol oherwydd caledi ariannol eithriadol.**”*

Wrth benderfynu a yw'r ymgeisydd yn wynebu caledi ariannol eithriadol, fe all y Cyngor gael gafael ar wybodaeth trydydd parti i gadarnhau sefyllfa ariannol gyfredol yr ymgeisydd. Dylai pob ymgeisydd fod yn ymwybodol o'r rheidrydd i ddarllen Polisi Preifatrwydd y Cyngor cyn gwneud cais.

• **Adran 2**

C. Adran 13a (1) (c) rhyddhad dewisol ar gyfer personau neu ddsbarthiadau o anheddau ac eithrio'r rhai a ddynodir yn Adran 1 y polisi hwn

D. Dyletswyddau'r ymgeisydd ac aelwyd yr ymgeisydd

Bod y polisi'n cael ei ddiwygio i gynnwys y canlynol:-

"Parhau i wneud taliadau yn unol â'r rhwymedigaeth statudol hyd nes y bydd penderfyniad terfynol wedi cael ei wneud mewn perthynas â'r cais am gymorth o dan y polisi dewisol."

Argymhellir y dylai ymgeiswyr fod yn ymwybodol o'r rheidwydd i barhau i wneud taliadau yn unol â'r rhwymedigaeth statudol tra byddant yn aros am benderfyniad terfynol ynglŷn â'u cais am gymorth o dan y polisi dewisol, ac y gall peidio â gwneud hynny arwain at gychwyn achos i adennill yr arian, a hynny ar draul y trethdalwr.

• **Adran 2**

C. Adran 13a (1) (c) rhyddhad dewisol ar gyfer personau neu ddsbarthiadau o anheddau ac eithrio'r rhai a ddynodir yn Adran 1 y polisi hwn

DD. Y dyfarniad a chyfnod y gostyngiad yn y dreth gyngor

Bod y polisi'n cael ei ddiwygio i gynnwys y canlynol:-

"Pennir swm a hyd y dyfarniad yn unol â disgresiwn y Cyngor a gwneir hynny ar sail y dystiolaeth a ddarparwyd ac amgylchiadau'r cais."

A dileu:-

"Bydd y Cyngor yn pennu dyddiad cychwyn taliad o'r fath a hyd unrhyw daliad. Serch hynny, ni fydd unrhyw ddyfarniad yn mynd y tu draw i ddiwedd y flwyddyn ariannol y rhoddyd y dyfarniad ar ei chyfer oni bai bod yr achosion penodol a nodir yn Adran 1 y polisi hwn yn datgan fel arall."

Fe all yr amod uchod achosi annhegwch. Os ydi trethdalwr yn gwneud cais ym mis Ebrill ar ddechrau'r flwyddyn ariannol, bydd y polisi'n sicrhau cymorth am hyd at 12 mis. Ond pe byddai trethdalwr yn gwneud cais ym mis Ionawr, bydd y polisi'n sicrhau cymorth yn ystod y 3 mis olaf o'r flwyddyn ariannol yn unig. Dylid asesu a phenderfynu ar geisiadau yn seiliedig ar amgylchiadau pob cais unigol yn ôl disgresiwn y Cyngor.

B – Pa opsiynau eraill wnaethoch chi eu hystyried a beth oedd eich rhesymau dros eu gwrthod ac / neu ddewis yr opsiwr hwn?

C – Pam mae hwn yn benderfyniad i'r Pwyllgor Gwaith?

Cytunodd y Pwyllgor Gwaith ar y polisi cyfredol ym mis Chwefror 2018, a bu i'r Cyngor llawn bleidleisio arno ym mis Mawrth 2018. Felly, rhaid i'r newidiadau i'r polisi presennol gael eu cytuno gan y Pwyllgor Gwaith a rhaid i'r Cyngor llawn bleidleisio arnynt.

CH – A yw'r penderfyniad hwn yn gyson â'r polisi a gymeradwywyd gan y Cyngor llawn?

Dim yn berthnasol

D – A yw'r penderfyniad hwn o fewn y gyllideb a gymeradwywyd gan y Cyngor?

Gall newidiadau o'r fath arwain at oblygiadau ariannol ond nid ydynt o bwys o ystyried y gyllideb Dreth Gyngor gyffredinol, ac adlewyrchir ar y gost yn yr adroddiadau chwarterol i'r Pwyllgor Gwaith ar yr amrywiadau cyllidebol.

Dd – Asesu'r effaith bosib (os yw'n berthnasol):

1	Sut mae'r penderfyniad hwn yn effeithio ar ein hanghenion tymor hir fel Ynys?	Gall y newidiadau i'r polisi gynyddu nifer y ceisiadau. Trwy gynorthwyo prynwyr tro cyntaf â chysylltiad lleol i brynu eu cartref cyntaf ac ailddedfnyddio eiddo gwag hirdymor, gellir mynd i'r afael â materion sydd wedi bod yn effeithio ar yr Ynys, megis anghenion tai a'r stoc dai.
2	A yw hwn yn benderfyniad y rhagwelir y bydd yn atal costau / dibyniaeth ar yr Awdurdod yn y dyfodol? Os felly, sut?-	Trwy gynorthwyo prynwyr tro cyntaf i ailddedfnyddio eiddo gwag, gellir cynyddu'r stoc dai a sicrhau mynediad at dai fforddiadwy i bobl leol mewn ffyrdd eraill. Yn ei dro, gall hyn leihau'r galw am dai cymdeithasol.
3	A ydym wedi bod yn cydweithio â sefydliadau eraill i ddod i'r penderfyniad hwn, os felly, rhowch wybod gyda phwy:	Ddim yn berthnasol
4	A yw dinasyddion Ynys Môn wedi chwarae'u rhan yn drafftio'r ffordd hon ymlaen, yn cynnwys y rhai yr effeithir arnynt gan y penderfyniad? Esboniwch sut.	Ydi drwy sylwadau gan drethdalwyr unigol ac Aelodau lleol.
5	Nodwch unrhyw effaith bosibl y gallai'r penderfyniad hwn ei chael ar y grwpiau a warchodir o dan Ddeddf Cydraddoldeb 2010.	Nid yw'r penderfyniad hwn yn effeithio'n uniongyrchol ar y grwpiau a warchodir o dan Ddeddf Cydraddoldeb 2010.
6	Os yw hwn yn benderfyniad strategol, nodwch unrhyw effaith bosibl y byddai'r penderfyniad yn ei gael ar y rhai hynny sy'n wynebu anfantais economaidd-gymdeithasol.	Mae'r polisi dewisol wedi'i ddylunio'n rhannol i ddarparu cymorth ychwanegol i'r rheiny sy'n dioddef anfantais economaidd-gymdeithasol.
7	Nodwch unrhyw effaith bosibl y byddai'r penderfyniad hwn yn ei gael ar gyfleoedd i bobl ddedfnyddio'r iaith Gymraeg ac ar drin yr iaith Gymraeg ddim llai ffafriol na'r Saesneg.	Trwy gefnogi prynwyr tro cyntaf â chysylltiad ag Ynys Môn, gall y polisi effeithio ar nifer y bobl leol sy'n prynu eiddo ar yr Ynys a bydd hyn, yn ei dro'n, caniatáu datblygiadau ychwanegol o gymunedau Cymraeg.

E – Gyda phwy wnaethoch chi ymgynghori? Beth oedd eu sylwadau?

1	Prif Weithredwr / Uwch Dîm Arweinyddiaeth (UDA) (gorfodol)	
2	Cyllid / Adran 151 (gorfodol)	Roedd y Swyddog Adran 151 yn cytuno â'r newidiadau.
3	Swyddog Cyfreithiol / Monitro (gorfodol)	
4	Adnoddau Dynol (AD)	Ddim yn berthnasol
5	Eiddo	Ddim yn berthnasol
6	Technoleg Gwybodaeth a Chyfathrebu (TGCh)	Ddim yn berthnasol
7	Sgriwtini	
8	Aelodau Lleol	Ddim yn berthnasol
9	Cyrff Allanol / eraill	

F - Atodiadau:

Atodiad A – Polisi Rhyddhad Dewisol diwygiedig

FF - Papurau cefndir (cysylltwch ag awdur yr Adroddiad am unrhyw wybodaeth bellach):

POLISI RHYDDHAD DEWISOL TUAG AT Y DRETH GYNGOR

Cefndir

Mae Adran 13A, is-adrannau (1) (c); (6) a (7), o Ddeddf Cyllid Llywodraeth Leol (DCLIL) 1992 (yn unol ag Adran 10 Deddf Llywodraeth Leol 2012) yn rhoi'r grym i awdurdod bilio ostwng swm y dreth sy'n daladwy fel a ganlyn:-

- (1)(c)** Mewn unrhyw achos, gellir ei lleihau i'r fath raddau (neu i raddau pellach os yw'r swm wedi ei ostwng dan baragraffau (a) neu (b)) sydd yn addas ym marn yr awdurdod bilio ar gyfer yr ardal ble lleolir yr annedd;
- (6)** Mae'r grym a roddir dan is-adran (1) (c) yn cynnwys y grym i ostwng y swm i ddim; a
- (7)** Gellir defnyddio'r grym o dan is-adran (1) (c) mewn perthynas ag achosion penodol neu drwy benderfynu ar ddsbarth o achosion penodol lle bydd yr atebolrwydd yn cael ei ostwng i'r graddau y darperir ar ei gyfer yn y penderfyniad.

Mae hyn yn golygu y gall Cyngor Sir Ynys Môn roi rhyddhad dewisol mewn perthynas ag unrhyw swm dreth gyngor sy'n ddyledus iddo, hyd yn oed os yw'r Cyngor eisoes wedi dyfarnu gostyngiad dan ei Gynllun Gostyngiadau'r Dreth Gyngor yn unol ag Adran 13A (1) (b).

Mae'r polisi hwn yn nodi'r modd y bydd Cyngor Sir Ynys Môn yn ystyried ac yn caniatáu rhyddhad dan Adran 13A (1) (c).

Pwrpas y polisi

- a)** Adran 1 y polisi sy'n manylu ar y dosbarthiadau o achosion a all fod yn gymwys i dderbyn gostyngiad yn unol ag Adran 13A (1) (c);
- b)** Adran 2 y polisi sy'n amlinellu'r amodau y bydd raid eu bodloni er mwyn i'r Cyngor ystyried rhoi rhyddhad o dan Adran 13A (1) (c) ar gyfer pob achos arall nad yw wedi'i gynnwys yn Adran 1.

Bwriad y polisi yn y pen draw yw galluogi'r Cyngor i roi rhyddhad i'r rhai sy'n dioddef y caledi ariannol mwyaf eithafol o ran costau'r Dreth Gyngor.

Mae'r Cyngor eisoes â Chynllun Gostyngiadau'r Dreth Gyngor yn unol ag adran 13A (1) (b) o DCLIL 1992. Gellir lawrlwytho Cynllun y Cyngor ar gyfer Gostyngiadau'r Dreth Gyngor yn:-

<https://www.ynysmon.gov.uk/cy/Trigolion/Treth-cyngor/Gostyngiadau-ac-eithriadau/Cynllun-Gostyngiadau-r-Dreth-Gyngor.aspx>

Mae'r polisi hwn ar ryddhad dewisol yn un gwahanol ac yn annibynnol i'r Cynllun Gostyngiadau'r Dreth Gyngor.

Adran 1

A. Adran 13A (1) (c) rhyddhad dewisol ar gyfer dosbarthiadau o bobl

1. Person(au) cymwys - gadawyr gofal – (MAE'R RHYDDHAD YMA'N GYMWYS AM GYFNODAU CYN 1 EBRILL 2019 YN UNIG)

Gall y Cyngor benderfynu peidio â chodi unrhyw dreth gyngor o gwbl ar y rhai sy'n gadael gofal ar yr amod eu bod yn cwrdd â'r holl feini prawf canlynol:-

- Bod y person yn adawr gofal perthnasol yn **person ifanc categori 3 fel y'i diffinnir yn Neddff Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant (Cymru) 2014**;
- Bod y person yn un yr oedd Cyngor Sir Ynys Môn yn rhiant corfforaethol iddo/iddi yn flaenorol;
- Bod y person wedi gadael gofal ac mae rhwng 18 ac **24 oed ac iau**. Mae'r person yn byw yn ardal Cyngor Sir Ynys Môn ac mae'n atebol i dalu dreth gyngor i Gyngor Sir Ynys Môn.

Pan fo'r gadawr gofal yn atebol am fwy nag un annedd, rhoddir rhyddhad dewisol ar gyfer un eiddo yn unig - sef unig neu brif breswylfa'r person.

Os mai'r gadawr gofal yw'r unig berson sy'n byw yn yr annedd, ac os yw dros 18 oed, bydd swm y dreth gyngor sydd i'w dalu ar gyfer yr annedd honno'n cael ei ostwng i ddim.

Pan fo'r gadawr gofal yn byw gyda pherson arall yn yr eiddo ond, yn rhinwedd Adran 6 (2) o DCLIL 1992 "hierarchaeth atebolrwydd", bod y gadawr gofal yn gwbl gyfrifol am dalu'r dreth gyngor (ac nad yw atebolrwydd ar y cyd ac yn unigol yn gymwys), caniateir gostyngiad o 25% yn y dreth gyngor sy'n daladwy ar gyfer yr annedd.

Pan fo'r gadawr gofal yn atebol ar y cyd ac yn unigol am yr annedd hefo rhywun arall sydd wedi gadael gofal, naill ai fel fel gŵr neu wraig neu fel partner (ac mai nhw yw'r unig bobl sy'n 18 oed neu'n hŷn), bydd swm y dreth gyngor sydd i'w dalu ar gyfer yr annedd honno'n cael ei ostwng i ddim.

Pan fo'r gadawr gofal yn atebol ar y cyd ac yn unigol gyda gŵr neu wraig neu bartner nad ydynt wedi gadael gofal (ac mai nhw yw'r unig bobl sy'n 18 oed neu'n hŷn), bydd gostyngiad o 25% yn swm y dreth gyngor sy'n daladwy ar gyfer yr annedd.

Os oes gan gadawr gofal denantiaeth ar y cyd â thenant arall (nad yw wedi gadael gofal) ac mai nhw yw'r unig bobl sy'n 18 oed neu'n hŷn, bydd gostyngiad o 25% yn swm y dreth gyngor sy'n daladwy ar gyfer yr annedd.

Os yw gadawr gofal â thenantiaeth ar y cyd â thenant arall (sydd hefyd wedi gadael gofal) ac mai nhw yw'r unig bobl sy'n 18 oed neu'n hŷn sy'n byw yn yr eiddo, bydd swm y dreth gyngor sydd i'w dalu ar gyfer yr annedd honno'n cael ei ostwng i ddim.

Gofyn am gymorth

Fel rheol, bydd ceisiadau am ostyngiad yn cael eu gwneud gan Wasanaeth Plant y Cyngor. Yn yr achos hwn, bydd ceisiadau:-

- Yn cael eu hanfon drwy e-bost at dîm y dreth gyngor;
- Yn cadarnhau bod y gadawr gofal wedi cael gwybod am y bwriad i gyflwyno'r cais ar ei ran ac y bydd y wybodaeth honno'n cael ei rhannu gyda thîm y dreth gyngor at y diben hwn a bod yr unigolyn wedi cytuno i hynny;
- Yn cadarnhau bod y gadawr gofal yn cwrdd â'r gofynion o ran hawl;
- Yn cadarnhau enw, cyfeiriad a dyddiad geni'r gadawr gofal.

Gall gadawr gofal cymwys gyflwyno ceisiadau yn ysgrifenedig yn uniongyrchol i'r tîm dreth gyngor. Dylai ceisiadau gynnwys tystiolaeth ategol gan Wasanaeth Plant y Cyngor fod y gadawr gofal yn bodloni'r gofynion. Fel arall, dylai ceisiadau gadarnhau bod yr ymgeisydd wedi caniatáu i'r tîm dreth gyngor gael gwybodaeth yn uniongyrchol gan y Gwasanaeth Plant.

Wrth wneud y penderfyniad, asesir y canlynol:-

- A yw'r gadawr gofal wedi gwneud cais am unrhyw ryddhad, eithriadau neu ddisgowntiau cenedlaethol y byddent yn gymwys iddynt. Rhaid i'r rhain gael eu hasesu cyn caniatáu rhyddhad dewisol i adawyr gofal.
- A yw'r gadawr gofal wedi gwneud cais am unrhyw ostyngiad yn y Dreth Gyngor y byddent yn gymwys iddo. Dylai hyn gael ei asesu cyn caniateir rhyddhad Gadael Gofal.
- Dyddiad y diwrnod cyn pen-blwydd y gadawr gofal yn 25 oed sy'n pennu'r diwrnod y daw cyfnod y dyfarniad i ben.
- A yw Gwasanaeth Plant y Cyngor neu gorff cyhoeddus neu sefydliad proffesiynol arall wedi cadarnhau bod y person ifanc yng ngofal (yn 'derbyn gofal') gan y Cyngor.
- Pa Gyngor yw'r awdurdod bilio dreth gyngor y mae'n rhaid i'r gadawr gofal dalu dreth gyngor iddo?

Bydd y broses o wneud penderfyniadau a cheisiadau i gael ailystyried penderfyniadau yn cael ei hystyried yn unol â'r darpariaethau yn yr adran dan bennawd **G. "Gwneud penderfyniadau ac apeliadau"** yn ddiweddarach yn y polisi hwn.

2. Person(au) cymwys – gofalwyr maeth

Bydd y Cyngor yn rhoi disgownt o 50% yn erbyn atebolrwydd dreth gyngor gofalwyr maeth dynodedig. Fe gynhwysir y disgownt fel rhan o'r pecyn maethu ar gyfer gofalwyr maeth yr awdurdod lleol ac fe'i rhoddir i'r gofalwyr maeth ar gofrestr y Cyngor **yn unig**. Fe roddir y disgownt yn yr amgylchiadau canlynol:-

- Mae enwau a chyfeiriadau'r gofalwyr maeth ar gofrestr y Cyngor;
- Mae Gwasanaethau Plant a Theuluoedd y Cyngor wedi cadarnhau hyn'
- Bydd Gwasanaethau Plant a Theuluoedd hefyd yn cynghori ar unrhyw ddiwygiadau i'r Gofrestr, gan ddarparu enw a'r cyfeiriad a dyddiad effeithiol y newid'
- Bydd y disgownt yn effeithiol **ar ôl** gweithredu'r eithriadau / disgowntiau statudol a, lle bo'n berthnasol, y cyfrifiad o'r Gostyngiad Dreth Gyngor;
- Bydd unrhyw falans sy'n ddyledus wedyn yn cael ei leihau gan 50% o dan y dosbarth yma o bersonau cymwys. Os nad oes balans yn ddyledus o ganlyniad i eithriadau / disgowntiau statudol neu gyfrifiad o'r Gostyngiad Dreth Gyngor, ni ellir roddi disgownt gofalwyr maeth;
- Fe roddir y disgownt i un cyfeiriad yn unig lle mae'r gofalwr/gofalwyr maeth yn atebol i dalu'r Dreth Gyngor i Gyngor Sir Ynys Môn, h.y. y cyfeiriad a ddangosir yng nghofrestr y Cyngor o ofalwyr maeth ac os yw'r eiddo hefyd yn brif neu unig breswylfa'r gofalwr/gofalwyr maeth.

Yn flynyddol, yn Chwefror, bydd Gwasanaethau Plant a Theuluoedd y Cyngor yn cyflwyno cadarnhad o'r enwau a chyfeiriadau cyfredol ar ggofrestr gofalwyr maeth y Cyngor a chymherir y gofrestr yma gan yr Adain Refeniw gyda chofnodion y Dreth Gyngor. Bydd unrhyw anghysondebau yn cael eu datrys rhwng y ddau wasanaeth.

Bydd y broses o wneud penderfyniadau a cheisiadau i gael ailystyried penderfyniadau, yn cael ei hystyried yn unol â'r darpariaethau yn yr adran dan bennawd **G. "Gwneud penderfyniadau ac apeliadau"** yn ddiweddarach yn y polisi hwn.

B. Adran 13a (1) (c) rhyddhad dewisol ar gyfer dosbarthiadau o anheddau

1. Annedd(anheddau) cymwys - anheddau sydd wedi bod yn wag yn y tymor hir **ac yn cael gwaith atgyweirio mawr neu** y mae gwaith strwythurol yn cael ei wneud arnynt fel y gall pobl fyw ynddynt

Efallai na fydd y Cyngor yn codi'r premiwm Dreth Gyngor (fel y penderfynwyd arno ar gyfer y cyfnod perthnasol gan y Cyngor) ar gyfer anheddau dynodedig sy'n bodloni'r meini prawf canlynol:-

- Mae'r annedd yn cael ei hystyried fel annedd Eithriedig Dosbarth A o dan Orchymyn y Dreth Gyngor (Anheddau Eithriedig) 1992 OS 558, fel y'i diwygiwyd gan Orchymyn y Dreth Gyngor (Anheddau Eithriedig) (Diwygiad) (Cymru) 2000 OS 1025 (W.61).
- Mae gwaith atgyweirio mawr o fath strwythurol yn cael ei wneud yn yr annedd er mwyn ei gwneud yn addas i bobl fyw ynddi.
- Mae'r annedd wedi bod yn wag h.y. neb yn byw ynddi fel eu prif neu unig breswylfan, am gyfnod nad yw'n fwy na 24 mis. **TYNNU A RHOI YR ISOD YN EI LE:-**

- 1 "Os oes **gwaith atgyweirio mawr** neu gwaith strwythurol yn cael ei wneud yn yr annedd fel y gall pobl fyw ynddo, bydd yr annedd yn cael ei hystyried fel annedd Eithriedig Dosbarth A o dan Orchymyn y Dreth Gyngor (Anheddau Eithriedig) 1992 OS 558, fel y'i diwygiwyd gan Orchymyn y Dreth Gyngor (Anheddau Eithriedig) (Diwygiad) (Cymru) 2000 OS 1025 (W.61), o'r dyddiad a bennwyd.
- 2 Ar ddiwedd y cyfnod o 12 mis, pan ddaw'r eithriad Dosbarth A i ben, efallai y caniateir eithriad pellach rhag talu'r premiwm eiddo gwag am gyfnod pellach o hyd at 12 mis, cyn belled:-
 - a. Bod y gwaith atgyweirio/strwythurol yn mynd rhagddo a bod cynnydd yn cael ei wneud;
 - b. Bod gwaith atgyweirio mawr / strwythurol yn cael ei wneud yn yr eiddo o hyd er mwyn galluogi i bobl fyw ynddo. (Os yw'r gwaith ar yr eiddo wedi cael ei gwblhau a bod yr eiddo'n dal i fod yn wag, bydd rhaid talu'r premiwm o'r dyddiad pryd y cwblhawyd y gwaith, os nad oes unrhyw eithriadau eraill yn berthnasol.)

Gweler Atodiad A am enghreifftiau o'r math o amgylchiadau lle caniateir eithriad.

- 3 Os bydd prynwr tro cyntaf * gyda chysylltiad lleol** yn prynu eiddo gwag hirdymor, gyda'r bwriad o atgyweirio'r eiddo i'w ddefnyddio fel eu prif neu unig breswylfan unwaith y bydd y gwaith wedi'i gwblhau, gallant wneud cais i gael eu heithrio rhag talu'r Dreth Gyngor ar yr eiddo am y 12 mis cyntaf o ddyddiad prynu'r eiddo (yn unol â Dosbarth A) ac am eithriad pellach rhag talu'r **premiwm eiddo gwag am gyfnod pellach o hyd at 24 mis cyn belled bod y gwaith yn mynd rhagddo, bod cynnydd yn cael ei wneud a bod y gwaith heb ei gwblhau. (Mae amodau ynghlwm â chaniatáu'r eithriad Dosbarth A).**

Diffiniadau

- **Rhaid i ymgeiswyr fod yn brynwyr am y tro cyntaf erioed***
(Prynwr/prynwyr am y tro cyntaf erioed yw pobl nad ydynt erioed wedi bod yn berchen ar eiddo yn y gorffennol, ar eu pen eu hunain neu fel cwpwl.)
- **Rhaid i ymgeiswyr fod â chysylltiad lleol****
Mae cysylltiad lleol yn golygu bod yr ymgeisydd, neu o leiaf un o'r ymgeiswyr, wedi:-
 - Byw neu weithio ar Ynys Môn am gyfnod parhaus o bum mlynedd neu fwy yn union cyn cyflwyno'r cais; neu
 - Wedi byw ar Ynys Môn am gyfnod parhaus o bum mlynedd neu fwy rhywbryd yn y gorffennol

Gofyn am gymorth

Gall perchennog yr annedd ddynodedig gyflwyno cais ysgrifenedig yn uniongyrchol i'r tîm dreth gyngor. Dylai ceisiadau gynnwys tystiolaeth ategol o waith atgyweirio strwythurol mawr sy'n cael ei wneud yn yr annedd fel y gall rhywun fyw ynnddi. Bydd y tîm dreth gyngor yn cynnal archwiliad o'r eiddo i wirio cyflwr presennol yr eiddo a'r gwaith sy'n cael ei wneud er mwyn cadarnhau a ydyw o natur strwythurol ai peidio.

Bydd y broses o wneud penderfyniadau a cheisiadau i gael ailystyried penderfyniadau yn cael ei hystyried yn unol â'r darpariaethau yn yr adran dan bennawd **G. "Gwneud penderfyniadau ac apeliadau"** yn ddiweddarach yn y polisi hwn.

Adran 2

C. Adran 13a (1) (c) rhyddhad dewisol ar gyfer personau neu ddosbarthiadau o anheddau ac eithrio'r rhai a ddynodir yn Adran 1 y polisi hwn

1. Cynllun rhyddhad dewisol

Mae Adran 13A (1) (c) yn caniatáu i'r Cyngor y disgresiwn i roi cymorth i dalwyr y dreth gyngor mewn achosion lle nad yw'r ddeddfwriaeth bresennol yn caniatáu disgownt, eithriad neu ostyngiad neu mewn amgylchiadau lle mae'r Cyngor yn teimlo bod lefel y disgownt, eithriad neu ostyngiad yn annigonol o ystyried yr amgylchiadau. Wrth benderfynu a ddylid caniatáu cymorth dewisol, bydd y Cyngor yn ystyried pob cais yn ôl ei haeddiant (ac eithrio ceisiadau gan unigolion neu ar gyfer anheddau sy'n bodloni'r meini prawf a nodir yn Adran 1 y polisi hwn). Bydd egwyddorion rhesymoldeb yn cael eu defnyddio ym mhob achos gyda'r Awdurdod yn penderfynu ar bob achos ar sail ei rinweddau perthnasol.

Bydd pob penderfyniad yn cael ei wneud heb gyfeiriad at unrhyw ystyriaethau cyllidebol er bod rhaid cydbwysu unrhyw ddyfarniadau yn erbyn anghenion trethdalwyr lleol a fydd, yn y pen draw, yn talu am unrhyw ostyngiad yn incwm y Dreth Gyngor. Yn yr un modd, bydd cyfnod unrhyw daliadau gostyngol yn cael ei ystyried ochr yn ochr ag amgylchiadau talwr y dreth gyngor neu'r annedd. I ddibenion gweinyddu, mae'r Cyngor yn cynnig y dylai'r grym dewisol i ganiatáu unrhyw ostyngiad yn y Dreth Gyngor gael ei ystyried o fewn y categorïau canlynol:-

a) Caledi ariannol eithriadol

Yn unol ag Adran 13A (1) (b) o DCLIL 1992, mae gan y Cyngor hwn Gynllun Gostyngiadau'r Dreth Gyngor sy'n darparu cymorth, ar ffurf gostyngiad, i'r sawl sydd angen cymorth i dalu eu costau Dreth Gyngor. Mae'r cynllun wedi'i ddylunio i gymryd i ystyriaeth amgylchiadau ariannol a phenodol unigolion trwy ddefnyddio symiau a phremiymau perthnasol a thrwy ddiystyru incwm.

Derbynnir ceisiadau o dan Bolisi Rhyddhad Dewisol y Dreth Gyngor ar gyfer pobl sydd yn gymwys am gymorth yn unol â Chynllun Gostyngiadau'r Dreth Gyngor. Gall pob trethdalwr wneud cais, fodd bynnag, fel rheol bydd y Cyngor, yn y lle cyntaf, yn disgwyl i drethdalwr ganfod a yw'n gymwys ar gyfer Gostyngiad yn y Dreth Gyngor. **TYNNU ALLAN a rhoi hwn yn ei le:-**

Gall pob trethdalwr wneud cais, fodd bynnag, fel rheol bydd y Cyngor, yn y lle cyntaf, yn disgwyl bydd i'r trethdalwr ganfod a yw'n gymwys ar gyfer Gostyngiad yn y Dreth Gyngor.

Fel rhan o'r broses o gyflwyno cais am ostyngiad dewisol yn y Dreth Gyngor, rhaid i bob ymgeisydd fod yn barod i wneud y **cyfan** o'r isod:-

- Gwneud cais ar wahân am gymorth;
- Rhoi manylion llawn am eu hincwm a'u gwariant (darperir ffurflen i'r pwrpas hwn);
- Rhaid i'r trethdalwr fedru bodloni'r Cyngor nad ydynt yn gallu talu eu dreth gyngor yn llawn neu'n rhannol;
- Nodi newidiadau posibl mewn dulliau talu a threfniadau i gynorthwyo'r ymgeisydd;
- Y trethdalwr i gynorthwyo'r Cyngor i ostwng y swm sy'n daladwy ganddynt drwy sicrhau eu bod wedi ymgeisio am yr holl ddisgowntiau, eithriadau a gostyngiadau yn y modd priodol a bod y rhain wedi eu caniatáu; a
- Nad oes gan y trethdalwr asedau y gellid eu gwireddu a'u defnyddio i dalu'r Dreth Gyngor. **CYNNWYS:-**

Dyla'r trethdalwr ddarllen Polisi Preifatrwydd y Cyngor cyn gwneud cais am ryddhad dewisol oherwydd caledi ariannol eithriadol.

Bydd y ffactorau canlynol yn cael eu hystyried wrth asesu'r cais o dan y polisi hwn:-

- Cyfansoddiad presennol yr aelwyd ac amgylchiadau penodol gan gynnwys anabledau neu gyfrifoldebau gofalu;
- Amgylchiadau ariannol presennol;
- Penderfynu ar y cam(au) y mae'r ymgeisydd wedi eu cymryd i leddfu'r sefyllfa;
- Ystyried dulliau eraill o gymorth a all fod ar gael i'r ymgeisydd trwy:-
 - i. Ailbroffilio dyledion dreth gyngor neu ddyledion eraill;
 - ii. Gwneud cais am Dâl Tai Dewisol i gwrdd â chostau rhent (os yw'n berthnasol);
 - iii. Sicrhau cymaint o fudd-daliadau eraill ag sy'n bosibl (trwy mofyn cyngor lles);
 - iv. Penderfynu a ddylai blaenoriaethau gwariant yr ymgeisydd, ym marn y sawl sy'n gwneud penderfyniad, gael eu haildrefnu yn wyneb y ffaith bod y Dreth Gyngor yn ddyled y mae angen rhoi blaenoriaeth iddi.

Bydd y broses o wneud penderfyniadau a cheisiadau i gael ailystyried penderfyniadau yn cael ei hystyried yn unol â'r darpariaethau yn yr adran dan bennawd **G. "Gwneud penderfyniadau ac apeliadau"** yn ddiweddarach yn y polisi hwn.

b) Argyfwng - llifogydd, tân ac ati

Bydd y Cyngor yn ystyried ceisiadau am gymorth gan dalwyr y dreth gyngor sydd, heb unrhyw fai arnynt eu hunain, wedi dioddef argyfwng neu ddigwyddiad sy'n golygu nad yw eu tŷ yn addas i fyw ynddo, e.e. tân neu lifogydd, lle maent yn parhau i fod yn atebol i dalu'r dreth gyngor a heb unrhyw fodd o gael iawndal neu unrhyw eithriadau neu ddisgowntiau statudol.

Rhaid gwneud pob cais o'r fath yn ysgrifenedig yn manylu ar yr **union** amgylchiadau sy'n berthnasol i'r gostyngiad y gofynnir amdano ac yn nodi pryd y disgwylir i'r sefyllfa gael ei datrys.

Bydd y Cyngor yn ystyried ceisiadau fesul achos mewn ymgynghoriad â gwasanaethau neu sefydliadau eraill fel sy'n briodol. Bydd unrhyw ostyngiad yn cael ei ganiatáu mewn achosion lle maent yn parhau i fod yn atebol i dalu'r dreth gyngor a dim hawl ganddynt i unrhyw iawndal neu eithriadau neu ddisgowntiau statudol neu lle nad yw'r argyfwng neu'r digwyddiad wedi cael ei gynnwys mewn unrhyw bolisi yswiriant. Ni fydd y Cyngor yn ystyried ceisiadau gan drethdalwyr lle mae canllawiau neu bolisi datganoledig gan y llywodraeth yn darparu ar gyfer gostyngiad mewn amgylchiadau penodol, er enghraifft cynlluniau rhyddhad ar gyfer llifogydd.

c) Amgylchiadau eraill

Bydd y Cyngor yn ystyried ceisiadau gan dalwyr y Dreth Gyngor am ostyngiad yn eu dreth gyngor yn seiliedig ar amgylchiadau eraill nad ydynt wedi eu crybwyll yn benodol yn y polisi hwn. Fodd bynnag, mae'n rhaid i'r Cyngor fod o'r farn bod yr amgylchiadau sy'n berthnasol i'r cais yn teilyngu gostyngiad pellach yn y Dreth Gyngor y maent yn atebol i'w thalu, gan ystyried yr effaith ar dalwyr eraill y dreth gyngor.

Ni chaniateir gostyngiad yn y dreth gyngor sydd i'w thalu mewn amgylchiadau lle gellid caniatáu eithriad neu ddisgownt statudol. Ni chaniateir gostyngiad yn y dreth gyngor lle byddai hynny'n gwrthdaro ag unrhyw un o benderfyniadau, blaenoriaethau craidd neu amcanion y Cyngor.

CH. Newidiadau mewn amgylchiadau

Gall y Cyngor adolygu unrhyw ostyngiad dewisol yn y dreth gyngor sy'n daladwy a ganiatawyd dan Adran 1 ac Adran 2 lle mae amgylchiadau'r ymgeisydd wedi newid.

Mae'r trethdalwr yn cytuno bod rhaid iddo / iddi hysbysu'r Cyngor ar unwaith naill ai dros y ffôn, drwy e-bost neu yn ysgrifenedig am unrhyw newidiadau yn eu hamgylchiadau a allai effeithio ar eu cais dan y polisi hwn. Gall methu â gwneud hynny arwain at dynnu'n ôl y gostyngiad a ganiatawyd am y flwyddyn a mynnu ad-daliad o unrhyw swm sy'n ddyledus i'r Cyngor. Rhaid rhoi gwybod am yr holl newidiadau mewn amgylchiadau ymhen 21 diwrnod.

D. Dyletswyddau'r ymgeisydd ac aelwyd yr ymgeisydd

Rhaid i berson sy'n gwneud cais am unrhyw ostyngiad dewisol yn y dreth gyngor sy'n daladwy:-

- Roddi i'r Cyngor unrhyw wybodaeth y mae ei hangen i wneud penderfyniad;
- Dweud wrth y Cyngor am unrhyw newidiadau mewn amgylchiadau a all fod yn berthnasol i'w cais; a
- Rhoi i'r Cyngor unrhyw wybodaeth arall y gall fod ei hangen mewn cysylltiad â'u cais.

CYNNWYS

"Parhau i wneud taliadau yn unol â'r rhwymedigaeth statudol hyd nes y bydd penderfyniad terfynol wedi cael ei wneud mewn perthynas â'r cais am gymorth o dan y polisi dewisol."

DD. Y dyfarniad a chyfnod y gostyngiad yn y dreth gyngor

Pennir swm a hyd y dyfarniad yn unol â disgresiwn y Cyngor a gwneir hynny ar sail y dystiolaeth a ddarparwyd ac amgylchiadau'r cais.

Bydd y Cyngor yn pennu dyddiad cychwyn taliad o'r fath a hyd unrhyw daliad. Serch hynny, ni fydd unrhyw ddyfarniad yn mynd y tu draw i ddiwedd y flwyddyn ariannol y rhoddwyd y dyfarniad ar ei chyfer oni bai bod yr achosion penodol a nodir yn Adran 1 y polisi hwn yn datgan fel arall. **Tynnu allan**

E. Taliad

Yn unol â deddfwriaeth, bydd unrhyw ddyfarniad yn cael ei ganiatáu fel gostyngiad o ran y swm y bydd talwyr y dreth gyngor yn ei dalu ac a ddangosir ar eu bil, gan leihau swm y Dreth Gyngor sy'n daladwy.

F. Gostyngiadau yn y Dreth Gyngor a roddwyd drwy gamgymeriad neu yn anghywir

Lle mae gostyngiad wedi ei ganiatáu yn anghywir neu drwy gamgymeriad, naill ai oherwydd methiant i ddarparu'r wybodaeth gywir i'r Cyngor neu darparu gwybodaeth anghywir neu oherwydd amgylchiadau eraill, bydd y swm yn cael ei adennill o gyfrif talwr y dreth gyngor yn y ffordd arferol.

FF. Hysbysiad o ostyngiad yn y swm taladwy

Bydd y Cyngor yn rhoi gwybod ar bapur am ganlyniad pob cais. Bydd yr hysbysiad yn cynnwys y rheswm dros y penderfyniad ac yn cynghori'r ymgeisydd am eu hawliau i apelio.

G. Cyfrifoldeb am wneud penderfyniadau ac apeliadau

Bydd unrhyw ryddhad a roddir yn unol ag Adran 1 y polisi hwn yn cael ei gymeradwyo gan swyddog ar lefel Arweinydd Tîm neu uwch yn nhîm y Dreth Gyngor.

Bydd unrhyw ryddhad a roddir yn unol ag Adran 2 y polisi hwn yn cael ei gymeradwyo gan y Pennaeth Swyddogaeth (Adnoddau) / Swyddog Adran 151 neu Reolwr y Gwasanaeth Refeniw a Budd-daliadau a bydd swyddog ar lefel Arweinydd Tîm neu uwch yn nhîm y Dreth Gyngor yn cyflwyno adroddiad i'r Pennaeth Swyddogaeth (Adnoddau) / Swyddog Adran 151 neu Reolwr y Gwasanaeth Refeniw a Budd-daliadau i'w ystyried wrth wneud y penderfyniad.

Gall trethdalwyr ofyn i'r Cyngor adolygu penderfyniad mewn perthynas â rhyddhad dewisol. Dylid cyflwyno cais ysgrifenedig am ailystyried penderfyniad ymhen 21 diwrnod o gael gwybod am y penderfyniad gwreiddiol a dylid nodi'r rhesymau dros y cais.

Ar ôl derbyn cais i ailystyried cais, bydd penderfyniadau a wneir dan Adran 1 y polisi yn cael eu hadolygu gan swyddog uwch o fewn tîm y Dreth Gyngor / Adnoddau. Ar gyfer penderfyniadau a wneir dan Adran 2 y polisi, yn dibynnu ar bwy wnaeth y penderfyniad, gellir eu hadolygu gan y Pennaeth Swyddogaeth (Adnoddau) / Swyddog Adran 151 neu gan unrhyw un o'r Prif Weithredwyr Cynorthwyol. Bydd y Cyngor yn hysbysu'r trethdalwr o'i benderfyniad o fewn 21 diwrnod o dderbyn y cais i ailystyried y penderfyniad.

Nid oes gan y Tribiwnlys Prisio awdurdodaeth i ymchwilio i benderfyniadau a wnaed gan y Cyngor ar achosion unigol mewn perthynas â rhyddhad dewisol dan Adran 13A yn Adran 2 y polisi. Mewn achosion o'r fath, mae'r Tribiwnlys Prisio o'r farn y dylai talwr y dreth gyngor wneud cais i'r Uchel Lys am adolygiad barnwrol.

Os yw talwyr y dreth gyngor yn anfodlon â phenderfyniad y Cyngor i wrthod glynu wrth ei benderfyniad ei hun i ganiatáu gostyngiad i rai ddosbarthiadau penodol, gall apelio ymhellach i Dribiwnlys Prisio.

Adran 3

NG. Adolygu'r Polisi

Adoligir y polisi hwn yn rheolaidd a'i diweddarau fel bo'n briodol er mwyn sicrhau ei fod yn parhau i fod yn addas i'r pwrpas. Fodd bynnag, efallai y bydd adolygiad yn digwydd yn gynt os bydd unrhyw newidiadau sylweddol mewn deddfwriaeth.

Dyddiad Adolygu Ionawr 2022

CYNNWYS

Atodiad A

B.Adran 13a (1) (c) rhyddhad dewisol ar gyfer dosbarthiadau o anheddau.

1. Anedd (aneddau) cymwys – anheddau sydd wedi bod yn wag yn y tymor hir y mae gwaith strwythurol yn cael ei wneud arnynt fel y gall pobl fyw ynddynt.

Esiampl 1

Prynir eiddo gan berchennog newydd sydd wedyn yn penderfynu gwneud gwaith mawr – dyfernir Dosbarth A ar gyfer y 12 mis cyntaf, wedyn rhoddir eithriad yn erbyn y premiwm am hyd at 12 mis pellach, cyn belled a bod y gwaith yn mynd rhagddo a bod cynnydd yn cael ei wneud.

Esiampl 2

Mae eiddo'n ddarostyngedig i eithriad Dosbarth A ac yna fe'i werthir i berchennog newydd cyn i'r cyfnod eithriad Dosbarth A ddod i ben. Bydd y perchennog newydd yn elwa o'r eithriad Dosbarth A hyd at ddiwedd y cyfnod 12 mis a bydd wedyn yn derbyn eithriad rhag y premiwm am 12 mis pellach, cyn belled a bod y gwaith yn mynd rhagddo a bod cynnydd yn cael ei wneud. Byddai'r eithriad rhag y premiwm yn dod i ben 2 flynyddedd ar ôl dyddiad caniatâu'r eithriad Dosbarth A gwreiddiol, a dim 2 flynedd o ddyddiad prynu'r eiddo.

Esiampl 3

Mae eiddo'n ddarostyngedig i eithriad Dosbarth A ond mae hyn bellach wedi dod i ben. Nid yw y gwaith yn mynd rhagddo ac, o ganlyniad, mae'r eiddo'n ddarostyngedig i'r premiwm eiddo gwag. Wedyn, fe werthir yr eiddo ac mae'r perchennog newydd yn gwneud cais am eithriad Dosbarth A. Gwrthodir y cais ar y sail nad yw'r eiddo wedi ei feddiannu am gyfnod o 42 diwrnod ers i'r cais gwreiddiol Dosbarth A ddod i ben. Fodd bynnag, caniateir eithriad o'r premiwm eiddo gwag am gyfnod o 12 mis o ddyddiad prynu'r eiddo, cyn belled a bod y gwaith yn mynd rhagddo, bod cynnydd yn cael ei wneud ac nid yw'r gwaith wedi'i gwblhau.

Esiampl 4

Mae eiddo'n ddarostyngedig i eithriad Dosbarth 4 ond mae hyn bellach wedi dod i ben. Mae gwaith yn mynd rhagddo yn yr eiddo ac fe ganiatawyd eithriad rhag y premiwm eiddo gwag. Gwerthir yr eiddo cyn diwedd y cyfnod eithriad rhag y premiwm eiddo gwaag. Caniateir parhad i'r cyfnod eithriad rhag y premiwm i'r perchennog newydd hyd at ddiwedd y 12 mis o pryd y rhodddwyd i'r perchennog blaenorol, cyn belled a bod y gwaith yn mynd rhagddo, bod cynnydd yn cael ei wneud ac nid yw'r gwaith wedi'i gwblhau. Efallai bydd hyn yn lleihau'r amser sydd gan y perchennog newydd i orffen y gwaith cyn i'r eithriad ddod i ben, ond ar yr eiddo rhoddir yr eithriad, nid i drethdalwr, ac mae wedi caniatâu ar gyfer cyfnod o 2 flynedd i gwblhau'r gwaith, hyd yn oed os yw ar gyfer 2 perchennog gwahanol.

This page is intentionally left blank

Cyngor Sir Ynys Môn	
Adroddiad i:	Pwyllgor Gwaith
Dyddiad:	3ydd o Fawrth 2022
Pwnc:	Cais Posibl y Cyngor Sir i Gronfa Codi'r Gwastad Llywodraeth y DU
Deilydd/Deiliaid Portffolio:	Cynghorydd Carwyn Jones
Pennaeth Gwasanaeth/ Cyfarwyddwr:	Christian Branch Pennaeth Gwasanaeth – Rheoleiddio a Datblygiad Economaidd
Awdur yr Adroddiad:	Tudur H. Jones
Ffôn:	2146
E-bost:	tudurjones@ynysmon.gov.uk
Aelodau Lleol:	Yn berthnasol i'r holl Aelodau Etholedig

A – Argymhelliad /Argymhellion a Rheswm/ Rhesymau

A1 – Bod y Pwyllgor Gwaith yn cymeradwyo parhau gyda'r gwaith paratoi ar gyfer cais i'r Gronfa Codi'r Gwastad (LUF) sy'n canolbwyntio ar Gaergybi.

A2 – Oherwydd ansicrwydd ynghylch y dyddiad cau ar gyfer cyflwyno ceisiadau, bod y Pwyllgor Gwaith yn dirprwyo'r awdurdod i awdurdodi'r cyflwyniad terfynol i'r Uwch Dîm Arweinyddiaeth (mewn ymgynghoriad â'r Arweinydd).

1.0 Beth yw'r Gronfa Codi'r Gwastad?

Cronfa Codi'r Gwastad yw mecanwaith ariannu diweddaraf Llywodraeth y DU ac mae'n ffurfio rhan o'u 'agenda codi'r gwastad' ehangach. Mae'r Gronfa'n canolbwyntio ar ymyriadau sy'n cael effaith amlwg ar bobl a'u cymunedau. Roedd y rownd gyntaf o gyllid yn canolbwyntio ar dair thema:

1. Buddsoddi mewn trafniadaeth
2. Buddsoddi mewn adfywio a chanol trefi
3. Buddsoddi diwylliannol

Uchafswm gwerth unrhyw gais y gall y Cyngor Sir ei gyflwyno yw hyd at £20m.

Yna, caiff cynigion eu hasesu yn erbyn y pedwar maen prawf, a'i hystyri'r yn gyfwerth.

1. Nodweddion y lle – lefel blaenoriaeth yr Awdurdod Lleol (felly Blaenoriaeth 2 i CSYM)
2. Cyweddu'n strategol â blaenoriaethau lleol a'r Gronfa Codi'r Gwastad
3. Gwerth am arian – Cymhareb Budd/Cost
4. Cyflawnadwyedd – Cyllid, rheolaeth ac achosion masnachol, a monitro a gwerthuso

Mae cefnogaeth i'r cais gan yr AS Lleol hefyd yn ofynnol.

2.0 Proses Datganiadau o Ddiddordeb

A – Argymhelliad /Argymhellion a Rheswm/ Rhesymau

Yn ystod Awst 2021 fe wnaeth y Cyngor Sir gyhoeddi galwad agored am brosiectau ar draws Ynys Môn. Derbyniwyd cyfanswm o 11 datganiad o ddiddordeb (gweler Atodiad A) ac fe'u haseswyd gan Swyddogion o fewn y Swyddogaeth Datblygiad Economaidd. O ganlyniad i'r asesiad hwn daeth yn amlwg y gellid cyflwyno cais cryf ar gyfer Caergybi.

3.0 Cais Caergybi Posibl

Cyflwynwyd cyfanswm o 5 datganiad o ddiddordeb o Gaergybi. Mae'r rhain yn cynnwys:

1. Môn CF
2. Yr Eglwys yng Nghymru
3. Canolfan Ucheldre
4. Amgueddfa Forwrol
5. Cyngor Sir – Adfywio Treftadaeth

Yn dilyn adolygiad, cyngor allanol arbenigol ac arweiniad a chyswllt anffurfiol â Swyddogion Llywodraeth y DU, mae yna nifer o ffactorau pam fod gan gais posibl ar gyfer 'pecyn' o brosiectau yng Nghaergybi'r cyfle gorau posibl i gael ei gymeradwyo'n llwyddiannus.

Mae'r rhain yn cynnwys:

1. Mae gan Gaergybi weithgarwch sylweddol a allai ychwanegu at y raddfa a ddisgwyllir ar gyfer prosiectau'r Gronfa Codi'r Gwastad gyda chaniatâd statudol yn ei le (neu bron yn ei le), arian cyfatebol (mae angen rhwng 10-30%) a'r gallu i gyflawni o fewn y terfyn amser o fis Mawrth 2024.
2. Mae yna naratif cymhellol ar gyfer cynlluniau Caergybi ac mae sicrhau aliniad cryf gyda thema/nod y Gronfa Codi'r Gwastad cyffredin clir rhwng elfennau o'r prosiectau yn hollbwysig. Mae hyn yn hanfodol mewn Ardal Blaenoriaeth 2, fel Ynys Môn. Mae hyn yn ei gwneud yn anodd cael nifer o brosiectau ar draws ardaloedd daearyddol amrywiol ledled yr Ynys.
3. Unwaith eto, mae tystiolaeth o gefnogaeth rhanddeiliaid (AS Lleol, y sector breifat / sefydliadau allanol) yn hollbwysig. Mae ymgysylltiad helaeth yng Nghaergybi eisoes o'r raddfa/ymrwymiad sydd ei angen ar gyfer cais argyhoeddiadol.
4. Bu gormod o gynlluniau 'adfywio' generig yn Rownd 1 (fel y byddai'n rhaid i gynllun Ynys gyfan fod), felly bydd Rownd 2 yn blaenoriaethu prosiectau sy'n canolbwyntio ar gynlluniau diwylliant a threftadaeth y gall Caergybi eu cyflawni.
5. Mae cael naratif clir a chydlynol yn hollbwysig o fewn cais a dylai ddiffinio'n glir sut mae'r holl gydrannau yn cyd-fynd â'i gilydd a sut y byddant yn ffurfio rhan o broses hirach i godi'r gwastad yn yr ardal.
6. Cafodd cynigion oedd yn canolbwyntio ar deimlad o le sgôr uchel ac maent yn parhau i fod yn rhan amlwg o uchelgeisiau Gweinidogion.
7. Mae unrhyw amheuan ynghylch y gallu i gyflawni a risg yn cael eu sgorio'n llym – a bydd ceisiadau o'r fath yn methu.
8. Rhaid i gost/budd a gwerth am arian gael allbynnau clir, integredig, diffiniedig yn seiliedig ar un nod.
9. Mae'r AS Lleol wedi cymeradwyo a chefnogi'r cynnig Caergybi.

A – Argymhelliad /Argymhellion a Rheswm/ Rhesymau

4.0 Safle Presennol

Yn dilyn cymeradwyaeth gan yr Uwch Dim Arweinyddiaeth, mae Swyddogion - gyda chefnogaeth ymgynghorwyr allanol - wedi bod yn symud ymlaen ac yn datblygu cais posib yn canolbwyntio ar Gaergybi. Mae hyn wedi cynnwys sicrhau rhagor o wybodaeth gan bob un o'r 5 Datganiad o Ddiddordeb a chael trafodaethau manwl gyda nhw i asesu aeddfedrwydd, hyfywedd ac aliniad pob prosiect ag egwyddorion a gofynion Cronfa Codi'r Gwastad.

Mae'r broses o ddatblygu a chwblhau'r cais posibl ar y gweill ac ni fydd yn cael ei gwblhau tan fis Mawrth. Felly nid yw'n bosibl rhoi manylion i'r Pwyllgor Gwaith ar ei gwmpas tebygol, ei werth, ei risgiau ac unrhyw rwymedigaethau posibl.

Fodd bynnag, mae angen cefnogaeth y Pwyllgor Gwaith o hyd fel y gall Swyddogion barhau i symud ymlaen a datblygu a chyflwyno cais posibl.

Gan fod ansicrwydd o hyd ynghylch pryd y bydd y ffenestr ar gyfer cyflwyno ceisiadau yn cael ei hagor yn ffurfiol gan Lywodraeth y DU, mae tebygolrwydd uchel y gallai hyn felly ddod o fewn y cyfnod cyn/ar ôl yr etholiad.

Gallai fod yn ofynnol i'r cais terfynol gael ei gymeradwyo a'i gyflwyno i Lywodraeth y DU gan yr Uwch Dîm Arweinyddiaeth, yn amodol ar yr holl weithdrefnau cymeradwyo angenrheidiol.

B – Pa opsiynau eraill bu i chi ystyried a beth oedd y rhesymau am eu gwrthod ac/neu am ddewis yr opsiwn hwn?

Nad yw'r Cyngor Sir yn cyflwyno cais ffurfiol i Gronfa Codi'r Gwastad- mae Swyddogion yn argymhell nad yw hyn yn opsiwn.

Bod y Cyngor Sir yn cyflwyno cais i'r Gronfa Codi'r Gwastad ar sail yr 'Ynys gyfan'. Ar sail trafodaethau gyda Swyddogion Llywodraeth y DU, ni fyddai'r opsiwn hwn yn llwyddiannus am nad oes yr un prosiect arall o'r maint hwn, gydag arian cyfatebol a chaniatâd yn ei le a bod modd ei gyflawni o fewn yr amserlen 18 mis.

C – Pam fod hwn yn benderfyniad i'r Pwyllgor Gwaith?

Mae sicrhau cymeradwyaeth a chefnogaeth angenrheidiol gan y Pwyllgor Gwaith yn bwysig ar sail gwerth posibl unrhyw gais i'r Gronfa Codi'r Gwastad.

Ch – A yw'r penderfyniad hwn yn gyson â'r polisi a gymeradwywyd gan y Cyngor llawn?

Ydy.

D – A yw'r penderfyniad hwn oddi fewn i'r gyllideb a gymeradwywyd gan y Cyngor?

Ydy. Mae cyllid datblygu o £125,000 i gefnogi unrhyw gais posibl wedi'i dderbyn gan Lywodraeth y DU.

Dd – Aseu'r effeithiau posibl (os yn berthnasol):

1	Sut mae'r penderfyniad yma'n effeithio ar ein hanghenion tymor hir fel Ynys?	Mae ardaloedd o Gaerdybi yn dioddef o amddifadedd ac ar lefel ymhlith yr uchaf yng Nghymru. Gall sicrhau Cyllid Codi'r Gwastad ddarparu gwelliannau a buddion gweladwy i'r Dref gan greu swyddi a chyfleoedd.
2	A yw hwn yn benderfyniad a ragwelir y bydd yn atal costau / dibyniaethau ar yr Awdurdod i'r dyfodol? Os felly, sut?	Mae ganddo'r potensial i atal costau / dibyniaethau ar yr Awdurdod yn y dyfodol trwy ysgogi twf economaidd a ffyniant yng Nghaerdybi.
3	A ydym wedi bod yn cydweithio â sefydliadau eraill i ddod i'r penderfyniad hwn? Os felly, rhwch wybod gyda phwy.	Do – gweithio gyda chydweithwyr o Lywodraeth y DU a sefydliadau allanol i'r Cyngor Sir. Mae'r rhain yn cynnwys CF Môn; Eglwys Cymru; yr Amgueddfa Forwrol; Canolfan Ucheldre.
4	A yw dinasyddion Ynys Môn wedi chwarae rhan wrth ddrafftio'r ffordd hon ymlaen, gan gynnwys y rheini y byddai'r penderfyniad yn cael effaith uniongyrchol arnynt? Esboniwch sut.	Do– mi wnaethom gyhoeddi 'galwad am brosiectau' ym mis Awst 2021 ac fe dderbyniwyd nifer o Ddatganiadau o Ddiddordeb gan bartion allanol yng Nghaerdybi.
5	Nodwch unrhyw effeithiau posibl y byddai'r penderfyniad hwn yn ei gael ar y grwpiau a warchodir o dan y Ddeddf Cydraddoldeb 2010.	Rydym yn rhagweld y gallai hyn gael effeithiau cadarnhaol posibl ar gyfer yr holl ddinasyddion drwy greu swyddi a chyfleoedd.
6	Os yw hwn yn benderfyniad strategol, nodwch unrhyw effeithiau posibl y byddai'r penderfyniad yn ei gael ar y rhai sy'n profi anfantais economaidd-gymdeithasol.	Rydym yn rhagweld fod gan hyn y potensial i gael effaith gadarnhaol ar yr holl ddinasyddion yn enwedig o ystyried bod Caerdybi yn dioddef o amddifadedd a bod nifer o'i thrigolion dan anfantais economaidd-gymdeithasol.
7	Nodwch unrhyw effeithiau posibl y byddai'r penderfyniad hwn yn ei gael ar gyfleoedd i bobl ddefnyddio'r Gymraeg a pheidio â thrin y Gymraeg yn llai ffafriol na'r Saesneg.	Bydd unrhyw gais llwyddiannus posibl yn cael ei gyflwyno yn y Gymraeg a'r Saesneg a byddwn yn sicrhau bod y Gymraeg yn cael ei thrin yn union yr un modd â'r Saesneg.

E – Gyda phwy yr ymgynghoroch?		Beth oedd eu sylwadau?
1	Prif Weithredwr / Uwch Dim Arweinyddiaeth (UDA) (gorfodol)	Cefnogol – sylwadau wedi'u derbyn a diweddarwyd yr adroddiad yn unol â hynny.
2	Cyllid / Swyddog 151 (gorfodol)	
3	Swyddog Cyfreithiol / Monitro (gorfodol)	Cefnogol – eglurhad ynghylch y cwestiynau a godwyd: gan mai cynllun Llywodraeth y DU yw'r Gronfa Codi'r Gwastad, nid oes rôl ffurfiol i Lywodraeth Cymru a/neu'r Aelod Senedd.
4	Adnoddau Dynol (AD)	n/a
5	Eiddo	n/a
6	Technoleg Gwybodaeth (TG)	n/a
7	Caffael	n/a
8	Sgriwtini	n/a
9	Aelodau Lleol	n/a

F - Atodiadau:

--

Ff - Papurau Cefndir (cysylltwch ag awdur yr Adroddiad am ragor o wybodaeth):

--

This page is intentionally left blank